
Reconstructieplan/Milieueffectrapport Meierij

Deel B

Reconstructiegebied Meierij

Datum:
22 april 2005

Leeswijzer

Voor u ligt het ontwerpreconstructieplan de Meierij, inclusief het milieueffectrapport (MER). Dit plan bevat veel informatie. Misschien wilt u alles lezen of misschien bent u alleen geïnteresseerd in enkele onderdelen van het plan. Om u de weg te wijzen, vindt u hier enkele leessuggesties.

Algemeen

Het plan is geschreven vanuit de visie zoals die in de reconstructiecommissie tot stand is gekomen. Dit betekent dat daar, waar gesproken wordt over “we” en “wij”, tot en met het advies aan Gedeputeerde Staten (het “2e concept”) in alle gevallen de commissie werd bedoeld. Nu Provinciale Staten het plan hebben vastgesteld is het formeel een plan van Provinciale Staten. Echter, vooral op die plaatsen in de plannen waar gesproken wordt over advisering, maatwerk leveren, uitvoeringsgerichte maatregelen, projecten en dergelijke wordt nog steeds de reconstructiecommissie bedoeld. Dit betreft vooral de hoofdstukken 5 (Visie en doelen) en 6 (Voorkeursalternatief). Het in detail splitsen van het gebruik van “wij” naar hetzij Provinciale Staten, hetzij Gedeputeerde Staten, danwel de reconstructiecommissie is, gelet op het gevoerde proces, niet mogelijk en ook niet wenselijk.

Deel A bevat de informatie op hoofdlijnen en is ook zonder deel B te lezen. Wilt u snel een indruk krijgen van de inhoud van dit plan dan kunt u volstaan met het lezen van de samenvatting, hoofdstuk 3 en §4.1. In deel A wordt ingegaan op de structuur en het karakter van het gebied, op de gebiedsvisie en de beoogde reconstructiedoelen. U kunt lezen wat het voorkeursalternatief voor de Meierij is en wat mogelijke planalternatieven en varianten zijn. Van de verschillende alternatieven worden de effecten op de omgevingskwaliteit en de sociaal economische vitaliteit beschreven. Op basis van een vergelijking van de alternatieven wordt de keuze voor het Voorkeursalternatief onderbouwd. Vervolgens is beschreven hoe wij het voorkeursalternatief willen realiseren. Deel A is verder voorzien van diverse bijlagen, waaronder een begrippen- en afkortingenlijst.

Deel B is met name bedoeld voor lezers die behoefte hebben aan meer diepgang en achtergrondinformatie over deel A. Het geeft daarmee een onderbouwing van de teksten in deel A en is niet zonder deel A leesbaar. In deel B komen (tenminste) dezelfde onderwerpen aan de orde als in deel A, maar dan uitgebreider.

Hoofdstuk 1, inleiding, gaat uitgebreid in op de totstandkoming van dit ontwerpreconstructieplan. Onze visie op de Meierij en ons voorkeursalternatief zijn in de hoofdstukken 5 en 6 van deel B thematisch beschreven. Deze hoofdstukken zijn in deel A meer gebiedsgericht en integraal van aard.

In hoofdstuk 10 is beschreven hoe wij het voorkeursalternatief uit willen voeren. De hoofdstukken 11 en 12 gaan in op de juridische aspecten en het flankerend beleid.

Deel B bevat alle onderdelen die noodzakelijk zijn voor het MER. Dit zijn het beleidskader

(hoofdstuk 2), de huidige situatie (hoofdstuk 3), de autonome ontwikkelingen (hoofdstuk 4), de alternatieven (hoofdstuk 7), de effecten (hoofdstuk 8) en het meest milieuvriendelijk alternatief (hoofdstuk 9). In deel B zijn verder een literatuurlijst en diverse bijlagen opgenomen, waaronder een lijst met afkortingen, de waterparagraaf en een samenvatting van het milieu effect rapport. Het regionaal uitvoeringsprogramma is geen onderdeel van het reconstructieplan, en doorloopt derhalve niet dezelfde procedure. Het regionaal uitvoeringsprogramma vloeit voort uit het reconstructieplan en bevat de ambities die de reconstructiecommissie in de periode 2005 - 2008 wil realiseren. Met het regionaal uitvoeringsprogramma worden onze plannen werkelijkheid. Het programma dient als toetsingskader voor projectaanvragen. Het regionaal uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Kaarten

In de delen A en B zijn verscheidene kaarten opgenomen. In deel A zijn drie kaarten opgenomen: Een topografische kaart van het plangebied, een kaart Omgevingskwaliteit (Plankaart 1) en een kaart Sociale en economische vitaliteit (Plankaart 2). Op de plankaarten 1 en 2 zijn onder andere de gebieden begrensd waarvoor op grond van § 11.6 van deel B een regeling voor doorwerking naar het bestemmingsplan is opgenomen (integrale zonering intensieve veehouderij, in te richten waterbergingsgebieden, bestaand inundatiegebied, de natte natuurparels inclusief de 500 meter zones daar omheen en beekherstelgebieden). Alleen voor die onderwerpen hebben de plankaarten 1 en 2 een directe juridische betekenis. Op de betreffende kaarten is in de legenda aangegeven voor welke onderwerpen de juridische doorwerking van toepassing is. Een aantal onderwerpen op de kaarten betekent een wijziging van het Streekplan. Deze onderwerpen zijn genoemd in § 11.5 van deel B. De overige onderwerpen op plankkaart 1 en 2 en de kaarten behorende bij deel B hebben een toelichtende en ondersteunende functie of bevatten een vertaling van bestaand beleid. Ten aanzien van deze onderwerpen hebben de kaarten daarom geen juridische status.

In onderstaand schema is de samenhang tussen de delen A en B weergegeven. Daarnaast is in het plan per hoofdstuk en/of paragraaf aangegeven met welk hoofdstuk of paragraaf van deel A dit samenhangt.

DEEL A	DEEL B
1. Inleiding	1. Inleiding 11. Juridische aspecten
	2. Beleidskader en wettelijk kader
2. De streek in beeld	3. Huidige situatie 4. Autonome ontwikkeling
3. Waar willen we naar toe?	5. Visie en doelen
4. Plan en alternatieven	6. Voorkeursalternatief 7. Alternatieven
5. Effecten	8. Effecten 9. Vergelijking van de alternatieven
6. Uitvoering	10. Uitvoering 12. Flankerend beleid

Inhoud

1	Inleiding	15
1.1	Organisatie en werkwijze	15
1.2	Planvormingsproces tot ontwerp	18
1.2.1	Fasen totstandkoming ontwerp	18
1.2.2	Afstemming	19
1.2.3	Watertoets en natuurtoets	20
2	Beleidskader en wettelijk kader	25
2.1	Kaderstellende besluiten	25
2.2	Besluiten per thema	26
2.2.1	Water en bodem	26
2.2.2	Milieu	29
2.2.3	Natuur	33
2.2.4	Landschap en cultuurhistorie	37
2.2.5	Landbouw	39
2.2.6	Recreatie en toerisme	42
2.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	43
2.3	Gebiedspecifieke besluiten	45
3	Huidige situatie	47
3.1	Water en bodem	47
3.2	Milieu	51
3.3	Natuur	54
3.4	Landschap en cultuurhistorie	57
3.5	Landbouw	59
3.6	Recreatie en toerisme	61
3.7	Wonen, werken en leefbaarheid	62
4	Autonome ontwikkelingen	65
4.1	Water en bodem	65
4.2	Milieu	67
4.3	Natuur	70
4.4	Landschap en cultuurhistorie	71
4.5	Landbouw	73
4.6	Recreatie en toerisme	75
4.7	Wonen, werken en leefbaarheid	75

5	Visie en doelen	77
5.1	Visie	77
5.1.1	Hoe is de visie tot stand gekomen?	77
5.1.2	de Meierij in 2016	77
5.2	Bepalen reconstructiedoelen	80
5.3	Reconstructiedoelen de Meierij	81
5.3.1	Wat is fasering?	81
5.3.2	Methodiek fasering	81
5.3.3	Fasering in de Meierij	82
5.3.4	Algemene randvoorwaarden	83
6	Voorkeursalternatief	85
6.1	Totstandkoming voorkeursalternatief	85
6.2	Water en bodem	85
6.2.1	Waterberging	86
6.2.2	Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)	88
6.2.3	Water- en bodemkwaliteit	92
6.2.4	Beekherstel	94
6.2.5	Bodembeheer	96
6.3	Milieu	96
6.3.1	Ammoniak	96
6.3.2	Stank	99
6.3.3	Mestver- en bewerking en duurzame energie	100
6.3.4	Geluid en licht	101
6.4	Natuur	102
6.4.1	Ecologische hoofdstructuur (EHS)	102
6.4.2	Verbindingszones	104
6.4.3	Regionale natuur- en landschapseenheden	108
6.4.4	Soortenbescherming	112
6.4.5	Agrarisch natuur- en landschapsbeheer	115
6.5	Landschap en cultuurhistorie	116
6.5.1	Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie	117
6.5.2	Beeldkwaliteit landelijk gebied	121
6.5.3	Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's	122
6.6	Landbouw	123
6.6.1	Veterinaire kwetsbaarheid	123
6.6.2	Ruimtelijke structuur landbouw	124
6.6.3	Verbrede landbouw	134
6.6.4	Duurzame productie	135
6.7	Recreatie en toerisme	136
6.7.1	Inleiding	136
6.7.2	Strategie	136
6.7.3	Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart	139

6.8	Wonen, werken, leefbaarheid	144
6.8.1	Sociale aspecten in de landbouw	144
6.8.2	Nieuwe economische activiteiten	145
6.8.3	Leefbaarheid	149
6.8.4	Kaart Wonen, werken en leefbaarheid	150
6.8.5	Verkeer en vervoer	150
6.9	Integrale zonering intensieve veehouderij	151
6.9.1	Uitgangspunten begrenzing integrale zonering	152
6.9.2	Begrenzing extensiveringsgebied	153
6.9.3	Begrenzing verwevingsgebied	154
6.9.4	Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied	155
7	Alternatieven	157
7.1	Methodiek alternatiefontwikkeling	158
7.2	Alternatieven	158
7.2.1	Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling	159
7.2.2	Alternatieven integrale zonering intensieve veehouderij	159
7.2.3	Alternatieven voor de waterthema's	162
7.2.4	Overzicht van de alternatieven	163
7.3	Gebiedsspecifieke varianten	164
7.3.1	Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten	164
7.3.2	Gebiedsspecifieke varianten in de Meierij	165
8	Effecten	167
8.1	Overzicht effecten	168
8.2	Effecten van het VKA en de alternatieven	170
8.2.1	Water en bodem	170
8.2.2	Milieu	176
8.2.3	Natuur	181
8.2.4	Landschap en cultuurhistorie	184
8.2.5	Landbouw	186
8.2.6	Recreatie en toerisme	188
8.2.7	Wonen, werken en leefbaarheid	189
8.2.8	Resumé belangrijkste effecten	191
8.3	Effecten van de varianten	193
8.4	Leemten in kennis en informatie	198
9	Vergelijking van de alternatieven	199
9.1	Meest milieuvriendelijke alternatief	200
9.1.1	Beschrijving meest milieuvriendelijke alternatief	200
9.1.2	Kosten van het meest milieuvriendelijke alternatief	203
9.2	Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA	205
9.3	Gemaakte keuzes voor het voorkeursalternatief	206

10	Uitvoering	209
10.1	Uitvoeringsstrategie	209
10.1.1	Programmering op doelen	209
10.1.2	Gefaseerde aanpak in de uitvoering	210
10.1.3	Van doelen naar projecten	210
10.2	Uitvoeringsorganisatie	212
10.3	Indicatieve kosten	212
10.4	Samenhang in regelingen en instrumenten	214
10.4.1	Instrumentenpakketten	214
10.4.2	Nieuwe instrumenten	218
10.5	Bestuursovereenkomsten	218
10.6	Communicatie	218
10.7	Monitoring	219
11	Juridische aspecten	221
11.1	Procedure van het reconstructieplan en MER	221
11.2	Wijziging van het reconstructieplan	222
11.3	Uitwerking van het reconstructieplan	222
11.3.1	Lopende landinrichtingsprojecten	223
11.3.2	Planuitwerking en herverkaveling	223
11.4	Juridische aspecten van de uitvoering	223
11.4.1	Planologische doorwerking	223
11.4.2	Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie	224
11.4.3	Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.	224
11.4.4	Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium	224
11.4.5	Relatie reconstructieplan met Streekplan en Uitwerkingsplannen	225
11.5	Doorwerking naar het Streekplan	225
11.6	Doorwerking naar bestemmingsplannen	226
11.6.1	Integrale zoneringsintensieve veehouderij	228
11.6.2	Waterberging in concreet begrensde gebieden	234
11.6.3	500 meter zones rondom natte natuurparels	236
11.6.4	Beekherstelgebieden	238
11.7	Uitvoering en handhaving	239
12	Flankerend beleid	241
12.1	Wat is flankerend beleid?	241
12.2	Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?	242
12.3	Flankerend beleid: een instrument van de overheid	242
12.4	Flankerend beleid en Water	242
12.5	Praktische invulling	243
12.6	Verzoek om schadevergoeding	243

Literatuurlijst	245
Bijlage 1 Verklaring afkortingen	253
Bijlage 2 Waterparagraaf	257
Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Brabant	261
Bijlage 4 Samenvatting Milieueffectrapporten	267
Bijlage 5 Vestigingsbeleid Integrale zonering	289
Bijlage 5.1 Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij	289
Bijlage 5.2 Werkwijze toekenning en vergroting bouwblokken van intensieve veehouderijen	317
Bijlage 6 Visie per deelgebied	321
Bijlage 7 Onderbouwing balans inplaatsing en uitplaatsing intensieve veehouderij	333
Bijlage 8 Stappenplan nieuwvestiging boom- en vaste plantenteeltbedrijven	337
Bijlage 9 Toelichting toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart	339

Kaarten bij Deel B

Kaarten t.b.v. huidige situatie en autonome ontwikkeling (MER) (opgenomen achter hoofdstuk 4):

1	Geomorfologie
2	Grondwatersysteem en grondwaterbeschermingsgebieden
3	Uitspoelingsgevoeligheid nitraat en fosfaat
4	Oppervlaktewatersysteem
5	Verdroogde natuur en droge/natte gebieden landbouw
6	Natte natuurparels en stroomgebieden natuurbeken
7	Voor verzuring gevoelige en wettelijk beschermde gebieden
8	Stikstofdepositie in GHS
9	Stankproductie uit stallen
10	Groene Hoofdstructuur (GHS)
11	Cultuurhistorie en archeologische waarden
12	Structuurkaart landschap
13	Ligging veehouderijbedrijven

Plan- en ontwikkelingskaarten (opgenomen achter hoofdstuk 6)

14	Water
15a	Natuur 1
15b	Natuur 2
17	Melkveehouderij, extensivering
18	Plantaardige teelten
19	Intensieve veehouderij: integrale zonering
20	Recreatie
21	Wonen, werken en leefbaarheid

Kaarten Alternatieven (MER) (opgenomen achter hoofdstuk 7)

22	Voorkeursalternatief (basis voor effectbepaling in het MER)
23a	Alternatief 1a en 1b
23b	Alternatief 2
24	Meest milieuvriendelijke alternatief

Kaarten Effecten (MER, alleen op CD-ROM)

25	Ammoniak (verwachte depositie van stikstof, VKA)
26	Kans op stankhinder uit stallen, VKA
27a	Uitspoeling van nitraat
27b	Uitspoeling van fosfaat
28a	Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, voorkeursalternatief
28b	Gemiddelde doelrealisatie natte natuur, alternatief water voor de natuur
28c	Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, VKA
28d	Productieverandering in landbouwgebied onder natte omstandigheden, alternatief water voor de natuur
28e	Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, VKA
28f	Productieverandering in landbouwgebied onder droge omstandigheden, alternatief water voor de landbouw

1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat in op de wijze waarop de reconstructie in Meierij is georganiseerd en de plaats die de reconstructiecommissie daarbinnen heeft (§1.1). Paragraaf 1.2 beschrijft het gevolgde planvormingsproces om te komen tot voorliggend plan.

1.1 Organisatie en werkwijze

In Noord-Brabant is gekozen voor een organisatiestructuur waarbij het interactieve planproces met de streek centraal staat. Er ligt een zwaar accent op de zeven regionale reconstructiecommissies. De verschillende rollen zijn hieronder toegelicht en schematisch weergegeven in figuur 1.1.

Regionale reconstructiecommissie (RRC)

Provinciale Staten (PS) hebben op 17 januari 2003 het besluit genomen tot instelling van de reconstructiecommissie (conform artikel 6 van de Reconstructiewet). Vooruitlopend hierop is de reconstructiecommissie bij GS-besluit van 5 september 2000 al van start gegaan. In het besluit van 17 januari zijn ook taken en bevoegdheden vastgelegd. De reconstructiecommissie heeft als taak Gedeputeerde Staten (GS) te adviseren over de reconstructie in de Meierij en de uitvoering van het reconstructieplan te bevorderen. Om te zorgen voor een goede inbedding van deze advisering in de streek zijn een actieve inbreng in het planvormingsproces en een zorgvuldige communicatie met de betrokken achterban essentieel. Meer specifiek zijn de taken van de reconstructiecommissie:

- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen ontwerp-reconstructieplan;
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen startnotitie en concept-MER);
- Advies uitbrengen over het voor haar gebied op te stellen uitvoeringsprogramma dat dient als document voor de werkprogrammering en als document voor een financiële claim;
- Verslag uitbrengen aan GS over de voortgang van de uitvoering van de reconstructie;
- Adviseren van GS over de gewenste bestuurlijke organisatie voor de uitvoering en de nadere planvorming;
- Vestigen van de aandacht van GS op al hetgeen de reconstructiecommissie ter zake van bovengenoemde onderwerpen gewenst voorkomt;
- Voortzetten van projecten die door de betreffende landinrichtingscommissies worden overgedragen dan wel daarvoor in aanmerking komende projecten.

De reconstructiecommissie heeft geen formele rol in de beschikking van financiële middelen voor projecten. De provincie, gemeenten, waterschappen en particuliere partijen beschikken over de financiële middelen. De reconstructiecommissie wordt voorgezeten door een onafhankelijke voorzitter.

Provinciale Staten

Provinciale Staten zijn politiek-bestuurlijk eindverantwoordelijk voor het gehele proces van reconstructie van het landelijk gebied. Zij stellen zowel de reconstructie- en gebiedsplannen als de eventuele uitwerkingen van de reconstructieplannen vast.

Provinciale Commissie Landelijk Gebied

De Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG) is door GS ingesteld (bij besluit van 5 september 2000) om GS te adviseren over integrale gebiedsoverschrijdende zaken in verband met de revitalisering. In dit kader brengt zij onder meer advies uit over het totaal van de op te stellen ontwerp-reconstructieplannen, de op te stellen uitvoeringsprogramma's en de daarop te baseren financiële aanspraken. De PCLG kent een brede samenstelling van maatschappelijke organisaties, die is vastgelegd in het instellingsbesluit.

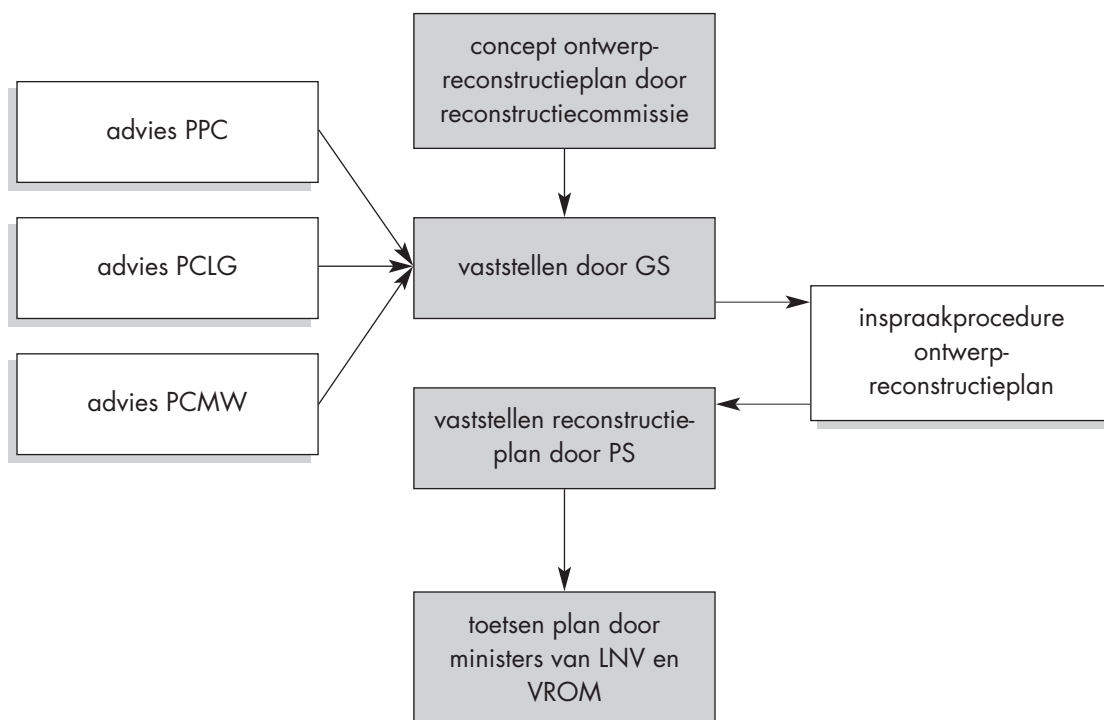
Overige provinciale commissies

Naast de PCLG zijn ook de Provinciale Commissie voor Milieu en Water (PCMW) en de Provinciale Planologische Commissie (PPC) gevraagd advies uit te brengen over de ontwerp-reconstructieplannen. De PCMW, ingesteld op 17 december 1993, is van gelijk statuut als de PCLG, en heeft eveneens een brede samenstelling. Zij adviseert GS inzake alle onderwerpen die (ook) betrekking hebben op milieu- en waterbeheer.

De PPC is ingesteld bij de Wet op de Ruimtelijke Ordening, in de provincie Noord-Brabant op 9 maart 1966, als overleg- en adviesorgaan van GS inzake alle zaken betreffende de ruimtelijke ordening. Ook de brede samenstelling van de PPC is krachtens de wet vastgelegd.

Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde Staten stellen het reconstructieplan in ontwerp op (artikel 14, lid 1 van de Reconstructiewet). Daarnaast stellen GS het regionaal uitvoeringsprogramma vast (artikel 31, lid 1 Reconstructiewet) en zijn zij belast met de uitvoering (artikel 37, lid 2 Reconstructiewet).

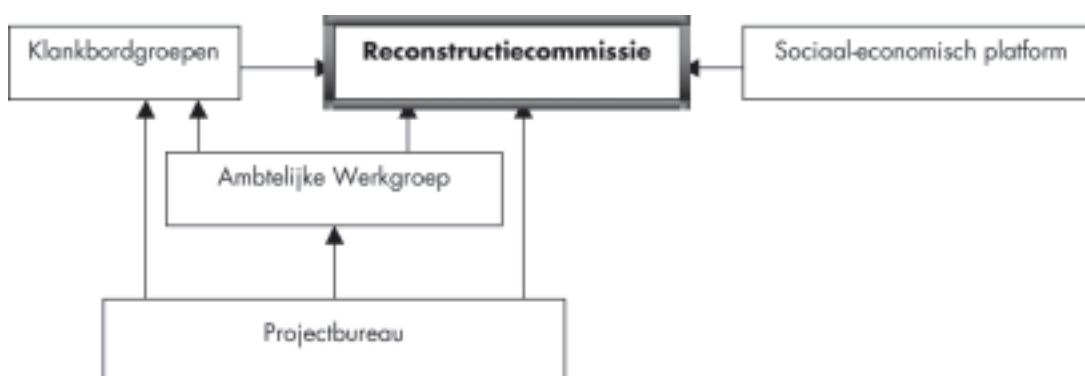

Figuur 1.1 Bevoegdheden in de procedure tot en met bekendmaking van het reconstructieplan

Ministeries

Het reconstructieplan moet door de ministers van LNV en VROM worden goedgekeurd. Ook co-financieren zij de uitvoering van het plan op basis van de trits bestuursovereenkomst - regionaal uitvoeringsprogramma - provinciaal uitvoeringsprogramma - uitvoeringscontract. Binnen de reconstructiecommissies hebben zij een adviserende rol.

De reconstructiecommissie is door verschillende gremia ondersteund bij de uitvoering van haar taken in de periode tot aan vaststelling van het reconstructieplan. Dit is in figuur 1.2 schematisch weergegeven. Vervolgens worden de verschillende rollen toegelicht. De organisatie van de uitvoering is toegelicht in hoofdstuk 10.

Figuur 1.2 Ondersteuning van de reconstructiecommissie bij de uitvoering van haar taken tot aan vaststelling van het reconstructieplan

Het projectbureau

Het projectbureau ondersteunt de reconstructiecommissie bij haar taken. Het projectbureau draagt zorg voor het opstellen van het reconstructieplan en het regionaal uitvoeringsprogramma, het rapporteren over de voortgang, het continueren van lopende projecten enzovoort. De gebiedscoördinator is de ambtelijk secretaris van de reconstructiecommissie, de voorzitter van de ambtelijke werkgroep en hoofd van het projectbureau.

Ambtelijke werkgroep

De voorbereiding van de vergaderstukken van de reconstructiecommissie vindt plaats in de ambtelijke werkgroep. Haar taak is onder meer:

- Het voorbereiden van discussies/notities voor de reconstructiecommissie, met name gericht op het reconstructieplan/MER en het regionaal uitvoeringsprogramma;
- Het adviseren van de leden van de reconstructiecommissie over voorliggende notities;
- Het fysiek en inhoudelijk uitwerken van besluiten van de reconstructiecommissie;
- Informatie-uitwisseling.

Klankbordgroepen

De reconstructiecommissie heeft op basis van artikel 8, lid 4 van haar instellingsbesluit zeven klankbordgroepen ingesteld. Het reconstructieplan is tot stand gekomen met de onmisbare inschakeling van lokale kennis en inzet van deze klankbordgroepen. De klankbordgroepen hebben de reconstructiecommissie geholpen met gedetailleerde lokale informatie.

Naast de voorzitter (vertegenwoordigende wethouder in reconstructiecommissie) en de secretaris (ambtenaar van de betrokken gemeente) zijn over het algemeen de volgende groepen

vertegenwoordigd: Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), lokale milieugroepen/Brabantse Milieu Federatie (BMF) en terreinbeherende instanties, de toeristisch-recreatieve sector dan wel het overige bedrijfsleven, waterschappen of Rijkswaterstaat, verenigingen op het gebied van cultuurhistorie en de sector van particuliere grondbezitters.

Sociaal-economisch platform (SEP)

Het sociaal-economische platform is aangewezen om lokale initiatieven ter verbetering van de sociaal economische structuur te initiëren, stimuleren en begeleiden.

In het SEP is de regionale kennis op het gebied van sociale en economische thema's gebundeld. De leden van het platform zijn vertegenwoordigers van gemeenten, ZLTO, Kamer van Koophandel, kennisinstellingen, recreatie-ondernemers en vrouwenorganisaties. Het SEP heeft samen gewerkt met andere partijen en overlegorganen in de Meierij die actief zijn op het sociaal-economisch terrein in het gebied. Het SEP heeft haar netwerk in de streek gebruikt voor de uitvoering van de opdracht van de reconstructiecommissie.

Eén van de partijen in dit netwerk is de Stuurgroep Dynamisch Platteland waarin alle landelijke gemeenten van Brabant vertegenwoordigd zijn. In deze stuurgroep participeren de bestuurlijke trekkers van de verschillende reconstructiegebieden, burgemeesters of wethouders van de landelijke gemeenten en andere sociale en economische partijen. In de stuurgroep worden de ervaringen van de verschillende reconstructiegebieden onderling uitgewisseld en worden bovenregionale ontwikkelingen gestimuleerd.

Het SEP had twee hoofdtaken:

- Beleidsmatige inbreng in het planvormingsproces. Het platform heeft de reconstructiecommissie gevraagd en ongevraagd geadviseerd over sociale en economische aspecten van de reconstructie. Als resultaat van dit interactieve proces heeft het SEP een belangrijke bijdrage geleverd aan de sociale en economische onderdelen van het reconstructieplan;
- Het initiëren, stimuleren en begeleiden van projecten in de beleidsuitvoering en daarbij het opsporen van projecten en projectideeën waarin de deelnemende organisaties in het platform een belangrijke rol vervullen.

Omdat ook het Innovatieplatform Duurzame Meierij (IDM) projecten initieert, stimuleert en begeleidt, heeft het SEP zich vooral bezig gehouden met de eerst genoemde taak. Na het vervullen van de eerste taak is het SEP opgegaan in het Innovatieplatform Duurzame Meierij (IDM), die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het sociale en economische beleid.

1.2 Planvormingsproces

Het ontwerp-reconstructieplan/MER is in drie fasen tot stand gekomen. Deze zijn beschreven in §1.2.1. Hierbij heeft diverse malen afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende gebieden. Dit is beschreven in §1.2.2. Daarnaast zijn een water- en natuurtoets uitgevoerd (§1.2.3)

1.2.1 Fasen totstandkoming reconstructieplan/MER

1. *Oriëntatiefase.* In oktober 2000 is de reconstructiecommissie gestart met haar werkzaamheden. De eerste maanden heeft zij zich georiënteerd op haar opdracht en een werkplan opgesteld. Daarnaast is een Streek Centraal bijeenkomst georganiseerd, waarbij de streek over het reconstructieproces is geïnformeerd.

2. *Verkenningfase.* In die fase heeft de reconstructiecommissie de problematiek in haar plangebied bestudeerd. Deze fase bestond uit twee onderdelen:

1. Opstellen en bespreken van verkenningnotities in onder andere de klankbordgroepen en de reconstructiecommissie. Deze notities bevatten per thema de belangrijkste informatie die

- de reconstructiecommissie als achtergrondinformatie heeft gebruikt bij het verdere proces;
2. Een eerste workshop in de eerste helft van 2001, waarin de leden van de reconstructiecommissie hun ambities naar voren hebben gebracht. De verkenningfase heeft geresulteerd in een beeld van de bestaande situatie, de autonome ontwikkelingen, de knelpunten en kansen en de wensen voor het gebied.

3. *Ontwerpfase.* Deze fase heeft geleid tot het ontwerp-reconstructieplan/MER. In deze fase heeft de reconstructiecommissie stapsgewijs toegewerkt naar het tweede concept. Via diverse tussentoppen, zoals workshops, is zij halverwege 2002 gekomen tot een gezamenlijk streefbeeld. Het streefbeeld bevat een visiedeel (hoe ziet de Meierij er in 2016 uit?) en doelen voor het gebied. Op basis van de algemene (provinciale en Rijks-) reconstructiedoelen en de doelen voor het gebied is de reconstructiecommissie gekomen tot regionale reconstructiedoelen voor 2016 en een fasering in de tijd (wat pakt de reconstructiecommissie als eerste op?). Het streefbeeld is in het najaar van 2002 tijdens een Streek Centraal bijeenkomsten gepresenteerd.

In juli 2003 hebben de reconstructiepartners afspraken gemaakt over het vervolg van de reconstructie. Dit is het zogenaamde akkoord van Cork. Dit akkoord bevat afspraken over het bouwblok van intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden, de wijze waarop de Wet ammoniak en veehouderij wordt meegenomen, en de wijze waarop stank en de waterthema's worden ingevuld. De afspraken uit het akkoord van Cork zijn verwerkt in het voorkeursalternatief van dit reconstructieplan.

Het streefbeeld en het akkoord van Cork hebben de basis gevormd voor het invullen van het voorkeursalternatief en het regionaal uitvoeringsprogramma. Tegelijkertijd zijn, in het kader van de m.e.r., alternatieven ontwikkeld. In december 2003 is het eerste concept reconstructieplan/MER door de reconstructiecommissie vastgesteld en vrijgegeven voor discussie met de streek. Op grond van de resultaten van de achterbanconsultatie, het GS-standpunt en de uitkomsten van de effectenbepaling en de alternatievergelijking uit de m.e.r. is het eerste concept aangescherpt tot het tweede concept reconstructieplan/MER dat op 8 juli 2004 door de reconstructiecommissie is vastgesteld en is aangeboden aan GS. GS hebben het tweede concept op een aantal punten aangepast, hetgeen heeft geleid tot dit ontwerp-reconstructieplan/MER, dat zij op 20 juli 2004 hebben vastgesteld en vrijgegeven voor inspraak.

1.2.2 Afstemming

Tijdens alle drie de hiervoor genoemde fasen heeft afstemming plaatsgevonden met de aangrenzende reconstructie- en revitaliseringsgebieden.

Aan de reconstructie- en gebiedsplannen liggen de lagenbenadering en diverse andere uitgangspunten uit het Streekplan en beide Koepelplannen ('Reconstructie aan zet' en 'Hand aan de ploeg') ten grondslag. De provincie heeft met toepassing van de lagenbenadering een Duurzaam Ruimtelijke Structuurkaart gemaakt die als uitgangspunt dient voor de verdere ontwikkeling van Brabant. Deze kaart is gebruikt bij de verdere planvorming en dient ook als basis voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan. Hierdoor is in grote lijnen al gewaarborgd dat een gebiedstype - bijvoorbeeld een beekdal - dat zowel in de Meierij ligt als in een aangrenzend gebied, in beide gebieden eenzelfde soort inrichting krijgt.

Daarnaast is er in de diverse stadia via workshops en werkateliers nauw samengewerkt met de andere gebieden. Daarbij is aandacht gegeven aan de juiste aansluiting van ontwikkelingen op de grensvlakken van de Meierij met andere gebieden.

De betrokkenheid van de in de vorige paragraaf genoemde partners, die vaak een organisatie hebben die breder werkt dan het betreffende plangebied, draagt ook bij aan een goede afstemming op de grensvlakken van de gebieden.

Tenslotte heeft er op ambtelijk niveau veel overleg plaatsgevonden om de plannen, de kaarten en de projecten gedetailleerd op elkaar aan te laten sluiten.

1.2.3 Watertoets en natuurtoets

Naast de milieueffectrapportage is ook nog een tweetal specifieke toetsingsprocedures aan de orde: de watertoets en de natuurtoets. Bij de vaststelling van het reconstructieplan door GS moeten deze toetsen zijn doorlopen. Op het abstractieniveau van het reconstructieplan is qua natuurtoetsing met name de zogenaamde “habitattoets” van belang.

De verantwoordelijke instanties voor deze beide toetsen; de waterbeheerders voor de watertoets en de provincie als bevoegd gezag voor de habitattoets, moeten beoordelen of voldaan is aan de (wettelijke) eisen. In deze paragraaf wordt hierop ingegaan.

Bij de opzet en uitwerking van de MER-criteria voor de effectbepaling is vooraf rekening gehouden met de inhoudelijke eisen van de watertoets en natuurtoets. De drie toetsen zijn daarmee inhoudelijk geïntegreerd.

Het reconstructieplan beperkt zich veelal tot het op hoofdlijnen beschrijven van gewenste nieuwe ontwikkelingen waarbij de gewenste ontwikkeling van de natuurgebieden als randvoorwaarde is meegenomen. Een gedetailleerde bepaling van de effecten, inclusief eventuele mitigerende en compenserende maatregelen, is in dit stadium daarom nog niet te maken.

Bij verdere uitwerkingen of concrete projecten zal om deze reden opnieuw, maar dan op een meer gedetailleerd niveau, de wettelijke toetsing (watertoets en natuurtoets en afhankelijk van de aard en omvang van de uitwerking of het project, mogelijk ook een m.e.r.-procedure) moeten worden doorlopen.

Watertoets

Het kabinetsstandpunt “Anders omgaan met water: waterbeleid in de 21e eeuw” stelt dat het toekomstige waterbeleid sterker moet anticiperen op toekomstige ontwikkelingen in plaats van te reageren op incidenten. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen en wateroverlast moet worden teruggedrongen. Het parool is: meer ruimte voor water, naast allerlei technische maatregelen. Het beleid gaat uit van een drietrapsstrategie: vasthouden, bergen en afvoeren.

Vastgelegd is daarom dat op alle nieuwe ruimtelijke plannen een watertoets moet worden toegepast, als dat vanuit waterhuishoudkundig oogpunt relevant is. De watertoets moet waarborgen dat waterhuishoudkundige doelstellingen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen in deze plannen.

Het reconstructieplan is een plan waarop de watertoets van toepassing is. De watertoets bestaat uit een procedureel en een inhoudelijk deel.

De procedure vereist betrokkenheid van de waterbeheerders, dit is in het reconstructieproces ondermeer geregeld via de participatie van de waterbeheerders in reconstructiecommissies en provinciale commissies, en een formele toetsing op basis van de inhoudelijke resultaten.

De betrokken waterbeheerders zijn de waterschappen Aa en Maas, de Dommel, Brabantse Delta, Rijkswaterstaat en de provincie als grondwaterbeheerder.

Binnen het werkproces van de revitalisering zijn de waterbeheerders intensief betrokken geweest bij het planvormingsproces. Daarnaast heeft het door de waterbeheerders opgestelde Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) als kader gediend voor de uitwerking van het ontwerp-reconstructieplan. De procesmatige en inhoudelijke inbreng is daarmee gewaarborgd.

De formele toetsing door de waterbeheerders heeft plaatsgevonden nadat het 1e concept reconstructieplan/MER is verschenen. In het MER zijn o.a. gegevens opgenomen, waarin de gevolgen voor veiligheid en wateroverlast in samenhang met gevolgen voor waterkwaliteit en verdroging in beeld zijn gebracht.

De waterbeheerders hebben een integraal wateradvies gegeven dat door de initiatiefnemer

gebruikt is bij opstellen van het ontwerpconstructieplan. Het advies van de waterbeheerders en onze reactie hierop is verwerkt in bijlage 2.

De uiteindelijke reconstructieplannen zijn van een zodanig abstractieniveau dat het vaak moeilijk is te toetsen op het concrete niveau zoals de procedure van de watertoets dat voor ogen heeft. Daarom blijft het noodzakelijk om een watertoets uit te voeren op het niveau van concrete plannen en projecten, als deze nader worden uitgewerkt. Bij de uitwerking van zoekgebieden voor regionale waterberging zal opnieuw een watertoets nodig zijn. Indien sprake is van mitigatie en compensatie dan zal dat op projectniveau zijn. Op het niveau van dit plan is het niet aan de orde.

Om dit plan uit te voeren wordt een uitvoeringsorganisatie opgezet, die tezamen met andere belanghebbenden belast is met de realisatie van de doelstellingen. Voor wat betreft de financiering van de waterprojecten is door ons en de waterschappen in totaal 60 miljoen euro gereserveerd voor de eerste planperiode. Dit is een totaalbedrag voor de hele provincie Noord-Brabant. Wij hebben met de waterschappen een bestuurovereenkomst afgesloten waarin o.a. is vastgelegd op welke wijze projecten zo efficiënt mogelijke uitgevoerd worden.

Natuurtoets

In het kader van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn, de Natuurbeschermingswet en de Flora- en Faunawet dient expliciet onderzocht te worden welke effecten plannen en bijbehorende ingrepen hebben op de aangewezen beschermde natuurwaarden.

Bij het beoordelen van plannen en projecten dienen de (mogelijke) effecten onderzocht te worden die deze plannen en projecten kunnen hebben op internationaal beschermde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Hierbij gaat het met name om gebiedsbescherming. Indien sprake is van mogelijk significante gevolgen is een zogenaamde passende beoordeling vereist.

Op nationaal niveau is de Natuurbeschermingswet van toepassing. De Habitatrichtlijn is op dit moment nog niet in de Natuurbeschermingswet geïmplementeerd. Daarom gelden - totdat de nieuwe Natuurbeschermingswet in werking is - rechtstreeks de bepalingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn.

Relevant is de zogenaamde “habitattoets” op grond van artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Deze is gericht op de vraag of het voortbestaan van de aanwezige soorten en biotopen uit de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden voldoende gegarandeerd wordt en welke waarden negatief beïnvloed worden door het plan.

De natuurtoetsing gericht op soortbescherming, zoals voortvloeiend uit de werking van de Flora- en Faunawet (van kracht sinds 1 april 2002), is pas aan de orde bij de maatregelen en projecten die volgen uit het reconstructieplan. In dit stadium van het reconstructieplan is er geen verplichting tot toetsing aan deze wet. In dit plan zijn overigens wel de effecten op de belangrijkste soorten aangegeven. Bij de uitwerking zal steeds bekeken moeten worden of ontheffingen in het kader van de Flora- en Faunawet mogelijk dan wel noodzakelijk zijn.

De toets in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn (de habitattoets) dient te worden uitgevoerd voor alle plannen of projecten die significante gevolgen kunnen hebben voor de “speciale beschermingszones” die zijn aangewezen als Vogelrichtlijngebied dan wel aangemeld als Habitatrichtlijngebied. Voor Vogelrichtlijngebieden zijn bij de aanwijzing zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd. Voor Habitatrichtlijngebieden zijn tot op heden nog slechts de soorten en habitats bekend waarop de nog te formuleren instandhoudingsdoelstellingen zich moeten richten. De habitattoets dient zich formeel uitsluitend op de instandhou-

dingsdoelstelling (en de samenhang tussen de Vogel- en Habitatrictlijngebieden) te richten. Bij het onderzoek naar mogelijk significante gevolgen moet op grond van de Habitatrictlijn (artikel 6) de volgende gang van zaken gevolgd worden:

Indien het plan significante gevolgen kan hebben voor een Vogel- of Habitatrictlijngebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen.

Gelet op de conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor het Vogel- of Habitatrictlijngebied wordt slechts toestemming gegeven voor het plan nadat de zekerheid is verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone niet zal aantasten.

Indien het plan, ondanks negatieve conclusies van de beoordeling van de gevolgen voor de speciale beschermingszone, bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, om dwingende redenen van groot openbaar belang, toch moet worden gerealiseerd, worden alle nodige compenserende maatregelen genomen om te waarborgen dat de algehele samenhang van het Europees ecologische netwerk (Natura 2000) bewaard blijft.

Interpretatie van artikel 6 van de Habitatrictlijn geeft aan dat de reconstructieplannen beoordeeld moeten worden op de volgende aspecten:

- Of ze voldoen aan de verplichting om de speciale beschermingszones de nodige bescherming te bieden;
- Of de activiteiten die voorzien zijn in de plannen al of niet kunnen leiden tot significante effecten.

Ten aanzien van het eerste punt kan geconstateerd worden dat in de Vogel- en Habitatrictlijngebieden zelf geen ingrepen gepland zijn die de natuurlijke kenmerken van de gebieden direct aantasten. Uit de beschrijving van de autonome ontwikkeling (hoofdstuk 4) en de effectbeschrijving (hoofdstuk 8) blijkt dat als gevolg van het plan de natuurlijke kenmerken van de gebieden veelal in stand blijven dan wel versterkt worden door bijvoorbeeld verdere realisatie van de ecologische hoofdstructuur, afname van de ammoniakemissie en verhoging van de grondwaterstand in natte natuurparels.

Ondanks deze trend blijkt uit de beschreven effecten voor natuur (zie de effectbepaling in hoofdstuk 8 en de factsheets op de CD-ROM) dat naast veel positieve effecten, er op sommige planonderdelen ook significant negatieve gevolgen kunnen optreden op de Vogel- en Habitatrictlijngebieden bijvoorbeeld via externe werking (ingrepen elders die van invloed zijn op de waarden in de speciale beschermingszones).

De potentieel negatieve effecten als gevolg van het reconstructieplan zijn: plaatselijke toename van ammoniakemissie als gevolg van groei, verplaatsing en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen, de toenemende druk op natuurgebieden als gevolg van extra recreatief en toeristisch gebruik en de verslechtering van de waterkwaliteit door bestrijdingsmiddelen bij intensivering van het landbouwkundig gebruik.

In de MER-alternatieven en het meest milieuvriendelijk alternatief is (op hoofdlijnen) nagegaan op welke wijze, middels planaanpassing of via compensatie of mitigatie, negatieve effecten voorkomen kunnen worden. Hierbij is ondermeer een planaanpassing naar voren gekomen waarin, om significante gevolgen uit te sluiten, landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1000 meter van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden waren voorzien, te laten vervallen waardoor nieuwvestiging wordt uitgesloten. In landbouwontwikkelingsgebieden die binnen 1500 meter van Habitat- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn gelegen, is nieuwvestiging niet direct mogelijk.

De exacte locaties waar de genoemde effecten kunnen optreden blijken niet uit dit reconstructieplan. Daarom wordt aanbevolen bij de nadere uitwerking van dit plan de beoogde ingrepen opnieuw te toetsen via het uitvoeren van een passende beoordeling van de effecten. Bij mogelijk significante negatieve gevolgen zal dan nagegaan moeten worden of er dwingende redenen van groot openbaar belang aanwezig zijn, of er alternatieven aanwezig zijn en op welke wijze verdere compensatie of mitigatie mogelijk is. Via het monitoringsprogramma kan gevolgd worden of de beoogde positieve effecten optreden en hoe deze zich verhouden tot de mogelijke significante negatieve effecten.

2 Beleidskader en wettelijk kader

Het reconstructieplan/MER moet passen binnen vigerend beleid en moet anticiperen op beleid in ontwikkeling. In dit hoofdstuk is per thema een korte toelichting gegeven op het relevante beleids- en wettelijk kader en het beleid in ontwikkeling. Tevens is waar mogelijk, aangegeven op welke wijze genoemde uitgangspunten in het plan terugkomen.

Het beleid is voortdurend in beweging. Dit geldt bijvoorbeeld voor de stank- en ammoniakregelgeving en het mineralenaangiftesysteem (MINAS) in relatie tot de nitraatrichtlijn. In dit reconstructieplan is het beleid opgenomen zoals dat gold **in het voorjaar van 2004**.

Na een beschrijving van specifiek voor de reconstructie geldende beleidsdocumenten en wetten in §2.1, worden thematisch de betreffende beleidsdocumenten en wetten beschreven in §2.2 en §2.3. Voor deze paragrafen is eenzelfde opbouw gehanteerd als in latere hoofdstukken, zoals bij de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 3) en de beschrijving van de effecten van de alternatieven (hoofdstuk 8). In §2.4 zijn de gebiedsspecifieke besluiten opgenomen.

In §2.2 is een overzicht opgenomen met per thema alle relevante besluiten/beleid. Alleen de besluiten/beleid die kaderstellend zijn voor het reconstructieplan zijn hieronder verder uitgewerkt.

2.1 Kaderstellende besluiten

Reconstructiewet Concentratiegebieden (2002) + Rijkskader reconstructieplannen (2002)

De Reconstructiewet Concentratiegebieden en de hierbij behorende Rijksuitgangspuntennotitie bieden het wettelijk kader voor de planvorming en uitvoering van de reconstructieplannen. De Reconstructiewet is sinds 1 april 2002 in werking. In de Reconstructiewet is vastgelegd waar het reconstructieplan aan moet voldoen. Het Rijkskader reconstructieplannen wordt door het Rijk gebruikt bij de toetsing van de reconstructieplannen en is gebruikt bij het opstellen van de reconstructieplannen.

Provinciale Uitgangspunten Notitie (1999) + Reconstructie aan zet, Koepelplan Reconstructie Concentratiegebieden (juni 2001)

De provincie Noord-Brabant heeft een Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN, 1999) opgesteld. Het Koepelplan is het directe resultaat van afspraken uit de PUN. In het Koepelplan zijn specifiek voor Noord-Brabant eisen opgenomen waar de reconstructieplannen aan moeten voldoen. Het Koepelplan heeft twee primaire functies. Het is:

1. richtinggevend kader voor de reconstructiecommissies. Het Koepelplan bevat opdrachten voor de reconstructiecommissies. De opdrachten hebben betrekking op verschillende beleidsterreinen. Het Koepelplan is daarmee het kader waaraan de provincie de reconstructieplannen toetst. Het Koepelplan moet inspireren tot een adequate invulling van het beleid voor het landelijk gebied;
2. integrerend kader voor het provinciale beleid voor het landelijk gebied.

Het Koepelplan presenteert het provinciale en Rijksbeleid, gericht op het landelijk gebied, zoveel mogelijk in onderlinge samenhang. Het gaat daarbij om beleidsthema's variërend van water, natuur, milieu en ruimtelijke ordening tot sociale en economische vitaliteit, landbouw en recreatie.

Het Koepelplan vormt een handreiking voor de reconstructiecommissies door op een rij te zetten wat er in de reconstructieplannen aan de orde zal/moet komen. Het Koepelplan geeft aan wat de provincie van de reconstructiecommissies verwacht, welke doelen ze met de reconstructie wil realiseren. De taakstelling (zoveel mogelijk geformuleerd als doelstelling) voor de reconstructiecommissie bevat resultaat- en inspanningsverplichtingen.

Daarnaast zijn er facultatieve onderdelen die de reconstructiecommissie naar eigen inzicht kan invullen. De verplichtingen hebben betrekking op de via uitvoering van het reconstructieplan te realiseren eindsituatie, die uiterlijk 12 jaar na vaststelling van het reconstructieplan moet zijn bereikt. Het Koepelplan geeft aan dat alle doelen niet zonder meer naast elkaar mogelijk zijn met het oog op de beperkte ruimte. De reconstructiecommissies worden gevraagd met optimale oplossingen, passend bij het gebied, te komen.

De reconstructie is gericht op duurzame ontwikkeling van het landelijk gebied. Maatregelen en activiteiten in de bebouwde kom vallen in principe buiten de Reconstructie, met uitzondering van de activiteiten die betrekking hebben op leefbaarheidsaspecten.

2.2 Besluiten per thema

2.2.1 Water en bodem EU-Kaderrichtlijn Water (2000)

Dit is een Europese richtlijn op het gebied van oppervlakte- en grondwater. Het doel van de richtlijn is het beschermen van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik, het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en, als nevendoeel, het harmoniseren van de bestaande Europese regelgeving op het gebied van water. De implementatie van de KRW in Nederland valt onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Verkeer en Waterstaat. De uitvoering ervan ligt in handen van de regionale waterbeheerders. In Nederland wordt op dit moment gewerkt aan de aanpassing van wet- en regelgeving. Het kabinet pleit in de zogenaamde "ambitienota" voor een zo pragmatisch mogelijke implementatie van de KRW in Nederland: de milieukwaliteit mag in ieder geval niet verslechteren, ook niet als de economie groeit en de bevolking toeneemt. Zelfs met deze pragmatische uitvoering is er sprake van een forse extra opgave ten opzichte van de bestaande beleidspraktijk.

De KRW geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Ook is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn. In deze plannen worden waterkwaliteitsdoelstellingen en doelstellingen betreffende de ecologische kwaliteit van de waterlichamen opgenomen. De KRW eist dat in 2015 minimaal een goede ecologische toestand voor natuurlijke wateren of een goed ecologisch potentieel voor sterke veranderde en kunstmatige wateren is gerealiseerd. Als doelen in 2015 niet haalbaar zijn, en dus fasering noodzakelijk is, moet dit in de stroomgebiedbeheersplannen zijn aangegeven.

In een landelijke studie van Alterra naar de mogelijke gevolgen van de implementatie van de KRW voor de landbouw is geconcludeerd dat de gevolgen voor de landbouw van de KRW aanzienlijk (kunnen) zijn. Vaak blijkt fosfaat en in mindere mate nitraat maatgevend om de

ecologische doelstellingen in het oppervlaktewater te realiseren. Om de uit ecologische doelstellingen voortvloeiende waterkwaliteitsdoelstellingen te kunnen realiseren moet zeer forse ingrepen worden gepleegd om de uitspoeling van stikstof en de afspoeling van fosfaat te reduceren. Daarnaast moet ook de belasting door bestrijdingsmiddelen en zware metalen (diervoeding en kunstmest) afnemen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER kunnen de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen voor (oppervlakte)water- en bodemkwaliteit nog niet getoetst worden aan de doelstellingen uit de KRW, omdat de ecologische doelstellingen voor de verschillende waterlichamen nog moeten worden vastgesteld. De te nemen maatregelen worden opgenomen in het tweede generatie reconstructieplan.

In de effectbeschrijving wordt wel ingegaan op de effecten van dit (eerste generatie) reconstructieplan en van alternatieve oplossingen op de waterkwaliteit. Het betreft effecten die zijn gebaseerd op kwantitatieve veranderingen in de grondwaterstand. Het gaat dus om een inschatting van de indirecte effecten die optreden door maatregelen die zijn gericht op het vernatten van natuurgebieden en waterconservering door de landbouw, en dus niet de effectbepaling van de (nog vast te stellen) maatregelen die zijn gericht op het realiseren van doelen in het kader van de KRW.

Kabinetsstandpunt Waterbeleid in de 21ste eeuw (2000) (waaronder 'Anders omgaan met water' en 'Ruimte voor de rivier')

Dit kabinetsstandpunt geeft de overkoepelende visie van het Rijk weer op de aanpak van veiligheid en wateroverlast. De veiligheid moet gewaarborgd blijven, de kans op overstromingen mag niet toenemen. Wateroverlast moet teruggedrongen worden.

Méér ruimte voor water, naast technische maatregelen en taakstellende afspraken tussen verschillende overheden, zijn essentieel voor het slagen van dit beleid. Voor de aanpak van veiligheid en wateroverlast is uiteindelijk een goede mix van ruimtelijke- en technische maatregelen noodzakelijk. Onder technische maatregelen worden maatregelen zoals dijkverhogingen en -versterkingen, bemaling en stuwen verstaan. Onder ruimtelijke maatregelen verstaat het kabinet onder meer het verbreden of verlagen van uiterwaarden en de inzet van waterbergings- en retentiegebieden.

In het Streekplan zijn zoekgebieden voor regionale waterberging en zoekgebieden voor rivierverruiming aangegeven.

In de Startovereenkomst "Waterbeleid 21ste eeuw" (op 14-2-2001 ondertekend door het Rijk, het Interprovinciaal Overlegorgaan, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen) is vastgelegd dat bij ruimtelijke plannen de watertoets toegepast moet worden. De watertoets is het hele proces van vroegtijdig informeren, adviseren, afwegen en uiteindelijk beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten (veiligheid, wateroverlast, waterkwaliteit, verdroging) in ruimtelijke plannen en besluiten.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER wordt rekening gehouden met het beleid dat geldt voor zoekgebieden voor rivierverruiming en potentiële noodoverloopgebieden. Het streven is deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid) tot gevolg hebben, zoals woongebied, bedrijventerrein, intensieve veehouderij of glastuinbouw.

In dit reconstructieplan/MER zijn de zoekgebieden overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Voor een deel zijn de gebieden concreet begrensd en

voor een deel zijn ze nader begrensd als voorlopig reserveringsgebied. Het streven is deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Dit zijn ontwikkelingen waarvoor grote investeringen worden gedaan en die een concentratie van kapitaal (mensen, bedrijvigheid) tot gevolg hebben. Voorbeelden zijn: woongebied, bedrijventerrein, intensieve veehouderij of glastuinbouw. Voor de concreet begrensde gebieden worden ook minder grootschalige ontwikkelingen gereguleerd via een aanlegvergunningstelsel.

Water is een belangrijk punt van discussie in de reconstructie, waarbij alle verantwoordelijke partijen vertegenwoordigd zijn (provincie, waterschappen, gemeenten). De watertoets is toegepast op dit reconstructieplan. In dit reconstructieplan/MER is specifiek op de watertoets ingegaan in de zogenaamde waterparagraaf.

Vierde Nota Waterhuishouding (1998)

Deze nota geeft het Rijksbeleid op het gebied van waterhuishouding weer.

De hoofddoelstelling van deze nota is: "Het hebben en houden van een veilig en bewoonbaar land en het instandhouden en versterken van gezonde en veerkrachtige watersystemen, waarmee een duurzaam gebruik blijft gegarandeerd".

In deze nota zijn MTR-normen (MTR=maximaal toelaatbaar risico) opgenomen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de effecten van de in het plan opgenomen maatregelen globaal getoetst aan de MTR-normen voor het oppervlaktewater.

Provinciaal Waterhuishoudingsplan (1998) en Partiële herziening Waterhuishoudingsplan 2003-2006 (2003)

Het provinciaal Waterhuishoudingsplan is partieel herzien en de volledige tekst is opgenomen in de Partiële herziening. De volgende onderdelen zijn relevant voor de reconstructie:

- *Verbetering van de waterhuishoudkundige voorwaarden voor de functies*
Zie onder het onderstaande kopje 'Gewenste grond- en oppervlaktewaterregime' (GGOR) ;
- *Het verbeteren van de waterkwaliteit*
Het beleid is gericht op het realiseren van een zodanige milieukwaliteit dat er geen risico's optreden voor de volksgezondheid en dat het grondwater in de hele provincie met aanvaardbare inspanningen geschikt te maken is voor de bereiding van drinkwater. Daarnaast is het beleid gericht op het in stand houden of tot stand brengen van een evenwichtige opbouw van het ecosysteem, zowel binnen als buiten natuurgebieden zoals aangegeven op de provinciale natuurdoelenkaart;
- *De inrichting van waterlopen in het buitengebied*
Hierbij gaat het om behoud, herstel en ontwikkeling van de landschappelijke- en natuurwaarden voor waterlopen met een waterhuishoudkundige functie.

Gewenst grond- en oppervlaktewater regime (GGOR)

In de Vierde Nota Waterhuishouding vraagt het Rijk de provincies om het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) provinciedekkend vast te stellen. Inmiddels zijn de opvattingen over de taakverdeling en tijdsplanning veranderd. In 2003 zijn in het Nationaal Bestuursakkoord Water nieuwe afspraken over het GGOR vastgelegd: 'De provincies stellen uiterlijk 2005 de kaders voor het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR) op. Het waterschap stelt in de periode 2005-2010 het GGOR op en neemt deze op in het waterbeheersplan.'

Over de kaders voor het GGOR vindt op dit moment nog overleg plaats tussen provincie en waterschappen. De provinciale kaders voor het GGOR bestaan uit de provinciale beleidsuit-

gangspunten, afspraken in de reconstructieplannen en richtlijnen voor de uitwerking door de waterschappen. De in het reconstructieplan opgenomen afspraken over prioritering, ambitieniveau en maatregelen worden ongewijzigd overgenomen in het eigenstandig document 'Kaders voor het GGOR'.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn maatregelen opgenomen die leiden tot een afgewogen GGOR en tot de realisatie van waterdoelen in hydrologisch te herstellen natuurgebieden (onder meer natte natuurepaleis). Tevens is aangegeven waar waterconserveringsprojecten (onder andere voor de landbouw) gewenst zijn. De maatregelen en bijbehorende doelrealisatie (berekend in de m.e.r.) maken deel uit van het kader voor het door de waterschappen uit te werken gewenste grond- en oppervlaktewater regime (GGOR).

In dit reconstructieplan/MER is een aantal alternatieven opgesteld die betrekking hebben op de vernatting van natuurgebieden en waterconservering in landbouwgebieden.

In dit reconstructieplan/MER is een deel van de overstromings- en retentiegebieden voor regionale waterberging nader begrensd. Ook hier is het streven de gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Ten behoeve van verbetering van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit zijn er maatregelen opgenomen in het plan, waaronder het saneren van puntbronnen.

Verder bevat het plan maatregelen voor beekherstel.

2.2.2 Milieu

Integrated Pollution Prevention Control (IPPC) (1996)

Dit is een Europese richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging. Bij oprichting en/of uitbreiding van onder andere installaties voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij boven een bepaalde omvang moet worden getoetst of de voorgenomen activiteit een 'belangrijke verontreiniging' of 'belangrijke toename van verontreiniging' veroorzaakt. Er zijn emissiegrenswaarden vastgesteld voor deze installaties. De richtlijn bevat eisen ter voorkoming en, wanneer dat niet mogelijk is, beperking van emissies in lucht, water en bodem.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Voor de reconstructie is de IPPC vooral van belang voor het aspect ammoniak. In dit reconstructieplan/MER zijn verwachtingen ten aanzien van groei en krimp van bedrijven en veranderingen in de ruimtelijke verdeling van bedrijven vertaald in verwachtingen ten aanzien van emissie en depositie van ammoniak, maar zijn geen uitspraken gedaan over individuele bedrijven en het voldoen aan de IPPC-richtlijn.

Europese Nitraatrichtlijn (1991)

In deze Europese richtlijn is opgenomen dat de concentratie van nitraat in het grondwater de norm van 50 mg/l niet mag overschrijden. Het mestbeleid, alsmede de daarbij behorende aanwijzing van droge zandgronden door de minister van LNV, heeft mede tot doel te voldoen aan de Europese Nitraatrichtlijn.

Om de nitraatverliezen door landbouwkundige activiteiten te beperken noemt de Nitraatrichtlijn de volgende typen acties:

- Wisselbouw, het afdekken van de grond in de winter en het verbouwen van tussenbouwgewassen om doorlekken naar het grondwater tijdens de natte seizoenen te beperken;
- Het gebruik van (kunst)mest in balans met de gewasbehoeften, stikstof inputs en bodemvolume. Regelmatige mest- en bodemanalyse, verplichte plannen voor kunstmestgebruik en algemene beperkingen per gewas ten aanzien van minerale- en organische stikstof

- bemesting;
- Het goed bijhouden van de stikstofverspreiding en voldoende opslag van natuurlijke mest die alleen beschikbaar is voor gewassen die voedingsstoffen nodig hebben. Als de mest wordt verspreid, moet dat op een verantwoorde manier via de juiste technieken gebeuren.
- Het zorgen voor een buffer van niet-bemeste grasstroken en heggen langs waterlopen en sloten;
- Goede, strikte regelingen (beperking) ten aanzien van het bewerken van steile gronden en irrigatie.

Beleid in ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen van onder de Nitraatrichtlijn. Dit is verder uitgelegd in §2.2.5 (landbouw).

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de verwachtingen ten aanzien van het veranderen van mestbeleid (evenwichtbemesting) vertaald in de inschatting van de ammoniakemissie in 2016.

Richtlijn Veehouderij en Stankhinder 1996

Voor de beoordeling van stankoverlast afkomstig van veehouderijen is de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder in oktober 1996 in werking getreden. In 1998 is door de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State een aantal uitspraken gedaan over deze Richtlijn. Hieruit bleek dat:

- de afstandmeting en de omrekeningsfactoren voor Groen-Labelstallen zijn aanvaard;
- de aanbeveling om uit te gaan van het aantal dierplaatsen in plaats van het aantal dieren, voorlopig is afgewezen, en;
- de verschuiving in de indeling in omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten en de beoordelingsmethode voor cumulatie van stankhinder onvoldoende gemotiveerd zijn bevonden.

Voor een beoordeling van de effecten op omgevingscategorieën voor stankgevoelige objecten kan - behoudens een aantal uitzonderingen - over het algemeen worden teruggevallen op de brochure Veehouderij en Hinderwet (uitgave 1985). Voor de beoordeling van cumulatie van stank moet op dit moment het toetsingskader, zoals is aangegeven in het rapport “Beoordeling cumulatie stankhinder door intensieve veehouderij” (publicatierreeks Lucht no. 46, uitgave 1985), nog steeds aangehouden worden. De regelgeving verandert wel op korte termijn (zie hierna).

Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden (2002)

In deze wet, die op 14 mei 2002 door de Eerste Kamer is aangenomen, zijn de afstandseisen overgenomen uit de hiervoor beschreven Richtlijn Veehouderij en Stankhinder (1996). Ook is de zogeheten cumulatieregeling uit het wetsvoorstel geschrapt. Daardoor wordt bij de beoordeling van stankhinder alleen gekeken naar het individuele effect van een veehouderij op een voor stank gevoelig object.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De toepassing van deze wet is gekoppeld aan het reconstructieplan. Na vaststelling van dit reconstructieplan/MER geldt het in deze wet genoemde aparte (soepeler) regime voor stank

voor de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en de extensiveringsgebieden met het primaat natuur. Door de zonering van de reconstructiegebieden in extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden, geldt de Richtlijn Veehouderij en Stankhinder alleen nog in de overige extensiveringsgebieden en de niet-reconstructiegebieden.

Het aantal mensen dat werkelijk stankhinder ondervindt daalt niet door een versoepeling van de stankregelgeving. Het daadwerkelijk ervaren van stankhinder is namelijk niet volledig gelijk aan het aantal mensen dat binnen een stankcirkel van een veehouderijbedrijf woont.

Dit reconstructieplan/MER geeft inzicht in het huidig en toekomstig aantal stankgehinderden en in de maatregelen die worden genomen om het aantal stankgehinderden te verminderen.

Beleid in ontwikkeling

(ontwerp)Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (2003)

Dit besluit stelt veehouderijen verplicht om bij nieuwbouw emissiearme stallen te bouwen. Van dit besluit is in mei 2001 een ontwerp in de Staatscourant gepubliceerd.

Wetsvoorstel Stank en veehouderij (2003)

Door het ministerie van VROM wordt een wetsvoorstel voorbereid dat het nieuwe beoordelingskader voor stank uit de veehouderij zal gaan vormen. Deze wet komt in de plaats van de Richtlijn veehouderij en stankhinder 1996. Het is de bedoeling dat de specifieke wetgeving voor de reconstructiegebieden (de Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden) in de nieuwe wet zal opgaan. Er wordt bij deze wet geen onderscheid meer gemaakt tussen de verschillende typen zoneringengebieden. Dit wetsvoorstel 'Stank en veehouderij' ligt nu voor advies bij de Raad van State.

Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (2002)

Op 8 mei 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav vormt een onderdeel van de nieuwe ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze nieuwe regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden.

De emissiegerichte benadering zal gestalte krijgen in het "Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij". Het aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden is geregeld in de Wav en heeft betrekking op zones rondom voor verzuring gevoelige gebieden, gelegen in de EHS. In de Wav is bepaald dat in een zone van 250 meter rond kwetsbare bos- en natuurgebieden (groter dan 5 hectare) een oprichtingsverbod geldt voor (nieuwe) intensieve veehouderijen en dat de uitstoot van ammoniak door bestaande bedrijven in deze zone binnen het zogeheten bedrijfsemissieplafond moet blijven.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de kwetsbare gebieden en de 250 meter zones eromheen, in ginsel als extensiveringsgebied aangewezen.

Beleid in ontwikkeling

In het Hoofdlijnenakkoord (regerakkoord) is opgenomen dat de werkingssfeer van de Wet ammoniak en veehouderij beperkt wordt tot de zeer kwetsbare natuur.

In maart 2004 heeft het IPO een voorstel gedaan wat inhoudt dat provincies ruimte krijgen voor een eigen afweging bij de keuze van kwetsbare natuurgebieden die onder de bescherming van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) zullen vallen. Hierdoor ontstaan betere mogelijkheden voor aansluiting op het proces van de ruimtelijke ordening en de reconstructie. De Minister van LNV is van mening dat dit voorstel in principe mogelijkheden biedt om de gewenste aanpassing van de Wav vorm te geven. Bovendien past dit voorstel in het streven van het kabinet meer ruimte en

verantwoordelijkheid te geven aan provincies en gemeenten bij de ruimtelijke inrichting van ons land. De Minister ziet een goed perspectief om op basis van dit voorstel verder te gaan.

Zowel de Minister van LNV als de staatssecretaris van VROM nemen grotendeels het voorstel van het IPO over voor de nieuwe Wet ammoniak en veehouderij (Wav) (brief van 3 juni 2004).

Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) (2002)

De Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) is een op de Wet ammoniak en veehouderij gebaseerde ministeriële regeling die de emissiefactoren bevat die nodig zijn om in de vergunde en in de aangevraagde situatie de ammoniakemissie van een veehouderij te kunnen berekenen. De Rav bevat een lijst met de verschillende stalsystemen per diercategorie en de daarbij behorende emissiefactoren. Tevens zijn hierin de maximale emissiewaarden opgenomen voor de berekening van de emissieplafonds op grond van de Wav.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De informatie uit deze regeling is in dit reconstructieplan/MER gebruikt om de effecten van zonering op emissie en depositie van ammoniak te kunnen bepalen. De regeling treedt binnenkort in werking. Enkele factoren wijken af van de nu vigerende regeling.

Provinciaal Milieubeleidsplan (2000) + Provinciale milieuverordening (2002)

In dit plan is het provinciale milieubeleid per milieuthema en per doelgroep opgenomen. Voor de reconstructie zijn vermindering van de verzuring en vermindering van geurhinder de meest belangrijke milieudoelen uit het milieubeleidsplan. De landbouw is de meest relevante doelgroep voor de reconstructie.

In de provinciale milieuverordening zijn twee hoofdcategorieën van specifieke gebieden onderscheiden, te weten grondwaterbeschermingsgebieden met als functie bescherming van grondwaterwinning voor de openbare drinkwatervoorziening en milieustimuleringsgebieden.

De gebiedsbescherming in de milieustimuleringsgebieden vindt vanuit diverse invalshoeken plaats en is niet voor ieder gebied dat onderdeel uitmaakt van deze hoofdcategorie hetzelfde.

Bij de aanwijzing van specifieke gebieden speelt met name:

- het belang van de bescherming van de bodem (bodembeschermingsgebieden);
- het belang van het beperken en voorkomen van geluidhinder (stiltegebieden);
- het belang van de bescherming van natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden.

Een gebied kan om een of meer redenen als bijzonder gebied worden aangewezen, waardoor deze gebieden elkaar deels overlappen. De gebieden zijn aangewezen in de provinciale milieuverordening. In de provinciale milieuverordening zijn verder regels opgenomen betreffende afvalstoffen, inclusief lozingen van afvalwater.

Hieronder is kort iets opgenomen over grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden, omdat deze met name relevant zijn voor de reconstructie. Deze gebieden zijn weergegeven op kaarten 2 en 10.

- *Grondwaterbeschermingsgebieden*

In de provinciale milieuverordening zijn beschermingszones en boringsvrije zones aangewezen rond waterwingebieden en regels gesteld voor activiteiten in deze zones die de kwaliteit van het grondwater kunnen bedreigen. Rond kwetsbare en zeer kwetsbare winningen zijn 25-jaarszones (regenwater dat binnen deze zone inzijgt, doet er ten hoogste 25 jaar over om de winningsputten te bereiken) aangewezen als beschermingszones.

Daarnaast zijn rond enkele zeer kwetsbare winningen 100-jaarszones aangewezen.

In de laatste herziening van de provinciale milieuverordening zijn de begrenzingen van

- enkele grondwaterbeschermingsgebieden aangepast;
- *Stiltegebieden*
Ter bescherming van relatief onverstoorde gebieden zijn in de Provinciale milieuverordening stiltegebieden aangewezen en regels opgesteld ter voorkoming van geluidsoverlast. Ter ondersteuning van deze regelgeving is het ruimtelijk beleid erop gericht functies die tot extra geluidsverstoring leiden, uit deze gebieden te weren. Het gaat er hierbij om dat het heersende geluidsniveau niet wordt verhoogd. Activiteiten die in dit verband geweerd moeten worden, zijn met name niet-agrarische bedrijvigheid, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en militaire activiteiten.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn de effecten op grondwaterbeschermingsgebieden en stiltegebieden bepaald.

2.2.3 Natuur Vogelrichtlijn (1979) + Habitatrichtlijn (1992)

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die als doel heeft een Europese bescherming van vogels te garanderen in een Europees netwerk van natuurgebieden. De Habitatrichtlijn is eveneens een Europese richtlijn. Deze richtlijn heeft als doel het beschermen van typen natuurlijke habitats (leefgebieden) en soorten (planten en dieren) in een Europees netwerk van natuurgebieden. De bescherming van vogels, andere dieren, planten en habitats gebeurt door de aanwijzing van gebieden (Speciale Beschermingszones). Voor de Vogelrichtlijn op grond van de aanwezigheid van bepaalde aantallen van de kwalificerende vogelsoorten (bijlage I van de Vogelrichtlijn). Voor de Habitatrichtlijn op basis van de bijlagen I (gebieden) en II (soorten) van deze richtlijn. De Speciale Beschermingszones vormen samen het netwerk van natuurgebieden. Dit netwerk heet 'Natura 2000'.

De Habitatrichtlijn kent, in tegenstelling tot de Vogelrichtlijn, ook nog een soortbescherming (die ook geldt buiten de aangewezen gebieden). Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geeft een lijst van soorten die strikt beschermd moeten worden.

De Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn worden in de nieuwe Natuurbeschermingswet geïmplementeerd.

Nieuwe plannen of projecten in en in de nabijheid van de Speciale Beschermingszones dienen conform de richtlijn te worden getoetst. Voor plannen of projecten die significante gevolgen hebben op soorten of habitats waarvoor de Speciale Beschermingszone is aangewezen geldt het 'nee-tenzij-principe'.

Wanneer het betrokken gebied een gebied is met een prioritair type natuurlijke habitat en/of een prioritair soort, kunnen alleen argumenten die verband houden met:

- de menselijke gezondheid;
- de openbare veiligheid;
- voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- dan wel, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van openbaar belang

worden aangevoerd om ingrepen te mogen plegen in het gebied.

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn weergegeven op kaart 7.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn in dit reconstructieplan/MER veelal gezoneerd als extensiveringsgebied, inclusief een zone eromheen. In de effectbeschrijving van dit plan is

getoetst of het plan strijdig is met de instandhoudingsdoelstellingen van de gebieden.

Natuurbeschermingswet (1998)

De Natuurbeschermingswet (Nb-wet) stelt gebieden veilig die vanwege hun bijzondere natuur of hun natuurwetenschappelijke betekenis van algemeen belang zijn. Zowel gebieden die eigendom zijn van de staat als gebieden in handen van particulieren kunnen aangewezen worden als respectievelijk staatsnatuurmonument of beschermd natuurmonument.

De beschermde natuurmonumenten zijn aangewezen op kaart 7.

Beleid in ontwikkeling: Wijziging Natuurbeschermingswet 2002

Het wetsvoorstel bestaat uit drie onderdelen:

1. de aanwijzing van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden
2. het beheer van deze gebieden
3. het toetsen van plannen, projecten en andere handelingen in of nabij deze gebieden

Er worden nieuwe Natuurbeschermingswetgebieden vastgesteld, waarin de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij de zonering is rekening gehouden met de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en de Natuurbeschermingswetgebieden.

Flora- en Faunawet (2002)

De Nederlandse Flora- en Faunawet regelt de wettelijke bescherming van in het wild levende planten en dieren. Deze bescherming houdt onder meer in dat handelingen, waarmee beschermde dieren worden verontrust, verjaagd, gevangen of gedood, verboden zijn. Ook het verontrusten en beschadigen van rust- en voortplantingsplaatsen van beschermde dieren is verboden. Een tweede uitgangspunt is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat ieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of het nalaten daarvan nadelige gevolgen voor planten of dieren kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel zich in te spannen om de nadelige gevolgen daarvan te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

De Flora- en Faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij'-beginsel. Dit betekent dat bepaalde handelingen ten aanzien van dieren en planten slechts onder strikte voorwaarden mogelijk zijn. Er moet daarbij gekeken worden naar alternatieven, naar dwingende redenen van groot openbaar belang en naar mogelijkheden voor compensatie.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij het opstellen van dit reconstructieplan/MER is waar mogelijk rekening gehouden met het soortenbeleid. Bij uitvoering van het reconstructieplan kan het aanvragen van ontheffing van de Flora- en Faunawet aan de orde zijn.

Structuurschema Groene Ruimte I (1995)

Het ruimtelijke beleid voor de ecologische hoofdstructuur (EHS) is gericht op het instandhouden van de natuur door behoud, herstel en ontwikkeling wezenlijke kenmerken en waarden. In het SGR is ook het zogenoemde compensatiebeginsel beschreven.

In de aanvulling op het SGR I is het robuuster maken van de EHS opgenomen om zo een verhoging van de biodiversiteit mogelijk te maken. Dit kan door het realiseren van robuuste verbindingen op “zwakke plekken” in de EHS (robuuste ecologische verbindingen). Het beleid uit het Structuurschema Groene Ruimte is vertaald in provinciaal natuurbeleid.

Gebieden waarvoor het compensatiebeginsel van toepassing is:

- kerngebieden van de ecologische hoofdstructuur;
- gerealiseerde natuurontwikkelingsgebieden;
- kleinere natuurgebieden buiten de ecologische hoofdstructuur die zijn aangewezen in streek- of bestemmingsplannen of onder de Natuurbeschermingswet vallen;
- biotopen van aandachtsoorten die op indicatie van de soortenbeschermingsplannen van het Rijk in Streekplannen en/of bestemmingsplannen zijn opgenomen;
- bossen en landschappelijke beplantingen, vallend onder de Boswet;
- grootschalige openbare recreatievoorzieningen.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

De Nota Ruimte is een nota van het Rijk, waarin de principes voor de ruimtelijke inrichting van Nederland vastgelegd worden. Het gaat daarbij om inrichtingsvraagstukken die spelen tussen nu en 2020, met een doorkijk naar 2030. In de nota worden de hoofdlijnen van beleid aangegeven, waarbij de ruimtelijke hoofdstructuur van Nederland (RHS) een belangrijke rol zal spelen.

De opdracht uit het Hoofdlijnenakkoord (regerakkoord) is om de afzonderlijke nota's op de desbetreffende onderdelen van ruimtelijk beleid samen te voegen tot één Nota Ruimte. De nota bevat daarmee niet alleen de ruimtelijke uitspraken zoals die eerder in de Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening waren opgenomen, maar ook die uit het Tweede Structuurschema Groene Ruimte (SGR2) en uit het Nationaal Verkeers- en Vervoersplan (NVVP), voor zover het kabinet daaraan vasthoudt. Daarnaast worden in de Nota Ruimte ook de Gebiedsgerichte Economische Perspectieven (GEP) opgenomen. De Nota Ruimte zal zo hét ruimtelijke beleid van het kabinet gaan bevatten en wordt zo een veel meer integraal product. Het kabinet heeft deel 3 van de PKB Nota Ruimte (het kabinetsstandpunt) - na overleg met de mede-overheden en andere relevante partijen - op 27 april 2004 aan de Tweede Kamer aangeboden.

Alle niet-ruimtelijke facetten van het mobiliteitsbeleid en het verbrede landbouwbeleid zullen in de nieuwe Nota Mobiliteit worden vastgelegd of zijn reeds in de Agenda voor een Vitaal Platteland vastgelegd.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (natuur)

Het gehele buitengebied is onderverdeeld in 2 typen structuren; de groene hoofdstructuur (GHS) en de agrarische hoofdstructuur (AHS). De GHS is een samenhangend netwerk van alle natuur- en bosgebieden, landbouwgebieden en andere gebieden met bijzondere natuurwaarden, en landbouwgebieden die bijzondere potenties hebben voor de ontwikkeling van natuurwaarden. De AHS omvat het gebied buiten de GHS en de bebouwde kernen en infrastructuur. In de AHS staan de instandhouding en de versterking van de landbouw voorop.

Beide hoofdstructuren zijn onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur (met hoofdfunctie natuur), GHS-landbouw (landbouwgebieden met hoge natuurwaarden), AHS-landschap (landbouwgebieden met overige bijzondere natuur- en landschapswaarden) en AHS-landbouw (landbouwproductiegebieden).

De hoofdzones zijn vervolgens onderverdeeld in een aantal subzones in volgorde van kwetsbaarheid (zie onderstaande tabel).

Hoofdzone	Subzone
GHS-natuur	1. Natuurparel
	2. Overig bos- en natuurgebied
	3. Ecologische verbindingzone
GHS-landbouw	4. Leefgebied kwetsbare soorten
	5. Leefgebied struweelvogels
	6. Natuurontwikkelingsgebied
AHS-landschap	7. Leefgebied dassen
	8. Waterpotentiegebied
	9. RNLE-landschapsdeel
AHS-landbouw	10. Zoekgebied veeverdichtingsgebieden
	11. Vestigingsgebied glastuinbouw
	12. Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw
	13. Glasboomteeltgebied
	14. AHS-overig

Bron: Streekplan 2002

Natuurgebiedsplannen en Beheersgebiedsplan (2002)

In deze plannen zijn de streefdoelen voor de natuur in Brabant (natuurdoeltypen) vastgelegd. De plannen geven op perceelsniveau aan waar en welke subsidies voor aanleg en beheer van natuur verkregen kunnen worden op grond van de subsidieregeling natuurbeheer (natuurgebiedsplan) en de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer (beheersgebiedsplan). Daarnaast vormen deze plannen de provinciale begrenzing van de ecologische hoofdstructuur van het Rijk op perceelsniveau en daarmee de EHS zoals deze wordt gehanteerd in de Wet ammoniak en veehouderij.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie wordt geprobeerd de natuurdoeltypen te behalen door verhoging van de grondwaterstand en vermindering van de ammoniakdepositie en de belasting van het grond- en oppervlaktewater met bestrijdingsmiddelen en meststoffen. In dit reconstructieplan/MER is getoetst in hoeverre de randvoorwaarden voor de natuurdoeltypen op het gebied van grondwaterstand en stikstofdepositie door het plan worden gerealiseerd.

Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012 (2002)

Deze nota geeft het sectorale natuur- en landschapsbeleid weer van de provincie. In het Streekplan heeft (gedeeltelijk) een afweging van dit beleid plaatsgevonden. In deze nota is een onderscheid gemaakt in gebiedsbescherming en in soortenbescherming.

De gebiedsbescherming is vertaald in het Streekplan. In deze beleidsnota zijn verschillende instrumenten opgesomd voor realisatie van het beleid, zoals de EHS, ecologische verbindingzones, robuuste ecologische verbindingen, regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE'n) en agrarisch natuurbeheer. Daarnaast wordt ingegaan op de bescherming van leefgebieden van kwetsbare soorten, dassen en struweelvogels en op de bescherming van de soorten zelf.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie worden verschillende van bovengenoemde instrumenten ingezet. Enkele voorbeelden zijn het streven om de EHS versneld te realiseren, het begrenzen van de RNLE'n en het stimuleren van agrarisch natuurbeheer.

2.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Verdrag van Valetta/Malta (1992)

Dit Europese Verdrag heeft tot doel het archeologische erfgoed te beschermen als bron van het Europese gemeenschappelijke geheugen en als middel voor geschiedkundige en wetenschappelijke studie.

Hiertoe worden als bestanddelen van het archeologische erfgoed beschouwd alle overblijfselen, voorwerpen en andere sporen van de mens uit het verleden:

- waarvan het behoud en de bestudering bijdragen tot het reconstrueren van de bestaansgeschiedenis van de mensheid en haar relatie tot de natuurlijke omgeving;
- ten aanzien waarvan opgravingen of ontdekkingen en andere methoden van onderzoek betreffende de mensheid en haar omgeving de voornaamste bronnen van informatie zijn.

Tot het archeologische erfgoed behoren bouwwerken, gebouwen, complexen, aangelegde terreinen, roerende zaken, monumenten van andere aard, alsmede hun context, ongeacht of zij op het land of onder water zijn gelegen.

Het verdrag van Valetta schrijft voor dat bij plannen voor ruimtelijke ontwikkelingen het behoud van het archeologisch erfgoed meegewogen moet worden. Dit verdrag is vertaald in het Streekplan en in de cultuurhistorische- en archeologische waardenkaarten.

Architectuurnota (2000)

Dit is een nota van de ministeries van OCW, VROM, VenW en LNV met negen Grote Projecten op het gebied van architectuur en ruimtelijke ordening om het architectuurbeleid concreet vorm te geven. De reconstructie is één van de negen Grote Projecten die zijn opgenomen in de Architectuurnota. Bij deze negen Grote Projecten moeten ontwerpers in een vroegtijdig stadium worden ingeschakeld, moet er een integrale aanpak komen en moet er een goede, bestuurlijke afstemming en een duidelijke regie zijn. Ook wordt het publiek betrokken bij een aantal van deze projecten.

De Grote Projecten bestrijken het hele scala aan bouwopgaven voor de nabije toekomst, waarbij naast nieuwbouw en monumenten ook grote opgaven in het landelijk gebied, infrastructuur en de ruimtelijke ordening aan de orde zijn. Op deze manier kunnen zij een voorbeeldwerking hebben voor heel opdrachtgevend Nederland, waaronder provincies, gemeentes, ontwikkelaars, stichtingen en particulieren.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij het opstellen van dit reconstructieplan zijn ontwerpers betrokken. Zij hebben hun inbreng geleverd tijdens ontwerpdeliers en via ontwerp opdrachten.

Nota Belvédère (1999)

De Nota Belvédère is een beleidsnota van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting. De hoofddoelstelling van de nota luidt: De cultuurhistorische identiteit wordt sterker richtinggevend voor de inrichting van de ruimte en het Rijksbeleid zal daarvoor goede voorwaarden scheppen.

In het kader van Belvédère is een landsdekkend overzicht vervaardigd van de cultuurhistorisch meest waardevol geachte steden en gebieden; de Cultuurhistorische Waardenkaart van Nederland. Deze kaart bevat onder andere de Belvédèregebieden. Dit zijn gebieden met een hoge concentratie van cultuurhistorische waarden. In het reconstructiegebied van Noord-Brabant liggen enkele Belvédèregebieden zoals het Dommeldal, de Maasvallei, een gebied bij

Griendtsveen-Helenaveen en de Langstraat (deels).

Buiten de Belvédèregebieden zijn er ook cultuurhistorische waarden aanwezig. Vaak zijn dat waarden die vanuit een van de drie sectorale invalshoeken binnen de cultuurhistorie (archeologie, bouwkunde, historisch landschap) als van bijzonder hoge waarde worden geacht. De cultuurhistorische waarden zijn doorvertaald in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart (zie hieronder). Een belangrijk deel van de cultuurhistorische waarden is aangegeven op kaart 11.

Kookboek Cultuurhistorie, Cultuurhistorische waardenkaart (2000, 2002)

De provincie heeft de cultuurhistorische (landschaps)waarden van bovenlokaal belang aangegeven op de (provinciale) Cultuurhistorische waardenkaart. Deze is door GS vastgesteld. Bij de opstelling en uitvoering van ruimtelijke plannen moet met deze waarden rekening worden gehouden. Dit geldt in het bijzonder voor de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarde. In beginsel zijn in deze vlakken alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voortzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van cultuurhistorische (landschaps)waarden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het kader van de reconstructie is onder andere bij de integrale zonering rekening gehouden met de cultuurhistorische (landschaps)waarden.

Archeologische Monumentenkaart en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (2000)

Bij de opstelling en de uitvoering van ruimtelijke plannen moet rekening worden gehouden met (bekende) archeologische waarden, zoals aangegeven op de Archeologische Monumentenkaart, en de te verwachten archeologische waarden, zoals aangegeven op de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden. Het uitgangspunt hierbij is dat het archeologisch erfgoed moet worden beschermd op de plaats waar het wordt aangetroffen. Gezien dit uitgangspunt moeten in geval van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen in gebieden met een hoge of een middel-hoge verwachtingswaarde voor archeologisch erfgoed, de archeologische waarden door middel van een vooronderzoek in kaart worden gebracht.

De archeologische waarden zijn deels opgenomen in de provinciale cultuurhistorische waardenkaart.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Bij de uitvoering van projecten in het kader van de reconstructie moet rekening worden gehouden met archeologische waarden. Bij de effectbepaling van dit plan is een inschatting gemaakt van de kans op aantasting van archeologische waarden.

Brabant in Balans, Streekplan Noord-Brabant (2002) (landschap en cultuurhistorie)

De verscheidenheid aan landschapstypen en cultuurhistorische (landschaps)waarden is een belangrijk element van de identiteit van Noord-Brabant. In het Streekplan wordt naast de onderwerpen cultuurhistorie en archeologie ook aandacht besteed aan aardkundige waarden, landschapsvisies en beeldkwaliteitsplannen. De kern van een landschapsvisie is een duurzaam integraal landschapsonwerp dat gebaseerd is op de aanwezige landschappelijke kwaliteiten. Landschapsvisies kunnen een bouwsteen zijn voor of een onderdeel van een reconstructieplan. Tevens kunnen bij verschillende ruimtelijke ontwikkelingen in het kader van de reconstructie beeldkwaliteitsplannen worden opgesteld. In dergelijke plannen moet de na te streven beeld-

kwaliteit worden beschreven, onder meer door aan te geven op welke ruimtelijke kenmerken van landschap en bebouwing en op welke landschappelijke structuren en elementen moet worden ingespeeld en welke streefbeelden daarbij gelden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In §2.3 is aangegeven welke landschapsvisies zijn gebruikt. In §6.5.2 wordt aandacht besteed aan de beeldkwaliteitsplannen. Bij de effectbepaling van dit plan is een inschatting gemaakt van de kans op aantasting van aardkundige waarden.

2.2.5 Landbouw

Meststoffenwet, Mineralen Aangifte Systeem (MINAS) (2001)

In 1998 trad het MINeralen AangifteSysteem (MINAS) in werking. Het doel ervan is het terugdringen van milieuverontreiniging door meststoffen. De regelgeving is er onder andere op gericht om de uitspoeling van nitraat en fosfaat naar het grondwater en oppervlaktewater zodanig te verlagen dat de milieurisico's worden beperkt. MINAS is een mineralenboekhouding waarmee de mineralenstromen op een bedrijf in beeld kunnen worden gebracht. Hierbij gaat het om fosfaat en stikstof. Wie meer mineralen heeft aangevoerd dan afgevoerd, moet een heffing betalen over de te veel aangevoerde mineralen. Het doel is dat agrariërs hun bedrijf zo inrichten dat geen heffing hoeft te worden betaald. Vanaf 2001 zijn alle land- en tuinbouwbedrijven aangifteplichtig voor MINAS.

Leidraad Mest (2001)

De Leidraad Mest is een product van het provinciaal bestuurlijk Platform Mest met een beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven. Dit Platform bestaat uit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties (Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Zuidelijk Platform, Mestac, Nevedi), maatschappelijke organisaties (Brabantse Milieufederatie (BMF), Rabobank) en overheden (ministeries, provincie, gemeenten, waterschappen, regionale milieudiensten).

Na opstelling van de Leidraad door het Platform Mest hebben de provincie en alle Brabantse gemeenten en waterschappen de Leidraad vastgesteld.

Alle in het Brabantse Platform Mest betrokken partijen zijn het erover eens dat binnen een duurzame landbouw gebruik van onbewerkte (drijf)mest niet past. Gestreefd wordt naar verdringing van kunstmest en onbewerkte mest door kwalitatief hoogwaardige dierlijke meststoffen. Als verdringing van kunstmest wordt gerealiseerd, zal daardoor tegelijkertijd het mineralenoverschot verminderen. Mestbewerking kan een dergelijke kwaliteitsslag tot stand brengen. Daarom dient mestbewerking een belangrijke rol te spelen bij het realiseren van een milieuverantwoorde afzet van (alle) mest, zonder daarmee overigens te rechtvaardigen dat er meer dieren gehouden kunnen worden. De planologische randvoorwaarden voor mestbewerkingslocaties zijn in deze Leidraad opgenomen. Bij de realisatie van mestverwerkingsinstallaties moet de Leidraad Mest toegepast worden.

Beleid in ontwikkeling

Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. Het Hof vindt onder meer dat het Nederlandse mineralen aangiftesysteem (MINAS) ontoereikend is om aan de eisen van de Nitraatrichtlijn te voldoen. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interimprogramma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004.

De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mest-

beleid. Het kabinet kiest bewust niet voor krimpmaatregelen. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen. In het Actieprogramma wordt vooral ingegaan op het nieuwe systeem van gebruiksnormen voor stikstof en fosfaat.

Er komen drie gebruiksnormen:

- gebruiksnorm voor de stikstof uit dierlijke mest
- gebruiksnorm totale stikstofbemesting
- gebruiksnorm totale fosfaatbemesting.

Bij de laatste twee gebruiksnormen moeten ook kunstmest en andere meststoffen (zoals compost) worden meegenomen. Het streven is om de nieuwe regels uiterlijk 1 januari 2006 in werking te laten treden. Tot die tijd blijft de bestaande wetgeving volledig van kracht, inclusief MINAS.

Met het nieuwe beleid zal Nederland in 2006 voldoen aan de eisen van de Europese nitraatrichtlijn. In 2015 is voor fosfaat evenwicht bereikt tussen bemesting en de onttrekking van mest door het gewas. Het kabinet overlegt nog met de Europese Commissie over de voorgestelde invulling van het mestbeleid. Dat moet in de zomer van 2004 tot een akkoord leiden.

Het voorstel tot wijziging van de meststoffenwet wordt nu voor advies aan maatschappelijke organisaties aangeboden (zie ook Dossier Mest). In juni zal het voor advies worden aangeboden aan de Raad van State en vervolgens aan de Tweede Kamer.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER kunnen mestverwerkingslocaties aangewezen worden of zoekgebieden voor mestverwerkingslocaties. Daarmee wordt de Leidraad geconcretiseerd. Tevens kan er (eventueel) een nieuwe opkoopregeling van bedrijven worden aangegeven in het plan. Dit kan leiden tot een lagere mestproductie (minder vee). Daarnaast kan er in het reconstructieplan/MER aanvullend provinciaal milieubeleid ten aanzien van mestverwerking worden opgenomen.

Kabinetsstandpunt inzake toekomst intensieve veehouderij in Nederland

Dit kabinetsstandpunt bevat de conclusies die het kabinet trekt uit het brede debat dat in het najaar van 2003 is gevoerd over de intensieve veehouderij. Volgens het kabinet heeft intensieve veehouderij toekomst in Nederland. Dat kan in een 'veehouderijkolom' (producenten, slachtereijen, verwerkers, detailhandel, etc.) die kwaliteit produceert en die met service en uitgekiende logistiek opereert op de Noordwest-Europese vers- en gemakvoedselmarkt. Een intensieve veehouderij die in zijn ondernemen duurzaamheid en dierenwelzijn centraal stelt, die de consument een steeds ruimere keuze biedt en die maatschappelijk verantwoord ondernemen invult zó dat de burger er trots op kan zijn. Dit toekomstperspectief wordt in grote lijnen ook gedragen door een belangrijk deel van de betrokken partijen in de kolom en door maatschappelijke organisaties en daardoor wint het aan kracht, constateert het kabinet. Het kabinet meent dat voorkomen moet worden dat de intensieve veehouderij in zijn huidige vorm naar elders gaat. Dat zou slechts het probleem verplaatsen naar andere landen. Geen blijvende toekomst ziet het kabinet voor bedrijven die weigeren de ernst van de situatie op langere termijn in te zien.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER wordt de ruimtelijke spreiding van de intensieve veehouderij meer afgestemd op waarden van natuur, landschap en wonen middels de integrale zonerings. Daarnaast worden maatregelen voorgesteld om de milieubelasting verder te beperken, de landschappelijke inpassing te vergroten, de veterinaire veiligheid te verbeteren en/of de veehouderijkolom te versterken. Ook zijn de effecten van voorgestelde maatregelen inzichtelijk gemaakt.

Kabinetsstandpunt (2001) en advies Herstructurering melkveehouderij (Commissie Koopmans) (2000)

Dit is een advies van de Commissie Koopmans aan de regering met betrekking tot een herstructurering van de melkveehouderij. De commissie adviseert om de precieze problematiek van de melkveehouderij in de reconstructiegebieden in kaart te brengen en gebieden voor te dragen voor herinrichting. Om tot een duurzame melkveehouderij en structuurverbetering van de melkveehouderij te komen, wordt in een aantal gebieden extensivering nagestreefd. Daarbij dient in kwetsbare gebieden grondgebondenheid te worden nagestreefd, onder meer door verplaatsing van melkveehouderijbedrijven.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn gebieden aangewezen waar met prioriteit herstructurering van de melkveehouderij plaats zal vinden (kwetsbare natuurgebieden en drinkwaterwinningsgebieden) en waarbij Koopmangelden ingezet kunnen worden.

Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (2003)

Deze provinciale beleidsnota vormt het toetsingskader voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De Handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het Streekplan en het Koepelplan.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in paragraaf 11.6.1 van deel B de Handleiding als toetsingskader voorgeschreven. De handleiding is als bijlage in het plan opgenomen.

Buitengebied in ontwikkeling (2004)

Deze provinciale beleidsnota draagt bij aan een vitaal platteland en geeft ruimte aan daarbij passende economische dragers voor het buitengebied. Het is daarbij belangrijk dat de sociale aspecten van veranderingen in de landbouwsector, waaronder de krimp in de intensieve veehouderijsector, worden opgevangen. Naast het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden aan bestaande economische dragers, zullen tevens alternatieve economische functies voor het platteland moeten worden gevonden en gestimuleerd.

Deze kunnen eveneens zorgen voor een duurzaam beheer en behoud van gebiedseigen kwaliteiten en functies van het landelijke gebied. Het beleid beoogt voorts behoud en versterking van de leefbaarheid van het platteland/kleine kernen alsmede het behoud van het landelijk karakter en de ruimtelijke kwaliteit van het platteland.

In de nota is een verruimd beleid ontwikkeld voor bebouwingsconcentraties en daarnaast is het beleid inzake hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties op onderdelen aangepast waarbij mede een koppeling is gelegd met specifieke gebiedsdoelen die in de reconstructie- en gebiedsplannen zijn opgenomen.

Vertaling in reconstructieplan/Mer

In dit reconstructieplan/Mer is in paragraaf 6.8 van deel B de beleidsnota Buitengebied in Ontwikkeling als kader gehanteerd voor het gewenste beleid.

Nota Glastuinbouw (1999)

Dit is een provinciale beleidsnota op het gebied van glastuinbouw. Doel van de Nota Glastuinbouw is te komen tot een duurzame glastuinbouwsector die op termijn (2010) voor

ongeveer 75 procent is geconcentreerd in vestigingsgebieden, doorgroeigebieden of in gebieden met bijzondere status. Dit wordt bereikt door verplaatsing van solitaire bedrijven uit (in eerste instantie) kwetsbare gebieden, verduurzaming op de minder kwetsbare locaties en projectmatige, duurzame concentratie in hiervoor optimale gebieden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER kunnen projectvestigingen (zoekgebieden voor grootschalige glastuinbouwvestiging), vestigingsgebieden (ruime mogelijkheden voor bestaande bedrijven en mogelijkheid voor nieuwvestiging) en mogelijke doorgroeigebieden (voor bestaande bedrijven) worden begrensd.

Beleidsnota Teelt Ondersteunende Voorzieningen in de land- en tuinbouw (2003)

Deze provinciale beleidsnotitie vormt het toetsingskader van Gedeputeerde Staten voor het gebruik van ondersteunende voorzieningen bij plantaardige teelten. Ondersteunende voorzieningen kunnen onderverdeeld worden in lage en hoge voorzieningen. Enkele voorbeelden zijn; insectengaas, afdekfolies, containerteelt, schaduwhallen, hagelnetten en bakken in stellingen. In deze notitie zijn voorwaarden opgenomen voor de toepassing van ondersteunende voorzieningen. Ook zijn verschillende typen gebieden aangeduid waar ondersteunende voorzieningen niet of maar beperkt zijn toegestaan. De notitie is een nadere invulling van het in het Streekplan geformuleerde beleid met betrekking tot teeltondersteunende voorzieningen.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In het reconstructieplan/MER kunnen gebieden worden aangewezen waar meer mogelijkheden zijn voor ondersteunende voorzieningen dan tot nu toe mogelijk was.

2.2.6 Recreatie en toerisme

Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie (2001)

Deze nota bevat het provinciale beleid op het gebied van toerisme en recreatie. De provincie wil binnen het kader van de reconstructie ontwikkelingskansen bieden aan de sector. Belangrijk uitgangspunt is het aanscherpen van de contrasten tussen regio's. In plaats van 'meer van hetzelfde' wil de provincie de kwaliteit van het bestaande aanbod verbeteren en differentiëren. Bij de verder te ontwikkelen gebiedsdifferentiatie zal aangesloten worden bij herkenbare, zogeheten recreatiemilieus.

Er zijn drie typen recreatiemilieus genoemd in de notitie:

- 'doen'; waaronder buitenrecreatie, bewegingsrecreatie, natuurgerichte recreatie;
- 'vermaak'; stedelijke en dorpse gezelligheid, vertier en verwennerij;
- 'verblijf'; waaronder 'onze buurt buiten' (bijvoorbeeld bungalowparken en campings), 'einde van de wereld' (bijvoorbeeld losse verhuureenheden en kamperen bij de boer) en groepsverblijf.

Het provinciale beleid is er op gericht dat in Brabant alle recreatiemilieus voorhanden moeten zijn.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Het onderdeel recreatie en toerisme is in dit reconstructieplan/MER zodanig uitgewerkt, dat het kan fungeren als een regionaal ontwikkelingsplan binnen het beleidskader Toerisme en Recreatie ((Ont)spannend Brabant). In het plan is door middel van het aanwijzen van gebieden aangegeven waar welke ontwikkelingen van de toeristisch-recreatieve sector gewenst zijn.

2.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid

Werken aan sociale kwaliteit (1999)

Het welzijnsbeleid van de Rijksoverheid is vastgelegd in de nota Werken aan sociale kwaliteit uit 1999. De centrale doelstelling van het welzijnsbeleid is bijdragen aan de sociale kwaliteit in de samenleving. Het beleid is gericht op het bevorderen van de maatschappelijke participatie, het verbeteren van de toegankelijkheid van voorzieningen en diensten, het voorkomen en bestrijden van sociale uitsluiting en het ondersteunen van lokaal sociaal beleid. De vergroting van de leefbaarheid op het platteland is hierbij een van de aandachtspunten.

Bovengenoemde wil het Rijk bereiken door een programmatische aanpak, waarin het Rijk, samen met andere overheden en organisaties, de rol heeft van regisseur/programmamaker. Expliciet wordt hierbij aangegeven dat welzijnswerk flankerend beleid is dat alleen in samenwerking met andere sectoren vorm gegeven kan worden.

Vertaling in reconstructieplan/MER

In dit reconstructieplan/MER zijn gebieden aangegeven waar een leefbaarheidproblematiek is geconstateerd en waar een speciale ontwikkelingsopgave is geformuleerd. Hiervoor worden dorpsontwikkelingsplannen opgesteld.

Beleid in ontwikkeling: Nota Ruimte

Van de Vijfde nota Ruimtelijke Ordening is PKB deel 1 (beleidsvoornemen van het kabinet) en deel 3 verschenen. Hierin is de doelstelling van het ruimtelijk beleid tot 2020 verwoord en is een doorkijk gegeven naar het jaar 2030. De nota geeft aan dat op een inspirerende manier sturing moet worden gegeven aan de inrichting van de ruimte om sociaal culturele en economische ontwikkelingen ruimtelijk te accommoderen. Om de ruimtevrage te kunnen accommoderen wordt ingezet op de strategieën "intensiveren", "combineren" en "transformeren". De nadruk ligt op de versterking van de Randstad als centrum binnen de nationale ruimtelijk-economische hoofdstructuur.

In Zuid-Nederland worden drie stedelijke netwerken onderscheiden waar de verstedelijkingsopgave zich zal concentreren. Een daarvan is Brabantstad: Breda (Baronie), Tilburg (Meierij), 's-Hertogenbosch (Maas en Meierij), Helmond (De Peel) en Eindhoven (Boven-Dommel). Brabantstad is naast Maastricht-Heerlen aangeduid als nationaal stedelijk netwerk. Brabantstad is via snelwegen verbonden met de Randstad, het Ruhrgebied en de Vlaamse Ruit.

Natuur en landschap in het zuiden worden versterkt door een gebiedgerichte benadering, uitgaande van de bodem en de watersystemen. Robuuste ecologische verbindingen worden nagestreefd. In de reconstructiegebieden is het beleid gericht op het geven van een nieuwe impuls aan de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. In de landelijke gebieden is ter verbetering van de ruimtelijke kwaliteit het principe ruimte voor ruimte ingevoerd. Voor Noord-Brabant gaat het om 3.000 woningen, bij voorkeur te vestigen in en aansluitend op bestaande kernen.

Brabant in balans, Streekplan Noord-Brabant 2002

In het Streekplan zijn vijf leidende principes voor het provinciaal ruimtelijk beleid voor de komende tien jaar opgenomen om het hoofddoel 'zorgvuldiger ruimtegebruik' te realiseren:

1. Meer aandacht voor de onderste lagen;
2. Zuinig ruimtegebruik;
3. Concentratie van verstedelijking;
4. Zonering van het buitengebied;
5. Grensoverschrijdend denken en handelen.

Ad 1. Bij de beoordeling, initiëring en ondersteuning van nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt de zogenoemde lagenbenadering gehanteerd. De onderste laag wordt gevormd door het

watersysteem, de bodemtypologie en de geomorfologie en de hiermee samenhangende natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische (landschaps-) waarden. De tussenlaag omvat de infrastructuur; hierbij is het streven de gebruiksmogelijkheden te intensiveren. Deze twee lagen moeten meer sturend worden voor ruimtelijke ontwikkelingen dan nu het geval is. Het ruimtegebruik voor de functies wonen, werken, landbouw en recreatie (de bovenste laag) moet meer afgestemd worden op deze onderste twee lagen.

Ad. 2. Zuinig ruimtegebruik betekent dat economische groei gepaard gaat met een minder dan evenredige groei van het ruimtebeslag. In deze lijn is het van groot belang optimaal gebruik te maken van de mogelijkheden de bestaande bebouwde ruimte (opnieuw en) beter te benutten. Daarnaast wil de provincie een sterk accent leggen op het meervoudig gebruik van de ruimte, dat betekent dat meer functies op één en dezelfde locatie gecombineerd worden. In het beleid ten aanzien van vrijkomende agrarische bedrijfslocaties speelt zuinig ruimtegebruik eveneens een belangrijke rol. Centraal staat het agrarisch hergebruik van vrijkomende bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken. De uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag ten koste van het buitengebied moet zoveel mogelijk worden voorkómen. Wanneer uitbreiding onontkoombaar is, moet deze gepaard gaan met een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit elders in het buitengebied (rood-met-groen). In de uitwerkingsplannen voor de stedelijke en de landelijke regio's moet hieraan concreet invulling worden gegeven.

Ad. 3. Een ander leidend principe is concentratie van verstedelijking. Enerzijds om de steden voldoende draagvlak te geven voor hun functie als economische en culturele motor, anderzijds om het dichtslippen van het landelijk gebied tegen te gaan. Op provinciale schaal betekent dit dat het leeuwendeel van de woningbouw en de aanleg van bedrijventerreinen en infrastructuur moet plaatsvinden in vijf stedelijke regio's. In de landelijke regio's staat het voorkómen van verdere aantasting van het buitengebied centraal. Dit betekent dat het accent op inbreiden en herstructureren ligt.

Ad. 4. Het buitengebied blijft in hoofdzaak bestemd voor landbouw, natuur en recreatie. De onderlinge verhouding tussen deze drie hoofdfuncties verandert echter. Dit komt onder meer door de toenemende waardering voor natuur, landschap, rust en ruimte en door de ingrijpende veranderingen in de landbouw. Daarnaast wordt recreatie een steeds belangrijkere activiteit. Om de drie hoofdfuncties maximaal tot hun recht te laten komen, is het buitengebied gezoneerd in een groene hoofdstructuur (GHS) en een agrarische hoofdstructuur (AHS). Samen omvatten ze het gehele buitengebied van de provincie Noord-Brabant (zie ook onder het thema 'Natuur').

Ad. 5. In het ruimtelijk beleid wil de provincie meer inhoud geven aan grensoverschrijdende aspecten, zowel internationaal als interprovinciaal. Hierbij liggen de accenten op het gebied van de waterhuishouding, natuur, infrastructuur, verkeer en vervoer en bedrijvigheid.

Vertaling in reconstructieplan/MER

Dit reconstructieplan/MER past in beginsel binnen de kaders van het Streekplan. Indien dit plan op onderdelen afwijkt van het Streekplan, geldt de vaststelling van het reconstructieplan door PS tevens als besluit tot herziening van het Streekplan op deze onderdelen.

Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006

Het provinciale sociaal en economisch beleid is opgenomen in deze nota. De Kadernota Sociaal-Economisch Beleid sluit nadrukkelijk aan bij het reconstructieproces in het landelijk

gebied, door daar waar mogelijk en wenselijk de sociaal-economische platforms te ondersteunen. Met de uitwerkingsplannen van het Streekplan wordt gezocht naar een meer regionale benadering van de economische ontwikkelingen en vraag en aanbod van bedrijventerreinen. Maatwerk in de kleinere kernen op basis van ruimtelijke kwalitatieve overwegingen staat daarbij voorop.

In samenhang met de reconstructie van het landelijk gebied en de uitwerking van het Streekplan zullen de mogelijkheden worden onderzocht van het economische (her)gebruik van de vrijkomende agrarische bebouwing (VAB).

2.3 Gebiedsspecifieke besluiten

Hieronder worden de gebiedsspecifieke besluiten opgesomd.

Structuurvisies (Plus)

Op (inter-)gemeentelijk en regionaal niveau zijn/worden op basis van het Streekplan structuurvisies opgesteld. Programmatisch geven de visies invulling aan de behoefte aan woon- en werkmilieus in de regionale context. Uit de confrontatie van structuurbeeld en programma worden ontwikkelkansen en variaties in ruimte en tijd van bestaande en nieuwe functies afgeleid.

Vertaling in reconstructieplan/MER

De structuurvisies zijn belangrijke bouwstenen voor de uitwerkingsplannen van het Streekplan in stedelijke en landelijke regio's, als ook voor de reconstructieplannen. In de Meierij zijn de volgende structuur visies opgesteld:

- Paraplunota TALUD (Tilburg, Loon op Zand, Udenhout en Drunen);
- Structuurvisie Plus Boxtel;
- Structuurschets gemeente Sint-Oedenrode.

(Integrale) Waterbeheersplannen/Stroomgebiedvisies

- Waterbeheersplan Waterschap de Dommel 2001-2004 (2000);
- Waterbeheersplan 2001-2004 van Waterschap De Maaskant (2000);
- Waterbeheersplan 2001-2004 van Waterschap de Aa (2000);
- Integraal Waterbeheersplan West-Brabant 2, 2000-2004, Waterschap Mark en Weerij, Waterschap het Scheldekwartier, Waterschap de Dongestroom, Waterschap Land van Nassau en Hoogheemraadschap West-Brabant;
- Ruimtelijke ordeningsvisie "water op de kaart", Hoogheemraadschap West-Brabant, Waterschap Mark en Weerij, Waterschap het Scheldekwartier, Waterschap de Dongestroom, Waterschap Land van Nassau;
- Deelstroomgebiedvisies Brabant Oost en Brabant West (2003).

Uitwerkingsplannen

De Meierij ligt op het grondgebied van vier stedelijke regio's: Waalboss (Waalwijk-'s-Hertogenbosch-Oss), Breda-Tilburg, Eindhoven-Helmond en Uden-Veghel. Voor deze regio's zijn uitwerkingsplannen van het Streekplan vastgesteld.

- Uitwerkingplan Waalboss (2004);
- Uitwerkingplan Breda-Tilburg (2004);
- Uitwerkingsplan/Regionaal Structuurplan Zuidoost-Brabant (2005);
- Uitwerkingsplan Uden-Veghel (2004).

In deze plannen worden onder andere de transformatiegebieden aangewezen waar verstedelijking afweegbaar is. De transformatiegebieden zijn begrensd door het landschappelijk raamwerk waarbinnen verstedelijking in principe niet wordt toegestaan.

Landinrichtingsprojecten

Landinrichtingsproject

Sint-Oedenrode (deels ook Maas en Meierij)
De Leijen

Geldende wetgeving

Landinrichtingswet
Reconstructiewet

3 Huidige situatie

Dit hoofdstuk beschrijft in zeven paragrafen de huidige situatie. In de volgorde van de beschrijving is uitgegaan van de lagenbenadering. Gestart wordt met een beschrijving van de omgevingskwaliteit beschreven in vier aspecten; water & bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, licht en geluid), natuur en landschap & cultuurhistorie. Vervolgens wordt ingegaan op de sociale en economische vitaliteit, beschreven in drie aspecten; landbouw, recreatie & toerisme en wonen, werken en leefbaarheid.

De beschrijving van de huidige situatie vormt het referentiekader voor de beoordeling van de effecten van het reconstructieplan. Elk aspect is onderverdeeld in een aantal deelaspecten. Elk deelaspect correspondeert met één of meerdere beoordelingscriteria die zijn opgenomen in het m.e.r.-beoordelingskader (zie hoofdstuk 7 Effecten). Via een code (afkorting) is aangegeven met welke beoordelingscriteria de beschrijving correspondeert. In hoofdstuk 4 wordt de autonome ontwikkeling beschreven. Hierbij wordt dezelfde volgorde en codering gehanteerd.

De beschrijving van de huidige situatie sluit qua abstractieniveau waar mogelijk aan bij de maatregelen en ingrepen die in het reconstructieplan zijn voorzien. Het abstractieniveau kan dus voor de diverse onderwerpen uiteenlopen.

3.1 Water en bodem

Grondwatersysteem op hoofdlijnen

Het reconstructiegebied de Meierij is gelegen in de Centrale Slenk.

De Centrale Slenk kenmerkt zich door een deklaag van fijn zand en klei (nuenenpakket), met daaronder het eerste watervoerende pakket dat is opgebouwd uit zand, grind en schelplagen gevolgd door een slecht doorlatende laag. Op kaart 1 staat de geomorfologie van het gebied.

Het grondwatersysteem kan onderscheiden worden in kwel-, infiltratie en intermediaire gebieden (zie kaart 2). In een (kern)infiltratiegebied wordt de overtollige neerslag niet afgevoerd naar het oppervlaktewater, maar voedt de overtollige neerslag het diepere grondwater. Infiltratiegebieden bevinden zich vaak ter plaatse van dekzandruggen. In de Meierij liggen de infiltratiegebieden OP de Loonse en Drunense Duinen, Kmpina-Oisterwijkse Vennen en Sonse en Nieuwe Heide. In een kwelgebied stroomt het grondwater, dat ter plaatse van een infiltratiegebied het diepere grondwater gevoed heeft, vanuit de diepere pakketten omhoog. Het opstijgende grondwater kan tot aan het maaiveld reiken, in diepe greppels uittreden of alleen de beken, waterlopen of kanalen bereiken. De wijze waarop het grondwater het oppervlak bereikt kan per seizoen verschillen. De kwelgebieden bevinden zich o.a. in de beekdalen en in de Brand, de Scheeken en de Geelders.

De intermediaire gebieden bevinden tussen de kwel- en infiltratiegebieden.

Oppervlaktewatersysteem op hoofdlijnen

Het reconstructiegebied is opgebouwd uit delen van de stroomgebieden de Donge, de Zandleij, de Voorste Stroom, de Beerze, de Grote Wetering en de Beneden Dommel. De begrenzingen

van de reconstructiegebieden is niet gebaseerd op watersystemen. Hierdoor liggen delen van de stroomgebieden binnen de grenzen van de Meierij en delen daar buiten.

De stroomgebieden zijn opgebouwd uit deelstroomgebieden. Een deelstroomgebied bestaat uit een beek of waterloop met het achterliggende gebied dat de beek of waterloop van water voorziet. Kaart 4 biedt inzicht in de ruimtelijke samenhang van het oppervlaktewatersysteem.

Ruimte voor de rivier (Wb-1)

Dit is niet van toepassing op het reconstructiegebied de Meierij.

Regionale waterberging (Wb-2, Wb-3)

In de Meierij speelt van oudsher het probleem van wateroverlast, met name in de beekdalen en op de overgangsgronden. De zandgronden kenden vroeger op veel plekken een stagnerende afvoer. Veel beken in de Meierij zijn rechtgetrokken. Daarnaast hebben droogleggingseisen vanuit de landbouw geleid tot het aanleggen van intensieve ontwateringssystemen en verdieping van watergangen. De sloten, greppels en genormaliseerde beken voeren het overtollige regenwater versneld af. Hierdoor doen piekafvoeren zich vaker voor en neemt de kans op overstromingen toe. Om piekafvoeren op te vangen zijn het Helvoirts Broek Zuid en Noord (totaal 210 ha), Logtse velden (100 ha) en het Noorderbos (14 ha) ingericht als retentiegebied. Daarnaast zijn er veel gebieden langs de hoofdbeken die op natuurlijke wijze regelmatig overstromen.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR) (Wb-4, Wb-5, Wb-6, La-12)

In grote delen van de Meierij is het grondwaterregime niet meer in overeenstemming met het ‘natuurlijke’ regime. Op kaart 5 zijn gebieden weergegeven die ‘van nature’ te droog zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is wateraanvoer en beregening noodzakelijk. Ook geeft deze kaart de gebieden weer die ‘van nature’ te nat zijn voor de huidige vorm van agrarisch grondgebruik. In deze gebieden is het grondwaterpeil door technische maatregelen verlaagd.

Op veel plaatsen in de Meierij voldoen de grond- en oppervlaktewaterstand niet aan de wensen vanuit het huidige of toekomstige grondgebruik. Er is met name sprake van verdroging, wat zich veelal manifesteert in de natuurgebieden. Ook bijna alle landbouwgebieden hebben te maken met droogteschade. Droogteschade is vaak het gevolg van het streven naar maximalisatie van de agrarische productie en ontkoppeling van teelten van de natuurlijke bodemcondities. De vochtvoorziening is nog verder gedaald, doordat het water in het voorjaar snel wordt afgevoerd om zo vroeg mogelijk het land te kunnen bewerken.

Kaart 5 geeft de natte delen van de EHS aan. Eveneens is aangegeven welke delen hiervan momenteel verdroogd zijn. In de Meierij zijn dit 30 natuurgebieden, waarvan grote delen in de natte natuurparels liggen.

Tabel 3.1 geeft een overzicht van oppervlaktes natte natuur en het percentage dat hiervan verdroogd is in de Meierij.

Tabel 3.1 Oppervlakte natte natuur en het percentage dat hiervan verdroogd is

Totale oppervlakte natte natuur in EHS	% verdroogde natte natuur in 2003
6538	63%

Oorzaken van verdroging zijn in het algemeen, dat grond- en oppervlaktewaterstanden meestal zijn afgestemd op eisen vanuit de functies wonen en landbouw. Ook grondwateronttrekkingen

hebben een verdrogend effect. Ten behoeve van drinkwaterbereiding werd in 1999 ca. 31 miljoen m³ grondwater onttrokken. In het reconstructiegebied bevinden zich 24 geregistreerde industriële grondwateronttrekkingen. In 1999 werd ca. 8,5 miljoen m³ grondwater voor industrieel gebruik onttrokken.

Tenslotte zijn er in het gebied enige honderden onttrekkingen voor beregening. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor beregening verschilt per seizoen.

Verdroging wil niet alleen zeggen dat de grond- en oppervlaktewaterstand te laag is, maar heeft ook gevolgen voor de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Door verlaging van de waterstanden worden grote hoeveelheden schoon en mineralenrijk kwelwater afgevoerd. Bepaalde vegetatietypen zijn afhankelijk van de specifieke samenstelling van dit kwelwater. Daarnaast leidt verdroging tot mineralisatie van de bodem, waarbij voedingsstoffen beschikbaar komen voor planten. Hierdoor treedt verzuuring en een afname van het aantal plantensoorten op.

Door de landbouwsector worden reeds waterconserveringsprojecten uitgevoerd. In de meeste verdroogde natuurgebieden in de Meierij worden voorbereidingen getroffen om de verdroging (enigszins) tegen te gaan, of is reeds een aantal maatregelen uitgevoerd.

Water- en bodemkwaliteit

Algehele waterkwaliteit (Wb-7, Wb-8)

In de Meierij overschrijden de concentraties nitraat in het grond- en oppervlaktewater de MTR (Maximaal toelaatbaar risico, het minimale kwaliteitsniveau zoals gedefinieerd in de Vierde Nota Waterhuishouding) van respectievelijk 50 NO₃ per liter en 2,2 mg N per liter. Dit geldt ook voor de concentraties fosfaat in het oppervlaktewater.

In vrijwel geheel de Meierij worden zowel in het grond- als oppervlaktewater de MTR-normen voor koper, nikkel, cadmium en zink overschreden.

In het buitengebied bevinden zich nog 1230 ongezuiverde lozingen van huishoudens en bedrijven (situatie 2001). De lozingen hebben een negatieve invloed op de waterkwaliteit. Er bestaan grote verschillen tussen de individuele gemeenten in de aantallen nog te saneren lozingen.

Naast lozingen van huishoudens en bedrijven is het effluent (gereinigde water) van rioolwaterzuiveringen (RWZI) en riooloverstorten eveneens van belang voor de kwaliteit van het oppervlaktewater. In de Meierij liggen de RWZI's van Sint-Oedenrode, Boxtel, Haaren, Tilburg oost, Tilburg noord, Riel en Kaatsheuvel. Hoewel de kwaliteit van het effluent sterk is verbeterd, is het nog onvoldoende om aan de normen voor waterkwaliteit te kunnen voldoen.

Natuurparels en stroomgebieden natuurbeken (Wb-9)

Kaart 6 geeft de natte natuurparels en de stroomgebieden natuurbeken voor oppervlaktewaterkwaliteit aan. In het algemeen is de waterkwaliteit onvoldoende om de gewenste natuurdoeltypen in de natte natuurparels te halen. Een aantal natte natuurgebieden vangt ondiep grondwater op vanuit het aangrenzende agrarisch gebied en staat daardoor bloot aan uitspoeling van fosfaat, nitraat en bestrijdingsmiddelen. Om deze natuurgebieden te beschermen is het nodig om de grondwaterkwaliteit te verbeteren.

Aandachtspunt voor de oppervlaktewaterkwaliteit in natuurgebieden is ook de uitspoeling van zware metalen. Verzuring van de bodem bij omvorming van landbouwgronden in natuur kan ertoe leiden dat uitspoeling van zware metalen (en aluminium) zodanig toeneemt dat de concentraties in het grond- en oppervlaktewater te hoog worden voor het realiseren van de gewenste natuurdoeltypen. Een groot deel van de bodems in de Meierij is gevoelig voor verzuring. Een uitzondering vormen de beekdalen en de natte delen van de EHS.

In de stroomgebieden natuurbeken moeten de MTR-normen voor meststoffen en bestrijdings-

middelen in 2022 zijn gehaald. In de meeste stroomgebieden natuurbeken treden nu nog forse overschrijdingen van deze normen op. Op kaart 6 zijn de gebieden aangegeven waar bufferstroken langs waterlopen zinvol kunnen zijn voorzover ze in de prioritaire stroomgebieden liggen. Het betreffen gebieden met een ondiepe afvoer van het grondwater naar de ernaast gelegen waterlopen en/of in natte perioden een rechtstreekse bovengrondse afvoer naar de waterlopen (run off). Kaart 6 schetst een globaal beeld. Bij de verdere uitwerking hiervan dient nader maatwerk geleverd te worden op basis van de lokale situatie.

Voor wat betreft de gewenste bodemkwaliteit in natuurplek en stroomgebieden natuurbeken is fosfaat een knelpunt, met name wanneer landbouwgronden worden ingericht als natuurgebied.

Grondwaterbeschermingsgebieden (Wb-11)

Kaart 2 geeft de waterwingebieden met hun 25- en 100-jaarszone aan.

In de Meierij bevinden zich de drinkwaterwinningen van Helvoirt, Haaren, Son en Gilzerbaan. De winning Waalwijk ligt buiten de Meierij, maar de 25-jaarszone ligt ten dele in de Meierij. De winningen van Helvoirt en Waalwijk zijn zeer kwetsbaar, omdat het oppervlakkige winning zijn zonder beschermende kleilaag boven het watervoerend pakket.

Net ten zuiden van het reconstructiegebied ligt de drinkwaterwinning van Oirschot.

Uitspoelingsgevoelige gronden (Wb-10)

Kaart 3 geeft de uitspoelingsgevoeligheid voor nitraat en fosfaat weer. De relatief droge(re) van oorsprong schrale zandgronden zijn in het algemeen gevoelig voor uitspoeling van nitraat. Dit geldt met name voor de gronden met een laag gehalte aan organische stof. Deze gronden liggen in de hogere delen van het landschap (jonge heideontginningen). Hier kan het grondwater tot op grote diepte verontreinigd raken met nitraat. Nitraat wordt in grofzandige gronden slecht afgebroken.

Uit onderzoek blijkt dat veel landbouwgronden grote hoeveelheden fosfaat bevatten vanwege een jarenlange ophoping in de bovengrond. Ophoping ontstaat wanneer er jarenlang meer fosfaat (in de vorm van mest) aan de bodem wordt toegediend dan nodig is voor de gewasbehoefte. Deze bodem slaat deze 'overdosis' op.

De lager gelegen landbouwgronden zijn -vanwege hun hogere grondwaterstand- gevoelig voor fosfaatuitspoeling. Verhoging van de grondwaterstand leidt tot zuurstofarme omstandigheden waardoor gebonden fosfaat in oplossing gaat. De aanwezigheid van leem in de bovengrond (oostelijk deel van de Meierij) kan in natte perioden voor stagnatie van de afvoer van regenwater zorgen. Hierdoor neemt de fosfaatuitspoeling tijdelijk toe.

Een aantal teelten is sterk afhankelijk van bestrijdingsmiddelen. Vooral in de aardappelteelt en verder in de intensieve sectoren van de boomkwekerij, bloembollenteelt en de vollegronds aardbeienteelt worden bestrijdingsmiddelen gebruikt. Gronden met een laag gehalte aan organische stof en lutum zijn gevoelig voor de uitspoeling van bestrijdingsmiddelen.

In toenemende mate worden bestrijdingsmiddelen in het grondwater aangetroffen. Uitspoeling van deze schadelijke stoffen test de multifunctionaliteit van bodem en water aan. Dit heeft op korte én lange termijn gevolgen voor alle vormen van grondgebruik. Met name natuur en de drinkwatervoorziening ondervinden hiervan nadelige gevolgen.

Beekherstel (Wb-12)

In de Meierij liggen 96 kilometer beek met de functie waternatuur of multifunctionele beekontwikkeling. Door 'beeknormalisaties' zijn de kenmerkende ecologische en landschappelijke eigenschappen van veel beken verloren gegaan. De gerealiseerde verbeteringen aan beek-

systemen betreffen tot op heden vaak één of twee aspecten zoals morfologie, meandering of waterkwaliteit. Voor het verbeteren van de waterkwaliteit moeten ook maatregelen genomen worden in de deelstroomgebieden van waaruit de beek gevoed wordt. Hierdoor is een verbetering van de waterkwaliteit tot het gewenste niveau nog niet in zicht. De tot nu toe genomen maatregelen zijn kleinschalig en hebben een beperkt effect.

Bodembeheer (Wb-13)

In de landbouwgebieden zijn dierlijke mest, kunstmest en kalkmeststoffen belangrijke aanvoerposten van zware metalen. Daarnaast speelt depositie vanuit de lucht een rol. Uit meetgegevens blijkt dat de hoogste gehalten aan zware metalen in de bovengrond zich voordoen in bos. Dit heeft te maken met hogere invang van atmosferische depositie en de mogelijkheid voor ophoping (omdat menging door bodembewerking achterwege blijft).

3.2 Milieu

Ammoniak (Mi-1, Mi-2, Mi-3)

De landbouw levert verreweg de grootste bijdrage aan de emissie van ammoniak. Andere bronnen van ammoniakemissie zijn verkeer en industrie. De emissie uit de landbouw kan worden onderverdeeld naar emissie uit puntbronnen (stallen en opslag) en emissie uit oppervlaktebronnen (beweiding, toediening van dierlijke mest en toediening van kunstmest).

De ammoniakemissie in de Meierij bedraagt in totaliteit 3,1 kton in 2004. De Meierij levert vergeleken met andere reconstructiegebieden een relatief grotere bijdrage aan de ammoniakemissies.

Tabel 3.2 geeft een beeld van de ammoniakemissies uit de landbouw in de Meierij in 2003.

Tabel 3.2 **Overzicht ammoniakemissies**

Gebied	Emissies uit puntbronnen	Emissies uit oppervlaktebronnen landbouw	Totale emissies uit de landbouw
de Meierij	1,9 kton/jr	1,2 kton/jr	3,1 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	10%	10%	10%

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB (1 jan. 2004) en CBS (metellingen 2002).

Ruim 60% van de totale ammoniakemissie in de Meierij komt vrij vanuit stallen. Ook aanwending (mesttoediening) is een belangrijke bron van emissie.

Binnen de Meierij zorgt de varkenssector (vleesvarkens en zeugen) voor de grootste ammoniakemissie. Ook de rundveesector heeft een groot aandeel in de ammoniakemissie.

De ammoniakemissie in de Meierij is (plaatselijk) zeer hoog, met name in het oosten van het gebied (gemeente Sint-Oedenrode).

De depositie van ammoniak en stikstofoxiden vanuit de lucht (samen stikstofdepositie) draagt bij aan verzuring en vermisting van het milieu. Een groot deel van de ammoniakemissie slaat op relatief korte afstand weer neer. Het overige deel levert een bijdrage aan de zogenoemde achtergronddepositie. Deze depositie, afkomstig van met name landbouw, industrie, energiebedrijven en verkeer en vervoer, is in Brabant voor het merendeel afkomstig uit het buitenland en omliggende provincies.

De stikstofdepositie is dermate hoog dat op nagenoeg alle natuurgebieden de maximale hoeveelheid stikstof die deze gebieden zonder schade kunnen verdragen (de kritische depositiewaarde) wordt overschreden (zie kaart 8). Momenteel hebben nagenoeg alle natuurgebieden een overschrijding van deze kritische depositiewaarde. In de Meierij valt op dat met name de diverse bos- en natuurgebieden rond Vught (Vughtse Heide e.d.) en De Kampina en de Oisterwijkse Vennen te maken met een zeer ruime overschrijding (meer dan 3000 mol stikstof per hectare per jaar). Op kaart 7 staan de voor verzuring gevoelige gebieden en kaart 8 geeft de stikstofdepositie in de Meierij in klassen weer.

Tabel 3.3 geeft de gemiddelde stikstofdepositie én de herkomst van de depositie voor zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en voor overige voor verzuring gevoelige EHS.

Tabel 3.3 Gemiddelde stikstofdepositie (in mol/ha/jr) in de Meierij en herkomst hiervan

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw	Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2959	1299	1660
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	3028	1243	1785
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	3282	1671	1611
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	3377	1769	1608

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Tabel 3.4 Ligging vergunde stalemissie in de Meierij ten opzichte van kwetsbare natuurgebieden in 2003

Afstand tot kwetsbaar natuurgebied (A- en B-gebieden)	Emissies uit stallen		Aantal depositiepieken > 600 mol/ha/jaar		Aantal veehouderijlocaties	
	kton/jr (%)	% afkomstig van gespecialiseerde intensieve veehouderijlocaties		% afkomstig van gespecialiseerde intensieve veehouderijlocaties		% gespecialiseerde intensieve veehouderijlocaties
0 - 250 meter	0,47 (20%)	58%	137	41%	323	25%
250 - 500 meter	0,50 (21%)	57%	5	100%	368	29%
> 500 meter	1,42 (60%)	61%	0	0%	869	35%
Totaal	4,50 (100%)	60%	142	43%	1560	32%

Bron: BVB mei 2003

Met algemeen emissiebeleid kan de achtergronddepositie worden verminderd. Lokale ammoniakmaatregelen (gebiedsgericht beleid) kunnen zorgdragen voor de gewenste aanvullende vermindering van deposities op de meest gevoelige ecosystemen en voorkomen dat er sprake is van een toename van depositie. Maatregelen zoals in het kader van de reconstructie zoals de integrale zonering intensieve veehouderij en de verplaatsing van bedrijven hebben vooral betrekking op de spreiding van stalemissies. Daarom geeft tabel 3.4 voor de Meierij de ruimtelijke spreiding van de (vergunde) stalemissie in 2003 ten opzichte van de kwetsbare natuurgebieden weer. Hierbij is onderscheid gemaakt in de totale stalemissie en het aandeel van de gespecialiseerde intensieve veehouderijbedrijven in deze stalemissie.

Stank (Mi-3)

Verkeer, industrie, huishoudens en landbouw zijn de belangrijkste bronnen van geuroverlast. De landbouw zorgt voor het grootste percentage geurghinderden. Het betreft stankemissie uit stallen (zie kaart 9) en uit opslag en aanwending van mest. De regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder richt zich vooral op stallen via de vergunningverlening (voor veehouderijen) en procedures in het kader van de ruimtelijke ordening (bijvoorbeeld in verband met de bouwmogelijkheden van woningen in relatie tot stankcirkels). Deze problematiek vindt zijn oorsprong in de intensivering en schaalvergroting van de veehouderij en de vaak grote verwevenheid tussen agrarische en niet-agrarische bebouwing. Door het omzetten van agrarische bedrijven in burgerwoningen is die problematiek alleen maar nijpender geworden. Deze verweving heeft tevens tot gevolg dat veel bedrijven geen of weinig ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben omdat ze op grond van de stankregelgeving al zoveel hinder veroorzaken dat ze niet mogen uitbreiden.

De overlap van woonkernen met stankcirkels is over het algemeen beperkt tot een aantal kleinere woonkernen (onder andere Aarle, Olland, Cromvoirt, Dongen, Berkel-Enschot). Problemen met stank en beperking van ontwikkelingsmogelijkheden van veehouderijbedrijven doen zich naar verwachting vooral voor ten opzichte van verspreide woonbebouwing. De intensiteit van stankproductie loopt van west naar oost op. Enkele grote bedrijven hebben hetzelfde effect als een groot cluster van kleinere bedrijven. Deze grote bedrijven liggen vaak in gebieden met minder woonbebouwing, zodat de problemen vooral liggen in de clusters met (kleinere) bedrijven. Voor hoeveel objecten er sprake is van overlast en voor hoeveel bedrijven er daardoor sprake is van een 'stankplafond' is niet exact aan te geven, door het ontbreken van gedetailleerde informatie over de ligging van de stankgevoelige objecten in het hele reconstructiegebied.

Ten aanzien van stank kan onderscheid gemaakt worden tussen:

1. het aandeel bewoners van een gebied dat in een stankcirkel woont (overlast volgens de wettelijke normen) en;
2. het aandeel bewoners dat stank als hinderlijk ervaart (feitelijk ervaren overlast).

Tabel 3.5 geeft voor de Meierij een beeld van de oppervlakte kernen die binnen stankcirkels ligt en het aantal locaties van landbouwbedrijven dat deze overlap veroorzaakt. Daarnaast zijn deze getallen voor de intensieve veehouderijlocaties opgenomen. Kaart 9 toont de ligging van stankgevoelige objecten ten opzichte van de stankcirkels.

Ruim 16% van alle Nederlanders zegt regelmatig hinder te ondervinden van stank. Dit percentage ligt in Noord-Brabant enigszins hoger dan landelijk (17%, CBS 1999). Specifieke informatie uit enquêtes over de mate van beleving in de Meierij is niet beschikbaar. Met behulp van een provinciaal rekenmodel, gegevens uit het BVB-bestand, een inschatting

van geurhinder uit mestaanwending en gegevens over het aantal woningen en inwoners per postcodegebied is een inschatting gemaakt van het aantal gehinderde woningen en personen in de Meierij. Op basis van deze modelmatige inschatting bedraagt het percentage geurgehinderden door stank uit stallen in de huidige situatie in de Meierij 3% (gebaseerd op cijfers uit 2002 en eerder). Het totale percentage geurgehinderden (stank uit de stallen en stank uit mestaanwending) bedraagt 12%.

Tabel 3.5 Aantal hectare woongebied binnen stankcirkel en aantal locaties dat deze stankcirkels veroorzaakt

	Ha woongebied binnen stankcirkel categorie 1	Aantal bedrijven dat leidt tot overlap stankcirkels categorie 1 en woongebied
Totaal aantal veehouderijlocaties	523	312
intensieve veehouderijlocaties	273	91

Bron: BVB mei 2003

Mestver- en bewerking

In 1999 werd er in de Meierij in totaal 6,3 mln. kg fosfaat en 17,5 mln. kg. stikstof geproduceerd. Ongeveer 35% van de hoeveelheid fosfaat en 43% van de hoeveelheid stikstof kan op het eigen bedrijf worden geplaatst. Hierbij is een verschil tussen de rundveesector en de overige sectoren. Van de rundveemest kan ongeveer 87% van de hoeveelheid fosfaat en stikstof op het eigen bedrijf worden afgezet, terwijl het bedrijfsoverschot geheel binnen Meierij kan worden geplaatst. Voor varkens- en pluimveemest is de plaatsingsruimte op het eigen bedrijf veel geringer (variërend van 0 tot 20%), waarbij een aanzienlijk deel van het overschot buiten Meierij wordt afgezet (LEI-DLO, 2000).

Geluid en Licht (Mi-4)

Verkeer, bedrijfsmatige activiteiten en intensieve recreatie (zoals bijvoorbeeld crossmotoren) zijn de belangrijkste veroorzakers van geluid in het buitengebied. In de Meierij liggen 2 stiltegebieden, namelijk de Drunense Duinen en de Kampinase Heide.

In het buitengebied zijn assimilatiebelichting in de glastuinbouw, verlichting langs infrastructuur en uitstraling vanuit het stedelijk gebied (onder andere sportvelden) belangrijke bronnen van lichtverstoring. Voor assimilatiebelichting in de glastuinbouw is het verplicht om de gevel af te schermen en een “donker” periode in te stellen.

3.3 Natuur

In de Meierij ligt een aantal grotere natuurgebieden. Ten eerste het Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen: het grootste stuifzandgebied van Europa dat voor éénderde uit kale zandruggen en -heuvels bestaat. De rest is begroeid met naaldbossen en opgaande begroeiing. Het stuifzand vormt een bijzonder leefgebied: het is voedselarm en droog en kent extreme temperaturen. Een ander natuurkerngebied met heide, vennen en bossen is de Kampina en Oisterwijkse bossen. Het gebied wordt doorsneden door enkele beken.

In de Meierij komt ook een aantal beekdallandschappen voor. De beken de Dommel, de Beerze, de Reusel, de Achterste stroom de Voorste stroom, de Rosep en Essche Stroom en de Donge stromen door het gebied. Deze beken, in de van nature natte gebieden, bezitten door

hun ligging hoge potenties voor de natuur (waternatuur).

In een aantal (voormalige) kwelgebieden bevinden zich natuurgebieden, zoals de Brand, Het Brokkenbroek, het Helvoirts broek, het Breugels Broek, de Mortelen, de Scheeken en de Geelders. Hier komen voedselrijke bossen en moerasbossen voor of natte graslanden. Ook is er een aantal landgoederen, onder andere Huis ter Heide en de Nemelaer. Deze en andere landgoederen zijn in het verleden niet ontgonnen en zijn door de geringe ingrepen in het landschap tot natuurkerngebieden geworden. Enkele andere grotere natuurgebieden zijn de Nieuwe Heide, Leemkuilen, Sparrendaal en het Vressels bos.

Ecologische hoofdstructuur (EHS) (Na-1, Na-2, Na-7)

De ruggengraat van de het Brabantse natuurbeleid is vastgelegd in het Streekplan (2002) en wordt gevormd door de Groene Hoofdstructuur (GHS). Deze valt voor een belangrijk deel samen met de meer concreet begrensde ecologische hoofdstructuur (EHS). De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden, concreet begrensde nieuwe natuurgebieden (reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden) en gronden die zijn begrensd voor agrarisch natuurbeheer (beheersgebieden). De EHS is op perceelsniveau begrensd in de natuurgebiedsplannen die in 2002 zijn vastgesteld.

de Meierij bevat circa 17.000 ha EHS-gebied. Naar verwachting moet nog circa 1.875 hectare nieuwe natuur verworven worden.

Tabel 3.6 Realisatie EHS in de Meierij

Onderdeel EHS (Na-1 en Na-3)	Begrensd (ha)	Verworven (ha en %)*
Bestaand bos- en natuurgebied	12886	6352 ha 49%
Reservaatgebied	2661	986 ha 37%
Natuurontwikkelingsgebied	405	205 ha 51%
Beheersgebied * *	1276	3 ha 0%
Totaal EHS	17.228	7547 44%

Peildatum: 1 januari 2002

* Een grote oppervlakte bos- en natuurgebied is in eigendom en beheer van particulieren en/of gemeenten. Verwerving is niet noodzakelijk om de EHS (of de gestelde natuurdoelen op deze oppervlakte) te kunnen realiseren. Uit de, in de tabel aangegeven, oppervlakteverschillen, kan dus niet worden afgeleid in welke mate de EHS is/wordt gerealiseerd.

* * Beheersgebied wordt in principe niet verworven. Het aantal hectares waarover reeds beheersovereenkomsten zijn afgesloten, is niet beschikbaar en derhalve niet in de tabel opgenomen.

De natuur in de Meierij staat onder grote druk. Landbouw, natuur, stad en infrastructuur komen in elkaars nabijheid voor en zijn sterk met elkaar verweven. Het gebied kent een hoge milieubelasting van water, lucht en bodem en is sterk versnipperd. Een probleem is de voortgaande versnippering en verstoring van het landelijk gebied door uitbreiding van stedelijk gebied en aanleg van infrastructuur. Bestaande wegen die knelpunten vormen zijn onder andere de A2 (Bossche Broek - Gement; bij de Essche Stroom; Velders Bosch - De Scheeken; de Nieuwe Heide; het Wilhelminakanaal) en provinciale wegen zoals de N261 (Tilburg Waalwijk), de N65 en de spoorlijn Tilburg-'s-Hertogenbosch (onder andere bij Helvoirts Broek) en de A59 (Baarwijkse Overlaat - Loonse en Drunense Duinen). Verder zijn er nog tal van primaire en secundaire en tertiaire wegen die voor versnippering zorgen. Van grote invloed zijn ook verdroging en beekdegeneraties, veroorzaakt door sectorale ingrepen in de waterhuishouding.

Samenvattend zijn name versnippering, verdroging, vermessing (onder meer ammoniakdepositie), verstoring en matige waterkwaliteit problemen voor het bereiken van natuurdoelen. De mate waarin deze afzonderlijke problemen parten spelen bij de realisatie van natuurdoelen komt terug bij de aspecten Milieu en Water & Bodem.

(Robuuste) ecologische verbindingzones (Na-3, Na-5)

Ecologische verbindingzones (EVZ's) verbinden de natuurgebieden van de EHS met elkaar. Er zijn zowel droge als natte verbindingzones. Daarnaast zijn er robuuste verbindingen. Deze zijn veel breder dan de EVZ's en verbinden de grote, meest waardevolle natuurgebieden met elkaar. In de Meierij moet 435 hectare ecologische verbindingzone (EVZ) worden gerealiseerd. Een deel van de EVZ's zijn begrensd als onderdeel van de EHS. Hiervan is bijna 100 hectare gerealiseerd. Tabel 3.7 geeft een overzicht van de loppervlakte en mate van realisatie van dit deel van de EVZ's.

Tabel 3.7 Realisatie ecologische verbindingzones (voor zover onderdeel van de EHS) in de Meierij

	Begrensd (ha)	Gerealiseerd (ha)	
Ecologische verbindingzone	435	98	23%

Peildatum: 1 januari 2000

Een onderdeel van het Rijksbeleid voor natuur zijn de zogenoemde robuuste verbindingen. In het reconstructiegebied de Meierij gaat het om de Robuuste Ecologische Verbindingen (REV) in het Beerze-Dommelgebied, zoals opgenomen in de Vijfde nota ruimtelijke ordening' en het 'Structuurschema Groene Ruimte 2' (kabinetsstandpunt). Deze Robuuste Ecologische Verbinding zijn nog niet op perceelniveau begrensd. Op kaart 10 is de globale ligging van de robuuste ecologische verbinding weergegeven.

Regionale natuur- en landschapseenheden (Na-4)

Een onderdeel in het provinciaal beleid zijn de regionale natuur- en landschapseenheden (RLNE'n). Dit zijn grote eenheden, bestaande uit natuurgebieden, landschappelijk waardevolle gebieden en landbouwgebieden, die door hun omvang goede mogelijkheden bieden voor behoud, herstel en ontwikkeling van soorten. Ook hebben RLNE'n tot doel landschapswaarden en cultuurhistorische waarden te behouden en te versterken. In de Meierij liggen twee regionale natuur- en landschapseenheden, namelijk de Loonse en Drunense Duinen en het Groene Woud.

Beschermde soorten en beschermde gebieden (Na-5, Na-6)

De soortbeschermende werking van de Vogel- en Habitatrichtlijn is opgenomen in de nieuwe Flora- en faunawet. Verder schenkt het provinciale beleid aandacht aan specifieke soorten. In de Meierij gaat het dan onder andere om de kamsalamander en de boomkikker. In het reconstructie gebied de Meierij heeft een aantal gebieden een bijzondere beschermingsstatus gekregen op basis van het belang van deze gebieden voor zeldzame soorten of habitats. Belangrijk Vogelrichtlijngebied is de Kampina. Loonse en Drunense Duinen en de natuurgebieden daarom heen en de Kampina met de Oisterwijkse bossen en vennen en Vlijmensch Ven, Moerputten en Gement zijn aangemeld als Habitatrichtlijngebied (kaart 7). De Dommelbeemden en de Kavelen vallen onder de Natuurbeschermingswet. In tabel 3.8 zijn Vogel- en Habitatrichtlijngebieden weergegeven met de belangrijkste natuurtypen. Tevens is weergegeven in hoeverre deze natuurtypen gevoelig zijn voor verzuring, vermessing, verdroging en verstoring.

Tabel 3.8 Natuurtypen en gevoeligheid van het Habitatrichtlijngebied in de Meierij

Gebied (richtlijn)	Gevoelig voor				
	Habitattypen	verzuring	vermesting	verdroging	verstoring
De Kampina en Oisterwijkse bossen en vennen (VRL, HRL)	Voedselarme wateren, droge en vochtige heide, blauwgrasland, elzen- en essenbroekbos	x	x	x	x
Loonse en Drunense duinen, de Brand en de Leemkuilen (HRL)	Droog schraalgrasland, droge en vochtige heide, elzen- en essenbroekbos	x	x	x	x
Vlijmens Ven, Moerputten, Gement	Blauwgrasland, voedselarme tot matig voedselrijke wateren	x	x	x	-

VRL = Vogelrichtlijngebied

HRL = Habitatrichtlijngebied

3.4 Landschap en cultuurhistorie

De ondergrond (geologie) van de Meierij is gevormd onder invloed van bewegingen in de aardkorst. In de IJstijden is over de ondergrond een dikke laag zand afgezet. Plaatselijk zijn in het terrein hoger gelegen dekzandruggen en lager gelegen dekzandvlakten ontstaan.

Door het verdwijnen van vegetatie als gevolg van overbeweiding, ontbossing en afplaggen van heiden is het zand plaatselijk weer bloot komen te liggen en gaan verstuiven, waardoor uitgestrekte stuifzanden zijn gevormd.

Het verschil in ondergrond komt duidelijk tot uiting in de ontginninggeschiedenis van het gebied. Van oudsher hebben mensen zich gevestigd op de overgang van hogere, drogere delen (dekzandruggen) naar lagere, nattere gronden (beekdalen). Op de flanken van de hoge delen werden de gewassen verbouwd, op de lagere delen werd het vee geweid en hooi geoogst. Op de overgangsgebieden van hoog (dekzandruggen) naar laag (beekdalen) zijn nog veel cultuurhistorische en archeologische waarden te vinden (zie kaart 11).

Aan het eind van de 19e en begin 20ste eeuw is een belangrijk deel van de woeste gronden, destijds grote heidevelden (onder meer Oisterwijkse Heide, Schijndelsche Heide) en broekgebieden (onder meer Helvoirtse Broek, Gooren, Scheeken) ontgonnen. Op deze wijze is een grillig patroon van oude en jonge ontginningen ontstaan. De oude ontginning-landschappen zijn vaak kleinschalig, onregelmatig en besloten. De jonge heideontginningen zijn meer open van karakter met een rationele, rechtlijnige verkaveling.

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie (Lc-1, Lc-2, Lc-3, Lc-6, Lc-8)

Het reconstructiegebied Meierij wordt gekenmerkt door een wijdvertakt netwerk van beken en riviertjes met een divers uiterlijk, die het kleinschalige zandgebied doorsnijden. Bij de beekdalen is er in het westelijk deel van de Meierij sprake van een zuidwest-noordoost gerichtheid (onder andere Essche en Voorste Stroom), terwijl in het oostelijk deel van het

gebied de beekdalen juist zuidoost-noordwest gericht zijn (met name de Dommel). De Donge stroomt richting noordwesten. Er is daarbij sprake van een grote afwisseling tussen hoger en lager gelegen gebiedsdelen. Daarnaast zijn er verschillende grote bos-, heide- en stuifzandgebieden, voornamelijk gelegen op de hogere delen van het landschap, die een zuidwest-noordoost gerichte opbouw hebben (Loonse en Drunense Duinen, Kampina, Nieuwe Heide).

Landgoederen liggen verspreid in de Meierij. Ze hebben een belangrijke functie als het gaat om de inrichting van het landschap en de cultuurhistorische kwaliteit van het landschap. De directe economische betekenis (landbouw, bosbouw) is op dit moment beperkt. De landgoederen zijn veelal besloten door de aanwezige bossen. Typische landgoedelelementen als landhuizen, vijvers en tuinen geven de landgoederen een geheel eigen karakter. Het grootste deel van de Meierij wordt gekenmerkt door een kleinschalige besloten landschapsstructuur. Slechts op enkele plaatsen is sprake van grotere, wat meer open landschappen of grote aaneengesloten bosgebieden. Dat de Meierij een waardevol cultuurlandschap is blijkt ook door de aanwijzing destijds in het Structuurschema Groene Ruimte (1994) als WCL-gebied (Waardevol Cultuur Landschap).

De structuurkaart (kaart 12) met identiteitsbepalende kenmerken (structuurdragers) schetst de landschapseenheden.

Het gehele beekdal van de Dommel in de Meierij maakt onderdeel uit van het Belvédère-gebied Dommeldal, zoals vastgelegd is in de Nota Belvédère (1999). Ook de Langstraat is een Belvédèregebied. Belvédèregebieden zijn de cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden van Nederland. De Meierij is daarnaast zeer rijk aan archeologische relicten. In het gebied komen vooral oude nederzettingen, grafheuvels en urnenheuvels voor. Veel van de gebieden met hoge waarden zijn in agrarisch gebruik. Complete cultuurhistorische systemen, zoals bijvoorbeeld een gave dorpsrand met langgevelboerderijen met daaromheen een akkercomplex, dat ongeschonden aansluit op een beekdal, zijn uitzonderlijk maar nog wel aanwezig in de Belvédèregebieden. Door het steeds intensievere gebruik van de ruimte door de landbouw - maar ook door andere functies, zoals infrastructuur en bewoning - is er veel van het cultuurhistorisch erfgoed verdwenen of gedegradeerd.

In de Meierij is sprake van een sterke versnippering van het landschap, veroorzaakt door het grote aantal infrastructurele elementen (A2, N65, N261, A50, A58, Wilhelminakanaal, Drongelens Kanaal en diverse spoorlijnen).

Beeldkwaliteit landelijk gebied (Lc-4, Lc-5)

Doordat veel agrarische bedrijven hun bedrijf beëindigen, komen veel agrarische bedrijfsgebouwen in het buitengebied leeg te staan. Het landschapbeeld verbetert door enerzijds het afbreken van voormalige stallen in het kader van de Regeling Beëindiging Veehouderij (RBV) en Ruimte voor Ruimte, en anderzijds door hergebruik van een (beperkt) deel van de voormalige agrarische stallen mits ze passen in het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's (Lc-9)

De stad Tilburg ligt in de Meierij. Daarnaast grenst de Meierij aan 's-Hertogenbosch en Eindhoven. Tilburg maakt onderdeel uit van de stedelijke regio Tilburg-Breda. 's-Hertogenbosch maakt onderdeel uit van de stedelijke regio Waalbos en Eindhoven. Eindhoven maakt onderdeel uit van de stedelijke regio Eindhoven-Helmond. Van elk van deze stedelijke regio's ligt een deel in de Meierij. In het Streekplan zijn landschapsecologische zones

aangeduid in de stedelijke regio's. In de Meierij liggen uitlopers van de landschapsecologische zones ten westen van Tilburg, tussen 's-Hertogenbosch en Vlijmen, tussen Vlijmen en Drunen, tussen Drunen en Waalwijk, tussen Nieuwe Heide en Scheeken en ten oosten van Eindhoven in het Dommeldal.

3.5 Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid (La-1, La-2)

Door de uitbraak van varkenspest in 1997 en diverse andere dierziekten in de jaren daarna, is de behoefte ontstaan om de veterinaire veiligheid te vergroten. Dat kan door het nemen van ruimtelijke maatregelen en het meer sluiten van productieketens. Er zijn nog geen ruimtelijke maatregelen genomen om de veterinaire veiligheid te vergroten. Wel zijn er al maatregelen genomen op bedrijfs- en ketenniveau.

Ruimtelijke structuur landbouw (La-4, La-6, La-7)

De landbouw in de Meierij is met een aandeel van 45% in het totale grondgebruik de grootste grondgebruiker. Op kaart 13 staat de ligging van de veehouderijbedrijven weergegeven.

Tabel 3.9 geeft een overzicht van het aantal bedrijven naar grootte voor de diverse vormen van landbouw. Let op: In de Meierij zijn drie gemeenten opgenomen die deels ook buiten de Meierij vallen, dit zijn Dongen, Heusden en Oisterwijk.

Tabel 3.9 A Aantal bedrijven, per bedrijfstype, hoofd- en nevenactiviteit

	Totaal	Akkerbouw	Tuinbouw en blijvende teelt	Graasdieren	Hokdieren	Combinatie
Meierij	1981	151	370	931	320	209

Bron: CBS, 2002

Tabel 3.9 B Aantal bedrijven naar economische omvang

	Totaal	<70 NGE	70-150 NGE	>150 NGE
Meierij	1981	1127	602	252

Bron: CBS, 2002

De veehouderij, specifiek de graasdierensector, is in de Meierij het sterkst vertegenwoordigd. Van de 1.981 bedrijven zijn er 931 graasdierbedrijven (peildatum 2002). Daarnaast is de intensieve veehouderijsector goed vertegenwoordigd. De gemiddelde omvang van de melkveehouderijbedrijven ligt in de Meierij onder het gemiddelde voor de zandgronden in Noord-Brabant; die van de intensieve veehouderijbedrijven juist daarboven.

Tabel 3.10 geeft een beeld van de vergunde omvang van bedrijfslocaties in de intensieve veehouderij in de Meierij. Het aantal bedrijfslocaties kan afwijken van het aantal ondernemers; één ondernemer kan meerdere locaties in gebruik hebben.

Tabel 3.10 Vergunde omvang van bedrijfslocaties intensieve veehouderij

Vergunde grootteklasse intensieve veehouderijbedrijven	Aantal bedrijfslocaties in de Meierij
0 - 69 NGE	714
70 - 139 NGE	192
> 140 NGE	83

Bron: BVB januari 2004

Een groot deel van de bedrijfslocaties heeft te maken met randvoorwaarden ten aanzien van milieu, ruimtelijke ordening en dierwelzijn. Vooral regelgeving ten aanzien van agrarische stankhinder, ammoniakuitstoot en grootte van de agrarische bouwkvelds beperken de ontwikkelingsmogelijkheden. In tabel 3.11 is aangegeven hoeveel intensieve veehouderijlocaties liggen in gebieden waar zij te maken hebben met randvoorwaarden (en daarmee veelal beperkingen) voor de uitbreiding.

Tabel 3.11 Aantal intensieve veehouderijlocaties dat te maken heeft met beperkingen in de uitbreidingsmogelijkheden ingedeeld naar type beperking

Type beperking	Aantal intensieve veehouderijlocaties
Streekplan locatie ligt in categorie natuurparel of overig bos- en natuurgebied	47
Streekplan/ natuur GHS kwetsbare soorten excl. weidevogels	29
Streekplan/Ammoniak A-gebied en zone 250 meter	110
Ammoniak Ligging in Wav-zone	185
Afstand tot kwetsbaar gebied, tevens VHR-gebied of Nb-wet 0 - 500 meter	88
Stank Individuele cirkel cat1 overlapt woonkern of ligging in stankobject (indeling provincie, indicatief)	253
Stank Individuele cirkel cat2 overlapt stankobject cat 2 (indicatief)	198
Totaal aantal (en percentage) intensieve veehouderijlocaties met 1 of meer beperkingen zoals hiervoor genoemd	544 (55%)
Totaal aantal intensieve veehouderijlocaties (vergund)	989

Bron: BVB december 2003, RLG atlas 2 en 2a

De melkveehouderijbedrijven in de Meierij zijn wat betreft oppervlakte relatief gering ten opzichte van het gemiddelde voor de zandgronden in Noord-Brabant. Dit resulteert in een hoge veedichtheid per hectare. Gemiddeld genomen is de veedichtheid in de Meierij 2,1 GVE per hectare.

De Meierij, en dan met name de gebieden rond Haaren en Boskant, vormen belangrijke gebieden voor de boomteelt. De bedrijven zijn over het algemeen sterk gespecialiseerd. De teelt van bos- en haagplantsoen en laanbomen komt het meest voor.

Verbrede landbouw (La-3)

In de Meierij ligt het aandeel bedrijven met verbrede landbouw (neveninkomsten uit andere dan primaire agrarische productie, bijvoorbeeld uit zorg, natuur- en landschapsbeheer, recreatie of streekproducten) boven het gemiddelde voor Noord-Brabant. Met name op het gebied van beheerslandbouw, dagrecreatie (ontvangstmogelijkheden, verhuur) en zorg zijn relatief veel bedrijven aanwezig. Verbrede landbouw is in het gehele gebied te vinden, al zijn er tussen de verschillende gemeenten wel verschillen in de soorten van verbrede landbouw die het meest voorkomen.

Duurzame productie (La-5)

Deze paragraaf gaat specifiek in op de biologische landbouw. Andere onderdelen van duurzame productie komen aan de orde bij veterinaire kwetsbaarheid en bij milieu. In de Meierij waren er in oktober 2000 in totaal 28 biologische bedrijven (inclusief omschakelaars). Het aandeel aan biologische bedrijven ligt hiermee boven het gemiddelde voor Noord-Brabant. De meeste bedrijven zijn te vinden aan de zuidrand van de Loonse en Drunense Duinen en dan met name in de gemeente Haaren. In de Meierij zijn vrijwel alle sectoren door middel van biologische bedrijven vertegenwoordigd.

3.6 Recreatie en toerisme

Perspectief toeristisch-recreatieve sector (Rt-1)

De recreatiesector in het gebied is goed ontwikkeld en bestaat vooral uit verschillende vormen van dagrecreatie variërend van grootschalige attracties (Efteling, Land van Ooit) tot meer natuurgebonden vormen van kleinschalige recreatie. Verblijfsrecreatie is veel minder vertegenwoordigd in de Meierij en is vooral geconcentreerd in en om Oisterwijk en Loon op Zand. Desondanks vormt de Meierij in vergelijking met de andere reconstructiegebieden het belangrijkste gebied voor de verblijfsrecreatie. 21 procent van de accommodaties binnen de reconstructiegebieden ligt in de Meierij. Er zijn ook relatief veel groepsaccommodaties en hotels. Verder zijn er meer bungalowparken en conferentiecentra dan gemiddeld in andere gebieden, hoewel zij respectievelijk zeven procent en vijf procent van het aanbod in de Meierij vormen. Alle geïnventariseerde accommodatievormen voor verblijf zijn in het gebied aanwezig. Als we kijken naar de capaciteit aan slaappleaatsen, dan is de Meierij een iets minder belangrijk gebied. Naast verblijfsrecreatie kent de Meierij verschillende bedrijven in de recreatiesector. Belangrijke publiekstrekker is uiteraard de Efteling, op afstand het meest bezochte attractiepark van Nederland. Ook het Land van Ooit is de laatste jaren een steeds belangrijkere dagattractie geworden. Een van de problemen van de sector is de beperkte samenwerking op gebiedsniveau wat leidt tot een ineffektieve promotie van iedere gemeente en ieder deelgebied afzonderlijk.

Ruimtelijke structuur (Rt-2)

Het toeristisch aanbod van de Meierij is zeer veelzijdig en aantrekkelijk. Alle recreatievormen zijn in het gebied ruimschoots voorhanden. De combinatie van aantrekkelijke natuur en landschap, leuke dorpen, een moderne stad, aansprekende attractieparken en een breed aanbod

aan accommodaties voor verblijf en dagvermaak zorgen er voor dat de Meierij een aantrekkelijk gebied is voor een veelzijdige korte of lange vakantie of dagtrip. Er zijn enkele concentraties van voorzieningen in de omgeving van Oisterwijk en in de omgeving van de Loonse en Drunense Duinen. In deze gebieden komt een grote veelzijdigheid van toeristische voorzieningen voor, gekoppeld aan de aanwezige natuurwaarden.

Het landschap in de Meierij heeft alle kwaliteiten in zich die Brabant Brabant maken. Een kleinschalige verkaveling met gehuchten en boerderijen en afgewisseld met natuurgebieden maken dat mensen vanuit de omliggende steden Tilburg, Eindhoven en 's-Hertogenbosch dit gebied veelvuldig bezoeken.

Belevingswaarde landelijk gebied (Rt-3)

In de Meierij zijn 23 bewegwijzerde fietsroutes. Deels lopen deze (uiteraard) ook in andere reconstructiegebieden. Een concentratie ligt rondom en door de natuurgebieden bij Oisterwijk. Daarnaast zijn de oostelijke gebiedsdelen, rond Boxtel, Sint-Oedenrode en Best goed voorzien van bewegwijzerde fietsroutes. Ook het gebied Loonse en Drunense Duinen beschikt over enkele fietsroutes. De verbindingen tussen deze concentraties zijn maar beperkt ontwikkeld.

In het gebied tussen Tilburg en Dongen zijn geen bewegwijzerde fietsroutes uitgezet. In zowel het recreatieve als het utilitaire fietspadennetwerk ontbreken nog schakels.

In 1999 is in de provincie Noord-Brabant het fietsknooppuntensysteem geïntroduceerd. Naast het knooppuntensysteem en de regionale fietsroutes doen nog zes bewegwijzerde Landelijke Fietsroutes Brabant aan, waarvan twee de Meierij: in het zuiden bij Tilburg en Best/Son loopt de LF13 route (Schelde Rheinroute), en in het oosten loopt de LF7 route (Oeverlandroute).

In en door de Loonse en Drunense Duinen is één ATB-route (voor mountainbikers) uitgezet.

In de Meierij zijn 22 Middellange Afstand Wandelroutes (MLAW) uitgezet. De gebieden rondom de kernen Sint-Oedenrode, Boxtel en Vught kennen diverse van dergelijke routes. In de natuurgebieden Kampina en Loonse en Drunense Duinen zijn eveneens routes uitgezet.

Daarnaast lopen enkele Lange Afstand Wandelroutes (LAW) door het gebied, namelijk het Vennekespad en het Pelgrimspad. Tenslotte is een ruiterroutenetwerk ontwikkeld, met routes in de Kampina, in de Loonse en Drunense Duinen en met verbindingen tussen de beide gebieden. Het netwerk loopt in zuidelijke richting door tot in België. Voor de Meierij zijn beschreven skateroutes uitgegeven voor de gebieden rondom 's-Hertogenbosch en Eindhoven. Tenslotte is kanoën een vorm van routegebonden recreatie die een belangrijke rol speelt in de Meierij.

3.7 Wonen, werken en leefbaarheid

De Meierij is maar voor een klein deel landelijk gebied. Dat geldt in nog meerdere mate voor de bevolking in het gebied: Tilburg neemt bijna 40% van de bevolking in de Meierij voor haar rekening. Bovendien zijn er enkele grotere kernen in het gebied waar veel van de bevolking is geconcentreerd. Uit de bevolkingsdichtheid blijkt dat er enkele gemeenten zijn met een groot buitengebied of met een geheel landelijk karakter. Dat geldt vooral voor Loon op Zand, Sint-Oedenrode en Haaren. De mate van 'landelijkheid' kan ook afgeleid worden uit de gemiddelde woningbezetting die in het landelijk gebied over het algemeen hoger is.

Ondanks de algemeen geldende opvatting over de groene en grijze druk, lijkt het platteland over het algemeen een jongere bevolking te hebben dan de stedelijke gebieden en de grote kernen. Best vormt daarop een uitzondering. Oudere bevolking komt voor in de kernen Vught, Son en Breugel en Oisterwijk.

Sociale en economische structuur (Slv-1, Slv-2)

Sociale gevolgen bedrijfsbeëindiging landbouwbedrijven

In de Meierij zijn relatief veel deelnemers aan de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken, met name in Sint-Oedenrode, Son en Breugel, Haaren en Oisterwijk. Door de veranderingen in de landbouw en in het landelijk gebied in het algemeen staat de sociale en economische vitaliteit en de leefbaarheid onder druk. Gevolgen die samenhangen met de bedrijfsbeëindigingen van landbouwbedrijven kunnen zowel direct (agrarische bedrijven zelf) als indirect (agri-business complex) van aard zijn. De gevolgen van bedrijfsbeëindiging voor het huishouden en het gezin kunnen van doorslaggevende betekenis zijn, zowel in negatieve zin (wegvallen inkomen, isolement), als ook in positieve zin, zoals omschakeling naar activiteiten buiten het bedrijf door de partners. De Meierij wordt gezien als een regio, die qua economische structuur krachtig genoeg is om de terugloop in de werkgelegenheid in de landbouwsector op te kunnen vangen. Hoewel in de Meierij geen echte hotspots zijn, is in de gemeente Boxtel de meeste aan intensieve veehouderij verwante werkgelegenheid te vinden, zoals slachterijen en verwerkende industrie.

Met name in Boxtel, Best en Son en Breugel bestaat een sterke agro-industrie (voedingsmiddelen, verwerking) die gebaseerd is op de (intensieve) veehouderij. Bij de teruggang van de economie, is deze, vaak laagwaardige economische sector kwetsbaar. Voortdurende innovatie is noodzakelijk. Buiten de agrarische sector zijn De Efteling en Het Land van Ooit belangrijke economische motoren in de Meierij.

De werkgelegenheid heeft zich over de afgelopen periode uitzonderlijk sterk ontwikkeld. De economische ontwikkeling in Midden-Brabant is overigens over het algemeen lager geweest in de periode 1995-2000 dan in de rest van Noord-Brabant gedurende die jaren. De groei is vertraagd en in bijna alle gemeenten is een afname van de groei te zien. Best vormt daar een uitzondering op. De werkloosheid is als gevolg van de 'booming' economie van de jaren negentig sterk teruggelopen, en is vooral in het landelijk gebied zeer laag (2,5-3%) maar neemt op dit moment weer toe. De grotere werkgelegenheidsgemeenten en met name Tilburg hebben een groter werkloosheidspercentage.

Nieuwe economische dragers

Er vindt een verschuiving plaats van het aandeel werkenden in de landbouw en kleinschalige nijverheid naar andere sectoren zoals toerisme, horeca, handel en dienstverlening. Het aandeel van de dienstverlenende sector in de totale werkgelegenheid is hoog in het stedelijk gebied van Tilburg. In de landelijke gebieden van de Meierij is een minder diverse werkgelegenheid. Verbrede landbouw komt verspreid in het gebied voor en is afhankelijk van het gebied meer of minder gericht op natuurbeheer, agrotourisme of op andere vormen van verbreding.

Mogelijkheden voor startende ondernemers

Er zijn in het algemeen weinig bedrijventerreinen beschikbaar en de eisen aan de bedrijfslocaties worden steeds hoger. De vraag naar bedrijventerreinen is onbekend.

Voorzieningen in de kernen

Het voorzieningenniveau is vooral in de landelijke gebieden niet overal even goed. De oorzaak van het afgenomen voorzieningenniveau ligt in de toegenomen mobiliteit (door autogebruik) en de individualisering van plattelandbewoners. Bovendien kunnen de voorzieningen niet meer worden gehandhaafd bij een kleine afzetmarkt. Dit heeft geleid tot een schaalvergroting.

Verkeer en vervoer (Slv-3, Slv-4)

Over het algemeen bezit de Meierij een redelijk goede infrastructuur. Voor de landelijke gebieden is de infrastructuur en de bereikbaarheid vaak minder goed. Het netwerk van regionale en lokale wegen is op meerdere plaatsen ontoereikend. Dit is onder meer het gevolg van het feit

dat de wegenstructuur bestaat uit tertiaire wegen. Daarnaast vermindert de toenemende congestie op de belangrijke verkeerstransportassen de bereikbaarheid van zowel de steden, als de landelijke gebieden. Het landelijke karakter van deze gebieden is er mede de oorzaak van dat voorzieningen op het gebied van openbaar vervoer slechter zijn dan in de stedelijke gebieden.

4 Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkeling wordt weliswaar zoveel mogelijk beschreven, maar wordt niet gebruikt als referentie voor de effectbepaling voor het MER. De informatie over de autonome ontwikkeling zal worden ingezet om na te gaan in hoeverre de verwachte effecten daadwerkelijk zijn toe te schrijven aan de impact van het reconstructieplan of wellicht autonoom toch al zouden plaats vinden.

Dit hoofdstuk beschrijft de autonome ontwikkeling per aspect en is in volgorde en opbouw gelijk aan de beschrijving van de huidige situatie (hoofdstuk 2).

4.1 Water en bodem

Regionale waterberging (Wb-2, Wb-3)

Doordat regenval grotere extremen gaat vertonen vanwege klimatologische veranderingen, zullen ook beken grotere hoeveelheden water moeten afvoeren terwijl de afvoer stagneert door stijging van de zeespiegel. De schade door wateroverlast neemt toe, óók omdat de getroffen economische waarden groter van omvang zijn. Door de verdergaande verstedelijking neemt het verhard oppervlak nog steeds toe. Volgens het huidige beleid mag hierdoor het aantal knelpunten waar wateroverlast optreedt én de frequentie waarmee wateroverlast optreedt niet toenemen.

Ten gevolge van de Maaswerken is de afvoergolf van de Maas eerder bij 's-Hertogenbosch. Hierdoor wordt de afvoer van water uit het stroomgebied van de Dommel eerder en langer gestremd. De extra afvoerproblemen die hierdoor ontstaan in zeer extreme neerslagsituaties worden in het kader van de Maaswerken gecompenseerd (Cobema) door inrichting van bergingsgebieden ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch (onder andere Bossche Broek Zuid).

Volgens WB21 moet de noodzakelijke waterberging in 2050 gerealiseerd zijn. De waterberginggebieden tot 2016 worden in de eerste planperiode concreet begrensd, zodat uitvoering in de reconstructie plaats kan vinden. Zonder reconstructie zou de begrenzing langer op zich laten wachten. De realisatie van waterberging zal in de autonome ontwikkeling de eerste jaren langzaam op gang komen, omdat wordt geprobeerd waterberging als eerste in de EHS te realiseren en pas daarna in het agrarisch gebied. Deze volgt op de aankoop van gronden voor de realisatie van de EHS.

Momenteel berekenen de waterschappen hoeveel van de 3150 hectare zoekgebied regionale waterberging in de Meierij gerealiseerd moet worden. De voorlopige reserveringsgebieden voor regionale waterberging zijn weergegeven op kaart 14.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR) (Wb-4, Wb-5, Wb-6, La-12)

Door de klimaatverandering wordt het warmer in Nederland. Als gevolg van de toegenomen verdamping en langere periodes zonder neerslag, verdroogt er in de zomer méér natuur. Ook stijgt de behoefte aan wateraanvoer of grondwater voor beregening van landbouwgronden. De hoeveelheid onttrokken grondwater voor industrieel gebruik en drinkwaterbereiding daalt. Dit is niet voldoende om het negatieve effect van winningen op grondwater en kwel op te

heffen. Daarnaast wordt in de toekomst weer een toenemende vraag naar grondwater verwacht door economische groei en bevolkingsaanwas.

Er zijn en worden projecten opgestart om verdroging in natuurgebieden te bestrijden. Meestal gaat het dan om maatregelen in het natuurgebied zelf. Om de grondwaterstand te verhogen zijn echter ook externe maatregelen nodig. Maar dat ligt soms moeilijk omdat maatregelen buiten het natuurgebied tot gevolg hebben dat het landgebruik deels moet worden afgestemd op een afnemende ontwateringsdiepte en dat schade gecompenseerd moet worden. Waterschap De Dommel gaat onderzoeken in hoeverre het mogelijk is om het nemen van maatregelen ter bestrijding van verdroging te verwerken in de Keur.

De verdrogingsdoelstelling (veertig procent van de verdroogde natuurgebieden hersteld in 2010), wordt niet gehaald, onder meer omdat de grondverwerving stagneert. In 2000 was slechts drie procent van de Brabantse natuurgebieden hersteld die in 1994 was verdroogd. In dit tempo zal in 2016 ruim tien procent van de verdroogde natuur hersteld zijn. Tabel 4.1 geeft aan wat dit betekent voor het bereiken van de natuurdoelen in de EHS in de Meierij.

Tabel 4.1 Verwachte percentage van de natte natuur dat nog verdroogd is in 2016 en bij herstelmaatregelen zonder uitstralingseffecten

Totale oppervlakte natte natuur	% verdroogde natte natuur in 2016 bij maatregelen zonder uitstralingseffecten*
6538	47%

* Geen uitstralingseffecten op het omliggend landbouwgebied (scenario 2 effectenonderzoek water)

Met waterconserveringsprojecten probeert men droogte van landbouwgebieden op te lossen. Dit gebeurt echter nog niet in het gehele reconstructiegebied. Veel landbouwgebieden zijn en blijven afhankelijk van beregening uit grondwater.

Water- en bodemkwaliteit (Wb-7, Wb-8, Wb-9, Wb-10, Wb-11, Wb-13)

Het Europese Hof van Justitie vindt MINAS ontoereikend om aan de Europese Nitraatrichtlijn te voldoen. De verwachting is dat in 2006 nieuwe Nederlandse wet- en regelgeving op dit gebied in werking treedt. Deze nieuwe regelgeving dringt waarschijnlijk de belasting van de bodem met meststoffen verder terug. Aangezien er nog geen wetsvoorstel beschikbaar is, is bij de inschatting van de autonome ontwikkeling verder uitgegaan van MINAS.

De fosfaatophoping zal ook na invoering van de MINAS-eindnorm verder toenemen.

Bij voortzetting van het huidige beleid is voor 2030 voor vrijwel het gehele gebied een op-hoping berekend van meer dan acht ton fosfaat per hectare. Het is onwaarschijnlijk dat met het huidige inspanningsniveau de MTR-normen voor stikstof en fosfaat in 2022 worden gehaald, mede gezien de grote mate van verzadiging van de gronden met stikstof en fosfaat.

De AWZI/RWZI's bij Sint-Oedenrode en Boxtel worden verder verbeterd. De RWZI Tilburg Oost zal gesaneerd worden in 2004.

Van de ongezuiverde lozingen wordt ongeveer 60% aangesloten op het riool, de rest op een IBA (Individuele systeem voor Behandeling van Afvalwater). Het beleidsdoel om alle ongezuiverde lozingen in 2005 gesaneerd te hebben, wordt echter niet gehaald.

Behalve in het oppervlaktewater worden bestrijdingsmiddelen in toenemende mate in het grondwater aangetroffen. Daarnaast dringen de bestrijdingsmiddelen door naar het diepere

grondwater. Hierdoor worden de drinkwatervoorraden bedreigd. Enerzijds wordt het gewasbeschermingsbeleid steeds strenger. Anderzijds treedt er een verschuiving op naar intensievere teelten, waarin meer bestrijdingsmiddelen worden gebruikt dan in de oorspronkelijke, extensievere teelten.

Beekherstel (Wb-12)

De maatregelen die genomen worden om beken te herstellen, zijn vaak kleinschalig en hebben een beperkt effect. Teneinde de beek te laten meanderen dient grond aangekocht te worden. In veel gevallen is dit een struikelblok. Om een beekstelsysteem goed te herstellen (voldoende stromend, schoon water en ruimte voor morfologische processen) moet een groter deel van het stroomgebied bij het herstel betrokken worden. Herstel op deze schaal gebeurt nog niet in de mate en het tempo waar naar wordt gestreefd. Voor een aantal beken in de Meierij zijn inmiddels projecten gestart. Zo heeft gemeente Sint-Oedenrode het project Dotterbloem in voorbereiding (maatregelen in/om de Dommel met name voor het deel dat door de hoofdkern van Sint-Oedenrode stroomt) en de gemeente Boxtel de Heerenbeekloop en in samenwerking met het waterschap de Dommel door Boxtel. Voor de Lange Rekken/ Het Rijens Broek wordt een inrichtingsplan opgesteld, waarvan een klein stukje (langs de Donge aan de zuidzijde van het Wilhelminakanaal) nog binnen het reconstructiegebied ligt.

4.2 Milieu

Ammoniak (Mi-1, Mi-2)

Het Rijk verwacht door invoering van de AMvB Huisvesting, MINAS en door de opkoopregelingen landelijk een ammoniakemissie van 106 kiloton uit de landbouw in 2010 te kunnen bereiken (milieubalans 2003). Hiermee wordt voldaan aan de Europees afgesproken resultaatsverplichting uit de NEC-richtlijn. Indien de voorgenoemde aanvullende maatregelen worden genomen (aanscherpen van de uitrijregels voor drijfmest en het toepassen van veevoermaatregelen in de melkveehouderij) zou de totale emissie uit de landbouw in Nederland in 2010 uitkomen op 95,5 kiloton per jaar (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Voor Brabant is gerekend met een emissie van 18 kiloton ammoniak. Dit komt overeen met de afspraken in het Nationaal Milieubeleidsplan 4 (NMP4). De verdeling van de emissies is daarbij gebaseerd op de huidige verdeling van vee over de provincie. De 18 kiloton voor Brabant is gebaseerd op de nationale inspanningsverplichting voor 2010 (NMP4) van 100 kiloton. Voor de Meierij betekent zowel met als zonder ruimtelijke optimalisatie voor de natuur dit een indicatieve streefwaarde voor de emissie van 1,9 kiloton.

Bij het in werking treden van de AMvB Huisvesting zullen nieuwe stallen aan de eisen moeten voldoen. Voor bestaande stallen geldt een overgangstermijn (2008 of 2010). Uitgaande van dezelfde (vergunde) veestapel maar op basis van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting, zal de vergunde stalemissie met circa veertig procent dalen ten opzichte van de huidige emissie uit stallen.

De emissie uit aanwending van mest wordt in de autonome ontwikkeling vooral bepaald door de normen ten aanzien van mestgebruik. De inschatting van de emissie uit aanwending is gebaseerd op de aanname dat in de autonome ontwikkeling het systeem van mestafzetcontracten volledig is ingevoerd (=evenwichtsbemesting). In Noord-Brabant is er sprake van een aanzienlijk mestoverschot. Ook bij een daling van de veestapel zal er nog sprake zijn van een mestoverschot en is de verwachting dat de ruimte die de bemestingsnormen bieden volledig benut zullen worden. De emissie uit aanwending zal maximaal 42% dalen bij evenwichtsbemesting.

Tabel 4.2 geeft de verwachte ammoniakemissie vanuit de landbouw in de Meierij in de autonome ontwikkeling (2016) aan.

Tabel 4.2 Verwachte ammoniakemissies in de Meierij in 2016

Gebied	Emissies uit puntbronnen	Emissies uit oppervlaktebronnen landbouw	Totale emissies uit de landbouw
de Meierij	1,3 kton/jr	0,7 kton/jr	2,0 kton/jr
% van emissie in Noord-Brabant	10%	11%	10%

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

In de autonome ontwikkeling is voor wat betreft de spreiding van stalemissies rondom natuurgebieden vooral de regelgeving uit de Wet ammoniak en veehouderij, de Natuurbeschermingswet en de vertaling van de Europese regels (Vogel- en Habitatrichtlijn, IPPC) in landelijke wetgeving van belang. De blijvende bronnen kunnen in de zogenaamde Wav-zones (250 meter rondom kwetsbare gebieden) gemiddeld genomen niet of slechts beperkt groeien. Daardoor zal in deze zones naar verwachting sprake zijn van een netto afname van de emissie. Buiten de Wav-zones kunnen bedrijven vanuit het ammoniakbeleid gezien sterker groeien. Door strengere emissie-eisen zal ook hier naar verwachting gemiddeld genomen een netto afname van de emissie optreden. Maar deze is minder sterk dan in de Wav-zones. De voorgenomen aanpassing van de Wav zal dit algemene beeld niet veranderen, maar heeft wel invloed op de ligging en omvang van de Wav-zones (Kamerstukken, 24 445 nr. 65, 11 september 2003).

Tabel 4.3 geeft de verwachte stikstofdepositie in zeer kwetsbare en kwetsbare gebieden en in overige voor verzuring gevoelige EHS in de Meierij weer op basis van de invoering van de AMvB huisvesting, mestafzetcontracten en de daling van de veestapel (deelnemers en aanmelders RBV1 en RBV2 regeling).

Tabel 4.3 Verwachte stikstofdepositie in 2016 op basis van AMvB huisvesting, mestafzetcontracten en daling veestapel (in mol/ha/jr)

Type natuur	Gemiddelde depositie Totaal	Depositie vanuit landbouw	Depositie uit overige bronnen
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	1909	769	1140
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	2042	801	1241
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2139	1021	1118
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	2188	1065	1123

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

De stikstofdepositie in 2016 zal bijna overal hoger zijn dan de kritische depositiewaarde van de zeer kwetsbare gebieden. Tabel 4.4 geeft een overzicht van de gemiddelde stikstofdepositie in zeer kwetsbare, kwetsbare en overige voor verzuring gevoelige EHS in de Meierij weer in 2016.

Tabel 4.4 Verwachte overschrijding van de kritische depositiewaarden voor stikstof in 2016

Type natuur	Aantal ha en % waar de kritische depositiewaarde voor totale stikstofdepositie niet wordt overschreden
A-gebieden (zeer kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	0 ha (0%)
B-gebieden (kwetsbare gebieden vallend onder de Wav)	690 ha (48,8%)
Zeer kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	0 ha (0%)
Kwetsbare gebieden niet vallend onder de Wav	341 ha (12,5%)

Bron: modellen van TNO en RIVM met gebruik van gegevens BVB en CBS.

Stank (Mi-3)

Op grond van de gegevens uit het Bestand Veehouderijbedrijven (mei 2003) kan worden afgeleid dat door omschakeling naar emissiearme stalsystemen (technische maatregelen) nog een redelijke reductie van de stankemissie kan worden bereikt. In de praktijk wordt deze ‘winst’ vaak tenietgedaan door het ‘opvullen’ van de stankcirkel door het houden van meer dieren.

De geuroverlast kan met een hoger percentage afnemen als bij de bedrijfsontwikkeling (bijvoorbeeld de ontwikkeling naar een emissiearme stal) sterk rekening wordt gehouden met de locatie ten opzichte van stankgevoelige objecten. Dit betekent dat niet altijd op de locatie van de bestaande stal gebouwd zou moeten worden, maar dat nieuwe stallen zo ver mogelijk van geurgevoelige objecten gerealiseerd moeten worden.

Naar verwachting zullen ondanks de technische maatregelen (de ontwikkeling van emissiearme stallen, onder andere opgenomen in de AMvB Huisvesting) nog knelpunten blijven bestaan in de clusters en linten van veehouderijbedrijven gemengd met burgerwoningen. Het risico van ‘normopvulling’ bij het toepassen van emissiearme stallen en daarmee het laten voortduren van knelsituaties blijft een belangrijk aandachtspunt.

Door de begrenzing van de integrale zoning in het reconstructieplan de Meierij, zal de Wet stankemissie veehouderijen van toepassing zijn in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden (Wsv) en extensiveringsgebieden met het primaat natuur. Daarmee vervalt voor deze locaties de cumulatieve beoordeling van stankhinder uit de huidige regelgeving. Mogelijk vervalt die cumulatieve beoordeling op termijn voor heel Nederland, maar tot op heden is dit alleen geconcretiseerd in een wet voor bovengenoemde gebieden.

Omdat het vervallen van de cumulatie in de Wsv meer mogelijkheden voor woningbouw en voor uitbreidingen van veehouderijen biedt kan bij aanwijzing van landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden de kans op feitelijke overlast op sommige plaatsen waarschijnlijk toenemen. In dat geval zullen er immers woningen worden gebouwd of veehouderijen uitbreiden op plekken waar in werkelijkheid al sprake was van een overbelaste situatie. De ruimte om bij vergunningverlening geen rekening te houden met cumulatie wordt mogelijk beperkt omdat voor IPPC- en MER-plichtige bedrijven in Europees kader mogelijk toch rekening moet worden gehouden met het effect van cumulatie.

Uitgaande van de toepassing van de vereiste stalsystemen uit de ontwerp AMvB Huisvesting zal het percentage geurghinderden door stank uit stallen afnemen tot 3%. Het totaal aantal geurghinderden (stank uit stallen en mestaanwending) zal in 2016 7% bedragen. (bron: provinciaal model agrarische stankhinder).

Mestver- en bewerking

Om de milieukwaliteit te verbeteren zijn de afgelopen jaren de normen voor mestaanwending aangescherpt. Dit heeft tot gevolg gehad dat de benutting van mineralen uit meststoffen is verbeterd. Ook heeft dit geresulteerd in een kleinere mestafzetruimte. Daardoor in gebieden met veel intensieve veehouderij het mestoverschot is toegenomen. De geringe werkzaamheid van onbewerkte mest (en de verliezen naar het milieu die hierbij gepaard gaan) kan worden verbeterd door de toepassing van mestbewerking. In Noord-Brabant zit een beperkt aantal initiatieven op het gebied van mestbewerking in de aanloopfase. Daarnaast is er een veertigtal initiatieven om met mestbewerking aan de slag te gaan bij de provincie bekend. Bij deze initiatieven is sprake van een behoorlijke diversiteit in technieken en schaalgrootte. Voor deze mestverwerkingsinitiatieven geeft de Leidraad Mest aan welke kansrijk kunnen zijn. Nederland moet zijn mestbeleid aanpassen omdat het op een aantal punten niet voldoet aan de Europese eisen. Dat blijkt uit de uitspraak van 2 oktober 2003 van het Europese Hof van Justitie. De invulling van het nieuwe beleid is verwoord in het Derde Actieprogramma Nitraatrichtlijn, het Interimprogramma en de beleidsbrief aan de Tweede Kamer van 19 mei 2004. De veehouderij in Nederland krijgt te maken met fors stijgende mestafzetkosten door aanpassingen van het mestbeleid. Er komt een systeem van normen voor de aanwending van stikstof en fosfaat op landbouwgrond (gebruiksnormen) dat het huidige mineralenaangiftesysteem (verliesnormen) zal vervangen. Dit betekent dat landbouwbedrijven niet meer worden afgerekend op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die in het milieu verdwijnt, maar op de hoeveelheid stikstof en fosfaat die zij gebruiken voor de groei van gewassen.

Geluid en licht (Mi-4)

De behoefte aan rust en stilte blijft waarschijnlijk toenemen. Daar tegenover staat dat de aantasting van stilte waarschijnlijk voortschrijdt onder andere vanwege toenemende infrastructuur en groeiende populariteit van lawaaisporten. Voorbeelden hiervan is de aanleg van de A50 tussen Oss en Eindhoven.

Economische groei zal waarschijnlijk samengaan met een verder aantasting van de duisternis door een toenemende mobiliteit en toename van auto(snel)wegen (zoals de aanleg van de A50) en industrieterreinen. Daarnaast zal naar verwachting de behoefte aan assimilatiebelichting in de glastuinbouw toenemen.

4.3 Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS) (Na-1, Na-2, Na-7)

In de periode 2004-2007 gaat het Rijk meer investeren in realisatie van de EHS plaats, in totaal 413 miljoen euro voor heel Nederland. Voor de periode daarna is ook structureel geld beschikbaar. Aanvullend is voor de kwaliteitsverbetering van water- en milieucondities en ontsnippering van de EHS in de reconstructiegebieden in komende jaren 82 miljoen euro beschikbaar. Met deze gelden ligt de realisatie van de EHS in 2018 binnen bereik. Naast een impuls aan agrarisch en particulier natuurbeheer worden de extra middelen ingezet op verwerving en inrichting. Het streven is veertig procent van de EHS te realiseren door middel van beheer en zestig projecten met verwerving van gronden. De aankoop van gronden is uiterlijk in 2016 afgerond. Dit zijn gronden buiten de bestaande natuurgebieden (LNV, persbericht 16 september 2003).

Het is echter de vraag of met agrarisch natuurbeheer alle natuurdoelen bereikt kunnen worden. Agrariërs willen in de nabije toekomst een steeds actievere rol vervullen als het gaat om agrarisch natuurbeheer in het landelijk gebied. De samenwerking met andere partijen, zoals gemeenten en Brabants Landschap, zal toenemen. Er komen ook meer middelen beschikbaar. De verwachting is dan ook dat er meer agrariërs aan agrarisch natuurbeheer mee zullen doen.

Ten zuiden van Boxtel komt een ecoduct over de A2 tussen de Mortelen en de Scheeken. Ook is een ecoduct voorzien op de weg tussen Waalwijk en Tilburg ter hoogte van Loon op Zand (het Woudspoor). Een groot aantal ontsnipperingsprojecten wordt uitgevoerd. De aanleg van nieuwe wegen veroorzaakt nieuwe versnippering. Bij de aanleg van de A50 worden ontsnipperingsmaatregelen uitgevoerd.

Verbindingszones (Na-3)

Gezien de snelheid waarmee projecten worden uitgevoerd, is de verwachting dat de verbindingszones niet gerealiseerd zijn in 2012, en mogelijk ook niet in 2018. De waterschappen liggen op schema met het aanleggen van verbindingszones met een breedte van tien meter. Voorzover hierbij een actieve taak is weggelegd voor de gemeenten, liggen zij achter op schema met de aanvullende vijftien meter en met de droge verbindingszones. Rijkswaterstaat ligt op schema.

De realisatie van de robuuste verbindingen start in Nederland in 2004. In de periode tot 2007 (1e tranche) is voorzien in 13.500 ha robuuste verbinding voor Nederland; de resterende 13.500 ha worden in de periode daarna (2e tranche) gerealiseerd. Net als bij de EHS zet het Rijk in op veertig procent particulier en agrarisch natuurbeheer en zestig procent verwerving en beheer door terreinbeherende organisaties. Het traject Beerze van de REV Beerze - Dommel wordt in de 1e tranche gerealiseerd.

Regionale natuur- en landschapseenheden (Na-4)

In het Streekplan van de provincie Noord-Brabant is een beschermingsregime vastgelegd voor de regionale natuur- en landschapseenheden. In deze gebieden geldt het 'nee-principe' voor stadsuitbreiding en het 'nee, tenzij-principe' voor een groot aantal andere vormen van ruimtegebruik in deze gebieden. Regionale natuur- en landschapseenheden zullen hierdoor gevrijwaard blijven van 'rode ontwikkelingen' voor zover het niet gaat om grote infrastructurele projecten. In de RNLE'n zullen in de autonome ontwikkeling projecten worden uitgevoerd ten behoeve van landschaps-, natuur en/of hydrologische verbeteringen. Het tempo waarin dit gebeurd is moeilijk in te schatten.

Beschermde soorten en beschermde gebieden (Na-5, Na-6)

De betere planologische bescherming van natuurgebieden, de realisatie van de EHS en soortbescherming door de Flora- en faunawet leiden tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde en zeldzame soorten, voor zover deze achteruitgang niet te wijten is aan de milieuomstandigheden. De provincie heeft een eigen subsidieregeling voor agrarisch natuurbeheer in ontwikkeling. Inmiddels zijn pilots gestart in de RNLE'n de Maashorst en Brabantse Delta. Afhankelijk van de resultaten wordt een definitieve regeling gemaakt. Uitbreiding van deze subsidieregeling naar gebieden in de Meierij kan een positief effect hebben op beschermde soorten. De provincie Noord-Brabant heeft onlangs soortbeschermingsplannen opgesteld.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie (Lc-1, Lc-2, Lc-3, Lc-6)

De kwaliteit van het landschap staat onder druk van sluipende nivellering en vervlakking.

Dit betekent dat verschillende landschappen en gebiedsdelen steeds meer op elkaar gaan lijken als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen zoals verstedelijking en schaalvergroting in de landbouw. De aanwezigheid van dynamiek vanuit verschillende intensieve grondgebruiksvormen leidt zowel tot nivellering van bestaande waardevolle landschappen als tot mogelijkheden om nieuwe landschappen te creëren. Sommige functies eisen meer ruimte, bijvoorbeeld door toenomen welvaart en mobiliteit: verstedelijking, infrastructuur, recreatie, natuur. Maar ook de oude functies, zoals waterbeheer en landbouw, veranderen.

Voor de toekomst ligt er een ‘ontwerpogave’: een opgave om bij het bieden van ontwikkelingsruimte aan nieuwe en bestaande functies, het landschap zó vorm te geven, dat identiteit en variatie versterkt worden.

De stedelijke druk op de Meierij is groot, zowel vanuit de regio’s Eindhoven, Tilburg als ’s-Hertogenbosch. Bouwopgaven vanuit Rijk en regio zorgen eveneens voor stedelijke druk. De infrastructuur die deze steden met elkaar verbindt, doorsnijdt en begrenst de Meierij aan alle kanten. Deze infrastructurele doorsnijdingen gaan op diverse plaatsen tevens gepaard met industrie- en bedrijfsontwikkeling (onder andere Tilburg, Boxtel, Best). Daarnaast staan ook de dorpen in de Meierij onder druk. In elke gemeente heeft behoefte aan nieuwe woonruimte en vrijwel elke gemeente heeft een eigen bedrijfsvestigingsbeleid.

Belangrijke projecten in de Meierij gedurende de komende tijd zijn de twee grote landinrichtingsprojecten De Leijen en Sint-Oedenrode. De Leijen is stilgelegd, omdat het Ministerie van LNV hier in het kader van de bezuinigingen geen geld meer voor beschikbaar stelt. Sint-Oedenrode is al voor een deel uitgevoerd.

Daarnaast worden momenteel plannen ontwikkeld om in dit gebied te komen tot een samenhangende ecologische- en groenstructuur (Groene Woud) die vrijwel de gehele Meierij omvat. Om het landschap meer te laten beleven door de inwoners van de stad door middel van meer groen in de nabijheid van de steden en versterking van het landschap nabij de steden, heeft Tilburg de Kadernota Groene Mal opgesteld. Voor de zone ten westen van de N261 ten noorden van Tilburg worden door Natuurmonumenten, in samenwerking met de gemeente Tilburg, plannen uitgewerkt om een samenhangend groengebied te ontwikkelen waarvan het Noorderbos, het Blauwe Meer en de Loonse en Drunense Duinen deel gaan uitmaken. Ook het Rijk geeft extra aandacht en extra geld voor versterking van de ‘groenblauwe dooradering’. Deze moet zowel natuur, recreatie, cultuurhistorie als waterbeheer dienen en tegelijk de beeldkwaliteit van het landschap verhogen.

Het Dommeldal en de Langstraat zijn Belvédèregebieden. Daarom wordt hier de cultuurhistorische identiteit sterker richtinggevend voor de inrichting en ruimte. Het Rijksbeleid zal daar goede voorwaarden voor scheppen. De cultuurhistorische waarden worden behouden en versterkt. De provincie heeft in het kader van de actualisering van de Cultuurhistorische Waardenkaart een cultuurhistorische hoofdstructuur opgesteld.

Beeldkwaliteit landelijk gebied (Lc-4, Lc-5)

Het aantal VAB’s dat in aanmerking komt voor hergebruik zal, om verschillende redenen, beperkt zijn. Het gaat naar verwachting om een aantal van circa 250 (uitgangspunt: dertig procent van de 850 stoppende bedrijven) VAB’s die voor een nieuwe functie op de markt kunnen komen. Een belangrijk probleem dat zich bij stallen voordoet is de aanwezigheid van asbest, met name in de daken. Dit brengt zeer hoge verwijderingskosten met zich mee. Het gevolg hiervan is dat ingrijpende verbouwingen, die vaak nodig zijn bij functiewijziging, niet rendabel uitgevoerd kunnen worden. Het risico bestaat dat vrijkomende locaties ongewenst worden hergebruikt of leeg blijven staan. Dat leidt tot verrommeling van het landschap.

Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's (Lc-7)

Steden en kernen dreigen aan elkaar groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten met een functie voor recreatie en ecologie dreigen te verdwijnen. De landschapsecologische zones dienen er onder andere toe om dit te voorkomen. In de uitwerkingsplannen Tilburg-Breda, Waalboss, en Eindhoven-Helmond is beschreven dat deze zones worden ontwikkeld

4.5 Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid (La-1, La-2)

In de komende jaren worden maatregelen op bedrijfs- en ketenniveau genomen ter verbetering van de veterinaire veiligheid zoals dat in de afgelopen jaren ook al is gebeurd. In de autonome ontwikkeling worden geen ruimtelijke maatregelen genomen om de veterinaire kwetsbaarheid te beperken.

Ruimtelijke structuur landbouw (La-4, La-6, La-7)

Door ruimteclaims vanuit stedelijke, infrastructurele en landschappelijke functies zal het areaal landbouwgrond verder teruglopen. Voor 2005 is een afname van het landbouwareaal in de Meierij van 3% voorzien ten opzichte van 1999 (LEI).

Toenemende globalisering en afschaffing van landbouwsubsidies leiden tot dalende prijzen. Hierdoor zal er een toenemende druk op de agrarische sector zijn om kostenbesparende maatregelen te nemen. Daarnaast nemen de eisen om schoon en duurzaam te produceren toe. Dit zal het proces van schaalvergroting (aanzienlijk minder bedrijven, maar wel grotere bedrijven) in de landbouw versnellen. In de melkveehouderij zal dit leiden tot een verdere loskoppeling van grond en productie, waardoor de veedichtheid toeneemt. Waarschijnlijk neemt deze sector in omvang af.

De productieomvang van de intensieve veehouderij blijft waarschijnlijk gelijk ten opzichte van de omvang na uitvoering van Regeling Beëindiging Veehouderijbedrijven (RBV1 en RBV2). Tegelijkertijd zal het aantal ondernemers sterk dalen en het aantal locaties zelfs nog sterker. De gemiddelde bedrijfsgrootte neemt toe. Vooral grote, kapitaal- en kennisintensieve bedrijven hebben goede overlevingskansen.

Door het LEI is ingeschat dat in 2005 ongeveer 400 van de 1.362 onderzochte gespecialiseerde veehouderij- en akkerbouwbedrijven in de Meierij gestopt zullen zijn ten opzichte van 1999. Dit is ongeveer 29% van de onderzochte bedrijven. Van de resterende bedrijven heeft 10% een slecht bedrijfsprospectief na 2005.

De voorziene afname van veehouderijbedrijven is in varkenssector groter dan de voorziene afname van melkveebedrijven. Kleine bedrijven kunnen langer overleven door het relatief hoge eigen vermogen. De verwachting is dat in 2005 van de bestaande melkveebedrijven twintig procent gestopt is en van de bestaande varkensbedrijven 55 procent (ten opzichte van 1999). Als deze lijn doorgetrokken wordt naar 2016 is de verwachting dat het aantal veehouderijbedrijven nog verder zal afnemen, tot minder dan de helft van het huidige aantal bedrijven.

In de akker- en tuinbouw is er een trend naar intensievere teelten.

In de glastuinbouw zet de trend naar schaalvergroting zich verder door. Glastuinbouw zal in toenemende mate ruimtelijk geconcentreerd worden om schaal- en milieuvoordelen maximaal te benutten. Verspreide glastuinbouweenheden verdwijnen of richten zich op niches in de markt. Ook worden bestaande eenheden hergebruikt voor bijvoorbeeld aardbeien, champignons en boomteelt of door zaadfirma's. Waarschijnlijk neemt de akker- en tuinbouw in omvang af.

Het boomteeltcentrum rondom Haaren is sterk doordat alle facetten van de boomteelt vertegenwoordigd zijn en door de samenhang tussen de verschillende onderdelen. De verwachting is dat de boomteelt zich verder ontwikkelt. Uit het landinrichtingproject De Leijen is naar voren gekomen dat de komende tien jaar behoefte is aan 300 hectare extra grond voor uitbreiding en grondruil met andere sectoren. Uit onderzoek van DLG wordt voor de gehele Meierij tot 2005 een toename van het areaal verwacht van ruim 150 ha. Het totaal aantal bedrijven zal licht dalen (DLG, 2001).

Verbrede landbouw (La-3)

De betekenis van verbrede landbouw neemt toe. Voor bedrijven die niet mee kunnen gaan met de trend naar schaalvergroting kan verbreding een strategie zijn om aanvullende inkomsten te genereren. Doordat er al een aanzienlijk aanbod is op het gebied van agrotourisme zal er ingezet worden op kwaliteitsverbetering, het bieden van nieuwe producten en meer samenhang in bestaande producten. Toch lijkt een verdere groei van aanbod mogelijk, aangezien de markt voor agrotouristische overnachtingen twee keer zo groot is als het huidige aantal overnachtingen (Agrotourisme, z'n investering waard?, 2003). Met name het bestemmingsplan vormt op dit punt echter vaak een struikelblok. Voor dagrecreatie en verkoopactiviteiten wordt ook een verdere groei verwacht. Deze groei is met name kansrijk in de buurt van bevolkingsconcentraties.

Ook zorgboerderijen zullen nog een lichte groei laten zien. Voor veel vormen van verbrede landbouw geldt dat verbrede bedrijven zich steeds meer op de niet-primair agrarische activiteiten gaan richten en hun primair agrarische activiteiten langzaam afbouwen, mits dit past binnen het ruimtelijk beleid.

De belangstelling voor agrarisch natuurbeheer neemt toe door de aandacht vanuit zowel overheid, agrarische sector als maatschappelijke organisaties. Recentelijk heeft LNV bekend gemaakt voor veertig procent van de nog te realiseren EHS in te zetten op agrarisch natuurbeheer in plaats van aankoop (LNV persbericht 16 september 2003). Ook in de zogenaamde tweede pijler van het Europees landbouwbeleid speelt beheer van natuur en landschap door agrariërs een belangrijke rol. Met name voor melkveehouders biedt dit nieuwe Europese beleid perspectief, mits de vergoedingen hoog genoeg zijn.

Gezien de stedelijke concentraties van Tilburg en 's-Hertogenbosch, het recreatief aantrekkelijke landschap van de Meierij en de hiermee samenhangende reeds aanwezige recreatieve voorzieningen, lijken er binnen dit gebied mogelijkheden aanwezig voor een verdere groei van aantal bedrijven dat zich bezighoudt met verbrede landbouw.

Duurzame productie (La-5)

De biologische productie in Brabant blijft achter ten opzichte van het landelijk gemiddelde, hoewel de achterstand van Noord-Brabant de laatste jaren terugloopt. In het afgelopen jaar was de groei van het areaal biologische landbouw en aantal biologische bedrijven in Nederland respectievelijk vijftien procent en zes procent, in Brabant was dit respectievelijk 34% en 16%. Naar verwachting neemt de groei van het aantal biologische bedrijven in de akkerbouw en melkveehouderij verder toe. De stijging van het aantal bedrijven is in belangrijke mate afhankelijk van de ontwikkeling van de vraag naar biologische producten en zal daarom een golfbeweging vertonen als gevolg van de conjunctuur van de economie. Indien de groei van de afgelopen twee jaar voor Brabant (53 procent groei van het areaal) wordt doorgetrokken naar 2010, zal in 2010 op 5,6 procent van de landbouwgrond biologisch geteeld worden. Hiermee wordt het Rijksdoel van tien procent in 2010 dus niet gehaald. De biologische varkenshouderij kampt na een onstuimige groei met een overaanbod, maar kan op termijn verder groeien.

De reeds aanwezige concentratie aan biologische bedrijven in het noordelijk deel van de Leijen kan stimulerend werken voor de verdere ontwikkeling van de biologische landbouw in de Meierij.

4.6 Recreatie en toerisme

Perspectief toeristisch-recreatieve sector (Rt-1)

Door de vergrijzing neemt het aantal korte vakanties toe. Deze groep ouderen is niet gebonden aan het hoogseizoen, gaat relatief veel in eigen land op vakantie, vraagt een goede kwaliteit van voorzieningen en heeft redelijk veel geld te besteden. Er is dan ook een trend tot algehele kwaliteitsverbetering van verblijfsrecreatie. Mensen willen bijvoorbeeld ruimere standplaatsen, ruimere bungalows en meer ruimte om de bungalow heen. Dit betekent dat er meer oppervlakte nodig is. De verblijfsrecreatie wil bedrijfsnatuurplannen opstellen. Hierin zijn plannen opgenomen voor meer natuur om de verblijfsobjecten heen.

In de Meierij zijn enkele plannen voor uitbreiding van de verblijfsrecreatie (onder andere rond de Loonse en Drunense Duinen, bij de Efteling en bij de Kienehoef (hotelfunctie en uitbreiding van de bestaande golfbaan) en de dagrecreatie (Aquabest, De Vleut en golfbaan Son). De recreant en toerist heeft meer interesse in het landschap. Dit uit zich onder andere in de behoefte aan landschapscampings (midden in de natuur en niet te veel mensen bij elkaar) en de behoefte aan hoogwaardige kleinschalige accommodatie, zoals een overnachting in een voormalig klooster of een oude boerderij. Bij de recreant en toerist komt meer interesse voor cultuurhistorie. De kleine dorpen worden aantrekkelijk in relatie tot het landschap. Er is ook meer interesse voor de streek, hetgeen leidt tot meer agrotourisme en dagattracties.

Door het groter aantal korte vakanties neemt het aantal recreatiebewegingen toe.

Ruimtelijke structuur (Rt-2)

In de Meierij wordt de komende jaren gewerkt aan het versterken van de recreatiestructuur in Giersbergen-de Margriet en de Brand-Moleneind, het verbeteren van de verkeersstructuur en het opzetten van een recreatieve poort in Giersbergen-de Margriet, en het opzetten van een bezoekerscentrum aan de westkant van de Loonse en Drunense Duinen.

Belevingswaarde landelijk gebied (Rt-3)

De recreant en toerist willen het platteland op. Daarom wordt het platteland meer opengesteld door middel van netwerkstructuren voor wandelen, fietsen en paardrijden. Het is de bedoeling om heel Brabant aan te sluiten op het fietsknooppuntensysteem. Er worden fietspaden aangelegd en er wordt een ruiternetwerk met overnachtingsmogelijkheden opgezet.

Ook worden skateroutes ontwikkeld en worden op een aantal waterlopen voorzieningen ten behoeve van de kanovaart aangebracht. Paardentourisme neemt sterk in omvang toe.

Ontwikkeling van verblijfsrecreatie vindt ook plaats in Sint-Oedenrode.

Het waterschap De Dommel beraadt zich momenteel op de mogelijkheden van recreatief medegebruik van bijvoorbeeld schouwpaden door wandelaars en over de rol van het waterschap hierin.

4.7 Wonen, werken en leefbaarheid

In de komende jaren zal de vergrijzing in Noord-Brabant sneller toenemen dan in de rest van Nederland. Dat betekent een toenemend tekort op de arbeidsmarkt.

Sociale en economische structuur (Slv-1, Slv-2)

Ondanks de sterke afname van het aantal bedrijven in de meeste sectoren van de landbouw

(zie paragraaf 2.2.1), komt uiteindelijk naar verwachting een betrekkelijk kleine groep agrarische bedrijfshoofden daadwerkelijk voor de arbeidsmarkt beschikbaar. Er zijn bedrijfshoofden die vanwege de leeftijd geen behoefte meer hebben aan een andere werkkring. Anderen zullen zelf een oplossing vinden door een andere bedrijfsactiviteit te starten.

De indirecte agrarische werkgelegenheid volgt naar verwachting de ontwikkeling van de economische omvang van de primaire agrarische productie. Dit betekent dat naar verwachting een afname optreedt in de indirecte agrarische werkgelegenheid die voortkomt uit onder andere intensieve veehouderij (ten gevolge van RBV en regelgeving). Groei is nog mogelijk in de indirecte agrarische werkgelegenheid die voortkomt uit onder andere intensieve plantaardige teelten.

De afname van de werkgelegenheid in de intensieve veehouderij en de agribusiness zullen op termijn leiden tot veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur van het landelijk gebied. Op korte termijn is er (zoals gebruikelijk bij afname van de werkgelegenheid in een sector) een periode van frictiewerkloosheid voor de betrokkenen te verwachten - de periode tussen het moment van baanverlies en het vinden van een nieuwe baan. Hoe snel de betrokkenen een nieuwe baan zullen vinden, is afhankelijk van diverse factoren. Deze zullen per reconstructiegebied en gemeente verschillen.

In de kleine kernen neemt de behoefte aan combinaties van wonen, zorg en dienstverlening toe. De overheden stimuleren het opzetten van multifunctionele voorzieningen zoals centra voor ouderen die een combinatie bieden van mogelijkheden voor zorg en ontmoeting, zodat ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen. Daarnaast wordt het opzetten van woonzorgprojecten en levensloopbestendige woningen gestimuleerd. Op het gebied van onderwijsvoorzieningen worden brede-schoolprojecten gestimuleerd, waar onderwijs, kinderopvang en vrijetijdsvoorzieningen op één locatie worden gecombineerd. In zo'n multifunctioneel gebouw kunnen ook buurthuis,- sport- en zorgfuncties worden geïntegreerd.

Omdat er steeds meer stedelingen zonder lokale binding in het buitengebied komen wonen, komt de culturele identiteit nog meer onder druk te staan.

De recreatie en toeristische sector wordt vaak genoemd als de nieuwe drager voor het landelijk gebied in de Meierij als de landbouw in belang en omvang achteruit gaat. De vraag is of dit zowel op regionaal niveau, als op bedrijfsniveau het geval is. Daarover zijn heel erg weinig gegevens bekend. Wel is bekend dat het aandeel verbrede bedrijven toeneemt: recreatie en andere nevenactiviteiten die aansluiten bij het karakter van het gebied. Een andere vorm van het gebruik van de groene ruimte die in de toekomst alleen maar meer zal voorkomen, vooral in de stad- en kernranden, zijn de hobby-boeren, paarden- en schapen-weitjes, kwekerijen en tuincentra, maneges, recreatie en in het algemeen bijvoorbeeld outdoor-faciliteiten en evenementen.

Verkeer en vervoer (Slv-3, Slv-4)

De veranderingen in werkgelegenheidsstructuur zullen per saldo een toename in woon-werkverkeer met zich meebrengen.

In de Meierij zijn, met name op gemeentelijk niveau, veel initiatieven genomen voor een duurzaam veilig wegennet ter bevordering van de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijke en stedelijke gebied. De aanpassingen aan de lokale wegen in het kader van Duurzaam Veilig hebben plaatselijk een verschuiving van het verkeer naar de grotere wegen tot gevolg.

5 Visie en doelen

In dit hoofdstuk wordt toegelicht hoe de visie tot stand is gekomen (§5.1.1) en wordt per thema de visie voor 2016 beschreven (§5.1.2) De gebiedsgerichte visie, die aan de hand van de deelgebieden is beschreven is opgenomen in bijlage 6. In §5.2 wordt beschreven hoe de reconstructiedoelen voor de Meierij zijn bepaald, waarna deze in §5.3 worden toegelicht. In deze paragraaf wordt ook een toelichting op de fasering gegeven.

5.1 Visie

5.1.1 Hoe is de visie tot stand gekomen?

In onze visie geven wij aan wat in grote lijnen het beoogde resultaat is van de reconstructie in de Meierij. Het Koepelplan en het Streekplan vormen een belangrijke basis voor deze visie. Als eerste stap hebben wij in oktober 2002 een streefbeeld voor de Meierij opgesteld met daarin onze ambities voor de Meierij in 2016. Dit streefbeeld bevat zowel een visie op de omgevingskwaliteit als op de sociale en economische vitaliteit in het gebied.

5.1.2 De Meierij in 2016 Water en bodem

Het watersysteem is duurzaam hersteld. Er heeft geen afwenteling op benedenstroomse regio's plaatsgevonden en noodzakelijke belemmeringen zijn gecompenseerd.

Het watersysteem heeft zijn natuurlijke karakter voor zover de mogelijkheden daartoe strekten terug. Het betreft hier met name de waardevolle beeksystemen (deelstroomgebieden), die ook als belangrijke ecologische dragers voor het gebied functioneren. Zo is het beekstelsel van de Donge en Oude Leij, Voorste- en Esche Stroom, de Beerze en de Dommel hersteld.

Ruimtelijke oplossingen hebben de voorkeur gekregen boven technische oplossingen, waarbij van geval tot geval bekeken is welke oplossingsrichting voor de specifieke situatie het best voldeed. Hierbij is rekening gehouden met de functies die het gebied heeft of moet vervullen.

Gelet op de invloed die water (grond- en oppervlaktewater) kan hebben op grotere afstand worden (deel)stroomgebieden mede gebruikt als basis voor de ruimtelijke planning.

Ter voorkoming van wateroverlast zijn in het hele gebied maatregelen uitgevoerd om water langer in de grond vast te houden. Langs de Voorste- en Esche Stroom, de Rosep, de Beerze en de Dommel bevinden zich natuurlijke overstromingsvlaktes. Verder zijn retentiegebieden ingericht waarin, bij hele hoge afvoeren in de beken en rivieren, water tijdelijk wordt gearceerd. Deze gebieden worden niet vaak gebruikt: minder dan één keer in de tien jaar.

De waterbergingsgebieden hebben een functie voor natuur of grondgebonden veehouderij. In de retentiegebieden wordt de schade vergoed.

Water wordt zoveel mogelijk vastgehouden ter voorkoming van verdroging. De verdroging van onder andere de Brand, Helvoirts Broek, Mortelen, Scheeken, Gelders, Moerputten en Loonse heide is grotendeels opgeheven. De grondwatersituatie is in deze gebieden hersteld. Niet alleen binnen natuurgebieden zijn maatregelen getroffen, óók daarbuiten om de kwel zo veel mogelijk te herstellen. Dit is in goede harmonie met de grondgebruikers rond deze gebieden opgelost, aan de hand van duidelijke spelregels. Sommige grondgebruikers is vervangende grond aangeboden, met anderen zijn afspraken gemaakt over schadevergoeding of een

vergoeding voor blauwe diensten. In de rest van de landbouwgebieden is de vochtvoorziening voor de landbouw geoptimaliseerd.

De kwaliteit van water en bodem voldoet aan de geldende normen. Er vindt minder uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen plaats, het gebruik van deze middelen en stoffen is afgenomen en de landbouw zo is gesitueerd dat het geen directe invloed heeft op kwetsbare natuurgebieden. Ook zijn de ongezuiverde lozingen en rioolwateroverstorten gesaneerd. De diverse directe lozingen worden in voldoende mate gezuiverd, waarbij gelet wordt op het ontvangende oppervlaktewater. Omdat de waterkwaliteit verbeterd is, heeft dit geen invloed in de waterbergingsgebieden. De belangrijkste milieuproblemen zijn opgelost.

Stank en ammoniak

De uitstoot van ammoniak en andere verzurende stoffen door landbouw (maar ook door verkeer, industrie en huishoudens) is drastisch teruggebracht. De achtergronddepositie van verzurende stoffen is voor de meest kritische natuurgebieden echter nog steeds iets te hoog. Door het verplaatsen van intensieve veehouderijbedrijven en andere (door de provincie ingezette) maatregelen is de hoge lokale emissie en depositie vanuit de landbouw op kwetsbare natuurgebieden aanmerkelijk teruggebracht. Verder ondervinden woonconcentraties in het landelijke gebied en kwetsbare natuurgebieden geen wezenlijke hinder meer van geluid en licht.

Natuur

De kwaliteit van de natuur is sterk verbeterd als gevolg van de verbetering van de kwaliteit van water, bodem en lucht, de inrichting en het beheer. De regionale eenheden natuur en landschap RNLE Loonse en Drunense Duinen en Het Groene Woud zijn geheel gerealiseerd, waarbij de inrichting is gebaseerd op de doelstelling van de RNLE: een bescherming bieden tegen 'rode functies' waarbij landbouw en natuur evenwichtig zijn afgewogen. De gehele ecologische hoofdstructuur EHS is al in 2011 gerealiseerd. Alle verbindingzones zijn in goed overleg met de aanliggende eigenaren op vrijwillige basis gerealiseerd en ingericht. In enkele gevallen is in goed overleg een alternatieve oplossing gevonden en gerealiseerd. De realisatie van de grotere ecologische verbindingzone langs de Beerze en Essche Stroom heeft een forse bijdrage geleverd aan andere reconstructiedoelen zoals beekherstel, natuurontwikkeling, waterberging, verbetering van waterkwaliteit en recreatie. Met name bij deze verbindingzone heeft er een goede afweging plaatsgevonden met de landbouw en is rekening gehouden met andere functies. De landbouw speelt ook na de invulling van deze zone een belangrijke rol. Ambitie en beschikbaarheid van middelen zijn bij de invulling van deze belangrijke ecologische verbindingzone in evenwicht geweest.

De natuurgebieden zijn 'ontsnipperd' omdat barrières zijn weggenomen of omdat voorzieningen zijn getroffen waardoor dieren gemakkelijker van het ene natuurgebied naar het andere kunnen komen.

Buiten de EHS ontwikkelen natuur en landschap zich positief. De toegenomen belangstelling voor een goede inpassing van het bedrijf in het landschap en voor aanleg, beheer en onderhoud van kleine landschapselementen draagt daartoe zeker bij.

Bij het beheer werken particulieren, agrariërs en terreinbeherende instanties op goede en zakelijke wijze samen. De vergoedingen voor het beheer en onderhoud staan in verhouding tot de kosten.

Landschap en cultuurhistorie

Het karakteristieke kleinschalige en besloten landschap van de Meierij is behouden en waar nodig hersteld. De verwevenheid van functies in een aantal gebieden in de Meierij is een belangrijk element in de waardering die het gebied krijgt. De verwevenheid is behouden omdat traditionele gebruiksvormen op goede wijze gecombineerd zijn met nieuwe activiteiten.

Een van de recreatief aantrekkelijke kenmerken van de Meierij zijn de karakteristieke (cultuurhistorisch waardevolle) gebouwen (zoals boerderijen, huizen, bedrijfsgebouwen en molens) uit verschillende perioden. Van deze gebouwen zijn een aantal goed bewaard gebleven. Een deel van deze bebouwing heeft nog zijn oorspronkelijke functie, daarnaast worden veel gebouwen gebruikt als burgerwoning of voor nieuwe, meest extensieve bedrijvigheid, zowel ambachtelijk als dienstverlenend of als kleinschalige verblijfsrecreatie.

Ook de grootschalige gebieden bij onder andere Sint-Oedenrode en Son en Breugel zijn aantrekkelijker geworden. Door de perceels- en laanbeplantingen heeft het landschap een meer besloten karakter gekregen.

De cultuurhistorische waarden zijn belangrijk voor de identiteit van dit gebied. Deze strekken zich uit van het slagenlandschap nabij Dongen tot de landgoederenzones ten zuiden van Vught en het zeer waardevolle beekdallandschap van de Dommel. Op veel plekken zijn de lagen van verschillende tijdsperioden uit het verleden nog duidelijk afleesbaar in het landschap. In 2016 is de afleesbaarheid van deze historische gelaagdheid verder versterkt en is het culturele erfgoed van de Meierij duidelijk herkenbaar omdat het als inspiratiebron dient voor diverse ruimtelijke ontwikkelingen.

Landbouw

De landbouw is economisch rendabel en duurzaam. Het aantal landbouwbedrijven is meer dan gehalveerd ten opzichte van begin 2000. De resterende bedrijven zijn gemiddeld veel groter geworden. Het aantal verbrede ‘plattelandbedrijven’ is toegenomen. De functie van de landbouw is naast voedselproducent steeds meer beheerder van het landelijk gebied geworden. De landbouw voorziet de samenleving niet alleen van voedsel, maar ook van andere producten en diensten.

Een deel van de bedrijven is verder gegaan op de weg van de schaalvergroting en kwaliteitsproductie voor de wereldmarkt. De groei van deze bedrijven heeft door een goede inpassing en locatiekeuze geen belangrijke negatieve effecten gehad op de omgeving.

Een deel van de bedrijven is gericht op de vaak kleinschaliger kwaliteitsproductie voor de meer nabijgelegen marktsegmenten, waarvan regionale markten deel uitmaken. Door omschakeling, overnames en verplaatsing is de agrarische productie steeds beter afgestemd op de eisen en mogelijkheden die de omgeving biedt.

Veel agrarische bedrijven produceren ook niet-agrarische producten, vooral op het terrein van natuur en landschap, recreatie en toerisme en zorg en andere maatschappelijke behoeften. Ze verdienen op hun ‘plattelandbedrijf’ een goede boterham. Het percentage biologische landbouw is toegenomen.

In kwetsbare gebieden vinden vooral extensieve vormen van grondgebonden landbouw plaats. De grondgebonden landbouw is de belangrijkste ruimtegebruiker en beheerder van het landelijk gebied. De veedichtheid per hectare is in overeenstemming met de eisen die de ondergrond stelt. Er lopen koeien in de wei.

Door een actief en stimulerend beleid is de aanwezigheid van intensieve veehouderij verdwenen uit de kwetsbare natuurgebieden. In de zones hieromheen is de sector in omvang sterk afgenomen. Een deel van de bedrijven is verplaatst naar duurzame locaties of landbouwontwikkelingsgebieden. Bij de verplaatsingen is eerst gezocht naar ruimte binnen de gemeente zelf. Meestal ging het dan om enkele bedrijven (drie tot vier). Als er geen ruimte was binnen de gemeentegrenzen is elders in de Meierij naar ruimte gezocht. Een beperkt aantal bedrijven heeft buiten de Meierij ruimte gevonden. Bij inplaatsing van intensieve veehouderij is nadrukkelijk uitgegaan van de te bereiken landschappelijke en milieuhygiënische kwaliteiten van het gebied. Dit bepaalde het aantal bedrijven dat ingeplaatst kon worden. Belangrijke clusters van intensieve

veehouderij in de Meierij bevinden zich ten oosten van Dongen, ten westen van Son en Breugel en ten zuidoosten van Sint-Oedenrode. Her en der verspreid is in de minder kwetsbare gebieden de intensieve veehouderij blijven bestaan en heeft zich ontwikkeld binnen de gestelde randvoorwaarden.

Recreatie en toerisme

Het gebied heeft zich steeds verder ontwikkeld als hoogwaardige recreatieplek voor mensen van binnen en buiten het gebied. De bewoners van de Meierij profiteren hier optimaal van door het ontwikkelen van (nieuwe) producten en diensten op dit gebied. De natuur, de cultuur-historische waarden, de steden en dorpen en het afwisselende landschap, alsmede de aanwezigheid of nabijheid van attractieparken, zoals de Efteling en de aanwezigheid van het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen maken het gebied aantrekkelijk voor kortere vakanties en dagtrips. Door verbreding en een grotere variatie in de kwaliteit van het aanbod is een geleidelijke, maar gestage groei van recreatie en toerisme in het gebied bereikt die de draagkracht niet overschrijdt. Het aantal overnachtingen is vooral gegroeid door de toegenomen kwaliteit en diversiteit van de verblijfsrecreatie. Ook de vergrijzing van de bevolking heeft bijgedragen aan de groei van recreatievoorzieningen van hogere kwaliteit. Deze kwaliteitsverbetering heeft in enkele gevallen extra ruimteclaims met zich meegebracht.

Wonen, werken en leefbaarheid

De Meierij is een gebied waar het goed wonen is. De kwaliteiten van het gebied en de verdere ontwikkeling daarvan dragen hiertoe in hoge mate bij. Ondanks dat er veel agrariërs gestopt zijn, is het landelijk gebied leefbaar gebleven omdat er nieuwe economische dragers zijn ontwikkeld. Zo hebben startende ondernemers de mogelijkheid gekregen om in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen hun onderneming te starten. De kernen zijn leefbaar gebleven. Door allerlei nieuwe activiteiten zijn kernen bruisender geworden. In kernen en kernrandzones is ruimte geboden voor nieuwe economische activiteiten: voor startende ondernemers, voor kleine bedrijfjes, voor de ketenbenadering van de verschillende agrarische bedrijven en voor intensieve verblijfsaccommodatie. De kernen hebben een toeristisch-recreatief belangrijke functie. Verder zijn er multifunctionele voorzieningen gekomen.

5.2 Bepalen reconstructiedoelen

De visie geeft een globaal wensbeeld voor het landelijk gebied van de Meierij in 2016. Reconstructiedoelen maken de visie concreter en meer hanteerbaar voor daadwerkelijke verwezenlijking. Via de reconstructiedoelen wordt duidelijk wat wij willen doen aan bijvoorbeeld de wateroverlast of het beschermen van natuur. De reconstructiedoelen geven daarmee een basis voor de invulling van het voorkeursalternatief en de andere MER-alternatieven (hoofdstukken 6 en 7 van deel B).

De reconstructiedoelen zijn daarom zodanig verwoord dat ze ruimte bieden aan verschillende alternatieven. Met andere woorden: er zit nog speelruimte in de ambitie van de reconstructiedoelen en de reconstructiedoelen bevatten nog nauwelijks gebiedsgerichte keuzes. De reconstructiedoelen richten zich op een tijdshorizon van 12 jaar. Dat betekent dat wij uiterlijk in 2016 de beschreven doelen bereikt willen hebben. In sommige gevallen kan het dan gaan om een ‘tussendoel’. Een voorbeeld is het behalen van de waterkwaliteitsnormen. Deze normen kunnen, ook met de grootste inspanningen, niet worden gehaald in 2016, maar bijvoorbeeld wel in 2050. Voor 2016 is dan een tussendoel geformuleerd. De reconstructiedoelen zijn geordend naar thema (bijvoorbeeld water).

De reconstructiedoelen zijn gebaseerd op de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader,

het Koepelplan van de provincie Noord-Brabant en, uiteraard, onze visie op het gebied. De bepaling van de doelen is gebeurd in twee stappen. Op basis van de Rijksuitgangspuntennota, het Rijkskader en het Koepelplan is eerst een algemene lijst met doelen gemaakt voor de Brabantse reconstructiegebieden. Doordat deze reconstructiedoelen gebaseerd zijn op de Rijksuitgangspunten, het Rijkskader en het Koepelplan, geven ze een totaalbeeld van de opdrachten voor de reconstructie. Aan deze volledige lijst van reconstructiedoelen hebben wij vervolgens een regionale invulling gegeven voor de Meierij (de tweede stap). Basis voor deze regionale invulling is de visie.

De regionale reconstructiedoelen voor de Meierij zijn beschreven in de volgende paragraaf.

5.3 Reconstructiedoelen de Meierij

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de reconstructiedoelen voor de Meierij. In §5.3.1 en §5.3.2 leggen we eerst de fasering uit en komen dan via deze fasering van de reconstructiedoelen uit bij de doelen die door de reconstructiecommissie de Meierij in de eerste fase worden opgepakt (§5.3.2). Tenslotte worden in §5.3.4 enkele randvoorwaarden genoemd waarbinnen de het reconstructieplan is opgesteld en waarbinnen de uitvoering dient plaats te vinden.

5.3.1 Wat is fasering?

Als we alle doelen die genoemd zijn op een rij zetten dan is dat een fors pakket. In deel A zijn ze al beschreven. Een opsomming van al deze doelen is te vinden in de bijlage 3 over de fasering. Het zijn dusdanig veel reconstructiedoelen dat het niet mogelijk is aan al deze doelen (tegelijk) te werken of deze allemaal volledig te bereiken gedurende de reconstructie.

Daarom zijn de reconstructiedoelen ingedeeld in drie groepen in volgorde van urgentie in de uitvoering: Fase 1 (2005 - 2008), Fase 2 (2009-2012) en Fase 3 (2013 - 2016).

Doelen uit de eerste fase zijn altijd concreet uitgewerkt in dit reconstructieplan. Maatregelen om deze doelen te bereiken, zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering start derhalve in de eerste planperiode van de reconstructie.

Doelen uit de tweede fase zijn minder concreet uitgewerkt in het reconstructieplan. Er zijn minder of geen maatregelen opgenomen in het uitvoeringsprogramma en uitvoering kan ook in de tweede planperiode van de reconstructie starten. Daarom zullen wij vaak pas in de tweede planperiode de uitvoering actief oppakken.

Doelen uit de derde fase zijn nauwelijks uitgewerkt in het reconstructieplan en wij zullen pas in de tweede of derde planperiode de uitvoering actief op ons nemen.

Echter, voor veel doelen die onder fase 2 of 3 staan, loopt de uitvoering reeds via het huidige beleid en wordt deze getrokken door (veelal) individuele partijen zoals de provincie, waterschappen of gemeenten. Deze uitvoering loopt nu natuurlijk gewoon door gedurende de eerste fase van het reconstructieplan, alleen zullen wij in de eerste fase geen specifieke inspanningen doen die erop gericht zijn de uitvoering van doelen uit fase 2 of 3 te ondersteunen. Kansen voor meekoppeling met doelen uit fase 1 worden uiteraard wel benut.

5.3.2 Methodiek fasering

Voor de indeling in drie fasen zijn twee stappen gezet. Eerst is voor alle reconstructiedoelen een algemene indeling gemaakt in de drie fasen. Deze indeling is voor alle reconstructiegebieden in Brabant gelijk (fasering reconstructiedoelen Brabant). Vervolgens hebben wij voor de Meierij gekozen om een aantal reconstructiedoelen die in fase 2 of 3 stonden, op te nemen in fase 1, omdat wij het voor het gebied belangrijk vinden om deze doelen direct op te pakken.

Fasering reconstructiedoelen Brabant

De algemene indeling van doelen in de drie fasen is gebaseerd op prioriteiten van Rijk en provincie. Hiervoor is gebruikgemaakt van de Rijks Uitgangspunten Notitie (RUN), het Rijkskader, het Koepelplan en brabantbrede prioriteiten van provinciale afdelingen en betrokken partijen. Doelen zijn in fase 1 gezet, indien concrete uitwerking in het reconstructieplan en start van de uitvoering in de eerste fase noodzakelijk zijn om goedkeuring te krijgen voor het plan van provincie en Rijk. De doelen waarvan concrete uitwerking zeer belangrijk is, maar waarvoor uitvoering ook in de tweede fase mag starten, zijn in fase 2 gezet. De doelen waarvan concrete uitwerking in het reconstructieplan niet nodig is om goedkeuring te krijgen, zijn in fase 3 gezet. Een overzicht van de fasering van de reconstructiedoelen voor Brabant is opgenomen in bijlage 3.

5.3.3 Fasering in de Meierij

In deze paragraaf staan de reconstructiedoelen per thema genoemd die in alle brabantse reconstructiegebieden in de eerste fase zijn gezet en waarmee alle brabantse commissies dus de komende vier jaar aan de slag gaan. De paragraaf eindigt met de reconstructiedoelen, die wij specifiek voor de Meierij aan de eerste fase hebben toegevoegd

De reconstructiedoelen die wij in de eerste fase oppakken zijn:

Water en bodem

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen;
- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS worden sectorale waterdoelen voor natuur gerealiseerd;
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden wordt de waterhuishouding geoptimaliseerd.
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden wordt geoptimaliseerd;
- In prioritaire natuurgebieden worden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behaald;
- In uitspoelingsgevoelige gebieden wordt een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen behaald;
- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit worden ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten gesaneerd, conform het provinciale rioleringsbeleid;
- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden, wordt hersteld.

Milieu

- Verminderen van belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare gebieden;
- Verminderen van het percentage stankgehinderden tot 12% van de bevolking in 2003 en het percentage ernstig stankgehinderden tot 0% van de bevolking in 2011.

Natuur

- Realisatie van de EHS in 2011;
- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap worden RNLE'n nader begrensd.

Landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie- en belevingswaarde) wordt intensieve veehouderij groen en architectonisch ingepast in het landschap;
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge

informatie- en belevingswaarde) wordt het landschapsbeeld verbeterd door sloop van oude, leegstaande elementen.

Landbouw

- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen wordt de melkveehouderij plaatselijk geëxtensiverd (Commissie Koopmans).

Wonen, werken en leefbaarheid

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opgevangen;
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, gestimuleerd;
- Behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland;
- Stimuleren van een sociaal-economisch platform dat lokale initiatieven op dit gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Om een aantal van bovenstaande doelstellingen te kunnen realiseren, is door alle reconstructiecommissies een Integrale Zonering voor de intensieve veehouderij gemaakt.

Specifiek voor de Meierij

In de Meierij hebben wij daarnaast nog gekozen om de volgende reconstructiedoelen de komende vier jaar op te pakken:

- Ter versterking van de toeristisch-recreatieve sector wordt een regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie (ofwel toeristisch-recreatieve visie) uitgewerkt;
- Het stimuleren van het opzetten van nieuwe landgoederen.

5.3.4 Algemene randvoorwaarden

Onderstaande randvoorwaarden komen voort uit specifieke thema's (zoals bodem en water, natuur). Bij elke ingreep in de reconstructie moet aan deze randvoorwaarden worden voldaan, dus ook indien de ingreep voortkomt uit een ander thema dan de randvoorwaarde.

Bodem en water: Bodembeheer

- Behoud van relatief schone bodems;
- Vraag en aanbod van bij de reconstructie omgaande grondstoffen zijn in balans;
- Hoogwaardige be- en verwerking en hergebruik van bij reconstructie vrijkomende afvalstoffen.
- Saneren van asbestvervuilingen als op de betreffende locaties in het kader van de reconstructie maatregelen worden getroffen.

Natuur: verstoring

- Bij realisatie van reconstructiedoelen wordt verstoring (door recreatie en andere functies) in natuurgebieden gereduceerd of voorkomen.

Natuur: soortenbescherming

- Reconstructieplannen passen binnen de kaders van het soortenbeschermingsbeleid, waaronder de Habitat- en Vogelrichtlijn.

Landschap en cultuurhistorie

- Behouden van (gebieden met):
 - bekende archeologische waarden volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden van het ROB;
 - aardkundige waarden;
 - architectonische waarden.

6 Voorkeursalternatief

Dit hoofdstuk bevat een uitgebreide beschrijving van het voorkeursalternatief. Paragraaf 6.1 geeft een korte toelichting op de totstandkoming van het voorkeursalternatief (VKA). Daarna wordt het voorkeursalternatief uitgebreid beschreven aangaande omgevingskwaliteit (§6.2 t/m §6.5) en sociale en economische vitaliteit (§6.6 t/m 6.8).

In deel A is de beschrijving gebiedsgericht en integraal. Voorliggend hoofdstuk is echter thematisch ingestoken en beschrijft per thema uitgebreid welk pakket aan maatregelen wij gewenst en geschikt achten. Het geeft daarmee een nadere toelichting op deel A en beschrijft ook de achtergrond van de gemaakte keuzes. De tekst wordt ondersteund aan de hand van een aantal thematische kaarten. Een belangrijk onderdeel van het voorkeursalternatief is de integrale zonering voor de intensieve veehouderij. Deze komt aan bod in §6.9.

Het voorkeursalternatief is feitelijk de kern van het plan en vormt straks de basis voor de uitvoering.

6.1 Totstandkoming voorkeursalternatief

Het fundament voor het voorkeursalternatief is de visie voor de Meierij zoals beschreven in paragraaf 5.1 en de reconstructiedoelen voor de Meierij (paragraaf 5.3). Deze doelstellingen hebben we in het voorkeursalternatief nader uitgewerkt. Hierbij hebben we bepaalde doelstellingen gedetailleerd uitgewerkt, omdat we reeds in de eerste fase van de reconstructie met de uitvoering hiervan willen beginnen (zie paragraaf 5.3 over fasering).

Naast het voorkeursalternatief is een aantal andere alternatieven in beschouwing genomen (zie hoofdstuk 7). Door het vergelijken van verschillende alternatieven en het doorrekenen van de effecten ervan, wordt het voorkeursalternatief bijgeslepen en aangescherpt. De rol van de andere alternatieven in de totstandkoming van ons voorkeursalternatief voor de Meierij is beschreven in §9.3.

Het reconstructieproces moet leiden tot een evenwichtige ontwikkeling van de regio in de uitvoeringsfase moeten economische, sociaal-culturele en ecologische doelen gelijktijdig oplopen (conform de Telos-methodiek). Pas dan is sprake van een duurzame ontwikkeling. Belangrijk aandachtspunt is het realiseren van ecologische doelen, omdat met de realisering hiervan over het algemeen hogere kosten zijn gemoeid dan bij economische en sociaal-culturele ontwikkelingen.

6.2 Water en bodem

Water, bodem, natuur en cultuurhistorische waarden vormen de onderste lagen, die in het nieuwe ruimtelijke ordeningsdenken sturend zijn. Dat wil zeggen dat ruimtelijke functies gelokaliseerd moeten worden op plekken die daar vanuit water, bodem, natuur en cultuurhistorie geschikt voor zijn. Zo zal verstedelijking moeten plaatsvinden op plekken die in de natuurlijke situatie gevrijwaard zijn van inundatie, ook bij langdurige natte periodes. Het agrarisch grondgebruik zal afgestemd moeten zijn aan de mogelijkheden die water en bodem daar te bieden hebben (teelt volgt peil-principe). Aanwezige natuur- en cultuurhistorische waarden dienen gerespecteerd te worden. Nieuwe ontwikkelingen zijn mogelijk, indien verstedelijking

bijdraagt aan een belangrijke groene impuls (rood voor groen), waardoor de kwaliteit van natuur-, landschaps- of van cultuurhistorische waarden niet verder achteruit gaan.

In het hoofdstuk hieronder worden de diverse waterthema's apart benaderd. De diverse waterthema's zijn onderling echter sterk met elkaar gerelateerd en een oplossing voor de problematiek moet dan ook gezocht worden in het integraal oppakken van deze deelthema's. Bij een verbetering van de waterkwaliteit, van verdrogingsbestrijding en van beekherstel kan waterberging meeliften. Te denken valt bijv. aan bufferstroken voor waterkwaliteit, die mogelijk ook in te zetten zijn voor waterberging. Ook de ruimte die nodig is voor het herstellen van de natuurlijke loop van beken, kan worden ingezet voor waterberging. Indien water wordt vastgehouden in de haarvaten (ook in het agrarisch gebied), zal dit betekenen dat er minder ruimte voor waterberging benedenstrooms behoeft te worden gereserveerd.

In de volgende paragrafen worden de waterthema's gescheiden behandeld. Dit betekent echter niet dat in de uitvoer de waterthema's gescheiden worden opgepakt.

6.2.1 Waterberging **Regionale waterberging**

Regionale waterberging is een reguliere taak van het waterschap en is onderdeel van het Nationaal Bestuursakkoord Water. Momenteel zijn alle waterschappen in Brabant betrokken bij het opstellen van een Plan van Aanpak Waterbergingsgebieden voor de provincie Noord-Brabant.

In het Plan van Aanpak zal precies aangegeven zijn hoe in heel Brabant omgegaan wordt met waterbergingsgebieden. Ook zal dan duidelijk worden welke normering landelijk voor de verschillende watergangen gehanteerd dient te worden. Deze normering geeft aan hoe vaak bepaalde watergangen buiten hun oevers kunnen treden en hoe vaak bepaalde gebieden onder water gezet kunnen worden. Momenteel ontwikkelen Waterschap Aa en Maas en Waterschap de Dommel een model om door te rekenen welke gebieden nodig zijn om water te bergen tijdens lokaal hoogwater, tijdens Maashoogwater en tijdens een combinatie van Maashoogwater en lokaal hoogwater. De resultaten zullen, tezamen met de landelijk vastgestelde normering, duidelijkheid bieden welke reserveringsgebieden waterberging de waterschappen daadwerkelijk willen realiseren. Het Plan van Aanpak Waterberging zal eind 2005 gereed zijn. Merendeel van de locaties is dan concreet begrensd op een schaal van 1:50.000 (geen perceelsniveau). In de vorm van projecten worden de plannen verder uitgewerkt en vindt de concrete begrenzing op perceelsniveau plaats. Deze krijgen in het tweede generatie reconstructieplan doorwerking naar de bestemmingsplannen.

De 'pijn' zal in overleg met de belanghebbende partijen gelijkelijk verdeeld moeten worden over de AHS en de GHS. De Landschapsecologische structuurkaart (LES-kaart) vormt een afwegingskader voor het prioriteit geven aan natuur of water. In geval van een knelpunt zal getracht worden bovenstrooms een oplossing te vinden.

In de projecten wordt ook bekeken of de gronden aangekocht dienen te worden, eventueel met verwerving voor de EHS, of dat afspraken gemaakt kunnen worden met agrariërs over een schadevergoeding. Indien waterberging in de EHS plaatsvindt, wordt in het project onderzocht hoe rekening gehouden kan worden met de natuurdoelen. Als kwaliteit en kwantiteit van het water een belemmering vormen voor realisatie van natuurdoelen dient nader onderzoek uitgevoerd te worden naar de alternatieven. Hierbij moet dan nadrukkelijk rekening worden gehouden met de doelstelling: "bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden". Mochten er geen alternatieve mogelijkheden voorhanden zijn in aanliggende AHS-gebieden, dan zal er sprake moeten zijn van een compensatie. Dit kan zowel in de vorm van schadevergoeding, analoog aan de regeling voor landbouwpercelen, als in aanleg van vergelijkbare nieuwe natuur in de omgeving. Per waterbergingsgebied wordt naar maatwerk gezocht.

Waterberging in natuurgebieden kan in alle gevallen niet slechts beslist worden door de waterschappen alleen. Overleg met de terreinbeherende instanties, gemeenten en met afdeling Natuur en Landschap van de provincie zijn hierbij essentieel.

Ook moet rekening gehouden worden met de Habitatrictlijn. In de voorlopige reserveringsgebieden waterberging waar ook de Habitatrictlijn geldt, wordt een Habitatrictlijntoets uitgevoerd vanwege het gevaar voor aantasting van zeldzame populaties.

Daarnaast zijn maatregelen nodig (bijv. aanleggen van vluchterpen) om faunaschade in zijn algemeenheid te voorkomen, die optreedt bij inundatie van leefgebieden.

Waterberging is onmiskenbaar verbonden met het vasthouden van water in de haarvaten en het vertragen van de afvoer naar de benedenstroomse gebieden. De waterschappen dienen samen met de belanghebbenden aan te geven waar water langer vastgehouden kan worden. Hierbij kan tevens de aanpak van de verdroging van landbouwgronden als nevendoeel meeliftten. Als voorbeeld kan gedacht worden aan het verondiepen van sloten en het weghalen van drains. In een uitvoeringsplan wordt expliciet aangegeven waar water in haarvaten kan worden vastgehouden en waar men de afvoer gaat vertragen. Ook komt aan de orde binnen welke tijd deze maatregelen gerealiseerd zijn. Het nut van de aanpak van de verdroging van landbouwgronden mag niet onderschat worden; naast een stijging van de gewasopbrengst leidt het langer vasthouden van water in de haarvaten en het vertragen van de afvoer ook tot een kleinere behoefte aan het areaal waterbergingsgebieden.

In de waterbergingsgebieden kan onderscheid gemaakt worden in natuurlijke waterberging (daar waar beken met enige regelmaat buiten hun oevers treden) en gestuurde waterberging (daar waar een gebied onder water stroomt door een actief ingrijpen van het waterschap). Natuurlijke waterberging staat op kaart 14 als 'bestaand inundatiegebied' aangegeven. Gestuurde waterberging valt in 2 legenda-eenheden, namelijk 'voorlopige reserveringsgebieden 2050' en 'in te richten waterbergingsgebied', die gebaseerd zijn op de gebieden die eens in de honderd jaar of vaker overstromen. De 'voorlopige reserveringsgebieden 2050' hoeven niet allemaal vóór 2016 gerealiseerd te worden. Het Waterschap de Dommel moet voor het NBW in 2015 het watersysteem 'op orde hebben' en streeft ernaar om 30% gerealiseerd te hebben in 2016 en 100% in 2050, conform de eisen vanuit Waterbeleid 21e eeuw. In te richten waterbergingsgebieden, waar de eerste 4 jaar van de planperiode bergingsgebieden gerealiseerd worden, bevinden zich bij de Noorderplas en Rielse Dijk. Voor de waterbergingsgebieden die men in de 2e en 3e planperiode wil realiseren zijn thans nog geen definitieve keuzes gemaakt. Deze keuze zal gemaakt worden in de tweede generatie reconstructieplan.

Schadevergoeding voor de landbouw betreft enerzijds productiederving als gevolg van overstromingen en anderzijds eventuele vervolgschade (zoals het niet kunnen gebruiken van bepaalde sneden gras na een overstroming vanwege te hoog gehalte zware metalen).

De mogelijkheden voor landbouwkundig gebruik zijn afhankelijk van de frequentie van overstromen. In de gebieden die jaarlijks meerdere malen overstromen, zal het landbouwkundig gebruik beperkt zijn. Mogelijk worden deze gebieden onttrokken aan de landbouw. In de waterbergingsgebieden liggen boom- en sierteelten en meer kapitaalintensieve functies niet voor de hand.

De partners in 'Hoogwaterbescherming 's-Hertogenbosch' geven aan dat de maatregelen die in het kader van reconstructie worden genomen geen nadelige invloed mogen hebben op de maatgevende situatie in 's-Hertogenbosch.

Stimulerende maatregelen

Worden bepaald aan de hand van Plan van Aanpak Waterbergingsgebieden.

Regulerende maatregelen

Bestaand inundatiegebied en in te richten waterbergingsgebied hebben een planologische bescherming, doordat deze gebieden doorwerken naar de bestemmingsplannen. De exacte begrenzing wordt gebruikt voor het toetsen van ruimtelijke ontwikkelingen. In deze waterbergingsgebieden wordt daarmee voorkomen dat toekomstige schadevergoedingen duurder kunnen uitpakken doordat bedrijven uitbreiden.

Tevens wordt met dit plan de nul-situatie voor de schadeparagraaf vastgelegd op het jaar 2004. Dit betekent dat als er schade is door waterberging, de hoogte van de schade bepaald wordt door de waarde van het grondgebruik in 2004. Dit om te voorkomen dat toekomstige schadevergoedingen duurder kunnen uitpakken als het grondgebruik verschuift naar intensievere teelten met ondersteunende voorzieningen. In het reconstructieplan is de globale ligging aangegeven van de 'voorlopige reserveringsgebieden 2050'. In het volgende generatie reconstructieplan worden de gebieden nader begrensd, waardoor er dan een planologische doorwerking plaatsvindt. Voor deze gebieden dient wel een watertoets te worden uitgevoerd. Er wordt alleen ingestemd met de ontwikkeling van (grootschalige) kapitaalintensieve functies als uit de watertoets is gebleken, dat de geschiktheid van het gebied voor waterberging niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord is (Streekplan 2002). Voorbeelden van zulke functies zijn: woonwijken, bedrijventerreinen, vestigingsgebieden voor de glastuinbouw, projectlocaties voor de intensieve veehouderij en grote recreatiecomplexen.

Bij de definitieve begrenzing zullen bestaande kapitaalintensieve objecten buiten de waterbergingsgebieden gehouden worden of zal een technische voorziening worden getroffen, zodat het kapitaalintensieve object geen schade ondervindt.

6.2.2 Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

In het Streekplan, Koepelplan en de partiële herziening van het Waterhuishoudingsplan zijn gebieden opgenomen met de aanduiding van 'natuurparels'. Het gaat om de zogenaamde Begeleid natuurlijke eenheden en om daarbuiten gelegen bos- en natuurgebieden met bijzondere natuurwaarden vanwege specifieke omstandigheden. Een aantal van deze natuurparels is ook voor het waterbeleid van groot belang. Dit zijn de zogenaamde 'natte natuurparels'. Deze maken onderdeel uit van de zogenaamde 'natte EHS'. In de Meierij liggen de volgende natte natuurparels: De Brand (en wat kleinere natuurgebiedjes die daar bij horen), Leemkuilen, Brokkenbroek en Helvoirts Broek, Geelders (ligt deels in Maas en Meierij), Scheeken, Mortelen en aanliggende landgoederen (grootste deel ligt in Beerze-Reusel), delen van de Kampina en langs de Beerze en Rosep, enkele vennen bij Oisterwijk, Breugels Broek, Dommeldal en Dommelbeemden, Moerputten en Vlijmensven (groot deel in Maas en Meierij), delen van de Gement en langs de Beneden Dommel bij Gemonde (grootste deel in Maas en Meierij). Deze gebieden staan weergegeven op kaart 14.

Grote delen EHS zijn ernstig verdroogd. In deze gebieden worden de waterwensen van de in het in de natuurbeleidsplan vastgestelde natuurdoeltypen (de sectorale waterdoelen) niet gehaald. Om aan deze situatie een einde te maken is op Rijksniveau vastgelegd dat in 2010 in 40% van de verdroogde gebieden de verdroging opgeheven dient te zijn. Mede om deze reden maakt verdrogingsbestrijding onderdeel uit van de reconstructie. Wij richten ons in eerste instantie op het herstel van de natte natuurparels. Waar mogelijk kan het optimaliseren van de grondwaterstand in de overige verdroogde natuurgebieden in de EHS meeliften, maar wij zullen geen aparte acties richten op deze optimalisatie. Als de natte natuurparels hersteld zijn, kan alsnog de optimalisatie van de overige EHS ter hand worden genomen op de langere termijn. Ook landbouwpercelen kunnen last hebben van droogteschade. In het kader van maatregelen betreffende het voorkomen van wateroverlast, zal ook de verdroging van landbouwgebieden

meeliften, doordat water langer zal worden vastgehouden in de haarvaten en versnelde afvoer afgeremd zal worden. Gedacht wordt dan aan het verondiepen van sloten en het tegengaan van drainage.

In Cork is de anti-verdrogingsdoelstelling geconcretiseerd, waarbij in de eerste uitvoeringsperiode (2005 - 2008) in 50% van het areaal van de natte natuurparels vernattingsmaatregelen tot aan de rand van de natuurparels worden genomen. Vernattingsmaatregelen in het aangrenzende landbouwgebied zijn, uitzonderingen daar gelaten, niet aan de orde. In het landbouwgebied grenzend aan een natte natuurparel zal de grondwaterstand dus stijgen. Op deze wijze wordt invulling gegeven aan de in het Koepelplan opgenomen doelstelling voor de natte natuurparels.

In de Brand zijn reeds afspraken met de streek gemaakt omtrent de mate waarin externe effecten op mogen treden bij de realisatie van waterdoelen. Deze afspraken prevaleren boven de afspraken die in Cork zijn gemaakt over de realisatie van waterdoelen. Voor de overige natte natuurparels in het gebied van de Leijen zijn de afspraken van Cork wel van toepassing.

Over mogelijke nadelige effecten voor de landbouw is op voorhand geen uitspraak te doen. Een grondwaterstandsverhoging in het aangrenzende landbouwgebied zal een verslechtering maar ook een verbetering van de productieomstandigheden kunnen betekenen, afhankelijk van waar deze zich voordoet. Voorkomen dient te worden dat verdroging van natte natuurparels zich voort kan zetten door nieuwe ingrepen in de waterhuishouding van aangrenzende landbouwgebieden. Daarom worden beschermingszones van 500 m rondom natte natuurparels aangegeven (plankaart 1).

Wij zullen er op toezien dat de waterhuishoudkundige omstandigheden in de GHS en AHS-landbouw en AHS-landschap niet negatief beïnvloed worden. Dit ten behoeve van het behoud en bescherming van de specifieke natuurwaarden in deze gebieden. Aanvullend zullen wij in tweede planperiode bezien waar en in welke mate maatregelen genomen kunnen worden om de functies in deze gebieden beter op elkaar af te stemmen.

We hebben een quick scan uitgevoerd om te bepalen welke natte natuurparels het meeste kans van slagen hebben, zodat we die daadwerkelijk de eerste 4 jaar kunnen realiseren.

Dit is gebeurd op basis van de volgende criteria:

- Grondverwerving;
- Rendement. Het rendement is berekend door de grootte van het gebied te nemen maal de toename van de doelrealisatie en dat is gedeeld door de kosten voor het betreffende landbouwgebied. Dus grote gebieden waar een grote toename is in de doelrealisatie en waar weinig kosten in het landbouwgebied worden gemaakt hebben een hoog rendement;
- Lopende projecten;
- Realiseren meerdere doelstellingen;
- Prioritair bij het waterschap;
- Prioritair bij de terreinbeheerder.

Op basis hiervan kiezen we voor de volgende lijst van natte natuurparels, die we de eerste vier jaar aan willen gaan realiseren:

- Mortelen/Veldersbos (samen met Beerze Reusel);
- Scheeken;
- De Brand;
- Kampina deel Smalbroeken;
- Helvoirtbroek;

- Brokkenbroek;
- Kampina deel Logtse veld;
- Noordelijk deel Gement.

In alle natte natuurparels starten we de eerste planperiode met een knelpuntenanalyse en stellen we een visie op, zodat we weten wat we kunnen realiseren en op welke manier dat mogelijk is. In de prioritaire natte natuurparels, die we de eerste vier jaar willen realiseren, zullen we samen met de streek de uitwerking van maatregelen en de uitvoering ter hand nemen. Hierdoor is maatwerk mogelijk in de verschillende gebieden. Omdat verhoging van de grondwaterstand op fosfaatverzadigde gronden kan leiden tot een toename van de fosfaatuitspoeling zullen we bij de uitwerking van de plannen de risico's in beeld brengen. Indien dit leidt tot onacceptabele effecten voor de betreffende natuurparel en/of voor het betreffende watersysteem waarop het betreffende gebied afwatert, dan zullen compenserende dan wel mitigerende maatregelen worden getroffen.

In de Mortelen hebben we een pilot lopen van groenblauwe diensten.

In Vogel- en habitatrictlijngebieden kan het bestaand beschermingsbeleid verder doorwerken. Bij een voorgenomen ingreep dient onderzocht te worden of er een significante schade optreedt in het betreffende natuurgebied.

Voor de overige natte natuurparels geldt eenzelfde aanpak, maar dan in de tweede planperiode. Overigens moeten kansen wel aangegrepen worden, indien deze zich voordoen. Dit geldt in het bijzonder voor kleine en particuliere terreintjes, waarvan de eigenaren bereid zijn om de verdroging op te heffen.

In het Raamplan de Leijen is opgenomen dat beregning zoveel mogelijk plaats vindt uit het oppervlaktewater. Voor agrarische bedrijven wordt een project gestart ten behoeve van bedrijfswaterplannen om te komen tot betere benutting of hergebruik van water. Streven is de waterketen gesloten te maken. Zuivering vindt plaats op een bedrijf of een cluster van bedrijven. Om het herstel van het watersysteem in de Leijen te versnellen wordt in het stedelijk gebied regenwater opgevangen en van de riolering afgekoppeld en gefilterd. Het gefilterde en opgevangen water kan vervolgens infiltreren richting het grondwater of hergebruikt worden als B- water. Bovenstaande maatregelen hebben een afname van de drinkwaterbehoefte tot gevolg en derhalve zal Brabant Water worden gevraagd om de grondwaterwinning bij Helvoirt te verminderen ter grootte van de drinkwaterhoeveelheid die wordt bespaard in De Leijen. In de aan te pakken natte natuurparels willen we zoveel mogelijk doelen integreren. Zo willen we bij de Brand en de Scheeken/Mortelen ook de waterkwaliteit aanpakken en zullen we onderzoeken of we waterberging in het Helvoirtsbroek en Smalbroeken kunnen integreren met de maatregelen voor verdrogingsbestrijding. Reconstructiecommissie Maas en Meierij zal in de eerste periode de Moerputten uitvoeren. Dit kan samenlopen met de Gement, die wij willen aanpakken, zodat de Gement aantrekkelijker kan worden voor recreatie en voor weidevogels als de grondwaterstand omhoog gaat en de EHS gerealiseerd wordt. Het kan net zo'n aantrekkelijk uitloopgebied worden als het Bossche Broek.

Voor de uitvoering zal er nog veel EHS verworven moeten worden. Wij zien hier mogelijkheden door vrijwillige kavelruil. Er moeten ruilgronden komen die ook buiten de landinrichting kunnen worden ingezet. Een groundbank en gebiedsmakelaar kunnen hierin belangrijke faciliterende instrumenten zijn. Het doel is hierbij zo snel mogelijk een aaneengesloten gebied te verwerven zodat gestart kan worden met de uitvoering van maatregelen. In paragraaf 6.4.1 beschrijven we hoe we dit aanpakken.

Bij het beoordelen van waterpeilverhoging hebben we ook oog hebben voor mogelijke gevolgen voor de bebouwde omgeving (boerderijen, woonkernen) en civieltechnische werken.

In dit reconstructieplan stellen wij maatregelen voor om met prioriteit de sectorale waterdoelen in natte natuurparels te behalen. Om te voorkomen dat de huidige hydrologische situatie van de natte natuurparels verder verslechtert, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd.

Dit beschermingsbeleid heeft betrekking op de natte natuurparels, inclusief een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen. De concrete begrenzing van deze gebieden is opgenomen op plankaart 1. Het beleid in deze gebieden is gericht op het verbeteren van de condities voor de natuur en externe bescherming voor ingrepen die een ongewenste beïnvloeding van natuurwaarden kunnen hebben. Er is een hydrologische standstill van toepassing. Er mogen in het gebied of in de omgeving geen activiteiten plaatsvinden die een verslechtering van de situatie in de natte natuurparel tot gevolg hebben. Dit wordt geregeld via de provinciale Verordening waterhuishouding en de waterschapskeuren.

Daarnaast wijzen wij de op plankaart 1 aangegeven natte natuurparels en 500 meter zones aan voor planologische doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet.

Hiermee voorziet dit reconstructieplan in een voorbereidingsbescherming. Deze voorbereidingsbescherming geldt tot het moment dat de gemeenten -indien noodzakelijk- hun bestemmingsplan hierop hebben aangepast. Om de doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid te bereiken is in dit reconstructieplan een aanlegvergunningstelsel opgenomen, dat activiteiten reguleert die een negatief effect op de waterhuishoudkundige situatie kunnen hebben. Dit staat beschreven in §11.6.3.

Naast natuur heeft ook landbouw te kampen met droogte. Dit betreft bijna alle landbouwgebieden in de Meierij. In deze gebieden worden waterconserveringsprojecten uitgevoerd. Maatregelen in de Leijen moeten leiden tot een permanente peilverhoging (wintergrondwaterstand en zomergrondwaterstand) van 10-20 cm in de gebieden Loon op Zand/Moleneind, Tilburg/Udenhout, De Margriet, Luissel, Udenhout/Biezenmortel en tussen het Helvoirts Broek en Vught in. In grote delen van De Leijen vindt verhoging van de zomergrondwaterstand (zomerconservering) plaats. Deze peilverhogingen worden gerealiseerd door o.a. verondieping (en verbreding) van waterlopen, plaatsing van stuwen, stuwputjes en drempels en aanpassing van de onderhoudsfrequentie. Al de genoemde maatregelen komen zowel ten goede aan de landbouw als ten goede aan de natuurgebieden in de omgeving.

Naast de maatregelen volgend uit de Leijen zal meegelift worden met de kansen die zich voordoen voor verdere waterconserverende maatregelen in de landbouwgebieden.

Buiten de Leijen is verdrogingsbestrijding van landbouwgronden mogelijk middels het verontdiepen van sloten, het weghalen van drainagebuizen, het plaatsen van LOP-stuwptjes, het stimuleren van het inzijgen van regenwater in de inzijggebieden (o.a. afkoppelen regenwater van verharde oppervlakten), etc.

Stimulerende maatregelen

- Samen met de streek zal de uitwerking van maatregelen en de uitvoering ter hand worden genomen. Hierdoor is maatwerk mogelijk in de verschillende gebieden. Er wordt zoveel mogelijk uitvoering gegeven aan maatregelen die reeds in het Raamplan De Leijen en de daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma's opgenomen zijn;
- We gaan de komende vier jaar actief aan de slag met de volgende gebieden: Mortelen/Veldersbos (samen met Beerze Reusel), Scheeken, De Brand, Kampina deel Smalbroeken, Helvoirtsbroek/Brokkenbroek, Kampina deel Logtse veld en de Gement. Daarnaast zullen kansen gegrepen worden in het overige buitengebied (zowel GHS als AHS) als deze zich voordoen.

Regulerende maatregelen

- Doorwerking van de natte natuurparels en een zone van 500 m daarom heen.

6.2.3 Water- en bodemkwaliteit

Om aan de algemene waterkwaliteitsnormen te voldoen, dienen in de gehele Meierij maatregelen getroffen te worden om de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren. De aanpak van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit is namelijk één van de randvoorwaarden voor het behouden, ontwikkelen of herstel van kwetsbare natuurwaarden en een goede volksgezondheid. Hieronder valt sanering van lozingen en riooloverstorten ten behoeve van voedselveiligheid (landbouwkundig gebruik). Ook dienen rioolwaterzuiveringsinstallaties aangepakt te worden die niet beschikken over een goede derde-trapszuivering. Naast puntbronnen zijn diffuse bronnen van belang (o.a. afspoeling vanaf landbouwgronden) die gebiedsspecifiek aangepakt moeten worden. Voorts streven wij er in het algemeen naar om zo dicht mogelijk bij de MTR-normen te komen voor oppervlaktewaterkwaliteit voor fosfaat, nitraat en bestrijdingsmiddelen. MTR betekent: maximaal toelaatbaar risiconiveau. De normen dienen in 2022 behaald te zijn volgens het Koepelplan. Van belang is te constateren dat de waterkwaliteit op termijn overal dient te verbeteren. Veel waterstromen wateren af naar gebieden met grote natuurwaarden. Dit betekent een extra grote inspanning.

Wij leggen de prioriteit bij twee deelstroomgebieden. Deze wateren af op de Scheeken/Mortelen en op de Brand. Op kaart 14 zijn deze 2 gebieden aangegeven, alsmede blauwe knooppunten¹ die vooral ten zuiden van De Brand en ten zuidwesten van de Scheeken liggen. De waterkwaliteit op deze knooppunten dient verbeterd te worden, omdat hier water het natuurgebied binnenstroomt dat niet aan de kwaliteitseisen voor het natuurgebied voldoet. Dit kan geschieden door in het gehele stroomgebied, dat op het blauwe knooppunt afwatert maatregelen te nemen. Er zijn verschillende maatregelen denkbaar, zoals het omleiden van watergangen, bedrijfswaterplannen, randenbeheer en bufferstroken. Bij het aanleggen van bufferstroken langs waterlopen is sprake van een ondiepe afvoer van het grondwater uit agrarische percelen naar deze waterlopen en van afvoer van overtollig regenwater over het maaiveld. Gelet op de aanpak van verdroging moet in deze gebieden gekeken worden of de drainage wel in stand kan blijven. Om de kleinere waterlopen te kunnen selecteren, waarlangs de bufferstroken een maximaal zuiverend effect voor het oppervlaktewater opleveren zijn aanvullende lokale gegevens nodig. Ook kunnen ter plekke van het blauwe knooppunt maatregelen getroffen worden, zoals een zuiveringsmoeras.

Daarnaast vinden we het belangrijk dat de gewenste kwelwaterkwaliteit in de kwelafhankelijke natte natuurparels wordt gerealiseerd. Dit wordt tegelijkertijd opgepakt met het realiseren van de waterdoelen, dus hiervoor geldt eenzelfde prioriteit. In een zone rondom deze natte natuurparels zullen we maatregelen treffen om de uitspoeling van fosfaat, nitraat en bestrijdingsmiddelen te verminderen. Het is moeilijk om specifieke maatregelen te noemen waarmee de waterkwaliteit verbeterd zal worden omdat de effectieve maatregelen zeer afhankelijk zijn van lokale omstandigheden. Via een op te zetten 'programma van maatregelen' in kader van de Kaderrichtlijn willen we dit nader in beeld brengen. De ervaring die opgedaan wordt in de pilot-projecten, die gehouden worden om te kijken welke maatregelen het meest effectief zijn en waar het meeste draagvlak voor is, zal hierbij worden toegepast. De pilotprojecten vinden buiten de Meierij plaats. Ook voor Vogel-

¹ Een blauw knooppunt is de plaats waar een hoger gelegen deelstroomgebied zich samenvoegt met een ander, eventueel groter (deel)stroomgebied. Een watersysteem, zoals bijvoorbeeld een bekensysteem, bestaat vaak uit een hiërarchisch opgebouwd stelsel van deelsystemen. Elk deelsysteem draagt bij aan het functioneren van het totale systeem en zal een aandeel moeten leveren in het bereiken van de doelstelling voor het totale gebied.

en Habitatrictlijngebieden telt de waterkwaliteit zwaar. Bij het bepalen van de maatregelen zullen we dit meenemen. Om de toevoer van voedselrijk water van het landbouwgebied bovenstrooms langs de Broekleij naar het Helvoirts Broek te verminderen, wordt een omleiding in de Broekleij aangelegd en vindt de afvoer van dit bovenstroomse gebied plaats via de Essche Stroom.

Daarnaast is het in vrijwel de gehele Meierij nodig om maatregelen te treffen om de waterkwaliteit te verbeteren, zodat we voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. De Kaderrichtlijn Water is in december 2000 van kracht geworden. Samengevat is het doel van deze richtlijn het beschermen van aquatische ecosystemen, het bevorderen van duurzaam watergebruik, het verbeteren van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit en, als nevendoeel, het harmoniseren van de bestaande Europese regelgeving op het gebied van water. De Kaderrichtlijn gaat er daarbij van uit dat water een erfgoed is dat moet worden beschermd en verdedigd. De Kaderrichtlijn geeft aan dat de gestelde waterkwaliteits- en ecologische doelstellingen in beginsel binnen 15 jaar, dus in december 2015, moeten zijn bereikt. Tevens is aangegeven dat het programma van maatregelen dat hiervoor nodig is, in 2009 onder de naam stroomgebiedsbeheersplan bestuurlijk moet zijn vastgesteld en uiterlijk in 2012 operationeel moet zijn. Voor het reconstructieproces is van belang dat het stroomgebiedsbeheersplan in 2008 gereed is ten behoeve van de formele procedure voor de vaststelling. In de eerste planperiode van het reconstructieplan (2005-2008) zullen wij onze medewerking verlenen aan het opstellen van de concept-stroomgebiedsbeheersplannen, inclusief het vanuit de Kaderrichtlijn vereiste programma van maatregelen. Wij streven er daarbij naar om deze maatregelen zoveel mogelijk een plaats te geven in het tweede generatie plan voor zover het valt binnen de kaders van de reconstructie.

Wij hebben ons tot doel gesteld om de ongezuiverde lozingen en riooloverstorten in de Meierij te saneren, conform het provinciale rioleringsbeleid. Op grond van de Wet Milieubeheer wordt 50% van de vuillast van riooloverstorten (basisinspanning) teruggedrongen in 2005. In het 'programma van maatregelen' dat in kader van de kaderrichtlijn wordt opgesteld, zullen we bekijken of de basisinspanning voldoende is of dat de ambitie hoger gelegd moet worden om de normen voor de kwaliteit van het oppervlaktewater te halen. De primaire verantwoordelijkheid voor het saneren van ongezuiverde lozingen ligt bij de gemeenten.

Daarnaast moeten RWZI's worden aangepakt waar nog geen 3e-trapswaterzuivering aanwezig is. Dit is bij de RWZI Tilburg-oost, die in 2006 gesloten zal worden.

Onkruidbestrijding wordt door gemeenten, bedrijventerreinen en door NS-railinfrabeheer opgepakt. Ook kiezen gemeenten voor een actieve opstelling bij het omgaan met water: zoals het opstellen van een gemeentelijk waterplan, evenals het actief promoten van het afkoppelen van regenwater bij woonhuizen en bedrijfspanden.

Ten behoeve van drinkwaterwinning wordt hoge prioriteit gegeven aan de kwaliteit van grondwater in kwetsbare en zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden. De zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden in de Meierij betreffen de drinkwaterwinning Waalwijk, Helvoirt en Tilburg. Alleen bij de winning van Helvoirt is sprake van een 100-jaarszone, bij de andere betreft het 25-jaarszones. We willen binnen de zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden duurzame landbouw stimuleren, alsmede het extensiveren van de rundveehouderij (door middel van bijvoorbeeld de inzet van Koopmangelden) en projecten die tot doel hebben de uitspoeling te beperken van gewasbeschermingsmiddelen zoals herbiciden (onkruidbestrijding), fosfaat en nitraat. Dit is met name relevant voor de gebieden onder Waalwijk en ten noorden van Helvoirt, die op kaart 14 als prioritair waterkwaliteitsgebied staan aangegeven. In het Tilburgse grondwaterbeschermingsgebied komt nauwelijks landbouw meer voor. Monitoring zal moeten aantonen of de genomen maatregelen toereikend genoeg zijn. Indien dit niet het geval is zullen in de tweede of derde uitvoeringsfase aanvullende maatregelen genomen moeten worden.

Stimulerende maatregelen

- Voor de Brand zullen de te nemen maatregelen in het kader van waterkwaliteit (én verdroging) gebaseerd worden op Raamplan de Leijen;
- Voor de Scheeken zullen we een proces starten in het gebied om afspraken te maken over de aanpak en de uitvoeringskaders;
- In het gebied van De Mortelen stemmen we de aanpak af met de reconstructiecommissie Beerze-Reusel;
- De aanpak van de lozingen in het buitengebied zal gebeuren conform het provinciaal rio-leringsbeleid (WHP en Nota Lozingen Buitengebied). In het stedelijk gebied wordt gewerkt volgens de beleidsnotitie Stedelijk Water van Waterschap De Dommel. Waterbeheerders voeren hun wettelijke taken uit conform de afgesproken termijnen. De AWZI/RWZI's bij Sint-Oedenrode (in 2008) en Boxtel (in 2005) worden verder verbeterd. De RWZI Tilburg Oost zal gesaneerd worden in 2004. De RWZI bij Riel zal vóór 2012 worden verbeterd (optimalisatie fosfaatverwijdering);
- De gemeenten stellen waterplannen op en ondernemen acties gericht op het afkoppelen van regenwater;
- Zowel particulieren als gemeenten en NS ondernemen actie om het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen te beperken;
- We verlenen medewerking aan het opstellen van concept- stroomgebiedsbeheersplannen, inclusief het programma van maatregelen. Hiervoor gebruiken we de ervaringen die opgedaan zijn in de pilots-waterkwaliteit in andere reconstructiegebieden. Dit gebeurt in overleg met alle partners, waarbij voor de gemeenten een nadrukkelijke rol is weggelegd;
- Momenteel loopt het project "Schoon water" bij het Loons Hoekje ten zuiden van Waalwijk. De agrariërs hier hebben het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen teruggebracht. Kern van de aanpak is het bedrijfsgerichte gewasbeschermingsplan. Daarin staat hoe de uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar het grondwater teruggedrongen wordt. Wij willen dat ook zo'n project wordt uitgevoerd bij de drinkwaterwinning Helvoirt. Brabant Water heeft aangegeven dat zo'n project overwogen wordt vanaf 2005.

6.2.4 Beekherstel

Bij beekherstel willen we het streefbeeld realiseren, dat is opgenomen in de Nota Streefbeelden voor Beken en Kreeken in Noord-Brabant (april 2002) van provincie en waterschappen.

Om het streefbeeld te realiseren is een brede strook nodig die in de bovenstroomsgelegen beken gemiddeld 20 m en in de benedenstrooms gelegen beken wel tot 500 m breed kan zijn. De gewenste ruimte voor beek- en kreekherstel is aangegeven op kaart 14.

Beekherstel heeft betrekking op de bovenloop van de Donge (Oude Leij), de Achterste en Voorste Stroom, Essche Stroom, Reusel, Rosep, Beerze, Smalwater, de Kleine Aa en de Dommel (kaart 15). Deze beken worden hersteld conform de functie die er in het WHP2+ aan is gegeven. Bij deze beken geldt als streefbeeld de midden- of benedenloop van een laaglandbeek. Voor de Beerze op de Kampina geldt een streefbeeld voor een moeraslandbeek.

De Beneden Dommel vanaf Boxtel en de Essche Stroom worden hersteld conform de functie viswater waarmee de bereikbaarheid en passeerbaarheid voor aquatische fauna is gegarandeerd. De Beneden Dommel vanaf Boxtel en de Essche Stroom hebben evenwel de functie ecologische verbindingzone. Naast een tegemoetkoming aan de aquatische fauna dient beekherstel hier ook te leiden tot een verbeterde inrichting voor de (amfibisch-)terrestrische flora en fauna (o.a. passeerbaarheid van duikers, bruggen, steigers en flonders). Verder zijn er nog enkele kleinere beken ten zuiden van Boxtel en Liempde, waar beekherstel wordt nagestreefd. Dat zijn de Blauwhoefseloop, Grote Waterloop en de Heerenbeekloop.

Er worden forse inspanningen verwacht ten aanzien van beekherstel. In de Meierij voldoet 80% van de beken niet aan het streefbeeld, zoals dat in het Waterhuishoudingsplan is aan-

gegeven. Het aantal te herstellen kilometer beek/kreek is in onderstaande tabel weergegeven. Dit is de lengte van de beken/kreken zoals opgenomen op kaart 14. Hierbij is nog geen prioritering aangebracht of een keuze wat in de reconstructieperiode gerealiseerd dient te worden. Wij willen in de eerste uitvoeringsperiode met de helft van de trajecten aan de slag te gaan, omdat we anders in 2016 niet klaar zijn met de totale inspanningsverplichting. Dit kan alleen mits er voldoende middelen en menskracht beschikbaar komt. Beekherstel kan meeliften met de realisatie van de REV en de EVZ's. Voor de beekhersteltrajecten die niet zijn opgenomen in het beleidsplan van de betrokken waterschappen, zullen we ons inzetten om deze trajecten te realiseren bijvoorbeeld met inzet van menskracht en middelen vanuit provincie/Rijk.

Tabel 6.1 Lengte te herstellen beek

Reconstructiegebied	Lengte kreek- en beektracés [km] binnen landgebruik EHS	Lengte kreek- en beektracés [km] binnen landgebruik landbouw
de Meierij	96	10

Bron: Effectenonderzoek water september 2003, Royal Haskoning

We hebben een prioritering in de te herstellen beektrajecten aangebracht. Dat is gebeurd op grond van een inventarisatie van projecten in voorbereiding, een combinatie met het realiseren van andere doelstellingen (waterkwaliteit, waterberging) en van de te verwerven EHS.

De hoogste prioriteit hebben beken waar nu al voorbereidingen worden getroffen. Daarna komen de beken waar ook maatregelen voor verbetering van de waterkwaliteit/waterberging worden voorzien, vervolgens de beken die, door ligging in de natuurgebieden en/of te verwerven EHS relatief eenvoudig zijn te herstellen (geen extra grondaankopen noodzakelijk).

Om het beekherstel te realiseren zal voor de betreffende grond conform de natuurlijke streefwaarden gezocht worden naar een passend landgebruik, afgestemd op beekherstel eventueel in combinatie met waterberging. Dit kan door agrarisch natuurbeheer of verwerving of door het inzetten van instrumentarium zoals genoemd onder paragraaf 10.4. Het is wenselijk dat de concreet begrensde beekherstelgebieden een planologische bescherming krijgen. Dit zal geschieden voor de trajecten, die reeds concreet begrensd zijn in het landelijk gebied. In de Meierij betreffen dit de Voorste Stroom en de Grote Waterloop die een doorwerking krijgen in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet.

Stimulerende maatregelen

De komende vier jaar zal gestart worden met beekherstel voor de volgende beken:

- Oude Leij bij Tilburg;
- Voorste Stroom;
- Essche Stroom ;
- Dommel door Boxtel;
- Deel Dommel in Sint-Oedenrode;
- Rosep;
- Smalwater;
- De Kleine Aa;
- Achterste Stroom;
- Grote Waterloop;
- Heerenbeekloop.

De gemeente Sint-Oedenrode heeft het project Dotterbloem in voorbereiding. Het gaat om maatregelen in/om de Dommel met name voor het deel dat door de hoofdkern van Sint-Oedenrode stroomt. Het waterschap en de gemeente Boxtel hebben de Grote Waterloop, de Heerenbeekloop en de Dommel door Boxtel in uitvoering genomen. Voor de Lange Rekken/Het Rijens Broek wordt een inrichtingsplan opgesteld, waarvan een klein stukje (langs de Donge aan de zuidzijde van het Wilhelminakanaal) nog binnen het reconstructiegebied ligt.

Regulerende maatregelen

- In alle beekherstelgebieden de strook vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen (o.a. intensieve recreatie, uitbreiding bedrijven, intensieve teelten), die aangegeven staat op de kaart 14 met het voorkeursalternatief van water. De toetsing hiervan gebeurt door de watertoets, die sinds 1 november 2003 verplicht is;
- De Voorste Stroom en de Grote Waterloop krijgen een planologische bescherming door middel van doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet (zie plankaart 1).

6.2.5 Bodembeheer

Wij hanteren als uitgangspunt dat de bodem beschermd dient te worden tegen verontreiniging en fysieke aantasting zoals in de Wet bodembescherming is aangegeven. Op dit moment wordt mede onder invloed van Europese richtlijnen het nationale bodembeleid vernieuwd. Hierin blijft het standstill-principe vertrekpunt. Om toekomstig gebruik van de bodem voor andere functies mogelijk te maken, mag geen onherstelbare schade aan de bodem worden toegebracht.

Bij de uitvoering van dit reconstructieplan is het behoud van relatief schone (water)bodems een randvoorwaarde. Op het moment dat daadwerkelijk wordt ingegrepen in het gebied streven wij naar het verhogen van de kwaliteit en de gebruikswaarde van de bodem. Met daadwerkelijk ingrijpen wordt o.a. bedoeld: oprichten of verwijderen van bebouwing, aanleggen of verwijderen van beplanting, graven in de bodem en aanpassen van de waterhuishouding. Dit is onder meer aan de orde bij de ontwikkeling van duurzame (project)locaties intensieve veehouderij, herverkeveling, realiseren gebieden voor regionale waterberging, bos en natuur en bij beekherstel.

In geval van (water)bodemverontreiniging wordt de verontreiniging volgens wettelijke regels verwijderd dan wel op andere wijze gesaneerd. Wij voorkomen dat bij functiewijzigingen of intensiever gebruik van de bodem een afname van de bodemkwaliteit optreedt of de aan de bodem gekoppelde onvervangbare waarden worden aangetast.

Het reconstructieplan is afgestemd op de plannen van het projectbureau Actief Bodembeheer De Kempen. Bij o.a. verplaatsingen en verkavelingswerken zullen we gezamenlijk een onderzoek doen naar het voorkomen van zinkassen. Als in kwetsbare natuurgebieden zinkassen liggen, die door uitspoeling naar het grondwater de gewenste natuurdoeltypen bedreigen, dan zullen we deze vervuilsbron isoleren of saneren. Het projectbureau ondersteunt ons dan bij de uitvoering. Ook bij uitvoering van maatregelen in het Dommeldal betrekken we het projectbureau, indien we stuiten op vervuiling met zware metalen.

Daarnaast hebben wij bij het opstellen van het reconstructieplan rekening gehouden met de doelstellingen van het project 'Hergebruik en Eindbestemming Gesloten Stortplaatsen'.

Stimulerende maatregelen

Saneren stortplaatsen in beekherstelgebieden of in kwetsbare gebieden.

6.3 Milieu

6.3.1 Ammoniak

Depositie van ammoniak heeft een eutrofiërend effect en beïnvloedt daarmee de mate waarin natuurdoelen kunnen worden gerealiseerd. Ammoniak heeft ook een verzurend effect.

In de Meierij ligt een aantal natuurterreinen met plantensoorten die gebonden zijn aan (zeer) voedselarme milieumomstandigheden. Deze (zeer) kwetsbare natuurgebieden staan weergegeven op kaart 7. Naast natuurdoeltypen zijn ook de voormalige heideterreinen (thans vaak naaldbos) zeer verzuringsgevoelig, omdat deze bodems vrijwel geen organisch buffermateriaal bevatten om zure neerslag te kunnen compenseren.

De ammoniakemissie en -depositie op voor verzuring gevoelige natuurgebieden in de EHS wordt verdergaand dan het generieke beleid gereduceerd door deze gebieden en zones daaromheen zoveel mogelijk aan te wijzen als extensiveringsgebieden met beperkingen voor uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven (toepassing afspraken Cork, zie § 6.9 Integrale Zonering). In de Wet ammoniak en veehouderij is bepaald dat in een zone van 250 meter rond zeer kwetsbare gebieden een emissieplafond geldt. Tevens zijn deze gebieden aangewezen als extensiveringsgebied. In een aantal gevallen is hiervan afgeweken (zie § 6.9).

Bij de begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden hebben we een minimale afstand van 1000 meter tot kwetsbare Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en tot Natuurbeschermingswetgebieden aangehouden. Voor de extensiveringszone is rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden 250 m aangehouden. Dit neemt niet weg dat de bedrijven die in het verwevingsgebied liggen in de nabijheid van een Vogel- en Habitatrichtlijngebied een habitattoets zullen moeten doen, om te toetsen of ze hun voorgenomen uitbreiding kunnen realiseren. De ruimte die het verwevingsgebied suggereert, zou wel eens minder kunnen zijn dan op grond van de habitattoets toegestaan wordt. Dit geldt o.a. voor de verwevingsgebieden rondom de Loonse en Drunense Duinen, de Brand en de Leemkuilen en rondom de Kampina en Oisterwijkse venen. Rondom de Kavelen en Dommelbeemden zal een NB-wettoets gedaan moeten worden.

We hebben de begrenzing van de extensiveringsgebieden op perceelsniveau uitgevoerd in nauw overleg met de streek (zie kaart 19). De belangrijkste extensiveringsgebieden die op basis van ammoniak begrensd zijn: Huis ter Heide, Loonse en Drunese Duinen, De Brand, Brokkenbroek, Helvoirts Broek, Gement, Kampina, de Scheeken, Nieuwe Heide, de Geelders, Mortelen voorzover gelegen in de Meierij, het Vresselsch Bosch en Veldersbos. Dit betekent dat in deze gebieden hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven niet meer mogelijk is. Voor bestaande intensieve veehouderijen geldt een “bouwblok op maat”. Het vertrekpunt hierbij is het respecteren van in (actuele) bestemmingsplannen toegekende bouwrechten, waarbij in acht wordt dat rechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 een beoordeling krijgen volgens het “bouwblok op maat” (zoals gebruikt in het Streekplan van 1992) waarbij alleen aantoonbaar concrete initiatieven een uitbreiding van gebouwen kunnen krijgen van maximaal 15%. In de overige gevallen wordt een strakke lijn om de bebouwing getrokken (Overeenkomst van Cork).

Dit zal ook zo uitgewerkt worden in de bestemmingsplannen buitengebied. Voor de toekomstvolle intensieve veehouderijbedrijven binnen deze extensiveringsgebieden wordt gestreefd naar verplaatsing naar duurzame bestaande agrarische locaties in een verwevingsgebied of naar duurzame bestaande en nieuwe agrarische locaties in landbouwontwikkelingsgebied in de Meierij.

In de extensiveringsgebieden natuur worden (vrijwillige) bedrijfsverplaatsingen en -beëindigingen van de betrokken intensieve veehouderijbedrijven en stimulering van grondgebonden veehouderij (via Koopmangelden) met reconstructiemiddelen ondersteund, zie de maatregelen voor de landbouw § 6.6.2.

Op kaart 19 zijn ook de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden begrensd. Inplaatsing is alleen maar mogelijk indien ook uitplaatsing plaatsheeft. Inplaatsing van intensieve vee-

houderijen in landbouwontwikkelingsgebieden zal bij voorkeur plaatsvinden voor knelgevallen uit de Meierij en is dus gekoppeld aan uitplaatsing, zodat de totale emissie niet toe zal nemen. We streven ernaar om in het kader van de reconstructie een geschikte locatie te vinden voor die bedrijven die om bovenbedoelde reden verplaatst willen worden. Voor de daadwerkelijke verplaatsing kan de Ontwikkelingbureau Intensieve Veehouderij (OBIV) worden ingeschakeld. We hebben hiervoor robuuste landbouwontwikkelingsgebieden aangewezen met voldoende ruimte voor de inplaatsing van landbouwbedrijven. Bij nieuwvestiging zullen milieu- en landschappelijke aspecten worden meegenomen. Uit het MER blijkt dat vanwege de hoge achtergrond depositie voorlopig weinig milieuwinst te halen is. Het kan evenwel zo zijn, dat in concrete situaties wel “winst” kan worden behaald. Dat betekent dat “maatwerk toepassen” als resultaat oplevert dat er toch in verplaatsing wordt geïnvesteerd. Bovendien zorgt verplaatsing voor de realisatie van andere doelen, zoals verbetering van landschappelijke waarden en terugdringen van geluids- en verkeersoverlast. Op grond van meerdere thema’s (milieu, water, landschap, EHS) zal een integrale afweging moeten plaatsvinden omtrent het inzetten van de beschikbare middelen voor de te verplaatsen bedrijven, aan te kopen gronden en/of aangepaste inrichting en beheer. Voor het herstel van de natte natuurplek is kwelherstel namelijk veel crucialer dan lokale ammoniakbronnen (behalve voor voedselarme delen, zoals hoogveen, etc). Dit heeft nadrukkelijk gevolgen voor de gewenste bestemming/verplaatsing, inrichting en beheer. Hieruit volgt tevens dat bij een doelmatige inzet van middelen naar alle landbouwsectoren gekeken wordt en niet alleen naar de intensieve veehouderij.

Intensieve bedrijven die willen doorontwikkelen boven een bepaalde omvang krijgen te maken met de IPPC-richtlijn. De richtlijn heeft als doelstelling om ‘belangrijke verontreiniging’ te voorkomen. Enerzijds moet gebruik worden gemaakt van moderne stalsystemen, waarvoor de Amvb Huisvesting een belangrijk spoor is. Anderzijds moet een omgevingstoets plaatsvinden. Het reconstructieplan biedt een belangrijke aanzet hiervoor omdat middels de integrale zonerings voor de intensieve veehouderij een omgevingstoets is gemaakt. In de nieuwe ammoniakwet wordt rekening gehouden met de doorwerking van de IPPC-richtlijn. Verdere ruimtelijke vertaling van deze richtlijn is door een onvoldoende zicht op de werkingsfeer nu niet mogelijk. Dit sluit dus niet uit dat individuele bedrijven hiermee te maken krijgen.

Naast de bescherming van kwetsbare natuurgebieden via zonerings willen wij de huidige totale ammoniakemissie (circa 3,1 kton) van de Meierij aanzienlijk terugdringen. Voor de Meierij streven we naar een ammoniakemissie van 1,9 kton. Dit regionale cijfer heeft uitsluitend de functie van referentiewaarde. Deze referentiewaarde heeft niet als doel (in de eerste planfase) bedrijfsontwikkelingen of verplaatsingen te sturen.

Via deze referentiewaarde wordt inzichtelijk in welke mate het totaal aan reconstructieplannen bij zal dragen aan het behalen van het Brabantse emissiedoel van 18 kiloton in 2010. In dit plan is de gecombineerde inzet van de generieke wet- en regelgeving (nationaal en Europees) en de zonerings cruciaal voor het realiseren van de doelstellingen ten aanzien van de natuur en- en milieukwaliteit. De provincie gaat de ontwikkelingen van de intensieve veehouderij en de milieueffecten monitoren. Indien de situatie ontstaat dat (bijvoorbeeld door veranderingen in Europees of nationale wetgeving of ontwikkelingen in de sector), het doelbereik ten aanzien van natuur, milieu, water en leefbaarheid verslechtert dan zullen wij ons beleid heroverwegen. De provincie beschikt reeds over een monitoringssysteem om de ammoniakemissie te monitoren, waarbij de gemeenten informatie over de veehouderijen aanleveren: het Bestand Veehouderijbedrijven (BVB). We vragen de gemeenten voor een goede monitoring het BVB actueel te houden.

Ook willen wij pilots voor emissiereductie op veehouderijbedrijven starten om de toepassing van de meest kostenefficiënte maatregelen (zoals betere stalsystemen, efficiëntere mestaanwen-

ding, beperking van kunstmestgebruik en voermaatregelen) te stimuleren. Agrariërs realiseren nu al emissiereductie door tal van (verplichte) maatregelen. Voorbeelden zijn het verplicht onderwerken en afdekken van mest, toepassing van MINAS en uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven mits ze emissie-arme staltechnieken (ALARA) toepassen, conform AMvB-Huisvesting. De voorkeur gaat uit naar brongerichte maatregelen zoals hierboven zijn genoemd boven end of pipe maatregelen als chemische luchtwassers. Om aanvullende toepassing van de meest kostenefficiënte maatregelen (zoals bijvoorbeeld betere mestaanwending, beperking van kunstmestgebruik en voermaatregelen) te stimuleren, is een subsidieregeling nodig. Met een pilot in heel de Meierij wordt geprobeerd het ammoniakplafond te realiseren. De essentie hiervan is een vrijwillige bedrijfsanalyse. De kennis die uit het provinciaal project ‘Transitie duurzame landbouw’ naar voren komt, kan in dit verband worden ingezet. Dit pilot-project is opgenomen in het uitvoeringsprogramma.

Stimulerende maatregelen

- Starten van een pilot, gericht op emissiereductie op veehouderijbedrijven, waarbij de ammoniakproblematiek als onderdeel van de totale stikstofproblematiek op de bedrijven wordt aangepakt;
- (Tweede) Verplaatsingsregeling (VIV) van intensieve veehouderijbedrijven uit EHS en uit zone van 250 meter rond EHS;
- Derde Tranche Beëindigings- en Sloopregeling;
- Screenen van bedrijfsbestanden en innemen van oude (niet meer in gebruik zijnde) milieuvergunningen;
- Ruimte voor Ruimte;
- Samenvoeging op duurzame locatie;
- Maatregelen volgend uit het benaderen van knelpuntgevallen (zie Cork).

Regulerende maatregelen

Regulerende maatregelen zijn verwerkt in de Integrale Zonering, waarbij een koppeling is tussen inplaatsing en uitplaatsing. Bij een verplaatsing moet in beeld gebracht worden wat de milieuwinst is van de verplaatsing (zie § 6.9).

6.3.2 Stank

Om het aantal (ernstig) stankgehinderden in de Meierij te verminderen zijn de gebieden begrensd waar stankhinder gereduceerd wordt. Het verminderen van het aantal stankgehinderden lukt het best door maatregelen in zones rond kernen te nemen en daarom is een oplossing vooral mogelijk als we samen met de gemeenten deze problematiek aanpakken. De gemeenten kunnen oplossingen aandragen voor knelgevallen, door bijvoorbeeld Ruimte voor Ruimte toe te passen. We leveren een belangrijke bijdrage aan de vermindering van het aantal stankgehinderden door het beperken van uitbreidingsmogelijkheden van intensieve veehouderijbedrijven rond de kernen. Deze gebieden krijgen meer bescherming voor stankhinder doordat een zone rondom woonkernen als extensiveringsgebied voor de intensieve veehouderij wordt begrensd. In een aantal gevallen zijn we daarvan afgeweken (zie § 6.9).

De stankgevoelige objecten zijn o.a. kernrandzones, niet-agrarische lintbebouwingen, bebouwingsclusters en andere grote stankgevoelige objecten (met recreatieve of maatschappelijke functies). Het gaat om de categorie-indeling op basis van de Richtlijn veehouderij en stankhinder. De betreffende gebieden worden begrensd als extensiveringsgebied. Hiervoor geldt de stankwet. Dit betekent dat in deze gebieden hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven niet meer mogelijk is. Voor uitbreiding wordt verwezen naar de tekst die hierover staat bij de paragraaf over ammoniak (§6.3.1). Een versoepeling van de stankwet geldt alleen voor de extensiveringsgebieden die specifiek het primaat natuur (extensiveringsgebieden natuur)

hebben gekregen. Hier geldt hetzelfde voor stank in de verwevingsgebieden en in de landbouwontwikkelingsgebieden. Dit zal ook zo uitgewerkt worden in de bestemmingsplannen buitengebied.

Afhankelijk van de mate waarin bedrijven daadwerkelijk een stankprobleem veroorzaken zullen de toekomstvolle intensieve veehouderijbedrijven worden verplaatst naar een duurzame bestaande agrarische locatie in een verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied in de Meierij.

De landbouwontwikkelingsgebieden liggen op minimaal 500 meter afstand van categorie 1 objecten. We vinden het niet verantwoord om het effect van stalsystemen met een geuremissiefactor die lager is dan die van traditionele stallen nu al mee te nemen bij de begrenzing van de landbouwontwikkelingsgebieden.

Met alleen verplaatsing van veehouderijbedrijven en emissiereductie (ammoniak én stank) uit stallen is de stankdoelstelling niet te halen. We sluiten ten behoeve van het terugdringen van stankhinder aan bij de reductiemaatregelen die genomen worden in het pilotproject voor de realisatie van het emissieplafond voor ammoniak (zie paragraaf 6.3.1). In sommige gevallen zal een reductie van de stikstof- en ammoniakemissie ook leiden tot emissiereductie van stankveroorzakende stoffen. Daarbij kan gedacht worden aan verdergaande emissiereducerende manieren en tijdstippen van aanwenden, bewerking van meststoffen (o.a. mestvergisting leidt tot minder stank) en de soort mest, die wordt aangewend.

Evenals voor afname van de ammoniakemissie, zullen wij ook pilots ondersteunen om een extra afname van de stankemissie te stimuleren. Deze zijn opgenomen in het uitvoeringsprogramma. De kennis die uit het provinciaal project 'Transitie duurzame landbouw' naar voren komt, kan in dit verband worden ingezet.

Uit het MER blijkt dat veel stank veroorzaakt wordt door veldemissies. We adviseren veldemissie te verminderen door mestvergisting toe te passen.

Verder monitoren we de voortgang van de stankreductie ten opzichte van stankgevoelige objecten.

Stimulerende maatregelen

- Beëindiging en eventueel verplaatsing van intensieve veehouderij-bedrijven in de extensiveringsgebieden rond bijvoorbeeld kernen, met het oog op terugdringing van het aantal stankgehinderden;
- Het aanhaken bij de pilot ammoniakreductie, met het oog op stankreductie vanuit veehouderijbedrijven door aanpassing van technieken en bedrijfssystemen.

Regulerende maatregelen

- Regulerende maatregelen worden verwerkt in de Integrale Zonering.

6.3.3 Mestver- en bewerking en duurzame energie

Wij zullen mestver- en bewerking stimuleren door, als de vraag zich voordoet, locaties voor gezamenlijke mestverwerking planologisch aan te geven en procesondersteuning te bieden bij mestverwerkingsinitiatieven (zoals buurtmestverwerking of regionale mestverwerking). Hierbij wordt in eerste instantie gedacht aan bedrijventerreinen, waterzuiveringen en stortplaatsen en in tweede instantie aan landbouwontwikkelingsgebieden.

Er zijn op dit moment geen mestverwerkingsinitiatieven in de Meierij.

Wij willen de provinciale doelstelling van 5% duurzame energie in 2010 ook realiseren in de Meierij. Daarom zullen we initiatieven ondersteunen die gericht zijn op energiebesparing,

productie van zonne- en windenergie, productie van energie uit biomassa, warmte- en koude-opslag en mestvergisting. Energie uit zonlicht c.q. -warmte en energieteelt moeten gestimuleerd worden. Voor wat betreft windmolens moet aangesloten worden bij grote infrastructuren en bedrijventerreinen in de regio.

Stimulerende maatregelen

- Het procesmatig ondersteunen van mestverwerkingsinitiatieven in de Meierij, als de vraag zich voordoet;
- Het ondersteunen van initiatieven op het gebied van duurzame energie in het landelijk gebied, waarbij projecten gericht op de teelt van biomassa de voorkeur genieten.

6.3.4 Geluid en licht

Er zijn twee stiltegebieden in de Meierij namelijk de Loonse en Drunense Duinen en de Kampina. Daarnaast zijn er ook nog andere gebieden die wel als stil te typeren zijn, maar die geen specifieke bescherming hebben. De meeste natuurgebieden zijn aan te duiden als stille gebieden.

We zijn van mening dat zowel de stiltegebieden als de stille gebieden zoveel mogelijk moeten worden beschermd tegen geluidsbronnen. Recreatieve ontwikkelingen kunnen de stilte verstoren. Daarom is recreatieve zonering een vereiste om de natuurwaarden in dergelijke gebieden te waarborgen. Het gaat hier met name om een route-aanduiding.

Daar waar zich bij projecten in het kader van dit plan kansen voordoen om de geluidsbelasting op stiltegebieden te verminderen, zullen wij dit ondersteunen / stimuleren. Het afsluiten van wegen kan een bijdrage leveren aan het creëren van stiltegebieden. Voorwaarde bij deze maatregel is dat het gebied wel toegankelijk moet blijven voor de bewoners.

In 2004 zal er door een aantal gemeenten (gelegen rondom de gemeente Tilburg) een nota industrielawaai vastgesteld worden. In deze notitie zal o.a. het beleid, de typering van de gebieden en de referentieniveaus vastgelegd worden, die gehanteerd zullen worden bij de vergunningverlening.

De geluidsbelasting op stiltegebieden mag door uitvoering van de reconstructie niet toenemen.

Stimulerende maatregelen

- Wij formuleren in een uitvoeringsplan streefdoelen en bijbehorende maatregelen voor het verminderen van geluidsbelasting in stiltegebieden en in stille gebieden. Dit geldt in het bijzonder voor leefgebieden met kwetsbare soorten welke gevoelig zijn voor geluidsbelasting en voor natuurgebieden in zijn algemeenheid;
- Het aanbrengen van een recreatieve zonering in natuurgebieden;
- We zullen ervoor zorgen dat de bescherming tegen geluid wordt gerespecteerd bij uitvoering van maatregelen;
- Daar waar er zich kansen voordoen zullen we plaatselijke initiatieven ondersteunen, zoals het afsluiten van wegen;
- Aanpakken van overlast van illegale motorcrossterreinen;
- Om de geluidsoverlast te verminderen zullen de wegvakken van de N65 waar werkzaamheden plaatsvinden, worden vervaardigd van dubbellaags ZOAB.

De donkere gebieden moeten zoveel mogelijk beschermd worden tegen lichtbronnen.

De lichtuitstraling vanuit het stedelijk gebied, door wegverlichting, buitenverlichting en recreatieve voorzieningen kan op gemeentelijk of lokaal niveau aangepakt worden.

Wij ondersteunen de beleidsmatige verankering van de nog resterende donkere gebieden die in de reconstructieperiode plaats zal vinden. Wij streven ernaar dat deze donkere gebieden behouden blijven. Daar waar zich bij projecten in het kader van dit plan kansen voordoen om

donkere gebieden te herstellen, zullen wij dit ondersteunen.

Daarnaast zullen wij, vooruitlopend op de beleidsmatige verankering, projecten ondersteunen die bijdragen aan bewustzijn van en de verantwoordelijkheid voor de waarden van donkere gebieden bij overheden, organisaties en individuele burgers.

Een bijzonder punt van aandacht vormt de uitstraling van de assimilatieverlichting in de glastuinbouw, die lokaal een enorme bron van lichtvervuiling is. Hier is zeer veel maatschappelijke weerstand tegen. Tot nu toe is te weinig aandacht geweest voor de landschappelijke inpassing van glastuinbouwbedrijven, in het bijzonder gelet op de uitstraling van de verlichting. Op die plaatsen waar lichthinder speelt (verstoring van ecologie en mensen), worden de gemeenten opgeroepen om de mogelijkheden te benutten die de Wet Milieubeheer biedt.

Stimulerende maatregelen

- We zullen ervoor zorgen dat de bescherming tegen licht wordt gerespecteerd bij uitvoering van maatregelen;
- Daar waar er zich kansen voordoen zullen we plaatselijke initiatieven ondersteunen, zoals het aanpassen van verlichting bij wegen en het afschermen van lichtmasten;
- Aandacht voor betere landschappelijke inpassing van glastuinbouwbedrijven, gericht op het terugbrengen van lichtvervuiling.

6.4 Natuur

6.4.1 Ecologische hoofdstructuur (EHS)

Wij zijn van mening dat de ecologische hoofdstructuur versneld moet worden gerealiseerd. Er is een analyse uitgevoerd van de verworven en nog te verwerven EHS. Op peildatum 1 januari 2002 diende nog 1875 ha EHS in de Meierij te worden verworven. De oppervlakte van de totale EHS in de Meierij is 17449 ha. Onderstaande tabel geeft hiervan een overzicht.

Tabel 6.2 Overzicht bestaande en te realiseren oppervlakte EHS in reconstructiegebied Meierij

Bestaand bos- of natuurgebied	12730 ha
Gepland bos- of natuurgebied	155 ha
Beheersgebied	1276 ha
Verbindingszone	223 ha
Reservaatsgebied verworven	986 ha
Natuurontwikkelingsgebied verworven	205 ha
Reservaatsgebied te verwerven	1674 ha
Natuurontwikkelingsgebied te verwerven	200 ha
Totaal ha EHS	17449 ha

Peildatum: 1-1-2002

Het Rijksbeleid is er op gericht dat de EHS in 2016 is verworven en in 2018 de inrichting ten behoeve van de natuurontwikkeling is afgerond.

De mogelijkheden om de EHS versneld te kunnen realiseren (dus vóór 2018) zullen in het kader van een op te stellen Aankoopstrategieplan (ASP) worden onderzocht.

Kansen om de EHS versneld te realiseren zien wij **vooral**:

- In samenhang met waterberging. Waterberging op nog niet verworven reservaats- en natuurontwikkelingsgebieden kan ertoe leiden dat de EHS hier versneld kan worden gerealiseerd;

- In samenhang met beekherstelmaatregelen;
- In samenhang met de aanleg van recreatieve infrastructuur;
- In samenhang met uitplaatsing van agrarische- en (mogelijk) recreatieve bedrijven;
- Te bevorderen (voorlichting, samenwerking stimuleren) dat meer particuliere grondeigenaren gebruik maken van de daarvoor bestemde middelen.

In principe streven we naar een versnelde realisering van de EHS. De feitelijke realisering is echter afhankelijk van vele factoren zoals inzet van Rijksmiddelen en de beschikbaarheid van gronden. Maar we houden de ambitie hoog. Verwerving van de EHS is namelijk een cruciale factor voor het bereiken van andere reconstructiedoelen, zoals verdrogingsbestrijding, beekherstel, waterberging, ontsnippering van leefgebieden en soortenbescherming.

Naast inspanningen van het Rijk heeft de provincie zelf ruime mogelijkheden voor flankerende maatregelen, die een versnelde realisatie van de EHS mogelijk maken.

Waar veel grond verworven moet worden voor natuur, landschap en waterdoelen is vrijwillige kavelruil een goede manier om de verwerving te versnellen, aaneengesloten percelen te verwerven en de verkavelingssituatie van de omliggende bedrijven te verbeteren. Een kenner van het gebied kan dan optreden als grondverwerver en ruilcoördinator.

Kansen zijn aanwezig bij de realisatie van deelaspecten van de waterthema's, waarbij verwerving van gronden een belangrijke uitvoeringsmaatregel is.

Om te komen tot een gecoördineerde, snelle en effectieve aanpak van de grondverwerving in de Meierij en waarbij dit gebeurt in "stilte" en respect voor privacy van de grondeigenaren, worden de onderstaande uitgangspunten voorgesteld:

- Provincie Noord-Brabant, terreinbeheerders, gemeenten, Waterschap De Dommel en DLG, stellen een kleine gebiedsgericht afstemmingsoverleg grondverwerving in.
- Dit afstemmingsoverleg begeleidt de grondverwerving in de Meierij op hoofdlijnen en draagt oplossingen aan voor de zich voordoende problemen.
- De taakstelling van de grondverwerving geldt voor de gehele duur van het reconstructieplan. De provinciebrede programmering en financiering van de grondverwerving wordt dusdanig opgezet, dat de grondverwerving continu kan plaatsvinden. Naast het hanteren van een strikte privacy is continuïteit immers een belangrijk onderdeel van het vertrouwen dat de kopers van gronden moeten opbouwen.
- Op voorstel van de reconstructiecommissie stellen GS één of meer aankoopplannen vast voor delen van het reconstructiegebied. Binnen deze aankoopplannen vindt actieve benadering van potentiële grondverkopers plaats. De aankoopplannen bevatten onderlinge afspraken over de inzet van personeel, gelden en instrumenten van betrokken partijen. Het afstemmingsoverleg begeleidt de opstelling van aankoopplannen en draagt zorg voor de (overige) afstemming van de aankoopactiviteiten van deze partijen.
- De toekomstige eigenaren van de EHS zijn mede verantwoordelijk voor de realisering van de EHS. Zij zetten hun aankopers met hun netwerk binnen de agrarische sector in voor de grondverwerving. De terreinbeheerders geven desgevraagd voorlichting over de mogelijkheden van agrarisch natuurbeheer.
- Het waterschap zet zijn grondportefeuille in voor de realisatie van reconstructiedoelen, primair de watergerelateerde.
- De gemeenten in de Meierij stellen in principe gemeentelijke gronden ter beschikking voor de realisering van de EHS of ruilgrond. Ook informeren zij het afstemmingsoverleg over hun aankoopplannen in het buitengebied en stemmen, voor zover mogelijk, gemeentelijk aankoopbeleid af op de taakstelling van de reconstructie.
- Alle kopers van gronden besteden naast de verwerving van gronden ook aandacht aan de

- mogelijkheden die particulier natuurbeheer kan bieden voor de realisering van de EHS.
- Partijen werken dusdanig, dat er een zo kort mogelijke periode ligt tussen het moment waarop de verkoper de voorlopige koopakte tekent en het passeren van de transportakte bij de notaris (streven: 3 maanden). Naast de eerder genoemde privacy en continuïteit is het maximale tijdsbestek bepalend voor het behalen van de taakstelling.

De gehele Meierij geldt als aankoopgebied. Grondverwerving vindt plaats voor alle relevante reconstructiedoelen, met name natuur, water en landbouw. Verwerving vindt zowel ter plekke als in de vorm van ruilgrond plaats. De potentieel te verwerven gronden worden wel steeds beoordeeld op hun inzetbaarheid voor de reconstructie.

Wanneer gronden zijn verworven voor de realisatie van de EHS, zijn vaak ook inrichtings- en beheersmaatregelen nodig om de grond geschikt te maken voor de gewenste natuurdoelen. Zodra duidelijk is dat voldoende grond beschikbaar is om een functioneel inrichtingsplan te maken en uit te voeren, zullen wij dit initiëren en ondersteunen. Wanneer gronden binnen de EHS in particulier natuurbeheer worden genomen, zullen wij erop toezien dat een inrichtings- en beheersplan wordt opgesteld en uitgevoerd om de gewenste natuurdoelen te realiseren.

In grote delen van de EHS wordt de realisatie van gestelde natuurdoelen bemoeilijkt door externe factoren. In dit verband kunnen verdroging, vermessing, versnippering, verontreiniging, verstoring door licht en geluid worden genoemd. Herstel van de milieuvoorwaarden ten behoeve van de te realiseren natuurdoelen kan alleen plaatsvinden als dat op een integrale wijze gebeurt. Middels de realisatie van andere opdrachten (water & bodem en ammoniak), of de wijze waarop ontwikkelingen worden getoetst of gestimuleerd, wordt in de meeste gevallen ook de kwaliteit van de EHS versterkt.

Stimulerende maatregelen

- Realisatie van 1875 hectare nieuwe natuur door middel van grondverwerving of agrarisch natuurbeheer (daar waar natuurdoeltypen dat toelaten). In de eerste planperiode is onze verwervingsambitie 50%. We geven prioriteit aan natte natuurparels en beekhersteltrajecten. In gebieden waar op grote schaal grondverwerving ten behoeve van natuur zal plaatsvinden, wordt voorgesteld door middel van vrijwillige kavelruil of modulaire landinrichting de verkavelingssituatie van de achterblijvende bedrijven te verbeteren en een zo groot mogelijk aaneengesloten deel EHS te realiseren;
- Inrichting van de verworven gronden;
- De verbetering van de kwaliteit van de EHS door tegengaan van verdroging, vermessing, versnippering, verontreiniging, verstoring door licht en geluid wordt beschreven onder de afzonderlijke thema's.

6.4.2 Verbindingszones

Ecologische verbindingzones

Het creëren van (robuustere) natuurgebieden alleen is niet voldoende. Om populaties van dieren en planten een zeker bestaan te bieden, moeten planten en dieren zich kunnen verplaatsen van het ene (natuur-)gebied naar het andere. Daar waar natuurgebieden niet vergroot en versterkt kunnen worden, is verbinding van gebieden een goede optie. Dit kan gebeuren door het aanleggen van ecologische verbindingzones (EVZ's) en het treffen van ontsnipperingsmaatregelen. EVZ's zijn een onlosmakelijk onderdeel van de EHS.

Wij willen de werking van de ecologische verbindingzones versterken door gemeenten en waterschappen in het reconstructieplan te ondersteunen bij het realiseren ervan. Gedeputeerde

Staten stellen daar jaarlijks middelen voor ter beschikking. Naast de ecologische verbinding-zones zoals deze in het Streekplan zijn aangeduid, zijn ecologische relaties tussen gebieden te versterken middels groenblauwe dooradering of Lokaal Ecologisch Raamwerk. Zowel het Rijksbeleid met betrekking tot “groenblauwe dooradering” als het provinciale instrumentarium voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer faciliteren dergelijke projecten. Met de hieraan verbonden stimuleringsregeling willen wij bevorderen dat landschapselementen buiten de EHS hersteld worden en bereikbaar zijn voor planten en dieren zodat deze kunnen functioneren als migratieroute voor doelsoorten van de te verbinden natuurgebieden. Kansen doen zich ook voor bij bermbeheer (b.v. kruidenrijke bermen langs wegen, fiets- en wandelroutes en waterlopen), teeltvrije zones ter verbetering van de waterkwaliteit en de inzet van stimuleringsmaatregelen voor agrarisch landschapsbeheer.

In de Meierij betreft het hoofdzakelijk natte ecologische verbindingen (gebonden aan waterlopen en beken). Het waterschap fungeert als trekker bij de realisatie van de natte EVZ's langs de waterlopen en Rijkswaterstaat als trekker langs de kanalen.

Als andere partijen een EVZ willen realiseren en een bijdrage van het waterschap nodig is, zullen de waterschappen dit afwegen op basis van het hydrologisch en ecologisch belang.

In de Meierij komen ook droge ecologische verbinding-zones voor. De EVZ Kampina-Sparrenrijk in Boxtel is daar een voorbeeld van. Wij zullen bevorderen dat de kansen om de droge EVZ's te realiseren, zoveel mogelijk worden benut. Met name de realisatie van droge EVZ's is een groot knelpunt en blijft ver achter op schema. Van de gerealiseerde EVZ's zijn vaak zowel de kwaliteit als de maatvoering onvoldoende.

Verder is het beleid gericht op realisatie van extra verbindingen in de vorm van de groenblauwe dooradering (lokaal ecologisch raamwerk).

Deze groenblauwe dooradering dient doelgericht te worden ingezet om:

- de kwaliteit van het agrarisch cultuurlandschap te vergroten;
- bedreigde soorten te beschermen;
- de samenhang en buffering van de EHS te versterken door o.a. de aanleg van verbinding-zones en buffergebieden (zoals bijv. landschapsecologische zones);
- natuurgerichte recreatiemogelijkheden te verruimen;
- bij te dragen aan een duurzaam waterbeheer (o.a. verdrogingsbestrijding en waterberging);
- streekeigen identiteit te versterken;
- cultuurhistorische landschapswaarden herstellen.

We willen de groenblauwe dooradering realiseren door een actieve en faciliterende houding en door in te inspelen op de kansen die zich op gemeentelijk niveau voordoen.

Stimulerende maatregelen

- Gemeenten leveren een bijdrage voor de realisatie van de EVZ's door inzet van grond of geld. Ook worden de meerjarenbegrotingen van gemeenten en waterschap op elkaar afgestemd met betrekking tot de realisatie van de natte EVZ's;
- Het opstellen van een landschappelijk raamwerkkartaal en vervolgens het uitvoeren van projecten zoals vermeld op de kaart.

De volgende EVZ's willen we de komende 4 jaar aanpakken:

- De natte ecologische verbinding-zones, conform de Partiële herziening Waterhuishoudingsplan 2003-2006: rond Dongen, Dommel door Boxtel, Dommel door Sint-Oedenrode, de Zandleij (Runvoort-Cromvoirt) en de Heerebeekloop en Grote

Waterloop in Boxtel;

- Naast de verbindingzones die aangegeven staan op kaart 10 zijn er ook verbindingzones die de gemeenten willen realiseren of die in het kader van de landinrichting gerealiseerd worden. Voorbeelden zijn de Blauwhoefse Loop te Boxtel, de natte en droge verbindingzones in Sint-Oedenrode en de natte verbindingzone langs het Wilhelminakanaal en het alternatief tracé langs de Grootte Beek bij Son en Breugel, dat de komende 4 jaar wordt aangepakt onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat;
- Het realiseren van de droge ecologische verbindingzone van de Lange Rekken naar Huis ter Heide wordt meegenomen in de plannen voor het inplaatsingsgebied voor intensieve veehouderij, glastuinbouw en boomteelt rond de Moerse Dreef;
- Bij het Duits Lijntje (ten zuidoosten van Boxtel en door De Geelders) wordt aan een droge verbindingzone gedacht. Momenteel wordt hernieuwde ingebruikname van de lijn onderzocht;
- Tussen de Leemkuilen en de Brand ligt een verbindingzone die van belang is voor de boomkikker. Hierbij zijn de afspraken uit het Uitvoeringsprogramma Brand-Moleneind leidend;
- Realisatie van een opgepluste droge ecologische verbindingzone tussen de landgoederenzone (Venrode, Eikenhorst en Sparrenrijk) en de Kampina.

Ontsnippering

Een aantal natuurgebieden in de Meierij is in meer of mindere mate versnipperd als gevolg van infrastructurele voorzieningen. Een andere belangrijke oorzaak van de versnippering van leefgebieden is de grootschalige landbouw, waardoor vrijwel alle groene elementen in het landschap verdwenen of geïsoleerd van elkaar zijn. Wij vinden het belangrijk om lopende ontsnipperingsprojecten te ondersteunen en nieuwe initiatieven te stimuleren, omdat daarmee de migratie en uitwisseling van soorten in stand blijft of herontwikkeld kan worden. Dit is van belang voor de realisatie van de natuurdoelen in de ecologische hoofdstructuur.

In de Meierij liggen de aandachtsgebieden voor ontsnippering bij:

- De A2, die het Bossche Broek van de Gement scheidt (bij de Vughtterweg), bij de Essche Stroom, tussen Velders Bos en De Scheeken, de Nieuwe Heide en het Wilhelminakanaal;
- De N65 en de spoorlijn Tilburg-'s-Hertogenbosch. Hier ligt een aantal knelpunten, onder andere bij Helvoirts Broek en bij de Leemkuilen;
- De A59, waardoor de Baardwijkse Overlaat geen verbinding heeft met de Loonse en Drunense Duinen;
- Het Wilhelminakanaal kent een aantal knelpunten;
- Alle doorsnijdingen van EVZ's en landschapsecologische zones met grote infrastructurele werken.

Uiteraard zijn bovengenoemde knelpunten slechts het topje van de ijsberg, aangezien hier enkel de Rijkswegen en een grote waterweg zijn genoemd. Er komt in het gehele gebied een aantal knelpunten voor met betrekking tot provinciale wegen. Deze knelpunten zijn genoemd in nota's die handelen over ontsnippering van provinciale en gemeentelijke wegen (resp. van de afdeling Infrastructuur en Natuur en Landschap). De knelpunten kunnen opgelost worden door verkeersmaatregelen of de aanleg van bijvoorbeeld fauna-, dassen-, amfibie- en grootwild-tunnels, rasters, ecoducten, duikers en natuurvriendelijke oevers. Bij de realisatie van nieuwe infrastructurele projecten (zoals de aanleg van de A50 en de noordwest-tangent bij Tilburg) verzoeken wij nadrukkelijk om nieuwe versnippering van belangrijke natuurgebieden te voorkomen of op te heffen met behulp van bijvoorbeeld een ecoduct of wildtunnel. Bij de kleinere knelpunten wordt gemeenten gevraagd om beschikbare gelden te gebruiken b.v. wanneer zich

kansen voordoen bij wegaanpassingen en -werkzaamheden.

Vele knelpunten liggen ook op interlokale wegen die niet de status hebben van provinciale weg. Die knelpunten kunnen een ecologische impact hebben die gelijkwaardig kan zijn aan de provinciale wegen. Met name deze wegen dienen met voorrang door gemeenten in samenwerking aangepakt te worden.

Stimulerende maatregelen

- Om de versnipperende werking van grootschalige landbouwgebieden tegen te gaan, worden ecologische verbindingszones gerealiseerd. Om de versnipperende werking van infrastructuur tegen te gaan, worden faunapassages aangelegd;
- Aanpakken knelpunt Helvoirtsbroek ter hoogte van de N65 en ter hoogte van de spoorverbinding Tilburg-'s-Hertogenbosch;
- Aanpakken knelpunt spoorlijn Tilburg-'s-Hertogenbosch ter hoogte van de Leemkuilen;
- Aanpakken van de verbinding tussen de Mortelen-Scheeken-De Geelders over de nieuwe A2 door middel van een ecodeuct;
- Op dit moment worden binnen Boxtel en Sint-Oedenrode twee projecten opgepakt nl. Koevoortseweg (Boxtel-Spoordonk) én samen met gemeente Sint-Oedenrode het project Liempdseweg-Broekdijk. Behalve de gemeenten Boxtel en Sint-Oedenrode zijn ook waterschap De Dommel, het Brabants landschap én Natuurmonumenten dragers van beide initiatieven;
- De provincie stelt met de betrokken partijen een ontsnipperingsprogramma op voor de hele RNLE Het Groene Woud. Dat gebeurt op basis van het uitvoeringsprogramma Het Groene Woud;
- Daarnaast worden bij het realiseren van droge en natte verbindingszones plannen opgenomen voor ontsnippering (o.a. Dommel door Boxtel);
- In kader van de Kadernota Groene Mal van Tilburg worden de volgende ontsnipperingsmaatregelen uitgevoerd: De Mast-Noorderbos, Noorderbos-De Brand, De Brand-Leemkuilen, Noordoost-Moerenburg;
- Gemeenten wordt gevraagd om bij wegaanpassingen en -werkzaamheden de kansen voor het oplossen van versnipperingsknelpunten te benutten;
- Opstellen gefaseerd programma.

Robuuste Ecologische Verbindingen

In de Meierij wordt een robuuste ecologische verbindingszone langs de Beerze, Kleine Aa en de Essche Stroom gerealiseerd. Deze staat globaal weergegeven op kaart 15a. Hier vindt een verbinding plaats voor soorten als beekprik, bierpje, grote weerschijnvlinder en waterspitsmuis. Deze behoren tot het ecosysteemtype van beek en beekdal. Het leefgebied bestaat uit beken, bos van bron en beek, natte ruigte en moeras. Het ecosysteemtype met grasland en klein water is de verbindingsbaan en het leefgebied voor kamsalamander, poelkikker, bittervoorn, bruine vuurvlinder en donker pimperlblauwtje. Het leefgebied bestaat uit natte schraalgraslanden, nat matig voedselrijk grasland en droog schraalgrasland van de hogere gronden. Deze beide ecosysteemtypen zijn goed te realiseren in de beekdalen.

Voor de Beerze, Kleine Aa en Essche Stroom geldt ook een aantal andere reconstructiedoelstellingen. Zo zal hier het beekstelsel hersteld worden en ligt hier een voorlopig reserveringsgebied voor waterberging. Een deel van de robuuste verbinding betreft de EHS. Ook het landschappelijke karakter van de zandgronden wordt door het realiseren van de robuuste verbinding versterkt. De robuuste verbinding kan bovendien een toegevoegde waarde hebben voor bepaalde extensieve recreatievormen in het landelijk gebied, zoals bijvoorbeeld natuurgerichte recreatie. De doelstelling van de robuuste ecologische verbindingszone kan dus voor een deel

samengaan met andere doelstellingen.

De robuustheid van de verbinding hangt met name af van de mogelijkheden voor aankoop en de bereidheid om beheersovereenkomsten af te sluiten. We kiezen voor een pragmatische aanpak, samen met de agrarische ondernemers in het gebied.

In de Nota Ruimte, waarin het ruimtelijke rijksbeleid is vastgelegd, is de Beerze opgenomen als één van de zogenaamde Robuuste Ecologische Verbindingszones. De nota Ruimte eist voor deze robuuste verbindingen een planologische basisbescherming om grootschalige en onomkeerbare ingrepen tegen te gaan. Het zoekgebied voor de robuuste verbinding heeft in het Streekplan de status van GHS-natuur en GHS-landbouw. Dit biedt op dit moment voldoende basisbescherming tegen grootschalige ontwikkelingen. We zullen er naar streven om bij de eerstvolgende planherziening van dit reconstructieplan de detailbegrenzing van de robuuste verbinding in het plan op te nemen.

Stimulerende maatregelen

We zetten een project op om de robuuste verbindingzone te realiseren. Dit gebeurt onder de volgende uitgangspunten:

- Er komt van te voren geen vaste begrenzing;
- Er komt een ruim zoekgebied met aankooptitel en in dit zoekgebied wordt bekeken wat de verkoopbereidheid is en wat de bereidheid is voor het afsluiten van beheersovereenkomsten. Ook alle andere instrumenten zoals kavelruil kunnen gebruikt worden om deze reconstructiedoelstelling te realiseren;
- Kansen worden aangepakt! Dus we streven van te voren geen vaste verdeling na tussen aankoop en beheer;
- We beginnen met aankoop, zodat we een goede grondpositie kunnen opbouwen. Als we redelijk wat grond in handen hebben, stellen we een plan op. Ook ruilen behoort tot de mogelijkheden;
- De terreinbeheerders zijn verantwoordelijk voor realisatie van dit project, in verband met het toekomstig beheer van de aangekochte gronden;
- De projectleider van dit project geniet het vertrouwen van de streek;
- Dit project wordt samen opgepakt met Beerze-Reusel;
- Start van dit project is januari 2004;
- Ontwikkelingen volgend uit oud beleid (beekherstel, waterberging en natte EVZ's) worden niet gefrustreerd door de aanleg van de REV.

Wij menen dat we door deze aanpak in goede verstandhouding met de streek de robuuste verbindingzone kunnen realiseren. Wij vinden het belangrijk dat we meteen aan de slag gaan en geen tijd verliezen met het (gedetailleerd) opstellen van allerlei plannen. Naast het tijdsverlies menen we dat het maken van de plannen ook contraproductief zal zijn in de streek en dat de bereidheid tot medewerking hierdoor af zal nemen.

6.4.3 Regionale natuur- en landschapseenheden

In het Reconstructiegebied de Meierij liggen twee regionale natuur- en landschapseenheden, namelijk De Loonse en Drunense Duinen en Het Groene Woud.

De doelstelling van de RNLE'n is om een harde bescherming te bieden tegen verstedelijking en aanverwante grootschalige verstening zoals kassencomplexen, ontwikkelingsgebieden intensieve veehouderij, nieuwe grootschalige vormen van verblijfsrecreatie en andere grootschalige functieveranderingen die niet bij het gebied passen. Het beleid voor de RNLE'n is vastgelegd in het Streekplan. De planologische randvoorwaarden uit het Streekplan zijn veelal niet gekoppeld aan de RNLE op zich, maar aan de Streekplancategorie die ter plekke van toepassing is (de RNLE is opgebouwd uit GHS-natuur, GHS-landbouw en AHS-landschap). In

de RNLE staat de bescherming en ontwikkeling van natuur-, landschap- en cultuurhistorische waarden centraal. Hierbij passen schone, extensieve en grondgebonden vormen van landbouw en recreatie.

In de Natuurvisie Het Groene Woud en in het Beheers- en Inrichtingenplan Loonse en Drunense Duinen zijn hiervoor projecten opgenomen. Maatregelen die hier verder concreet aan bijdragen staan beschreven bij de paragrafen waterdoelen, waterkwaliteit, ammoniak en landschap en cultuurhistorie. Een eerste uitvoeringsprogramma voor het Groene Woud is reeds van start gegaan met de ondertekening van het gebiedsconvenant Het Groene Woud.

Wij hebben de RNLE'n uit het Streekplan op perceelsniveau begrensd. Het toetsingskader voor de RNLE-begrenzing wordt nu gevormd door dit reconstructieplan. Het Streekplanbeleid voor GHS en AHS-landschap subzones leefgebied dassen en waterpotentiegebied blijft in stand, ook voor die delen die nu buiten de RNLE zijn komen te liggen. Indien delen van de AHS-landschap subzone RNLE-landschapsdeel door de begrenzing buiten de RNLE komen te liggen, krijgen zij de status van AHS-landbouw. Mochten zich hier bijzondere landschappelijke of natuurlijke waarden bevinden, dan nemen de gemeenten hiervoor beschermend en/of ontwikkelingsgericht beleid op in hun bestemmingsplannen.

We hebben een langdurig en intensief proces van bijna 2 jaar doorgemaakt om de RNLE te begrenzen. Alle partijen zijn geconsulteerd en dat heeft uiteindelijk geleid tot een package deal. Het resultaat is aangegeven op kaart 15b.

Op een aantal plekken is afgeweken van de begrenzing uit het Streekplan (2002), in sommige gevallen betekent dit een uitbreiding van de RNLE, in andere een verkleining. De belangrijkste afwijkingen en de motivering daarvoor worden hierna weergegeven.

Ten opzichte van het Streekplan 2002 zijn de volgende relevante gebieden toegevoegd aan de RNLE'n:

Het landschappelijk waardevolle deel bij Boskant

Dit landschappelijk waardevolle gebied heeft een belangrijke waterrelatie met de natuurkern van de RNLE. Door dit deel op te nemen in de RNLE zal het gebied meer als een geheel worden beschouwd en zijn er subsidies beschikbaar voor de instandhouding en herstel van het kleinschalig landschap.

Gebied ten zuiden van het Helvoirtse Broek

Dit gebied verbindt de RNLE'n Het Groene Woud en de Loonse en Drunense Duinen met elkaar. Deze verbinding kan zorgdragen voor een verdere versterking van de RNLE'n. Met de ligging van het gebied in de RNLE worden de potentiële natuurwaarden en de functies van het gebied beschermd. Ook zal de verstedelijkingsdruk hiermee afnemen.

Gebied Koningshoeven ten zuid-oosten van Tilburg

Bij Tilburg loopt de grens langs het Wilhelminakanaal, wat een logische begrenzing vormt met betrekking tot het uitloopgebied van Tilburg. Met de opname in de RNLE kunnen de zogenaamde rode ontwikkelingen worden geweerd en de landschappelijke kenmerken van het gebied worden beschermd.

Gebied tussen Waalwijk en Drunen (Baardwijkse Overlaat)

Met de toevoeging van dit gebied aan de RNLE wordt het open karakter van het gebied planologisch beschermd en kan met behulp van subsidie de groenblauwe dooradering van deze

landschapsecologische zone gestimuleerd worden. De RNLE-begrenzing valt daarmee binnen de begrenzing van de stedelijke regio. De grens van de stedelijke regio wordt niet aangepast, zodat de ontwikkelingen binnen de stedelijke regio in zijn samenhang bekeken kan worden. Omdat de Baardwijkse overlaat een bijzonder gebied is, verdient dit gebied een zorgvuldig proces bij de opwaardering van het wegennet in de Baardwijkse Overlaat. Daarom valt dit gebied ook binnen de RNLE. In verband met de ontwikkelingen in kader van de stedelijke regio zal een eventuele opwaardering van het onderliggend wegennet plaats kunnen vinden, volgens het “nee, tenzij principe”. Dit houdt in dat naar alternatieven wordt gezocht en dat er compensatie plaatsvindt. Deze overlapping is een Streekplanwijziging.

Bolle akkers Liempde

De bolle akkers rondom Liempde hebben een hoge te beschermen cultuurhistorische en landschappelijke waarde.

Ten opzichte van het Streekplan 2002 zijn de volgende relevante gebieden niet opgenomen in de RNLE'n:

Rooise en Schijndelse heide

Een gedeelte van dit gebied ligt in reconstructiegebied Maas en Meierij. Het landschap in dit gebied is totaal verschillend van de rest van de RNLE en lijkt daarmee geen relatie te hebben. Er zijn geen hele sterke ecologische relaties met de rest van de RNLE aanwezig en het betreft een jong ontginningsgebied met een bijbehorende, grootschalig verkavelingspatroon. Bovendien is dit gebied al beschermd doordat het een struweelvogelgebied betreft.

De Rooische Heide is in structuur en aanzien volledig intact en kan in de provincie worden gezien als een schoolvoorbeeld van een jonge heide ontginning. De rationele ontginning is ontstaan aan de spoorlijn Boxtel-Genneep. Deze spoorlijn is van grote betekenis geweest voor de ontginning van de oostbrabantse Peelheide. De Rooische Heide is in percelen van 1 hectare groot vanuit de Beeksche Waterloop ontgonnen. De afwateringsloten zijn in tracering zo op elkaar afgestemd, opdat een optimale bewerking van het land mogelijk is. Er is een open landschap met rationele perceel- en een wegenstructuur ontstaan. De wegen bestaan grotendeels nog uit zandpaden en zijn enigzinds verhoogd aangelegd en plaatselijk voorzien van laanbeplantingen met eik. De rationele opzet van de Rooische Heide is in groot contrast met oude ontginningen in de omgeving. De cultuurhistorische waarden worden door gemeente Sint-Oedenrode beschermd, doordat op 19 februari 2004 door de gemeenteraad van Sint-Oedenrode opnieuw een voorbereidingsbesluit met aanlegvergunningstelsel genomen is voor het buitengebied. Hierin is het gebied van de Schijndelse heide opgenomen. Dit gebied heeft grotendeels de kwalificatie “jong heideontginningsgebied” gekregen. Op grond hiervan is de aanleg en het dempen van sloten en het rooien en aanbrengen van houtgewas aanlegvergunningplichtig gemaakt. Doel van het aanlegvergunningstelsel is om de schaal en maat van het bestaande heideontginningslandschap te behouden en om geen al te grote kavels te krijgen. Bij de toepassing van het aanlegvergunningstelsel wordt een maximale kaveloppervlakte van 2 à 3 ha per kavel gehanteerd. Een deel van de lanen is in bestemmingsplan Buitengebied 1997 overigens bestemd tot halfverharde weg, waardoor behoud is gewaarborgd.

Op basis van de Algemene plaatselijke verordening van Sint-Oedenrode is het kappen van beplanting vergunningplichtig. Ook bij de toepassing van dit instrument spelen landschappelijke overwegingen een grote rol. Verder is de gemeente Sint-Oedenrode eigenaar van een groot deel van de wegen met beplanting in het gebied, zodat ook hierdoor handhaving van de lanen is gewaarborgd. Opnemen van de Schijndelse Heide binnen de RNLE heeft daarom geen toegevoegde waarde. Dit betreft een Streekplanwijziging, omdat GHS-landbouw niet buiten de begrenzing gelaten

mag worden. Voor een betere bescherming van de cultuurhistorische waarden en om gebruik te kunnen maken van agrarisch natuurbeheer zal het gebiedsprogramma Geelders worden opgerekt tot het gehele Belvedèregebied, dus inclusief Rooische Heide en Dommeldal. Tevens wil de reconstructiecommissie bij de toekomstige begrenzing van het Nationaal Landschap Groene Woud zich sterk maken voor de voormalige WCL-begrenzing (gehele Meierij gebied tot aan de Zuid-Willemsvaart).

Torenstraat-Hoge Schijf-Duinweg te Heusden

Met het buiten de RNLE brengen van dit gebied worden stedelijke functies buiten de RNLE gebracht.

Sportcomplex Bergenshuizen te Vught

Het betreft een sportcomplex dat niets met de doelstelling van de RNLE te maken heeft.

Gebied ten noorden van Helvoirt

Vanwege de bestaande en geplande bebouwing is het gebied ten noorden van Helvoirt buiten de RNLE gelaten.

Gijzelsestraat ten oosten van Biezenmortel

De intensieve veehouderijen zijn buiten de RNLE gelaten waarmee de ontwikkelingsmogelijkheden van deze bedrijven niet worden gefrustreerd.

Spinder en waterzuiveringinrichting

Hier volgt de RNLE de logische begrenzing van de noordwesttangent. De Spinder en de waterzuiveringinrichting ten noorden van Tilburg worden buiten de RNLE gelaten.

Recreatiepark de Efteling

Recreatiepark de Efteling is buiten de RNLE gelaten.

De totale oppervlakten van de RNLE'n met de GHS-categorieën staan in tabel 6.3a en 6.3b beschreven. Hieruit lijkt dat de RNLE Groenewoud 1,9% kleiner is ten opzichte van het Streekplan en de RNLE LDD 5,7% kleiner is ten opzichte van het Streekplan.

Tabel 6.3a Oppervlakte RNLE Groenewoud

GHS-categorie	GHS-subcategorie	Reconstructieplan	Streekplan 2002
		Oppervlak (ha)	Oppervlak (ha)
GHS Natuur	Natuurparel	6358	6224
	overig bos en -natuur gebied	663	624
GHS Landbouw	leefgebied kwetsbare soorten	1575	1629
	leefgebied struweelvogels	568	1154
	natuurontwikkelingsgebied	1301	1239
AHS Landschap	leefgebied dassen	39	49
	waterpotentiegebied	75	80
	rnle-landschapsdeel	2218	2888
	Geen GHS/wel binnen RLE	825	0
tot GHS/AHS		13622	13887

Tabel 6.3b Oppervlakte RNLE Loonse en Drunense Duinen

GHS-categorie	GHS-subcategorie	Reconstructieplan	Streekplan 2002
		Oppervlak (ha)	Oppervlak (ha)
GHS Natuur	Natuurparel	5798	5833
	overig bos en -natuur gebied	1662	1746
GHS Landbouw	leefgebied kwetsbare soorten	1354	1337
	leefgebied struweelvogels	55	92
	natuurontwikkelingsgebied	424	412
AHS Landschap	leefgebied dassen	645	645
	waterpotentiegebied	297	239
	rnle-landschapsdeel	1645	2394
	Geen GHS/wel binnen RLE	93	0
tot GHS/AHS		11973	12698

Stimulerende maatregelen

- Aanhaken bij projecten die genoemde doelen ondersteunen;
- Stimuleren van agrarisch natuurbeheer in GHS-landbouw en AHS-landschap.

Nationaal park

Er is overeenstemming met het Overlegorgaan voor het Nationale Park de Loonse en Drunense Duinen over de delen van het reconstructieplan die relevant zijn voor dit park. Het reconstructieplan is bovendien afgestemd op het Beheers- en inrichtingsplan Loonse en Drunense Duinen. De projecten binnen het park vallen onder de verantwoordelijkheid van het Overlegorgaan Loonse en Drunense Duinen. De projecten binnen het park die een sterke relatie hebben buiten het park (zoals de Brand) en projecten die zich afspelen in de schil van het park vallen onder de verantwoordelijkheid van de reconstructiecommissie. Regelmatig zullen het overlegorgaan en de commissie de projecten afstemmen.

6.4.4 Soortenbescherming

Tal van Brabantse plant- en diersoorten worden in ernstige mate bedreigd. Door de sterk versnipperde natuurgebieden en zware milieubelasting zijn aanvullende soortgerichte maatregelen nodig. Bovendien zijn op basis van internationale afspraken voor een groot aantal soorten stringente beschermingsmaatregelen noodzakelijk.

Kwetsbare plantensoorten zijn vrijwel geheel gebonden aan de natuurterreinen binnen de EHS. Kwetsbare diersoorten komen ook buiten de EHS voor. Wij willen deze zoveel mogelijk beschermen, door bescherming van de leefgebieden en het versterken van de, voor de levenscyclus van de soort, noodzakelijke omstandigheden. Hiervoor geven wij invulling en uitvoering aan de GHS-landbouw en de AHS-landschap. Deze zijn gebaseerd op kwetsbare soortencategorieën, zie kaart 15b. In tabel 6.4 is aangegeven welke soortencategorieën in de Meierij beschermd zullen worden en welke maatregelen wij hiervoor kunnen nemen. Een detaillering van deze categorieën is opgenomen in de provinciale Soortenbeleidsnota, die in maart 2004 door GS is vastgesteld. Naast (leefgebieden van) soorten die voorkomen in de GHS en de AHS-landschap, betreft het ook weidevogelbescherming in de AHS-landbouw. Het gaat om: vleermuizen, weidevogels, Patrijs, akkerplanten, Steenuil, Kerkuil, Huiszwaluw, Oeverzwaluw, Alpenwatersalamander, Heikikker, Pimpernelblauwtje, Das, Edelhert, Boomkikker, Bosbeekjuffer, Kamsalamander, Wrattenbijter, Bruine eikenpage en Kornhoen. Voor de deze soorten worden (of zijn reeds) actie-

plannen gemaakt en uitgevoerd. Wij zullen ook het opstellen van habitatplannen ondersteunen. Het gaat hierbij om plannen voor de volgende habitats: Heide en stuifzand, natuurbos, schraalland, akker, beek, moeras, ven, grasland, muur, berm, oude boom, oud gebouw en struweel. De provincie stelt een meerjarenprogramma op met een prioritering in op te stellen en uit te voeren plannen. Wij ondersteunen de uitvoering van dit meerjarenprogramma. Wij zullen hierbij gebruik maken van de beschikbare financiële middelen van de provincie en het Rijk. Waar nodig zullen wij hierin samenwerken met de naastliggende reconstructie- of revitaliseringsgebieden.

In Noord-Brabant is een aantal Vogel- en Habitatrictlijngebieden aangewezen danwel aangemeld ter bescherming van natuurlijke habitats (zie § 3.3) en de habitats van soorten. De richtlijnen voor deze gebieden zijn worden respectievelijk geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet en Flora- en Faunawet. De Vogel- en Habitatrictlijngebieden vereisen specifieke beschermende maatregelen. Wij zullen deze maatregelen bevorderen.

Voor een geloofwaardig soortenbeleid is een stevige beleidsimpuls noodzakelijk. Dit kan geschieden door gericht onderzoek, de opstelling van soortenbeschermingsplannen en het subsidiëren van beschermingsmaatregelen. Deze maatregelen kunnen afhankelijk van de doelsoort zowel binnen als buiten de EHS plaatsvinden.

Naast extra middelen wordt aanbevolen het bestaande provinciaal instrumentarium meer gericht in te zetten voor soortbescherming. De huidige subsidies voor o.a. verbindingzones, landschapselementen, natuur bij de stad en groenblauwe dooradering zouden primair moeten worden ingezet voor bedreigde soorten.

Tabel 6.4 **Overzicht maatregelen ter bescherming kwetsbare soorten**

Soort/ Soorten- groep	Habitat-eisen van de soort	Soort (soortengroep) komt voor in:	Mogelijke maatregelen die de commissie zal bevorderen/nemen in genoemde gebieden
Plantengezelschappen van schrale gronden	Niet bemeste graslanden	Schrale weilanden (hooilanden)	Extensiveren veehouderij (inzet Koopmangelden). Hooibeheer
Struweelvogels	Kleinschalig landschap met houtwallen en struweel, ruigten-randen om akkers	Verspreid in het hele gebied	Aanleg van landschapselementen en het instandhouden van ruigten.
Weidevogels	Natte open graslandgebieden	Deel Schijndelse heide, Gement verspreid voorkomende natte graslandgebieden	Koppeling met waterbergingsgebieden. Stimuleren agrarisch natuurbeheer. Extensivering veehouderij (Koopmangelden). Inzet Koopmangelden (zie ook bij Landbouw/melkveehouderij) o.a. in de weidevogelgebieden. Bevorderen vergroten % grasland
Dassen	Begraasde vochtige graslanden en landschapselementen	Rand van Loonse en Drunense Duinen	Aanleg van lijnvormige landschapselementen in de vorm van houtwallen of heggen en van vlakvormige landschapselementen in de vorm van kleine bosjes en poelen. Bevorderen vergroten % grasland

Soort/ Soorten- groep	Habitatieisen van de soort	Soort (soortengroep) komt voor in:	Mogelijke maatregelen die de commissie zal bevorderen/nemen in genoemde gebieden
Kleine zoogdieren	Ruigten en landschapselementen	Verspreid in het hele gebied	Aanleg landschapselementen en het instandhouden van ruigten. Het opheffen van de versnippering door een stimuleringsregeling, door het opnemen van een ecologisch raamwerk in het bestemmingsplan, door een uitvoeringsparagraaf in een bestemmingsplan buitengebied.
Vleermuizen			Knelpunten in de infrastructuur (zowel binnen de EVZ als ten aanzien van wegen en waterlopen) zullen worden teruggedrongen. Laanstructuren
Amfibieën en reptielen	De aanwezigheid van zomer-, winter- en voortplantings- biotopen	Verspreid in het gebied, met name in de kleinschalige graslandgebieden in randzones bos en natuur, o.a. ten zuidoosten van Boskant, bij Aquabest, ten oosten en noord- oosten van Tilburg en ten zuidwesten van Vught. Leemkuilen (boomkickers)	De aanleg van poelen zal worden bevorderd door een stimuleringsregeling. Daarnaast zal in dit gebied eveneens de kwaliteit van het zomer- en winterbiotoop worden verbeterd door het aanleggen van houtwallen en ruigten middels een stimuleringsregeling
Vlinders	Kruidenrijke ruigten en perceelsranden	Hoofdzakelijk voorkomend in de EHS	Door het stimuleren via een stimuleringsregeling van randenbeheer kunnen de biotopen van vlinders worden versterkt: vlindergebieden kunnen op deze wijze met elkaar worden verbonden. Voor vlinders van bosranden volstaan akkerranden niet. Hiervoor moeten houtwallen aangelegd worden, waarlangs deze vlinders van het ene naar het andere leefgebied vliegen.
Libellen	Schoon water met oeverbegroeiing	Verspreid in het gebied langs watergangen met oeverbegroeiing	Natuurvriendelijke oevers inrichten langs watergangen
Div. soorten kevers	Kruidenrijke randen en soortenrijke weilanden in kleinschalige landschappen	Verspreid in het gebied	Stimuleren van randenbeheer. Stimuleren van aanleg en beheer van kleinschalige landschapselementen. Stimuleren van extensief weilandbeheer (Koopmansgelden)

Stimulerende maatregelen

Wij willen deze kwetsbare soorten zoveel mogelijk beschermen. Door de bescherming van het leefgebied (ook planologisch), of door het versterken van de voor de levenscyclus van de soort noodzakelijke landschapselementen, gaan wij ervan uit dat aan deze reconstructiedoelstelling kan worden voldaan. Voor de Meierij willen wij de maatregelen bevorderen, die beschreven zijn in tabel 6.4.

6.4.5 Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

In de Meierij liggen veel kansen voor agrarisch natuurbeheer, omdat alle categorieën gebieden waar agrarisch natuur- en landschapsbeheer kan worden ingezet in ruime mate aanwezig zijn (zowel vanuit natuur-, landschappelijk als cultuurhistorisch oogpunt). Voorbeelden van deze gebieden zijn: AHS-landschap, EHS, RNLE'n, waardevolle gebieden op de Cultuur Historische Waardenkaart (CHW) en de landschapsecologische zones.

In deze gebieden is er veelal een noodzaak voor verbreding van de inkomensbasis van agrarische bedrijven om ook in de toekomst als economische drager van het gebied te kunnen fungeren. Anderzijds geldt voor een deel van de bovengenoemde gebieden dat het risico van vervlakking, verstening en verrommeling van het landschap nog steeds bestaat. Via het instrument van agrarisch natuurbeheer kan deze ontwikkeling worden omgebogen. Tenslotte zien we een rol weggelegd voor agrarisch natuurbeheer in combinatie met water- en milieubeheer (bijvoorbeeld agrarisch natuurbeheer in combinatie met antiverdrogingsmaatregelen of waterberging of waterkwaliteitsbuffers rond natte natuurparels).

Via verschillende regelingen bestaan mogelijkheden voor vergoeding van inspanningen op het gebied van agrarisch natuurbeheer:

- In beheersgebieden en in de zogenoemde ruime-jas-zoekgebieden bestaan mogelijkheden voor vergoedingen op basis van de Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (SAN);
- Er is een provinciale regeling voor de aanleg van landschapselementen (wordt uitgevoerd door het Brabants Landschap);
- Er is een provinciale regeling voor agrarisch natuurbeheer in ontwikkeling. Deze regeling kent een gebiedsgerichte benadering (ondernemers zullen gemeenschappelijk aanvragen moeten doen);
- Lokale stimuleringsregelingen (b.v. in Etten Leur (buiten de Meierij), Boxtel en Sint-Oedenrode);
- Het realiseren van ecologische verbindingzones middels particulier natuurbeheer kan alleen maar met functiewijziging. Voor agrarisch natuurbeheer geldt automatisch een functiewijziging. Kwaliteit (voldoen aan inrichtingseisen doelsoorten) en continuïteit in de tijd dienen gewaarborgd te zijn. Zonder deze voorwaarden kunnen evz's niet met agrarisch natuurbeheer gerealiseerd worden.

Wij zullen ondernemers stimuleren om maximaal gebruik te maken van de mogelijkheden van deze regelingen. In de praktijk blijkt dat er maar zeer beperkt gebruik gemaakt wordt van de SAN. Wij pleiten ervoor dat de oorzaken hiervan worden onderzocht en dat de conclusies worden meegenomen bij het ontwerp van de nieuwe provinciale regeling. De nieuwe provinciale regeling zal meer marktconform moeten werken en qua systematiek moeten aansluiten op het zogenaamde "beursmodel" zoals de Raad voor het Landelijk Gebied heeft geadviseerd. Wel dient de kwaliteit van agrarisch natuurbeheer overeind te blijven, ook bij marktconforme modellen.

Wij zullen actief bijdragen aan de inzet van de Rijksregeling voor Agrarisch Natuurbeheer (SAN) alsmede van de toekomstige provinciale Stimuleringsregeling Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANL). Bijvoorbeeld door voorlichting te geven binnen haar netwerken over de mogelijkheden en door signalen en wensen uit de streek op te vangen en door te geven aan de bevoegde

instanties. Verder laten wij voor de volgende maatregelen onderzoeken welke (samenwerkings)-mogelijkheden er zijn binnen de provinciale Stimuleringsregeling ANL Noord-Brabant:

- Het opstellen van een regionale landschapsvisie inclusief uitvoeringsprogramma;
- Combinaties met water- en milieubeheer (o.a groenblauwe diensten);
- Het opzetten van gemeentelijke en/of waterschapsregelingen met betrekking tot ANL-beheer;
- Het instellen van een regionale overlegstructuur tussen gemeenten ten behoeve van het landschap;
- Het afsluiten van gebiedscontracten;
- Het instellen van coördinatoren.

Daarnaast zullen wij initiatieven ondersteunen voor samenwerkingsverbanden ten behoeve van agrarisch natuur- en landschapsbeheer.

De Stimuleringsregeling ANL zal met prioriteit ingezet worden in de GHS-landbouw, AHS-landschap en de RLNE'n, omdat met name in deze gebieden natuur- en landschapswaarden dienen te worden beschermd en/of ontwikkeld. Dit betekent niet dat initiatieven in de AHS-landbouw, die een belangrijke bijdrage leveren aan het Brabantse landschap, op voorhand uitgesloten worden van subsidie in het kader van deze regeling.

Ook is het van belang om niet-agrariërs met grond in het buitengebied te betrekken bij mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer. Nu wordt voor veel grond werk uitbesteed bij een loonwerker die de teelt- en oogstwerkzaamheden verricht. Voor dat soort gronden zou het ook mogelijk moeten zijn om contracten voor beheer af te sluiten. Een centraal loket voor aangifte en uitgifte van gronden, waarvoor een beheersvergoeding wordt aangevraagd kan het agrarisch natuurbeheer versterken. Experimenten met een zogenaamde grondgebruiksbank, beheerd door een agrarische milieucoöperatie zijn in dat kader veelbelovend.

In aansluiting op bestaande regeling bereiden de gemeenten Sint-Oedenrode en Boxtel een regeling voor ter (verdere) stimulering van agrarisch natuurbeheer. Een actieve opstelling ook van andere gemeenten kan bijdragen aan de genoemde doelstellingen.

In de Leijen willen we vooral randen- en landschapsbeheer stimuleren tussen De Brand en het Noorderbos en tussen De Brand en de Leemkuilen, dat van belang is voor de Boomkikker. Bij beide zijn de ecologische verbindingszones uitgangspunt. Ook tussen De Brand en Brokkenbroek, tussen Helvoirts Broek en Setersheike en tenslotte ten zuiden van de Voorste Stroom wordt randen- en landschapsbeheer gestimuleerd.

Stimulerende maatregelen

- Opzet grondgebruiksbank(en), waarbij ook inzet plaatsvindt van gronden die niet in agrarisch bezit zijn;
- Stimuleren gemeentelijke regeling particulier beheer;
- Stimuleren aangaan beheersovereenkomsten door particulieren door inzet gebiedscoördinator;
- Opstellen landschappelijk raamwerk-kaart (zie Baronie/Brabantse Delta).

6.5 Landschap en cultuurhistorie

Het oude cultuurlandschap van de Meierij is nog gaaf aanwezig. Het bestaat in het Dommelgebied uit beekdalen, oude broekontginningen, aanliggende oude bouwlanden, landgoederen, buitenplaatsen en kastelen. Kenmerkend is het kleinschalige karakter van dit esdorpen- en kampongginningenlandschap. De oude waardevolle boerderijen zijn samen met akkertjes vooral op de hogere dekzandruggen en zandopduikingen gesitueerd. De nederzettingen zijn in snoeren evenwijdig aan de waterlopen ontstaan en omringd door grote open akkercomplexen,

waarin het micro-reliëf soms nog duidelijk zichtbaar is (Liempde, Gemonde, omgeving van Oirschot). Daarnaast zijn in de Meierij unieke voorbeelden te vinden van de 19e eeuwse rationale ontginningen van de heidegebieden (Rooise & Schijndelse Heide). De Meierij kent een rijk bodemarchief dat veel archeologische resten uit de periode van de steentijd tot de late middeleeuwen herbergt. Daarnaast is de Meierij ook een onderdeel van het veenontginningslandschap van de Langstraat terug te vinden. De kenmerkende bebouwingslinten met de lange opstreckende strokenverkaveling is nog duidelijk herkenbaar.

Om een optimale ruimtelijke kwaliteit te ontwikkelen worden bestaande landschappelijke en cultuurhistorische waarden behouden en beheerd. Het provinciale toetsingskader is de Cultuurhistorische Waardenkaart. Daarnaast wordt het landschapsbeeld verbeterd door inpassing van bebouwing, door maatregelen in stedelijke regio's, aanleg van nieuwe landgoederen en aanleg van een groen casco van kleine landschapselementen (groenblauwe dooradering). Volgens doelstellingen van het Rijk moet er op dit gebied meer actie ondernomen worden. Wij willen daarom 500 ha kleine landschapselementen aanleggen.

Hierbij zullen we aansluiting zoeken bij bestaande en/of in ontwikkeling zijnde landschapsplannen, compensatieplannen. etc..

De uitwerking van de doelstelling "Ontwikkelen van een optimale ruimtelijke kwaliteit" zal verder plaatsvinden in de volgende paragrafen.

6.5.1 Behoud en herstel van landschap en cultuurhistorie

In de Meierij zijn verspreid over het gebied aardkundige waarden (zie Streekplan 2002 en kaart 11) en archeologische, cultuurhistorische waarden aanwezig (zie de provinciale Cultuur-Historische Waardenkaart en kaart 11).

Het is van groot belang dat de aanwezige waarden behouden blijven en zo mogelijk versterkt worden (omissies herstellen), omdat deze een belangrijke rol spelen voor de ruimtelijke kwaliteit, de (recreatieve) aantrekkelijkheid en de herkenbaarheid van het gebied, maar ook vanuit historisch belang. Dit is op verschillende manieren uitgewerkt. Zo zijn bij de integrale zonering voor de intensieve veehouderij de meest waardevolle gebieden begrensd als extensiverings- of verwevingsgebied. Deze zonering doet het meeste recht aan het behoud van de aanwezige waarden. Bij de overige keuzes in dit reconstructieplan is het behoud van aanwezige waarden steeds het uitgangspunt geweest. Het gaat hier met name om keuzes waar daadwerkelijk wordt ingegrepen in het gebied. Met daadwerkelijk ingrijpen wordt o.a. bedoeld: oprichten of verwijderen van bebouwing, aanleggen of verwijderen van beplanting, graven in de bodem, ophogen en aanpassen van de waterhuishouding. Dit is aan de orde bij de ontwikkeling van de inplaatsingsgebieden voor intensieve veehouderij, bij overige duurzame (project)locaties intensieve veehouderij, bij duurzame projectlocaties en projectvestigingen glastuinbouw, recreatie, gebieden voor regionale waterberging, bos, natuur, landschap en landgoederen en bij de aanleg van teeltondersteunende voorzieningen en bij beekherstel.

Daadwerkelijk ingrijpen in het gebied vindt veelal pas plaats bij de uitvoering van diverse, op dit plan gebaseerde werkzaamheden. Voor uitvoerings- en uitwerkingsplannen geldt dat de landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden nader in beeld worden gebracht en dienen als randvoorwaarde en inspiratiebron. Per plan/project wordt bekeken of aanvullend onderzoek nodig is.

Vooraf bij grootschalige ingrepen ten gevolge van de reconstructie is het een vereiste dat er bijvoorbeeld een beeldkwaliteitsplan of een ruimtelijk ontwerp op gebiedsniveau wordt opgesteld. Het landschap dient parallel aan de ingreep of functieverandering actief vormgegeven te worden. In feite gaat het hier dus om nieuw te ontwikkelen landschappen. Het kan voorkomen dat ondanks de richtlijnen uit het Koepelplan een landbouwontwikkelingsgebied samenvalt met een historisch waardevolle groenstructuur die is aangegeven op de cultuurhistorische waardenkaart

van Noord-Brabant. Als dit zich dit voordoet dan dient bij daadwerkelijk ingrijpen het behoud en zo mogelijk de versterking van de groenstructuur als uitgangspunt genomen te worden.

De doelstelling voor het opwaarderen van het landschap blijft achter. Via het instrument groenblauwe dooradering willen we hier harder aan trekken. We streven naar het aanleggen van tenminste 500 ha landschapselementen.

Tot op heden is landinrichting het meest geschikte instrument voor de aanleg van landschapselementen (regeling voor functieverandering, inrichting en beheer).

Het instrument dient met name te worden ingezet in delen van de GHS (agrarische gebieden buiten de EHS), ecologische verbindingzones, actuele en potentiële leefgebieden van bedreigde soorten, AHS-landschap, landschappelijke corridors tussen de steden en in het agrarisch gebied binnen de 2 RNLE'n binnen de Meierij.

Naast behoud en ontwikkeling besteden we ook aandacht aan herstel van landschappen.

Het gaat dan om gebieden die wij vanuit (landschaps)ecologisch, cultuurhistorisch of ruimtelijk visueel oogpunt willen herstellen. Voor de versterking van cultuurhistorische en landschappelijke waarden leggen we de prioriteit bij de 2 Belvédère gebieden. Dit zijn het Dommeldal en Langstraat (het deel dat in de Meierij ligt). Wij kiezen hiervoor omdat deze van het Rijk een bijzondere status hebben gekregen vanwege hun hoge cultuurhistorische waarden. Dit wordt onder andere gerealiseerd door het groene casco tussen Dongen en Kaatsheuvel. In het Dommeldal willen wij projecten oppakken, die de lokale identiteit versterken. Dit gebeurt onder andere door het terugbrengen van bepaalde elementen in de waardevolle gebieden en groenstructuren, waardoor het totale cultuurhistorisch en landschappelijk systeem tot een hoge waarde wordt gebracht. We willen 500 hectare landschapselementen aanleggen. Realisatie hiervan vindt plaats door de aanleg van het groene casco tussen Dongen en Kaatsheuvel, door gemeenten, in RNLE'n etc. De eerste planperiode zullen we te maken krijgen met opstartproblemen, waardoor de verwachting van de realisatie 100-200 ha zal zijn.

Wanneer voor herstel van elementen wordt gekozen is het uiterst belangrijk dat dit conform het historische referentiekader gebeurt. Anders kan het niet onder het argument van cultuurhistorie worden opgevoerd. Het aanwezige cultuurhistorische geheel dient altijd te worden versterkt als herstel van een element plaatsvindt. De cultuurhistorische waarde van deze gebieden kan ook door moderne eigentijdse invullingen worden versterkt bijvoorbeeld door een moderne watermolen/windmolen op de locatie van een oude verdwenen watermolen neer te zetten. Daarnaast wordt ook bij ruimtelijke ontwikkelingen gestreefd naar een versterking van de cultuurhistorisch waardevolle structuren. Het accentueren van eeuwenoude perceelsgrenzen en verkavelingspatronen geeft bijvoorbeeld een waardeverhoging. Dit accentueren kan gebeuren door het aanbrengen van beplanting. Een derde manier is door de bepaalde elementen (b.v populieren) uit zo'n cultuurhistorisch systeem opnieuw te waarderen in een productieproces zodat de populieren weer economische waarde krijgen. De markt zorgt dat cultuurhistorie wordt hersteld.

Naast de projecten willen wij binnen de Belvédère-gebieden een cultuurhistorische hoofdstructuur aanwijzen, waarbij het gaat om complete cultuurhistorische systemen die in zijn geheel behouden dienen te blijven. Zo'n systeem is bijvoorbeeld een gave dorpsrand met langgevelboerderijen met daaromheen een akkercomplex, dat ongeschonden aansluit op een beekdal. Dergelijke plekken zijn uitzonderlijk maar nog wel in de Belvédèregebieden aanwezig. Juist als geheel dienen ze behouden te blijven. Hierbij zal worden aangesloten bij de cultuurhistorische hoofdstructuur die de provincie opstelt in het kader van de actualisering van de Cultuurhistorische Waardenkaart.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen in gebieden met een hoge of middelhoge indicatieve archeologische waarde wordt een nader onderzoek verricht naar de daadwerkelijk aanwezige archeologische waarden. Indien hierbij bijzondere archeologische waarden worden aangetroffen, wordt uitgegaan van behoud van het archeologisch erfgoed op de plek waar het wordt aangetroffen. Dit houdt in dat de exacte locaties voor ontwikkelingen (bebouwing en ontgrondingen) dan nader zullen worden bezien en dat binen de ontwikkelingsgebieden naar andere locaties zal worden gezocht.

In de tweede generatie reconstructieplannen worden landschappelijk open gebieden begrensd en wordt een beheersregiem uitgewerkt.

In de Leijen willen we de volgende zaken oppakken:

- Door de wegen op de dekzandruggen zoals de Groenstraat (Udenhout/Helvoirt), Antwerpse baan (Haaren), Oisterwijkse weg (Haaren), Holleneind (Haaren) en Belversestraat (Haaren) te voorzien van laanbeplanting wordt de zuidwest-noordoost gerichtheid geaccentueerd;
- Het open karakter van de akkercomplexen bij Loon op Zand, Biezenmortel, Tilburg Noordoost en de Belverse akkers wordt waar noodzakelijk en passend binnen het karakter van het gebied versterkt door aanleg van beplanting langs wegen en waterlopen en door erfbeplanting op boerderijen aan de rand van het open gebied;
- In deze open gebieden en open bolle akkers moeten enkele bomenrijen en kleine bosjes verwijderd worden omdat de beplantingen het open karakter van deze gebieden verstoren. Ook nieuwe bebouwing wordt er tegenaan;
- De openheid van het Helvoirts Broek wordt duidelijk begrensd door het aanbrengen van laanbeplanting langs de Esschebaan, Molenstraat tussen Helvoirt en Haaren en een gedeelte van de Belversestraat (Haaren). Tevens wordt dit benadrukt door bosaanleg langs de Essche Baan, in aansluiting op het gebied Bergenshuizen;
- In Moerenburg, Smalwater, het gebied ten zuidwesten van Haaren, De Brand, Giersbergen-De Margriet, Hengstven, Cromvoirt-Distelberg en de landgoederenzone wordt het besloten, kleinschalige karakter versterkt door aanleg van nieuwe lineaire beplantingselementen, door aanleg van laanbeplantingen en versterken van het boskarakter in contrast met de open ruimten. De produktiefuncties hebben zich in veel gevallen moeten aanpassen aan de kleinschalige landschappen. Behoud van landschappelijke en cultuurhistorische waardevolle patronen en elementen wordt hierdoor gewaarborgd. Het merendeel van alle nieuwe landschappelijke voorzieningen komt in beheer en onderhoud van gemeenten. Een deel van de kleinschalige landschapselementen komen op particuliere gronden;
- Zowel de hoge natuurwaarden als cultuurhistorische waarden (boshoeve-ontginningen) in De Brand en de Hoormmanken Tiend worden versterkt. Dit komt vooral neer op behoud van kenmerkende strookvormige verkaveling door het accentueren van perceelsgrenzen in contrast met natuurontwikkeling in de moerassige laagten in de kern;
- De Cromvoirtse dijk wordt als cultuurhistorisch waardevol lijnelement hersteld door het aanbrengen van beplantingen en aanvulling van de wal. De voordes van het Helvoirts Broek worden geaccentueerd;
- De archeologische waarden in de terreinen van hoge archeologische waarden en archeologische monumenten worden behouden. Deze maken deel uit van het bodemarchief en zijn als zodanig niet zichtbaar in het veld. Recreatief gebruik van deze monumenten is daarom beperkt mogelijk. Wel een mogelijkheid is om borden te plaatsen waardoor recreanten kunnen lezen wat voor archeologische resten onder de grond liggen en zich zodoende meer bewust worden van de geschiedenis van het gebied.

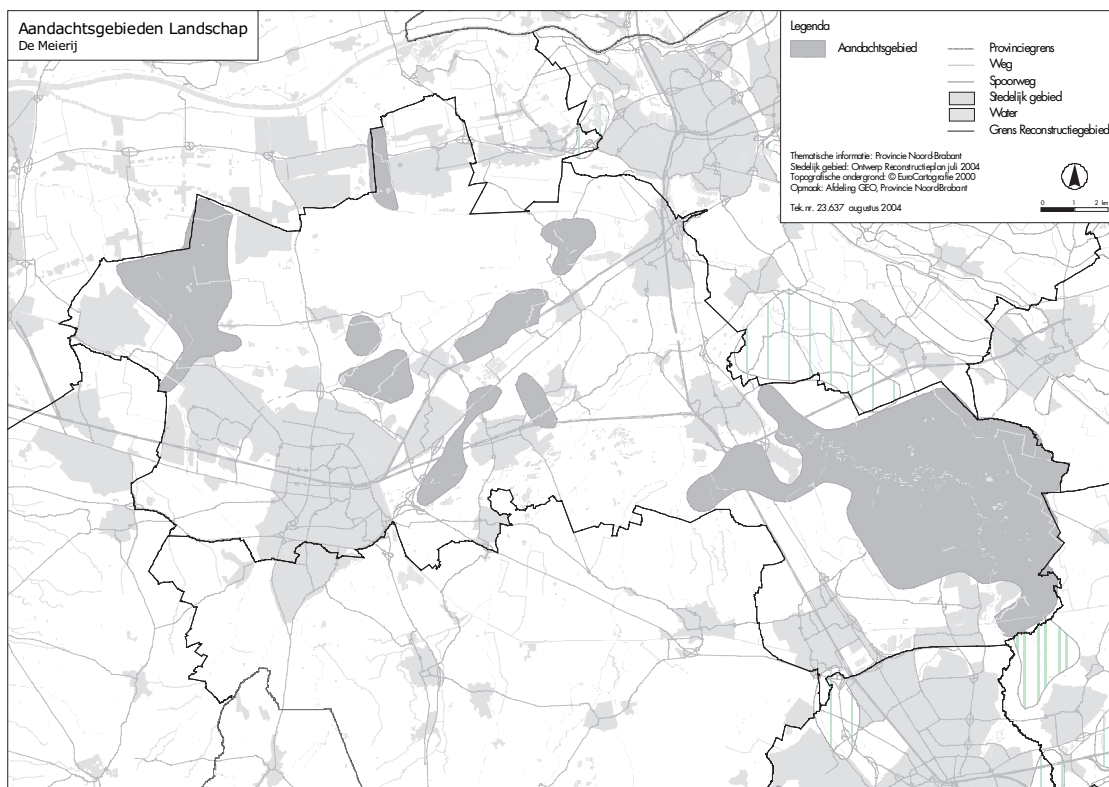
Stimulerende maatregelen

In de volgende gebieden zijn inspanningen gepland op het gebied van het behoud, versterken en herstel van landschappelijke en cultuurhistorische structuur (zie figuur 6.1):

- Gebied ten oosten van Dongen (tussen Dongen en Kaatsheuvel);
- Gebieden specifiek genoemd in Raamplan De Leijen, zie hierboven;
- Gebied tussen Berkel-Enschot en Oisterwijk en tussen Haaren en Oisterwijk;
- Tilburg noord-oost;
- Gebied ten oosten van Loon op Zand;
- Gebied tussen Udenhout en Helvoirt;
- Baardwijkse Overlaat;
- Gebied rond Cromvoirt: herstel van cultuurhistorische waarden, met name gericht op herstel van historische boerderijen en hun bijgebouwen;
- Gebied binnen landinrichting Sint-Oedenrode in de Meierij. Rond Sint-Oedenrode zijn er projectideeën voor het herstel van oude kunstwerken (Hambrug Sint-Oedenrode), herstel oude meanders, aanbrengen van landschapskarakteristieke beplanting zoals elzen en wilgen en behoud kromakkers en accentueren van steilrandjes;
- Bij nieuwe ontwikkelingen insteken op het realiseren van passende nieuwe landschappelijke concepten;
- Behoud en herstel van zandpaden;
- Herstel van poelen en vennen op oude locaties.

Regulerende maatregelen

- Historische groenstructuren die niet beschermd worden in bestemmingsplannen, krijgen de nodige bescherming bij de herziening van deze bestemmingsplannen;

Figuur 6.1 Aandachtsgebieden landschap

- Conform het Streekplan worden bestemmingsplannen getoetst aan de Cultuurhistorische Waardenkaart, waar nodig dienen regulerende bepalingen te worden opgenomen (b.v. t.a.v. archeologische terreinen, beschermde stadsgezichten).

6.5.2 Beeldkwaliteit landelijk gebied

In het kader van de reconstructie worden in zowel landbouwontwikkelingsgebieden als verwevingsgebieden nieuwe agrarische bedrijfsgebouwen opgericht. Om een goede landschappelijke en architectonische inpassing van deze gebouwen te waarborgen, worden voor deze gebieden beeldkwaliteitplannen opgesteld, afhankelijk van de intensiteit van inplaatsing. Zo willen we voor de landbouwontwikkelingsgebieden tussen Dongen en Kaatsheuvel, Haaren, Boxtel, de Jekschotse heide in Sint-Oedenrode en de Hoogstraat in Sint-Oedenrode beeldkwaliteitplannen opstellen, maar ook in de verwevingsgebieden waar een uitbreiding of hervestiging kan plaatsvinden van de agrarische bedrijfsgebouwen.

Het beeldkwaliteitplan vormt een toetsingskader voor de nieuwe agrarische bebouwing in de betreffende gebieden.

In de beeldkwaliteitplannen wordt aandacht gegeven aan:

- Het landschappelijk raamwerk en de landschappelijke groenstructuur als basis;
- Behoud en versterking van cultuurhistorische en landschappelijke waarden op verschillende schaalniveau's;
- Architectonische inpassing;
- Streekeigen bebouwing en beplanting;
- Schaal, dichtheid en situering van bebouwing.

Regulerende maatregelen

Uitbreiding en nieuwvestiging van rode functies gaat gepaard met landschappelijke aankleding. Er dient een zodanige (ruime) aanplant op/om het erf plaats te vinden dat het nieuwe bedrijf wordt ingepast in het landschap en in zijn omgeving.

Tevens dient een verkennend en waarderend archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd wanneer sprake is van een middelhoge of hoge archeologische verwachtingswaarde. Indien hierbij bijzondere archeologische waarden worden aangetroffen, wordt uitgegaan van behoud van het archeologisch erfgoed op de plek waar het wordt aangetroffen. Hiervoor dienen regulerende maatregelen te worden getroffen (b.v. bescherming in het bestemmingsplan).

Nieuwe landgoederen

Nieuwe landgoederen kunnen evenals bossen het huidige landschap versterken en een deel van de recreatieve druk op de kwetsbare natuurgebieden opvangen. Wij ondersteunt dan ook initiatieven op het gebied van realisatie van nieuwe landgoederen. In de notitie landgoederen, die vastgesteld is door GS staat opgenomen waar de ontwikkeling van landgoederen mogelijk is en aan welke randvoorwaarden deze moet voldoen

Stimulerende maatregelen

- In de stedelijke regio wordt het gebied ten noorden en westen van Berkel-Enschot bestempeld als gebied voor stedelijke ontwikkeling. Ten zuidwesten van Tilburg, tussen Oude Leij en Hultense Leij kunnen ook landgoederen worden opgezet;
- Versterking en ontwikkeling van de landgoederenzone bij Vught door het opzetten van 3 nieuwe landgoederen, gekoppeld aan toeristische ontwikkeling gericht op opvang van de stedelijke uitloop. Hiervoor worden de routestructuren (wandelen, fietsen paardrijden) uitgebreid. Zoekgebieden voor landgoederen zijn: omgeving Taxandrialaan, tussen de zuidelijke bebouwing van Vught (Taxandrialaan) en landgoed Beukenhorst, omgeving De Ketting, omgeving Hoevenestraat (nabij voormalige landgoederen Coebax en

- Wargashuysse). We zullen de mogelijkheden van realisatie van landgoederen hier onderzoeken;
- Ten noorden van het Veldersbos en ten zuiden van Boxtel is plaats voor ontwikkelen van nieuwe landgoederen.

6.5.3 Ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's

De Meierij ligt in vier stedelijke regio's, namelijk Waalboss (Waalwijk-'s-Hertogenbosch-Oss), Breburg (Breda-Tilburg), Uden-Veghel en Eindhoven-Helmond. We hebben onze planvorming afgestemd met de planvorming in de stedelijke regio's. Onderdelen van de planvorming van de stedelijke regio's zijn de landschapsecologische zones en Groen in en om de Stad (GIOS).

Landschapsecologische zones²

Steden en kernen dreigen aan elkaar groeien, waarmee belangrijke groene en open ruimten met een functie voor recreatie en ecologie, dreigen te verdwijnen. Als instrument om te voorkomen dat dorpen en steden aan elkaar groeien, willen we op bepaalde plaatsen zogenaamde landschapsecologische zones instellen. Van de volgende gebieden vinden wij het niet gewenst dat de kernen tegen elkaar aan groeien:

- Ten westen en oosten van Drunen liggen landschapsecologische zones die open gehouden moeten worden. Nieuwe intensieve ontwikkelingen zoals woningbouw, bedrijventerrein, intensieve veehouderij, intensieve tuinbouw of glastuinbouw dienen hier geweerd te worden. Ook hiervoor geldt dat het huidige agrarisch gebruik gehandhaafd blijft en dat het landschap waar nodig wordt versterkt;
- Vanuit ecologisch, landschappelijk en recreatief oogpunt alsmede om de leefbaarheid van Tilburg te bevorderen, vinden wij het belangrijk dat de open, landelijke gebieden rondom Tilburg niet allemaal bebouwd worden. Zo dient de open zone tussen Dongen en Tilburg gevrijwaard te blijven van bebouwing. Van belang is dat er een brede groene passage blijft tussen het bedrijventerrein De Wildert en Dongen. Binnen deze landschapsecologische zone zal het huidige agrarisch gebruik gehandhaafd blijven. Het landschap wordt versterkt door het toepassen van groenblauwe dooradering;
- In het Dommeldal bij Son en Breugel;
- Het Nieuwe Woud ten oosten van Best tussen de Scheeken en de Nieuwe Heide.

Stimulerende maatregelen

Opzetten van projectplannen in de landschapsecologische zones ten westen en oosten van Drunen, tussen Tilburg en Dongen en tussen de Scheeken en Nieuwe Heide. Het gaat om zaken als stimulering van grondgebonden landbouw, het terugdringen van intensieve ontwikkelingen die gepaard gaan met verstening (nieuwe burgerwoningen en bedrijfsgebouwen), met verglazing of met intensiever grondgebruik en het versterken van van de landschappelijke waarden.

Regulerende maatregelen

Voor de zones kan gedacht worden aan regulering ten aanzien van ontwikkeling van activiteiten die verstening tot gevolg hebben en aan planologische veiligstelling van deze groene ruimten in bestemmingsplannen.

Groen in en om de Stad (GIOS)

Om de stedelingen meer kans te geven het landschap te beleven, is het belangrijk dat rond de steden meer groen komt en dat het landschap nabij de steden versterkt wordt. Dit is bij

² Landschapsecologische zone: Een structurende groene bufferzone tussen twee stedelijke kernen in een stedelijke regio, die bestaat uit een combinatie van gebieden voor de grondgebonden landbouw, de natuur en de recreatie, en een verbindende functie heeft voor aangrenzende landelijke regio's, zowel in landschappelijk als in ecologisch opzicht.

Tilburg uitgewerkt in de Kadernota Groene Mal.

Verder hebben we verschillende uitloopgebieden bij de steden aangewezen, die beschreven worden in de paragraaf recreatie en toerisme.

Groene Mal

De afdeling Tilburg-Oisterwijk van de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie neemt het initiatief om een projectplan op te stellen voor de ontwikkeling van landelijke functies in het gebied tussen Leemkuilen en Oisterwijkse Vennen westelijk van Oisterwijk en oostelijk van Berkel-Enschot. Doel van het plan is de in het gebied aanwezige landschaps- en recreatiewaarden te versterken. Dit zal niet leiden tot nieuwe claims met een beleidsmatige vertaling die (extra) beperkingen opleveren voor de landbouw. De hoofdfunctie blijft landbouw. Het gebied heeft geen functie voor verstedelijking. Door een gebiedsgerichte aanpak (bottom up-benadering) tracht de afdeling Tilburg-Oisterwijk een zo groot mogelijk draagvlak onder de bewoners van en werkers in het gebied te verwerven. Kansen bijvoorbeeld via kavelruil moeten zoveel mogelijk worden benut. De gemeente stelt voor de voorbereiding en uitvoering van maatregelen EUR 680.670,- beschikbaar. De daadwerkelijke besteding van deze gelden is onderworpen aan gemeentelijke goedkeuring. De gemeente neemt hiertoe een besluit op basis van een bij haar ingediend voorbereidings- en/of uitvoeringsplan. Met de opstelling van het projectplan wordt zo spoedig mogelijk gestart. De afdeling Tilburg-Oisterwijk van de Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie, de Stichting Brabantse Milieufederatie, de Stichting Het Noordbrabants Landschap, de gemeente Oisterwijk en de gemeente Tilburg komen periodiek bijeen om op hoofdlijnen over de voortgang van het project te worden geïnformeerd en terzake een gezamenlijk standpunt in te nemen.

Stimulerende maatregelen

- Uitwerken van het projectplan voor het gebied tussen de Leemkuilen en de Oisterwijkse Vennen conform de afspraken uit de Kadernota Groene Mal in de eerste fase van het reconstructieplan;
- Uitvoering van de maatregelen uit de Kadernota Groene Mal.

6.6 Landbouw

6.6.1 Veterinaire kwetsbaarheid

Varkensvrije zones

In het koepelplan zijn in de Meierij twee varkensvrije zones (VVZ) opgenomen. De westelijke VVZ loopt vanaf Waalwijk via een deel van de Loonse en Drunense Duinen, Loonse Heide, over Tilburg naar het zuiden toe. Deze is in het Koepelplan begrensd. De oostelijke VVZ loopt over het Dommeldal en we hebben de opdracht gekregen om deze te begrenzen. De Reconstructiewet schrijft de begrenzing van varkensvrije zones voor. De varkensvrije zones hadden een functie in het beteugelen van de verspreiding van besmettelijke ziekten en de bestrijding van deze ziekten na een eventuele uitbraak. Hierbij ging het bijvoorbeeld om de varkenspest. Op grond van besluiten van de Europese Commissie (beschikking 2003/859/EG d.d. 5 december 2003) is het nu mogelijk om bij een uitbraak van varkenspest de dieren te vaccineren. Uit nader onderzoek van Alterra en CDIC-Lelystad blijkt dat de varkensvrije zones nu uit veterinair oogpunt geen meerwaarde meer hebben. Dit heeft er toe geleid dat de minister van LNV aan de provincies heeft verzocht geen varkensvrije zones meer in de plannen op te nemen. In het Bestuurlijk Overleg Reconstructie op 22 april 2004 hebben de provincies toegezegd dit verzoek in te willigen. Als gevolg hiervan zijn er geen varkensvrije zones in de plannen opgenomen. Omdat we een paar jaar bezig zijn geweest met begrenzen van de VVZ het Dommeldal en er gesprekken zijn geweest met de ondernemers, die in deze zone zijn gelegen, zullen wij, als reconstructiecommissie met de betrokken ondernemers kijken welke mogelijkheden er zijn.

Ketenbenadering

Om de veterinaire veiligheid voor de varkenshouderij te vergroten zullen wij de volgende maatregelen waar mogelijk ondersteunen:

1. Gezamenlijke benutting van de productiecapaciteit van verschillende ondernemers. Dit biedt een oplossing voor varkenshouders die niet de noodzakelijke schaalvoordelen noch de noodzakelijke structuraanpassingen kunnen realiseren. Een mogelijkheid is om samen op één locatie een nieuw bedrijf te vestigen waarbij via onderlinge werkafspraken de bedrijfsvoering wordt uitgeoefend. Zo'n bedrijf dient dan volledig gesloten te zijn (fokken, vermeerderen en afmesten op één locatie) en zowel ten aanzien van de ruimtelijke als milieukwaliteit op een goede (duurzame) locatie te liggen. Er dient ook gekeken te worden naar het maximaal benutten van andere schakels in de keten waarbij beperking van transportbewegingen om verschillende redenen (dierenwelzijn, milieu) een doel dient te zijn. Dit is ook gunstig voor het sociaal-economisch beleid b.v. voor de verschillende vleesverwerkende bedrijven in de Meierij;
2. Samenwerking tussen bedrijven in kleinere clusters. Hierbij opereren de bedrijven min of meer zelfstandig binnen één samenwerkingsverband. De bedrijven liggen relatief dicht bij elkaar (clusters van duurzame locaties, duurzame projectlocaties en de landbouwontwikkelingsgebieden intensieve veehouderij) en vormen gezamenlijk een gesloten keten, waarbij transporten zoveel mogelijk alleen in deze keten plaatsvinden. Bij deze clusters zijn wellicht de landschappelijke en maatschappelijke eisen van nog groter belang. Ook hier dient er gekeken te worden naar het maximaal benutten van andere schakels in de keten waarbij beperking van transportbewegingen om verschillende redenen (dierenwelzijn, milieu) een doel dient te zijn. Realisatie van dergelijke clusters dient getoetst te worden aan geldende milieu- en diergezondheidsregelgeving;
3. Samenvoegen van verschillende locaties, die in gebruik zijn bij dezelfde ondernemer, waardoor de mogelijkheid bestaat om bedrijven gesloten te maken. Wij zijn van mening dat het samenvoegen van locaties wordt gestimuleerd door duidelijkheid te bieden waar er mogelijkheden zijn voor de verdere uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderijbedrijven onder de voorwaarden die beschreven zijn in hoofdstuk 11.

Stimulerende maatregelen

- Aanwijzen en planologisch vastleggen van landbouwontwikkelingsgebieden waar bedrijven wel of niet gezamenlijk de productiecapaciteit kunnen bundelen;
- Het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen verschillende bedrijven, die clusters van bedrijven vormen;
- Het samenbrengen van de productiecapaciteit van verschillende bedrijven op één locatie en het samenvoegen van verschillende locaties van dezelfde ondernemer.

Regulerende maatregelen

Aanwijzen landbouwontwikkelingsgebieden en uitwerken bepalingen ontwikkelingsmogelijkheden.

6.6.2 Ruimtelijke structuur landbouw

Op basis van de watersysteembenadering is een zonerings van de grondgebonden landbouw opgenomen in het Raamplan de Leijen. Deze bestaat uit de volgende zones:

- Grondgebonden landbouw intensief;
- Grondgebonden landbouw extensief;
- Grondgebonden landbouw extensief gericht op watersystemen;
- Multifunctionele landbouw.

In de stroomgebieden van de Raamse Loop, de Kolenvense Loop en het gebied ten noorden van Cromvoirt is er ruimte voor de grondgebonden landbouw intensief (boomteelt en vollegrondstuinbouw). Indien bij Cromvoirt waterberging noodzakelijk is, is dit gebied niet geschikt

voor intensieve landbouw. Dit wordt onderzocht in het kader van het plan van Aanpak voor de waterbergingsgebieden. Er zijn ook mogelijkheden in het bovenstroomse deel van de stroomgebieden van de Roomleij en de Ruijsbossche Waterloop en het benedenstroomse gedeelte van de Zandleij voor de meer intensieve grondgebruiksvormen.

De gebieden De Margriet, Smalwater en rond de Essche Stroom zijn vooral geschikt voor grondgebonden landbouw extensief (melkveehouderij).

In een strook ten westen van het natuurgebied De Brand is een zone aangegeven voor de grondgebonden landbouw gericht op watersystemen. Hier produceert de land- en tuinbouw met beperkte input van gewasbeschermingsmiddelen en kunstmest en is de beïnvloeding van de omgeving nihil.

In de stadsrand van Tilburg en het gebied ten zuiden van Vught heeft de landbouw ontwikkelingskansen in de richting van multifunctionele land- en tuinbouw.

Grondgebonden rundveehouderij is een vorm van landbouw die prima past in de extensiveringsgebieden van de Meierij. Grond gebonden rundveehouderij vormt een drager van het landschap.

Extensivering melkveehouderij

In de Meierij liggen verschillende kwetsbare en waardevolle gebieden waar sprake is van meerdere, met elkaar samenhangende milieuproblemen, die om een integrale aanpak vragen en waarbij grondgebonden melkveehouderij kan bijdragen aan de oplossing. In deze gebieden is het doel het bereiken en behouden van grondgebondenheid op gebiedsniveau teneinde de gebiedsspecifieke milieukwaliteit te kunnen realiseren en bij te dragen aan 'groene diensten'.

Bij het aanpakken van gebiedsspecifieke milieuproblemen kan worden gedacht aan vermindering van de nitraatuitspoeling, bestrijding van verdroging, vermindering van fosfaatdoorslag en fosfaatuit- en afspoeling, en vermindering van de ammoniakuitstoot. Verder kunnen in deze gebieden verbetering van de landschapskwaliteit en in sommige gebieden vermindering van erosie een rol spelen.

De hierboven genoemde doelstelling, gericht op de melkveehouderij, dient onderdeel uit te maken van een integrale gebiedsgerichte aanpak. Een geïsoleerde aanpak van de melkveehouderij alleen zal onvoldoende leiden tot een verbetering van de omgevingskwaliteit. Het uiteindelijke doel is ook in de genoemde kwetsbare en waardevolle gebieden een levensvatbare, maatschappelijk gewenste melkveehouderij te behouden die in staat is naast zuivelproducten ook andere diensten te produceren.

Bij de kwetsbare en waardevolle gebieden kan met name worden gedacht aan:

- Gronden met op de EHS afgestemde waterhuishouding en waardevolle beeksystemen;
- Wav-zones rondom A-gebieden;
- Beschermingszones zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden.

Het verdient aanbeveling aan te sluiten bij landschappelijk waardevolle eenheden zoals RNLE'n, Ecologische Verbindingszones, landschapsecologische zones en stedelijk uitloopgebied. Beïnvloedingsgebieden ten aanzien van hydrologie en verzuring (ammoniak) behoren tevens nadrukkelijk tot de zoekgebieden. Op kaart 17 staat aangegeven waar de inzet van Koopmangelden mogelijk is.

Wij willen extensivering met name te stimuleren in de volgende gebieden:

- Het gebied rond Cromvoirt, de Gement, het Helvoirts Broek en rond de Essche Stroom;
- Het gebied rond De Mortelen, De Scheeken en De Gelders.

Stimulerende maatregelen

Opzetten van enkele projecten om clusters van melkveebedrijven in genoemde gebieden te helpen hun bedrijf te extensiveren en gelijktijdig gebiedsdoelen te realiseren. Het voorbeeldproject in Asten (gebied De Peel) is veelbelovend. Koppeling met melkveebedrijven die willen overschakelen naar biologische bedrijfsvoering heeft de voorkeur in verband met borging via EKO-keur.

Verbeteren verkaveling grondgebonden landbouw

Ook voor de andere grondgebonden landbouwsectoren is de ruimtelijke structuur niet altijd optimaal. We ondersteunen initiatieven om de ruimtelijke structuur voor deze landbouwsectoren te optimaliseren. In het gebied rond Sint-Oedenrode heeft er onlangs een landinrichting plaatsgevonden.

In de gehele Leijen wordt de verkavelingsstructuur verbeterd. Zo zal de grootte van de huiskavel behoorlijk toenemen. Behalve in de stadsrand Tilburg waar beperkte behoefte zal zijn aan grondruil in verband met de mogelijke stedelijke uitbreidingen en in de rand van Vught, kan overal het gewenste percentage huiskavel bereikt worden. Door samenvoeging van veldkavels zal het aantal veldkavels afnemen. Om deze verbetering in de verkaveling te realiseren, zullen er circa acht bedrijven moeten worden uitgeplaatst. Bij de vergroting van de kavels zal ook geïnvesteerd worden in landschapselementen, zodat een grootschaliger gebied ontstaat met een even groen karakter als voorheen.

In verband met handhaving dan wel versterking van de bestaande landschapsstructuur vinden er in het grootste deel van De Leijen beperkte inrichtingswerken plaats. Alleen in het intensieve gebied tussen Haaren, Udenhout en Biezenmortel, in het intensieve gebied nabij Cromvoirt (zonder dat dit het kleinschalige gebied aantast) en in het veldkavelgebied de Belverse Akkers zullen veel inrichtingswerken plaatsvinden om de verkaveling te optimaliseren.

De ontsluiting van de agrarische bedrijven is vaak al goed, slechts het verharderen van enkele kilometers insteekwegen behoort tot de maatregelen. Dit leidt niet tot verlies van zandpaden, want die vormen een belangrijk biotoop voor bepaalde plant- en diersoorten (o.a. vlinders, kevers), zijn een belangrijk cultuurhistorisch element en recreatief van belang (public footpaths).

Om de spanning op de grondmarkt in de Leijen enigszins te beteugelen wordt er een aankoopconvenant afgesloten tussen alle grote aankooppartijen. Vraag en aanbod van grondgebruik worden dichterbij elkaar gebracht via een ingesteld coördinatiepunt grondgebruik, gericht op teeltpacht, eenmalige pacht, grondgebruiksverklaringen, maaisbank en lease-constructies.

Verbeteren locatie intensieve veehouderij

We hebben de gebieden geïnventariseerd waar bestaande intensieve veehouderijbedrijven kunnen doorgroeien en waar eventueel omschakeling of zelfs nieuwvestiging mogelijk zou kunnen zijn. Het betreft het gebied tussen Dongen en Kaastheuvel, gebied tussen Haaren en Helvoirt, ten zuiden van Boxtel, Jekschotse heide, Hoogstraat in Sint-Oedenrode en Rijtven. Deze zijn aangewezen als landbouwontwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij. Naast de groei van de aanwezige intensieve veehouderijbedrijven is hier ook omschakeling mogelijk. Tevens is het hier mogelijk om een locatie met alleen een burgerwoning om te zetten in een agrarisch bouwblok voor de intensieve veehouderij. Met uitzondering van Rijtven kan ook nieuwvestiging plaatsvinden.

De landbouwontwikkelingsgebieden zijn ingedeeld in primaire en secundaire gebieden.

Het gedeelte van het landbouwontwikkelingsgebied waar sprake is van een overlap met kwetsbare functies (1000-1500m rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en 1000-1500m rondom Natuurbeschermingswetgebieden, leefgebieden weidevogels en waterpotentiegebied) wordt als secundair landbouwontwikkelingsgebied aangeduid. Het overige deel is primair landbouwontwikkelingsgebied en hier dient in eerste instantie de ontwikkeling van nieuwe intensieve vee-

houderijen plaats te vinden. Het vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij in primaire en secundaire landbouwontwikkelingsgebieden is opgenomen in hoofdstuk 11. De kern daarvan is dat nieuwvestiging in het secundaire landbouwontwikkelingsgebied niet mogelijk is.

Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:

- GS hebben besloten dat de brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
- uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-landschap (waterpotentiegebied) wordt begrensd;
- de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt;

Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging (zie paragraaf 11.6.1 van deel B.)

Een deel van de Jekschotse heide is aangemerkt als secundair landbouwontwikkelingsgebied, omdat dit gebied binnen 1500 meter van een Habitatrichtlijngebied ligt en een klein deel van de Jekschotse heide bestaat uit waterpotentiegebied.

Er is een balans voor de Meierij opgesteld met een inschatting van het aantal te verplaatsen intensieve veehouderijbedrijven uit de extensiveringsgebieden en de beschikbare inplaatsingsruimte in de Meierij in alle landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden (duurzame locaties) uitgaande van het aantal nieuwe en vrijkomende bouwblokken (zie tabel 6.6).

Tabel 6.6 Inplaatsingsbalans

Inplaatsingsbehoefte:	41-45	Herbenutten duurzame locaties:	6-20
		Nieuwvestiging primair landbouwontwikkelingsgebied:	15-18
	41-45		21-38

Uit de balans blijkt dat het aantal beschikbare locaties minder is dan het aantal benodigde aantal, echter in de praktijk zal blijken dat niet alle inplaatsingsbehoefte zullen verplaatsen. Voor de onderbouwing van de inplaatsingsbalans wordt verwezen naar bijlage 7.

Wij willen maximaal 18 nieuwvestigingslocaties ontwikkelen. In onderstaande tabel staat wat wij maximaal willen toestaan per landbouwontwikkelingsgebied:

Tabel 6.7 Maximale nieuwvestiging per landbouwontwikkelingsgebied

Landbouwontwikkelingsgebied	Maximale nieuwvestiging
Dongen-Kaatsheuvel	8
Haaren/Helvoirt	2
Boxtel	1
Jekschotse heide	5
Hoogstraat Sint-Oedenrode	1
Rijtven	0
Totaal	18

Wij zijn van mening dat bij verplaatsing eerst gekeken moet worden naar bestaande (vrijkomende) duurzame locaties in landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden. Indien er onvoldoende van deze duurzame locaties beschikbaar zijn, kunnen nieuwe duurzame locaties worden ingericht in de landbouwontwikkelingsgebieden (zie kaart 19: IZ intensieve veehouderij). Voorwaarde voor het stichten van een nieuw bouwblok ten behoeve van de intensieve veehouderij is een directe of indirecte (driehoeksruil) koppeling met verplaatsing uit het extensiveringsgebied. De volgende volgorde wordt voorgesteld:

1. benutten van vrijkomende duurzame locaties in landbouwontwikkeling- of verwevingsgebied;
2. omschakelen van burgerwoning tot agrarisch bouwblok in een landbouwontwikkelingsgebied;
3. creëren van geheel nieuw bouwblok in een landbouwontwikkelingsgebied. Indien er nieuwvestiging aan de orde is zit er tussen de landbouwontwikkelingsgebied geen volgordelijkheid. Waarbij wordt aangegeven dat in het gebied Rijtven op basis van ammoniak geen nieuwvestiging mogelijk.

Het is wenselijk om gebruik te maken van de ervaring van de OBIV en haar advies te vragen bij de beoordeling van aanvragen voor nieuwvestiging. Willekeur kan op deze wijze voorkomen worden.

We kiezen ervoor om de landbouwontwikkelingsgebieden niet in te richten als een soort industrieterreinen voor de intensieve veehouderij, maar als een agrarisch gebied. Om hier invulling aan te geven is er voor het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel een landschapsvisie ('Reconstructie Dongen-Loon op Zand: Toekomstperspectief voor landbouw en landschap') opgesteld. De basis van het landbouwontwikkelingsgebied is een groen casco waar de intensieve functies worden ingeplaatst. Zo worden de landschapswaarden en -beleving in het gebied versterkt, terwijl ook intensieve functies een plek kunnen krijgen om te groeien. De landschapsvisie wordt verder in een ontwikkelingsplan uitgewerkt (zie verderop in deze paragraaf). Voor de Jekschotse heide en het gebied tussen Haaren en Helvoirt worden beeldkwaliteitsplannen opgesteld. Deze beeldkwaliteitsplannen geven aan hoe de intensieve veehouderij zich kunnen ontwikkelen, terwijl dit ook gepaard gaat met een versterking van het landschap. Dit is vooral van belang op de Jekschotse heide, waar het landbouwontwikkelingsgebied gedeeltelijk overlapt met een struweelvogelgebied. Hier is inplaatsing van intensieve veehouderij mogelijk, mits dit geen afbreuk doet aan de in het gebied voorkomende soorten en waarden en waarbij versterking van de landschapsstructuur wordt nagestreefd. Hiervoor dient door de regionale reconstructiecommissie een ontwikkelingsplan (zie verderop in deze paragraaf) aan GS te worden voorgelegd, waarin tevens de onderstaande randvoorwaarden zijn opgenomen:

- per bedrijf moet minimaal 0.5 ha nieuwe landschapselementen worden aangelegd;
- herstellen en/of verbeteren van bestaande landschapselementen rond zandwegen en dergelijke ten behoeve van struweelvogels;
- aanleg van erfbeplanting bij nieuwvestiging;
- er dient aandacht te zijn voor de verankering van de maatregelen in het planologische kader en beleid, de financiën, het instrumentarium de organisatie en communicatie.

Met andere woorden: naast rood is er veel inplaatsing van groen. Dit is dus meer dan alleen erfbeplanting. De maximum bouwblockgrote die gehanteerd wordt in de landbouwontwikkelingsgebieden met uitzondering van Dongen-Kaatsheuvel is 3 ha, waarvan ca. 0.5 ha per initiatief wordt ingezet voor ontwikkelen en ondersteunen van een groenstructuur. Dit hoeft in fysieke zin niet aansluitend te zijn aan het bouwblock. Daarom zal in het kader van de nog op te stellen beeldkwaliteitsplannen de inzet van de ca. 0.5 ha planmatig worden opgepakt waarbij maatwerk en realiseerbaarheid belangrijke items zijn. Voor Dongen-Kaatsheuvel is een bouwblock aangegeven van 2,5 ha. De robuuste landschappelijk groenstructuur zal ontwikkeld worden buiten de bouwblockken in het landbouwontwikkelingsgebied. Bij de ontwikkeling van dit landbouwontwikkelingsgebied wordt rekening gehouden met de aanwezige waterbergingsgebieden.

Voor de landbouwontwikkelingsgebieden Boxtel en Rijtven worden geen beeldkwaliteitsplannen voorzien omdat nieuwvestiging en ontwikkeling van bestaande locatie zeer beperkt is en daarmee een gebiedsgerichte invulling niet effectief is.

Het landbouwontwikkelingsgebied Hoogstraat was in het eerste conceptplan groter en heette toen landbouwontwikkelingsgebied Sonniuswijk. Het deel Sonniuswijk is afgefallen, omdat dit gebied in het Regionaal Structuurplan Zuid-Oost Brabant aangewezen is als een transformatiegebied. In 2009 wordt geëvalueerd of deze ruimte nog nodig is voor de ontwikkeling van woningen en bedrijven, of dat elders deze functies een plaats hebben gevonden. Als blijkt dat deze ruimte vrij komt, kan in het reconstructieplan dit gebied omgezet worden naar landbouwontwikkelingsgebied. Voor dit landbouwontwikkelingsgebied zal ook een beeldkwaliteitsplan worden opgesteld, waarbij dezelfde voorwaarden gelden als de Jekschotse heide, omdat dit gebied ook deels in een struweelvogelgebied ligt. De verwachting is, dat hier 2 bedrijven ingeplaatst kunnen worden, maar dit is nu niet opgenomen in de balans, omdat dit hoogst onzeker is.

We streven ernaar om duurzame locaties veilig te stellen door inzet van bestaande juridische instrumenten. Indien nodig zullen de gemeenten aanvullend een plan van aanpak opstellen waarin naar juridische mogelijkheden ook andere mogelijkheden onderzocht worden.

Ontwikkelingsplan

In het plan wordt voorzien in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet elke nieuwvestiging voldoen aan de vereisten zoals geformuleerd in par. 11.6.1 ad c, algemeen sub a.

Om een optimale inrichting van de landbouwontwikkelingsgebieden te bereiken, streven wij naar de opstelling van ontwikkelingsplannen voor de landbouwontwikkelingsgebieden.

Doelstelling van de ontwikkelingsplannen is het optimaal benutten van landbouwontwikkelingsgebieden voor de accommodatie van de ruimtelijke herstructurering van de intensieve veehouderij in combinatie met het realiseren van een hogere mate van duurzaamheid in deze agrarische sector. De plannen werken dat op gebiedsniveau uit.

Om dat optimaal te kunnen doen zijn de plannen uitvoeringsgericht en kunnen ze desgewenst een (aanvullend) beleidskader bieden. Ze beschrijven een uitvoeringsstrategie (bij voorkeur in de vorm van een concreet plan van aanpak met begroting) om te komen tot de optimale benutting en inrichting van het desbetreffende landbouwontwikkelingsgebied met een beschrijving van de benodigde (beschikbare) instrumenten, regelingen en budgetten.

Het ontwikkelingsplan voldoet (in ieder geval) aan de volgende vereisten:

1. Efficiënt ruimtegebruik:

Het plan leidt tot een optimale benutting en inrichting van het landbouwontwikkelingsgebied voor de intensieve veehouderij. Het ontwikkelingsplan beschrijft de optimale rangschikking van bouwblokken voor de intensieve veehouderij in het gebied (bestaand en nieuw) en geeft aan hoe de benutting van die locaties vorm krijgt. Dit laatste bijvoorbeeld door een actieve benadering van eigenaren van bestaande (niet-agrarische) locaties om de locaties ter beschikking te krijgen voor inplaatsende veehouders, het actief veiligstellen van vrijkomende locaties voor inplaatsers, etc.

Bij de optimale rangschikking wordt gekeken naar ruimtelijke- (beeldkwaliteit), milieukundige- (zie ook vereiste 5 en 6) veterinaire aspecten (o.a. minimaal vereiste onderlinge afstand, cluster-

vorming). De handleiding duurzame locaties is hierbij een belangrijk hulpmiddel.

2. *Het aantal nieuwvestigingen staat in een redelijke verhouding tot het aantal (her)vestigingen van intensieve veehouderijen op een agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie binnen het landbouwontwikkelingsgebied.*

Dit onderdeel beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. De ‘redelijke verhouding’ tussen nieuwe en bestaande vestigingslocaties ligt niet vooraf vast. De gemeente bepaalt de mogelijkheden op basis van de omstandigheden van het landbouwontwikkelingsgebied: hoeveel geschikte bestaande locaties zijn er en hoeveel daarvan komen er binnen afzienbare tijd werkelijk beschikbaar, hoeveel belangstelling is er voor (her)vestiging in dit landbouwontwikkelingsgebied (zowel vanuit extensiveringsgebieden, als vanuit elders, als vanwege ondernemers binnen het landbouwontwikkelingsgebied), en hoe pakt e.e.a. financieel uit. Onder de bestaande locaties kunnen ook RBV-locaties vallen.

In het plan wordt als eerste uitgewerkt wat de maximale benuttingsmogelijkheden van bestaande locaties zijn en hoe deze vorm kunnen krijgen (overlap met uitwerking vereiste 1).

Vervolgens wordt uitgewerkt hoe de resterende ruimte van het landbouwontwikkelingsgebied optimaal kan worden benut voor nieuwvestiging. Het is daarbij niet nodig (en vaak ook niet wenselijk met het oog op de prijsstelling) al concrete exacte nieuwvestigingslocaties aan te geven

3. *Het plan biedt inzicht in hoe de sloop en verwijdering van niet meer in gebruik zijnde gebouwen en bouwwerken wordt nagestreefd.*

Het is de bedoeling dat bedrijfsgebouwen, die buiten gebruik worden gesteld, worden gesloopt, ook wanneer deze in een verwevingsgebied of in een landbouwontwikkelingsgebied liggen. Bebouwing kan vrijkomen als gevolg van herbenutting van bestaande locaties of het wegnemen van belemmering voor ontwikkeling op andere locaties binnen het landbouwontwikkelingsgebied. Op basis van de uitwerking van de vereisten 1 en 2 wordt duidelijk of en waar dit aan de orde is/kan zijn. Daarnaast komt bebouwing vrij op uitplaatsingslocaties. Naast de sloop die verplicht is bij nieuwvestiging, moet ook bij hervestiging op bestaande locaties de sloop worden geregeld. Bij deelname aan de VIV is dit automatisch verzekerd. Het ontwikkelingsplan geeft aan hoe dit alles wordt gerealiseerd (uitvoeringstechnisch en financieel). Overigens hoeft dit niet te betekenen dat alle vrijkomende gebouwen moeten worden gesloopt. Sloop is immers niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden gebruikt voor een andere passende functie.

4. *Het plan leidt tot een goede beeldkwaliteit van het landbouwontwikkelingsgebied.*

Voor de meeste landbouwontwikkelingsgebieden is al een beeldkwaliteitsplan opgesteld. In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 vormt dit de basis voor de inrichting van het landbouwontwikkelingsgebied. Is er nog geen beeldkwaliteitsplan, dan moet dit alsnog worden opgesteld.

5. *Het plan voldoet aan het relevante milieu- en waterbeleid (watertoets/natuurtoets/Mer/Smb).*

In samenhang met de uitwerking van vereiste 1 brengt het plan in beeld welke randvoorwaarden er, gelet op de geldende wet- en regelgeving, gelden voor de benutting van locaties. Dit kan betrekking hebben op de plaats en omvang van emissies, op de fysieke inrichting (water, landschap), etc. De provincie beschikt over het beslissingsondersteunende systeem DIAS (Distributie Ammoniak en Stank) waarmee effecten Ten aanzien van ammoniak en stank kunnen worden bepaald. In overleg kan dit systeem worden ingezet. De provincie heeft momen-

teel een handreiking implementatie IPPC en Vogel- en Habitatrichtlijn in voorbereiding. De watertoets, natuurtoets, Milieueffectrapportage en Strategische milieubeoordeling worden opgesteld in het kader van de besluitvorming over het bestemmingsplan of de aanpassing daarvan. Het is aanbevelingswaardig het ontwikkelingsplan zo op te stellen dat het al zoveel mogelijk elementen van de verschillende toetsen bevat. Een Mer kan wellicht procedureel gekoppeld worden aan een vergunningen- Mer

6. *Het plan draagt duidelijk bij aan het verdergaand dan wettelijk vereist duurzamer maken van de bedrijfsvoering van de intensieve veehouderij bedrijven in het landbouwontwikkelingsgebied.*

De ontwikkeling, inrichting en gebruik van de landbouwontwikkelingsgebieden is dusdanig dat de intensieve veehouderij verdergaand verduurzaamt. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld realisatie van gesloten bedrijven, samenwerking in de productieketen, minimalisering van reststoffen etcetera. Het is gewenst om in het ontwikkelingsplan hiervoor (innovatieve) voorstellen op te nemen. Het ontwikkelingsplan richt zich op zaken die het niveau van het individuele bedrijf te boven gaan, dus op gebiedsniveau. Overigens kunnen dit wel voorwaardenscheppende onderdelen zijn, die dus verdergaande maatregelen op bedrijfsniveau eenvoudiger en / of goedkoper maken. Het gaat daarbij zowel om inrichting als om organisatie (samenwerking tussen bedrijven, tussen ketenschakels).

Verdergaande verduurzaming op het niveau van het individuele bedrijf behoeft dus niet persé onderdeel uit te maken van het ontwikkelingsplan. Dit is immers primair de verantwoordelijkheid van de desbetreffende ondernemer, die daarvoor overigens wel gebruik kan maken van diverse stimulerende instrumenten en budgetten.

De invulling zal van gebied tot gebied verschillen en mede afhankelijk zijn van de initiatieven van de zittende en inplaatsende ondernemers. Het in samenspraak met hen invullen van dit onderdeel is dan ook cruciaal, het plan moet aansluiten bij hetgeen de bedrijven willen en kunnen. Indien er weinig of geen bereidheid bij ondernemers is tot verdergaande verduurzaming dient minimaal de inrichting op gebiedsniveau verdergaande duurzaamheidselementen te bevatten (bijvoorbeeld vergroten infiltratie water, of ruimte reserveren voor gemeenschappelijke infrastructuur).

Stimulerende maatregelen

- Verplaatsingsregeling voor intensieve veehouderij-bedrijven uit extensiveringsgebieden;
- Derde Tranche Beëindigings- en Sloopregeling;
- Ruimte voor Ruimte;
- Dorpsontwikkelingsplannen met mogelijkheden voor verplaatsing en beëindiging.

Regulerende maatregelen

- Planologisch vastleggen van extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden.

Glastuinbouw

In de Meierij liggen twee vestigingsgebieden voor de glastuinbouw namelijk tussen Dongen en Kaatsheuvel en bij Drunen-Vlijmen (kaart 18). In het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel en De Moer kan nieuwvestiging plaatsvinden van glastuinbouw, gecombineerd met boomteelt en intensieve veehouderij, zoals beschreven is in het rapport “Reconstructie Dongen-Loon op Zand; Toekomstperspectief voor landbouw en landschap”. Uitgaande van de landschappelijke kenmerken van het gebied en van de vestiging van maximaal 20 ha ten behoeve van de intensieve veehouderij is hier plaats voor maximaal 60 ha glastuinbouw en boomteelt. Dit betekent een verdichting van 20% van het huidige landschap. De bedrijven worden hoogwaardig landschappelijk ingepast. De mogelijkheden voor vestiging van intensieve veehouderij-, glastuinbouwbedrijven en boomteelt zal verder geconcretiseerd worden in een landinrichtingsplan en een bestemmingsplan. Overige mogelijkheden zijn uitgesloten. Het gebied is niet geschikt voor

laanbomen, echter containerteelt en stekbedrijven kunnen hier wel goed terecht. Het versterken van het landschap in het gehele gebied dient plaats te hebben door het verwezenlijken van het groene casco samen met de inplaatsing van glastuinbouw, boomkwekerijen en intensieve veeteelt.

Door hier nieuwvestiging toe te staan is het streekplan op dit onderdeel herzien. In het Streekplan is het vestigingsgebied namelijk meer naar het westen gelegen. Het gebied dat in het Streekplan aangegeven staat als vestigingsgebied, langs o.a. de Fazantenweg en Vaartweg, gaat verder als door-groeigebied. Hier kunnen de huidige bedrijven zich binnen de gestelde kaders wel verder ontwikkelen, maar nieuwvestiging kan daar niet plaatsvinden. Ontwikkeling in het kenmerkende strokenverkevelingsgebied kan alleen geschieden onder strikte voorwaarden dat dit landschappelijk goed ingepast wordt. Voor het gehele gebied dient dit nader uitgewerkt te worden.

Bij Heusden ligt een vestigingsgebied voor glastuinbouw waar de nadruk zal liggen op herstructurering. De Stichting Herstructurering Tuinbouw Heusden streeft naar een duurzame herstructurering voor de glastuinbouw en de vollegrondstuinbouw in het gebied. Deze biedt verdere ontwikkelingsruimte aan de aanwezige glas- en vollegrondstuinbouw.

Om de herstructurering van de glastuinbouw mogelijk te maken is het nodig dat een aantal vollegronds tuinbouwbedrijven verplaatst worden. De ruimte die zij achter laten kan dan benut worden voor de uitbreiding van de glastuinbouw. Een paar tuinbouwbedrijven kunnen zich in de Wijde Biesbosch vestigen. Drie bedrijven willen zich vestiging in de RNLE ten zuidoosten van Drunen aan de Zeeg en Honderdbunderweg. Deze nieuwvestiging is in strijd met het Streekplan. Alle partijen in de reconstructie (inclusief de provincie) staan echter positief tegen over de plannen van de tuinders en willen graag medewerking verlenen naar het zoeken van een oplossing. Een Streekplanwijziging wordt niet via dit plan geregeld, maar daarvoor zal een ander traject doorlopen moeten worden. De reconstructiecommissie gaat accoord met de nieuwvestiging, onder de volgende voorwaarden:

- Dat er een betere motivering komt over wat de agrariërs willen. Hierin staat ook of ze gezocht hebben naar alternatieven;
- Het gaat maximaal om drie bedrijven;
- Glastuinbouw is niet aan de orde, ook niet op langere termijn;
- Voor deze bedrijven geldt het beleid zoals is vastgelegd voor de RNLE en de onderliggende GHS-categorieën;
- Er moet een meerwaarde zijn voor natuur en landschap.

In het 2e generatie reconstructieplan zal een stappenplan voor de glastuinbouw worden opgesteld.

Stimulerende maatregelen

Het voorgenomen beleid uitwerken ten aanzien van nieuwvestiging en ontwikkeling van glastuinbouw in het gebied.

Regulerende maatregelen

- Streekplanwijziging tussen Dongen en Kaatsheuvel: gebied Vaartweg-Fazantenweg is doorgroeigebied, gebied ten oosten hier van is vestigingsgebied (zie kaart 18);
- vastleggen vestigingsgebieden glas in de bestemmingsplannen.

Intensieve teelten

Tot de intensieve teelten rekenen we boomteelt, fruitteelt, coniferen en sierheesters, pot- en containerteelten, stekbedrijven, bollenteelt, aardbeien, snijbloementeelt, graszoden, asperges, ginseng en gebouwgebonden teelten (witlof, champignons, glastuinbouw).

Er dient een integrale zonering voor de intensieve teelten in het tweede generatie plan te worden aangebracht. Er moet een kaart komen met ontwikkelgebieden voor intensieve teelten en boomteelt in overleg met de sector. Deze gebieden zijn gescreend op hydrologische, landschapelijke en ecologische waarden (soortenbeleid), waarbij ook is gelet op de externe werking op kwetsbare gebieden (Vogel- en Habitatrictlijn, Natuurbeschermingswet). In de overige gebieden zijn randvoorwaarden van kracht voor intensieve teelten (gebruik teeltondersteunende voorzieningen, waterpeil, spuitvrije zones). Deze randvoorwaarden worden doorvertaald in de bestemmingsplannen (aanlegvergunning) en de Keur (waterpeil, spuitvrije zones).

De boomteelt in de Meierij is een sterke sector waarin veel mensen hun brood verdienen. Lange tijd is de ontwikkeling van de boomteelt nauwelijks meegenomen in de discussies binnen de reconstructie. Als de sector ter sprake kwam, was dit meestal omdat zij andere doelstellingen op het gebied van water, natuur en landschap in het reconstructieplan overlapte. De boomteeltbedrijven hebben echter aangegeven om vanuit de sector zelf een analyse te maken van de knelpunten in de gebieden en met voorstellen te komen. Doelstelling hiervan is een betere afstemming tussen de ontwikkelingsbehoefte van de boomteelt en overige doelstellingen uit het reconstructieplan.

In de regio Best-Boskant is al decennia lang de boomteelt sterk aanwezig. Vooral de laanbomenteelt neemt van oudsher een belangrijke plaats in en zorgt voor een behoorlijke vraag naar arbeid. Het gebied ligt in de bufferzone bacterievuur, wat positieve gevolgen heeft voor de afzetmogelijkheden. De komende jaren zal de afstemming tussen de ontwikkelingsbehoefte van de boomteelt en andere doelstellingen in dit gebied steeds belangrijker worden. De boomteeltbedrijven zijn dan ook bezig met het op een rij zetten van de ontwikkelingen binnen de sector in het gebied. Verplaatsing van boomteeltbedrijven zal in de meeste gevallen geen optie zijn. Om de continuïteit van de bedrijven te waarborgen zal hun ontwikkelingsbehoefte een belangrijke plaats moeten krijgen in de gebiedsontwikkeling.

Extra mogelijkheden voor boom- en vaste plantenteelt in het landbouwontwikkelingsgebied tussen Dongen en Kaatsheuvel

In het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel kan naast nieuwvestiging van glastuinbouw en intensieve veehouderij, ook nieuwvestiging plaatsvinden van boomteelt. Hier bevindt zich het accentgebied boomteelt, dat aangegeven staat op plankaart 2 en kaart 18. In de Meierij komt veel boomteelt voor, die op een aantal plekken in de knel zit, zoals in beekdalen en aan de rand van natte natuurparels. Willen deze bedrijven zich toch kunnen ontwikkelen, dan zullen ze een alternatieve locatie moeten zoeken. Het accentgebied boomteelt is daarvoor geschikt (met uitzondering van laanboomteelt).

Het creëren van een nieuw bouwblok voor een boom- en vaste plantenteeltbedrijf is binnen het accentgebied boomteelt onder de volgende voorwaarden mogelijk:

- Er is aangetoond dat er geen geschikte vrijkomend (agrarisch of niet-agrarisch) bouwblok beschikbaar is;
- De nieuwvestiging dient te geschieden binnen het groene casco;
- De nieuwvestiging draagt bij aan de realisatie van de reconstructiedoelen in de Meierij. Dit is aan de orde als een bestaand boomteelt- of vaste plantenteeltbedrijf een knelpunt vormt in relatie tot een ander belang, zoals een beekdal. Bovendien geldt bij nieuwvestiging dat er op het niveau van het Reconstructiegebied de Meierij geen inplaatsing zonder uitplaatsing mag plaatsvinden.

Bij het bepalen of nieuwvestiging aan de orde is wordt het stappenplan zoals in bijlage 8 is opgenomen doorlopen. Wij treden op als adviescommissie om de gemeenten op dit vlak te ondersteunen.

Het creëren van een nieuw bouwblok voor een boom- en vaste plantenteeltbedrijf onder de hierboven beschreven voorwaarden zijn te beschouwen als herzieningen van het Streekplan uit 2002 (zie ook paragraaf 11.5).

Teeltondersteunende voorzieningen

We onderschrijven het beleid zoals neergelegd in de notitie Ondersteunende voorzieningen. Ondersteunende voorzieningen zullen derhalve worden toegestaan of geweerd conform de deze notitie.

6.6.3 Verbrede landbouw

De Meierij heeft grotendeels een kleinschalig verweven karakter met een gevarieerd aanbod van agrarische en natuurgebieden. Wij willen dit voor Brabant typerende landschap ook voor de toekomst bewaren en versterken. Dit betekent enerzijds dat er maar in beperkte mate ruimte is voor grootschalige ontwikkelingen in de landbouw. Anderzijds bestaat er een grote behoefte aan mogelijkheden om de inkomensbasis van agrariërs te verbreden en daarmee deze bedrijven ook in de toekomst als economische drager in het landelijk gebied te behouden. Verbreding van de activiteiten op land- en tuinbouwbedrijven kan tevens de maatschappelijke functie van de landbouw versterken.

We willen met name aan deze doelstellingen werken in gebieden waar beperkingen worden opgelegd aan de gangbare grondgebonden landbouw (extensiverings- en in mindere mate verwevingsgebieden). Hierbij moet worden opgemerkt dat de potentie voor verbreding met name wordt bepaald door de markt voor de geleverde producten en diensten.

Consumenten vragen nadrukkelijker om kwaliteitsproducten, liefst met een duidelijke identiteit. Aangezien juist de Meierij in staat is een identiteit te bieden willen we projecten stimuleren in die richting. De grondprijs in een dichtbevolkt gebied als de Meierij en de verkavelingssituatie zal ertoe leiden dat het produceren van bulkproducten ten behoeve van de wereldmarkt niet aantrekkelijk is in de Meierij.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen verbreding (landbouw plus niet-landbouwactiviteiten zoals kampeerboerderijen, zorgboerderijen, natuurbeheer) en verdieping (blijft 100% landbouw: streekproducten, biologische landbouw, extra kwaliteitsslag agrarische producten).

We zien goede mogelijkheden voor de volgende verbredingsactiviteiten:

1. Landbouw en zorg: gezien de ligging van de Meierij tussen grote bevolkingsconcentraties met een bijbehorende behoefte aan zorgvoorzieningen lijken er goede mogelijkheden voor een toename van het aantal bedrijven met zorg als nevenactiviteit. Als mogelijke initiatieven worden genoemd:
 - inzicht vergroten in de behoefte aan zorg en zorgvoorzieningen in het landelijk gebied;
 - in kaart brengen van knelpunten in de arbeidsmarkt op het gebied van zorg;
 - programmaontwikkeling om te komen tot een betere match tussen vraag en aanbod, op het gebied van zorg en welzijn in het algemeen, via:
 - scholing;
 - inzet plaatselijke bevolking, met name vrouwen;
 - ondersteunen mantelzorg en zorgvoorzieningen als onderdeel van verbrede landbouw.
2. Agrotourisme: het agrotouristische aanbod in de Meierij is al redelijk groot, maar redelijk eenzijdig in de vorm van mini-campings. Er is geen behoefte aan nog meer van hetzelfde. Met name een verdere ontwikkeling van dagrecreatieve voorzieningen is in dit verband interessant. Een probleem hierbij is dat dit voor de initiatiefnemers slechts beperkte mogelijkheden in economische zin oplevert. Wij willen bereiken dat initiatiefnemers ter aanvul-

ling meer mogelijkheden krijgen voor detailhandelsactiviteiten van bedrijfseigen en aanverwante producten, horecavoorzieningen etc.;

3. Agrarisch natuurbeheer (zie paragraaf 6.5);
4. “Blauwe diensten” (zie paragraaf 6.1).

We zien goede mogelijkheden voor de volgende verdiepingsactiviteiten:

5. Streekproducten: er liggen kansen voor een verdere groei en ontwikkeling van het aanbod aan streekproducten, bijvoorbeeld in combinatie met agrotouristische activiteiten. Knelpunten hierbij zijn kleinschaligheid en ruimtelijke ordening. Voor de Meierij kan het stimuleren van het midden- en kleinbedrijf in de afzet van streekgebonden voedselproductie. (bv. groothandel in streekproducten) kansen bieden.

Voor verbrede landbouw is functieverruiming ten opzichte van de agrarische functie nodig. Het beleid dat is ontwikkeld voor verbrede landbouw, beschreven in de beleidsnotitie “buitengebied in ontwikkeling”, geeft hier dan ook de mogelijkheden voor. In het kort houdt dit beleid in dat een ontwikkeling van verbrede landbouwactiviteiten in beginsel op alle agrarische bouwblokken toelaatbaar is. De activiteit moet wel ondergeschikt aan de agrarische hoofdfunctie blijven, met uitzondering van agrotourisme, dat wel mag uitgroeien tot hoofdfunctie mits dit past binnen de gebiedsvisie in dit plan en het Streekplan. Verder kan het in de genoemde beleidsnotitie genoemde beleid voor voormalige agrarische bedrijfslocaties (VAB’s), zoals beschreven in §6.8.2 mogelijkheden bieden.

Stimulerende maatregelen

We zullen:

- ervoor zorgen dat voor de bovengenoemde verbredingsactiviteiten meer mogelijkheden komen in de (ruimtelijke) regelgeving (Streekplan, bestemmingsplannen). Bij het bieden van mogelijkheden dient nadrukkelijk rekening gehouden te worden met de functie van het gebied. In gebieden waar in hoofdzaak agrarische bedrijven gevestigd zijn, met name de landbouwonwikkelingsgebieden, dient hierbij de nodige terughoudendheid in acht genomen te worden om belemmering van ontplooiing van die bedrijven te voorkomen. In extensiveringszones rondom de EHS dient zorgvuldig af te worden gewogen welke vormen van verbreding hier mogelijk zijn. Op basis van de nieuwe geurwet kunnen gemeenten kleinschalige nevenactiviteiten vrijstellen van de geurtoets. Wij willen er zorg voor dragen dat voor het gehele cluster dezelfde activiteiten opgenomen worden in de gemeentelijke verordening. Dit is een autonome bevoegdheid van de gemeente en dient per (deel)gebied te worden afgestemd op de daar gewenste (gemeentelijke en reconstructie-) ontwikkelingen;
- samenwerking bevorderen tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen (de initiatieven van de Duinboeren, de Woudboeren en de Mortelenboeren hebben laten zien dat een gezamenlijke aanpak een meerwaarde oplevert ten behoeve van de ontwikkeling van een multifunctioneel platteland).

6.6.4 Duurzame productie

Biologische landbouw is een middel om natuur- en milieudoelstellingen van de reconstructie te bereiken. Dit is met name van belang in kwetsbare gebieden zoals brongebieden en beekdalen, grondwaterbeschermingsgebieden, leefgebieden voor kwetsbare soorten, RNLE’n, landschapsecologische zone en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Met name op het gebied van bestrijdingsmiddelen en mineralen zijn de milieuprestaties van de biologische landbouw beter dan die van de gangbare landbouw. Tevens kan de biologische landbouw een bijdrage leveren aan extensiveringsdoelstellingen in bepaalde kwetsbare gebieden, waardoor een combinatie met de inzet van Koopmansgelden mogelijk is.

De biologische productiewijze is dus uitstekend toegesneden op het leveren van een aantal groene en blauwe diensten. Marktgerichtheid kan in de toekomst daarom zowel betrekking hebben op de markt voor voedselproducten, als op de vraag naar landschapskwaliteit, waterkwaliteit, biodiversiteit etc. Deze activiteiten bieden de mogelijkheid om een duurzame bedrijfsvoering te gelde te maken. Het pakket van producten genereert voldoende inkomen en de hogere prijzen kunnen beter met claims worden onderbouwd. Een gebiedsgerichte aanpak biedt mogelijkheden voor een gezamenlijke stimulerende rol van verschillende actoren in de omgeving van het bedrijf (natuurbeherende instanties, waterschappen, gemeenten) qua doelstellingen, middelen en communicatie.

Cruciaal is het versterken van de vraag van de consument naar biologische producten. Alleen als de vraag toeneemt zal er uitbreiding van biologische bedrijven kunnen plaatsvinden. Clustering is wellicht een van de mogelijkheden om vraag te stimuleren en de afzet te stroomlijnen. Clustering biedt voordelen voor het sluiten van kringlopen, telen van “halffabricaten” en verwerking van producten.

Naast biologische landbouw hechten wij aan verduurzaming van de gangbare landbouw. Dit kan enerzijds gebeuren in de vorm van grondgebonden productie en anderzijds door niet-grondgebonden productie gekoppeld aan zo veel mogelijk gesloten, schone productiesystemen.

Stimulerende maatregelen

- Het bevorderen van de afzetstructuur voor biologische producten door een ketenbenadering, kennisuitwisseling en omschakeling naar biologische landbouw;
- Toepassen van Koopmansgelden voor gangbare melkveebedrijven die willen overschakelen naar biologisch en daarmee een extensiveringsdoelstelling verwezenlijken.

6.7 Recreatie en toerisme

6.7.1 Inleiding

Onze visie op de ontwikkeling van recreatie en toerisme is beschreven in de Toeristisch-Recreatieve Visie en Ontwikkelingskaart de Meierij (2003). In deze paragraaf wordt ingegaan op de hoofdlijnen van deze visie die voor het Voorkeursalternatief van belang zijn.

Wij willen kansen bieden aan een gezonde toeristisch-recreatieve sector. Een goed functionerende toeristisch-recreatieve sector kan namelijk een positieve bijdrage leveren aan andere sectoren, zoals natuur, landschap en cultuurhistorie. De sector biedt verbredingsmogelijkheden voor de landbouw en zorgt voor differentiatie van de regionale economie.

Onze ambitie is om te investeren in de verdere promotie van het sterke product en daarnaast zowel de omgevingskwaliteiten als de bedrijfskwaliteiten op een hoog niveau te handhaven.

Hierbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- kwaliteit boven kwantiteit;
- voldoende aandacht voor ontwikkelingsruimte voor de bestaande bedrijven binnen de randvoorwaarden die de omgeving stelt (o.a. ecologische draagkracht van de omliggende natuur);
- diversiteit en verrijking van het toeristisch-recreatief product;
- kleinschaligheid in nieuwe bedrijvigheid maar wel met voldoende economisch perspectief.

6.7.2 Strategie

Voor het realiseren van bovenstaande ambities hebben we een aantal strategieën ontwikkeld, die in deze paragraaf besproken worden.

1. *Versterking van routestructuren*

- Versterking van routestructuren (skaten, fietsen, wandelen, paardrijden, mountainbiken) door ontbrekende schakels in te vullen, waarvoor voorstellen zijn opgenomen in de uitvoeringsprogramma's van de Leijen, Giersbergen-de Margriet en de Brand-Moleneind. Het gaat daarbij zowel om verhoging van de attractiewaarden van routes als de verbetering van de fysieke kwaliteiten. Routes kunnen worden uitgerust met extra voorzieningen als park- and bike (parkeerplaats voor auto's om vandaar uit te fietsen), horeca/rustplaatsen, uitkijkpunten, liefst gecombineerd met bestaande voorzieningen;
- Het oplossen van knelpunten bij het oversteken van snelwegen en spoorlijnen van fietsers en wandelaars. Dit speelt o.a. bij de A2, de geplande opheffing van koude oversteken van de rijksweg N65 en bij de spoorlijnen tussen Tilburg en 's-Hertogenbosch, tussen Tilburg en Boxtel en tussen 's-Hertogenbosch en Best.
- Ontwikkelen van nieuwe routes in het open gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel. Dit kan gekoppeld worden aan de uitwerking van het groene cascoplan voor dit gebied;
- Bij de uitvoering van projecten op het gebied van beekherstel, ecologische verbinding-zone, versterken van de cultuurhistorie etc. wordt gekeken of hier nieuwe routes ingepast kunnen worden (o.a. Dommeldal). Getracht zal worden om met de nieuwe routestructuren de ecologische draagkracht van de watergangen minimaal te belasten (bijv. door middel van het haaks op de beek met de functie waternatuur of EVZ aanleggen van de routestructuren in plaats van evenwijdig aan);
- In de stadsrandzones van Tilburg, Vught en Boxtel komen fietsverbindingen, van waaruit een samenhangend netwerk van vrijliggende recreatieve verbindingen in het landelijk gebied tot stand wordt gebracht. Het betreft drie verbindingen in oost-west richting en drie in noord-zuidrichting;
- Ontwikkeling van routes over oude paden, langs akkers, langs beken en over kerkepaden en schouwpaden;
- Ontwikkeling van meer korte routes, vanuit bijvoorbeeld de dorpen of campings;
- Op de kruispunten van de routestructuren worden rustpunten met eenvoudige voorzieningen ontwikkeld, waarbij waar mogelijk een koppeling is gelegd met economische functies zoals horeca en verkoop van streekproducten. Nabij de Leemkuilen is een eenvoudig recreatief concentratiepunt ontwikkeld evenals in het uitloopegebied van Tilburg, nabij Oisterwijk, nabij de Essche Stroom en landgoed Nemelaer.

2. *Versterking van de relatie natuur-landschap-recreatie*

- Ontwikkeling van nieuwe recreatieve poorten met horecavoorzieningen en park and bike voorzieningen (voor de definitie van het begrip recreatieve poort zie volgende paragraaf);
- Uitvoering van de Groene Mal bij Tilburg met recreatieve mogelijkheden;
- Betere landschappelijke inpassing van recreatieve terreinen. Zo worden voor de recreatieve terreinen bedrijfsnatuurplannen opgesteld;
- Een groot gedeelte van de Leijen wordt toegankelijk voor de recreant. Er worden ook mogelijkheden gecreëerd voor struinatuur in de stadsrandzones van Tilburg en Vught, het Loons Hoekje, bij Distelberg, bij Loon op Zand en bij de roeivijver van het Drongelens Kanaal, onderling verschillend in grootte en inrichting;
- Het maken van afspraken met ondernemers over zonering van droppings;
- Het maken van afspraken met ondernemers van ballonvaarten over landingsplaatsen.

3. *Meer diversiteit en betere kwaliteit voor de dagrecreatieve markt*

- Recreatieve openstelling en ontwikkeling van landgoederen, zoals in de gemeente Vught, Boxtel en Tilburg. (zie paragraaf 6.5.2);
- Ontwikkeling van de Groene Poort in Boxtel tot een dagrecreatief punt van formaat;

- Ontwikkeling van golfbanen;
 - Ontwikkelen van de Vleut tot een toeristisch-recreatief kerngebied met naast de bestaande dagrecreatie ook ruimte voor uitbreiding van bestaande en andere dagrecreatieve mogelijkheden;
 - Verdere ontwikkeling van Tilburg als recreatieve bestemming voor de Meierij.
4. *Behoud en uitbouw van de positie van bestaande verblijfsrecreatieve bedrijven*
- Kwaliteitsverbetering van bestaande bedrijven (inclusief groepsverblijven), mits dit niet ten koste gaat van natuur- en landschapswaarden in omliggende terreinen;
 - Bedrijven die nu gelegen zijn in kwetsbare natuur moeten een mogelijkheid krijgen om te verplaatsen naar een minder kwetsbare omgeving. Inmiddels wordt onderzoek verricht naar eventueel te verplaatsen recreatiebedrijven in de zeer kwetsbare gebieden. Bij de invulling van concrete nieuwe recreatieve voorzieningen in de projectlocaties recreatie zullen de resultaten van dit onderzoek worden betrokken, waarbij nieuwe locaties bij voorkeur worden benut voor hervestiging van te verplaatsen bedrijven;
 - Ondersteuning van verblijfsrecreatieve bedrijven die zich verder willen ontwikkelen, binnen de randvoorwaarden die het Afsprakenkader recreatie uit het Streekplan stelt. Concentraties zijn mogelijk ten oosten van Kaatsheuvel buiten de grenzen van het Nationaal Park de Loonse en Drunense Duinen, aan de zuidzijde van de Oisterwijkse bossen en in de regio Sint-Oedenrode. Ook ondersteuning van de concentratie van verblijfsrecreatieve bedrijven in Oisterwijk als ze verder voort willen gaan op het marktsegment van hotels en bungalowbedrijven;
 - Optreden van gemeentes tegen illegale uitbreidingen van recreatiebedrijven.
5. *Uitbreiding van het aanbod van dag- en verblijfsrecreatie*
- Ontwikkeling van Kienehoef, waar de bestaande golfbaan wordt uitgebreid en waar een landschapscamping en een nieuw hotel worden toegevoegd in een aantrekkelijk landschap;
 - Doorgroei van enkele kleinschalige (agro)toeristische bedrijven, niet gelegen in kwetsbaar gebied (GHS).
6. *Ontwikkeling watersport*
- Aanleg van meer passantenhavens in het Wilhelminakanaal;
 - Aanleg van roei- en kanovoorzieningen op de Essche Stroom vanaf de instroom van de Kleine Aa tot de Dommel, op het omleidingskanaal Boxtel tot 's-Hertogenbosch, op het Wilhelminakanaal en als de Gement natter is geworden ook in de Gement;
 - Meer ruimte voor sportvissen, mits dit verenigbaar is met de ecologische functie van de oevers;
 - Meer ruimte voor intensieve vormen van waterrecreatie op Aquabest en de Blauwe Meer, waarbij de ontwikkeling de draagkracht van de natuur niet overschrijdt;
 - Oplossingen bieden voor bedrijven daar waar de druk van vaarbewegingen de ecologische draagkracht overschrijden.
7. *Uitbouw cultuurhistorisch product*
- Ontwikkelen van kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie in cultuurhistorische gebouwen;
 - Uitbouw van een samenhangend cultuurhistorisch product door de dag- en verblijfsrecreatie te koppelen aan routestructuren.
8. *Versterking plattelandstoerisme*
- Plattelandstoerisme kan een bijdrage leveren aan het toeristisch-recreatieve product door:
- Dagrecreatieve activiteiten op een boerderij, zoals streekproducten, bedrijfsbezoeken, kinder-

- speelboerderijen, kaas- en zuivelboerderij, huifkarrenverhuur, beeldentuin etc.;
- Boerderijen en schuren op knappen of terug brengen in originele staat;
- Aandacht te hebben voor de kwaliteit van het agrotourisme, o.a. door verbetering van regelgeving, verbetering van het cultuurhistorisch aanbod en aandacht voor de landschappelijke inpassing.

9. *Promotie en productontwikkeling van het recreatieve product*

- Het opzetten van een bezoekersmanagement voor de regio, die zorgt voor promotie en productontwikkeling van het recreatieve product, alsmede ontwikkeling als samenhangend gebied door. Hierdoor moet er meer samenhang in het gehele dagrecreatieve product komen: (kleinschalige) attracties, cultuur en natuur gebundeld door een goede route-structuur. Tevens is horizontale en verticale ketensamenwerking nodig.

Stimulerende maatregelen

- Het invullen van de ontbrekende schakels in de routes, waarvoor voorstellen opgenomen zijn in de uitvoeringsprogramma's van de Leijen, de Brand-Moleneind en Giersbergen-de Margriet;
- Het aanleggen van routes in het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel;
- Het aanleggen van routes in en rondom Tilburg;
- Het aanleggen van passantenhaven in het Wilhelminakanaal;
- Het aanleggen van roei-en kanovoorziengingen op de Beneden-Dommel, de Essche Stroom, Voorste Stroom, traject Reusel-Spruitenstroompje en op het Wilhelminakanaal;
- Ontwikkeling van recreatieve poorten, intensieve recreatieve gebieden en projectlocaties, zoals Kienehoef en de Vleut;
- Het opstellen van bedrijfsnatuurplannen;
- Het opzetten van een bezoekersmanagement voor de regio.

Regulerende maatregelen

- Het optreden van gemeenten tegen illegale uitbreidingen van verblijfsrecreatie;
- Het aanwijzen van meer sportvisplaatsen door de waterschappen en Rijkswaterstaat, mits dit verenigbaar is met de ecologische functie van sommige watergangen.

6.7.3 Toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart

De visie op de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen van de Meierij is vertaald in een ontwikkelingskaart (zie kaart 20). Op deze kaart zijn vier typen gebieden onderscheiden, variërend van intensieve gebieden met grootschalige mogelijkheden tot extensieve recreatiegebieden. De indeling wordt afgestemd op de draagkracht van de aanwezige en potentiële natuur- en landschapswaarden van het betreffende gebied. Verder staan op de kaart de gewenste recreatieve poorten. Aan het einde van deze paragraaf staan de randvoorwaarden voor deze ontwikkelingen genoemd. Voor een uitgebreide beschrijving met mogelijkheden en randvoorwaarden wordt verwezen naar bijlage 9. De legenda-eenheden op de kaart zijn: projectlocatie, intensief recreatief gebied, stedelijk uitloopgebied, kansrijk extensief recreatief landelijk gebied en recreatieve poorten.

Projectlocaties

Op projectlocaties is sprake van een clustering van grootschalige en/of kleinschalige verblijfs-recreatieve bedrijven, dagattracties, intensieve watersportlocaties, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en openluchtrecreatiegebieden. In deze gebieden is ruimte voor kwaliteitsverbetering, productvernieuwing en kwaliteitsuitbreiding van de bestaande bedrijven, onder de voorwaarde dat de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van het gebied worden gehandhaafd en waar mogelijk versterkt. Daarnaast is in een aantal van de projectlocaties ruimte voor (incidentele) nieuwvestiging van bijvoorbeeld (grootschalige) verblijfsaccommodaties

en/of dagattracties. Er is geen overlap van projectlocatiegebieden met de GHS-natuur .

In de Meierij liggen de volgende projectlocaties: De Efteling te Kaatsheuvel, Aqua Best te Best en De Kienehoef te Sint-Oedenrode.

De Efteling en Het Land van Ooit zijn belangrijke economische motoren in de Meierij en zullen als zodanig voldoende ontwikkelingsperspectief behouden. Aqua Best wordt aangemerkt als een gebied waar ontwikkeling van intensieve recreatie met een accent op waterrecreatie wordt voorzien.

Een mogelijke projectlocatie is Prisma te Haaren. Deze staat wel als projectlocatie op de kaart, maar heeft een andere status dan de overige projectlocaties. Momenteel wordt onderzocht welke bestemming Prisma moet krijgen. Eén van de opties is recreatie. Bij de ontwikkeling van Prisma dient rekening gehouden te worden dat Prisma pal tegen het habitatrichtlijngebied de Leemkuilen aanligt. Recreatieve ontwikkelingen bij Prisma zijn slechts mogelijk, indien het natuurgebied hier geen nadelige effecten van ondervindt. Bij recreatieve ontwikkelingen op Prisma is een zonering noodzakelijk, waarbij de recreatieve druk naar het westen toe afneemt en bij de Leemkuilen nihil is. Bij de ontwikkelingen dient ook de verkeersafwikkeling meegenomen te worden. De verkeersbewegingen rondom de Leemkuilen dienen niet verder toe te nemen door de recreatieve ontwikkelingen. Daarom willen we dat de mogelijkheden onderzocht worden om De Pals (weg ten noorden van de Leemkuilen) verkeersluw te maken of af te sluiten voor doorgaand verkeer.

Intensief recreatief gebied

Een intensief recreatief gebied bestaat uit een clustering van intensieve toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen, of kunnen uitgroeien tot een dergelijk cluster. In deze gebieden is ruimte voor kwaliteitsverbetering, product vernieuwing en uitbreiding van de bestaande bedrijven (buiten de kwetsbare gebieden, er is geen overlap met de GHS-natuur) indien de ecologische draagkracht van de omgeving dit verdraagt. De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening, verbetering van landschappelijke kwaliteit en verbetering van het routenetwerk zijn belangrijke aandachtspunten. Vestiging van nieuwe grootschalige voorzieningen is in deze gebieden niet gewenst. De intensief recreatieve gebieden bevinden zich ten zuiden van Loons Hoekje (buiten de RNLE), in de omgeving van Cromvoirt, omgeving Blauwe Meer te Loon op Zand, Groene Poort te Boxtel, het zuidelijk deel van de Oisterwijkse bossen, de Vleut bij Best en het gebied ten westen van Son.

Ten zuiden van Loons Hoekje wordt kwaliteitsversterking en -verbetering van de concentratie van verblijfsaccommodaties en verhogen van de diversiteit in aanbod nagestreefd (buiten de grenzen van het Nationaal Park). In de omgeving van Cromvoirt wordt gestreefd naar een aantrekkelijk kleinschalig landschap als basis voor ontwikkeling van kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie met Cromvoirt zelf als toeristisch-recreatieve punt.

In de Blauwe Meer bij Loon op Zand wordt de ontwikkeling van de intensieve waterrecreatie nagestreefd, waarbij de ontwikkelingen de draagkracht van de natuur niet te boven gaan. De Groene Poort te Boxtel kan zich ontwikkelen tot een dagrecreatief punt voor fietsen, skaten en wandelen van formaat.

In het zuidelijk deel van de Oisterwijkse bossen en vennen wordt gestreefd naar kwaliteitshandhaving van de bestaande accommodaties met een expliciete aandacht voor de landschappelijke aankleding van de bedrijven in de omgeving en compensatie van aantasting van natuurwaarden. Daarnaast zal het toeristische aspect van verblijfsrecreatie worden versterkt. De Vleut wordt aangemerkt als een gebied dat zich kan ontwikkelen tot een toeristisch-recreatief punt met een sterk accent op dagrecreatie. Tevens wordt het genoemd als een mogelijk inplaatsingsgebied voor te saneren recreatiebedrijven.

Stedelijk Uitloopgebied

Stedelijke uitloopgebieden zijn multifunctionele gebruiksgebieden in de stadsrandzones van de grotere kernen. In deze gebieden is sprake van een gevarieerde ruimtelijke structuur en een gevarieerd (extensief en intensief) recreatief gebruik van de ruimte. Stedelijke uitloopgebieden kunnen bestaan uit parken, bos- en natuurgebieden, landbouwgebieden, gebieden met struin-natuur en openluchtrecreatiegebieden. De voorzieningen zijn met name gericht op wandelaars, fietsers en skaters.

De volgende stedelijke uitloopgebieden vinden we in de Meierij: Omgeving roeivijver Drunen, De Gement ten zuidwesten van 's-Hertogenbosch, het gebied ten zuiden van Waalwijk, het gebied ten noord-westen van Boxtel, het gebied ten noord-westen van Sint-Oedenrode, tussen Best en Oirschot, rondom Son en Breugel (de zone langs de Grootte Beek, het gebied ten westen van de A50 en de uitloopmogelijkheden in het Dommeldal) en rondom Tilburg.

Kansrijk extensief recreatief landelijk gebied

Dit is een aantrekkelijk en interessant landelijk gebied vanwege het landschap en de cultuur-historie of vanwege de nabijheid van aantrekkelijke natuurgebieden. Belangrijk is dat de samenhang in dit gebied versterkt kan worden. Er is aandacht voor versterking van de omgevingskwaliteiten (landschap).

In recreatief opzicht zijn dit kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve en intensieve bedrijven, zoals kleinschalige horeca en speelboerderijen. Verder zijn dit kansrijke gebieden voor het recreatief medegebruik, extensieve waterrecreatie en voor verschillende route-structuren. Het gaat daarbij om voorzieningen als fiets- en wandelpaden, rust- en picknick-banken, informatiepanelen, overstapjes, klaphekjes, knuppelpaden, aanlegplaatsen, vissteigers en kano-uitstapplaatsen. In de Meierij gaat het om: gedeelten van het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel, het gebied ten zuidwesten van Tilburg (Groene Kwadrant), het gebied tussen Tilburg en Loon op Zand, Giersbergen, het gebied rondom Haaren, gebied rondom Liempde en de landschapsecologische zones. Extensieve waterrecreatie is kansrijk op het Wilhelmina- en Beatrixkanaal, de Voorste en Essche Stroom vanaf de instroom van de Kleine Aa naar de Dommel (hier zijn ontwikkelingsmogelijkheden) en De Dommel. Op het traject Wilhelmina- kanaal - Spruitenstroompje-Reusel (tussen Wilhelminakanaal en Spruitenstroompje) is het wenselijk om de huidige recreatievaart terug te brengen van intensief naar matig intensief en op den duur naar extensief. In de huidige situatie zijn er mogelijkheden voor kanovaren op de Dommel op het traject vanaf het Wilhelminakanaal naar Gemonde. Op het traject Omleidings- kanaal Boxtel-'s-Hertogenbosch kan de recreatievaart ontwikkeld worden. Op de Dommel tus- sen het Wilhelminakanaal en Boxtel wordt geen groei van de recreatievaart toegestaan.

Recreatieve poort

Een recreatieve poort vormt de ingang van een natuur- en bosgebied waar de bezoeker de auto kan parkeren en vervolgens te voet, per fiets of per paard het gebied kan gaan verkennen. Bij een poort zijn dan ook startplaatsen van diverse typen routes, met een nadruk op een volwaardig wandelproduct, en bevindt zich een knooppunt van het fietsknooppuntensysteem. Een recreatieve poort is gevestigd op een plaats waar natuur en landschap een grotere recreatiedruk aan kunnen, terwijl tegelijkertijd de meer kwetsbare delen van het gebied of aangrenzende gebieden worden ontlast van de recreatieve druk. Bij een poort liggen altijd een horecavoorziening en ruime parkeermogelijkheden en is informatie over het gebied te zien en te verkrijgen (zoals routefolders).

Het gaat bij een recreatieve poort niet om grootschalige ontwikkelingen. In de Meierij worden de volgende recreatieve poorten voorzien: Rondom de Loonse en Drunense Duinen: Bos en Duin, Manege van Loon, Drie winden, Rustende Jager, Roestelberg, Duinoord, Kleine Efteling en Klinkaert. Rondom het Groene Woud worden de volgende poorten voor-

zien: Kienehoef bij Sint-Oedenrode, de Vleut bij Best, Boskant en de Groene Poort in Boxtel. Tenslotte wil Natuurmonumenten op de huidige locatie en omgeving, het bezoekerscentrum handhaven voor opvang en geleiding van recreanten voor de Oisterwijkse Bossen en Vennen.

Randvoorwaarden voor recreatieve ontwikkelingen in de Meierij

Voor recreatieve ontwikkelingen in de GHS is het Afsprakenkader Recreatie (GS, 2002) leidend. Dit betekent dat aanwezige natuurwaarden richtinggevend zijn voor recreatieve ontwikkelingen in de GHS: nieuwe ontwikkelingen (uitbreiding van bestaande bedrijven) moeten getoetst worden aan de draagkracht van het gebied (punt 11, Afsprakenkader). Voordat sprake kan zijn van ontwikkelingen in de GHS wordt eerst aan de volgende voorwaarden getoetst:

- de uitbreiding is onderdeel van een kwaliteitsverbetering die noodzakelijk is voor de continuïteit van het bedrijf;
- de mogelijkheden om tot kwaliteitsverbetering te komen zonder uitbreiding zijn uitgeput;
- de (uitstralings)effecten van de uitbreiding mogen de draagkracht van het betrokken gebied niet overschrijden;
- alternatieve locaties voor een uitbreiding buiten de GHS ontbreken;
- aantasting van natuur- en landschapswaarden moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Indien er toch aantasting plaatsvindt moet worden gecompenseerd met inachtneming van de eisen die zijn genoemd in paragraaf 3.4.5 van het Streekplan;
- De ontwikkeling moet een verrijking met zich meebrengen van het toeristisch-recreatieve product van de streek.

De toetsing van deze criteria is mede weggelegd bij de onafhankelijke Adviescommissie recreatie en toerisme als het gaat om de kwetsbare gebieden (GHS en AHS-landschap).

Een bijzonder deel van de GHS in de Meierij vormt het Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen. Naast de afspraken die zijn vastgelegd in het Afsprakenkader Recreatie gelden er speciale afspraken, die zijn vastgelegd in het Beheers- en inrichtingsplan Nationaal park i.o. De Loonse en Drunense Duinen (BIP-LDD). Dit BIP-LDD is tot stand gekomen in opdracht van het Overlegorgaan Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen, waarin naast provincie en terreinbeheerders ook de recreatiesector en de omliggende gemeenten (t.w. Loon op Zand, Tilburg, Haaren, Heusden en Waalwijk) zitting hebben. De partijen hebben zich aan het BIP geconformeerd.

In het BIP-LDD is een zonering voor de recreatie in de Loonse en Drunense Duinen en omgeving aangegeven. Plannen en projecten met betrekking tot recreatieve ontwikkelingen in of rondom de Loonse en Drunense Duinen moeten niet alleen passen binnen de voorwaarden van het Afsprakenkader Recreatie, maar ook passen binnen de afspraken die gemaakt zijn in het BIP-LDD.

Op de toeristisch-recreatieve ontwikkelkaart (kaart 20) worden een aantal uitbreidingen en nieuwe initiatieven van recreatieve activiteiten in de GHS van de regio Meierij voorgesteld. In tabel 6.8 is aangegeven aan welke randvoorwaarden deze nieuwe ontwikkelingen moeten voldoen.

Er is onderscheid gemaakt tussen initiatieven met betrekking tot projectlocatiegebieden, intensieve recreatieve gebieden en recreatieve poorten, vanwege de impact en de aard van de mogelijkheden en ontwikkelingen die bij de verschillende categorieën horen. Zo leveren recreatieve poorten nauwelijks problemen op, maar kan er wel sprake zijn van een knelpunt indien er een intensief recreatief gebied of een projectlocatie aan ten grondslag ligt.

Tabel 6.8 Randvoorwaarden recreatieve ontwikkeling

Aard van recr. ontwikkeling	Locaties	Randvoorwaarden
Projectlocatiegebieden	Efteling, Kaatsheuvel	Ontwikkelingen moeten passen binnen de randvoorwaarden van het Afsprakenkader
	Prisma, Haaren	<ul style="list-style-type: none"> - Geen grootschalige verkeersaantrekkende functie, zoning aanbrengen van oost (intensief) naar west (extensiveren), westzijde inrichten als bufferzone voor de Leemkuilen, - integraal plan maken waarbij omgeving wordt meegenomen (rood voor groen). - Mogelijkheden onderzoeken om De Pals (weg ten noorden van de Leemkuilen) verkeersluw te maken of af te sluiten voor doorgaand verkeer. - saneren van de puntlozing op het oppervlaktewater - geen verslechterende maatregelen nemen met betrekking tot de grondwaterstand in natte natuurparel de Leemkuilen (binnen 500 m zone).
	De Kienehoef, Sint-Oedenrode	<p>De intensieve functies (hotel etc) dienen plaats te vinden buiten het struweelvogelgebied.</p> <p>De golfbaan wordt uitgebreid met in achtneming van de voorwaarden uit het Streekplan.</p>
	Aquabest, Best	Ontwikkelingen op bestaand terrein concentreren.
Intensieve recreatieve gebieden	De Blauwe Meer, Loon op Zand Noordzijde LDD nabij Loons Hoekje	<p>De ontwikkelingen gaan de draagkracht van de omgeving niet te boven.</p> <p>Voor Roestelberg geldt: geen aantasting van natuur- en landschapswaarden binnen de grenzen van het Nationaal Park Loonse en Drunense Duinen bij verdere ontwikkelingen. De Roestelberg ligt zeer dicht bij een gebied waar geen draagkracht van natuurwaarden voor recreatiedruk is (BIP-LDD).</p>
	Zuidzijde LDD ten oosten van Loon op Zand	<p>Aaneengesloten intensieve recreatieve zone aan zuidzijde van NP-LDD is strijdig met BIP-LDD en derhalve ongewenst.</p> <p>Bedrijven kunnen individueel wel ontwikkelen indien toetsing aan voorwaarden van Afsprakenkader en BIP-LDD geen belemmering oplevert.</p>
	Omgeving Cromvoirt	Geen aaneengesloten intensieve recreatieve zone ten westen van Cromvoirt. Ontwikkelingen bij Duinoord toetsen aan Afsprakenkader. In het BIP-LDD is de omgeving rond Duinoord aangeduid als gebied met weinig draagkracht van natuurwaarden voor recreatiedruk.
	De Scheibaan, Oisterwijk	Randvoorwaarden Afsprakenkader.

Aard van recr. ontwikkeling	Locaties	Randvoorwaarden
Intensieve recreatieve gebieden	De Scheibaan, Oisterwijk	Randvoorwaarden Afsprakenkader.
	De Vleut, Best	Randvoorwaarden Afsprakenkader.
Recreatieve poorten	Rondom Loonse en Drunense Duinen	Geen grootschalige uitbreidingen en activiteiten bij de recreatieve poorten (zoals Duinoord). De onderligger intensief recreatief gebied suggereert dat dit wel kan, maar kaarttechnisch is het niet mogelijk dat deze 2 categorieën elkaar uitsluiten, zonder het intensieve gebied te verkleinen.
	In de Oisterwijkse bossen Ten noorden van Boxtel	Recreatieve poort is hier reeds een feit. Uitbreiding toetsen aan Afsprakenkader. Geen belemmeringen voor recreatieve poort- functie voor de "Groene Poort".
	De Vleut, Best	Geen belemmeringen voor recreatieve poort- functie, voor intensief recreatief gebied. randvoorwaarden Afsprakenkader hanteren.
	De Kienehoef, Sint-Oedenrode	Geen belemmeringen voor recreatieve poort-functie, voor intensief recreatief gebied. randvoorwaarden Afsprakenkader hanteren.

6.8 Wonen, werken, leefbaarheid

Wij hebben het Sociaal-Economisch Platform (SEP) de opdracht gegeven om een sociaal-economisch hoofdstuk voor het reconstructieplan te schrijven.

De volgende teksten zijn gebaseerd op het advies dat het SEP heeft opgesteld. Gedeelten van de oorspronkelijke tekst zijn ondergebracht in het hoofdstuk, waar het betreffende onderdeel logischerwijs het best bij thuishoort, zoals een stuk over verbreding van de landbouw in het hoofdstuk landbouw en een stuk over recreatie en toerisme in het hoofdstuk recreatie en toerisme.

In de beleidsvisie geeft het SEP aan dat er zorg is over de sociale en economische vitaliteit en de leefbaarheid door de veranderingen in de landbouw en in het landelijk gebied in het algemeen. Daarom wil het SEP in het kader van de reconstructie aandacht geven aan:

- Het opvangen van de sociale aspecten van veranderingen in de landbouw;
- Het stimuleren van alternatieve economische mogelijkheden voor het landelijk gebied;
- Het behouden en versterken van de leefbaarheid op het platteland.

6.8.1 Sociale aspecten in de landbouw

De veranderingen in de landbouwsector zijn groot. Teruglopende prijzen, schaalvergroting en intensivering hebben grote gevolgen voor de aard van de werkgelegenheid en het aantal zelfstandige ondernemers in de landbouw. Tegen honderd zelfstandige boeren van vroeger staan nu 10 zelfstandige ondernemers met personeel en vele ondersteunende en dienstverlenende bedrijven in de agrarische sector. In tegenstelling tot andere sectoren is in de landbouw meer sprake van bedrijvigheid waarbij het gehele gezin en het gezinskapitaal betrokken is en is het bedrijf vaak een "way of

life”; daarom is te verklaren dat de gevolgen van bedrijfsbeëindiging zwaarder wegen dan elders. De landbouw is als sector uitstekend georganiseerd. Er bestaat een structuur voor het opvangen van sociale problematiek in de landbouw. Daarin participeren de landbouworganisaties en andere organisaties, verbonden aan de landbouw. Juist het gesloten karakter van de landbouwsector maakt het moeilijk voor de reguliere diensten vanuit de gemeenten en sociale organisaties om adequaat te reageren.

De ervaringen met de Regeling Beëindiging Veehouderijbedrijven hebben laten zien dat de boeren die het bedrijf beëindigen van elkaar kunnen verschillen. Waren het in het begin de oudere bedrijfschefs die van de regeling gebruik maakten, recent gaat het om jongere bedrijfschefs die, vanuit een pro-actieve houding alles overwegende, besloten hebben nu van de regeling gebruik te maken. Verwacht mag worden dat deze jonge bedrijfschefs het wel zullen redden op de arbeidsmarkt. De verwachting is echter dat de bedrijfsbeëindigers van de toekomst weer andere zullen zijn: zij hebben gewacht en komen tot een besluit vanuit een vaak defensieve houding en vanuit een sterk negatieve motivatie.

In de Leijen zullen we bekijken of we een Agrarisch Informatieloket opzetten voor advies bij vragen over onder andere bedrijfsontwikkeling, verbreding, beëindiging, uitplaatsing of groenfinanciering. Ook zal er ondersteuning worden verleend bij het opzetten van bedrijfswaterplannen. Een meldpunt ‘vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen’ zorgt voor afstemming tussen vraag en aanbod, zodat het gebruik van deze gebouwen geen belemmering oplevert voor de agrarische bedrijvigheid. Slechts in de kernrandzones zijn onder voorwaarden niet-agrarische activiteiten toelaatbaar, mits deze binnen de bestaande bedrijven blijven en geen belemmering gaat opleveren voor de agrarische bedrijven.

Ook in de omgeving van Sint-Oedenrode willen we kijken of een dergelijk loket opgezet kan worden.

De Meierij wordt gezien als een regio, die qua economische structuur krachtig genoeg is om de terugloop in de werkgelegenheid in de landbouwsector op te kunnen vangen.

Hoewel in de Meierij geen echte hotspots zijn gevonden, is in de gemeente Boxtel de meeste aan intensieve veehouderij verwante werkgelegenheid te vinden, zoals slachterijen en verwerkende industrie.

Stimulerende maatregelen

- Informeren en ondersteunen gemeenten en informeren niet-agrarische organisaties en instanties ten behoeve van het opvangen van stoppende bedrijven, waarbij vooral geanticipeerd moet worden op ontwikkelingen in de landbouw;
- Eventueel opzetten 2 agrarische informatieloketten voor advies bij vragen over onder andere bedrijfsontwikkeling, verbreding, beëindiging, uitplaatsing of groenfinanciering en ondersteuning worden verleend bij o.a. het opzetten van bedrijfswaterplannen. Hier bevindt zich tevens een meldpunt ‘vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen’.

6.8.2 Nieuwe economische activiteiten

Bij het ontwikkelen van alternatieve economische mogelijkheden zijn de volgende drie factoren van belang die wij kunnen beïnvloeden:

- Het vinden van nieuwe alternatieven;
- Het vinden van ruimte, niet alleen fysiek maar ook juridisch, voor het uitoefenen van economische activiteiten;
- Het versterken van de ondernemerskwaliteiten in de gewenste richting.

Deze drie factoren komen hieronder aan de orde. Hierbij sluiten wij aan bij de provinciale beleidsnotitie “buitengebied in ontwikkeling”.

Nieuwe economische alternatieven voor de landbouw

Bij de formulering van de reconstructieopgave wordt veelal geredeneerd vanuit het besef dat de landbouw in belangrijkheid afneemt, zeker waar het gaat om het aantal bedrijven en de totale werkgelegenheid. Verder is de redenering dat daarmee het regionale inkomen achteruit gaat en dat daarom gezocht moet worden naar nieuwe economische dragers. Daarmee wordt bedoeld: de sectoren die het economische gat dat door de landbouw achtergelaten wordt, op kunnen vullen. Het SEP heeft ondertussen geconstateerd dat een dergelijk uitgangspunt niet reëel is. Zij gaan er namelijk vanuit dat er geen enkele sector is die de teruggang van de agrarische sector in die mate kan compenseren, laat staan voor nieuwe groei kan zorgen. Wel zijn vernieuwingen denkbaar die in individuele gevallen tot een extra inkomen kunnen leiden. Samen kunnen die leiden tot de gewenste economische ontwikkeling van de Meierij.

Voor alternatieve economische mogelijkheden willen wij aansluiten bij de kwaliteiten en potenties van de Meierij. We moeten het niet zoeken in spectaculaire nieuwe zaken. Wel willen wij mogelijkheden geven aan nieuwe activiteiten en initiatieven die voor economische ontwikkeling in het landelijke gebied kunnen zorgen.

Wij willen kansen bieden aan nieuwe economische dragers in het landelijke gebied. Hierbij constateren we een verschuiving in het belang van de economische dragers. Naast ruimte voor de meer traditionele economische dragers (productielandbouw en recreatie en toerisme) zien wij kansen voor de volgende ontwikkelingen:

- wonen;
- natuur en landschap;
- verbrede landbouw;
- de sociale en economische potentie van kernen en dorpen als onderdeel van een landelijke regio;
- de bewoners en ondernemers in het gebied die een economische factor van betekenis zijn;
- kleine bedrijfslocaties.

Van belang is dat we deze ontwikkelingen waar mogelijk faciliteren rekening houdend met de kwaliteiten en potenties van de Meierij.

Kansen voor landbouw en recreatie

Wij vinden het belangrijk dat de toeristisch-recreatieve sector in de Meierij een bijdrage kan leveren aan de economische ontwikkeling van het gebied. Hierbij gaan wij ervan uit dat de vernieuwing plaatsvindt in de gehele toeristisch-recreatieve keten. In paragraaf 6.7 is reeds ingegaan op onze visie ten aanzien van recreatie en toerisme.

Kansen voor nieuwe economische ontwikkelingen

Hieronder wordt ingegaan op nieuwe kansen voor economische ontwikkelingen:

- In de Meierij zien wij allereerst goede mogelijkheden voor het creëren van *win-win* situaties. Een voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van passende economische activiteiten gekoppeld aan de ontwikkeling van natuur en landschapswaarden. Daar waar verschillende partijen (agrariërs, recreatie-ondernemers, dorpsraden etc.) in verenigingsverband actief zijn, liggen er goede mogelijkheden voor *verbrede plattelandsontwikkeling*. Randvoorwaarde bij ontwikkelingen is dat zij passen binnen de geformuleerde gebiedsdoelstellingen. In de eerste fase zal de reconstructiecommissie samen met lokale organisaties zoals de ZLTO, natuurorganisaties en andere georganiseerde verbanden, nagaan welke mogelijkheden er in bovenstaande gebieden liggen en die tot ontwikkeling brengen;
- *Kleinschalige niet-agrarische bedrijven* willen wij onder voorwaarden ontwikkelingsmogelijkheden bieden. Het gaat daarbij om kleinschalige activiteiten die niet hinderlijk zijn voor de

primaire functies in het landelijk gebied en die passen bij de draagkracht van het gebied. Hierbij zullen de gemeenten -vanuit een ruimtelijke visie- voor de stadsranden, kernranden, bebouwingslinten en bebouwingsclusters een visie ontwikkelen waar en in welke mate we dergelijke kleinschalige bedrijfslocaties toestaan. Bij het opstellen van een dergelijke visie kunnen alternatieve locaties worden gevonden voor bedrijven die overlast veroorzaken in de kernen. Daarnaast kan een bijdrage worden geleverd aan de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit in het buitengebied (verplaatsing van bedrijven naar de kernrandzone) en/of kansen worden geboden aan nieuwe startende ondernemers;

- *Wonen* moet naar onze mening gezien worden als een (sociale en)economische kans. Kansen liggen er ons inziens bij woningsplitsing in het geval van voormalige agrarische bedrijfslocaties, herbouw van woningen voor sloop van stallen en het bouwen voor (groepen) ouderen (wat ook een antwoord is op de vergrote vraag naar zorg).

In de eerste fase zullen de gemeenten, samen met burgers en het bedrijfsleven (agrarisch en niet-agrarisch) nagaan welke mogelijkheden er zijn om alternatieve economische dragers tot ontwikkeling te brengen. Daarbij worden onder andere de op de ontwikkelingskaart wonen, werken en leefbaarheid (kaart 21) aangegeven aandachtsgebieden en -kernen verder uitgewerkt. De stappen die daarbij gebiedsgericht worden doorlopen zijn:

- De verschillende partijen (overheid, bedrijfsleven en bewoners) bepalen wat er bereikt moet worden in het gebied. Hierbij wordt dit reconstructieplan als kader gehanteerd;
- De verschillende partijen gaan na welke sociale en economische vernieuwingen relevant zijn;
- De verschillende partijen gaan na welke ruimte (fysiek, beleidsmatig en juridisch) er beschikbaar is;
- De verschillende partijen maken afspraken over de start van concrete projecten om de doelstellingen te realiseren.

Ruimte voor (nieuwe) bedrijvigheid

Nieuwe economische activiteiten die niet aan het buitengebied gebonden zijn horen in principe op bedrijventerreinen in de kernen en het stedelijk gebied thuis. Wij zijn daarbij van mening dat er kritisch gekeken moet worden naar de bestaande lokale bedrijventerreinen; in een aantal gevallen lijken er goede mogelijkheden te zijn om kleine startende ondernemers op deze bedrijventerreinen een plaats te geven. Dit aspect zal verder worden uitgewerkt in de uitwerkingsplannen wonen en werken voor het landelijk en stedelijke gebieden.

Als er redelijkerwijs geen ruimtelijke mogelijkheden zijn voor een startende ondernemer op een bedrijventerrein, bieden voormalige agrarische bedrijfslocaties (VAB's) mogelijk uitkomst. Daarbij realiseren we ons dat het aantal VAB's dat in aanmerking komt voor hergebruik uiteindelijk om verschillende redenen, beperkt zal zijn. Het gaat in de praktijk naar schatting om een aantal van 80 - 160 VAB's die voor een nieuwe niet-agrarische functie op de markt kan komen. Toch kunnen VAB's een belangrijke bijdrage leveren aan de economische vitaliteit van het landelijk gebied. Het dilemma daarbij is het terugdringen van de verstening versus het behouden van de sociaal economische vitaliteit.

Het VAB-beleid is beschreven in de beleidsnotitie "buitengebied in ontwikkeling" en geeft de mogelijkheden voor functieverruiming. Hierbij is er onderscheid gemaakt tussen VAB's in bebouwingsconcentraties en VAB's in het buitengebied.

Bebouwingsconcentraties

- In bebouwingsconcentraties (dit zijn kernrandzones, bebouwingslinten en -clusters) is hergebruik van VAB's voor overige functies mogelijk. En indien er sprake is van verbetering

van de ruimtelijke kwaliteit is een (beperkte) toevoeging van nieuw bouwvolume mogelijk. Voor de toepassing van deze beleidslijn is het noodzakelijk dat de gemeente vooraf een integrale visie voor het gebied met zijn omgeving opstelt.

Buitengebied

- Recreatie en toerisme: Naast de ontwikkeling van aan het buitengebied gebonden toerisme en recreatie, is hergebruik van VAB's toegestaan voor overige recreatieve voorzieningen. Ten aanzien van de concrete inpasbaarheid van deze ontwikkelingen in de GHS, AHS-landschap en AHS-landbouw geldt het beleid zoals verwoord in het Streekplan;
- Cultuurhistorisch waardevolle bebouwing: Het is toegestaan cultuurhistorisch waardevolle bedrijfsbebouwing voor wonen te benutten. Uitgangspunt hierbij is dat er slechts één woonfunctie binnen de bebouwing mogelijk is. Indien de bebouwing zich qua omvang leent voor splitsing en behoud van de bebouwing anderszins niet haalbaar is, kan worden overwogen tot splitsing van het gebouw over te gaan ten behoeve van de realisering van maximaal 2 woningen onder een aantal voorwaarden;
- Opslag: Hergebruik van VAB's in het buitengebied ten behoeve van statische opslag is toegestaan onder een aantal randvoorwaarden;
- Paardenhouderijen: Voor paardenhouderijen kan de vestiging op een VAB in het buitengebied worden overwogen maar niet op locaties waarvan de agrarische bestemming kan worden gehandhaafd voor de opvang van te verplaatsen agrarische bedrijven en niet op locaties waar sloop van bedrijfsbebouwing heeft plaatsgevonden met gebruikmaking van de regeling ruimte-voor-ruimte. Bij de vestiging gelden een aantal specifieke randvoorwaarden;
- Nevenactiviteiten: Vervolgactiviteiten die ingevolge het Streekplan 2002 worden toegelaten kunnen als nevenactiviteit ontplooid worden;
- Verbrede landbouw: De ontwikkeling van verbrede landbouwactiviteiten is als specifieke nevenactiviteit in beginsel op alle bestaande agrarische bouwblokken toegestaan. Aan de verbrede landbouwactiviteiten op het bouwblok moet wel een passende maximale maatvoering worden gesteld.

Maatwerk staat centraal

Ook is er in de beleidsnotitie ruimte voor het leveren van maatwerk in specifieke situaties.

Overwegingen die tot maatwerk kunnen leiden zijn:

- Het moet mogelijk zijn een integrale belangenafweging te maken tussen het belang om de locatie van de VAB te verbeteren en het "overtreden" van een ander belang;
- Maatwerk betekent oog hebben voor alternatieven. Het kan hierbij gaan om:
 - het reserveren van de locatie ten behoeve van agrarisch hergebruik;
 - een sloopregeling als ter plaatse niets anders wordt toegestaan (financiën);
 - het bieden van ruimte voor een andere economische activiteit (beleidsruimte);
 - het bieden van mogelijkheid voor de bouw van een of meerdere woningen, als dit ruimtelijk aanvaardbaar is op de locatie zelf en anders wellicht in of aansluitend aan de kernen (beleidsruimte).
- Het invullen van VAB's is niet hetzelfde als invulling geven aan het begrip Nieuwe Economische Dragere (NED's). Toch kan wel gedacht worden aan het bieden van een startpositie voor (kleine) bedrijven in deze opstallen. De gemeenten stellen na aanleiding van de nieuwe beleidsnotitie "Buitengebied in ontwikkeling" een integrale visie op voor bebouwingsconcentraties. De uitdaging is wel om een goede doorstroming te regelen op grond van een inzicht in de bedrijfsontwikkeling en de reële plannen voor de toekomst. Het moet namelijk duidelijk zijn dat de locatie tot een bepaald niveau ontwikkeld kan worden. Verdere groei ter plaatse is niet toegestaan, zodat doorstroom naar een middel-

groot of groot bedrijventerrein goed afgestemd moet worden. Het vormgeven van een ketenbenadering hiervoor is derhalve wenselijk;

- In alle gevallen moet ervoor worden gewaakt om in een situatie te belanden waarin er problemen ontstaan ten aanzien van de handhaving. Desgewenst kunnen er afspraken worden gemaakt en vastgelegd in een concrete overeenkomst. De volgende aspecten kunnen daar o.a. bij aan de orde zijn:
 - geen verdere doorgroei ter plaatse;
 - een actieve informatieplicht van de initiatiefnemer richting de gemeente als een grotere bedrijfsomvang op kortere termijn wenselijk gaat worden. Hierdoor kan tijdig worden gezocht naar doorgroeimogelijkheden elders.

Door het verruimde VAB-beleid kan de aanblik van historische waardevolle dorpen te niet worden gedaan. De gemeenten hebben aandacht voor dit risico bij uitvoering van het VAB beleid.

Stimulerende maatregelen

- De gemeenten zullen een ruimtelijke visie voor de vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen opstellen. Hierbij worden de kernrandzones en bebouwingslinten en -clusters onderscheiden. In deze gebieden kunnen, conform het algemene kader, meer mogelijkheden worden geboden voor het hergebruik van VAB's. Basis voor het aanwijzen van de kernrandzones en bebouwingslinten en -clusters is een duidelijke ruimtelijke sociale en economische visie.

Regulerende maatregelen

- De gemeenten kunnen - als uitvloeisel van de (publiekrechtelijke) mogelijkheid om maatwerk te leveren - afspraken maken met de initiatiefnemers en deze vastleggen in een (privaatrechtelijke) overeenkomst. Hierin worden onder andere zaken vastgelegd als sloopafspraken, toekomstperspectief, boetebeding en rood-voor-groen.

Ondernemerskwaliteiten

Ten slotte willen wij aandacht besteden aan de ondernemerskwaliteiten waar nodig en wenselijk. Vooral bij verbrede landbouw zijn om- en bijscholing vaak wenselijk. De relatie tussen de landbouw en het overige bedrijfsleven (MKB, Kamer van Koophandel) krijgt in de komende jaren meer aandacht. De agrarische sector kan namelijk gebaat zijn bij de grotere marktgerichtheid van het MKB. Verder nopen de ketenverbindingen, ook buiten de agrarische sector, tot een betere relatie.

6.8.3 Leefbaarheid

Hier gaat het vooral om de voorzieningenstructuur en de woningbouw, de sociale leefbaarheidsaspecten en de ruimtelijke eisen vanuit leefbaarheid. In het algemeen spelen deze vraagstukken in het hele gebied. De kleine kernen waarin de agrarische sector een belangrijke rol heeft gespeeld zullen extra aandacht krijgen. Op de ontwikkelingskaart wordt aangegeven welke subregio's of kernen extra aandacht krijgen.

Stimulerende maatregelen

- Door het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen en visies voor bebouwingsclusters- en linten bestaat de mogelijkheid om te onderzoeken hoe de leefbaarheid in kernen kan worden verbeterd. Dit gebeurt samen met de bevolking, eventueel via dorpsraden, door het samen opstellen van een dergelijk plan per kern.

6.8.4 Kaart wonen, werken en leefbaarheid

De kaart wonen, werken en leefbaarheid geeft een ruimtelijke vertaling van bovenstaande visie (zie kaart 21). Het is een indicatieve kaart; ze geeft in hoofdlijnen onze visie ten aanzien van de sociale en economische zaken weer. Bij de uitwerking zal een verdere precisering, detaillering en afweging plaatsvinden door gemeenten.

De volgende legenda-eenheden zijn onderscheiden:

- *Ruimte voor nieuwe functies.* Door een zone van 250 m rondom de kernen en een lijn om een bebouwingslint of -concentratie (voor zover bekend) wordt een indicatie gegeven van de gebieden waar gezocht kan worden naar ontwikkelingen ten aanzien van wonen en werken, kleinschalige bedrijvigheid (starters, eenmans- en kleinschalige bedrijven), afhankelijk van de specifieke lokale situatie. Opgemerkt dient te worden dat de gemeenten in de eerste planperiode zowel de mogelijkheden voor de kernrandzones en de bebouwingslinten of -concentraties nader zullen uitwerken, als de begrenzing van de zones zelf (ook die momenteel nog niet op kaart staan);
- *Zorglocatie.* Voor een optimale zorgvoorziening in de Meierij zouden er een aantal zorglocaties bij moeten komen. Het gaat om de volgende gemeenten: Haaren, Vught en Sint-Oedenrode;
- *Identiteitsdrager.* In de omgeving van de Geelders komen veel populieren voor, die gebruikt worden voor het vervaardigen van klompen. Er zijn kansen om dit streekeigen product te koppelen aan recreatie;
- *Aandachtskern leefbaarheid.* Dit betreft kernen waarbij sprake is van een leefbaarheidsprobleem. Deze kernen krijgen prioriteit bij het opstellen door de gemeenten van dorpsontwikkelingsplannen. Het gaat om de volgende kernen: Klein Dongen, Dongen-Vaart, De Moer, Loon op Zand, Biezenmortel, Helvoirt, Haaren, Esch, Cromvoirt, Elshout, Lennisheuvel, Liempde, Olland, Boskant en Nijnsel.

6.8.5 Verkeer en vervoer

Wij streven ter bevordering van de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijke en stedelijke gebied, naar een duurzaam veilig wegennet. Hiertoe zijn binnen de Meierij, met name op gemeentelijk niveau, al veel initiatieven genomen. Indien in het kader van de reconstructie aanpassingen aan het wegennet plaatsvinden, wordt dit principe gehanteerd. Daarnaast is bij de begrenzing van landbouwontwikkelingsgebieden voor de intensieve veehouderij rekening gehouden met de verkeersaantrekkende werking. Een belangrijk uitgangspunt is dat de verkeershinder bij nieuwe activiteiten, zoals de inrichting van een landbouwontwikkelingsgebied of projectlocatie recreatie, zoveel mogelijk wordt voorkomen.

Daar waar bij de verdere uitwerking substantiële verkeersstroom te verwachten is, zal in bijvoorbeeld planuitwerkingen en vergunningaanvragen (eventueel via IPPC en MER) aandacht besteed worden aan de verkeersstroom en de eventueel daaruit volgende milieuhinder.

Tenslotte onderschrijven we dat ontbrekende schakels in het recreatieve en utilitaire fietspadennetwerk worden tussengevoegd en dat de verkeersdruk op de kwetsbare gebieden afneemt.

Naast het verbeteren van bereikbaarheid streven wij naar het handhaven en versterken van de relatieve onbereikbaarheid van de kwetsbare natuurkernen in de beide RNLE'n Loonse en Drunense Duinen en Het Groene Woud.

Stimulerende maatregelen

In het Raamplan de Leijen zijn de volgende maatregelen opgenomen:

- Het gebied wordt niet toegankelijker gemaakt voor het gemotoriseerd verkeer. Het recreatief-autoverkeer wordt op recreatieve piekdagen gereguleerd;
- Bij de uitwerking wordt gebruik gemaakt van het categoriseringsplan volgens het principe Duurzaam Veilig. Daarbij vindt scheiding van verkeerssoorten plaats. Dit met uitzonde-

ring van de erftoegangswegen met een verblijfsfunctie waarop door lagere rijsnelheden de verkeersveiligheid wordt bevorderd en menging van verkeerssoorten mogelijk blijft. Dit is aantrekkelijk voor fietsverkeer. Er worden hiertoe verbindingen gemaakt ten behoeve van recreatie- en woon-werkfietsverkeer. Het betreft fietsvoorzieningen langs de Bergenhuizenweg tot het sportpark in Vught, tussen Tilburg-Noord en Udenhout, vanaf de kruising Heusdensebaan-N65 naar De Brand, vanaf de IJzeren Man langs de Kruishoeve naar In 't Groene Woudt via de geplande fietstunnel naar Sparrendaal, tussen Haaren via de dorpskern van Esch en de A2;

- De Schoorstraat (Udenhout), de Gommelsestraat (Biezenmortel), de Heusdensebaan (Oisterwijk/Biezenmortel), de Heikant (Helvoirt), de Groenstraat (Helvoirt/Udenhout), de Boslaan (Vught), de Quirijnstok (Tilburg), de Loonse Hoek (Udenhout), de Sparrendaalselaan (Vught), Broekstraat (Esch) en de Bergenshuizensestraat (Vught) worden verkeersluw gemaakt. Enerzijds om deze veiliger te maken voor onder andere fietsverkeer, anderzijds om verstoring en versnippering van natuurgebieden tegen te gaan. Ook de Oude Bossche Baan en de Margrietweg (Heusden/Helvoirt) worden autoluw gemaakt (overleg hierover vindt plaats in het kader van het Beheers en Inrichtenplan de Loonse en Drunense Duinen);
- De Udenhoutseweg (Tilburg / Loon op Zand) en de Essche baan (Vught) worden ingericht als erftoegangsweg A door aanleg van fietsvoorzieningen en/of verkeersremmende maatregelen. Op een aantal kruisingen worden voorzieningen getroffen ter verhoging van de verkeersveiligheid. Dit betreft de Houtsestraat/Waalwijkseweg, Waalwijkseweg/Quirijnstok, Margrietweg/Nieuwkuijkse Weg, Loonsche Baan/Nieuwkuijkse Weg;
- Sluipverkeer moet ook worden tegengegaan door maatregelen in de hoofdinfrastructuur. Zo worden op de kruispunten Quatre Bras en Helvoirt van de N65 voorzieningen getroffen voor de afwikkeling van het hoofdverkeer;
- Om de geluidsoverlast te verminderen zullen de wegvakken van de N65 waar werkzaamheden plaatsvinden, worden vervaardigd van dubbellaags ZOAB.

6.9 Integrale zonerings intensieve veehouderij

De integrale zonerings voor de intensieve veehouderij is een verplicht onderdeel van het reconstructieplan (Reconstructiewet, artikel 11). De Reconstructiewet bepaalt dat het reconstructiegebied moet worden ingedeeld in drie typen gebieden met ieder een eigen regime wat betreft de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij: landbouwontwikkelingsgebieden, extensiveringsgebieden en verwevingsgebieden. Deze gebiedsindeling wordt de integrale zonerings genoemd. De keuzes die wij hebben gemaakt bij de begrenzing van deze gebieden zijn beschreven in §6.9.1.

De bedoeling van de integrale zonerings, zoals deze in dit reconstructieplan is opgenomen is het planologisch reguleren van de intensieve veehouderij. Dit betekent het terugdringen van deze bedrijfstak in kwetsbare gebieden maar ook het bieden van mogelijkheden voor de bedrijfstak in gebieden die ruimtelijk en milieutechnisch hiervoor geschikt zijn. Wij hebben de integrale zonerings dan ook alleen uitgewerkt voor de intensieve veehouderij.

Met de in het reconstructieplan voorgestelde omvang van de bouwblokken in de landbouwontwikkelingsgebieden en op duurzame locaties worden op dit moment voldoende ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Een nader instrument voor sturing van omvang en ruimtelijke structuur van de intensieve veehouderij wordt nog ontwikkeld.

In §6.6 is toegelicht hoe wij met de overige vormen van landbouw om willen gaan. Ook biedt het vigerende streekplan een kader voor de overige landbouw.

Het uiteindelijke doel van de integrale zonering is het bereiken van een afwaartse beweging van de intensieve veehouderij uit de extensiveringsgebieden en het bieden van ruimte aan verplaatsters in de daarvoor geschikte gebieden. Door een zorgvuldige gebiedszonering in combinatie met flankerend beleid worden zoveel mogelijk de nadelige gevolgen voor individuele belanghebbenden voorkomen. Het hierna beschreven beleid voor de intensieve veehouderij waarbij bestaande bouwrechten in bestaande bestemmingsplannen in beginsel worden gerespecteerd voorkomt verder dat er een basis is voor planschadeclaims. Op deze manier wordt voldaan aan het uitgangspunt dat het betalen van schade geen doel van de reconstructie is. Uiteraard laat dit onverlet dat in incidentele gevallen er wel sprake kan zijn van planschade. Dit geldt dan overigens niet alleen voor het onderdeel integrale zonering maar geldt ook voor de andere onderdelen uit het reconstructieplan. Verwezen wordt naar hetgeen hierover is opgenomen in hoofdstuk 12.

De integrale zonering is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en gestreefd is naar grotere eenheden (geen kleine snippers). De integrale zonering voor de intensieve veehouderij is weergegeven op plankaart 2. Het begrenzen op perceelsniveau betekent, dat aan de hand van de kaart, in het terrein kan worden nagegaan waar de begrenzing loopt.

Besloten is om voor de integrale zonering het instrument planologische doorwerking, artikel 27 Reconstructiewet, in te zetten. Dit betekent dat de integrale zonering geldt als een voorbereidingsbesluit als bedoeld in artikel 21, eerste lid, van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (art. 27 Reconstructiewet). De werking van het instrument planologische doorwerking wordt nader toegelicht in hoofdstuk 11.

De ontwikkelingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zijn beschreven in §11.6.1. Zoals hierboven aangegeven blijft voor de ontwikkeling van de overige landbouw het Streekplan mede het kader.

6.9.1 Uitgangspunten begrenzing integrale zonering

Voor de integrale zonering voor de intensieve veehouderij zijn een methodiek en spelregels opgesteld. Deze zijn gebaseerd op de Reconstructiewet, het Streekplan en het Koepelplan. De spelregels zijn op CD-ROM opgenomen. Hieronder staan de belangrijkste uitgangspunten.

Lagenbenadering

Centraal in de systematiek van integrale zonering staat het idee dat de ligging van (nieuwe) intensieve veehouderij meer dan nu het geval is, moet worden afgestemd op de natuurlijke randvoorwaarden en op andere functies. Hiervoor wordt de lagenbenadering gebruikt.

Deze benadering gaat uit van drie lagen:

1. De onderste laag wordt gevormd door de geomorfologie en het bodem- en watersysteem, en door de natuurwaarden en de landschappelijke en cultuurhistorische waarden die hiermee samenhangen. Deze onderste laag is van groot belang omdat ze feitelijk onvervangbaar is;
2. Boven op de onderste laag ligt de laag van de infrastructuur met belangrijke weg-, spoor- en waterverbindingen;
3. De bovenste laag bestaat uit de occupatiepatronen, ofwel het ruimtegebruik van de functies wonen, werken, landbouw en recreatie.

Voor het bepalen van de grenzen van landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden heeft een integrale afweging plaatsgevonden met genoemde waarden en functies: juist om deze reden kan gesproken worden over een *integrale* zonering. Deze integrale afweging is in twee stappen uitgevoerd.

De afstemming op de natuurlijke randvoorwaarden en andere functies is de basis geweest voor een aantal algemene uitgangspunten die alle reconstructiecommissies in Noord-Brabant hebben gehanteerd voor de begrenzing.

Daarna hebben wij een nadere invulling gegeven aan deze begrenzing, onder meer op basis van onze visie op de Meierij. Deze nadere invulling is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met de verschillende partijen in de streek, waarbij vooral klankbordgroepen een belangrijke rol hebben gespeeld.

Hieronder is beschreven hoe we de verschillende gebieden hebben begrensd. Omdat met de keuzes in het Streekplan (2002) ook sterk rekening is gehouden met de ‘onderliggende waarden’ konden de gegevens die voor de opstelling van het Streekplan zijn gebruikt, ook bij de zonering worden benut. Daarnaast is de zonering afgestemd met de andere keuzes die wij in dit plan hebben gemaakt (§6.2 t/m §6.8).

Begrenzing op de overgangen van de Reconstructiegebieden

Wij hebben rekening gehouden met besluiten van de reconstructiecommissies van de aanliggende gebieden. Zo loopt het landbouwontwikkelingsgebied bij de Jekschotse heide door in de Peel.

6.9.2 Begrenzing extensiveringsgebied

Alle bestaande en nieuwe natuur (reeds begrensde EHS), waterwingebieden, kernrandgebieden, GHS landbouw subzone kwetsbare soorten (minus weidevogels) en, conform het Streekplan, 250 meter zones rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) zijn begrensd als extensiveringsgebied. Daarnaast zijn rondom steden en dorpen, niet-agrarische lintbebouwing, bebouwingsclusters en andere grote stankgevoelige objecten, (stank)zones gezoneerd als extensiveringsgebied. Hierbij hebben wij steeds maatwerk verricht. Daarnaast is een aantal cultuurhistorisch waardevolle gebieden ook als extensiveringsgebied begrensd.

Als belangrijke extensiveringsgebieden hebben wij onder andere aangemerkt: Huis ter Heide/Galgeneind, Oude Waranda, Loonse en Drunense Duinen, De Brand, De Leemkuilen, Brokkenbroek, Helvoirts Broek, Baardwijkse Overlaat, Gement, Kampina, gebied rondom Essche Stroom, Kinderbos eo, Velders Bosch, De Scheeken, Nieuwe Heide, De Geelders, Dommeldal, Hooidonkse Akkers en het Vresselse Bosch.

Binnen de extensiveringsgebieden hebben wij onderscheid gemaakt tussen de extensiveringsgebieden met het primaat natuur en de overige extensiveringsgebieden. Dit onderscheid is van belang vanwege de stankregelgeving zoals in §2.2.2 onder het kopje Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden is beschreven. Volgens deze stankregelgeving geldt voor gebieden waar de stankgevoeligheid al groot is geen verruiming op dit gebied. Een versoepeling zou immers leiden tot extra stankhinder. Dit heeft ertoe geleid dat gebieden die als gevolg van de stankgevoeligheid zijn begrensd als extensiveringsgebied het primaat ‘overig’ hebben gekregen. Ook als in principe sprake is van een extensiveringsgebied ‘natuur’ is vanwege de stankproblematiek gekozen voor het primaat ‘overig’. Overigens heeft het primaat op zichzelf geen gevolgen voor het agrarisch vestigingsbeleid wat beschreven staat in paragraaf 11.6.1 van deel B.

In de spelregels integrale zonering (25 juli 2003) is aangegeven dat de zone rondom zeer kwetsbare natuurgebieden (A-gebieden) teruggebracht mag worden tot 220 meter. Wij hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt op een aantal locaties, die hieronder gemotiveerd zijn. Het gaat om de volgende locaties:

- Molenstraat/Loonse Hoek/Schoorstraat. Er zitten een aantal intensieve veehouderijen die nog bestaansrecht hebben. Enkele gemengde bedrijven zitten midden in de discussie over

de vernatting van de Brand. Hiervoor is nog niet veel draagvlak. Het verder inperken van ontwikkelingsmogelijkheden voor de ondernemers kan realisatie van de vernattingsdoelstelling in de weg staan. De natuurorganisaties zijn het hier niet mee eens en willen hier extensiveringsgebied;

- Hamershoek/Molenstraat. Hier ligt een gemengd bedrijf waarbij de 250-Wav-A-zone over het bouwblok heen loopt;

Dit betekent dat in deze gebieden op dit onderdeel het Streekplan wordt herzien door dit reconstructieplan.

Extensiveringsgebied rondom A-gebieden terugbrengen tot minder dan 220 meter is niet mogelijk. Het is wel mogelijk om een specifiek bedrijf in een extensiveringsgebied, in tegenstelling tot de algemene regels in dit extensiveringsgebied, toch uitbreidingsmogelijkheden te geven. Hierbij moet dan duidelijk benoemd zijn om welke locatie het gaat, welke redenen er zijn voor extra uitbreidingsruimte en hoeveel uitbreidingsruimte het bedrijf krijgt. Vervolgens kan via een reguliere Streekplanafwijking als beschreven in hoofdstuk 5 van het Streekplan 2002 deze uitbreiding gerealiseerd worden. Van algemene doorwerking naar het Streekplan is hierbij geen sprake.

Op grond van het Streekplan is uitbreiding van bouwblokken voor intensieve veehouderijen in de kernrandzone uitgesloten.

Het gaat om de volgende locaties:

- Klein Dongen, waar kansen worden gegeven in de lintbebouwing, waardoor er een samenhang ontstaat met het noordelijk gelegen gebied;
- Moersche heide e.o., omdat dit uitsluitende om een categorie 2 object gaat (golfbaan), waarbij we het belang van de landbouw zwaarder wegen;
- Roonse Baan. Er wordt hier recht gedaan aan de ontwikkeling van de landbouwkundige bedrijven en het gebied ligt voldoende ver van de kern;
- Camping Dennenoord. De camping is een categorie 2 object. Als dit begrensd wordt als extensiveringsgebied versnipperd het verwevingsgebied, terwijl de beide functies elkaar niet in de weg zitten;
- Ten westen van Liempde en ten oosten van Boxtel. Gezien het agrarisch karakter en de verspreid liggende bebouwing wordt in dit gebied aan de landbouwbedrijven voorrang gegeven;
- Gebied tussen Olland en Sint-Oedenrode. Gezien het agrarisch karakter en de verspreid liggende bebouwing wordt in dit gebied aan de landbouwbedrijven voorrang gegeven;
- Landbouwontwikkelingsgebied ten zuiden van Sint-Oedenrode. Afstand tot de kom is ruim voldoende. Dichtheid van de bebouwing omgeving Schietbergweg/begin Hoogstraat rechtvaardigt niet om hier extensiveringsgebied van te maken;
- Ten zuiden van Nijnsel, Ten Hoogenoever e.o. Op de kaart is de kernrandzone weergegeven als kern. Het verwevingsgebied ligt wel 250 m van de kern af.

Hiermee staan wij op deze plaatsen uitbreiding toe binnen 250 meter van de kernen.

Dit betekent dat op deze plaatsen voor het onderwerp uitbreidingsmogelijkheden voor intensieve veehouderij het Streekplan wordt herzien door dit reconstructieplan.

6.9.3 Begrenzing verwevingsgebied

Voor zover de gebieden nog niet begrensd zijn als extensiveringsgebied, zijn de volgende gebieden begrensd als verwevingsgebied: AHS-landschap subzone leefgebieden dassen, zoekgebieden waterberging, reserveringsgebieden rivier, gebieden met waardevolle openheid, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, GHS-landbouw subzone natuurontwikkelingsgebieden, GHS-landbouw subzone struweelvogelgebieden, aardkundig waardevolle gebieden, grondwater-

beschermingsgebieden, RNLE'n, AHS-landschap subzone waterpotentiegebied en weidevogelgebieden (onderdeel van GHS-landbouw subzone kwetsbare soorten).

In de Meierij zijn dat de gebieden de 's Gravenmoersche Vaart, gebied tussen de kernen Dongen en Vaart, Kraaiven eo, Oud-Heusdense Weide, Honderd Bunder, omgeving rondom de Wildert, gebied ten zuidwesten van Tilburg, Molenstraat/Schoorstraat, Zwaluwenbunders, Laarakkers, Kerkeind, De Gijzel, gebied ten westen van Biezenmortel/'t Winkel, Distelberg/Cromvoirt eo, Belverse Akkers, Overeind bij Esch, Luissel eo, Nergena/Tongeren, gebied ten zuiden en noordwesten van Boxtel, Rooische en Schijndelse Heide, gebied ten zuidwesten van Sint-Oedenrode, gebied ten noorden en oosten van Breugel en Sonniuswijk.

6.9.4 Begrenzing landbouwontwikkelingsgebied

De gebieden die op bovenstaande wijze niet begrensd zijn als extensiveringsgebied of verwevingsgebied, hebben wij nader beschouwd. We hebben daarbij afgewogen welke van deze (resterende) gebieden geschikt zijn om te begrenzen als landbouwontwikkelingsgebied. We hebben daarbij in eerste instantie onze visie voor de Meierij als uitgangspunt genomen. Daarnaast hebben we met name gekeken naar de aanwezige intensieve veehouderijen in de gebieden, de afwezigheid van stankgevoelige objecten, de afstand ten opzichte van natuur en kernen, de Natuurbeschermingswet gebieden (natuurmonumenten) en Habitatrichtlijngebieden. Een landbouwontwikkelingsgebied binnen de 1000 meter van een Vogel- en Habitatrichtlijngebied en Natuurbeschermingswet gebied is niet mogelijk. Daarnaast hebben wij de VIP-studie (ARCADIS, 2001 en Iwaco, 2001) en het Streekplan gebruikt.

Wij hebben de landbouwontwikkelingsgebieden ingedeeld in primaire en secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden dient in eerste instantie de ontwikkeling van nieuwe intensieve veehouderijen plaats te vinden. Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden waar sprake is van een overlap met het leefgebied struweelvogels en/of dassen, is de aanduiding "aandachtsgebied struweelvogels/dassen" op plankaart 2 opgenomen. In dergelijke landbouwontwikkelingsgebieden is inplaatsing van intensieve veehouderij mogelijk, mits dit geen afbreuk doet aan de in het gebied voorkomende soorten en waarden en waarbij versterking van de landschapsstructuur wordt nagestreefd.

Hiervoor dient de regionale reconstructiecommissie een ontwikkelingsplan (zie paragraaf 6.6.2) of, als het om een individueel geval gaat, een plan van aanpak aan GS voor te leggen, waarin in ieder geval de onderstaande randvoorwaarden zijn opgenomen:

- in de leefgebieden struweelvogels wordt specifiek aandacht geschonken aan:
 - per bedrijf moet minimaal 0.5 ha nieuwe landschapselementen worden aangelegd;
 - herstellen en/of verbeteren van bestaande landschapselementen rond zandwegen en dergelijke ten behoeve van struweelvogels;
- in de leefgebieden dassen wordt specifiek aandacht geschonken aan:
 - de vestigingen mogen de aanwezige burchten en specifieke foerageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) in het gebied niet nadelig beïnvloeden;
 - herstel en/of verbeteren van de migratieroutes, groenstructuren en landschapselementen;
- aanleg van erfbepanting bij nieuwvestiging;
- er dient aandacht te zijn voor de verankering van de maatregelen in het planologische kader en beleid, de financiën, het instrumentarium de organisatie en communicatie.

Daarnaast zijn er gebieden aangeduid als secundair landbouwontwikkelingsgebied als er sprake is van een overlap met de volgende functies: 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijn gebieden, 1000-1500 rondom Natuurbeschermingswetgebieden, leefgebied wei-

devogels en waterpotentiegebieden. Binnen deze gebieden geldt een verbod op nieuwvestiging. Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:

- GS hebben besloten dat de brabantbrede balans van in- en uitplaatsing zulks vereist;
- uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-landschap (waterpotentiegebied) wordt begrensd;
- de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt;

Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging. En mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging (zie paragraaf 11.6.1 van deel B.).

In de Meierij hebben we de volgende primaire landbouwontwikkelingsgebieden: het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel, het gebied tussen Haaren en Helvoirt, gebied ten zuiden van Boxtel, Hoogstraat (Sint-Oedenrode) en een groot deel van de Jekschotse heide. Het Rijtven is een primair landbouwontwikkelingsgebied zonder nieuwvestiging. Een deel van de Jekschotse Heide is secundaire landbouwontwikkelingsgebied, vanwege ligging binnen 1500 meter van een NB-wetgebied en een klein deel vanwege een waterpotentiegebied.

In de spelregels integrale zonering (25 juli 2003) is de richtlijn aangegeven dat van minimaal 500 meter rond alle natuur (zowel A- als B-gebieden) uitgegaan moet worden. Bij de B-gebieden zijn wij hebben daar op een aantal punten van afgeweken omdat de B-gebieden met de nieuwe Wav wellicht komen te vervallen. Er geldt dan onder die gewijzigde Wav voor de bedrijven gelegen in de zone van 250 meter rond de B-gebieden *geen bedrijfsemisatieplafond*. Het gaat om de volgende gebieden die wij toch als landbouwontwikkelingsgebied hebben begrensd: Rijtven en gedeelte van Jekschotse heide tegen de grens van de gemeente Veghel.

De integrale zonering voor de intensieve veehouderijen werkt door in bestemmingsplannen voor het buitengebied. Dit is uitgewerkt in hoofdstuk 11.

7 Alternatieven

In een milieueffectrapport (MER) moet een aantal alternatieven verplicht worden beschreven en onderling worden vergeleken. Het betreft de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief of VKA) en het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA). Daarnaast dienen in het MER ook de huidige situatie en de autonome ontwikkeling beschreven te worden. De huidige situatie is de referentie voor het beoordelen van de effecten van het voorkeursalternatief en het MMA. Ook kunnen deze twee verplichte alternatieven worden vergeleken met de autonome ontwikkeling.

Wanneer sprake is van een activiteit waarbij belangrijke ruimtelijke keuzes worden gemaakt, is het gebruikelijk om, naast de verplichte alternatieven, één of meerdere alternatieven uit te werken en door te rekenen. Dit werd gedaan om de gemaakte keuzes goed te kunnen onderbouwen. Ook deze alternatieven moeten, net als het voorkeursalternatief en MMA, voldoen aan de basisvereisten: ze moeten realistisch, herkenbaar en onderling voldoende onderscheidend zijn. Elk alternatief moet in ieder geval voldoen aan de uitgangspunten van de Reconstructiewet.

Het reconstructieplan heeft betrekking op veel beleidsterreinen. Het varieert van verschillende milieu- en omgevingsaspecten tot diverse sociale en economische elementen. Dit maakte theoretisch het aantal variatiemogelijkheden erg groot. Om een helder proces te kunnen waarborgen was het wenselijk het aantal (studie)alternatieven overzichtelijk en beheersbaar te houden en de variatie te richten op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming ('kernvariabelen'). Een alternatief heeft daarom betrekking op meerdere thema's en betreft het hele reconstructiegebied. De alternatieven zijn per reconstructiegebied doorgerekend. In een aparte notitie is de balans opgemaakt voor heel Brabant.

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke vragen waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

In dit hoofdstuk wordt als eerste ingegaan op de wijze waarop de alternatieven tot stand zijn gekomen (paragraaf 7.1). Paragrafen 7.2 en 7.3 beschrijven de alternatieven en varianten.

Het voorkeursalternatief dat in dit MER is beoordeeld is afkomstig uit het eerste concept reconstructieplan de Meierij, zoals dat door de reconstructiecommissie de Meierij in december 2003 is vastgesteld. Van het voorkeursalternatief en van elk in beschouwing genomen alternatief en varianten worden de effecten beschreven ten opzichte van de huidige situatie (zie hoofdstuk 8). Hierbij wordt ook de autonome ontwikkeling (zie hoofdstuk 4) in beschouwing genomen.

Het MMA is ontwikkeld door op basis van de effectbeschrijving van het voorkeursalternatief te zoeken naar manieren om het voorkeursalternatief milieuvriendelijker te maken. Hierbij is gebruik gemaakt van de resultaten van de effectbeschrijving en -vergelijking van de alternatieven. Het MMA is beschreven in hoofdstuk 9.

De (tussen)resultaten van de effectbepaling zijn in april 2004 gepresenteerd aan de leden van de reconstructiecommissie en de ambtelijke werkgroep.

Naar aanleiding van de consultatie in de streek, het standpunt van Gedeputeerde Staten ten aanzien van het eerste concept reconstructieplan en naar aanleiding van de effectbepaling van het voorkeursalternatief en de alternatieven, is het voorkeursalternatief bijgesteld tot het reconstructieplan (hoofdstuk 6). De belangrijkste verschillen tussen het eerste concept en het reconstructieplan zijn samengevat in §9.3.

7.1 Methodiek alternatiefontwikkeling

Voortraject

In de startnotitie-MER (oktober 2002) is op hoofdlijnen voorgesteld hoe in het reconstructieplan omgegaan kan worden met de alternatiefontwikkeling.

Gedurende het opstellen van het MER is stapsgewijs toegewerkt naar een aantal helder afgebakende en realistische alternatieven met variatie op enkele cruciale hoofduitgangspunten. Nadere planvorming, beter zicht op doelstellingen, instrumenten en financiële middelen maakte dit mogelijk.

Quick scan

Nadat grotendeels duidelijk was hoe het voorkeursalternatief was opgebouwd, is een globale effectbepaling uitgevoerd, een zogenaamde “quick scan”.

Deze quick scan bestond uit een tussentijdse (eenvoudige) effectbepaling waarmee inzicht is ontstaan in het doelbereik van en de eventuele tegenstrijdigheden (robuustheid) binnen het conceptvoorkeursalternatief. Bovendien ontstonden hierdoor ideeën over de inhoud van de MER-alternatieven.

In de quick scan zijn diverse analyses uitgevoerd en gepresenteerd (kaartbeelden en effect-tabellen). In veel gevallen konden de in het conceptvoorkeursalternatief gemaakte keuzes worden onderbouwd. Het conceptvoorkeursalternatief bleek meestal robuust van karakter; het aantal vreemde of onlogische overlappings van planelementen bleek beperkt te zijn. Soms is op basis van de globale effectbepaling de keuze in het conceptvoorkeursalternatief op onderdelen ter discussie gesteld en aangepast.

In quick-scan bijeenkomst zijn de betrokken partijen op basis van kaartanalyses, concrete voorzetten en stellingen uitgedaagd om mee te denken over mogelijke alternatieve oplossingsrichtingen, mede op basis van de uitkomsten van de globale effectmeting. Op basis van de discussies in de Meierij en de andere reconstructiegebieden is een voorstel gemaakt voor de invulling van de alternatieven en varianten.

De overwegingen bij de keuzen voor de alternatieven zijn beschreven in §7.2. In §7.3 zijn de regio-specifieke discussiepunten weergegeven en is beschreven welke onderdelen daarvan uitgewerkt zijn in varianten.

7.2 Alternatieven

In deze paragraaf wordt eerst beschreven waarom gekozen is voor bepaalde alternatieven. Vervolgens worden de alternatieven voor een aantal planonderdelen afzonderlijk besproken.

Dit resulteert in een overzicht van de alternatieven.

7.2.1 Overwegingen bij de alternatiefontwikkeling

Het reconstructieplan is een strategisch plan. De alternatieven en de effectbepaling moeten aansluiten bij het beoogde abstractieniveau. Gedetailleerde invullingen en specifieke keuzes vinden plaats via uitwerkingen van het reconstructieplan of andere besluitvormingstrajecten. In een monitoringsprogramma wordt later gemeten welke effecten daadwerkelijk bereikt worden.

Alleen die onderwerpen waarover met het vaststellen van het reconstructieplan een concreet besluit wordt genomen, komen voor variatie in aanmerking. Onderwerpen waarover later (in een uitwerking) of via een ander traject besluiten worden genomen, lenen zich niet voor uitwerking in alternatieven of -varianten.

De volgende planonderdelen uit het voorkeursalternatief zijn relatief het meest concreet, vernieuwend en ingrijpend, zodat het goed mogelijk is hierop te variëren:

- Het regulerend voor de uitbreiding en nieuwvestiging van intensieve veehouderijen (integrale zonerings) en het daaraan gekoppelde flankerend beleid;
- De bescherming en realisatie van natuurdoeltypen in de natte natuurgebieden (natuurparels) door het nemen van hydrologische maatregelen;
- Waterconservering voor de landbouw.

Voor een groot aantal overige onderwerpen is het voorkeursalternatief vooral richtinggevend. De uit te voeren maatregelen zijn vaak wel begrensd of gelokaliseerd maar nog niet, of in beperkte mate, concreet uitgewerkt. Daarom is het minder nuttig op deze punten te variëren. Dit geldt voor de doelen ten aanzien van:

- Aanwijzing zoekgebieden regionale waterberging (deels);
- Verbetering van de kwaliteit van water en bodem;
- Het bereiken van milieunormen (nitraat, fosfaat, stilte, duisternis);
- Mate van realisatie en kwaliteit van de EHS, EVZ's en RNLE'n;
- Beïnvloeding landschappelijke, cultuurhistorische, archeologische en aardkundige waarden;
- Perspectief voor de verschillende landbouwsectoren, anders dan de intensieve veehouderij;
- Recreatie en toerisme;
- Wonen, werken en leefbaarheid.

Voor deze onderwerpen geldt dat, op basis van het huidige beleid van de provincie en het Rijk, in het voorkeursalternatief is aangegeven welke doelen worden aangepakt. Voor deze onderwerpen zijn het beleidsdoel en het voornemen aangegeven. Er is veelal globaal aangegeven op welke wijze aan deze doelen en voornemens vorm wordt gegeven, welke instrumenten en projecten worden ingezet en welke middelen worden vrijgemaakt. Daarom is het minder goed mogelijk op deze punten te variëren.

Samengevat zijn de alternatieven gericht op de meest cruciale onderdelen uit de planvorming:

- De integrale zonerings voor de intensieve veehouderij en het daaraan gekoppelde flankerend beleid;
- Het treffen van anti-verdrogingsmaatregelen om de gewenste natuurdoeltypen van de natte natuurgebieden te realiseren, in relatie tot de waterwensen van de landbouw.

In de volgende paragraaf wordt hier verder op ingegaan.

7.2.2 Alternatieven integrale zonerings intensieve veehouderij

In de quick-scan bijeenkomsten, in de inspraak op basis van de startnotitie en in de richtlijnen

is regelmatig de optie genoemd om via de integrale zonering de intensieve veehouderij meer of juist minder te sturen.

Samengevat zijn er vijf elementen waarop gevarieerd kan worden:

- de begrenzing en grootte van de verschillende gebieden uit de integrale zonering;
- de regels die gelden ten aanzien van bouwblokgrootte in de verschillende gebieden;
- de mate van uitplaatsing van bedrijven uit extensiveringsgebieden;
- de mate waarin gebruik wordt gemaakt van bestaande bedrijfslocaties;
- de mate waarin nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De variatie-elementen hebben betrekking op de mate van sturing en de mate van regulering. Beide hebben sterk met elkaar te maken. Op basis van deze uitgangspunten zijn naast het voorkeursalternatief de volgende alternatieven vastgesteld:

-
1. Alternatief 1: een alternatief met sterkere ruimtelijke sturing en strengere regels in combinatie met een verzwaarde inzet op verplaatsingen van bedrijven.
 2. Alternatief 2: een alternatief met beperktere ruimtelijke sturing en meer inzet op technische oplossingen.
-

Deze alternatieven zijn weergegeven op kaart 23a en 23b.

De uitgangspunten voor beide alternatieven zijn als volgt:

Ad.1. Alternatief 1 '(Ruimtelijke) sturing'

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en de kwetsbare waarden.

In dit alternatief met sterke sturing zijn onderstaande uitgangspunten gehanteerd.

Omvang van de zones van de integrale zonering

- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt ten opzichte van het voorkeursalternatief groter, zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden;
- De volgende gebieden zijn als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - Alle extensiveringsgebieden uit het voorkeursalternatief;
 - Een zone van 250 meter rondom voor alle voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, inclusief de gebieden die vanwege de oppervlakte of de datum van aanleg in de Wet Ammoniak en Veehouderij niet als kwetsbaar worden aangemerkt;
 - Een zone van 1000 meter rondom voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden met een status op basis van de Nb-wet of de Habitat-richtlijn;
 - Een zone van 250 meter rondom woongebieden;
 - Gebieden met de aanduiding "topkwaliteit" uit de Cultuurhistorische Waardenkaart.
- Delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met de aanduiding GHS-landbouw (zoals leefgebieden voor dassen, struweelvogels en weidevogels) en kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden (25-jaars zones) zijn aangeduid als verwevingsgebied. Dit voor zover die gebieden op basis van bovenstaande criteria niet reeds zijn begrensd als extensiveringsgebied;
- Bij de uitwerking is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste locaties voor inplaatsing. Dit op basis van criteria voor ammoniak (afstand tot kwetsbare

gebieden), stank (afstand tot categorie 1, categorie 2 objecten en voorziene stedelijke uitbreidingen), landschappelijke waarden en andere ruimteclaims (zoekgebieden voor waterberging en vestiging van glastuinbouw);

- Bovenstaande criteria zijn ook gebruikt bij het inschatten van de uitbreidingsmogelijkheden van duurzame locaties die in de verwevingsgebieden zijn gelegen.

Omdat er soms grote verschillen bestaan in geschiktheid van potentiële landbouwontwikkelingsgebieden, is er binnen dit alternatief nog verder gevarieerd in de mate van concentratie.

Zo ontstaan de volgende subalternatieven:

- *alternatief 1a*) Beperkte concentratie in een groter aantal landbouwontwikkelingsgebieden; Uitgangspunt is dat in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte is voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook de verwevingsgebieden;
- *alternatief 1b*) Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden. Keuze van de gebieden die als meest geschikt naar voren komen op basis van de hiervoor genoemde criteria.
- Bovenstaande uitgangspunten leiden ertoe dat, ten opzichte van het voorkeursalternatief, de oppervlakte van de landbouwontwikkelingsgebieden daalt, maar intensiever worden benut. De ‘scheiding’ wordt als het ware gemaximaliseerd.

Mate van regulering

Qua regulering geldt in dit alternatief het volgende:

- In de extensiveringsgebieden geldt, net als in het voorkeursalternatief, een ‘bouwblokstandstill’ (zie paragraaf 11.6.1);
- In het verwevingsgebied geldt dat uitbreiding van het bouwblok mogelijk is tot maximaal 1,5 hectare;
- Voor de landbouwontwikkelingsgebieden gelden geen maximum maten. Nieuwvestiging kan alleen in landbouwontwikkelingsgebieden plaatsvinden, maar er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van bestaande locaties (net als in het voorkeursalternatief).

Stimulerende maatregelen

In de extensiveringsgebieden zal 80% van het in te zetten budget (zoals opgenomen in het voorkeursalternatief. Voor de onderdelen verplaatsing en stimuleren toepassing bovenwettelijke techniek). De overige 20% is gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen.

Ad.2. Alternatief 2 ‘Stimuleren en technische mogelijkheden’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen t.a.v. ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Bovendien gaat het uit van een beperkte regulering. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Omvang van de zones van de integrale zoning

- De omvang van de extensiveringsgebieden wordt kleiner dan in het voorkeursalternatief, zowel in oppervlakte als in het aantal bedrijven in de gebieden;
- De oppervlakte van het verwevingsgebied en het aantal bedrijven hierin stijgt in dit alternatief in vergelijking met het voorkeursalternatief en ten opzichte van alternatief 1;
- De volgende gebieden als extensiveringsgebied aangemerkt:
 - een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, de zogenaamde Wav-A gebieden;
 - een zone van 250 meter rondom alle andere voor verzuring gevoelige bos- en

natuurgebieden, voor zover deze een status hebben op basis van de Nb-wet of de Habitat-richtlijn;

- een zone van 100 meter rondom woongebieden.
- De landbouwontwikkelingsgebieden zijn de landbouwontwikkelingsgebieden zoals begrensd in het voorkeursalternatief;
- Alle andere gebieden, die dus niet voldoen aan de criteria voor extensiveringsgebied en ook niet zijn aangeduid als landbouwontwikkelingsgebied, zijn aangeduid als verwevingsgebied;
- Net als bij alternatief 1 is binnen de landbouwontwikkelingsgebieden gezocht naar de beste locaties voor inplaatsing wanneer rekening wordt gehouden met stank, ammoniak, natuur etc.. De mate waarin rekening is gehouden met deze aspecten is echter minder dan bij alternatief 1. Dit geldt ook voor het inschatten van de uitbreidingsmogelijkheden van locaties die in de verwevingsgebieden liggen.

Regulering

Qua regulering geldt hetzelfde regime als in het conceptvoorkeursalternatief zoals vastgelegd in de overeenkomst van Cork.

In dit alternatief geldt voor het verwevingsgebied dat op duurzame locaties een uitbreiding tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectare mogelijk is. Voor landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum voor de bouwblok grootte.

Stimulerende maatregelen

In dit alternatief wordt, afhankelijk van het in te zetten budget, 80% gericht op stimulering van de toepassing van milieuvriendelijke stalsystemen. 20% van het budget wordt aangewend voor verplaatsing van bedrijven uit de extensiveringsgebieden.

7.2.3 Alternatieven voor de waterthema's

Binnen de waterthema's is vooral variatie mogelijk op het thema waterdoelen (anti-verdrogingsmaatregelen). De conclusies uit de quick scan toonden aan dat bij verdergaande maatregelen (ook maatregelen met effecten buiten de natte natuurplek op landbouwgrond) in het algemeen de meerwaarde meestal gering en relatief duur is. In verschillende gebieden is desalniettemin gevraagd te onderzoeken of met verdergaande maatregelen rondom de natte natuurplek plaatselijk toch meer milieu- en natuurwinst is te behalen (eventueel in combinatie met uitplaatsing en het realiseren van de ammoniakdoelstelling).

Tabel 7.1 Typering van de alternatieven

scenario	omschrijving	maatregelen
Alternatief 3	Water voor de natuur	In de gehele EHS maatregelen met uitstraling op de omgeving. Daarnaast worden in de natte natuurplek waar dit zinvol is verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze plekken genomen
Alternatief 4	Water voor de landbouw	Maatregelen uit het voorkeursalternatief aangevuld met maatregelen op de landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

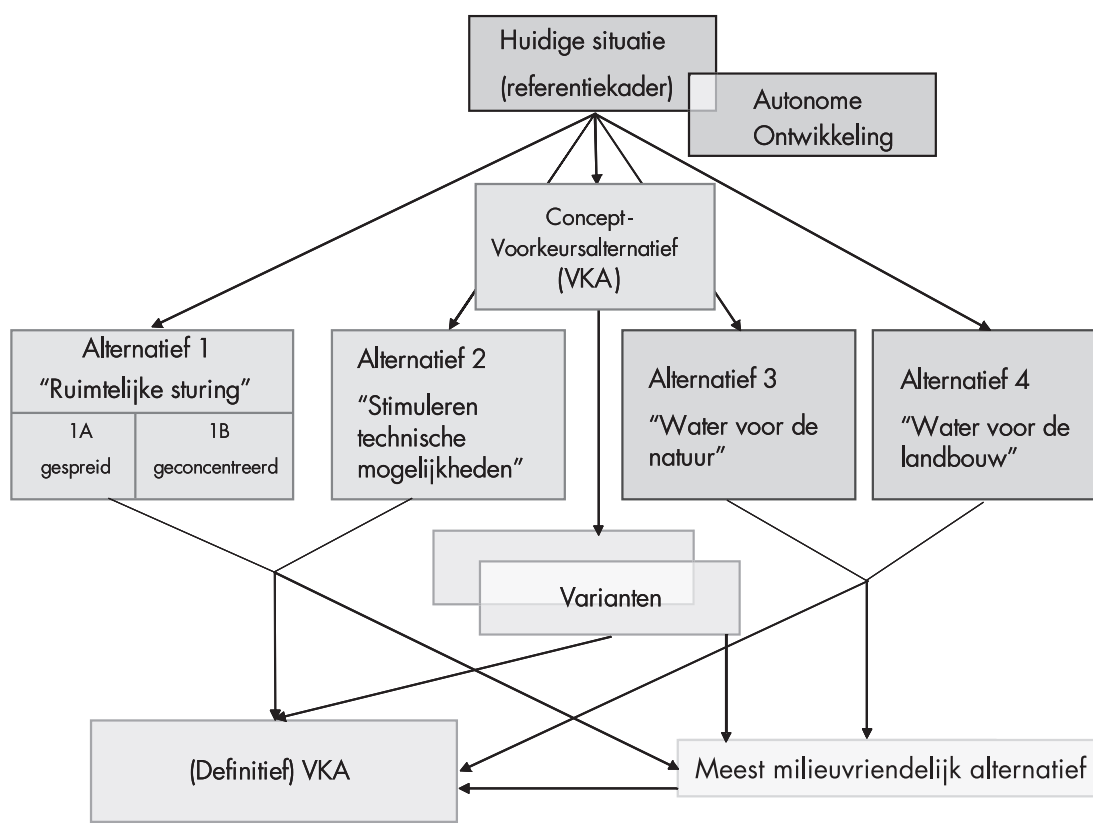
Daarom is, naast het voorkeursalternatief, de autonome ontwikkeling en de huidige situatie, een tweetal alternatieven opgesteld en doorgerekend:

- Alternatief 3: extra maatregelen gericht op de vernatting van natte natuurparels, door het nemen van maatregelen buiten het gebied;
- Alternatief 4: het nemen van extra maatregelen gericht op waterconservering.

In tabel 7.1 zijn deze alternatieven kort getypeerd.

7.2.4 Overzicht van de alternatieven

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van alle alternatieven. In figuur 7.1 zijn de alternatieven gevisualiseerd weergegeven in relatie tot de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en het voorkeursalternatief. De gebiedsspecifieke varianten zijn beschreven in beschreven in §7.3.

Figuur 7.1 Alternatieven in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en voorkeursalternatief

Huidige situatie

De huidige situatie is de referentie voor het beschrijven en het beoordelen van de effecten van de verschillende alternatieven. Zodoende wordt duidelijk welke voor- en nadelen elk alternatief heeft ten opzichte van de huidige situatie.

Autonome ontwikkeling

Naast de huidige situatie wordt de autonome ontwikkeling beschreven. Er kan dus vergeleken worden met zowel de huidige situatie als de autonome ontwikkeling.

(Concept-)Voorkeursalternatief

Het eerste concept reconstructieplan zoals vastgesteld in december 2003.

Overige alternatieven

Naast het voorkeursalternatief zijn de volgende alternatieven in beschouwing genomen:

- Integrale zonering intensieve veehouderij;
 - Alternatief 1: Ruimtelijke sturing (met twee variaties);
 - Alternatief 2: Stimuleren en technische mogelijkheden.
- Waterdoelen
 - Alternatief 3: Water voor de natuur;
 - Alternatief 4: Water voor de landbouw.

Meest Milieuvriendelijke Alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een Milieueffectrapport (MER) het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Dit wordt het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) genoemd. In het MER is onderzocht welke (realistische) alternatieven en varianten (of onderdelen daarvan) de minst schadelijke milieugevolgen hebben en/of de beste verbeteringen inhouden voor milieu, natuur en landschap.

In het MMA moet het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop staan, tenzij op voorhand kan worden aangetoond dat het realiseren van deze doelstellingen in het onderhavige plangebied in de planperiode niet realistisch is.

Bij het uitwerken van het MMA is gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen zijn daarbij in beschouwing genomen. Daarnaast is gekeken naar het uitvoeren van vergevorderde technische maatregelen om emissies verder te beperken dan is voorgeschreven op grond van (inter)nationaal beleid, naar het beschrijven van mogelijkheden om milieuvriendelijke vormen van landbouw en recreatie te bevorderen, naar aanvullende mogelijkheden om nieuwe natuurgebieden te creëren en naar (extra) middelen om verontreiniging van bodem, grondwater en luchtverontreiniging tegen te gaan.

Dit maatregelenpakket (voor zover reëel en haalbaar) is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld na het opstellen van de effectbeschrijving van het voorkeursalternatief en de onderlinge vergelijking van de alternatieven. Het MMA is in hoofdstuk 9 beschreven.

Het definitieve voorkeursalternatief

Na de effectbepaling is het voorkeursalternatief aangepast en geoptimaliseerd. Het definitieve voorkeursalternatief is beschreven in hoofdstuk 6. In §9.3 is aangegeven op welke punten het definitieve voorkeursalternatief verschilt van het conceptvoorkeursalternatief waarop het MER is toegepast.

7.3 Gebiedsspecifieke varianten

In deze paragraaf wordt eerst aangegeven hoe tot deze gebiedsspecifieke varianten is gekomen. Vervolgens worden de varianten voor de Meierij beschreven.

7.3.1 Overwegingen bij gebiedsspecifieke varianten

Naast de algemene onderwerpen die in de alternatieven worden bekeken zijn er in de regio vaak nog gebiedsspecifieke dilemma's waarvoor de milieueffectrapportage behulpzaam kan zijn bij het maken van de juiste keuzen.

Soms ontstaat bij deze gebiedsspecifieke dilemma's de wens om bepaalde effecten gedetailleerder door te willen rekenen (lokale details en verfijnde modellen) om conclusies te kunnen trekken. De effectbeschrijving kan voor deze onderdelen, met het abstractieniveau van het plan, echter niet gedetailleerder plaatsvinden dan volgens het beoordelingskader MER is vastgesteld. Bij de overwegingen of een aangedragen variant uiteindelijk in de effectbeschrijving meegenomen is, is nadrukkelijk bezien of in het kader van het reconstructieplan een relevante conclusie is te trekken en of de varianten op voldoende mate onderscheidend zijn van het voorkeursalternatief. De varianten zijn gebruikt als hulpmiddel bij de besluitvorming.

7.3.2 Gebiedsspecifieke varianten in de Meierij

Naast de alternatieven die voor alle reconstructiegebieden gelden zijn in het reconstructiegebied de Meierij de volgende varianten in overweging genomen:

1. Extensiveringsgebied in en binnen 250 meter van Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden

Een variant waarbij de zone van 250 meter rondom Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden als extensiveringsgebied wordt begrensd.

2. Boomteelt

Een variant met extra ontwikkelingsmogelijkheden voor boomteelt in het gebied ten noordoosten van Best (omgeving de Scheeken) en in het gebied tussen Biezenmortel, Helvoirt en Haaren. Het gaat hierbij met name om de gevolgen van boomteelt op de waterkwaliteit en grondwaterstand in aanliggende natuurgebieden.

3. Middelen waterdoelen en ammoniak concentreren

Een variant waarin voor wat betreft de waterdoelen prioritair wordt ingezet op realisatie van belangrijke natuurparels, gekoppeld aan beekherstel en waterdoelen in combinatie met maatregelen ten aanzien van ammoniakdepositie.

4. Beheersvariant

Bij de Scheeken en de Brand liggen prioritaire stroomgebieden voor waterkwaliteit. Er bestaat veel discussie over nut en noodzaak van de diverse waterkwaliteitsmaatregelen. Daarom bestaat de behoefte om de effecten van vier mogelijke maatregelen te vergelijken: randenbeheer, bedrijfswaterplannen, bufferstroken langs sloten en alle boomteelt biologisch. De maatregelen hebben betrekking op deze twee prioritare stroomgebieden.

Op het detailniveau dat past binnen het beoordelingskader van dit MER (zie §9.1) is een dergelijke (gedetailleerde) effectvergelijking niet mogelijk. Daarom zal in algemene zin een kwalitatieve beschouwing worden gegeven over de effecten van de vier maatregelen op de waterkwaliteit.

8 Effecten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten van de reconstructie van het platteland van de Meierij. De analyse van de effecten, zowel van het voorkeursalternatief als voor de overige in beschouwing genomen alternatieven, vormt een kernonderdeel van de milieueffectrapportage (m.e.r.).

Voor de effectbepaling is een beoordelingskader met een onderverdeling in aspecten en bijbehorende criteria opgesteld.

De provincie Noord-Brabant streeft naar een duurzame ontwikkeling van het platteland. Vanwege dit doel en de daarbij horende ambities is in het beoordelingskader naast onderzoek naar de omgevingsaspecten (fysieke omgevingskwaliteiten en milieuaspecten) ook de sociaal-maatschappelijke en de economische dimensie van duurzaamheid en hun relatie met de ecologische duurzaamheid meegenomen. De nadruk is daarbij gelegd op de economische pijlers die in het landelijke gebied het meest van belang zijn, zoals de economische vitaliteit in de landbouw, de recreatie, de werkgelegenheid in deze sectoren en de leerbaarheid op het platteland. De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Per aspect zijn verschillende beleidsdoelen geformuleerd. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden. Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve alsook de negatieve effecten. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbeschrijving is gericht op het voorkeursalternatief en de alternatieven en varianten zoals opgenomen in het eerste concept reconstructieplan. Nadien is het reconstructieplan, mede op basis van de uitkomsten van de effectbepaling, op onderdelen aangepast.

Daar waar in dit hoofdstuk het voorkeursalternatief genoemd wordt, is dus feitelijk het concept-voorkeursalternatief bedoeld uit het eerste concept. In paragraaf 9.3 is beschreven op welke onderdelen het definitieve voorkeursalternatief is aangepast ten opzichte van het eerste concept. Ook wordt hier de relatie met het Meest Milieuvriendelijke Alternatief aangegeven.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over een zevental thema's; water en bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap en cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie en toerisme (3) en wonen, werken en leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te volgen. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur- landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon.

De criteria zijn zoveel mogelijk gekoppeld aan de doelen in het reconstructieplan en gaan in op de mate van doelbereik voor de verschillende thema's. Het beoordelingskader is gedurende het

opstellen van het plan verder uitgewerkt. In de startnotitie MER (oktober 2002) was al een voorlopig beoordelingskader voor een effectbepaling gepresenteerd. Via de inspraak op deze startnotitie en vanuit het advies van de Commissie-m.e.r. en de MER-Richtlijnen van het bevoegd gezag is gebleken dat het wenselijk is de effectbepaling zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij het abstractieniveau van het plan en de doelen die in het plan geconcretiseerd worden.

Tijdens het opstellen van de reconstructieplannen werd steeds duidelijker welk abstractieniveau in het plan invulling kreeg. Het beoordelingskader is in overleg met de betrokken partijen (provincie, waterschappen, ZLTO, BMF, etc) steeds verder toegespitst op wat haalbare en nuttige effectbepalingen waren. Het streven om zoveel mogelijk effecten kwantitatief in beeld te brengen is hierbij overeind gebleven.

De methode van effectbepaling en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets' die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de effectbeschrijvingen in de factsheets.

De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijvingen zijn steeds gericht op de eindsituatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). Ook is vastgelegd welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling eveneens zichtbaar gemaakt. In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

- = sterk negatief effect
- = negatief effect
- = licht negatief effect
- 0 = geen effect
- + = licht positief effect
- ++ = positief effect
- +++ = sterk positief effect

8.1 Overzicht effecten

In tabel 8.1 is een samenvattend overzicht van de effectbeoordelingen van het voorkeursalternatief (VKA) ten opzichte van de huidige situatie (HS) en ten opzichte van de autonome ontwikkeling (AO) opgenomen.

In § 8.2.1 tot en met § 8.2.7 zijn de effecten per aspect nader beschreven. In tekstkaders worden steeds de relevante effecten van de alternatieven aangegeven.

In § 8.2.8 is de meerwaarde van het plan ten opzichte van de autonome ontwikkeling nog eens samengevat. Hierbij wordt expliciet ingegaan op de beoogde doelrealisatie. In § 8.3 wordt ingegaan op de effecten van de gebiedsspecifieke varianten.

Tabel 8.1 Overzicht effectbeoordelingen voorkeursalternatief

Code in factsheets ³	Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Water en bodem			
Wb-1	Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	n.v.t.	n.v.t.
Wb-2	Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+	0
Wb-3	Beïnvloeding wateroverlast	++	+
Wb-4	Beïnvloeding grondwaterregime natuur	+++	++
Wb-5	Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-	-
Wb-6	Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	+
Wb-7	Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Wb-8	Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+	0
Wb-9	Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++	+
Wb-10	Beïnvloeding uitspoelingsrisico	++	+
Wb-11	Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++	+
Wb-12	Beïnvloeding beekherstel	+++	+
Wb-13	Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	0/+
Milieu			
Mi-1	Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Mi-1	Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	++
Mi-1	Samengestelde score depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	++	0
Mi-2	Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	++
Mi-2	Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Mi-3	Afname van aantal stankgehinderde uit stallen	+	+
Mi-3	Afname van het aantal stankgehinderde door veldemissies	++	0
Mi-3	Samengestelde score afname aantal stankgehinderde	++	+
Mi-4	Verandering kwaliteit stiltegebieden	-	+
Mi-4	Verandering kwaliteit donkere gebieden	-	+
Natuur			
Na-1	Tempo realisering EHS	n.v.t.	++
Na-2	Kwaliteit gerealiseerde EHS	+	0
Na-3	Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Na-4	Verandering natuurwaarden in RNLE'n	+	0/+
Na-5	Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Na-6	Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++	+
Na-7	Verandering verstoringsgevoelige natuur	+	0
Landschap en cultuurhistorie			
Lc-1	Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Lc-2	Beïnvloeding archeologische waarden	0	0
Lc-3	Beïnvloeding aardkundige waarden	0	0
Lc-4	Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Lc-5	Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Lc-6	Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+

Code in factsheets ³	Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Lc-7	Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0	-
Landbouw			
La-1	Verbetering van veterinaire veiligheid	++	+
La-2	Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
La-3	Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
La-4	Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	0	0
La-5	Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	0
La-6	Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+
Recreatie en toerisme			
Rt-1	Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Rt-2	Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Rt-3	Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+
Wonen, werken en leefbaarheid			
Slv-1	Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Slv-2	Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Slv-3	Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	0	0
Slv-4	Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	0

Uit het overzicht blijkt dat in 2016 veel positieve effecten zijn opgetreden voor zowel de omgevingskwaliteit (water en bodem, milieu, natuur, landschap en cultuurhistorie) alsook voor de sociaal-economische vitaliteit (landbouw, recreatie, wonen- werken en leefbaarheid). Deze kwalitatieve scores zijn veelal een optelling van verschillende effecten verspreid over het gehele reconstructiegebied. De totaalbalans is veelal positief wat niet betekent dat op onderdelen of lokaal een ander beeld kan ontstaan. De mate van verbetering varieert sterk. Uit de hierna volgende beschrijvingen zal blijken in welke mate het doelbereik op de verschillende criteria gerealiseerd kan worden. In het MMA (hoofdstuk 9) wordt beschreven op welke wijze een nog groter rendement voor de milieuaspecten gehaald kan worden.

8.2 Effecten van het VKA en de alternatieven

8.2.1 Water en bodem

Waterberging

De voorlopige reserveringsgebieden voor regionale waterberging zijn in het voorkeursalternatief overgenomen. De bergingsopgave voor het hoofdsysteem (de Maas) is in dit gebied niet van toepassing.

Het voorkeursalternatief geeft invulling aan de opgave voor regionale waterberging. Het gaat hierbij zowel om de ruimtelijke vrijwaring van voorlopige reserveringsgebieden als het concreet inrichten hiervan om de kans op wateroverlast te verminderen. In de bergingsgebieden langs de Voorste Stroom, Helvoirts Broek, bij de Noorderplas, langs de Beerze, langs de Dommel, in de Gement en bij Cromvoirt vinden geen kapitaalintensieve activiteiten plaats. Hier gelden

namelijk de restricties van het Streekplan. Het voorkeursalternatief geeft niet duidelijk aan hoe moet worden omgegaan met de bestaande kapitaalintensieve functies in de bergingsgebieden.

Een paar kleine voorlopige reserveringsgebieden tussen Kaatsheuvel en Tilburg zijn begrensd als landbouwontwikkelingsgebied. Bij de uitwerking van het landbouwontwikkelingsgebied dient dit goed ingepast te worden. Dit wordt getoetst met de watertoets.

De inzet van instrumenten als herverkaveling leidt tot het sneller beschikbaar komen van ruimte voor regionale waterberging. De gebruiksfunctie van waterberginggebieden wordt dus licht positief beïnvloed door het voorkeursalternatief (+) ten opzichte van de huidige situatie. In de autonome ontwikkeling liggen geen landbouwontwikkelingsgebieden in de zoekgebieden waterberging. Het voorkeursalternatief zet wel meer in op instrumenten om de gebruiksfuncties te veranderen dan in de autonome ontwikkeling het geval is. Daarom scoort het voorkeursalternatief per saldo neutraal (0) op gebruiksfuncties van waterberginggebieden ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de periode tot 2016 wordt een deel van de voorlopige reserveringsgebieden voor regionale waterberging daadwerkelijk ingericht. Hierdoor is de wateroverlast in 2016 minder dan in de huidige situatie. Door de vernatting van natuurgebieden en de peilopzet in landbouwgebieden (waterconservering) neemt de sponswerking van de bodem deels af. De gebiedscapaciteit, om bij zeer natte omstandigheden water vast te houden, neemt hierdoor af. Het is van belang om dit aspect, bij de nadere planuitwerking, in overweging te nemen. Het voorkeursalternatief heeft desalniettemin een positief effect op de wateroverlast (++) ten opzichte van de huidige situatie. Via het autonome spoor komen waterschappen op termijn ook tot de concrete begrenzing en inrichting van de waterberginggebieden, maar algemeen mag worden aangenomen dat het voorkeursalternatief en de inzet van instrumenten als herverkaveling wel tot een versnelling leiden. In combinatie met het effect van vernatting scoort het voorkeursalternatief licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het voorkeursalternatief leidt tot een vermindering van de wateroverlast, maar in welke mate deze vermindering optreedt is niet precies aan te geven. Hiervoor wordt door de waterschappen de waterbergingsopgave nader gekwantificeerd en ruimtelijk uitgewerkt.

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

In het reconstructiegebied de Meierij ligt ruim 6.538 hectare natte natuur (bestaand en nog te realiseren). Hiervan is 4.144 hectare aanzienlijk verdroogd. Hier worden de gewenste hydrologische condities dus niet gehaald.

In de autonome ontwikkeling zal het areaal verdroogd natuurgebied afnemen tot 3.047 ha. Door de uitvoering van het voorkeursalternatief zal het areaal verdroogd natuurgebied, ten opzichte van de huidige situatie, met circa 2.160 ha afnemen (modelberekeningen door TNO). Er resteert dan nog 1.983 hectare natte natuur, waar de gewenste hydrologische condities niet worden gehaald. Als uitgangspunt voor de berekeningen is gehanteerd dat de aankoop van de EHS in 2016 is voltooid.

Het herstel treedt vooral op in de zogenaamde natte natuurparels: De Brand, Leemkuilen, Brokkenbroek, Helvoirts Broek, Geelders, Scheeken, Pailjaart, Landgoed Velder, Landgoed Heerenbeek, Mortelen, Voorste Stroom, delen van de Kampina en langs de Beerze en Rosep, enkele vennen bij Oisterwijk, Breugels Broek, delen langs de Dommel, Moerputten en Vijmensven en langs de Beneden Dommel. Tevens verloopt de uitvoering sneller door het voorkeursalternatief en zal de waterconservering in de landbouw en de inzet van Koopmansgelden plaatselijk positieve resultaten laten zien.

Ten opzichte van de huidige situatie (37% voldoet aan de hydrologische randvoorwaarden) is sprake van een vermeerdering van het areaal natte natuur en natte natuurparels dat voldoet aan de hydrologische randvoorwaarden met 33% naar in totaal 70%. Het voorkeursalternatief scoort daarom sterk positief (+++) ten opzichte van de huidige situatie. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling (53% voldoet aan de hydrologische randvoorwaarden) is de vermeerdering van het areaal natuur dat voldoet aan de hydrologische randvoorwaarden 17%. Het voorkeursalternatief heeft daarom een positief effect (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het herstel van de hydrologische condities in de natte natuurgebieden zorgt ervoor dat 53% van het areaal verdroogde natuur, ten opzichte van het referentiejaar 1994, is hersteld in 2016. Berekeningen, met aannames ten aanzien van de voortgang van de maatregelen voor vernatting, laten zien dat in 2008 39% hersteld is. Met de voorgestelde ingrepen wordt dus waarschijnlijk voldaan aan de Rijksdoelstelling die uitgaat van 40% hersteld areaal in 2010.

De berekeningresultaten zijn gebaseerd op de aanname dat de EHS in 2016 volledig is gerealiseerd en dat bij herstel van natte natuurparels uitstralingseffecten op omliggende landbouwgronden zijn toegestaan. Het is de vraag of deze aanname terecht is, gezien de snelheid waarin de EHS wordt gerealiseerd en de bestaande lokale convenanten hieromtrent (zie onderdeel natuur). Indien de realisatie van de EHS vertraagt, vertragen ook de vernattingsmaatregelen binnen de EHS en daarmee in sterke mate het realiseren van de anti-verdrogingsdoelstellingen.

De vernatting van natuurgebieden leidt op circa 3.494 ha landbouwgrond in de nabijheid van deze natuurgebieden, tot een verslechtering van de productieomstandigheden. Op deze gronden neemt de opbrengst gemiddeld 3% af. Het effect op de waterhuishouding van deze landbouwgrond is licht negatief (-) ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling. Het voorkeursalternatief voorziet in compensatie van natschade omdat de vernatting plaats vindt op basis van vrijwilligheid.

Voor ruim 4.225 hectare landbouwgrond leidt de vernatting van natuurgebieden tot een verbetering van de productieomstandigheden. In de huidige situatie is sprake van te droge landbouwgebieden. Door het voorkeursalternatief neemt de opbrengst op deze gronden gemiddeld 3% toe. In combinatie met de voorgenomen maatregelen ter verbetering van de vochtvoorziening van de landbouw, wordt ten opzichte van de huidige situatie een sterk positief effect (+++) in de vochtvoorziening van landbouwgronden gerealiseerd. In de autonome ontwikkeling worden ook waterconserveringsprojecten opgestart. De meerwaarde van het voorkeursalternatief bestaat uit versnelde realisatie door de uitvoeringsgerichtheid van reconstructie en de positieve effecten van ingrepen in natte natuurparels. Daarom scoort het voorkeursalternatief licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Water- en bodemkwaliteit

Het voorkeursalternatief beschrijft een reeks bestaande beleidslijnen en maatregelen die een positieve impuls zullen geven aan de verbetering van de waterkwaliteit. Het voorkeursalternatief is echter geen “actieprogramma waterkwaliteit”. Naast het “omarmen” van de autonome maatregelen voegt het voorkeursalternatief weinig concrete maatregelen toe.

De in de bodem aanwezige fosfaatvoorraden dragen aanzienlijk bij aan de uitspoeling van fosfaat. Het effect van brongerichte maatregelen, zoals minder mest of het uit de productie halen van landbouwgrond, op het halen van de minimale ecologische eisen zoals genoemd in de Europese Kaderrichtlijn Water is daarom beperkt.

Effectgerichte maatregelen, zoals de aanleg van bufferstroken, de herinrichting van waterlopen of de aanleg van zuiveringsmoerassen lijken perspectiefrijk, maar de kennis over de daad-

werkelijk optredende effecten van deze maatregelen is op dit moment nog onvoldoende. Ten aanzien van de water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen ligt er dus nog steeds een grote opgave om aan de gestelde normen te voldoen (met name de Europese Kaderrichtlijn Water). Zo maakt het huidige en voorgenomen beleid geen einde aan de fosfaatophoping in de bodem. Dit betekent dat er ten aanzien van de water- en bodemkwaliteitsdoelstellingen nog steeds een grote opgave ligt om aan de gestelde normen te voldoen. Met name in verband met de implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water. Zo maakt het huidige en voorgenomen beleid geen einde aan de fosfaatophoping in de bodem.

Door een mix van effecten in de autonome ontwikkeling en een aantal indirecte effecten van planingrepen treedt een lichte verbetering op van de grondwaterkwaliteit voor nitraat (+) en de oppervlaktewaterkwaliteit voor fosfaat (+). De kwantitatieve onderbouwing van deze effectbepaling (uitgevoerd door Alterra) is vooral gebaseerd op veranderend landgebruik (realisatie EHS) en veranderingen in uitspoeling als gevolg van veranderende hydrologische omstandigheden (vernatting). Bij nitraat gaat het daarbij om uitspoeling naar het grondwater en bij fosfaat om uitspoeling naar het oppervlaktewater.

Hierbij treden wel ruimtelijke verschillen op. Het positieve effect, door het wegvallen van de bemestingsdruk, treedt op binnen de grenzen van de EHS. De vernatting van het omliggende landbouwgebied en de waterconserving in de overige landbouwgronden leidt daarentegen tot een (tijdelijke) vergroting van de uitspoeling van fosfaat buiten de EHS. Bij gelijkblijvende bemestingsdruk zal deze uitspoeling lang aanhouden.

Het voorkeursalternatief kondigt een plan van aanpak aan voor de waterkwaliteit. De extra effecten van zo'n plan van aanpak ten opzichte van het autonome spoor zijn moeilijk in te schatten. Het effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling wordt daarom voor beide beoordelingscriteria als neutraal (0) beoordeeld. Voor fosfaat treedt een (tijdelijk) negatief effect op als gevolg van grondwaterstandverhogingen. De extra uitspoeling van fosfaat zal op langere termijn (na de planperiode) afnemen, doordat zich op termijn een nieuw evenwicht zal instellen.

Binnen de natuurgebieden zal het voorkeursalternatief leiden tot een aanzienlijke verandering van de bodem- en waterkwaliteit; immers in grote delen van de te realiseren (natte) EHS vinden grondgebruikveranderingen plaats en worden de hydrologische condities geoptimaliseerd. Binnen natuurgebieden vindt zowel een vermindering plaats van de uitspoeling van nitraat naar het grondwater als van fosfaat naar het oppervlaktewater. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een iets grotere fosfaatuitspoeling maar dit wordt volledig gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Deze conclusie is alleen van toepassing indien de volledige EHS tijdig wordt gerealiseerd.

Voor zowel nitraat als fosfaat treedt er in de natte natuurgebieden een verbetering op. Op circa 3.950 ha wordt een verlaging in de nitraatconcentratie bereikt en op 1.913 ha gaat het fosfaatgehalte omlaag. Dit is respectievelijk 60% en 30% van alle natte natuur in de Meierij. Dit leidt tot een positief effect (++). Aangezien via het autonome spoor de EHS ook gerealiseerd zou zijn, en maatregelen ter verbetering van de waterhuishouding (zonder externe werking) doorgevoerd worden, is het effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling licht positief (+).

Ten opzichte van de huidige situatie leidt het voorkeursalternatief tot een vermindering van het risico van uitspoeling (zowel natuur als landbouw) op de uitspoelingsgevoelige gronden. Dit is een positief effect (++). Een aantal onderdelen van het voorkeursalternatief wordt ook in het kader van de autonome ontwikkeling bereikt. Het voorkeursalternatief heeft daardoor een licht positief effect (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Het veranderend grondgebruik zorgt voor een positief effect op de bodembelasting met zware metalen en bestrijdingsmiddelen, maar daarentegen kan de grondwaterstandverhoging voor uitspoeling van zware metalen zorgen. Het netto effect op de concentraties aan zware metalen, in het grond- en oppervlaktewater, is echter niet te kwantificeren binnen de abstracte keuzes van het voorkeursalternatief. Met de aanname dat het veranderend grondgebruik een groter effect heeft dan de verhoging van de grondwaterstand is het netto effect ten opzichte van de huidige situatie licht positief (+). De bodemkwaliteit verandert daarmee op kleine schaal. Ook in de autonome ontwikkeling wordt een groot deel van de verandering in grondgebruik en de grondwaterstandverhoging bereikt. Om deze reden scoort het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkelingen neutraal tot licht positief (0/+).

Resumerend kan gesteld worden dat het voorkeursalternatief dus een licht positieve bijdrage levert aan de verbetering van de water- en bodemkwaliteit, maar dat veel van de maatregelen via het autonome spoor geïnitieerd worden. Het huidige beleid is hoogstwaarschijnlijk onvoldoende om de normen (nu MTR, later KRW) overal te bereiken. Dit geldt met name voor nutriënten (stikstof en fosfaat). De conclusie is gerechtvaardigd dat er veel aanvullend beleid (waaronder ook maatregelen voor beheer en inrichting) nodig zal zijn om de doelen daadwerkelijk te realiseren (RIVM, 2004).

Beekherstel

In 2016 zijn naar verwachting alle te herstellen beeksystemen (96 km) daadwerkelijk hersteld (+++). Ook zonder het voorkeursalternatief worden deze beeksystemen hersteld, maar mogelijk niet in 2016. Door de gecombineerde inzet van instrumenten en het combineren van meerdere doelen kan echter wel een versnelling en een grotere landschapsecologische kwaliteit worden bereikt. Het effect ten opzichte van de autonome ontwikkelingen is daardoor licht positief (+).

Tabel 8.2 Effectscores Water en bodem

Criterium	VKA	VKA
	t.o.v. HS	t.o.v. AO
Water en bodem		
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	n.v.f	n.v.f
Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+	0
Beïnvloeding wateroverlast	++	+
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	+++	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	+++	+
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+	0
Beïnvloeding fosfaatconcentratie*	+	0
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++	+
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	++	+
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++	+
Beïnvloeding beekherstel	+++	+
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+	0/+

* positief effect als gevolg van generieke maatregelen in combinatie met negatieve effecten als gevolg van vernatting

Effecten van de alternatieven “water voor de natuur” en “water voor de landbouw” op water en bodem

Alternatief “water voor de natuur”

In het studiealternatief “water voor de natuur” is voor de natuurparels de Geelders, Moerputten, Scheeken, Hooibroeken, Leemkuilen, Smalbroeken en Velderbosch (Mortelen) nagegaan of verdergaande maatregelen voor vernatting zinvol zijn. Hierbij is op basis van het Effectenonderzoek Water (2003) de selectie van kansrijke gebieden gemaakt. De toename van de zogenoemde doelrealisatie in relatie tot de toename van de natschade in de landbouw is nader bekeken.

Verdergaande vernatting leidt tot het behalen van de randvoorwaarden op 350 ha extra ten opzichte van het voorkeursalternatief. Dit is 5% van het areaal natte natuur. Het effect is dus aanzienlijk. Uit de berekeningsresultaten blijkt wel dat er verschillen zijn tussen de gebieden. Zo blijkt het alternatief met name positief uit te weken voor de doelrealisatie in de Moerputten, de Scheeken en de Hooibroeken. In de praktijk zal de berekende mate van doelrealisatie in de Scheeken niet bereikt kunnen worden, omdat hier veel boomteelt zit. Deze boomteelt is moeilijk te verplaatsen en vernatting is nauwelijks mogelijk gezien de grote schade die dit aan de boomteelt toe zal brengen.

Met het alternatief water voor de natuur worden in 75% van het areaal aan natte natuur en natte natuurparels de hydrologische randvoorwaarden bereikt. Dit is 38% meer dan in de huidige situatie. Het alternatief natuur heeft daarom een sterk positief effect (+++) ten opzichte van de huidige situatie.

De extra maatregelen voor vernatting van natuurgebieden leiden wel tot een aanzienlijke toename van de schade voor de landbouw, namelijk op 3.250 hectare meer dan op basis van het voorkeursalternatief. Bovendien neemt de gemiddelde opbrengstderiving in de gebieden met natschade toe. Overigens is er ook sprake van verminderde droogteschade, namelijk op 3.600 ha extra ten opzichte van het voorkeursalternatief.

Alternatief “water voor de landbouw”

Indien extra waterconserveringsmaatregelen voor de landbouw worden genomen, laten generieke (dus geen lokale uitwerkingsplannen) berekeningsresultaten zien dat dit tot een vermindering van de droogteschade leidt op een extra 6.000 ha aan landbouwgrond ten opzichte van het voorkeursalternatief.

Het alternatief voor de landbouw heeft een te verwaarlozen effect op de doelrealisatie binnen de (natte) natuur. Bijkomend effect van de vernatting is een veranderend uitspoelingspatroon voor fosfaat en nitraat. Door verdergaande vernatting van landbouwgronden leidt met name de uitspoeling van fosfaat tot een gering negatief effect ten opzichte van het voorkeursalternatief.

Tabel 8.3 Resultaten wateralternatieven voor de Meierij

	HS	AO	VKA	Alt. Natuur	Alt. Landbouw
Waterdoelen natuur*	37%	53%	70%	75%	71%
Toename natschade landbouw		Interne buffering dus geen toename natschade	3.493 ha	6.744 ha	Natschade zal door gerichte inzet van waterconserveringsmaatregelen zeer beperkt blijven
Afname droogteschade landbouw		Interne buffering dus geen afname droogteschade	4.225 ha	7.870 ha	10.344 ha

* percentage van het totale areaal natte natuur waarin voldaan (90-100% doelrealisatie) wordt aan de hydrologische randvoorwaarden.

8.2.2 Milieu

Emissie van ammoniak

In 2016 is er t.o.v. 2004 voor heel Noord-Brabant sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie uit de landbouw in Noord-Brabant neemt af van 31 kton in de huidige situatie tot circa 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 voor 2010 nog niet gehaald, maar deze omvang ligt naar rato wel onder de NEC-richtlijn (deze is niet naar provincies verdeeld). De afname van de ammoniakemissie uit de landbouw is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AMvB Huisvesting, evenwichtsbemesting, technieken voor aanwending van mest). De emissie in het reconstructiegebied de Meierij bedraagt in 2016 naar verwachting circa 2,0 kton, ten opzichte van circa 3,1 kton in de huidige situatie.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing van intensieve veehouderijen en de toepassing van bovenwettelijke technieken leidt lokaal tot een significante afname van stalemissies in de zones rondom de Wav-A gebieden. Zo zijn er in het reconstructiegebied de Meierij in totaal 35 gespecialiseerde intensieve veehouderijen gelegen in de 250 meter zones rondom de Wav-A gebieden (in totaal liggen er circa 200 veehouderijen in deze 250 meter zones). De vergunde stalemissies van deze 35 bedrijven bedraagt circa 60% van het totaal van de vergunde stalemissies in die zones. Het voorkeursalternatief voorziet in verplaatsing van 8 van deze locaties. Daarnaast is ook voor 50 locaties voorzien in het financieel stimuleren van de toepassing van bovenwettelijke technieken om de ammoniakemissies te verlagen.

Gezien de afname van de ammoniakemissie uit de landbouw, met name ook rondom kwetsbare natuur, scoort het voorkeursalternatief positief (++) ten opzichte van de huidige situatie. Een deel van dit positieve effect wordt veroorzaakt door de afwaartse beweging die ook autonoom zal optreden vanwege de hiervoor genoemde regelgeving. Door de begrenzing van de extensiveringsgebieden en het operationaliseren van landbouwontwikkelingsgebieden wordt deze afwaartse beweging door het voorkeursalternatief versterkt, in combinatie met concrete maatregelen (verplaatsingen maar vooral ook de inzet van extra technieken) om de emissies rond de meest kwetsbare natuurgebieden te verplaatsen of te verkleinen.

Het effect van het voorkeursalternatief op de afname van de totale emissie van ammoniak uit stallen of uit veldemissies, dus ook de emissies buiten de zones rondom de meest kwetsbare natuur, is beperkt. De afname die hierin wordt voorzien is bijna volledig toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling. Daarom scoort het voorkeursalternatief voor het samengestelde criterium (afname ammoniakemissie totaal en afname ammoniakemissies in de zones rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden) per saldo licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Depositie van ammoniak en stikstof op natuurgebieden

De gemiddelde depositie op de meest kwetsbare bos- en natuurgebieden in de Meierij daalt van 2860 mol per hectare naar 1880 mol per hectare. Deze daling wordt vooral veroorzaakt door de verwachte evenwichtsbemesting, toepassing van andere technieken t.a.v. mesttoediening en de implementatie van de AmvB Huisvesting. De extra daling die door verplaatsingen uit - of het stoppen van alle intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden kan worden bereikt, bedraagt maximaal 6%. Indien uitplaatsingen uit extensiveringsgebieden gepaard gaan met inplaatsingen binnen het reconstructiegebied, of niet alle intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden worden beëindigd, is de extra daling beperkter. Voor het de Meierij wordt de bereikte afname op 3% geschat.

De zonering en de maatregelen die in het voorkeursalternatief zijn opgenomen, richten zich vooral op de omvang en spreiding van stalemissies van intensieve veehouderijen. De extra afname van de gemiddelde stikstofdepositie door deze maatregelen is beperkt. Dit komt omdat stalemissies een relatief groot invloedsgebied hebben en ook andere emissiebronnen deze gemiddelde depositie bepalen, zoals stalemissies van rundveebedrijven, oppervlakte-emissies en emissies uit andere bronnen dan de landbouw. Een andere ruimtelijke spreiding van stalemissies van veehouderijen heeft wel een positief lokaal effect, te weten een afname of afvlakking van lokale depositiepieken. In het extensiveringsgebied zijn er 68 intensieve veehouderijlocaties gelegen met een depositiepiek van 600 mol of meer op de zeer kwetsbare Wav-gebieden. Uitgaande van 8 verplaatsingen, de inzet van bovenwettelijke technieken bij 50 locaties en de verwachting dat een deel van deze locaties autonoom zal worden beëindigd of wordt afgebouwd, betekent dit dat het voorkeursalternatief voorziet in een forse afname van de lokale depositiepieken op de zeer kwetsbare natuurgebieden.

Deze positieve effecten kunnen deels teniet worden gedaan door uitbreiding van locaties op relatief ongunstige locaties in de verwevingsgebieden, vooral in de zone van 0-500 meter rondom Wav-B gebieden en de zone van 250 tot 500 meter van de Wav-A gebieden.

De betekenis van de integrale zonering intensieve veehouderij voor de depositie van ammoniak op natuurgebieden is vooral in de “beschermdere” werking gelegen: het voorkomen van nieuwe depositiepieken. De “sanerende” werking (afname van de gemiddelde depositie) op de korte termijn is weliswaar beperkt, maar indien de totale emissie op de langere termijn (na 2016) verder afneemt, wordt de ruimtelijke verdeling van de (lokale) depositiepieken steeds belangrijker voor wat betreft het behalen van de gestelde natuurdoelen. Desalniettemin geldt dat binnen de plantermijn de depositieniveaus nog steeds boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur liggen.

In de huidige situatie is de depositie van stikstof in alle gebieden hoger dan de kritische depositiewaarde op basis van de natuurdoeltypen, uitgezonderd circa 30 ha Wav-B gebied. In 2016 voldoet ruim 690 hectare Wav-B gebied aan de kritische depositiewaarde, alsmede circa 350 ha kwetsbaar, niet-Wav gebied. Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarde van minder dan 1400 mol per ha. Om dat niveau te bereiken is een nog veel sterkere afname van de emissie (uit de landbouw en uit andere bronnen) nodig.

Het voorkeursalternatief scoort neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de gemiddelde stikstofdepositie en positief (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling als het gaat om de afname van de depositiepieken. Dit leidt tot een samengestelde score van licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Stank

Het aantal inwoners in de Meierij met (een kans op) hinder door stank uit stallen bedraagt in de huidige situatie circa 12.700. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden. Schaalvergroting van intensieve veehouderijbedrijven kan er toe leiden dat het aantal stankgehinderden toeneemt, ook als die schaalvergroting past binnen de (huidige) wettelijke randvoorwaarden.

Ingeschat wordt dat het voorkeursalternatief een afname bereikt van circa 10% van het aantal gehinderden door stank uit stallen t.o.v. de huidige situatie en circa 5% t.o.v. de autonome ontwikkeling. Deze afname is relatief beperkt omdat niet rondom alle stankgevoelige objecten

extensiveringsgebieden zijn begrensd, er groei van bedrijven kan plaatsvinden op voor stank minder gunstige locaties, niet alle intensieve veehouderijen uit de extensiveringsgebieden zullen stoppen of verplaatst worden en de AMvB Huisvesting zich vooral richt op eisen t.a.v. reductie van ammoniakemissie en veel minder op eisen t.a.v. reductie van geuremissie.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in het voorkeursalternatief zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stankknelpunten in een groot deel van de zones rondom woongebieden.

Gemeten in het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels is het effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling groter. Omdat de afstandsgrafieken die ten grondslag liggen aan die wettelijke stankcirkels de invloed van relatief grote bedrijven op het aantal gehinderden uit stallen onderschatten, kan er lokaal veel minder sprake zijn van een afname van het aantal stankgehinderden. Door het verplaatsen van 8 intensieve veehouderijen en het toepassen van bovenwettelijke techniek voor 50 locaties kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 25-30% afnemen. Dat kan bijvoorbeeld leiden tot meer mogelijkheden voor woningbouw in een aantal kernen.

Het positief effect van deze maatregelen op de totale afname van (de kans op) stankhinder uit stallen kan deels teniet worden gedaan door uitbreiding van bedrijven op relatief ongunstige locaties. Door de (door de Tweede Kamer gewenste) versoepeling van de landelijke regelgeving, in combinatie met de planologische ruimte voor bedrijven in verwevingsgebieden, kan dit effect vooral optreden door groei van bedrijven in de verwevingsgebieden binnen een afstand van circa 500 meter rondom kernen. Ook door de bouw van nieuwe woningen, deels mogelijk gemaakt door een versoepeling van de stankregelgeving, kan het aantal stankgehinderden uit stallen lokaal toenemen. Daarnaast kan door het wegvallen van de cumulatieve toets (zoals in de huidige regelgeving is voorzien is in de verwevingsgebieden, de landbouwontwikkelingsgebieden en de extensiveringsgebieden met het primaat natuur) het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen in het buitengebied lokaal toenemen.

De meeste stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies, na het uitrijden van mest. In het reconstructiegebied betreffen het circa 44.500 inwoners met een kans op stankhinder door veldemissies. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbronnen (het zijn piekbelastingen) en het voorkeursalternatief neemt geen maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom af door de effecten van het systeem van evenwichtsbemesting en nieuwe technieken voor het toedienen van mest. De exacte omvang van deze afname is niet bekend, hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk. Indien de afname van geuremissie die hierdoor bereikt kan worden vergelijkbaar is met de afname van de ammoniakemissie, daalt het aantal gehinderden door veldemissies fors (30 tot 50% afname t.o.v. de huidige situatie).

Het voorkeursalternatief scoort licht positief (+) ten opzichte van de huidige situatie en de autonome ontwikkeling, vanwege een kleine afname van het aantal gehinderden en de extra bescherming tegen toename van stankhinder door de begrenzing van extensiveringsgebieden rond kernen.

Het voorkeursalternatief scoort positief (++) ten opzichte van de huidige situatie op vermindering van het aantal stankgehinderden uit veldemissies. Deze afname kan worden toegeschreven aan het verscherpt mestbeleid en aanwendingstechnieken en wordt niet beïnvloed door het voorkeursalternatief. Het voorkeursalternatief scoort voor dit subcriterium neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Dit leidt tot een samengestelde score van licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Daarbij dient te worden aangetekend dat ten opzichte van de autonome ontwikkeling het voorkeursalternatief slechts zeer beperkt kan bijdragen aan de vermindering van het totaal aantal gehinderden vanwege het grote aandeel van de hinder die wordt veroorzaakt door veldemissies.

Licht en geluid

Autonomo neemt de geluidsbelasting toe, bijvoorbeeld door toename van verkeer en lawaaisporten. Een voorbeeld hiervan is de aanleg van de A50 tussen Oss en Eindhoven. Het effect van de autonome ontwikkelingen op de geluidsbelasting ten opzichte van de huidige situatie wordt als licht negatief beoordeeld (-). In het voorkeursalternatief is als doelstelling opgenomen de geluidsbelasting in de stiltegebieden te behouden of te verminderen. Dit is niet uitgewerkt in concrete maatregelen in het uitvoeringsprogramma.

Er wordt in het voorkeursalternatief veel aandacht besteed aan het versterken en uitbreiden van de toeristisch-recreatieve sector. Aangezien een groot deel van recreatie in en rond de stiltegebieden is gevestigd kan dit negatieve gevolgen hebben voor het geluidsniveau in en rond de stiltegebieden. In het voorkeursalternatief is aangegeven dat bij de uitwerking van projecten de geluidsbelasting niet mag toenemen. Het effect op de geluidsbelasting door het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling wordt per saldo als neutraal beoordeeld (0). Vanwege de autonome toename van de geluidsbelasting is de beoordeling van het effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie licht negatief (-).

Door autonome ontwikkelingen zal de lichtbelasting toenemen. In het voorkeursalternatief is aangegeven dat projecten worden ondersteund waar zich in het kader van de reconstructie kansen voordoen donkere gebieden te herstellen. Dit wordt als positief beoordeeld. In de Meierij liggen twee vestigingsgebieden voor de glastuinbouw. Dit kan lokaal leiden tot een toename van de lichtbelasting (assimilatieverlichting), maar omdat deze gebieden zich op een redelijke afstand van donkere gebieden bevinden zal dit niet leiden tot een verandering van de kwaliteit van de donkere gebieden. Het effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie is als licht negatief (-) beoordeeld (vanwege de autonome toename van lichtoverlast) en ten opzichte van de autonome ontwikkeling als neutraal (0).

Tabel 8.4 Effectscores Milieu

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Milieu		
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	++	0
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++	++
Samengestelde score depositie van ammoniak en stikstof	++	+
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	++	0
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++	++
Samengestelde score emissie van ammoniak	++	+
Afname aantal stankgehinderden uit stallen	+	+
Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	++	0
Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	++	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	-	0
Verandering kwaliteit donkere gebieden	-	0

Effecten van de alternatieven integrale zonering op milieu

Alternatieven 1a en 1b, sterke en zeer sterke ruimtelijke sturing

Bij het alternatief 1a (sterke ruimtelijke sturing van de intensieve veehouderij) verandert de ammoniakemissie in totaliteit niet, maar de ruimtelijke spreiding van de emissie verandert wel. De gemiddelde stikstofdepositie op de Wav-A gebieden neemt hierdoor licht af ten opzichte van het voorkeursalternatief (circa 1% t.o.v. het voorkeursalternatief).

In het alternatief 1B zeer sterke sturing vindt nieuwvestiging plaats in de "beste" landbouwontwikkelingsgebieden binnen de zeven reconstructiegebieden. In de Meierij zijn binnen dit alternatief geen landbouwontwikkelingsgebieden aangewezen. Binnen dit alternatief 1B is er daarom sprake van een beperkte afname (door uitplaatsing uit het gebied) van de intensieve veehouderij (en de emissie). De gemiddelde stikstofdepositie op de Wav-A gebieden neemt in dit alternatief extra af ten opzichte van het voorkeursalternatief en alternatief 1A (circa 2,3% t.o.v. het voorkeursalternatief).

Bij deze beide ruimtelijke alternatieven sprake van een zekere extra beschermende werking (tegengaan nieuwe depositiepieken) ten opzichte van het voorkeursalternatief, omdat er t.o.v. het voorkeursalternatief extra extensiveringsgebieden zijn begrensd. Wanneer in de toekomst (na 2016) de achtergronddepositie verder afneemt, wordt het betekenis van lokale depositiepieken voor het behalen van de natuurdoelen relatief groter en zal het effect van sterke ruimtelijke sturing op de gemiddelde stikstofdepositie groter worden.

Bij een sterke ruimtelijke sturing (1a) neemt per saldo het aantal inwoners binnen de wettelijke stankcirkels af t.o.v. het voorkeursalternatief (-8%), maar de daling is groter in het alternatief 1B (-15% t.a.v. het voorkeursalternatief). Binnen het alternatief is er sprake van een toename van de stankhinder in de omgeving van de geconcentreerde vestiging van de intensieve veehouderijlocaties in de landbouwontwikkelingsgebieden.

Alternatief 2, technische maatregelen

De afname van de gemiddelde ammoniakdepositie is in dit alternatief het grootst. Dit komt omdat technische maatregelen voor bedrijven rond natuurgebieden in verhouding goedkoper zijn dan het verplaatsen van bedrijven en er daarom bij een zelfde budget meer knelpunten kunnen worden opgelost. Indien de toepassing van bovenwettelijke techniek samengaat met een uitbreiding van het aantal dieren, wordt het positief effect weer te niet gedaan. Een voorwaarde zou kunnen zijn dat maximaal de helft van de emissiereductie door de (gesubsidieerde) inzet van bovenwettelijke techniek wordt benut voor de uitbreiding van de veestapel. De afname van de gemiddelde depositie is in dat geval iets groter dan de extra afname die bereikt wordt het alternatief sterke sturing 1B.

In alternatief 2 daalt de afname van het aantal gehinderden uit stallen iets meer dan bereikt wordt in het voorkeursalternatief en ongeveer gelijk aan de afname die bereikt wordt in het alternatief 1a. De afname die in dit alternatief wordt bereikt is minder groot dan in het alternatief 1B, waarbij er per saldo sprake is van een (beperkte) uitplaatsting van intensieve veehouderijbedrijven uit het reconstructiegebied.

De beschermende werking van de zonering die hoort bij dit alternatief is minder groot dan die van het voorkeursalternatief en de beide ruimtelijke alternatieven. Dit kan leiden tot het ontstaan van nieuwe depositiepieken en een toename van het aantal stankgehinderden uit stallen (ten opzichte van het voorkeursalternatief).

Tabel 8.5 Resultaten alternatieven Integrale Zonering in de Meierij

	HS	AO	VKA	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1a	Alt. Sterke ruimtelijke sturing 1b	Alt. 2 Technische maatregelen
Stikstofdepositie op Wav-A gebieden, gemiddeld	2.860 mol	1.890 mol	1.880 mol	1.862 mol	1.840 mol	1.760 mol
Aantal stankgehinderden door stank uit stallen	12.660	12.000	11.400	10.800	9.600	11.000

8.2.3 Natuur Ecologische hoofdstructuur

Het voorkeursalternatief bevat diverse maatregelen die de aankoop van de ecologische hoofdstructuur kunnen versnellen zoals aankoopstrategieplannen, kavelruilprojecten en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel. Voor de Meierij moet vóór 2011 ongeveer 1875 ha nieuwe natuur worden verworven en 1273 ha via beheersovereenkomsten worden gerealiseerd. Het voorkeursalternatief leidt tot een beperkte versnelling van het proces van verwerven en inrichten en het verbeteren van water- en milieuomstandigheden. Het lijkt niet waarschijnlijk dat de totale EHS in de Meierij in 2010 is gerealiseerd (dus verworven, ingericht en van adequaat beheer voorzien). Wel wordt verwacht, dat de extra inspanningen in het voorkeursalternatief zullen leiden tot verwerving en mogelijk ook inrichting van de EHS voor 2016. Dit is een positief effect (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De samenhang en omvang van de EHS krijgen een impuls met de versnelde realisatie van de EHS. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. Het herstel van de waterdoelen voor de natuur wordt niet overal in de natte natuurgebieden gehaald. Daar waar de waterdoelen wel worden gehaald, levert dit een positieve bijdrage aan de kwaliteit van de EHS. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurdoelen dichterbij, maar deze worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald.

De ontwikkeling van recreatie vindt vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatiegebieden, recreatieve poorten en projectlocaties over het algemeen geen of beperkte overlap hebben met de EHS en de Habitatrictlijngebieden of aan de randen liggen van de verstoringgevoelige natuur. Verwacht mag worden dat deze gebieden recreanten uit verstoringgevoelige natuur wegtrekken en daarmee een positief effect hebben.

Het voorkeursalternatief bevat echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS (die een sterke verstoring van natuurwaarden tot gevolg hebben) te verplaatsen. Bovengenoemde verbetering van de kwaliteit van de EHS leiden tot een licht positief (+) effect van het voorkeursalternatief ten opzichte van de huidige situatie. In de autonome ontwikkeling treden genoemde verbeteringen voor het grootste deel ook op. Alleen voor waterdoelen is de verbetering groter door het voorkeursalternatief. Daarom scoort het voorkeursalternatief neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbindingszones

In de Meierij neemt het areaal verbindingzone in de periode tot 2016 toe met ca. 330 hectare plus een gerealiseerde robuuste ecologische verbinding. Het doel is te komen tot realisatie in 2010. Vanwege de inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingzones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een sterke toename van de ontsnippering worden verwacht (+++). Realisatie in 2010 is niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik. Er worden met name natte verbindingzones ingericht in het kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingzones. Ook ten opzichte van de autonome ontwikkeling het voorkeursalternatief meerwaarde (+). Dit is met name toe te schrijven aan de versnelling, de gecoördineerde inzet van middelen/ gecoördineerde uitvoering bijvoorbeeld met beekherstelprojecten en de extra aanleg van faunapassages.

Soortenbescherming

De versnelde realisatie van de EHS en de verbindingzones, de verbetering van de milieuomstandigheden van de EHS, agrarisch natuurbeheer en soortenbescherming door de Flora- en Faunawet leiden naar verwachting tot een vermindering van de achteruitgang van beschermde soorten. Vooral amfibieën profiteren hiervan. Hun habitatkwaliteit verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermesting, en realisatie van landschapselementen. In het algemeen mag worden verwacht dat potentiële negatieve effecten op Habitatrictlijnsoorten vermijdbaar zijn bij de uitwerking van landbouwontwikkelingsgebieden, projectlocaties, intensieve recreatiegebieden en boomteeltprojecten, mits bij de planuitwerking voldoende aandacht voor de instandhouding van leefgebied voor deze soorten is.

Voor de das vormt de ontwikkeling van een intensief recreatiegebied bij Cromvoirt een bedreiging. Verder is er een kleine overlap van het landbouwontwikkelingsgebied ten noordoosten van Son met dassenleefgebied. Evenals bij de Habitatrictlijnsoorten geldt ook hier, dat de werkelijke effecten afhankelijk zijn van de concrete uitwerking in projecten.

Er zijn geen bedreigingen voor het leefgebied voor weidevogels. De leefgebieden voor struweelvogels kennen een grote overlap met landbouwontwikkelingsgebieden. Bij de inplaatsing van nieuwe veehouderijbedrijven zullen daarom extra regulerende maatregelen getroffen met betrekking tot het landschap, waardoor negatieve effecten op soorten grotendeels voorkomen kunnen worden.

Voor Habitatrictlijnsoorten, weidevogels, struweelvogels en dassen zal het leefgebied als gevolg van het voorkeursalternatief per saldo verbeteren (+) ten opzichte van de huidige situatie.

De verwachting is dat het voorkeursalternatief voor de RNLE'n De Loonse en Drunense Duinen en Het Groene Woud zal leiden tot een lichte toename van de natuurwaarden ten opzichte van de huidige situatie (+). Met name natuurgerichte maatregelen als realisatie van ecologische verbindingzones, beekherstel en herstel van natuurparels dragen hieraan bij. De ontwikkelingen op het gebied van recreatie vormen voor beide RNLE'n een risico voor de rust. Vanuit het provinciale beleid wordt reeds een concentratie van middelen in de RNLE'n verwacht. Verder leidt het voorkeursalternatief tot verstoring in de RNLE'n, met name door intensief recreatief gebied in de RNLE Loonse en Drunense Duinen. Daarom scoort het voorkeursalternatief neutraal tot licht positief (0/+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

In de "richtlijngebieden" krijgt realisering van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging en de afname van de stikstofdepositie bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Daarom scoort het voorkeursalternatief positief (++) op de kwaliteit van richtlijngebieden ten opzichte van de huidige situatie. Omdat veel van deze maat-

regelen ook reeds in de autonome ontwikkeling worden genomen, scoort het voorkeursalternatief licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Rond de meeste beschermde gebieden draagt het voorkeursalternatief bij aan afname van de verstoring door recreanten. Het voorkeursalternatief scoort licht positief (+) op verandering van verstoringsgevoelige natuur in vergelijking met de huidige situatie, wat betekent dat de verstoring licht afneemt. De concentratie van recreatie zorgt enerzijds (op verschillende plaatsen) voor minder verstoring van natuur, op andere plaatsen zou dit juist kunnen leiden tot extra verstoring.

Ten opzichte van de autonome ontwikkeling heeft de reconstructie een veel beperktere meerwaarde omdat de voorgenumen maatregelen ook zonder reconstructie uitgevoerd zouden worden.

Tabel 8.6 Effectscores natuur

Criterion	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Natuur		
Tempo realisering EHS	n.v.t.	++
Kwaliteit gerealiseerde EHS	+	0
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	+++	+
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	+	0/+
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+	0
Verandering kwaliteit "richtlijn gebieden"	++	+
Verandering verstoringsgevoelige natuur	+	0

Effecten van de alternatieven integrale zonering in de Meierij op natuur

Alternatieven 1a en 1b (zeer) sterke ruimtelijke sturing

De alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing kennen ten opzichte van het voorkeursalternatief een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en is het areaal landbouwontwikkelingsgebied kleiner.

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die overlappen met leefgebieden voor dassen en struweelvogels en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden begrensd als verwevingsgebied. Bovendien zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van natuurwaarden minder groot ingeschat dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 2 technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het voorkeursalternatief, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting natuurwaarden door groei van bestaande bedrijven (t.o.v. het voorkeursalternatief) in de verwevingsgebieden. De extra inzet op techniek is vooral gericht op de afname van de ammoniak- en stankemissie en leidt dus niet tot een betere landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen of ontstening in landschappelijk waardevolle gebieden. Omdat er minder sprake zal zijn van bedrijfsverplaatsingen uit extensiveringsgebieden is er minder landbouwontwikkelingsgebied nodig. Tevens kan de overlap van landbouwontwikkelingsgebieden met de hiervoor genoemde leefgebieden en beïnvloedingszones rondom wettelijk beschermde gebieden vermeden worden.

8.2.4 Landschap en cultuurhistorie

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

Over het algemeen biedt het voorkeursalternatief kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in het gebied. Deze positieve impulsen zullen vooral tot uiting komen in de Belvédèregebieden Langstraat en Dommeldal, binnen de RNLE-gebieden (Loonse en Drunense Duinen en Groene Woud) en in de beekdalen (waaronder de Dommel). Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden, zoals beekherstel bij de Dommel of nieuwe landgoederen.

Daarnaast zijn er ook bedreigingen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel (Belvédèregebied Langstraat) zijn het landbouwontwikkelingsgebied, boomteelt en glastuinbouw potentiële bedreigingen. Door een goed ontwerp kunnen deze ontwikkelingen ook benut worden om de specifieke kwaliteiten van het Belvédèregebied Langstraat te versterken. Andere bedreigingen zijn de sociale en economische ontwikkelingszones rond kleine kernen en de intensief recreatieve gebieden rond de Drunense Duinen vanwege overlap met historisch geografische waarden en archeologische waarden. Al deze ontwikkelingen zullen goed ingepast moeten worden in het landschap. Beeldkwaliteitsplannen bieden daarvoor de nodige kansen. Tevens draagt het voorkeursalternatief bij aan extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen.

Resumerend kan gesteld worden dat het voorkeursalternatief voor cultuurhistorische waarden per saldo licht positief (+) scoort in vergelijking met de huidige situatie, omdat het voorkeursalternatief veel kansen biedt voor versterking van cultuurhistorische waarden onder andere door beekherstel (bij o.a. de Dommel en de Essche Stroom) en door nieuwe landgoederen, maar er ook risico's zijn op aantasting van deze waarden met name bij sociale en economische ontwikkelzones rond kleine kernen en bij ontwikkeling van intensief recreatieve gebieden rond de Drunense Duinen.

Voor archeologische waarden scoort het voorkeursalternatief per saldo neutraal (0), vanwege enerzijds de kansen voor versterking van beleving van archeologische waarden en anderzijds de risico's op aantasting van deze waarden met name bij bouwwerkzaamheden en grondverzet in of rondom archeologische monumenten, zoals bij beekherstel van de Dommel en intensieve recreatie ten zuiden van de Drunense Duinen.

Voor aardkundige waarden scoort het voorkeursalternatief eveneens neutraal (0), omdat de beoogde maatregelen bij uitwerking in concrete projecten naar verwachting grotendeels inpasbaar zullen zijn zonder afbreuk te doen aan de aardkundige waarden en GEA-objecten. Daarbij speelt ook dat de overlaps van planelementen die tot ingrepen in de bodem leiden (beekherstel, intensief recreatieve gebieden en sociaal economische ontwikkelingen) met de aanwezige aardkundige waarden in de Meierij in aantal en grootte meevallen. Bovendien is er een licht positieve impuls te verwachten in het kader van de RNLE'n. De autonome ontwikkeling zou enerzijds minder positieve effecten (kansen) bieden, maar ook tot minder knelpunten leiden in zeer waardevolle gebieden (negatieve effecten). Daarom scoort het voorkeursalternatief ook neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van het voorkeursalternatief zullen een licht positieve invloed (+) op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. De ontwikkeling van intensieve veehouderij, boomteelt en glastuinbouw vragen hierbij bijzondere aandacht.

De RNLE-gebieden blijven grotendeels gevrijwaard van (in potentie) negatieve ontwikkelingen. De voor landschap en cultuurhistorie positieve maatregelen worden voor een groot deel binnen de RNLE-gebieden uitgevoerd, waardoor de landschappelijke kwaliteit van de RNLE'n verbetert in vergelijking met de huidige situatie (++).

In de groene open ruimtes (landschapsecologische zones) zal de kwaliteit waarschijnlijk niet of nauwelijks veranderen ten opzichte van de huidige situatie (0). Er worden enerzijds maatregelen genomen om de openheid verder te benadrukken, maar het voorkeursalternatief laat ook mogelijkheden open voor een verdere verstening van de groene open ruimte en stimuleert deze ontwikkeling ook ten dele. Dat komt vanwege de mogelijkheden voor doorgroei van en omschakeling naar intensieve veehouderij in het verwevingsgebied ten westen van Drunen en de mogelijkheden voor economische ontwikkelingen in de zones rondom de kernen.

Inpassing agrarische bebouwing

De beeldkwaliteitsplannen die worden opgesteld voor onder andere het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel, het gebied ten zuidoosten van Sint-Oedenrode en het gebied ten noorden van Son en Breugel bieden goede voorwaarden (++) voor de landschappelijke en architectonische inpassing van agrarische bebouwing. Voorstellen voor nieuwe agrarische bebouwing moeten aan de beeldkwaliteitsplannen worden getoetst.

De voorwaarden voor inpassing zouden autonoom eveneens, maar in meer beperkte mate, geboden zijn. Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is immers een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de platteland vernieuwing. Om die reden is ten opzichte van de autonome ontwikkeling sprake van een licht positief effect (+) op dit criterium.

Tabel 8.7 Effectscores Landschap en cultuurhistorie

Criterion	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landschap en cultuurhistorie		
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+	+
Beïnvloeding archeologische waarden	0	0
Beïnvloeding aardkundige waarden	0	0
Inpassing agrarische bedrijven	++	+
Ruimtelijke kwaliteit	+	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++	+
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0	-

Effecten van de alternatieven integrale zonering in de Meierij op landschap en cultuurhistorie

Alternatieven 1a en 1b (zeer) sterke ruimtelijke sturing

In de alternatieven (zeer) sterke ruimtelijke sturing zijn er ten opzichte van het voorkeursalternatief de Meierij extra extensiveringsgebieden aangewezen in gebieden met een hoge landschappelijke waarde. Daarnaast kennen deze alternatieven een sterkere vorm van concentratie van intensieve veehouderij in de landbouwontwikkelingsgebieden en is het areaal landbouwontwikkelingsgebied kleiner.

Bovendien zijn de uitbreidingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven in de verwevingsgebieden beperkter (maximum bouwblok van 1,5 hectare i.p.v. 2,5). Door deze andere zonering en bijbehorend regulerend beleid, wordt de kans op aantasting van landschappelijke minder groot ingeschat dan in het voorkeursalternatief. Daarnaast

wordt in deze alternatieven in belangrijke mate ingezet op verplaatsing van bedrijven. Dit biedt extra mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van nieuwe bedrijven en de sloop of hergebruik van de vrijgekomen locaties. De concentratie van grote intensieve veehouderijen in een beperkt aantal gebieden leidt tot achteruitgang van de landschappelijke belevingswaarde van die landbouwontwikkelingsgebieden. Bij keuze voor dit alternatief zouden de Beeldkwaliteitsplannen hierop in moeten spelen.

Alternatief 2 technische mogelijkheden

In alternatief 2 (minder extensiveringsgebieden dan in het voorkeursalternatief, meer verwevingsgebieden; meer inzetten op technische maatregelen en minder op verplaatsingen) is er kans op extra aantasting van landschappelijke door groei van bestaande bedrijven (t.o.v. het voorkeursalternatief) in de verwevingsgebieden. De extra inzet op techniek is vooral gericht op de afname van de ammoniak- en stankemissie en leidt dus niet tot een betere landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen of ontstening in landschappelijk waardevolle gebieden. De kans op aantasting van de landschappelijke belevingswaarde van de landbouwontwikkelingsgebieden is in dit alternatief iets minder groot dan in het voorkeursalternatief en de ruimtelijke alternatieven, omdat er minder sprake zal zijn van bedrijfsverplaatsingen uit extensiveringsgebieden. Er is daardoor minder landbouwontwikkelingsgebied nodig.

8.2.5 Landbouw Veterinaire kwetsbaarheid

De veterinaire veiligheid in de intensieve veehouderij is in 2016 verbeterd ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt vooral door de tendens van schaalvergroting en concentratie waardoor het aantal locaties met intensieve veehouderij sterk afneemt. Bovendien wordt door ruimtelijke en milieuhygiënische maatregelen bevorderd dat bedrijven zich op goede locaties kunnen doorontwikkelen. Hierdoor ontstaan meer gesloten bedrijven. Een belangrijk positief effect komt ook door effectieve maatregelen op de bedrijven en in de keten.

Het voorkeursalternatief biedt wel de mogelijkheid voor de ontwikkeling van projectlocaties, maar sturen daar niet concreet op. Hetzelfde geldt voor de ontwikkeling richting gesloten bedrijven. Er zijn wel middelen opgenomen om initiatieven voor meer samenwerking in de keten te ondersteunen. De toegevoegde waarde van de maatregelen in het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling is echter beperkt, omdat veel ook al autonoom gebeurt, bijvoorbeeld het samenvoegen van locaties.

In het voorkeursalternatief zijn de wettelijk vereiste varkensvrije zones nader begrensd en het voorkeursalternatief gaat uit van het in de planperiode volledig opheffen van de varkenshouderij in deze zones. De varkensvrije zones bieden de mogelijkheid om bij calamiteiten gebieden met buffers af te sluiten, bedoeld om de verspreiding van dierziekten in de hand te houden (uitgaande van een non-vaccinatie beleid). Inmiddels hebben ministeries en provincies afgesproken dat er niet tot daadwerkelijke realisatie van de varkensvrije zones zal worden overgegaan, vanwege de mogelijkheid die er is ontstaan om te vaccineren.

Ruimtelijke structuur landbouw

Ruimtelijke structuur Intensieve veehouderij

Circa 33% van de locaties met een vergunde tak intensieve veehouderij zijn gelegen in de extensiveringsgebieden. Voor de grotere intensieve veehouderijbedrijven betreft het 25%. Voor een belangrijk deel van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stankcirkelproblematiek, de ligging in een zone rondomde meest kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan voor de GHS natuur.

Circa 50% van de grotere intensieve veehouderijlocaties zijn gelegen in de verwevingsgebieden en circa 25% van de grotere intensieve veehouderijlocaties zijn gelegen in de landbouwontwikkelingsgebieden. Voor de goed gelegen locaties binnen de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zullen, door de rechtstreekse doorwerking, de planologische ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 190 intensieve veehouderijlocaties, waarvan circa 60 grotere intensieve veehouderijbedrijven.

Door de versoepeling van de landelijke ammoniak- en stankregelgeving krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In het voorkeursalternatief is circa 2500 hectare landbouwontwikkelingsgebied aangewezen. Dit areaal is ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Goed gelegen locaties binnen de verwevingsgebieden bieden ook kansen voor het hergebruik van een bestaande locatie voor verplaatsers uit de extensiveringsgebieden of van een minder goed gelegen locatie binnen het verwevingsgebied.

Het voorkeursalternatief biedt voldoende geschikte locaties voor de intensieve veehouderijbedrijven van de toekomst. Naast de ruimtelijke en milieukundige randvoorwaarden zijn vooral de internationale concurrentieverhoudingen bepalend voor het ontwikkelingsperspectief van de sector.

Per saldo zijn er beduidend meer intensieve veehouderijlocaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan de locaties waar er sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevat het voorkeursalternatief ook middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu al of in verband met de begrenzing van extensiveringsgebieden weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen. Ook zijn in het voorkeursalternatief middelen opgenomen ter stimulering van de toepassing van bovenwettelijke technieken. Toepassing van dergelijke technieken kan ook leiden tot een verbetering van het ontwikkelingsperspectief van bedrijven.

Het voorkeursalternatief scoort zeer positief (+++) op de verandering in het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij ten opzichte van de huidige situatie en positief (++) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Ruimtelijke structuur overige landbouw

Het voorkeursalternatief ondersteunt initiatieven om de ruimtelijke structuur te optimaliseren. Ook zijn er maatregelen opgenomen die gericht zijn op het optimaliseren van de vochtvoorziening (waterconservering). Deze leiden voor circa 4.200 hectare tot een gemiddeld lichte verbetering (2- 4%) van de productieomstandigheden. Plaatselijk worden landbouwgronden op circa 3.500 ha, door externe werking van vernatting van natuurgebieden, ook natter met opbrengstderving (meest met 2-4%, op ongeveer een zesde van de oppervlakte met 5-9%). Deze natschade wordt wel gecompenseerd.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook beperkt vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Echter ook ongewenste intensivering van de melkveehouderij zal zich blijven voordoen (meer koeien per ha bedrijfsoppervlakte). Met ongewenst wordt een intensivering van de melkveehouderij die gepaard gaat met nadelen voor het milieu bedoeld.

Veel van de in het voorkeursalternatief opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw zijn ook autonoom in gang gezet. Bijvoorbeeld concentratie

en regulering van sommige teelten, in combinatie met het bieden van ontwikkelingsruimte. In het gebied de Meierij komt tuinbouw maar met name veel boomteelt voor. Glastuinbouwbedrijven worden gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties. In het voorkeursalternatief zijn twee vestigingsgebieden glastuinbouw vermeld. Daarnaast wordt aangekondigd dat er een 'integrale zonerings' voor boomteelt en intensieve teelten dient te komen. Deze is nog niet gemaakt. Nieuwe ontwikkeling van intensieve teelten is niet gewenst in kwetsbare gebieden. Het voorkeursalternatief onderschrijft het beleid zoals neergelegd in de Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen. Het voorkeursalternatief scoort positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Verbrede landbouw

De kansen voor verbreding van de landbouw nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. Het voorkeursalternatief biedt meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast zullen ontwikkelingen gericht op verbreding financieel worden ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen bevorderd. Daarom scoort het voorkeursalternatief positief (++) ten opzichte van de huidige situatie en licht positief (+) ten opzichte van de autonome ontwikkeling.

Duurzame productie

Het voorkeursalternatief heeft een licht positief (+) effect op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. Enerzijds is vooral de vraag van consumenten leidend voor het perspectief, anderzijds bevat het voorkeursalternatief ambities voor het vergroten van het aantal biologische bedrijven. De in het voorkeursalternatief opgenomen maatregelen kunnen wel een verschil gaan maken met de autonome ontwikkeling, mits een concrete invulling aan met name ook de vraagzijde vorm krijgt in de planperiode. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Omdat de vraag van de consumenten toch vooral leidend is, scoort het voorkeursalternatief neutraal (0) op de verandering in perspectief van de biologische landbouw ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gerealiseerd.

Tabel 8.8 Effectscores landbouw

Criteria	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Landbouw		
Verwachte verbetering van veterinaire veiligheid	++	+
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++	+
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++	++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+	0
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++	+

8.2.6 Recreatie en toerisme

De toeristisch-recreatieve sector is in het algemeen een groeisector. Het voorkeursalternatief

faciliteert deze groei onder andere door verbetering van routestructuren en verbetering van natuur en landschap. Deze maatregelen in samenhang met de ruimtelijke sturing van functies (zoning, minder stankhinder) vergroten de kansen voor deze sector.

Er wordt in het voorkeursalternatief veel aandacht besteed aan het versterken en uitbreiden van de toeristisch-recreatieve sector. Aangezien een deel van locaties waar ontwikkelingsruimte wordt geboden overlapt met waardevolle gebieden, kan dit leiden tot knelpunten ten aanzien van het ontwikkelingsperspectief. Zo overlappen in de Meierij intensief recreatieve gebieden rondom de Loonse en Drunense Duinen met de RNLE Loonse en Drunense Duinen en met hoge indicatieve archeologische waarden en historisch geografische waarden. Het gebied Oisterwijkse bossen overlapt met de RNLE Groene Woud en met EHS. Daarnaast ligt het projectlocatiegebied De Kienehoef in Belvederegebied en de projectlocatie Prisma te Haaren in een gebied met hoge indicatieve archeologische waarde.

Over het geheel genomen zorgen de stimulansen voor kwaliteitsverbetering en innovaties ervoor dat het voorkeursalternatief duidelijk positief (++) scoort op het onderdeel verandering toeristisch recreatief perspectief voor de sector ten opzichte van de huidige situatie. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling scoort het voorkeursalternatief wat minder positief (+), met name omdat initiatieven en ontwikkelingen naar verbreding en verbetering van het aanbod (Ontspannend Brabant) ook autonoom in gang waren gezet en een positief effect op de toeristisch-recreatieve structuur zouden hebben.

De voornemens ter verbetering van de planologische inbedding zullen gunstig uitwerken voor de ruimtelijke structuur van het toeristisch recreatief product (+). Omdat de concrete inzet in het voorkeursalternatief beperkt is en de nodige onderdelen aan bestaande initiatieven zijn opgehangen, scoort het voorkeursalternatief neutraal (0) ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Tot slot is er sprake van een duidelijke verbetering (++) van de recreatieve belevingswaarde ten opzichte van de huidige situatie door met name de impuls in de routestructuren en secundair de substantiële inzet op het gebied van natuur en landschap. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling, waarin ook toeristisch-recreatieve projecten en initiatieven gerealiseerd zullen worden is het positieve effect lager beoordeeld (+).

Tabel 8.9 Effectscores recreatie en toerisme

Criterium	VKA t.o.v. HS	VKA t.o.v. AO
Recreatie en toerisme		
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++	+
Verbetering ruimtelijke structuur	+	0
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++	+

8.2.7 Wonen, werken en leefbaarheid Economische vitaliteit

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot een (beperkte) afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector. De totale productieomvang van de intensieve veehouderij blijft waarschijnlijk wel in stand, maar heeft betrekking op minder maar grotere bedrijven. Het aantal bedrijven dat extra belemmeringen ondervindt door het voorkeursalternatief (vergeleken met de autonome ontwikkeling) is beperkt, de eventuele extra afname van het aantal bedrijven en

daaraan gekoppeld de werkgelegenheid ten opzichte van de autonome ontwikkeling is derhalve ook beperkt. Daarnaast biedt het voorkeursalternatief op andere plaatsen perspectief voor bedrijven die dat nu niet of in beperkte mate hebben, dit heeft een positief effect op de instandhouding (en groei van) de werkgelegenheid.

In het voorkeursalternatief zijn diverse (rechtstreekse) maatregelen opgenomen die een positief effect hebben op de werkgelegenheid. De belangrijkste hiervan zijn: de versterking van nieuwe economische sectoren op het platteland, verbreding van de landbouw en verruiming van de planologische voorwaarden.

In het voorkeursalternatief is aangegeven dat het niet mogelijk zal zijn om het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector in zijn geheel op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van het voorkeursalternatief zijn echter diverse gelegenheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid, zodat het effect op de totale economische ontwikkeling beperkt zal zijn. Dit betekent dat het voorkeursalternatief met name door autonome economische ontwikkelingen licht negatief (-) scoort ten opzichte van de huidige situatie. Het voorkeursalternatief zal een positieve bijdrage leveren ten opzichte van de ontwikkeling die reeds gaande is, waardoor het voorkeursalternatief licht positief (+) scoort ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Ten opzichte van de totale economische ontwikkeling in Brabant is de achteruitgang van de werkgelegenheid in de landbouw beperkt.

Leefbaarheid

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook autonoom voor. Het voorkeursalternatief zal deze al bestaande dynamiek beïnvloeden.

In het voorkeursalternatief zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen (zoals de ondersteuning bij het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen) als de ondersteuning van lokale initiatieven.

Op basis van indirecte ingrepen als de verplaatsing van bedrijven uit de kernrandzones, de bevordering en mogelijkheden voor nieuwe economische dragers in de kernrandzones alsmede het verminderen van de overlap van stankcirkels in kernrandzones zijn positieve effecten te verwachten op de leefbaarheid van de kleine kernen (zowel feitelijke leefbaarheid als mogelijkheden voor woningbouw).

Het effect ten opzichte van de huidige situatie is waarschijnlijk neutraal (0) in verband met de reeds autonome afname van de leefbaarheid. Ten opzichte van de autonome ontwikkeling kan door de opgenomen directe en indirecte maatregelen een licht positief effect (+) worden verwacht.

Verkeer en vervoer

Het voorkeursalternatief bevat diverse ingrepen die een beperkte toename van de verkeersstromen zullen veroorzaken. Deze toename is geconcentreerd rond de landbouwontwikkelingsgebieden (vrachtverkeer), de recreatieve poorten en de intensief recreatieve gebieden (personenverkeer). Daarnaast kan in algemene zin een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Per saldo voor heel de Meierij wordt verwacht dat deze verschuivingen in verkeersstromen met toe- en afname elkaar in evenwicht houden.

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom zal toenemen ten opzichte van de huidige situatie. Omdat de toename in verkeersintensiteit als gevolg van het voorkeursalternatief over het geheel genomen verwaarloosbaar is en in het voorkeursalternatief geen concrete ingrepen zijn opgenomen ter verbetering van de verkeersveiligheid is de conclusie dat er geen toe- of afname van de verkeersveiligheid is in vergelijking met de autonome ontwikkeling.

Tabel 8.10 Effectscores wonen, werken en leefbaarheid

Criterium	VKA	VKA
	t.o.v. HS	t.o.v. AO
Wonen, werken en leefbaarheid		
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-	+
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0	+
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	0	0
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+	0

8.2.8 Resumé belangrijkste effecten

Op basis van de effectbeschrijving zijn hieronder de belangrijkste effecten van het voorkeursalternatief, die afwijkend zijn van de effecten die ook zonder het voorkeursalternatief zullen optreden, beschreven. Ook zijn enkele opmerkingen over het bereiken van de gestelde doelen in dit overzicht opgenomen.

Positieve effecten

- Extra herstel van verdroogde natuur (ruim 1000 hectare extra);
- Voor water- en bodemkwaliteit draagt het voorkeursalternatief ten opzichte van de autonome ontwikkeling maar in geringe mate bij aan het halen van de gestelde doelen. Er is veel aanvullend beleid nodig om de doelen daadwerkelijk overal te realiseren;
- Het voorkeursalternatief geeft t.a.v. verzuring een extra bescherming voor de EHS, omdat
 - een toename van depositie van ammoniak op de meest kwetsbare natuurgebieden wordt tegengegaan;
 - door de integrale zonering een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd;
 - een aantal grote depositiepieken op deze gebieden wordt weggenomen of verminderd.
- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van de gemiddelde depositie op de kwetsbare bos- en natuurgebieden. De depositieniveaus liggen ook in 2016 naar verwachting nog steeds boven het kritische niveau voor de meest gevoelige natuur;
- Het voorkeursalternatief draagt bij aan de vermindering van het aantal stankgehinderden, omdat
 - rondom de meeste kernen een toename van stankoverlast uit stallen wordt tegengegaan;
 - door de integrale zonering een afwaartse beweging van emissiepunten wordt gestimuleerd;
 - een aantal knelpunten wordt weggenomen of verminderd.
- Bovenstaande ingrepen leiden slechts tot een zeer beperkte afname van het totaal aantal gehinderden ten opzichte van de verwachte autonome ontwikkeling. Hinder die ontstaat bij het uitrijden van mest is verreweg de grootste bron van geurhinder. Het voorkeursalternatief bevat geen maatregelen om deze vorm van overlast te verminderen;
- Meer mogelijkheden voor een landschappelijke inpassing van agrarische bedrijven;

- Het voorkeursalternatief versterkt per saldo het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij:
 - door het operationaliseren van landbouwontwikkelingsgebieden en het bieden van extra planologische ruimte in landbouwontwikkelingsgebieden;
 - door de directe doorwerking van de extra planologische ruimte in de verwevingsgebieden;
 - door het verplaatsen van bedrijven die op hun huidige locatie weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben;
 - door de financieel stimuleren van de inzet van bovenwettelijke technieken.
- Meer ontwikkelingsmogelijkheden voor de grondgebonden landbouw door de verhoging van de grondmobiliteit, de inzet van herverkaveling, waterconserving, het oplossen van knelpunten (glastuinbouw) en het bieden van extra ruimte in bepaalde gebieden (boomteelt, glastuinbouw);
- Extra mogelijkheden voor de sloop of hergebruik van vrijkomende stallen;
- Meer ruimte voor woningbouw in een aantal kernen door een soepeler planologisch regime en het wegnemen van stankcirkels;
- Meer ontwikkelingsperspectief voor economische activiteiten in kleinere kernen (soepeler planologisch regime, maatregelen gericht op nieuwe arbeidsplaatsen);
- Door gestapelde aanpak wordt meer effect met hetzelfde geld bereikt:
 - bij het inrichten van waterbergingsgebieden;
 - bij de uitvoering van beekherstelprojecten;
 - bij de realisatie van de EHS en ecologische verbindingzones;
 - bij de verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het agrarisch buitengebied.
- Door de inzet van extra instrumenten als een groundbank, wettelijke herverkaveling en dorpsontwikkelingsprogramma's kan de uitvoering van bestaand beleid worden versneld, vooral in de beekdalen, in zones rondom de belangrijkste natuurgebieden en in kernrandzones.

Negatieve effecten

- Het verhogen van de grondwaterstand in natuurgebieden kan een onbedoeld neveneffect hebben: extra uitspoeling van fosfaat en een verminderde sponswerking van de bodem;
- Kans op sterke groei intensieve veehouderij op relatief ongeschikte plekken (bestaande locaties) in het verwevingsgebied zoals:
 - locaties op relatief korte afstand van kwetsbare natuurgebieden, waardoor er nieuwe depositiepieken kunnen ontstaan;
 - locaties rondom woonkernen of andere stankgevoelige objecten (waardoor er een kans op toename van stankhinder ontstaat);
 - locaties in landschappelijke kwetsbare gebieden;
 - locaties in een agrarisch gebied met natuurwaarde;
 - locaties gelegen in zoekgebieden voor regionale waterberging.
- Kans op verstoring natuurgebieden door intensivering van recreatie;
- Kans op aantasting archeologische waarden door grondverzet;
- Verstening en verglazing van de groene open ruimten;
- Het toestaan van intensieve functies (nieuwe intensieve veehouderijlocaties, recreatie) in gebieden die in het Streekplan zijn aangeduid als leefgebied voor dassen en leefgebied voor struweelvogels en habitatrichtlijnsoorten;
- Minder ontwikkelingsperspectief voor een deel van de intensieve veehouderijen in de extensiveringsgebieden;
- Minder optimale waterhuishouding voor landbouw in de directe omgeving van enkele hydrologisch gevoelige natuurgebieden.

8.3 Effecten van de varianten

Extensiveringsgebied in en binnen 250 meter van Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden

In het algemeen zijn de Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingsgebieden kwetsbare gebied in het kader van de Wav. Voor sommige randen van de Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden in de Meierij is dit echter niet het geval. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om natuur die na 1 mei 1988 is gerealiseerd. Voor het Habitatrictlijngebied Vlijmens Ven, Moerputten, Bossche Broek is voor een deel (namelijk in De Gement) zelfs geen sprake van ecologische hoofdstructuur.

Indien de Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden reeds onder de Wav vallen, geldt er binnen een zone van 250 meter al een gecorrigeerd emissieplafond, waardoor uitbreiding alleen mogelijk is bij vergaande maatregelen om de ammoniakemissie te verminderen. Dit betekent dus dat in deze zone de ammoniakemissie volgens het huidige beleid al nooit toe zal nemen. Door de begrenzing van deze 250 meter zone als extensiveringsgebied komen er middelen beschikbaar om bedrijven te beëindigen of te verplaatsen. De begrenzing als extensiveringsgebied draagt hierdoor bij aan het wegnemen van lokale depositiepieken op de Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden.

Indien de buitenranden of delen van de Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden niet onder de Wav vallen, geldt het gecorrigeerd emissieplafond dus niet voor de volledige 250 meter zone rondom deze wettelijk beschermde gebieden. In het geval van de Moerputten geldt het gecorrigeerd emissieplafond zelfs niet in delen van het Habitatrictlijngebied. In dit geval heeft de begrenzing als extensiveringsgebied niet alleen de meerwaarde van het beëindigen en verplaatsen van bedrijven en daarmee het wegnemen van lokale depositiepieken. De begrenzing als extensiveringsgebied heeft voor die delen die niet in de 250 meter zone van de Wav vallen, bovendien de meerwaarde dat voorkomen wordt dat bedrijven in de directe nabijheid van of zelfs in wettelijk beschermde gebieden uitbreiden. Hiermee wordt voorkomen dat depositiepieken op deze beschermde gebieden toenemen. In verwevingsgebied is omschakeling van agrarische en burgerbouwblokken naar intensieve veehouderij mogelijk. Begrenzing als extensiveringsgebied maakt dat deze omschakeling niet mogelijk is. Hiermee wordt dus ook voorkomen dat er nieuwe depositiepieken op de beschermde gebieden ontstaan.

De bescherming van de Habitatrictlijngebieden op basis van de Europese regels is nog niet geïmplementeerd in landelijke wetgeving. De verwachting is dat dit gestalte zal krijgen bij de aanpassing van de Wet ammoniak en veehouderij en dat in een zone van 500 meter rondom deze gebieden, voor zover de natuurwaarden die geleid hebben tot de aanwijzing van deze gebieden kwetsbaar zijn voor verzuring, een toename van emissie (op bedrijfsniveau) en nieuwvestiging niet zal worden toegestaan. Mogelijk gaat voor de Natuurbeschermingsgebieden een vergelijkbaar regime gelden. Indien de aanpassing van de landelijke regelgeving inderdaad volgens bovenstaand scenario plaatsvindt, leidt de aanwijzing van extensiveringsgebieden niet tot een groot effect m.b.t. de bescherming tegen het ontstaan van nieuwe depositiepieken. Wel sluit de zonering dan aan op de feitelijke ontwikkelingsmogelijkheden en de inzet van maatregelen als de verplaatsing van bedrijven.

Voor de gemiddelde depositie op de Habitatrictlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden heeft de 250 meter zone extensiveringsgebied nauwelijks meerwaarde, met name door de hoge achtergronddepositie van stikstof, de beschermende werking van de huidige Wav en de Europese regels en verwachte aanpassing van de Wav.

Boomteelt

De genoemde variant omtrent de ontwikkeling van boomteelt ten noordoosten van Best wordt hier gekoppeld aan twee invloeden (bestrijdingsmiddelen en grondwaterregime), waarbij de vraag zich toespitst op de mate waarin de voorziene locatie uitstraalt op de omgeving. De locatie is primair bedoeld als vestigingsgebied voor boomteelt die elders wordt uitgeplaatst. Hierbij wordt aangenomen dat het totale areaal boomteelt en daarmee het gebruik van bestrijdingsmiddelen niet toeneemt. Het beschouwde gebied is gedeeltelijk aangemerkt als uitspoelingsgevoelig voor bestrijdingsmiddelen. Vanuit dit perspectief dient nader onderzocht te worden waar inplaatsing van boomteelt mogelijk is.

Ten aanzien van het grondwaterregime moet geconcludeerd worden dat het gebied de Scheeken is aangemerkt als natte natuurparel wat inhoudt dat ter herstel van de hydrologische condities vernatting in het omliggend landbouwgebied mogelijk zou moeten zijn. De invloedssfeer van deze vernatting reikt niet tot het gebied dat binnen deze variant beschouwd wordt. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de hydrologische relatie tussen het beschouwde gebied en de Scheeken mogelijk beperkt is. Indien gekozen wordt voor verdergaande maatregelen in de Scheeken neemt de beïnvloedingssfeer toe maar reikt deze nog steeds niet tot het beschouwde gebied. Ook vanuit deze optiek zou inplaatsing mogelijk zijn.

Het gebied voor boomteelt wordt in noordwestelijke richting geleidelijk natter. Ten zuiden van de weg Best-Vleut bevindt de gemiddeld hoogste grondwaterstand zich op 60 tot 100 cm onder maaiveld (geactualiseerde grondwatertrappen, Alterra, 2002). Ten noorden van deze weg kan het grondwater stijgen tot circa 40 cm onder maaiveld. Uitgaande van een minimale ontwateringsdiepte van 50 cm is het zuidelijke deel dus geschikter voor boomteelt. Een blijvende verlaging van de grondwaterstand om bepaalde teelten mogelijk te maken sluit immers niet aan op de huidige denkwijzen rondom waterbeheer (WB21). Ook is niet duidelijk hoe het gewenste grondwaterregime samenhangt met dat van andere grondgebruikfuncties binnen het gebied. Om de invloed van eventuele ontwatering voor boomteelt op de Scheeken te kunnen bepalen, is een lokale uitwerking van het grondwatermodel nodig. Een dergelijke uitwerking is niet voorzien binnen het m.e.r..

In het gebied tussen Helvoirt, Haaren en Biezenmortel ligt een tweetal natte natuurparels (Leemkuilen en Brokkenbroek) die dusdanig vernat zullen worden dat uitstraling op de omgeving plaatsvindt. Een groot deel van het gebied dat in aanmerking komt voor boomteelt zal echter niet beïnvloed worden door deze vernatting en heeft wat dat betreft grotere vrijheden ten aanzien van teeltkeuze.

Het gebied direct ten oosten van Biezenmortel is relatief droog met een gemiddeld hoogste grondwaterstand van circa 80 cm beneden maaiveld. De gemiddeld hoogste grondwaterstand tussen spoor en N65 ligt overwegend tussen 40 en 60 cm beneden maaiveld. Dit gebied lijkt dus niet direct geschikt voor boomteelt. Ten zuidoosten van de N65 is het gebied weer wat droger. Het gebied oostelijk van Biezenmortel is vanuit de gemiddeld hoogste grondwaterstand beschouwd dus het meest geschikt voor boomteelt. Ook voor dit gebied is een lokale uitwerking van het grondwatermodel nodig om de invloed van eventuele ontwatering voor boomteelt op de natte natuurparels te kunnen bepalen.

Ten aanzien van de mogelijke toename van het gebruik in bestrijdingsmiddelen kan gesteld worden dat het gebied niet kwetsbaar is voor uitspoeling. Inplaatsing van boomteelt zou vanuit deze optiek dus mogelijk moeten zijn, waarbij wordt opgemerkt dat binnen deze variant slechts een globale analyse is uitgevoerd.

Middelen waterdoelen en ammoniak concentreren

De inzet van de beschikbare middelen binnen een aantal prioritaire gebieden kan vanuit verschillende invalshoeken positief doorwerken.

Ten eerste de opgave met betrekking tot de natte natuurgebieden. Berekeningsresultaten (in het kader van het voorliggend MER en Effectenonderzoek Water (2003)) laten zien dat middels de ingrepen waarin het voorkeursalternatief voorziet in circa 70% van het areaal voldaan wordt aan de gewenste hydrologische condities. Scenarioberekeningen met toenemende maatregelen laten een significante toename in het hersteld areaal zien, ter grootte van circa 450 ha (+10%). De grootste (procentuele) meerwaarde wordt bereikt in de Moerputten (+37%), de Leemkuilen (+30%), de Scheeken (+40%) en in de Hooibroeken (+70%), waarbij in het laatste gebied het volledige areaal wordt hersteld. In de Scheeken zal de berekende toename in realisatie van waterdoelen niet bereikt kunnen worden door de aanwezigheid van boomteelt. Geen van deze gebieden heeft een overlap met de gebieden die aangemerkt zijn voor beekherstel. De natuurparel Smalbroeken valt samen met de te herstellen loop van de Beerze. Hier zou een gecombineerde inzet van middelen zinvol kunnen zijn, ware het niet dat uit berekeningen blijkt dat de toegevoegde waarde van extra maatregelen waarschijnlijk beperkt is. Deze optie dient lokaal verder verkend te worden.

De zoekgebieden voor regionale waterberging worden door de waterschappen nader uitgewerkt, wat zal inhouden dat de waterberging waarschijnlijk zodanig wordt gepositioneerd dat in totaliteit (stroomgebiedsniveau) de minste overlast optreedt. Binnen de Meierij valt de opgave voor regionale waterberging (Dommel, Voorste Stroom en Smalwater) grotendeels samen met die van beekherstel. Ook het gebied Smalbroeken is aangemerkt als zoekgebied voor waterberging. In combinatie met een uitgebreidere vorm van beekherstel zou dus met name in de Smalbroeken koppeling kunnen leiden tot een meerwaarde. Dit is echter strikt afhankelijk van de condities waaronder beekherstel plaats vindt. Dit bepaalt immers of de wateroverlast bovenstrooms dan wel in de midden- of benedenloop zal optreden. Het landgebruik ter plekke bepaalt vervolgens de mate van overlast. Indien de beschikbare middelen worden aangewend om het landgebruik nabij de waterlopen in de bovenlopen te extensiveren en hier primair de bergingsopgave te zoeken, kan een duidelijke meerwaarde ontstaan. Niet alleen doordat de overlast hierdoor beperkt wordt (inundatie van gebied met weinig schade) maar ook doordat het beekdal zich in een bredere zone kan ontwikkelen en er een zone ontstaat waarin mogelijk de negatieve kwaliteitsbeïnvloeding vanuit het landbouwgebied kan worden weggefilterd. De problematiek van inundatie met verontreinigd water blijft wel onverminderd een knelpunt. Inundatie kan frustreren met bepaalde natuurdoeltypes. Dit dient per geval afgestemd te worden met de terreinbeheerder. De problematiek kan op termijn afnemen door het nemen van maatregelen in het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water.

In overleg met de eigenaren en gebruikers van de omliggende agrarische gronden kunnen maatregelen worden genomen die leiden tot een beperking van de bemesting zodat er op vrijwillige basis een “waterkwaliteitsbuffer” rondom de gebieden kan worden gecreëerd. Dit leidt tot een afname van lokale depositiepieken door veldemissies. Ook kan op deze wijze een eventueel optredend negatief bijeffect van de vernatting (extra uitspoeling van fosfaat) worden gecompenseerd. Met name in het gebied tussen Boxtel-Oisterwijk-Udenhout, Cromvoirt en Vught kan verminderde bemesting voorkomen dat negatieve bijeffecten van vernatting op de stikstof- en fosfaatspoeling optreden. Verminderde bemesting in dit gebied heeft ook een positieve invloed op de stikstofdepositie in de Habitatrictlijngebieden Loonse en Drunense Duinen en Kampina en Oisterwijkse bossen en vennen. Indien de bemesting direct aan de randen van de habitatrictlijngebieden verminderd wordt, is de vermindering van de stikstofdepositie uit bemesting het grootst.

De relatie tussen watermaatregelen (vernatting en verbeteren waterkwaliteit) en het uitplaatsen van intensieve veehouderijen uit extensiveringsgebieden is in de regel minder evident aan-

gezien de intensieve veehouderij slechts deels grondgebonden is en dus niet gekoppeld is aan het landgebruik in de directe omgeving. Het uitplaatsen van intensieve veehouderijen leidt wel tot een afname van lokale depositiepieken uit stallen, maar de te behalen milieuwinst door extensivering van het grondgebruik en minder bemesting (in relatie tot waterdoelstellingen en de kosten van de maatregelen) is groter.

De kansen om milieuwinst te behalen door middel van verplaatsing van bedrijven, in combinatie met het stimuleren van bovenwettelijke technieken om stalemissies te verkleinen en stimulerende maatregelen om veldemissies te beperken zijn in het grootst in de extensiveringsgebieden rondom de volgende natuurgebieden: Vresselse bos, rondom Huis ter Heide, ten westen van de Kampina, ten noordoosten van de Brand en rondom de Mortelen en de Scheeken. Dit zijn, met uitzondering van de Scheeken, niet de gebieden waar extra maatregelen ten behoeve van de realisatie van waterdoelen veel positieve effecten kunnen opleveren. Ook is er nauwelijks sprake van een combinatie met beekherstel of waterberging. Een gecombineerde inzet van watermaatregelen met verminderde stikstofdepositie uit stallen biedt in de Meierij dan ook nauwelijks meerwaarde.

Een gekoppelde inzet van watermaatregelen kan vooral zinvol zijn voor het realiseren van doelstellingen rondom beekherstel en waterberging (in de Smalbroeken ook waterdoelen), maar het positieve effect is sterk gerelateerd aan de precieze ingrepen. Het pakket aan inrichtingsmaatregelen dient dan ook gebiedsspecifiek en in overleg met de terreineigenaren uitgewerkt te worden waarbij oog is voor de doorwerking in het benedenstroomse deel van het stroomgebied.

Maatregelen ter vermindering van stikstofdepositie, met name verminderde bemesting, kunnen ook bijdragen aan het voorkomen van extra uitspoeling van stikstof en fosfaat op landbouwgronden als gevolg van vernatting.

Beheersvariant

In deze variant is bekeken welke waterkwaliteitsmaatregelen het meeste effect hebben. Er is gekeken naar randenbeheer, bufferstroken, biologische boomteelt en bedrijfswaterplannen.

Randenbeheer

Randenbeheer houdt in dat in de buitenste meters van een perceel geen gebruik wordt gemaakt van mest en gewasbeschermingsmiddelen, waardoor er minder uitstoot van stoffen in het oppervlaktewater plaatsvindt. Bovendien biedt de onbespoten rand vanuit natuurlijk oogpunt meer perspectief. Randenbeheer kan op verschillende manieren worden uitgevoerd. Zo kan op het hele perceel hetzelfde gewas worden geteeld, waarbij de buitenste meters niet wordt bemest en bespoten. Ook kan er voor gekozen worden het gewas in de rand te vervangen door een strook graan of gras. Deze buffergewassen worden geoogst en afgevoerd waardoor de grond wordt verschaald. Randenbeheer leidt tot minder uitspoeling van stikstof, fosfaat en bestrijdingsmiddelen naar het oppervlaktewater, doordat er op de perceelsranden geen mest en geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt en doordat de verschaalde perceelsranden als buffer dienen voor de stoffen die op de rest van het perceel worden toegediend.

Momenteel loopt in Brabant een proef met actief randenbeheer (tot 2005). Bijna 700 Brabantse boeren en tuinders houden 1250 kilometer perceelsranden vrij van mest en bestrijdingsmiddelen. Voor het uitvoeren van actief randenbeheer ontvangen de deelnemers een vergoeding.

Bufferstroken

Beekbegeleidende beplanting en natuurvriendelijke oevers helpen voorkomen dat stikstof en fosfaat vanuit de landbouwgronden direct in de watergangen spoelt. Uit literatuurdata blijken natuurvriendelijke oevers, ofwel bufferstroken, effectief de uitstroom van fosfaat en stikstof naar

het oppervlaktewater te beperken (Alterra, 2003). Droge natuurvriendelijke oevers zijn met name effectief in gebieden waar het grootste deel neerslagoverschot via het ondiepe grondwater het oppervlaktewater bereikt (en niet via het diepe grondwater). Daarnaast wordt veel stikstof en fosfaat ingevangen door de planten in de bufferstrook. Bij een breedte van rond de 10 meter blijkt de effectiviteit tot 70% te zijn. Droge natuurvriendelijke oevers kunnen niet worden toegepast als percelen worden gedraineerd door middel van buizen, omdat het overtollige water dan direct naar de beek wordt afgevoerd. Hier is een natte natuurvriendelijke oever een alternatief. Natte natuurvriendelijke oevers liggen op gelijk niveau als het oppervlaktewater. Door de anaërobe omstandigheden treedt denitrificatie op. Daarnaast worden nutriënten opgenomen door de beplanting in de natte natuurvriendelijke oever. De effectiviteit van natte natuurvriendelijke oevers loopt op tot 60 à 100% bij een breedte van 10 meter. Naast de verminderde gift zorgen bufferstroken ook voor een actieve vermindering van de stikstof- en fosfaatuitspoeling en worden bestrijdingsmiddelen ingevangen.

Biologische boomteelt

Bij de biologische boomteelt worden geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt, zodat er aanzienlijk minder uitspoeling optreedt naar het grond- en oppervlaktewater. De overweging van boomtelers om al dan niet over te schakelen naar biologische boomteelt zijn overwegend van economische aard. Uit onderzoek van het LEI blijkt dat op het biologische bedrijf 43% meer arbeid nodig is dan op het gangbare (met name onkruidbestrijding). Ook de kosten voor bemesting liggen duidelijk boven het niveau van een gangbaar bedrijf. Daar tegenover staat dat de kosten voor gewasbeschermingsmiddelen op het biologische bedrijf tot nul zijn gereduceerd. Door de hogere arbeidskosten moet een biologisch product meer opbrengen dan een gangbaar product, om biologische boomteelt rendabel te maken.

De eerste twee jaar heeft een teler die omschakelt van gangbare naar biologische teelt al wel de kosten van de biologische teelt, maar nog niet de meeropbrengsten. De overheid compenseert dit verlies (deels).

Binnen het MER zijn geen analyses gemaakt van giften per gewas, zodat niet op kwantitatieve wijze kan worden aangegeven hoe groot de vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen is. Biologische boomteelt heeft een duidelijk positief effect, doordat niet langer bestrijdingsmiddelen worden gebruikt.

Bedrijfswaterplannen

Een bedrijfswaterplan beschrijft de wijze waarop een bedrijf zijn waterhuishouding regelt. Het traditionele bedrijfswaterplan bevat drie elementen: waterconservering, beregenen op maat (niet méér beregenen dan strikt noodzakelijk is) en verstandig omgaan met andere waterstromen op het bedrijf (bijvoorbeeld regenwater afkoppelen). Waterconservering op perceelsniveau vindt plaats middels het beheer van stuwtjes en het drainagesysteem in het secundaire stelsel van de boer zelf. Bij beregenen op maat aan de hand van de weersvoorspelling en de toestand van het gewas levert een boer een behoorlijke besparing op grondwater op (25%). Binnen het bedrijfswaterplan zou ook aandacht geschonken kunnen worden aan maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit. Dit zijn echter veelal ingrijpendere maatregelen dan de kwantitatieve ingrepen, waarmee direct winst wordt behaald. Er is niet bekend in welke mate waterkwaliteitsmaatregelen in bedrijfswaterplannen een positieve invloed hebben op de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit.

Bovenstaande varianten zijn complementair en hoeven elkaar niet uit te sluiten en zijn zelfs complementair. De inzet van deze middelen dient via een gebiedsgerichte aanpak te verlopen. Dit vooral vanwege het feit dat de maatregelen niet kunnen worden afgedwongen en participatie van en draagvlak bij grondeigenaren van essentieel belang is.

8.4 Leemten in kennis en informatie

In deze paragraaf is aangegeven welke leemten in kennis en informatie geconstateerd zijn. Hiervoor is een aantal algemene redenen aan te voeren:

- Gezien het abstractieniveau van het voorkeursalternatief kan niet aan alle details aandacht worden besteed;
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Vervolgens zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden;
- Een aantal effectbepaling vergt ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen die niet nu niet mogelijk waren.

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg.

Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw in beschouwing te nemen (monitoring).

In algemene zin kan worden gesteld dat de, in dit rapport, gepresenteerde kwantitatieve waarden voor de effecten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd moeten worden. Getracht is om een zo nauwkeurig mogelijke benadering van de werkelijkheid te geven. De omvang van een effect is in veel gevallen echter niet exact te voorspellen. De gepresenteerde waarden moeten dan ook vooral bezien worden tegen de achtergrond van het doel van deze studie: het zichtbaar maken van de belangrijkste ontwikkelingen en de onderlinge verschillen tussen de in beschouwing genomen alternatieven.

De leemten in kennis zijn beschreven in de factsheets per thema (zie CD-ROM). Daarbij is het belang van de ontbrekende kennis aangegeven.

9 Vergelijking van de alternatieven

In hoofdstuk 8 zijn per aspect de effecten beschreven en in een overzichtstabel weergegeven. Daarbij is, daar waar dat relevant was, ook het verschil tussen het conceptvoorkeursalternatief en de alternatieven aangegeven. Een logische volgende stap is de integrale vergelijking van de effecten van het plan en een onderlinge vergelijking van de alternatieven.

Bij een integrale vergelijking geldt altijd dat niet elk gemeten effect even belangrijk is. Aan sommige aspecten/criteria wordt een groter belang toegekend dan aan andere. Enkele belangrijke milieu-items zijn bijvoorbeeld; anti-verdrogingsmaatregelen, verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit, reductie van de ammoniakemissie en realisatie van de EHS. Belangrijke sociale en economische items zijn het perspectief voor de landbouw en het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector. Juist op de belangrijkste milieu-items zijn ook de alternatieven gericht. Dit neemt echter niet weg dat ook andere items lokaal of integraal van groot belang zijn.

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd, waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn. Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten. Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale- en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden; waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu-)rendement en -voordeel kan daarmee gehaald worden?

De reconstructieplannen zijn sterk interactief tot stand gekomen. De uitkomsten uit het eerste effectenonderzoek (quick scan) zijn gebruikt om het conceptvoorkeursalternatief te optimaliseren. Na de definitieve effectbepaling, gericht op het conceptvoorkeursalternatief en de overige alternatieven, zijn de uitkomsten uit het MER verder benut om het voorkeursalternatief te optimaliseren.

Geleidelijk is ook het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) tot stand gekomen. Hierbij is steeds nagegaan welke maatregelen en ingrepen expliciet (kunnen) leiden tot een hoger milieurendement. In §9.1 wordt het MMA beschreven. In §9.2 wordt vervolgens een vergelijking gemaakt tussen het conceptvoorkeursalternatief, de alternatieven en het MMA en wordt aangegeven in hoeverre het MMA bepalend is geweest voor het plan. In §9.3 wordt in breder verband, maar wel op hoofdlijnen, beschreven welke wijzigingen in het voorkeursalternatief verder zijn doorgevoerd, op basis van de MER-uitkomsten, danwel om andere redenen. Hierin zijn

overigens geen maatregelen opgenomen die wezenlijk leiden tot een negatievere effectscore op één of meerdere criteria.

9.1 Meest milieuvriendelijke alternatief

9.1.1 Beschrijving meest milieuvriendelijke alternatief

Het m.e.r.-besluit schrijft voor dat in een Milieueffectrapport het alternatief wordt beschreven dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Dit wordt het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) genoemd. Het MMA is het alternatief met de minste nadelen en vooral de meeste voordelen voor het milieu. Het alternatief dient reëel, realistisch en technisch haalbaar en uitvoerbaar te zijn. Het gaat uit van de meest optimale combinatie van maatregelen en ingrepen voor milieu, natuur en landschap.

Het MMA is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het Voorkeursalternatief (VKA) en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie. Sommige van deze bouwstenen zijn direct meegenomen in de aanpassing van het plan, andere bouwstenen worden overgenomen in de verdere uitwerking en plannen voor de uitvoering die volgen op het reconstructieplan.

Theoretisch is het niet altijd mogelijk om alle mogelijke milieumaatregelen mee te nemen, omdat voorgestelde aanpassingen in het ene aspect altijd negatieve (bij)effecten kan hebben in een of meerdere andere milieu-componenten. Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen.

Het MMA voor het reconstructieplan de Meierij komt grotendeels overeen met het MMA voor alle reconstructiegebieden in Brabant. Het MMA bevat de volgende hoofdrichtingen:

1. Terugdringen overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden

Om conflicten met het nationale en Europese beleid ten aanzien van bescherming van natuurgebieden te voorkomen kan het areaal landbouwontwikkelingsgebied wordt teruggebracht met de gebieden die vallen binnen 1.500 meter van een Vogel- en Habitatrichtlijngebied (en tevens verzuringsgevoelig zijn) en Natuurbeschermingswetgebied, leefgebieden van struweelvogels, weidevogels en dassen en gebieden met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarden. Het negatieve effect op het milieu en de voorkomende natuurwaarden (door nieuwvestiging en uitbreiding in gebieden met status) kan in sommige gevallen ook via de inzet van compenserende en mitigerende maatregelen plaatsvinden. Dit is afhankelijk van de mate en wijze van compensatie het negatieve effect ook teruggedrongen kan worden.

Een nadere selectie binnen de landbouwontwikkelingsgebieden lijkt mogelijk. Nu is circa 2500 hectare als landbouwontwikkelingsgebied begrensd in het voorkeursalternatief. Dit areaal is ruim in relatie tot de verplaatsingsopgave uit het voorkeursalternatief (16 locaties), de mogelijkheden voor bestaande intensieve veehouderijen in verwevingsgebieden en het aantal duurzame locaties in de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden die mogelijk vrijkomen.

Daarnaast zijn er in het MMA in andere reconstructiegebieden een aantal landbouwontwikkelingsgebieden als prioritair aangemerkt. Deze kunnen ook voor verplaatsing van locaties uit de Meierij worden ingezet.

2. Terugdringen groeimogelijkheden in verwevingsgebieden voor minder goed gelegen locaties

De groeimogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij in die gedeelten van het verwevingsgebied die vanuit milieuoverlast minder goed zijn gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om een maximum bouwblokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen op zeer goed gelegen locaties in verwevingsgebieden.

Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten door verplaatsingen en het stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden teniet worden gedaan door grootschalige ontwikkelingen op voor het milieu minder geschikte locaties in verwevingsgebieden. Dit bevordert het benutten van goed gelegen locaties in verwevingsgebieden voor schaalvergroting.

Gerelateerd aan de specifieke impact kunnen er tegenprestaties worden verlangd bij uitbreidingen buiten het vigerende bouwblok om effecten op milieu, natuur en landschap te voorkomen. Dit kan variëren van een aantal basiseisen bij een uitbreiding binnen de maximum maat, via extra tegenprestaties bij een uitbreiding boven de maximum maat op minder geschikte locaties en vergaande tegenprestaties bij inplaatsing (zoals uitplaatsing uit een extensiveringsgebied etc).

Het MMA en de Integrale Zonering Intensieve Veehouderij

Op kaart 24 van deel B is de integrale zonering behorende bij het MMA weergegeven.

De extensiveringsgebieden die op deze kaart zijn weergegeven, zijn samengesteld uit de extensiveringsgebieden uit het voorkeursalternatief, aangevuld met een zone van 250 meter rondom kernen (woongebieden) en een zone van 500 meter rondom de voor verzuring kwetsbare bos- en natuurgebieden met een status als richtlijn- of natuurbeschermingsgebied (voor zover niet al begrensd als extensiveringsgebied in het voorkeursalternatief). In deze gebieden geldt, net als in het voorkeursalternatief, dat vergroting van het agrarisch bouwblok van intensieve veehouderijen niet is toegestaan.

De landbouwontwikkelingsgebieden uit het MMA zijn de landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van alternatief 1a: sterke ruimtelijke sturing. De landbouwontwikkelingsgebieden die onderdeel zijn van het alternatief 1b (zeer sterke ruimtelijke sturing) zijn als prioritair aangemerkt. Deze komen in het reconstructiegebied de Meierij niet voor. In de landbouwontwikkelingsgebieden geldt een maximum bouwblok maat van 3 hectare. Ook is in deze gebieden omschakeling naar intensieve veehouderij toegestaan (voor zover het goed gelegen locaties betreft). In de prioritaire landbouwontwikkelingsgebieden geldt geen maximum bouwblok maat.

De overige gebieden (voor zover niet aangeduid als "geen-reconstructiegebied") zijn begrensd als verwevingsgebied. Om te voorkomen dat grootschalige ontwikkelingen plaatsvinden op slecht gelegen locaties in de verwevingsgebieden, wordt naast een absoluut plafond ook een relatief plafond gehanteerd. Een bouwblok in een verwevingsgebied kan maximaal 20% worden vergroot, met, in eerste instantie, een absoluut maximum van 1,5 hectare. Dit betekent niet dat verdere bedrijfsontwikkeling is uitgesloten. Voor (zeer) goed gelegen locaties is ontwikkeling boven 1,5 hectare mogelijk, tot maximaal 2,5 hectare.

Bij uitbreidingen buiten het vigerende bouwblok in verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden kunnen diverse tegenprestaties worden verlangd om ongewenste effecten op milieu, natuur en landschap te voorkomen. Dit kan variëren van een aantal basiseisen bij een uitbreiding binnen de maximummaat, via extra tegenprestaties bij een uitbreiding boven de maximummaat (van 1,5 hectare in verwevingsgebieden) en verdergaande tegenprestaties bij nieuwvestiging.

3. Waterdoelen rondom natte natuurparels

Voor de natte natuurparels loont het om rondom enkele natte natuurparels in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden, en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig. Dit geldt vooral voor de Moerputten, de Scheeken en de Hooibroeken.

Het aanwijzen van bufferzones van 500 meter rondom alle hydrologisch gevoelige natuurgebieden voorkomt een verdergaande verdroging in de periode tot aan het nemen van de herstelmaatregelen.

4. Versnelde realisatie EHS

Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurparels. In natte natuurparels kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw

In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst en slechts beperkt nadelig. De maatregel wordt vooral ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

- Alleen intensieve veehouderijbedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek. Bedrijfsverplaatsingen sterk sturen op basis van een gecombineerde, gemaximaliseerde milieuwinst op gebied van verbeteren landschappelijke kwaliteit, verminderen ammoniakdepositie en verminderen stankhinder;
- Inzet van een extra sloopregeling, vergelijkbaar met de RBV/Ruimte voor Ruimte regeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
- Nieuwvestiging bij voorkeur alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinair rendement en concentratie;
- Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken (indien een bedrijf of tak intensieve veehouderij niet meer in werking is), bij voorrang in de extensiveringsgebieden en bij locaties in verwevingsgebieden die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt;
- Meer inzet op toepassing van technische maatregelen ten aanzien van ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden, conform alternatief 2 (regulerend, zoals regionale aanscherping AmvB Huisvesting, of stimulerend, bijvoorbeeld financieel subsidiëren of koppelen aan extra uitbreidingsruimte). De behaalde "winst" op het gebied van ammoniak en stank komt voor de helft ten goede aan de ondernemer (extra uitbreidingsruimte) en voor de helft ten goede aan het milieu (verlaging emissie);
- Ook zoning en bijbehorende regels toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven (> 3 gve/ha, >110 koeien en bijbehorend jongvee);
- Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);

- Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik);
- Het stimuleren van mestvergisting, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrand-zones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (VHR en NB-wet) gericht op:
 - minder stankoverlast door veldemissies;
 - minder uitspoeling van nitraat;
 - minder ammoniakemissie door bemesting;
 - productie van duurzame energie.
- Vrijwaren zoekgebieden voor regionale waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen;
- Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuis-houding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen;
- Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc. ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
- Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
- Naar voren halen aanpak van ontsnipperingsknelpunten met als gevolg eerder functioneel zijnde verbindingszones;
- Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren;
- Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
- Extra aandacht voor 'uitgekiende' lokalisering lokaties intensieve recreatie, boom- en sier-teelt en sociale en economische zones vermindert knelpunten voor beschermde soorten, verstoring natuurgebieden, cultuurhistorisch waardevolle gebieden, archeologische monumenten en aardkundig waardevolle gebieden;
- Meer hinderveroorzakende recreatiebedrijven verplaatsen uit natuurgebied, recreatieve poorten minder en beter situeren ten opzichte van de verstoringgevoelige natuur;
- Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook op andere sectoren (zoals glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkvee-bedrijven) van toepassing laten zijn;
- Differentiatie aanbrenge in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in/ buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
- Regels hergebruik cultuurhistorisch waardevolle boerderijen verruimen, mits daar behoud en herstel van waardevolle panden tegenover staat;
- Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.

9.1.2 Kosten van het meest milieuvriendelijke alternatief Integrale zonerings- en flankerend beleid

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld er beschikbaar is, des te positiever zal een alternatief scoren op het gebied van de milieueffecten. Of anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit reconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de milieueffecten positiever uitvallen. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen de milieueffecten minder positief zijn. Dit geldt zowel voor het voorkeursalternatief als het MMA. Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonerings- en flankerend een

gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA dus ontwikkeld met de geachte dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is. Het MMA varieert dus in eerste instantie niet op het gebied van de totale hoeveelheid beschikbare gelden. Wel verschilt het MMA van het voorkeursalternatief voor wat betreft het regulerend beleid. Het aantal bedrijven dat in het MMA wordt verplaatst komt nagenoeg overeen met het aantal zoals dat in het voorkeursalternatief is opgenomen. Zowel MMA als voorkeursalternatief zetten relatief meer in op de toepassing van bovenwettelijke technieken. Het aantal verplaatsters in het MMA is gebaseerd op het aantal grotere intensieve veehouderijbedrijven, gelegen in extensiveringsgebieden, waarbij er sprake is van een zogenaamd “gecombineerde problematiek”. Dus bijvoorbeeld zowel een knelpunt t.a.v. landschap als t.a.v. ammoniak. Het aantal (grotere) intensieve veehouderijbedrijven waarbij er sprake is van zo’n gecombineerde problematiek bedraagt circa 40. De inschatting is dat maximaal circa 15 van deze bedrijven daadwerkelijk verplaatst willen/kunnen worden. Het MMA gaat daarom uit van 15 bedrijfsverplaatsingen.

Dit aantal komt nagenoeg overeen met de het aantal verplaatsters dat is voorzien in het voorkeursalternatief (16).

Net als in het voorkeursalternatief wordt in het MMA vooral ingezet op het toepassen van bovenwettelijke technieken (stallen en veldemissies), ten einde het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren.

Voor het onderdeel integrale zonering en flankerend beleid is er dus geen verschil in kosten tussen voorkeursalternatief en het MMA.

Extra kosten van het MMA voor bodem en water

De extra maatregelen die in het MMA worden voorgesteld ten behoeve van het thema bodem en water brengen extra kosten met zich mee. Het gaat dan met name om extra kosten voor:

- Compensatie extra natschade door grootschaliger vernatting natte natuur (en omgeving);
- Waterconservering in landbouwgebied;
- Extra inrichtingskosten natte natuur (vergraving toplaag, uitmijning, scheiding waterstromen).

Compensatie extra natschade

Het alternatief met verdergaande vernattingmaatregelen t.b.v. de natte natuur leidt op 3.250 ha extra landbouwgrond (ten opzichte van het voorkeursalternatief) tot natschade.

Via de economische waarde van de grondgebruikfunctie (hier gesteld op gemiddeld 1.000 euro per ha), de mate van opbrengstderving (circa 10%) en een kapitalisatiefactor (10 jaar) kan een inschatting gemaakt worden van de aanvullende kosten. Deze uitgebreide analyse is in het kader van de effectbepaling voor het MER overigens niet uitgevoerd. Er wordt hiervoor verwezen naar het Effectenonderzoek Water (2003)

Uitgaande van de genoemde waarden worden de aanvullende kosten globaal ingeschat op 3,25 miljoen euro. Aanvullend hierop dienen nog inrichtingskosten meegenomen om de gewenste vernatting daadwerkelijk te realiseren. Het is niet te zeggen of deze sterk afwijken van het voorkeursalternatief.

In de genoemde kosten is het positieve effect op de landbouwproductie buiten beschouwing gelaten aangezien beide invloeden niet zondermeer opgeteld kunnen worden.

Waterconservering landbouwgebied

De verbetering van de vochtvoorziening in de landbouw heeft vooral betrekking op het aanpassen (optimaliseren) van de lokale ont- en afwatering. Hiervoor zijn reeds kosten opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Het verder optimaliseren van de maatregelen hoeft niet per definitie aanvullende kosten met zich mee te brengen.

Extra inrichtingskosten voor verbetering waterkwaliteit

Binnen het MMA worden aanvullende maatregelen voorgesteld om de uitspoeling van met name fosfaat (maar ook bijvoorbeeld zware metalen) tegen te gaan (uitmijning) of het effect ervan te minimaliseren (scheiden waterstromen). De maatregel is niet tot in detail uitgewerkt. Uitgaande van het Effectenonderzoek Water wordt ten aanzien van de aanvullende kosten uitgegaan van een eenheidsprijs van 10.000 euro per hectare ten behoeve van inrichtingsmaatregelen. Het areaal waarop deze maatregelen plaats zouden moeten vinden is niet aan te geven.

Extra kosten van het MMA voor natuur en landschap

Over het algemeen zal gelden dat het MMA duurder is dan het Voorkeursalternatief voor wat betreft de overige onderdelen. Daarnaast moet het benodigde geld soms eerder ingezet worden. De in het MMA opgenomen versnelde realisatie van de EHS betekent vooral dat het hiervoor benodigde budget eerder in de tijd ingezet zal moeten worden. Er moeten eerder grondaankopen worden gedaan. Ook voor het eerder aanpakken van versnipperingsknelpunten moet het budget eerder ingezet worden. De extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren kosten extra geld, evenals de inzet van zwaardere maatregelen om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen.

9.2 Vergelijking tussen concept-VKA, alternatieven en het MMA

In het MMA is, op basis van de effectbeschrijving van het conceptvoorkeursalternatief en de overige alternatieven, nagegaan of een verdere milieuverbetering mogelijk is. Uit de vorige paragraaf blijkt dat op een aantal milieu-aspecten het MMA positiever scoort dan het concept-VKA. Soms zijn maatregelen gericht op een verbetering van de omgevingskwaliteit (bijvoorbeeld het ontzien van kwetsbare gebieden als natte natuurparels) goed in te passen in een duurzame economische landbouw. Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Daar waar dit niet het geval is, zijn elementen uit het MMA en de alternatieven overgenomen in het plan. Dit geldt voor de volgende onderdelen:

1. Inperking van het areaal landbouwontwikkelingsgebied binnen 1500 meter van Vogel-, Habitatrictlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en het reduceren van directe ontwikkelingsmogelijkheden in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, dassenleefgebieden, waterpotentiegebied en gebieden met landschappelijke en cultuurhistorische waarden door het introduceren van secundaire landbouwontwikkelingsgebieden;
2. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurparels) tegen verdroging;
3. Waterconservering voor de landbouw, waarbij de natuurwaarden in deze gebieden licht meeprofiteren van de vernatting;
4. Het actief intrekken van onbenutte milieuvergunningen indien het bedrijf of de tak intensieve veehouderij niet meer in werking is;

Dit leidt kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen en een substantieel betere score op de 7-puntsschaal:

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten in het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurparels (conform alternatief 3).

9.3 Gemaakte keuzes voor het voorkeursalternatief

Bij het vaststellen van het reconstructieplan zijn een aantal veranderingen aangebracht ten opzichte van het eerste concept reconstructieplan op basis van de resultaten uit de MER, opmerkingen uit GS en het Rijk en de achterbanconsultatie. Onderstaand is aangegeven op welke belangrijkste punten het voorkeursalternatief is aangepast.

- Met het oog op de planologische doorwerking van concrete waterbergingsgebieden, is in het plan een onderscheid gemaakt tussen de reeds bestaande waterbergingsgebieden en de in de eerste planfase te realiseren gebieden. Beide categorieën zullen doorwerken in de bestemmingsplannen, enerzijds op kaart en anderzijds met bepalingen.
- In het eerste concept is opgenomen dat er een uitwerkingplan komt voor waterbergingsgebieden, zodat deze gebieden planologisch doorwerken naar de bestemmingsplannen. Gezien de tijd die hier voor nodig is, komen er geen uitwerkingsplannen, maar worden de concreet begrensde waterbergingsgebieden in het tweede generatie plan opgenomen.
- Er zijn hydrologische beschermingszones van 500 meter opgenomen rond alle natte natuurparels, die planologische doorwerken.
- Bij de Brand gelden niet de afspraken uit Cork, maar gelden de afspraken, die in kader van het Raamplan de Leijen zijn gemaakt.
- Het opstellen van een stroomgebiedsvisie met een programma van maatregelen in kader van de Kaderrichtlijn Water is toegevoegd. Dit komt in plaats van het actieprogramma waterkwaliteit in het eerste conceptplan.
- Concreet begrensde beekherstelgebieden in het landelijk gebied werken planologisch door (Grote Waterloop en Voorste Stroom)
- Om de stankhinder door veldemissies tegen te gaan is als maatregel mestvergisting opgenomen.
- Er is een tekst opgenomen over de strategie voor de grondverwerving.
- De begrenzing van de RNLE is beter onderbouwd door tekst en door een tabel met oppervlakten.
- In het plan zijn geen varkensvrije zones opgenomen. Ministeries en provincies hebben namelijk afgesproken, dat niet tot daadwerkelijke realisatie van de varkensvrije zones zal worden overgegaan, vanwege de mogelijkheid die er is ontstaan om te vaccineren;
- De omvang en locaties van de landbouwontwikkelingsgebieden zijn beter onderbouwd door onder andere een balans op te stellen. Ook is een maximum gesteld aan het aantal in te plaatsen intensieve veehouderijbedrijven per landbouwontwikkelingsgebied en aan de bouwblokgrootte.
- In het eerste concept is uitgegaan van 15 te verplaatsen bedrijven. In de balans wordt uitgegaan van 20 bedrijven. De uitkomsten uit de balans zijn overgenomen.
- Het zuidelijk deel van de landbouwontwikkelingsgebied Sonniuswijk, globaal gelegen in de gemeente Son en Breugel valt af, omdat dit in het uitwerkingsplan van de stedelijke regio Eindhoven als transformatiegebied is aangeduid. Over 5 jaar wordt geëvalueerd of dit gebied nog nodig is voor deze functies of dat elders ruimte is gevonden. Als het gebied niet meer nodig is, zal het reconstructieplan worden aangepast en krijgt het alsnog de aanduiding land-

bouwontwikkelingsgebied. Het noordelijk deel van dit landbouwontwikkelingsgebied heeft in het reconstructieplan de naam landbouwontwikkelingsgebied-Hoogstraat gekregen.

- In het landbouwontwikkelingsgebied Rijtven wordt geen nieuwvestiging toegestaan, omdat hierdoor de ammoniakdepositie op de naastgelegen natuur te hoog wordt.
- Er is een onderscheid gemaakt in de landbouwontwikkelingsgebieden waar wel nieuwvestiging mag plaatsvinden (primair landbouwontwikkelingsgebied) en waar vooralsnog geen nieuwvestiging mag plaatsvinden (secundair landbouwontwikkelingsgebied).
- Aan de nieuwvestiging van boomteelt in het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel worden eisen gesteld. Tevens is een stappenplan hiervoor opgenomen.
- Voor intensieve recreatiegebieden, projectlocaties recreatie en recreatieve poorten nabij kwetsbare gebieden zijn extra randvoorwaarden opgenomen.
- In het plan is opgenomen dat er momenteel een onderzoek loopt naar de te verplaatsen recreatiebedrijven uit de EHS en dat mogelijk op basis van dit onderzoek enkele bedrijven verplaatst zullen worden in de Meierij.
- Ten aanzien van de mogelijkheden van het benutten van vrijkomende agrarische bebouwing is een provinciale notitie verschenen, die door de reconstructiecommissie is overgenomen. De notitie kan gezien worden als een wijziging van het Streekplan 2002.
- Er is binnen de extensiveringsgebieden onderscheid gemaakt tussen gebieden waar de nieuwe Stankwet van toepassing is (extensiveringsgebieden natuur) en waar niet.
- De integrale zonerings is op een aantal plaatsen aangepast. Dit gaat om een aantal locaties waar de begrenzing van het verwevingsgebied binnen 250 m vanaf een Wav-A-gebied is gelegen.
- Het waterwingebied bij Haaren is als extensiveringsgebied aangegeven.
- De Gement is veranderd van verwevingsgebied in extensiveringsgebied, omdat het een habitatrichtlijngebied is.
- Bij Berkel-Enschot is de zonerings aangepast vanwege stank.
- Ten westen van Drunen is het verwevingsgebied omgezet in extensiveringsgebied. Hierdoor kan in de landschapsecologische zone geen verdere verstening plaatsvinden.
- Bij de Jekschotse heide is het landbouwontwikkelingsgebied verkleind. Het gedeelte dat binnen 1000 m van het NB-wetgebied affigt is omgezet naar verwevingsgebied.
- In het landbouwontwikkelingsgebied Dongen-Kaatsheuvel wordt rekening gehouden met de voorlopige reserveringsgebieden water.
- De teksten uit het Raamplan de Leijen zijn in het reconstructieplan overgenomen.
- Er zijn aan het voorkeursalternatief kaarten toegevoegd over plantaardige teelten (waaronder glastuinbouw), natuur en extensieve melkveehouderij.
- Bij de vaststelling van het plan is, mede op basis van de inspraak, een aantal wijzigingen aangebracht. Het gaat meestal om verbeteringen, verduidelijkingen, actualisaties en een betere juridische verankering.

Op het volgende hoofdpunt heeft de commissie het plan niet veranderd, vanwege de hieronder beschreven argumenten, ondanks dat de effectbeschrijving daartoe wel aanleiding zou kunnen geven:

- Het MER geeft aan dat het beter is dat de duurzame locaties tot maximaal 1,5 ha groeien, omdat de winst die in het extensiveringsgebied gehaald wordt met het verplaatsen van bedrijven, teniet gedaan wordt door groei in het verwevingsgebied. De reconstructiecommissie wil graag de gegeven ruimte uit het akkoord van Crok benutten en ziet geen reden om duurzame locaties minder groot te laten worden dan maximaal 2, 5 ha.

Het MMA in de eerste paragraaf van dit hoofdstuk geeft een overzicht van ambitieuze maar realistische mogelijke extra ambities ten opzichte van het voorkeursalternatief. Indien er ooit aanleiding is om de ambitie van het voorkeursalternatief naar boven bij te stellen, bijvoorbeeld

bij de eerstvolgende evaluatie over 4 jaar, dan zullen we bekijken welke MMA-ambities in aanmerking komen om te realiseren.

10 Uitvoering

In de reconstructie staat de uitvoering centraal. In dit hoofdstuk gaan wij in op onze uitvoeringsstrategie (§10.1) en de organisatie van de uitvoering (§10.2). In §10.3 geven wij een indicatie van de kosten van dit plan. De inzet van regelingen en instrumenten komt aan bod in §10.4. Paragraaf 10.5 gaat in op de bestuursovereenkomsten. Vervolgens komt in §10.6 de rol van communicatie in de uitvoering aan bod. Dit hoofdstuk wordt afgesloten met de wijze waarop wij de uitvoering gaan monitoren (§10.7).

10.1 Uitvoeringsstrategie

10.1.1 Programmering op doelen

Het reconstructieplan is een ‘doelenplan’: het geeft aan wat we in 2016 gerealiseerd willen hebben. De programmering van de uitvoering vindt plaats aan de hand van deze doelen. Een plan met helder geformuleerde einddoelen heeft veel voordelen ten opzichte van de meer traditionele blauwdrukplannen met een ruimtelijk eindbeeld:

1. *Het vergroot de doelgerichtheid en kosteneffectiviteit in de programmering en uitvoering.* Heldere, meetbare doelen dwingen tot nadenken over de beoogde effecten van projecten en de bijdrage die de projecten kunnen leveren aan het realiseren van de doelen. Zo kan de (kosten) effectiviteit van verschillende projecten of activiteiten tegen elkaar afgewogen worden en kunnen de juiste keuzes gemaakt worden - welke projecten worden waar en wanneer uitgevoerd?;
2. *Monitoring, evaluatie en bijstelling worden eenvoudiger.* Een belangrijk onderdeel van de uitvoering van de reconstructie is - ook voor het Rijk - de monitoring en evaluatie van de behaalde resultaten, op basis waarvan het uitvoeringsprogramma kan worden bijgesteld. Daarbij gaat het steeds minder om de vraag of een activiteit of project inderdaad is uitgevoerd, maar veel meer om de vraag in welke mate de activiteit of het project heeft bijgedragen aan het realiseren van de doelen. Het formuleren van heldere, meetbare doelen maakt deze werkwijze mogelijk;
3. *Het vergroten van de flexibiliteit.* Sturen op doelen biedt flexibiliteit bij de uitvoering in de streek. Als de omstandigheden veranderen, kunnen de betrokken partijen activiteiten eerder, later of op andere wijze uitvoeren. Hiervoor hoeven niet steeds opnieuw bestuurlijke afspraken gemaakt te worden, op voorwaarde dat de doelen gehaald worden;
4. *Ambities blijven overeind,* terwijl de uitvoeringstermijn kan veranderen. Door doelen centraal te stellen kunnen ook bij tegenvallende financiële ruimte de ambities overeind blijven, zonder het plan meteen te moeten bijstellen. Sturen op doelen maakt het mogelijk om de doelen gedurende de uitvoering te faseren, dus sneller of juist langzamer te realiseren, afhankelijk van de mogelijkheden die zich voordoen;
5. *Het vormt de basis voor bestuurlijke afspraken.* Helder geformuleerde, meetbare doelen vormen een goede basis voor bestuurlijke afspraken tussen relevante betrokken partijen. De opbouw van het plan en de geformuleerde doelen bieden hiervoor de mogelijkheid. Ze vormen het beleidsmatige toetsingskader voor de programmering van de activiteiten in de streek.

Uitvoeringsprogramma

Het reconstructieplan geeft inzicht in de doelen voor de lange termijn, in hetgeen we in 2016, aan het eind van het reconstructieproces bereikt willen hebben. In het uitvoeringsprogramma wordt de vertaalslag gemaakt van deze lange termijn doelen naar de doelen voor de korte termijn, de komende vier jaar. Deze vormen als het ware een tussenstop op weg naar de realisatie van dit eindbeeld op de lange termijn. Deze tussendoelen zijn zo goed als mogelijk gekwantificeerd en meetbaar gemaakt.

10.1.2 Gefaseerde aanpak in de uitvoering

Reconstructie is en blijft een dynamisch proces. Het is niet mogelijk alles tegelijk op te pakken. Een gefaseerde aanpak van plan en uitvoeringsprogramma maakt het mogelijk tijdig bij te sturen op basis van de ervaringen in de uitvoering. Ook kunnen nieuwe ontwikkelingen, inzichten of andere prioriteiten in het beleid worden verwerkt.

De volgende overwegingen hebben een rol gespeeld bij de fasering:

1. Onze prioriteiten bij het realiseren van bepaalde doelen (in willekeurige volgorde):
 - de ontwikkeling van natuurlijke watersystemen (waterberging, beekherstel, vernatting);
 - de realisering van de ecologische hoofdstructuur en herstel en bescherming van het landschap;
 - de uitplaatsing van de intensieve veehouderij in de extensiveringsgebieden gekoppeld aan inplaatsing en ontwikkeling van de intensieve veehouderij op duurzame locaties;
 - economische ontwikkeling en behoud van leefbaarheid in het landelijk gebied.
2. Het belang van een combinatie van thematische ambities en maatregelen en van de aanpak van meer complexe, gestapelde (geïntegreerde) problematieken en maatregelen. Op sommige plaatsen zullen thematische maatregelen volstaan. Maar vaak zal dat niet het geval zijn. Een integrale aanpak is immers eigen aan het reconstructieproces. Ook willen we meer weerbaarste kwesties die een langere voorbereidingstijd vragen niet in de tijd naar achter schuiven. Dan is het van belang de voorbereiding daarvan in de periode 2005 - 2008 te starten;
3. Overwegingen van praktische aard: de quick wins: maatregelen die snel kunnen worden uitgevoerd en projecten die snel kunnen worden gerealiseerd;
4. Maatregelen en activiteiten die de bevolking in het gebied het meest wenselijk acht.

10.1.3 Van doelen naar projecten

Op gang brengen van het proces

Om het uitvoeringsproces op gang te brengen is een stevig geloof in de doelen van reconstructie nodig plus het hierbij behorende enthousiasme, initiatief en verantwoordelijkheid van partijen in de streek, gesteund door provincie en Rijk. De provincie wil het uitvoeringsproces op gang brengen door heldere afspraken te maken in een uitvoeringsconvenant. Hierin komen afspraken over wie wat doet, wie wat betaalt en hoe we de uitvoering van de grond krijgen. We willen initiatiefnemers stimuleren en ondersteunen. We vragen de reconstructiecommissie om drijvende krachten in de streek mobiliseren. Door partijen met elkaar in contact te brengen kunnen projecten gezamenlijk worden opgepakt. Hierdoor wordt de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële haalbaarheid aanzienlijk vergroot. De samenwerking die in de afgelopen jaren al is ontstaan, is van essentieel belang om tot een effectieve uitvoering te komen. Deze zal worden gecontinueerd en waar mogelijk uitgebouwd. Waar nodig willen wij nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand brengen.

Oog voor verschillen in uitgangssituatie

Afhankelijk van de uitgangssituatie kan de strategie om doelen te realiseren verschillen. Een goede analyse van de ruimtelijke, economische en milieuproblematiek is dan ook essentieel om

tot goede projecten te komen. Daarbij moeten tal van vragen beantwoord worden. Speelt er één probleem en is er dus één doel, of is er een combinatie van problemen en moeten er dus meerdere doelen die met elkaar samenhangen gerealiseerd worden? Is er een verkavelingsprobleem in het gebied? Hoe groot is dan de omvang daarvan? Ook vragen als ‘is er een landinrichtingscommissie of andere uitvoeringscommissie in het gebied actief die de realisering kan oppakken’ moeten worden beantwoord? Per gebied moet steeds worden gekeken naar de meest effectieve en efficiënte uitvoeringsvorm.

Wanneer zich in een gebied kansen voordoen om in een (integraal) project meerdere doelen tegelijk te realiseren moeten deze worden benut. Een goed voorbeeld hiervan zijn de beekdalen. Vaak willen we hier meerdere doelen tegelijk realiseren zoals beekherstel, natuurontwikkeling, waterberging, landschapsversterking, multifunctionele landbouw en recreatieve route-structuren.

Het bedenken van slimme combinaties in één project dient dan vele doelen.

Oog voor het totale programma

De reconstructie is geen vrijblijvend proces. De partijen in de streek moeten voldoende oog hebben voor het totale programma waarin de doelen zijn vastgelegd en waarop de financiering is gebaseerd. Dat heeft consequenties voor de manier waarop zij verantwoordelijkheid nemen voor individuele projecten.

Het is daarom van belang individuele projecten te beoordelen op hun positie binnen het totale programma. Criteria die een rol spelen bij de beoordeling van projecten zijn bijdrage aan de reconstructiedoelen ook in relatie tot de kosten van het project, haalbaarheid en tempo van uitvoering.

Samenwerking en creativiteit

De uitvoering van de reconstructie vergt een grote inzet van alle partijen. Maar ook vooral een grote creativiteit en bereidheid om samen te werken in de manier waarop het proces wordt opgepakt. Dat planning met blauwdrukken niet werkt, is al eerder vast komen te staan. Maar we kunnen gebruik maken van nieuwe verworvenheden op het gebied van planning. Kern daarvan is om betrokkenen in een vroeg stadium bij elkaar te brengen om gezamenlijk te bepalen hoe de gestelde doelen in de praktijk het best kunnen worden gerealiseerd en welke projecten daarvoor nodig zijn. Door kennis van bedrijven, belangengroepen, ontwerpers, burgers, overheden en kennisinstututen aan elkaar te koppelen, worden nieuwe kansen gecreëerd. Op die manier wordt vernieuwing en innovatie in de hand gewerkt en kunnen het imago en de ontwikkelkracht van de regio worden versterkt.

Het is van groot belang de juiste mensen te selecteren om het proces op gang te brengen en te houden. De ideevorming vraagt om innovatieve wetenschappers, specialisten en creatieve geesten. De draagvlakvorming vraagt om spelers uit de wereld van opinievorming en beleid. De uitvoering vraagt om financiers, bestuurders en projectontwikkelaars. In Brabant spelen diverse ontwikkelingsmaatschappijen hierin nu al een onmisbare rol.

Bij de planvorming heeft de zogenoemde Telos-Driehoek centraal gestaan. Dit is een model dat ontwikkeld is door het Brabants Centrum voor Duurzaamheidsvraagstukken. Het kan gebruikt worden om het ecologische, economisch en sociaal-cultureel kapitaal met elkaar in evenwicht te brengen. Het is van belang dat deze manier van denken ook in de uitvoering terugkomt.

Een krachtige ondersteuning van de uitvoering door de betrokken overheden is onontbeerlijk. Dit vergt een meer bedrijfsmatige en sterker op uitvoering gerichte manier van handelen van de betrokken overheden, Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen.

Het reconstructieproces is een integraal proces. Dat vergt een grote mate van synergie in het

denken en handelen van bestuurders en ambtenaren van de verschillende beleidssectoren die bij de plattelandontwikkeling zijn betrokken. Beoordelaars van ruimtelijke of sociale en economische plannen, vergunningverleners en subsidieverstrekkers moeten in een vroegtijdig stadium bij de ontwikkeling van uitvoeringsplannen worden betrokken om kansen en haalbaarheid van projecten mee in te schatten. Dit maakt vroegtijdige bijsturing mogelijk en voorkomt teleurstelling achteraf. Daarnaast is het van belang dat financiële programma's binnen diverse overheden ontkokerd worden.

10.2 Uitvoeringsorganisatie

10.2 ↔ 6.2

In het reconstructieproces is een goede wisselwerking en samenwerking tussen de verschillende overheden, maatschappelijke partners en particulier initiatief tot stand gekomen. Gezamenlijk hebben bestuurslagen en maatschappelijke instellingen de ambities voor de Meierij bepaald. Deze gezamenlijke aanpak en verantwoordelijkheid, die in de voorbereidingsfase van het reconstructieplan is opgebouwd, zal in de fase van uitvoering worden voortgezet en uitgebreid. Hoofddlijn daarbij is dat de uitvoering in de streek wordt vorm gegeven. De streek weet wat er in het gebied speelt en waar de kansen liggen. De streek is ook het best in staat om snel en effectief de beoogde doelen te realiseren. De reconstructiecommissie en het samenwerkingsverband van uitvoerende partijen hebben dan ook een belangrijke rol in de uitvoering.

Provinciale facilitering

De provincie zal de uitvoering in de Meierij actief ondersteunen. Structureel worden een gebiedscoördinator en een gebiedsmakelaar ingezet. Deze medewerkers participeren ook in het hierboven genoemde samenwerkingsverband. Verdere capaciteitsinzet wordt flexibel op basis van het provinciale uitvoeringsprogramma toegekend. Voorts wordt per gebied bijgedragen in de kosten van een streekmanager. De reconstructiecommissies krijgen de beschikking over een werkbudget.

Binnen de provincie wordt een 'back-office' ingericht die in de praktijk zal werken als vraagbaak voor vragen in de regio en als loket cq eerste aanspreekpunt voor vragen op inhoudelijk, financieel en juridisch gebied. De 'back-office' is voorts het coördinatiepunt voor afstemming met de lijnorganisatie, de toetsing van projectvoorstellen en voor de provinciale programmering en monitoring.

10.3 Indicatieve kosten

10.3 ↔ 6.4

De bekostiging van het uitvoeringsproces is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Op basis van normkosten zijn de totale kosten tot en met 2016 berekend. Voor de realisatie van het voorkeursalternatief (doelen 2016) worden de kosten geraamd op circa € 386 miljoen. De volgende tabel geeft een indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel.

Tabel 10.1 **Indicatief overzicht van de kosten per reconstructiedoel**

Revitaliseringsdoelstellingen		Kosten t/m 2016	
Proces	0. Procesgelden	€	1.200.000
Water en bodem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mogelijkheden voor regionale waterberging zijn toegenomen 2. De gewenste hydrologische situatie is gerealiseerd (GGOR) 3. Waterkwaliteit (grond, en oppervlaktewater) en bodemkwaliteit zijn verbeterd (fosfaat, stikstof, bestrijdingsmiddelen) 4. Ecologische en landschappelijke kwaliteit van beken én kreken is verbeterd 5. Schonere bodems 		
	Subtotaal Water en Bodem	€	146.300.000
Milieu	<ol style="list-style-type: none"> 6. Ammoniakdepositie op de Wav gebieden en emissie in het totale reconstructiegebied is verminderd 7. Stankhinder is verminderd 8. Duurzame productie van energie en duurzame mestverwerking is toegenomen 9. De kwaliteit van stilte en donkere gebieden is verbeterd 		
	Subtotaal Milieu	€	51.000.000
Natuur	<ol style="list-style-type: none"> 10. De EHS is gerealiseerd 11. Ecologische Verbindings Zones zijn gerealiseerd 12. Kwetsbare soorten zijn beschermd 13. Agrarisch natuur&landschapsbeheer is geoptimaliseerd 		
	Subtotaal Natuur	€	137.700.000
Landschap en cultuurhistorie	<ol style="list-style-type: none"> 14. Landschappelijke en cultuurhistorische waarden zijn versterkt en hersteld 15. Beeldkwaliteit van het landelijk gebied is verbeterd 16. Optimale ruimtelijke kwaliteit in stedelijke regio's 		
	Subtotaal Landschap en Cultuurhistorie	€	6.400.000
Landbouw	<ol style="list-style-type: none"> 17. Veterinaire kwetsbaarheid is verminderd 18. De ruimtelijke structuur voor de landbouw is verbeterd 19. Economische basis voor de landbouw is verbreed 20. Duurzame productie is toegenomen 		
	Subtotaal Landbouw	€	21.600.000
Recreatie en toerisme	<ol style="list-style-type: none"> 21. Mogelijkheden voor toerisme en recreatie in het landelijk gebied zijn verbeterd 		
	Subtotaal Recreatie en toerisme	€	18.400.000

Revitaliseringsdoelstellingen		Kosten t/m 2016	
Wonen, werken en leefbaarheid	22. Sociale gevolgen van veranderingen binnen de landbouw worden opgevangen		
	23. Economische ontwikkelingen op het platteland worden gestimuleerd		
	24. De leefbaarheid in het landelijk gebied is behouden en versterkt		
Subtotaal Wonen, werken en leefbaarheid		€	3.600.000
Totaal		€	386.200.000

Uitgangspunt bij de gevolgde programmeringsystematiek is dat wij met het Rijk meerjarige afspraken kunnen maken. Wij willen met het Rijk elke vier jaar afspraken maken over de doelen die wij willen realiseren en het geld dat hiervoor beschikbaar wordt gesteld in het kader van het Investeringsfonds Landelijk Gebied. Na de vier jaar wordt verantwoording gegeven aan het Rijk over de uitvoering van het programma in die vier jaar.

10.4 Samenhang in regelingen en instrumenten

10.4 ↔ 6.5

Om de doelen te kunnen realiseren hebben we de beschikking over een aantal instrumenten. Bij de reconstructie van het landelijk gebied spelen zowel regulerend als stimulerend instrumentarium een rol. Het regulerende instrumentarium staat beschreven in hoofdstukken 6 en 11 van deel B. Hier gaan we vooral in op het stimulerende instrumentarium. Dat wil zeggen (financiële) steun voor projecten die bijdragen aan de reconstructie van het landelijk gebied. Naast de verschillende subsidieregelingen hebben we nog andere instrumenten die we in kunnen zetten om onze doelen te realiseren. Ook worden indien nodig nieuwe instrumenten ontwikkeld. De stimulerende instrumenten zijn ondergebracht in vijf instrumentenpakketten, die hierna worden beschreven.

10.4.1 Instrumentenpakketten

Pakket 1: Inrichting

Realisatie van de doelstellingen van de reconstructie (natuur, landbouw, water, milieu, recreatie, nieuwe economische activiteiten) betekent in delen van het reconstructiegebied een wijziging van het gebruik van gronden en gebouwen. Een wijziging van het gebruik betekent vrijwel altijd dat ook de inrichting daarop wordt aangepast. Er bestaan vele subsidieregelingen waarvan gebruik kan worden gemaakt bij de (fysieke) herinrichting van het landelijk gebied. Voortdurend verdwijnen er regelingen en komen er nieuwe voor in de plaats. Daarom geven wij hier geen overzicht van deze regelingen.

Wij constateren dat dit woud van regelingen de uitvoerders van projecten verlamt. Als we een flinke slag willen slaan in de uitvoering, moeten we de diverse subsidieregelingen bundelen.

Om bestaande instrumenten meer aan te laten sluiten op de projecten en de verkokering van regelingen te verminderen, onderzoeken wij de mogelijkheid van een reconstructiefonds.

Daarnaast wordt in de uitvoeringsorganisatie kennis over regelingen en instrumenten gebundeld, om vanuit één loket ondersteuning te kunnen bieden.

Het Rijk zal de diverse Rijksgeldstromen voor het landelijk gebied zoveel mogelijk gaan bundelen in het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG). De verschillende regelingen die er nu zijn, worden gesaneerd en het detailniveau van de te realiseren doelen zal worden verminderd. Bij het ILG gaat het ook om nieuwe bestuurlijke verhoudingen, waarbij verantwoordelijkheden

op de juiste plek worden gelegd. Provincie en regio's krijgen daarbij de ruimte om eigen (politieke) keuzes te maken.

Pakket 2: Grondmobiliteit

Voor de realisatie van veel doelen uit het reconstructieplan is functieverandering van landbouwgronden nodig. Dat geldt onder andere voor het realiseren van doelen op het gebied van natuur, landschap en waterberging. Maar ook voor de ruimtelijke structuur van de landbouw zelf, en met name de grondgebonden melkveehouderij (grote aaneengesloten huiskavels), is verwerving van gronden, een ruimtelijke herstructurering, het flexibel toedelen van gronden, en het optimaal benutten van de grondmobiliteit gewenst. Dit pakket bestaat uit de volgende instrumenten:

- **Kavelruil.** Voor het verhogen van de grondmobiliteit wordt het instrument kavelruil breed ingezet in samenhang met inbreng van gemeentegronden (grondpot) c.q. aanhaking / uitbreiding van het provinciale grondverwervingsbeleid. We stellen hiervoor voldoende en professionele uitvoeringscapaciteit beschikbaar;
- **Wettelijke herverkaveling.** In veel gebieden met gestapelde problematiek is herverkaveling bij uitstek het instrument om de doelen te realiseren. Herverkaveling is daarmee één van de belangrijkste instrumenten van de reconstructie. Hier wordt in hoofdstuk 11 nader op ingegaan.
- **Grondbank.** Voor de uitvoering van veel reconstructieprojecten moet vooraf grond worden; aangekocht. In het uitvoeringsprogramma is de totale verwervingsbehoefte geraamd, evenals de benodigde hoeveelheid strategische aankopen. Voor deze strategische aankopen worden huidige BBL-gronden ingezet. Daarnaast maken Rijk en provincie gelden vrij voor strategische aankopen. De waterschappen en veel gemeenten hebben al budgetten hiervoor. De gezamenlijke partijen stemmen hun aankoopactiviteiten onderling goed af (via een aankoopoverleg).
- **Onteigening.** De Reconstructiewet biedt de mogelijkheid om het instrument onteigening in te zetten voor de realisatie van het reconstructieplan. Op dit moment willen we via verwerving op vrijwillige basis onze doelen realiseren. Bij komende planherzieningen gaan wij na of het nodig is onteigening in te zetten.

Pakket 3: Groene en blauwe diensten

Er is een veelheid aan regelingen voor de stimulering van allerlei vormen van (agrarisch) beheer van landschap, natuur en bos, en voor de ontwikkeling van bos, mensgerichte natuur en soortenbescherming. Daarnaast zijn er ook de (voorziene) regelingen ten aanzien van verdrogingsbestrijding (natschaderegeling), voor waterberging, Koopmansgebieden en groenblauwe dooradering. Wij willen deze regelingen gecoördineerd en aanvullend op elkaar inzetten. De uitvoeringsorganisatie zal een belangrijke rol spelen in deze coördinatie. In Brabant zijn nog nauwelijks regelingen beschikbaar voor blauwe diensten. Regelingen voor blauwe diensten kunnen een belangrijke rol vervullen bij de realisatie van verdrogingsherstel van natuurgebieden en realisatie van waterberging. Wij ontwikkelen een regeling voor blauwe diensten die invulling geeft aan de behoefte en aansluit op de bestaande regelingen voor groene diensten. Indien mogelijk vervangen we bestaande regelingen voor groene diensten door een integrale regeling voor groenblauwe diensten.

Pakket 4: Verplaatsen, slopen en beëindigen

Door middel van de integrale zonering willen wij de intensieve veehouderij ruimtelijk sturen. Intensieve veehouderijbedrijven krijgen in de integrale zonering geen uitbreidingsmogelijkheden op plaatsen waar ze nadelige milieugevolgen hebben (de extensiveringsgebieden en delen van verwevingsgebieden). Op plaatsen waar de nadelige milieugevolgen het kleinst

zijn (op duurzame locaties in de landbouwontwikkelingsgebieden en duurzame locaties in verwevingsgebieden) bieden we veel ruimte. Een afwaartse beweging vanuit de extensiveringsgebieden wordt gestimuleerd door in deze zone gelegen bedrijven (financieel) te ondersteunen bij beëindiging of verplaatsing. Onder deze gebieden vallen extensiveringsgebieden met primaat natuur én overige extensiveringsgebieden, voor zover gelegen binnen de 250 m van voor verzuring gevoelige gebieden. Dit laatste in financiële samenwerking met gemeenten. De gemeenten nemen deze verantwoordelijkheid op zich voor verplaatsing van bedrijven vanuit de extensiveringszones rondom bebouwingsconcentraties. Daarnaast willen we ook andere typen bedrijven (zoals glastuinbouw) die in kwetsbare gebieden liggen (financieel) ondersteunen bij het beëindigen of verplaatsen. Ook toeristisch-recreatieve bedrijven geven in sommige gevallen aan te willen verplaatsen, omdat zij op hun huidige locatie, veelal in de EHS, geen uitbreidingsmogelijkheden hebben. We bevorderen dat de gebouwen die na beëindiging of verplaatsing vrij komen, gesloopt worden om het landschapsbeeld te verbeteren en de verstening van het buitengebied tegen te gaan. In de extensiveringsgebieden rondom bebouwingsconcentraties bieden we ruimte voor hergebruik van de voormalige agrarische bedrijfslocaties.

Voor dit pakket zijn de volgende instrumenten beschikbaar of in ontwikkeling:

- Verplaatsing Intensieve Veehouderij (VIV). Voor de ondersteuning van verplaatsingen is de Verplaatsingsregeling Intensieve Veehouderij (VIV) in het leven geroepen. Er kan een financiële ondersteuning gegeven worden wanneer een bedrijf bij openstelling van het project zoals bedoeld in artikel 3 van de beleidsregeling Verplaatsing Intensieve Veehouderijen, in het vigerende (ontwerp) reconstructieplan gelegen is in een extensiveringsgebied met het primaat natuur. Indien het bedrijf anderszins in een extensiveringsgebied ligt op een afstand kleiner dan 250 meter tot een voor verzuring gevoelig gebied ingevolge de Wet Ammoniak en Veehouderij, is deelname aan het project mogelijk mits bij aanmelding uit een schriftelijke verklaring van een derde partij (zoals een gemeente of eigenaar van een stankgevoelig object) blijkt dat deze partij een substantiële bijdrage wil leveren aan de door de provincie Noord-Brabant te betalen koopsom en deze bereidheid effectief maakt en gestand doet gedurende de looptijd van het project. Voorts wordt de VIV in die zin aangepast dat bedrijven zoals bedoeld in § 11.6.1 ad b. onder “Toekenning van bouwblokken”, sub 8, zich ook kunnen aanmelden voor de VIV. De achterblijvende stallen in de extensiveringsgebieden moeten worden gesloopt om de verstening van het landschap tegen te gaan. De kosten van het slopen worden vergoed in het kader van het verplaatsingsproject. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 50 verplaatsingen (circa € 40 mln). De provincie vraagt het Rijk ook gelden voor verplaatsing beschikbaar te stellen.
- Beëindigingsregeling. Naast geld voor verplaatsing komt er geld beschikbaar voor beëindiging van intensieve veehouderijbedrijven. Voor intensieve veehouderijen, die zijn gelegen in de gebieden en waarvoor de voorwaarden gelden zoals omschreven onder punt 1, die niet willen verplaatsen maar beëindigen, kunnen zich aanmelden voor een beëindigingsregeling. Hierbij wordt zowel een vergoeding voor het doorhalen van de dierrechten als een vergoeding voor de sloop van de leegkomende stallen (ter voorkoming van verstening van het landschap) verstrekt. In de jaren 2005-2007 heeft de provincie budget beschikbaar voor circa 75 beëindigingen (circa € 12,5 mln);
- Ruimte voor Ruimte. Intensieve veehouderijbedrijven die niet in aanmerking kunnen komen of willen komen voor de beëindigingsregeling kunnen bij beëindiging gebruik maken van de bestaande ‘ruimte voor ruimte’-regeling. In deze regeling worden de kosten van sloop van stallen gedragen door het bouwen van woningen. Bedrijven krijgen dan géén vergoeding voor het moeten doorhalen van de dierrechten. Deelname aan de Ruimte voor ruimteregeling staat ook open voor intensieve veebedrijven buiten extensiveringsgebieden en is vooral aan de orde wanneer bedrijven hun locatie of andere percelen

- hebben op een plaats waar, conform het Streekplan 2002, woningbouw in het kader van Ruimte voor Ruimte mogelijk is (in de regel aansluitend aan bestaande bebouwing);
- Sloopregeling. De sloop van agrarische bebouwing die vrij komt door verplaatsing en beëindiging is in de verplaatsings- en beëindigingsregelingen opgenomen. Onafhankelijk daarvan staat ook agrarische bebouwing leeg. Wij zijn voornemens een subsidieverordening in te stellen waarin de kosten voor de sloop van overbodige agrarische bebouwing in het buitengebied (deels) vergoed wordt, onafhankelijk van de verplaatsings- en beëindigingsregelingen;
 - OntwikkelingsBureau Intensieve Veehouderij (OBIV). Om de intensieve veehouderijbedrijven die willen verplaatsen uit een extensiveringsgebied te begeleiden, is de OBIV (voorheen OMIV) opgericht. De OBIV ondersteunt gemeenten bij de ontwikkeling van landbouwontwikkelingsgebieden. Ook worden agrarische ondernemers, die overwegen om tot bedrijfsverplaatsing te komen, hierbij ondersteunt;
 - Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij (TOM). Voor de glastuinbouw geldt dat bedrijven soms nu niet op de beste plekken zijn gelegen (EHS, GHS en AHS-landschap). De Tuinbouw Ontwikkelings Maatschappij ondersteunt de verplaatsing van glastuinbouwbedrijven door het ontwikkelen van duurzame projectlocaties;
 - Verplaatsing toeristisch-recreatieve bedrijven. We onderzoeken de mogelijkheden voor herstructurering van toeristisch-recreatieve bedrijven in kwetsbare gebieden.

Pakket 5: nieuwe economische dragers en leefbaarheid

Een van onze prioriteiten is het oplossen van de problematiek van de kernrandzone.

Knelpunten zijn er ten aanzien van het voorzieningsniveau in de kleine kernen, uitloopmogelijkheden vanuit de kernen, ontwikkeling van agrarische activiteiten c.q. andere economische dragers gericht op de kernen (zorgactiviteiten, boerderijwinkels), toeristisch-recreatieve ontwikkelingen, stankoverlast, mogelijkheden voor woningbouw in relatie met stankproblematiek en ontwikkeling van landschappelijke kwaliteit van de kernrand.

Hiertoe zijn de volgende instrumenten beschikbaar:

- Innovatieplatform Duurzame Meierij (IDM). Het IDM helpt bij het initiëren van lokale projecten ter verbetering van de sociale en economische structuur. In het IDM wordt de regionale kennis van dit thema gebundeld. Het SEP zet in op innovatie en kennisontwikkeling;
- Inzet van een streekmanager. Deze heeft een belangrijke taak bij het initiëren van lokale projecten ter verbetering van de sociaal economische structuur. de streekmanager levert een bijdrage aan de regionale kennis van dit thema en zet in op innovatie en kennisontwikkeling;
- Dorpsontwikkelingsplannen. In een dorpsontwikkelingsplan wordt vanuit de reconstructiedoelen, de lokale ruimtelijke problematiek (wat voor problemen zijn er in het betreffende dorp en de omgeving?) en de lokale sociale agenda (waaraan hechten de bewoners het meeste belang?) een lokaal toegespitst programma opgesteld, met (integrale) projecten die bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en nieuwe inkomensmogelijkheden voor agrariërs (beleid ten aanzien van Voormalige Agrarische Bedrijfsgebouwen). Het dorpsontwikkelingsplan wordt gezamenlijk opgesteld en uitgevoerd door bewoners, gebruikers en overheden. Iedere partij draagt vanuit zijn eigen rol bij aan de uitvoering. Door de gezamenlijke en integrale aanpak kunnen problemen opgelost worden die door een individuele of sectorale aanpak niet of veel minder snel opgelost zouden kunnen worden. Vooral het proces waarlangs het dorpsontwikkelingsplan tot stand komt (via ‘dialoge’) is bepalend voor het succes van het instrument. Tot op heden is er weinig ervaring met een dergelijk proces. Dit instrument behoeft daarom nog verdere ontwikkeling. Er worden niet alleen voor dorpen ontwikkelingsplannen gemaakt. Ook ontwikkelingsplannen voor bebouwingsclusters en stad-landplannen vallen hieronder, omdat hier dezelfde doelstellingen spelen;
- AGRO & Co. Dit is een ontwikkelingsmaatschappij die vooral proces- en product-

innovatie wil faciliteren. Daarnaast is financiële ondersteuning mogelijk, bijvoorbeeld voor omschakelende agrariërs;

- Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven. Wij hebben het initiatief genomen voor een Brabants platform voor Duurzaamheidsinitiatieven. Vanuit het platform wordt één Brabantse Duurzaamheidsagenda opgesteld. Diverse bestaande provinciale programma's gaan daarin samenwerken zoals 'Actie Brabant Duurzaam' en 'Leren Voor een Duurzame Samenleving' (deels een Rijksprogramma). In het kader van de duurzaamheidsagenda worden concrete projecten die passen in de Telosdriehoek en uitgevoerd worden door allianties van partijen (bedrijfsleven, overheden, maatschappelijke organisaties), geïnitieerd en medegefinancierd.

10.4.2 Nieuwe instrumenten

In de praktijk komt het te vaak voor dat het geld dat beschikbaar is binnen bestaande regelingen niet volledig wordt benut. Tegelijk zijn er goede projecten en projectideeën die niet van de grond komen door gebrek aan geld. Hiervoor zijn twee oorzaken te benoemen. De huidige financiële regelingen zijn vaak star. Ze hebben een veelheid aan criteria, waardoor het soms bijna onmogelijk is om de projectaanvraag zo in te dienen, dat deze binnen de regeling past. Om alle goede projecten en projectideeën van de grond te krijgen, willen wij meer samenhang brengen in de inzet van bestaande instrumenten. Daarnaast willen we waar nodig nieuwe instrumenten ontwikkelen.

Wij onderzoeken concreet de mogelijkheden voor nieuw instrumentarium met betrekking tot blauwe diensten, verplaatsing van recreatiebedrijven en sloop van leegstaande (agrarische) bedrijfsgebouwen. Daarnaast willen we samenwerkingsverbanden aangaan met marktpartijen, via publiek-private samenwerkingsconstructies. De ervaringen die hiermee in het verleden zijn opgedaan (OBIV, TOM, ORR (Ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte)), willen we hierbij optimaal benutten.

10.5 Bestuursovereenkomsten

De problemen in de reconstructiegebieden zijn zo complex dat samenwerking van alle betrokken overheden noodzakelijk is. Daarom bepaalt de Reconstructiewet (artikel 14, lid twee) dat bij het reconstructieplan een bestuursovereenkomst gesloten wordt tussen Gedeputeerde Staten en de besturen van de betrokken gemeenten en waterschappen.

Om de betrokkenheid van de verschillende partijen tijdens de uitvoering te waarborgen is op 10 november 2004 een vervolgovereenkomst met de waterschappen gesloten. Met de gemeenten wordt op 5 juli 2005 een vervolgovereenkomst gesloten. In deze overeenkomsten worden de afspraken ten aanzien van de taken en verantwoordelijkheden bij het realiseren van de uitvoeringsprojecten, de kostenverdeling, het flankerend beleid e.d. meer in detail vastgelegd. De overeenkomsten hebben het karakter van een inspanningsverplichting voor de realisatie van het plaatselijke uitvoeringsprogramma.

10.6 Communicatie

Het realiseren van de ambities en succesvol uitvoeren van de voorgenomen projecten en maatregelen staat of valt met een goede communicatiestrategie en -aanpak. Deze communicatie-aanpak is in voorbereiding, samen met onze uitvoeringpartners in de streek. Daarbij maken wij tevens afspraken over de organisatie van de communicatie en de inzet van instrumenten, middelen en mensen.

Hierbij zijn de volgende punten van belang:

- Heldere boodschappen, zowel wat betreft het doel en de meerwaarde van het reconstructieproces in de Meierij als wat betreft de maatregelen en projecten die de streek onderneemt om de ambities te realiseren;
- Het uitdragen van successen, geslaagde projecten en ambities die zijn gerealiseerd;
- Transparantie in het totale proces van voorbereiding, besluitvoering, uitvoering en evaluatie van projecten en maatregelen. En:
- Investerings in instrumenten, zoals:
 - goed toegankelijke, professionele loketfuncties;
 - functioneel gebruik van websites (internet);
 - nieuwsbrieven;
 - informatiebijeenkomsten;
 - ondersteunend materiaal in de vorm van brochures e.d. over financiële regelingen, succesvolle voorbeelden, instanties en organisaties waarop voor ondersteuning een beroep kan worden gedaan;
 - communicatiemateriaal waarvan de verschillende partners gebruik kunnen maken;
 - persartikelen in regionale bladen en in huis-aan-huis bladen.

10.7 Monitoring

Het is gebruikelijk om bij een Milieueffectrapport een aanzet te geven voor een evaluatie- en monitoringsprogramma. Dit gebeurt om na te gaan of de daadwerkelijk optredende effecten overeenstemmen met de voorspelde (milieu-)effecten. In de factsheets (zie CD-ROM) is per beoordelingscriterium een aanzet gegeven tot een evaluatie- en monitoringsmethode in relatie tot het nagestreefde doelbereik.

Binnen de provincie wordt een monitoringssysteem opgezet gericht op het uitvoeringsproces, de prestaties en de (beleids-)effecten die te verwachten zijn. De in het MER gehanteerde beoordelingscriteria worden geïntegreerd in het monitoringssysteem.

Dit monitoringssysteem wordt aangeduid als Management Informatie Systeem (MIR). Dit is feitelijk een systeem van proces- en prestatie-monitoring. Met behulp hiervan is het mogelijk om:

- de hoofdfasen van een project te volgen en de planning te bewaken (*procesmonitoring*). Bovendien worden knelpunten geregistreerd;
- de in het uitvoeringsprogramma geprogrammeerde prestaties/kosten/financiering te vergelijken met de daadwerkelijk beschikte én gerealiseerde prestaties/kosten/financiering vanuit die projecten. Op die manier wordt bewaakt of hetgeen geprogrammeerd wordt ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd (*prestatie-monitoring*);
- de ontwikkeling ten opzichte van de nulsituatie te monitoren. Hiermee wordt de invloed van de autonome ontwikkeling op de prestaties zichtbaar gemaakt (inclusief die van projecten die niet in de database zijn opgenomen);
- de uitputting van subsidieregelingen te volgen.

De *effectmonitoring* (huidige situatie, geplande effecten en reële effecten) zal in 2005 verder worden uitgewerkt. Via het MIR kunnen de effecten worden gekoppeld aan de onderliggende prestaties.

Rapportages

De gegevens uit het MIR staan in principe ter beschikking van alle bij het reconstructieproces betrokken partners. Ze kunnen gebruikt worden ten behoeve van de verantwoordingsrapporta-

ges die conform de Reconstructiewet minimaal eenmaal in de twee jaar moeten worden opgesteld. Daarnaast bevat het MIR bijvoorbeeld gegevens ten behoeve van de jaarverslagen van de reconstructiecommissie, projectoverzichten en stand van zaken van de uitvoering.

De provincie presenteert de monitorresultaten in de vorm van rapporten en waar mogelijk ook in de vorm van kaartbeelden. Analyse van de gegevens, conclusies en aanbevelingen dienen de doelgroepen zelf te maken. Wij zullen met de reconstructiecommissie afspraken maken over het verstrekken van gegevens uit het MIR.

Relatie met evaluatie

De reconstructieplannen worden na 4 jaar geëvalueerd. Dat gebeurt op basis van te zijner tijd vast te stellen “evaluatietermen”. Op basis van de evaluatieresultaten worden de plannen bijgesteld.

Het verschil tussen evaluatie en monitoring is dat de resultaten van de monitoring kunnen en moeten leiden tot verbetering van de **uitvoering** van het plan. Het plan zelf wijzigt niet. Evaluatieresultaten leiden in het algemeen wél tot bijstelling van het plan. Uiteraard zal de evaluatie gebruik maken van de informatie uit de MIR, daarnaast kan ook andere informatie verzameld worden.

11 Juridische aspecten

Op 1 april 2002 is de Reconstructiewet concentratiegebieden (Rcw) in werking getreden (staatsblad 2002, 115), met uitzondering van de artikelen 49 tot en met 97 (herverkaveling) waarvoor een latere inwerkingtreding is voorzien. Deze concentratiegebieden zijn aangewezen in de Wet herstructurering varkenshouderij (staatsblad 1998,236). Het betreft het concentratiegebied Zuid (delen van de provincies Noord-Brabant en Limburg) en het concentratiegebied Oost (delen van de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht). In Brabant is de gehele provincie aangewezen met uitzondering van West-Brabant, waar geen grote concentraties van intensieve veehouderijbedrijven zijn.

De Reconstructiewet bepaalt dat Provinciale Staten per reconstructiegebied een reconstructieplan vaststellen, waarin zij aangeven welke doelen worden nagestreefd, welke maatregelen daarvoor worden genomen en op welke manier de reconstructie vervolgens uitgevoerd zal worden. De uitvoering van het plan vindt plaats binnen een termijn van 12 jaar.

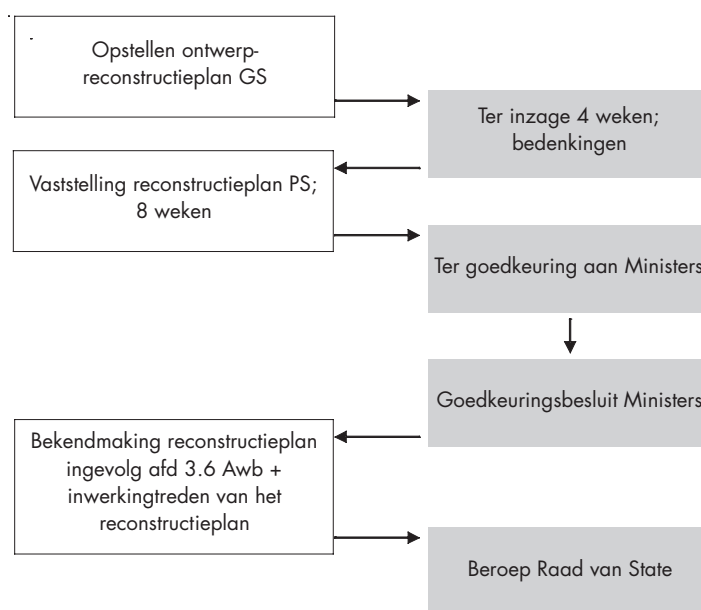
In dit hoofdstuk worden de verschillende juridisch aspecten van het reconstructieplan belicht, te beginnen met de wettelijke status, de verschillende planvormen en de procedure van het plan. Vervolgens komen enkele bijzondere onderwerpen aan de orde.

11.1 Procedure van het reconstructieplan en MER

Zoals eerder aangegeven kan het reconstructieplan ingrijpende consequenties hebben. Om die reden moet vóór de vaststelling van het reconstructieplan de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure van de Algemene wet bestuursrecht worden gevolgd. Paragraaf 3.5.6. van de Algemene wet bestuursrecht is van toepassing, met dien verstande dat de termijn voor het indienen van bedenkingen vier weken bedraagt. De vaststellingsprocedure is in figuur 11.1 schematisch weergegeven. Voorafgaand aan deze procedure heeft de reconstructiecommissie van het betreffende gebied een conceptreconstructieplan/MER opgesteld. Dit conceptplan is besproken in en met de streek door middel van de streekcentraalbijeenkomsten.

Het ontwerpreconstructieplan is gebaseerd op het advies van de reconstructiecommissie in de vorm van het zogenaamde tweede conceptreconstructieplan/MER. Het ontwerpreconstructieplan wordt vier weken ter inzage gelegd en een ieder kon gedurende deze termijn bedenkingen indienen bij Gedeputeerde Staten. Het college heeft vervolgens een afgewogen voorstel aan Provinciale Staten gedaan met betrekking tot de ingediende bedenkingen en de vaststelling van het reconstructieplan. Het vastgestelde reconstructieplan is vervolgens door de ministers van VROM en LNV goedgekeurd. Na goedkeuring van de Ministers is het reconstructieplan onverwijld bekendgemaakt. Het reconstructieplan treedt door deze bekendmaking in werking. Hierna staat voor een belanghebbende beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

De vaststelling van het reconstructieplan door provinciale Staten is een besluit waarvoor een milieueffectrapportage moet worden uitgevoerd. Deze plicht is verankerd in het Besluit milieueffectrapportage 1994. Het milieueffectrapport vormt dan ook een onderdeel van het onderhavige reconstructieplan.

Figuur 11.1 Vaststellingsprocedure

11.2 Wijziging van het reconstructieplan

Gezien de duur van het reconstructieproces is het mogelijk dat toekomstige ontwikkelingen aanleiding geven tot het wijzigen van het reconstructieplan. Gedeputeerde Staten bezien elke vier jaar of het reconstructieplan gewijzigd zou moeten worden (artikel 12 lid 2). Ook het Rijk kan tussentijds om wijziging van het plan verzoeken, als daar zwaarwegende redenen voor zijn. Voor een wijziging van het plan geldt de procedure zoals in de vorige paragraaf beschreven is.

11.3 Uitwerking van het reconstructieplan

11.3 ↔ 6.3

In de praktijk zal het niet mogelijk zijn om voor alle wensen en doelstellingen direct maatregelen te formuleren. De wet biedt daarom de mogelijkheid om het reconstructieplan nader uit te werken. In het reconstructieplan moet daartoe echter wel een basis gelegd worden. Artikel 18 van de Reconstructiewet spreekt in dit verband van “met inachtneming van in het plan vervatte regelen”.

Een uitwerking van het reconstructieplan (URP) geeft voor een deel van het reconstructiegebied of voor een bepaald thema een invulling van die “regelen” (hoofddlijnen) in concrete maatregelen en voorzieningen. Het opstellen van een uitwerking is verplicht, als er sprake is van herverkaveling van gronden.

Een uitwerking van het reconstructieplan doorloopt dezelfde procedure als het reconstructieplan (zie § 11.2). Dit betekent dat het plan dient te worden vastgesteld door PS en daarna goedgekeurd door de ministers van LNV en VROM.

11.3.1 Lopende landinrichtingsprojecten

In de Reconstructiewet (artikel 97) is een overgangsregeling voor lopende landinrichtingsprojecten opgenomen. Landinrichtingsprojecten in uitvoering waarvoor de richtlijnen ten behoeve van het Plan van toedeling zijn vastgesteld, worden voortgezet binnen het wettelijk kader van de huidige Landinrichtingswet. Landinrichtingsprojecten waarvoor nog geen richtlijnen voor het plan van toedeling zijn vastgesteld worden uitgevoerd volgens de bepalingen van de Reconstructiewet.

De landinrichtingsproject Sint-Oedenrode gaan verder onder de werking van de Landinrichtingswet. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen de landinrichtingscommissie en de reconstructiecommissie over hoe de doelen het best gerealiseerd kunnen worden.

Voor het Landinrichtingsproject de Leijen is er geen basis meer voor het opnieuw instellen van de commissie, de werkzaamheden worden volledig geïntegreerd in reconstructie. We willen de mensen, die in kader van de Leijen actief waren en veel kennis over en contacten in het gebied hebben, een plek geven binnen het reconstructieproces. In het kader van de uitvoeringsorganisatie zullen we in samenspraak met de landinrichtingscommissieleden bekijken hoe we dit het beste kunnen vormgeven.

11.3.2 Planuitwerking en herverkaveling

Het reconstructieplan moet op sommige onderdelen nog nader uitgewerkt worden, voordat met de uitvoering aan de slag kan worden gegaan.

Dit betreft onder andere de gebieden waar inzet van het instrument herverkaveling wordt beoogd. Voor deze gebieden wordt een planuitwerking (URP=uitwerking van het reconstructieplan) gemaakt. In ons gebied hebben we voorlopig nog geen uitwerkingen voor herverkaveling. We willen ons eerst inzetten voor grondverwerving. Als we voldoende grond hebben, dan bekijken we of we onze doelstellingen door wettelijke herverkaveling of kavelruil kunnen realiseren. Indien we kiezen voor wettelijke herverkaveling, dan zullen we een uitwerking van het reconstructieplan maken.

De uitwerkingen doorlopen dezelfde procedure als dit reconstructieplan en maken na vaststelling onderdeel uit van dit reconstructieplan.

11.4 Juridische aspecten van de uitvoering

Artikel 31 van de wet bepaalt dat Gedeputeerde Staten per reconstructiegebied een uitvoeringsprogramma vaststellen. Dit is het zogenaamde regionaal uitvoeringsprogramma (RUP). Een uitvoeringsprogramma bevat een opsomming van activiteiten die zullen worden uitgevoerd om de doelstellingen van het reconstructieplan te kunnen realiseren. Op basis van dit uitvoeringsprogramma worden er afspraken gemaakt tussen Rijk en provincie over de financiering van de uitvoering. Ten minste eenmaal in de twee jaar bekijken Gedeputeerde Staten of het regionaal uitvoeringsprogramma gewijzigd moet worden.

De wet kent ook een aantal juridische instrumenten om de doelstellingen van het plan te realiseren. Deze worden in deze paragraaf beschreven. Daarnaast wordt wanneer individuele belangen in het geding zijn flankerend beleid ingezet. Flankerend beleid wordt beschreven in hoofdstuk 12.

11.4.1 Planologische doorwerking

Een uitgangspunt van de Reconstructiewet is, dat bij de totstandkoming van een reconstructieplan alle ruimtelijk relevante aspecten van de reconstructie integraal zijn afgewogen. Daarom

biedt de Reconstructiewet de mogelijkheid om in het reconstructieplan te bepalen dat de keuzes, die in het plan zijn gemaakt voor bepaalde, als zodanig aangewezen gebieden, bepalend zijn voor de ruimtelijke plannen van provincie (Streekplan) en gemeenten (bestemmingsplan). Dit wordt aangeduid met de term doorwerking. In §11.5 komt de doorwerking naar het Streekplan aan bod. In §11.6 wordt de doorwerking naar het bestemmingsplan behandeld. Daarnaast is ook de verhouding tussen het reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium van belang. Dit komt in §11.4.4. aan de orde.

11.4.2 Verbod artikel 36; handelingen strijdig met reconstructie

Het ter inzage leggen van een ontwerpreconstructieplan brengt bepaalde rechtsgevolgen met zich mee. Ingevolge art 36 lid 1 Rcw is het vanaf dat moment verboden handelingen te verrichten met betrekking tot onroerende zaken, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren. Dit verbod duurt voort totdat het reconstructieplan voor die onroerende zaken verwezenlijkt is. Gedeputeerde Staten kunnen op verzoek voor dergelijke handelingen ontheffing verlenen. Als er inderdaad sprake is van een ernstige belemmering ligt het niet voor de hand dat Gedeputeerde Staten die ontheffing zullen verlenen.

Het gaat hier om feitelijke handelingen waarvoor geen vergunning nodig is. Een bijvoorbeeld: het planten van meerjarige gewassen op percelen waarvoor in het reconstructieplan een geheel andere functie is voorzien, bijvoorbeeld in de recreatieve sfeer. Een ander voorbeeld is het verrichten van handelingen die een beoogd waterbergingsgebied minder geschikt maken voor waterberging.

Eventuele schade die ontstaat doordat men bepaalde handelingen niet meer mag uitvoeren moet gezien worden als schade als gevolg van de reconstructie en valt derhalve onder artikel 30 Rcw zodat een dergelijke claim ingediend moet worden bij Gedeputeerde Staten.

11.4.3 Coördinatie van besluitvorming artikel 39 e.v.

Een aantal activiteiten in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan is vergunningplichtig op grond van sectorale wetgeving. Het meest in het oog springende voorbeeld hiervan is wel de milieuvergunning voor een te verplaatsen veehouderij. Maar ook zijn vaak bouw- en aanlegvergunningen van de gemeenten en peilbesluiten van de waterschappen zijn vaak nodig om de uitvoering gestalte te kunnen geven. De Reconstructiewet bevat hiervoor een procedurele coördinatie-regeling. GS kunnen op basis van de wet een voortvarende uitvoering van de reconstructie bevorderen door de voorbereidings- en besluitvormingsprocedures in de tijd op elkaar af te stemmen. Let wel, het gaat hier enkel om een procedurele afstemming, niet om een inhoudelijke. De initiatieven om te komen tot een gecoördineerde behandeling kunnen komen van betrokken bestuursorganen of een of meerdere aanvragers van besluiten. Ook in het geval er alleen nog maar sprake is van een voornemen voor een aanvraag kunnen GS een gecoördineerde voorbereiding bevorderen.

11.4.4 Relatie reconstructieplan en het waterschapsinstrumentarium

In aansluiting op en ter uitvoering van het reconstructieplan zal de waterhuishouding in een aantal gevallen worden gewijzigd. Op die wijzigingen is het waterschapsinstrumentarium van toepassing. De Reconstructiewet heeft geen doorwerking naar het waterschapsinstrumentarium zodat bedoeld instrumentarium volledig van kracht blijft naast de regelgeving opgenomen in de Reconstructiewet. Dit heeft tot gevolg dat in het kader van de uitvoering van het reconstructieplan het waterschap:

- aan derden ontheffingen verleent/ weigert voor ingrepen in de waterhuishouding;
- zelf besluiten tot wijziging van de waterbeheersing neemt voor die projecten waar het

- waterschap zelf tot aanpassing van de waterhuishouding overgaat;
 - waar nodig de waterschapskeur afstemt op de beoogde wijzigingen.
- Het kan natuurlijk wel zo zijn dat in het reconstructieplan al wordt aangegeven welke doelstelling bereikt moet worden. Als dit het geval is, is het reconstructieplan bepalend en dat heeft weer zijn weerslag op een aspect als planschade.

11.4.5 Relatie reconstructieplan met Streekplan en Uitwerkingsplannen

Het reconstructieplan is vastgesteld op basis van het bepaalde in de Reconstructiewet. Ingevolge deze wet wordt in een reconstructieplan beleid ontwikkeld (artikel 11) ter bevordering van een goede ruimtelijke structuur, in het bijzonder met betrekking tot landbouw, natuur, bos, landschap, recreatie, water, milieu en infrastructuur, alsmede ter verbetering van een goed woon-, werk- en leefklimaat en van de economische structuur. Het reconstructieplan is daarmee een nieuwe rechtsfiguur waarin op regionaal niveau beleidskeuzen en uitgangspunten van beleid worden neergelegd over de meest wenselijke ruimtelijke structuur in een gebied naast het instrumentarium dat al een basis heeft in de Wet op de Ruimtelijke Ordening, zoals het Streekplan. Hierdoor fungeert het reconstructieplan naast het Streekplan als toetsingskader voor de beoordeling van ruimtelijke plannen en zullen ook gemeenten initiatieven moeten beoordelen aan de hand van de uitgangspunten van zowel Streekplan als reconstructieplan. Voorgaande is slechts anders voor die delen die zijn aangewezen als rechtstreeks doorwerkend naar Streekplan of bestemmingsplan, zoals verwoord in paragrafen 11.5 en 11.6. Naast ruimtelijk beleidskader zijn in het reconstructieplan concrete uitvoeringsmaatregelen opgenomen op diverse terreinen; deze concrete maatregelen en voorzieningen hebben geen rechtstreeks planologisch gevolg en hoeven daartoe ook niet te leiden. Daarnaast zijn inmiddels uitwerkingsplannen van het Streekplan vastgesteld waarin de gewenste verstedelijkingsrichting met betrekking tot wonen en werken voor de komende periode is aangegeven. Hiertoe zijn in de uitwerkingsplannen gebieden aangeduid waarbinnen transformatie naar stedelijk gebied afweegbaar is. Juist ten aanzien van deze gebieden waar transformatie afweegbaar is, bestaat er een overlap met het reconstructieplan. De integrale zoneringsuit het reconstructieplan is afgestemd op de voor transformatie afweegbare ruimten in de uitwerkingsplannen voor zover daarin concreet is voorzien in een verstedelijkingsopgave tot 2015 (in tekst en/of plankaarten). Dit heeft er in ieder geval toe geleid dat binnen deze gebieden geen landbouwontwikkelingsgebied is aangewezen.

11.5 Doorwerking naar het Streekplan

In februari 2002 hebben Provinciale Staten het Streekplan Brabant in balans vastgesteld. In dit Streekplan is al een duidelijke relatie gelegd met de reconstructie. Dit is bijvoorbeeld gebeurd in Bijlage 2: “Streekplan en revitalisering landelijk gebied”. Hierin wordt verwezen naar de “Hoofddijnen Provinciale Uitgangspunten Reconstructie Zandgronden” van 1999 en de nota “Reconstructie aan zet; Koepelplan Reconstructie Zandgronden” van juni 2001. Bij het opstellen van het onderhavige reconstructieplan is het Streekplan als uitgangspunt genomen. Desondanks hebben zich bij het opstellen van de gewenste ruimtelijke indeling van het reconstructiegebied enkele ontwikkelingen aangediend, die noodzaken tot afwijken van het geldend Streekplan.

De Reconstructiewet maakt het mogelijk om in een reconstructieplan af te wijken van het Streekplan. In dat geval, geldt de vaststelling van het reconstructieplan op grond van artikel 11 lid 5 en artikel 16 Rcw voor deze onderdelen van rechtswege als een herziening van het Streekplan. Er is geen afzonderlijk besluit van Provinciale Staten meer nodig op grond van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO).

Hoewel de Reconstructiewet hierin niet voorziet, is de Provinciale Planologische Commissie vanwege de ruimtelijke impact van het reconstructieplan in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de belangrijkste ruimtelijke elementen van het plan.

Op de volgende onderdelen geldt dit reconstructieplan als een herziening van het Streekplan Brabant in balans:

- Ten aanzien van de integrale zonering voor de intensieve veehouderij betreft het de volgende onderdelen:
 - Het aanwijzen van landbouwontwikkelingsgebied in GHS-landbouw en AHS-landschap;
 - Het plaatselijk begrenzen van een deel van de kernrandzone als verwevingsgebied.
 - Het plaatselijk begrenzen van de zone tussen 220 en 250 meter rondom A-gebieden als verwevingsgebied.
 - Het rekenen van nertsenhouderijen tot de intensieve veehouderij.
 - In alle overige gevallen waarbij in het reconstructieplan ten aanzien van het agrarisch vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij afwijkende mogelijkheden worden geboden ten opzichte van het Streekplan 2002.
- Het aanwijzen van het concreet begrensde waterbergingsgebied alsmede de op plankaart 1 in afwijking van het Streekplan aangewezen zoekgebieden regionale waterberging 2050 Streekplan.
- De begrenzing van de RNLE'n voorzover daarbij is afgeweken van de kaders die het Streekplan 2002 daarvoor geeft.
- Het aanwijzen van een accentgebied boom- en vaste plantenteelt tussen Dongen en Kaatsheuvel waar nieuwvestiging van verplaatsende boom- en vaste plantenteeltbedrijven onder voorwaarden mogelijk is.
- Het naar het oosten verschuiven van het vestigingsgebied voor de glastuinbouw ten noord-oosten van Dongen en het wijzigen van het gebied ten westen van Dongen van vestigingsgebied in doorgroeigebied.

11.6 Doorwerking naar bestemmingsplannen

De Reconstructiewet (Rcw) gaat ervan uit dat het instrumentarium van de Wet op de Ruimtelijke Ordening ook in relatie tot reconstructieplannen het uitgangspunt blijft vormen en dat de in artikel 27 van de Rcw opgenomen regeling van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid als sluitstuk dient. Een sluitstuk om te bereiken dat ontwikkelingen, die gewenst zijn ten behoeve van de uitvoering van het plan, op een procedureel betrekkelijk eenvoudige manier kunnen worden gerealiseerd maar dat daarnaast ook ontwikkelingen, die niet passen in het reconstructieplan, kunnen worden tegengegaan. Dit alles in afwachting van de noodzakelijke aanpassing van bestemmingsplannen.

Deze vorm van doorwerking betekent dat in het kader van een reconstructieplan voor deze onderdelen een volledige planologische afweging wordt gemaakt, die bepalend is voor het gemeentelijk beleid. Het instrument is vooral bedoeld om activiteiten, die gericht zijn op het verwezenlijken van het plan en die expliciet in het plan zijn voorzien - "ter uitvoering van"- op een procedureel eenvoudige wijze te kunnen realiseren. Bijvoorbeeld inrichtingsmaatregelen als opgenomen in artikel 11 lid 4 Rcw. Verder biedt het instrument de mogelijkheid om ontwikkelingen tegen te gaan, die in strijd zijn met het reconstructieplan.

De doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid op grond van artikel 27 Rcw omvat de volgende elementen:

1. Doorwerking vindt alleen plaats voor de in het reconstructieplan (of een latere wijziging of uitwerking) als zodanig aangeduide gebieden. Er is geen nader besluit nodig om de doorwerking te realiseren.
2. Het reconstructieplan geldt als voorbereidingsbesluit in de zin van artikel 21 WRO waardoor ongewenste ontwikkelingen kunnen worden voorkomen. Er ontstaat een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het geldend bestemmingsplan. Ook ontstaat er een aanhoudingsplicht voor aanvragen voor een aanlegvergunning.
3. Een reeds bestaande aanhoudingsplicht op grond van een gemeentelijk voorbereidingsbesluit of een in procedure gebracht bestemmingsplan geldt niet voor aanvragen voor projecten ter uitvoering van een reconstructieplan.
4. Bij strijd tussen een reconstructieplan en een geldend bestemmingsplan geldt het reconstructieplan als vrijstellingsbesluit ex artikel 19 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening voor (bouw)werken, die voortvloeien uit het reconstructieplan.
5. Een op grond van een gemeentelijk besluit bestaande aanlegvergunningplicht geldt niet voor werken en werkzaamheden ter uitvoering van een reconstructieplan.
6. Bij strijd tussen een reconstructieplan en een leefmilieuverordening (Wet stads- en dorpsvernieuwing), blijven de voorschriften van de leefmilieuverordening buiten toepassing.

Dit is dus een behoorlijk ingrijpende regeling, die sterk afwijkt van de gewone regeling in de Wet op de Ruimtelijke Ordening. Dit ingrijpend karakter wordt nog geaccentueerd doordat artikel 29 lid 3 van de Reconstructiewet bepaalt, dat er geen bedenkingen kunnen worden ingediend en dat er ook geen beroep mogelijk is tegen die onderdelen van een bestemmingsplan, die voortvloeien uit een bekendgemaakt reconstructieplan. Wanneer in een reconstructieplan artikel 27 van toepassing is verklaard, is er voor dat onderdeel sprake van een duidelijke keuze waartegen in het kader van het reconstructieplan volledige rechtsbescherming openstaat. Het zou een doublure zijn indien vervolgens in het kader van het bestemmingsplan de keuze uit het reconstructieplan weer ter ten principale en zelfs tot en met de Afdeling bestuursrecht-spraak ter discussie gesteld zou kunnen worden.

Omdat de geldende bestemmingsplannen in de meeste gevallen nog niet in overeenstemming zijn met dit reconstructieplan en de aanpassing veelal nog enige tijd op zich zal laten wachten, verklaren wij artikel 27 van de wet van toepassing op de volgende onderdelen van dit plan:

- de begrenzing en werking van de landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden (ofwel: de integrale zonerings voor de intensieve veehouderij);
- de begrenzing en werking van bestaande inundatiegebieden en de in te richten waterbergingsgebieden;
- de begrenzing en werking van de natte natuurparels en de 500 meter zones daaromheen
- de begrenzing en werking van de beekherstelgebieden.

Op plankaarten 1 en 2 is dienaangaande duidelijk aangegeven welke onderdelen rechtstreeks doorwerken. Voorts werkt het geformuleerde beleid in paragraaf 11.6.1, 11.6.2, 11.6.3 en 11.6.4 rechtstreeks door, behoudens voor zover expliciet is aangegeven dat een onderdeel van rechtstreekse werking is uitgesloten. Indien de rechtstreekse werking is uitgesloten, is medewerking aan initiatieven die passen binnen het geformuleerde beleid slechts mogelijk nadat daarvoor een separate procedure is gevolgd.

Gelet op de doelstelling en de tekst van de Reconstructiewet is de voorbereidingsbescherming die volgt uit artikel 27 alleen van toepassing op aanvragen die betrekking hebben op de rechtstreeks (door)werkende delen van het plan. Hieruit volgt dat de voorbereidingsbescherming, respectievelijk aanhoudingsplicht, uitsluitend betrekking heeft op een bouwaanvraag die betrek-

king heeft op de intensieve veehouderij. Voor andere bouwaanvragen geldt dat dus niet. Voorgaande geldt ook voor die gebieden waarin nadere aanlegvergunningplichten zijn opgenomen. Alleen voor de specifiek genoemde werkzaamheden geldt een voorbereidingsbescher-
ming.”

Planologische doorwerking kan verder alleen maar gelden voor de gebieden die in dit plan als zodanig zijn begrensd. Voor zover aanduidingen voor planologische doorwerking zouden zijn gelegen buiten deze begrenzing en binnen het stedelijk gebied hebben deze derhalve in dit kader geen status.

De hiervoor omschreven doorwerking geldt totdat de bestemmingsplannen in overeenstemming zijn gebracht met het reconstructieplan en ook daadwerkelijk van kracht zijn geworden. Zolang de aanpassing van de bestemmingsplannen nog niet heeft plaatsgehad, dient bij de beoordeling van initiatieven overeenkomstig het verwoorde beleid in dit plan te worden gehandeld. Dit betekent dat medewerking aan initiatieven slechts mogelijk is indien duidelijk is dat de beoogde uitbreiding van de bebouwing past binnen de maximaal toelaatbare omvang van het bouwblok, die op grond van de rechtstreekse werking van dit plan is toegelaten.

Met de gemeenten zijn overigens in het kader van de bestuursovereenkomst afspraken gemaakt over de noodzakelijke aanpassing van hun bestemmingsplannen.

Bij de beoordeling van de aanpassing van die bestemmingsplannen aan het reconstructieplan, kunnen Gedeputeerde Staten met betrekking tot het vestigingsbeleid voor de intensieve veehouderij bepalen dat wijzigingsplannen (artikel 11 WRO) geen goedkeuring behoeven mits er niet van zienswijzen tegen het wijzigingsplan is gebleken. GS hebben aangegeven van deze bevoegdheid gebruik te zullen maken indien het bouwblok niet groter wordt dan 1,5 hectare (verwevingsgebied) respectievelijk 2,5 hectare (landbouwontwikkelingsgebied).

11.6.1 Integrale zonerings intensieve veehouderij

In §6.9.1 is ingegaan op de uitgangspunten die wij gehanteerd hebben bij de integrale zonerings. In deze paragraaf zijn de ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij in de extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden beschreven. Om de reikwijdte van deze ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In onderstaand kader is een aantal begrippen die direct in relatie staan tot de integrale zonerings intensieve veehouderij nader gedefinieerd.

Voor zover er sprake is van een gemengd bedrijf geldt het hierna geformuleerde beleid enkel voor de intensieve veehouderij van dat bedrijf.

In een beperkt aantal gevallen vindt onbedoeld een doorsnijding plaats van een vigerend bouwblok door de integrale zonerings. Een dergelijke doorsnijding is vanuit oogpunt van rechtszekerheid niet gewenst. Bij doorsnijdingen wordt het lichter rechtsregiem van toepassing verklaard op het hele bouwblok, tenzij bij de betreffende doorsnijding een ‘harde’ grens van de integrale zonerings in het geding is (afstand van 220 meter rond A-gebieden en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden), in dat geval is het zwaarste rechtsregiem van toepassing. Hierbij geldt dat extensiveringsgebied het zwaarste en landbouwontwikkelingsgebied het lichtste regiem omvat.

Indien de doorsnijding van een bouwblok een ‘harde’grens betreft en het gedeelte van het doorsneden bouwblok dat binnen het zwaarste regiem ligt (afstand van 220 meter rond A-gebieden en 1000 meter rond Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden) ondergeschikt en niet benut is, kan worden uitgegaan van

het lichter regiem met als gevolg dat de bouw-en gebruiksrechten voor dat gedeelte komen te vervallen.”

Begripsbepaling in verband met de integrale zoneringsintensieve veehouderij

Brabantbrede balans Intensieve veehouderij

De totale balans tussen de te verplaatsen intensieve veehouderijen en de locaties voor inplaatsing van deze bedrijven in de 7 reconstructiegebieden tezamen.

Bestemmingsplan gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002

Een bestemmings- of wijzigingsplan waarin directe bouwrechten zijn vastgelegd en waarover GS een besluit omtrent goedkeuring van dat plan hebben genomen na 17 juli 1992 en vóór 22 april 2005.

Uitbreiding

Onder uitbreiding van een agrarisch bedrijf wordt verstaan een vergroting van het bestaande bouwblok.

Hervestiging van een agrarisch bedrijf

Het verplaatsen van een bestaand agrarisch bedrijf van het ene agrarisch bouwblok naar een ander agrarisch bouwblok, waar de agrarische activiteiten zijn gestaakt.

Nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf

De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.

Omschakeling van een agrarisch bedrijf

Het geheel of gedeeltelijk overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm danwel het overstappen van een niet-agrarisch gebruik in een agrarische bedrijfsvorm.

Bouwblok

Een in een bestemmingsplan vastgelegde ruimtelijke eenheid, waarbinnen de bebouwing en voorzieningen ten behoeve van een bestemming dient te worden geconcentreerd.

Bouwblok op maat

Het bouwblok op maat principe gaat uit van de normaal te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden binnen een planperiode met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggend gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Hierbij worden de bestaande bebouwing en voorzieningen vervat in een bouwvlak, wordt rekening gehouden met een uitbreiding van ca 15% (zie bijlage 5 voor een toelichting).

Bouwrecht

Een rechtstreeks - zonder vrijstellings- of wijzigingsprocedure - aan een bestemmingsplan c.q. een daarin opgenomen bouwvlak te ontleen recht om bebouwing te mogen oprichten, uitgezonderd omschakeling.

Concrete initiatieven voor uitbreiding

Van concrete initiatieven voor uitbreiding is sprake indien op de datum van de ter visie legging van het ontwerp-reconstructieplan bij de gemeente daarvoor een ontvankelijke bouwaanvraag is ingediend. Onder ontvankelijke bouwaanvraag wordt verstaan de aanvraag die met toepassing van artikel 4:5 Algemene wet bestuursrecht juncto artikel 47 Woningwet door burgemeester en wethouders in behandeling is genomen.

Bestaande intensieve veehouderij

Een intensieve veehouderij die als zodanig functioneert en waarvoor het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming is gerechtvaardigd gelet op de concrete bedrijfseconomische omstandigheden.

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu-oogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij.

Ontwikkelingsplan

Een door of namens de gemeente opgesteld, uitvoeringsgericht plan voor een concreet landbouwontwikkelingsgebied in aanvulling op het ruimtelijke plan. Het plan richt zich vooral op functionele kwaliteiten en beschrijft hoe het landbouwontwikkelingsgebied optimaal en duurzaam wordt benut en ingericht. Het plan bevat een concrete uitvoeringssparagraaf, waaruit blijkt hoe de doelstellingen worden gerealiseerd.

Extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden

a. Extensiveringsgebieden

Een *extensiveringsgebied* is volgens de Reconstructiewet een “ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat wonen of natuur, waar uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van in ieder geval intensieve veehouderij onmogelijk is of in het kader van de reconstructie onmogelijk wordt gemaakt.

Dit betekent dat voor extensiveringsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

1. Uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging is op grond van de wet in extensiveringsgebieden niet toegestaan.
2. Gezien de doelstellingen van de Reconstructiewet in extensiveringsgebieden is omschakeling naar een vorm van intensieve veehouderij evenmin toegestaan aangezien omschakeling een toename betekent van de intensieve veehouderij.

Voor een bestaand bedrijf gelden mede gelet op hetgeen in de overeenkomst van Cork, d.d. 11 juli 2003 is overeengekomen de volgende beleidsuitgangspunten:

Toekenning van bouwblokken

Aan bestaande intensieve veehouderijen wordt een ‘bouwblok op maat’ toegekend. Het vertrekpunt hierbij is het respecteren van in (actuele) bestemmingsplannen toegekende bouwrechten. De volgende randvoorwaarden worden hierbij in acht genomen:

3. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok. Bouwblokken in bestemmingsplannen die zijn gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002 maar waaraan goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5.
4. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan dat niet is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een aantoonbaar concreet initiatief hebben dat past binnen de vigerende bestemmingsplanre-

- geling, krijgen een beoordeling volgens ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5;
5. bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de intensieve veehouderij getrokken;

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 3 tot en met 5 bepaalde uitgangspunt mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid.

In bijzondere gebieden, zoals de EHS, dicht op de EHS of in Belvédèregebieden, worden bedrijven actief benaderd om ongewenste uitbreiding, die op grond van de voorgaande regels gerealiseerd zou kunnen worden, te voorkomen. Getracht wordt de invulling van niet gebruikte rechten hiermee te voorkomen. Argumenten hiervoor zijn onder andere het terugdringen van emissie en depositie van stank en ammoniak in de nabijheid van of op daarvoor gevoelige gebieden of objecten en van verstening.

b. Verwevingsgebieden

Een verwevingsgebied is volgens de Reconstructiewet een “ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur, waar hervestiging of uitbreiding van de intensieve veehouderij mogelijk is, mits de ruimtelijke kwaliteit of functies zich daar niet tegen verzetten.”

Dit betekent dat voor verwevingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

1. Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan.
2. Hervestiging en omschakeling naar een intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwblok is mogelijk mits de locatie kan worden aangemerkt als duurzaam.
3. Een locatie voor een intensieve veehouderij is duurzaam, tenzij de omgevingskwaliteiten anders uitwijzen. De handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (zoals opgenomen in bijlage 5, hierna te noemen “de handleiding”) dient hierbij als toetsingskader.
4. Op duurzame locaties zijn bouwblokken tot 1,5 hectare, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
5. De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 1,5 hectare tot het maximum van 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

6. Bouwrechten in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan van 1992 en 2002 worden gerespecteerd en zijn vervat in een daarop gebaseerd bouwblok. Bouwblokken in bestemmingsplannen die zijn gebaseerd op het streekplan van 1992 en 2002 maar waaraan goedkeuring is onthouden aan de bouwrechten, dan wel waarin geen directe bouwrechten zijn vastgelegd, worden vervat in een ‘bouwblok op maat’. Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5). Indien er al sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtege-

bruik uitgangspunt is.

7. Bestaande intensieve veehouderijbedrijven, waarvan de bouwrechten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan dat niet is gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 maar die een aantoonbaar concreet initiatief hebben, krijgen een beoordeling volgens ‘bouwblok op maat’, conform bijlage 5. Indien er sprake is van een duurzame locatie kan er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 hectare worden toegekend (zie bijlage 5);
8. Bouwrechten die zijn vastgelegd in bestemmingsplannen die niet zijn gebaseerd op het Streekplan van 1992 en 2002 en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven, komen te vervallen. Hier wordt ter bepaling van de bouwrechten een strakke lijn om de bebouwing van de bestaande intensieve veehouderij getrokken, tenzij sprake is van een duurzame locatie in welk geval er met toepassing van de handleiding een bouwblok van maximaal 2,5 ha kan worden toegekend. De niet-duurzame locaties worden voor wat betreft het in te zetten flankerend beleid gelijkgesteld aan locaties in extensiveringsgebieden mits het een volwaardig bedrijf betreft én het bedrijf op het moment van vaststellen van dit plan nog ontwikkelingsmogelijkheden heeft.

Uitbreiding

Bouwblokken die zijn vastgesteld volgens het hierboven onder 6 tot en met 8 bepaalde uitgangspunt, mogen ten behoeve van het voldoen aan de wettelijke vereisten met betrekking tot het dierenwelzijn worden uitgebreid. Indien er sprake is van een duurzame locatie is uitbreiding tot maximaal 2,5 ha toegestaan, voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en -opzet (Bouwblok op Maat).

c. Landbouwontwikkelingsgebieden

Een *landbouwontwikkelingsgebied* (landbouwontwikkelingsgebied) is volgens de Reconstructiewet “een ruimtelijk begrensd gedeelte van het reconstructiegebied met het primaat landbouw, dat geheel of gedeeltelijk voorziet, of in het kader van de reconstructie zal voorzien in de mogelijkheid tot uitbreiding, hervestiging of nieuwvestiging van intensieve veehouderij”.

Dit betekent dat voor landbouwontwikkelingsgebieden het volgende beleid geldt, behoudens voorzover er overwegende bezwaren bestaan vanuit ruimtelijke-, landschappelijke-, maatschappelijke- en/of milieuhygiënische optiek:

Algemeen

- a) Nieuwe bouwblokken zijn mogelijk op basis van de hieronder beschreven voorwaarden en alleen voorzover dit gepaard gaat met het planologisch, juridisch en feitelijk opheffen van een bouwblok bestemd voor de intensieve veehouderij buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in 11.6.1 ad. b sub 8).
- b) De (gezamenlijke) omvang van de op te heffen locatie(s) zoals bedoeld onder a) bedraagt tenminste de omvang van één volwaardig bedrijf per nieuw bouwblok.
- c) Een nieuw bouwblok is enkel mogelijk voor de vestiging van een volwaardig bedrijf.
- d) In de op plankaart 2 als zodanig aangegeven secundaire landbouwontwikkelingsgebieden zijn nieuwe bouwblokken niet mogelijk.
- e) Het verbod op nieuwvestiging in een secundair landbouwontwikkelingsgebied vervalt indien:
 - GS hebben besloten dat de brabantbrede balans van in-en uitplaatsing zulks vereist;
 - uit recent onderzoek is gebleken dat het betreffende gebied niet als GHS en/of AHS-landschap (waterpotentiegebied) wordt begrensd;

- de Nederlandse wetgeving, waarin de Europese richtlijnen zijn vertaald, nieuwvestiging binnen de zone van 1000-1500 meter rondom Vogel- en Habitatrichtlijngebieden en Natuurbeschermingswetgebieden, mogelijk maakt; Een en ander onder de voorwaarde dat er geen overige redenen aanwezig zijn tot handhaving van het verbod tot nieuwvestiging én mits wordt voldaan aan de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor nieuwvestiging;
- f) Binnen de primaire landbouwontwikkelingsgebieden; aandachtsgebieden struweelvogels/dassen is nieuwvestiging alleen mogelijk op basis van een door de regionale reconstructiecommissie aan Gedeputeerde Staten aangeboden en door hen geaccordeerd plan van aanpak, waarin de invulling van de in hoofdstuk 6.9.4. genoemde randvoorwaarden in ieder geval zijn opgenomen. Een en ander onder de in het reconstructieplan opgenomen voorwaarden voor het toekennen van bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden.
- g) Hervestiging op en omschakeling binnen een bouwblok is mogelijk.
- h) Omschakeling van een agrarisch bouwblok naar een bouwblok voor niet-agrarische bedrijvigheid of burgerbewoning is niet toegestaan.
- i) In een landbouwontwikkelingsgebied is ruimte voor mestverwerkingsinstallaties onder de voorwaarden als bepaald in het Streekplan Noord-Brabant 2002 (blz 127).
- j) Bouwblokken tot 2,5 hectare zijn, met inachtneming van de voorwaarden zoals geformuleerd onder toekenning/uitbreiding van bouwblokken, mogelijk.
- k) De toekenning/uitbreiding van bouwblokken boven de 2,5 hectare is -op grond van dit reconstructieplan- niet rechtstreeks mogelijk.

Toekenning van bouwblokken

- k) Bestaande bedrijven krijgen een beoordeling volgens het “bouwblok op maat” principe (bijlage 5), waarbij de maximale bouwblokomvang 3 hectare bedraagt, met uitzondering van het landbouwontwikkelingsgebied Dongen-Kaatsheuvel, waar een maximummaat geldt van 2,5 hectare). Indien er reeds sprake is van een groter bouwblok dan 3 ha (Log Dongen-Kaatsheuvel 2,5 ha) zal maatwerk worden geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik uitgangspunt is.
- l) Toekenning van nieuwe bouwblokken geschiedt voorts op één van de volgende wijzen (dit onderdeel werkt niet rechtstreeks door):
 - I. Toekenning van een nieuw bouwblok geschiedt onder de voorwaarde dat door middel van onderzoek is aangetoond dat binnen een straal van 10 km van de beoogde nieuwvestigingslocatie geen reële mogelijkheid bestaat om het bedrijf te (her)vestigen op een bestaande of voormalige agrarische bedrijfslocatie, of op een niet-agrarische locatie.
 - II. Toekenning van nieuwe bouwblokken is mogelijk indien toepassing wordt gegeven aan een door GS geaccordeerd Ontwikkelingsplan dat voldoet aan de randvoorwaarden zoals geformuleerd in paragraaf 6.6.2.

Uitbreiding van bouwblokken

Uitbreiding van bouwblokken is met inachtneming van relevante wet- en regelgeving tot 3 ha (log Dongen-Kaatsheuvel tot 2,5 ha) mogelijk. Dit voor zover nodig, gezien de beoogde bedrijfsomvang en -opzet (Bouwblok op maat).

Toelichting vestigingbeleid in landbouwontwikkelingsgebieden

Algemeen

De beleidstekst voorziet in twee mogelijkheden voor de nieuwvestiging van een intensieve veehouderij, namelijk in het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied en los daarvan. Op deze manier wordt de beweging afwaarts van extensiveringsgebieden bevorderd.

In beide situaties moet tegenover elke nieuwvestiging een volledige beëindiging staan buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in 11.6.1 ad. b sub 8). Daarbij wordt de bestemming aangepast en worden vergunningen ingetrokken. De gebouwen voor intensieve veehouderij worden voor zover doelmatig gesloopt. Dat betreft zowel de stallen als andere gebouwen, bouwwerken, waaronder sleufsi-lo's, en verhardingen. Sloop is niet altijd doelmatig, omdat bijvoorbeeld de stallen (gedeeltelijk) kunnen worden gebruikt voor een andere, passende functie.

Het slopen zal deels financieel worden ondersteund vanuit verplaatsingsregelingen. Toch is het nodig deze bepaling op te nemen omdat niet alle verplaatsingen met financiële ondersteuning hoeven plaats te vinden, bijvoorbeeld via gefaseerde verplaatsing.

Alleen uitplaatsing van een volwaardig bedrijf buiten een verwevings- of landbouwontwikkelingsgebied (behoudens de niet duurzame locaties als bedoeld in 11.6.1 ad. b sub 8) geeft recht op een nieuw bouwblok. Dit hoeft niet per sé om één bedrijf te gaan; ook is het mogelijk dat meerdere kleinere locaties die te samen de omvang hebben van een volwaardig bedrijf worden uitgeplaatst. Om te voorkomen dat nieuwe bouwblokken in landbouwontwikkelingsgebieden ondoelmatig worden gebruikt, geldt het vereiste van een volwaardig bedrijf.

Onderdeel I

Hier gaat het om nieuwvestigingen buiten het kader van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied, met andere woorden 'losse initiatieven'. Zulke nieuwvestigingen moeten mogelijk zijn, omdat anders de nieuwvestigingsmogelijkheden geheel afhankelijk zouden zijn van het bestaan van ontwikkelingsplannen voor landbouwontwikkelingsgebieden. In dat geval zou de prikkel voor een afwaartse beweging te gering kunnen zijn, vanwege het ontbreken van voldoende ontwikkelingsplannen. Naarmate meer landbouwontwikkelingsgebieden worden ontwikkeld -al dan niet met een ontwikkelingsplan- wordt het moeilijker nog losse nieuwvestiging te realiseren.

De voorwaarde die er aangekoppeld is beoogt recht te doen aan het uitgangspunt dat gebruikmaking van een bestaande locatie de voorkeur verdient boven nieuwvestiging. In de praktijk is gebleken dat binnen een straal van 10 km van de beoogde vestigingslocatie meestal wel mogelijkheden zijn om een bestaande locatie te benutten.

Daarvoor moet wel een degelijk onderzoek worden verricht. Dat onderzoek bestaat uit:

- een inventarisatie van alle 'binnen een afstand van 10 km van de beoogde vestigingslocatie, te koop staande' bouwblokken (agrarisch en niet-agrarisch) met een beoordeling van de geschiktheid voor vestiging van het bedrijf;
- een inventarisatie van bestaande bouwblokken (zowel agrarisch als niet-agrarisch) geschikt voor (her)gebruik in de landbouwontwikkelingsgebieden binnen 10 km van de beoogde vestigingslocatie, die zijn beoordeeld op het beschikbaar komen binnen een termijn van 6 maanden.

Onderdeel II, algemeen

Hier gaat het om de nieuwvestigingen ter uitvoering van een ontwikkelingsplan voor een landbouwontwikkelingsgebied. De beoordeling van het ontwikkelingsplan is aan Gedeputeerde Staten. Vorm en inhoud van het plan zijn in principe vrij, zolang het plan maar voldoet aan de gestelde eisen zoals verwoord in paragraaf 6.6.2 van dit plan. Hierdoor is maatwerk op gebiedsniveau mogelijk.

11.6.2 Waterberging in concreet begrensde gebieden

In §6.2.1. is opgenomen dat het realiseren van waterbergingsgebieden een van de drie sporen is om regionale waterlast te voorkomen. In dit plan zijn daarom voorlopige reserveringsgebieden 2050 aangewezen waar kapitaalintensieve functies in principe geweerd worden.

Daarnaast zijn op plankaart 1 tot op perceelsniveau begrensde waterbergingsgebieden aangewezen, onderverdeeld in ‘bestaand inundatiegebied’ en ‘in te richten waterbergingsgebied’. Deze laatste categorie betreft de gebieden waarvan de inrichting, of in elk geval de start daarvan, is voorzien in de eerste planperiode.

Besloten is om voor ‘bestaand inundatiegebied’ en ‘in te richten waterbergingsgebied’ het instrument planologische doorwerking uit artikel 27 van de Reconstructiewet in te zetten. Dit betekent dat de gebieden zoals begrensd op plankaart 1 met de vaststelling van dit plan zijn aangewezen als gebieden waar een voorbereidingsbesluit geldt als bedoeld in artikel 21, eerste lid van de wet op de Ruimtelijke Ordening. Aan dit voorbereidingsbesluit is een aanlegvergunningstelsel gekoppeld als hieronder beschreven.

In deze gebieden mogen enkel ontwikkelingen plaatsvinden die neutraal of dienstbaar zijn aan het doel van waterberging en worden ontwikkelingen die daarmee in strijd zijn geweerd. Om de reikwijdte van de ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. In §11.6.1 zijn reeds de begrippen *uitbreiding*, *hervestiging*, *nieuwvestiging*, *omschakeling*, *bouwblok* en *bouwrecht* gedefinieerd. In onderstaand kader zijn de begrippen agrarisch bedrijf, bouwwerk en bebouwing gedefinieerd.

Begripsbepaling in verband met regionale waterberging

Begrippen verbonden met de landbouw

Agrarisch bedrijf

Een bedrijf dat is gericht op het voortbrengen van producten door middel van het telen van gewassen of het houden van dieren.

Overige begrippen

Bouwwerk

Elke constructie van enige omvang, van hout, steen, metaal of ander materiaal, die hetzij direct, hetzij indirect met de grond verbonden is, hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.

Bebouwing

Eén of meerdere bouwwerken.

Beleidsuitgangspunten voor bebouwing

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor agrarische bedrijven het volgende beleid:

- Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan;
- Hervestiging en omschakeling is mogelijk mits dit niet gepaard gaat met een uitbreiding;
- Uitbreiding is enkel mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast;
- uitbreiding van de bebouwing binnen een bestaand bouwblok is mogelijk.

In de concreet voor waterberging aangewezen gebieden geldt voor overige bebouwing het volgende beleid:

- Bebouwing die ten dienste staat van waterberging is mogelijk tot een hoogte van maximaal 2 meter;
 - Bebouwing die niet ten dienste staat van waterberging is mogelijk indien en voor zover het waterbergend vermogen van het gebied niet onevenredig wordt aangetast.
-

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een concreet begrensd waterbergingsgebied, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Ophogen van gronden;
 - b. Het aanbrengen van kaden of het wijzigen daarvan.
2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
3. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud;
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
4. Indien voor concreet begrensde waterbergingsgebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de functie van waterberging niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

11.6.3 500 meter zones rondom natte natuurparels

In dit reconstructieplan worden maatregelen voorgesteld om met prioriteit de sectorale waterdoelen in natte natuurparels te behalen. Om te voorkomen dat de huidige hydrologische situatie van de natte natuurparels verder verslechtert, wordt er een beschermingsbeleid gevoerd. Dit beschermingsbeleid heeft betrekking op de natte natuurparels, inclusief de zogenaamde 'beschermingszone natte natuurparel' (een zone van gemiddeld 500 meter daaromheen). De concrete begrenzing van deze gebieden zal door GS begin 2005 worden vastgesteld in het kader van de wijziging van de Verordening waterhuishouding en is opgenomen op plankaart 1. Het beleid in deze gebieden is gericht op het verbeteren van de condities voor de natuur en externe bescherming voor ingrepen die een ongewenste beïnvloeding van natuurwaarden kunnen hebben. Er is een hydrologisch standstill van toepassing. Er mogen in het gebied of in de omgeving geen activiteiten plaatsvinden die een verslechtering van de situatie in de natte natuurparel tot gevolg hebben. Tevens is uitgangspunt dat ingrepen kunnen worden geweerd die individueel slechts een beperkt effect hebben, maar die door cumulatie van effecten toch kunnen leiden tot een ongewenste beïnvloeding van natuurgebieden. Dit wordt geregeld via de provinciale Verordening waterhuishouding en de waterschapskeuren. Om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen zijn op plankaart 1 de natte natuurparels en beschermingszones aangegeven. Hiervoor geldt planologische doorwerking in de zin van artikel 27 van de Reconstructiewet met daaraan gekoppeld het hieronder opgenomen aanlegvergunningstelsel. Hiermee geldt voor deze gebieden een voorbereidingsbescherming tot het moment dat de gemeenten - indien noodzakelijk- hun bestemmingsplan hierop hebben aangepast. Aanvragen voor werken en werkzaamheden moeten getoetst worden aan doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een natte natuurparel en de 500 meter zone daaromheen, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 - a. Het verzetten van grond van meer dan 100 m³ of op een diepte van meer dan 60 centimeter onder maaiveld een en ander voorzover geen vergunning vereist is in het kader van de Ontgrondingenwet;
 - b. De aanleg van drainage ongeacht de diepte tenzij het gaat om vervanging van een reeds bestaande drainage;
 - c. Het verlagen van de waterstand anders dan door middel van het graven van sloten of het toepassen van drainagemiddelen, met uitzondering van grondwateronttrekkingen;
 - d. Het aanbrengen van niet-omkeerbare verhardingen en/of verharde oppervlakten van meer dan 100 m² anders dan een bouwwerk.
2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
3. Het in lid 1 opgenomen aanlegvergunningvereiste geldt niet voor zover de daar genoemde werken en werkzaamheden worden uitgevoerd binnen een bouwblok.
4. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud;
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
5. Indien voor de als natte natuurparel en de 500 meter zone daaromheen aangewezen gebieden op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de waterhuishoudkundige situatie niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

Toelichting

Lid 1

Grondverzet van meer dan 100 m³ of dieper dan 60 centimeter onder maaiveld

Hieronder vallen onder andere het diepploegen en diepwoelen. Reden hiervoor is het voorkomen dat lokale leem- en kleilaagjes worden doorbroken. Het doorbreken van deze lagen heeft veranderende stroming van water tot gevolg. Hierbij gaat het zowel om de verandering in kwantiteit, minder toestroming, als de kwaliteit door veranderde buffering van het water. Aantasting van natuurlijke en aan de waterhuishouding gerelateerde geomorfologische kenmerken wordt hiermee voorkomen (bijvoorbeeld het afgraven van stroomruggen, het ophogen van natuurlijke laagten, het normaliseren van natuurlijke profielen en oevers van waterlopen);

De aanleg van drainage, ongeacht de diepte.

Het gaat hier om de aanleg van nieuwe drainage. De vervanging van bestaande drainage (op dezelfde diepte, of minder diep, en met dezelfde diameter) valt niet onder het aanlegvergunningstelsel.

Het verlagen van de waterstand anders dan met sloten en drainagemiddelen (onderbemaling);

Het aanbrengen van verhardingen/verharde oppervlakten van meer dan 100 m², anders dan een bouwwerk. Het gaat hierbij onder andere om de aanleg van parkeerterreinen en vloeistofdichte bodem voor containerteelt. Bij een bouwwerk is al een vergunningprocedure waarbij de effecten meegewogen kunnen worden.

Lid 2

Het doel van dit artikellid is tweeledig. Enerzijds wordt hiermee bereikt dat de vergunningverlening getoetst wordt aan de doelstellingen van het hydrologisch beschermingsbeleid, anderzijds geeft dit de gemeenten de mogelijkheid deze inhoudelijke toets ook daadwerkelijk door de waterschappen te laten verrichten. Dit laatste voorkomt dat de gemeenten op dit gebied zelf expertise zouden moeten opbouwen of aantrekken.

Lid 3

Aan activiteiten binnen een bouwblok worden geen verdere beperkingen opgelegd.

Lid 4

Werken en werkzaamheden die onder het normale onderhoud en beheer vallen zijn niet vergunningplichtig. Hieronder vallen ook werkzaamheden voor normaal agrarisch gebruik. Verder is hier bepaald dat werkzaamheden waarmee al was begonnen voor het moment van inwerkingtreding van de plannen niet alsnog vergunningplichtig worden.

Lid 5

De meeste gemeentelijke bestemmingsplannen kennen een eigen aanlegvergunningstelsel. Hierin wordt voor allerlei activiteiten een aanlegvergunning vereist ook voor activiteiten die in eerste instantie geen relatie lijken te hebben met het hydrologische beschermingsbeleid. Teneinde te voorkomen dat gemeenten bij het verlenen van vergunningen voor die andere activiteiten geheel voorbij gaan aan de hydrologische situatie is bepaald dat bij elke vergunningverlening de waterhuishoudkundige situatie in acht moet worden genomen.

11.6.4 Beekherstelgebieden

In paragraaf 6.2.4 is opgenomen dat aan beekherstel prioriteit wordt gegeven. In het uitvoeringsprogramma zijn voor de eerste planperiode ook concrete uitvoeringsplannen meegenomen.

Teneinde te voorkomen dat zich in de gebieden die zijn aangewezen voor beekherstelprojecten ontwikkelingen voordoen die de uitvoering bemoeilijken dan wel duurder maken is besloten het instrument planologische doorwerking uit artikel 27 van de Reconstructiewet in te zetten.

Dit betekent dat met de vaststelling van dit plan voor de op plankaart 1 aangewezen beken waarvoor tevens in het uitvoeringsprogramma projecten met een concrete begrenzing zijn opgenomen een voorbereidingsbesluit geldt als bedoeld in artikel 21, eerste lid van de wet op de Ruimtelijke Ordening en wel binnen het als zodanig begrensde gebied.

Aan dit voorbereidingsbesluit is een aanlegvergunningstelsel gekoppeld als hieronder beschreven.

In de als zodanig begrensde gebieden mogen enkel ontwikkelingen plaatsvinden die neutraal of dienstbaar zijn aan het doel van beekherstel en worden ontwikkelingen die daarmee in strijd zijn geweerd. Om de reikwijdte van de ontwikkelingsmogelijkheden te kunnen overzien is een eenduidige begripsbepaling noodzakelijk. Voor deze begripsbepalingen wordt verwezen naar de kaders opgenomen bij de Integrale Zonering Intensieve Veehouderij en Waterberging in concreet begrensde gebieden

Beleidsuitgangspunten voor bebouwing

In de voor beekherstel aangewezen gebieden geldt voor agrarische bedrijven het volgende beleid:

1. Nieuwe bouwblokken zijn niet toegestaan;
2. Hervestiging en omschakeling is mogelijk mits dit niet gepaard gaat met een uitbreiding;
3. Uitbreiding is enkel mogelijk indien en voor zover daarmee het gebied voor beekherstel niet onevenredig wordt aangetast;
4. Uitbreiding van de bebouwing binnen een bestaand bouwblok is mogelijk.

In de voor beekherstel aangewezen gebieden geldt voor overige bebouwing het volgende beleid:

1. Bebouwing die ten dienste staat van beekherstel is mogelijk tot een hoogte van maximaal 2 meter;
2. Bebouwing die niet ten dienste staat van beekherstel is mogelijk indien en voor zover het gebied ten behoeve van projecten voor beekherstel niet onevenredig wordt aangetast.

Aanlegvergunningstelsel

1. Behoudens het bepaalde in lid 3 is het verboden zonder of in afwijking van een schriftelijke vergunning van burgemeester en wethouders (aanlegvergunning) op en in de gronden van een gebied, de hierna aangegeven werken, of werkzaamheden uit te voeren:
 1. Aanleggen en verharderen van wegen en paden of aanbrengen van andere oppervlakteverhardingen, zoals parkeerplaatsen en kavelpaden;
 2. Aanleggen van dammen, kades, duikers, vlonders schoeiingen of aanlegplaatsen voor recreatievaartuigen;
 3. Het aanbrengen van hoogopgaande of diepwordtelende beplantingen;
 4. Aanleggen van opslag-, stort- of bergplaatsen, waaronder baggerdepots.
2. Alvorens te beslissen over een aanvraag voor een aanlegvergunning als bedoeld in lid 1 horen burgemeester en wethouders het ter plaatse bevoegde waterstaatsgezag.
3. Het in lid 1 vervatte verbod geldt niet voor het uitvoeren van de volgende werken en werkzaamheden:
 - a. Werken en werkzaamheden in het kader van het normale beheer en onderhoud;
 - b. Werken en werkzaamheden, waarmee is of mag worden begonnen op moment van in werking treden van het reconstructieplan.
4. Indien in gebieden voor beekherstelprojecten op grond van gemeentelijke bestemmingsplannen een aanlegvergunningstelsel van kracht is, zijn de daarin genoemde andere werken en/of werkzaamheden slechts toelaatbaar indien door die andere werken en/of werkzaamheden of door de daarvan direct of indirect te verwachten gevolgen de realisatie van beekherstel niet onevenredig wordt of kan worden aangetast.

11.7 Uitvoering en handhaving

Gedeputeerde Staten zijn op grond van artikel 37 Rcw in beginsel verantwoordelijk voor de uitvoering van de reconstructieplannen. Wij stellen het regionaal uitvoeringsprogramma vast en

zien toe op de uitvoering zelf. Verder hebben wij een coördinerende rol bij de behandeling van met elkaar samenhangende aanvragen voor activiteiten ter uitvoering van het reconstructieplan.

De Reconstructiewet bevat geen afzonderlijke bepalingen voor ‘handhaving’.

Dit hangt samen met het feit, dat het reconstructieplan in belangrijke mate gericht is op uitvoering. Het is het veel minder normstellend van aard dan bijvoorbeeld een bestemmingsplan. Er zal dus minder sprake zijn van handhavingsvraagstukken, die rechtstreeks uit het reconstructieplan voortvloeien.

Een handhavingsvraagstuk, dat direct samenhangt met het reconstructieplan, vloeit voort uit het verbod om handelingen te verrichten, die de verwezenlijking van het reconstructieplan ernstig belemmeren (artikel 36). Hier ligt een duidelijke taak voor Gedeputeerde Staten, die ook belast zijn met de besluitvorming op aanvragen om ontheffing van dit verbod.

Voor het overige blijft er op grond van artikel 125 Gemeentewet op handhavingsgebied een belangrijke taak weggelegd voor burgemeester en wethouders. Immers, zij blijven belast met het reguliere toezicht op de naleving van bestemmingsplannen en van de milieuwetgeving. De Reconstructiewet brengt hier geen verandering in, ook niet wanneer er sprake is van doorwerking in het gemeentelijk planologisch beleid. Immers dit instrument is niet van invloed op de bevoegdheden als zodanig van burgemeester en wethouders, maar is wel van invloed op de wijze waarop burgemeester en wethouders met hun bevoegdheden moeten en kunnen omgaan. Een reconstructieplan, dat voor een bepaald gebied als voorbereidingsbesluit geldt, leidt tot een aanhoudingsplicht voor aanvragen om bouwvergunning, die in overeenstemming zijn met het vigerend bestemmingsplan. Burgemeester en wethouders dienen dergelijke aanvragen op de gebruikelijke wijze te toetsen en te bezien of de aanhoudingsplicht kan worden doorbroken.

Voor zo ver een reconstructieplan voor een bepaald daarbij aangewezen project geldt als vrijstelling in de zin van artikel 19 WRO, kunnen (en moeten) burgemeester en wethouders een aanvraag om bouwvergunning voor dat project verlenen.

12 Flankerend beleid

Bij het opstellen en uitvoeren van een reconstructieplan spelen veel belangen een rol. In het Koepelplan zijn de uitgangspunten voor het flankerend beleid omschreven. Het Koepelplan legt een belangrijke taak bij de reconstructiecommissie bij de uitvoering van dit beleid. Al tijdens de totstandkoming van dit plan heeft de reconstructiecommissie gezocht naar oplossingen die zo min mogelijk schade toebrengen aan individuele belangen.

Ondanks het feit dat er tijdens planvorming en uitvoering van het reconstructieplan grote zorgvuldigheid in acht wordt genomen, kunnen zich situaties voordoen waarbij inwoners van en bedrijven in het reconstructiegebied zich niet kunnen vinden in de inhoud van het reconstructieplan. Bijvoorbeeld omdat ze vrezende hiervan schade en/of beperkingen te ondervinden. Om hieraan tegemoet te komen is flankerend beleid ontwikkeld. Het begrip flankerend beleid wordt gebruikt voor verschillende vormen van compensatie. Flankerend beleid is gericht op het voorkomen van schade en op het aanbieden van alternatieven. Dit is een heel algemene omschrijving die veel kan omvatten. Het leveren van maatwerk tijdens de totstandkoming van het reconstructieplan, is hierbij één van de uitgangspunten. Maar ook in een later stadium, bij de uitvoering van het reconstructieplan, kan er sprake zijn van flankerend beleid.

In §12.1 wordt uitgelegd wat onder flankerend beleid wordt verstaan. Vervolgens komt in §12.2 en §12.3 aan bod wanneer flankerend beleid ingezet kan worden en hoe dit in zijn werk gaat. Paragraaf 12.4 besteedt specifiek aandacht aan flankerend beleid op het gebied van waterthema's.

In §12.5 is aangegeven wat een belanghebbende moet doen om voor flankerende maatregelen in aanmerking te komen. Als laatste wordt in §12.6 stilgestaan bij het aspect schade.

12.1 Wat is flankerend beleid?

In de inleiding is al aangegeven dat zich tijdens de planvorming en bij de uitvoering van het reconstructieplan situaties kunnen voordoen waarbij het plan leidt tot schade of beperking van rechten. Mede om te voorkomen dat mensen schade leiden als gevolg van het reconstructieplan, is flankerend beleid ontwikkeld (Koepelplan). Daarnaast kan flankerend beleid een oplossing bieden in situaties waarin het niet zozeer om schadeaspecten gaat.

Flankerend beleid is een naam voor maatregelen die heel divers kunnen zijn. Het betreft alle maatregelen die de nadelige gevolgen voor belanghebbenden bij de realisering van de reconstructiedoelen zoveel mogelijk kunnen voorkomen. De maatregelen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- Treffen van compenserende maatregelen (bijvoorbeeld oppervlakkige drainage aanbrengen om het door peilverhoging toegenomen risico op natschade te verkleinen);
- Bieden van alternatieven (bijvoorbeeld het financieel en beleidsmatig ondersteunen van bedrijven bij het voortzetten van de activiteiten op een passender locatie of het ondersteunen van een ondernemer bij het aanpassen van zijn bedrijfsvoering aan de nieuwe situatie, maar ook het aanbieden van een beëindigingsvergoeding);

- Financieel compenseren (bijvoorbeeld het vergoeden van het verschil in waarde van een onroerend goed voor en na de planuitvoering).

12.2 Wanneer kunnen flankerende maatregelen ingezet worden?

Het reconstructieplan doorloopt een bepaalde wettelijk voorgeschreven procedure. Deze staat in hoofdstuk 11 beschreven. In de verschillende fasen van deze procedure kunnen flankerende maatregelen een oplossing bieden. Bij de voorbereiding van het reconstructieplan zijn er mogelijk al signalen opgevangen dat er problemen kunnen ontstaan voor burgers als gevolg van het reconstructieplan.

Ook in de uitvoering van het reconstructieplan kan flankerend beleid een rol spelen. Het reconstructieplan vormt de basis voor het bestemmingsplan. Gemeenten zullen bij het aanpassen van het bestemmingsplan het reconstructieplan in acht moeten nemen. Indien een belanghebbende zich niet kan vinden in de inhoud van het reconstructieplan, moet deze ageren tegen het reconstructieplan. Dit is namelijk bij vaststelling van het bestemmingsplan niet meer mogelijk.

12.3 Flankerend beleid: een instrument van de overheid

Provincie

Flankerend beleid is een instrument waarvan de verantwoordelijke overheid gebruik maakt om de reconstructie te doen slagen. Provinciale Staten stellen het reconstructieplan vast en daarmee is de provincie in eerste instantie verantwoordelijk voor het reconstructieproces en daarmee ook voor de inzet van het flankerend beleid. In beginsel moeten alle verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten.

De reconstructiecommissie

Gezien de kennis van het gebied en de ervaring van de afgelopen ‘reconstructiejaren’ speelt de reconstructiecommissie bij het beoordelen van verzoeken c.q. initiatieven tot flankerende maatregelen wel een prominente rol.

Waterschappen en gemeenten

Bij het reconstructieproces zijn ook andere overheden betrokken. De waterschappen en gemeenten nemen bij de uitvoering een aparte positie in.

Gemeenten spelen een belangrijke rol omdat het reconstructieplan uiteindelijk ruimtelijk vertaald moet worden in het bestemmingsplan. Zodoende zullen de gemeenten ook een rol spelen bij het flankerend beleid. Een flankerende maatregel zou kunnen betekenen dat een ‘vrijstelling ex artikel 19’ van de Wet op de ruimtelijke ordening nodig is om de maatregel te kunnen verwezenlijken.

Voor de waterschappen is de situatie anders. Gelet op het feit dat er in de Reconstructiewet geen wettelijke relatie is gelegd met het waterschapinstrumentarium, wordt in de volgende paragraaf uiteengezet hoe de rol van het waterschap is binnen het flankerend beleid.

12.4 Flankerend beleid en Water

Zoals in hoofdstuk 6 aangegeven, wordt binnen de reconstructie een aantal waterthema’s aangepakt.

Er zijn vijf waterthema’s: gewenste grondwatersituatie (realiseren van natuurdoelen), beek- en kreekherstel, regionale waterberging, waterkwaliteit en ruimte voor de rivieren. Het laatste thema is de verantwoordelijkheid van het Rijk zodat het hier buiten beschouwing blijft.

De thema's gewenste grondwatersituatie, beek- en kreekherstel en regionale waterberging worden in de vorm van projecten gerealiseerd. Bij elk project worden de gevolgen voor belanghebbende grondeigenaren en gebruikers in beeld gebracht. Ook wordt aangegeven op welke wijze met die belangen wordt omgegaan. Er gelden dezelfde waarborgen voor een objectieve beoordeling van de gevolgen van het project voor die belangen. Hiernaast zullen de waterschappen in het kader van de watertoets beoordelen of de effecten op de waterhuishouding van plannen met een ruimtelijk beslag voldoende inzichtelijk zijn gemaakt.

Tussen de provincie en waterschappen is een bestuursovereenkomst gesloten met betrekking tot de verhouding tussen de provincie en de waterschappen. In deze overeenkomst zijn afspraken gemaakt over de maatregelen ten behoeve van de realisering van de waterthema's, de instrumenten c.q. regelingen die in het kader van het flankerend beleid ingezet kunnen worden en wie er financieel verantwoordelijk is.

12.5 Praktische invulling

Indien het reconstructieplan nadelige gevolgen heeft voor een belanghebbende, ligt het initiatief in eerste instantie bij de belanghebbende om aan te geven dat hij voor bepaalde flankerende maatregelen in aanmerking wil komen. Er is een protocol opgesteld waardoor het voor een ieder duidelijk is waar deze terecht kan met zijn verzoek om flankerend beleid. Het protocol is eigenlijk een soort wegwijzer. Zoals eerder gemeld, is de provincie in beginsel verantwoordelijk voor de inzet van flankerende maatregelen. Kort gezegd komt het erop neer dat een verzoek om flankerend beleid wordt gericht aan Gedeputeerde Staten. Het verzoek wordt in behandeling genomen door het projectbureau van het betreffende reconstructiegebied. De gebiedscoördinator, tevens secretaris van de reconstructiecommissie, zal in overleg met de belanghebbende de eventuele mogelijkheden voor flankerend beleid bekijken. Het kan uiteraard ook andersom. Het uiteindelijke voorstel wordt in de reconstructiecommissie besproken, waarna zij advies uitbrengt aan Gedeputeerde Staten. Het voorstel en het advies van de reconstructiecommissie worden ter besluitvorming voorgelegd aan Gedeputeerde Staten.

De provincie is in beginsel verantwoordelijk. Maar het kan ook zijn dat de belanghebbende, gezien de aard van het project, bij het waterschap moet zijn voor flankerende maatregelen. Als een verzoek niet bij het juiste orgaan wordt ingediend, wordt het doorgezonden naar het bevoegde orgaan.

12.6 Verzoek om schadevergoeding

Hoe zorgvuldig dit flankerend beleid ook is en bij de uitvoering wordt toegepast; er moet rekening worden gehouden met situaties waarin de vaststelling van dit reconstructieplan tot schade leidt die redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de belanghebbende behoort te blijven. Dergelijke planschadeclaims kunnen pas worden ingediend nadat dit reconstructieplan rechtskracht heeft gekregen. Zij kunnen worden ingediend bij Gedeputeerde Staten die de verzoeken afwikkelen volgens de provinciale procedureverordening. De verordening voorziet onder meer in het inschakelen van een onafhankelijke adviescommissie en/of een onafhankelijk opererend deskundig bureau als het SAOZ (Stichting Adviesburo Onroerende Zaken). Met deze werkwijze wordt een zo groot mogelijke objectiviteit bereikt.

Degene die een schadeclaim heeft ingediend krijgt altijd gelegenheid om mondeling of schriftelijk te reageren op een door een onafhankelijke commissie of deskundige uitgebracht advies. Pas daarna neemt het college van Gedeputeerde Staten een besluit.

Als de indiener het niet eens is met het besluit, kan hij hiertegen een bezwaarschrift indienen

en ten slotte is er nog beroep op de rechtbank en hoger beroep op de Afdeling bestuursrecht-spraak mogelijk.

Literatuurlijst

- ARCADIS, 2001. Voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
- Besluit Milieueffectrapportage 1994, staatsblad 540, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 mei 1999, staatsblad 224
- Commissie Koopmans, 2000. Advies van de Commissie Herstructurering Melkveehouderij: Grondgebonden melkveehouderij:Regionaal maatwerk
- Commissie Wijfels, 2001. Advies Toekomst voor de Veehouderij
- Commissie Waterbeheer 21e eeuw, 2000. Waterbeleid voor de 21e eeuw
- Dienst Landelijk Gebied, 2001. Verkenningnotitie de Meierij landschap en cultuurhistorie
- Dienst Landelijk Gebied, 2001. Verkenningnotitie natuur de Meierij
- Dienst Landelijk Gebied, 2001. Verkenningnotitie toerisme en recreatie de Meierij
- Dienst Landelijk Gebied, 2002, Ecologische aspecten van overstroming en inundatie
- Europese Commissie 2003. 2003/859/EG: Beschikking van de Commissie van 5 december 2003 tot wijziging van Beschikking 2002/106/EG betreffende de vaststelling van een discriminatoire test op klassieke varkenspest (Voor de EER relevante tekst) (kennisgeving geschied onder nummer C(2003) 4522).
- Europese Gemeenschap, 1979. Vogelrichtlijn, Richtlijn van de raad van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, 1979-1997
- Europese Unie, 1991. Richtlijn nr. 91/676/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (Nitraatrichtlijn)
- Europese Unie, 1992. Habitatrichtlijn
- Europese Unie, 1996. Europese Kaderrichtlijn Water
- Flora- en faunawet, 2002. Staatsblad 1998, 403.
- Gemeente Boxtel. 1999. Buitengebied Boxtel in 2010. Ruimte voor Boeren, Burgers en Buitenlui. Totaalvisie en Uitvoeringsprogramma Plattelandsvernieuwing
- Gemeente Boxtel. 2002. Structuurvisie Plus

Gemeente Dongen en gemeente Loon op Zand. 2002. Reconstructie Dongen-Loon op Zand; Toekomstperspectief voor landbouw en landschap

Gemeente Dongen en de gemeente Loon op Zand.

Gemeente Sint-Oedenrode. 1996. Structuurschets gemeente Sint-Oedenrode 1996-2015

Gemeente Sint-Oedenrode. 2001. Nota Plattelandsvernieuwing. Kansen in perspectief.

Gemeente Tilburg, gemeente loon op Zand, gemeente Udenhout, gemeente Drunen (SMB). 1996. Paraplunota Talud.

Gemeente Tilburg. 2002. Kadernota Groene Mal

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Staatscourant 1993, nr. 7; zoals laatst gewijzigd bij besluit van 18 december 2002, Staatscourant 247

Hoogheemraadschap West-Brabant, Waterschap de Dongestroom, Waterschap Land van Nassau, Waterschap Mark en Weerij en Waterschap het Scheldekwartier. 2000. Water op de Kaart. RO-visie

Hoogheemraadschap West-Brabant, Waterschap de Dongestroom, Waterschap Land van Nassau, Waterschap Mark en Weerij en Waterschap het Scheldekwartier. 2000. Integraal Waterbeheersplan West-Brabant 2, 2001-2004

Iwaco, 2001. Voorrangsinventarisatie Perspectiefgebieden Intensieve Veehouderij

Landinrichtingswet. Staatsblad 1985, 299

Landinrichtingscommissie de Leijen. 2002. Nadere Uitwerking Raamplan de Leijen. Deelplan Hengstven - Brokkenbroek - De Brand

Marktplan Adviesgroep BV i.o.v. Kamer van Koophandel Midden Brabant, provincie Noord-Brabant, ZLTO, 2003. Agrotourisme, z'n investering waard?

Meststoffenwet, Staatsblad 1998, 100, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 7 december 2000, Staatsblad 538

Ministerie van LNV, 1990. Natuurbeleidsplan.

Ministerie van LNV, 1995. Structuurschema Groene Ruimte

Ministerie van LNV, 2000. Natuur voor Mensen, Mensen voor de Natuur. Nota natuur, bos en landschap in de 21e eeuw

Ministerie van LNV, 2000. Nota Voedsel en Groen, Het Nederlandse Agro-food Complex in perspectief

Ministerie van LNV, 2001. Structuurschema Groene Ruimte 2. Samenwerken aan Groen Nederland, PKB deel 1

- Ministerie van LNV, 2001. Regeling Beëindiging Veehouderijtakken
- Ministerie van LNV, in ontwikkeling. Integrale aanpak mestbeleid.
- Ministerie van LNV, 2002. Rijks Uitgangspunten Notitie
- Ministerie van LNV, 2002. Rijkskader Reconstructieplannen
- Ministerie van LNV, persbericht van 16 september 2003
- Ministeries van LNV, VROM, V&W, VWS en SZW, 2001. Zicht op gezonde teelt
- Ministeries van OCenW, LNV, VROM en V&W, 1999. Nota Belvédère, Beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke inrichting
- Ministeries van OCenW, VROM, V&W en LNV, 2000. Ontwerpen aan Nederland: architectuurbeleid 2001-2004
- Monumentenwet, Staatsblad 1988, 638, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 6 december 2001, Staatsblad 584
- Ministerie van VROM, 1992. Nationaal Milieubeleids Plan 3
- Ministerie van VROM, 1992, 1993. Vierde nota ruimtelijke ordening (VINEX en VINAC)
- Ministerie van VROM, 2001. Op grond van nieuw beleid. Nota grondbeleid
- Ministerie van VROM, 2001. Nationaal Milieubeleids Plan 4
- Ministeries van VROM, VWS, 1997. Beleidslijn Ruimte voor de Rivier
- Ministerie van VWS, 1999. Werken aan sociale kwaliteit
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1990. Structuurschema Verkeer en Vervoer II/ Nationaal Verkeers- en Vervoersplan.
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 1999. Vierde Nota Waterhuishouding
- Ministerie van Verkeer en Waterstaat, 2000. Waterbeleid in de 21e eeuw, anders omgaan met water
- Natuurbeschermingswet. Staatsblad 1998, 403
Voorstel van wet tot wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichtingen, 2001
- Natuurschoonwet 1928, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 14 december 2000, staatsblad 551.
- Overlegorgaan Nationaal Park i.o.De Loonse en Drunense Duinen. 2000. Beheers- en Inrichtingsplan Nationaal Parl i.o. De Loonse en Drunense Duinen

- Provincie Noord-Brabant, 1998. Waterhuishoudingsplan 2 “Samen werken aan water” 1998-2002
- Provincie Noord-Brabant, 1999. Beleidsnota Glastuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 1999. Brabant Contrastrijk. Ruimtelijke visie op de toekomst van Brabant
- Provincie Noord-Brabant, 1999. Uitvoeringsprogramma Giersbergen de Margriet
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Cultuurhistorische waardenkaart Noord-Brabant.
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Nota landschapsbeeld.
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Plan van aanpak Biologische landbouw Noord-Brabant 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Provinciaal Milieubeleidsplan 2000-2004
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Reconstructieplan Pilot De Hilver
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Reconstructieplan Pilot Gemert-Bakel
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Het Groene Woud. Natuurvisie
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Uitvoeringsprogramma tussengebied Kaatsheuvel-Tilburg
- Provincie Noord-Brabant, 2000. Uitvoeringsprogramma De Brand/Moleneind
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Beleidsnota landbouwkundige verbeteringen “De bodem in zicht”
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Leidraad Mest, beleidskader voor mestbewerkingsinitiatieven
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Ontspannend Brabant, Beleidskader Toerisme en Recreatie
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Provinciale Uitgangspunten Nota (PUN).
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Reconstructie aan zet. Koepelplan reconstructie concentratiegebieden
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Meierij Verkenningennotitie Landbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Meierij Verkenningennotitie Stilte en Duisternis
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Verkenning water en bodem Meierij
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Verkenningennotitie agrarisch stankbeleid reconstructiegebied Meierij
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Verkenningennotitie ammoniak Meierij

- Provincie Noord-Brabant, 2001. RNLE Het Groene Woud. Groeidiament in Midden Brabant
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Natuurgebiedsplan 'De Zandleij'. Streefbeeld en subsidies voor natuur en landschap
- Provincie Noord-Brabant, 2001. Natuurgebiedsplan 'Dommeldal-Noord'. Streefbeeld en subsidies voor natuur en landschap
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Brabant in Balans. Streekplan Noord-Brabant 2002
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Natuur- en Landschapsoffensief Brabant, beleidsnota natuur en landschap in Noord-Brabant 2002-2012
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Natuurgebiedsplan; streefbeeld en subsidies voor natuur en landschap
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Kadernota Sociaal-Economisch Beleid 2002-2006
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Kookboek Cultuurhistorie.
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Provinciale milieuverordening.
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Startnotitie milieueffectrapportage reconstructie Meierij
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Verkenning van een robuuste verbinding Beerze-Dommel
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Raamplan de Leijen
- Provincie Noord-Brabant, 2002. Uitvoeringsprogramma Deelgebied Het Groene Woud
- Provincie Noord-Brabant, 2003. Integraal Hydrologisch Streefbeeld Meierij
- Provincie Noord-Brabant, 2003. Richtlijnen voor Milieueffectrapport reconstructiegebied Meierij
- Provincie Noord-Brabant, 2003. Deelstroomgebiedsvisie Brabant Oost
- Provincie Noord-Brabant, 2003. Deelstroomgebiedsvisie Brabant West
- Provincie Noord-Brabant, 2003. Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen in de land en tuinbouw
- Provincie Noord-Brabant, 2004. Beleidsnota "Buitengebied in ontwikkeling"
- Provincie Noord-Brabant, 2004. Rood voor groen. Nieuwe landgoederen in Brabant.
- Provincie Noord-Brabant, 2004. Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart Noord-Brabant; gedetailleerde begrenzing (1:25.000) van de op plankaart 2 van het streekplan geselecteerde gebieden

Provincie Noord-Brabant, 2004. Ontwerpreconstructieplan/Milieueffectrapport Meierij. Deel A en B

Provincie Noord-Brabant, 2004. Uitwerkingsplan Breda-Tilburg

Provincie Noord-Brabant, 2004. Uitwerkingsplan Waalboss

Provincie Noord-Brabant, 2004. Uitwerkingsplan Uden-Veghel, Maashorst, Schijndel, Sint-Oedenrode, Boekel

Provincie Noord-Brabant en Samenwerkingsverband Regio Eindhoven. 2005. Uitwerkingsplan/Regionaal Structuurplan Zuidoost-Brabant

Provincie Noord-Brabant, 2005. Bedenkingennota Ontwerpreconstructieplan/Milieueffectrapport Meierij

Provincie Noord-Brabant, 2005. Nota van wijzigingen Ontwerpreconstructieplan/Milieueffectrapport Meierij

Raad voor het Landelijk Gebied, 2001, Bergen met beleid

Reconstructiewet concentratiegebieden, Wet van 31 januari 2002, houdende regels inzake de reconstructie van de concentratiegebieden

Regionale reconstructiecommissie Meierij, 2001. Streefbeeld Meierij

Regionale reconstructiecommissie Meierij, 2003. Eerste conceptreconstructieplan/MER Meierij. Deel A en B.

Sociaal-economisch platform de Meierij, 2003. Sociaal-economische visie Meierij

Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening/Nota Ruimte

Waterschap de Aa. 2000. Waterbeheersplan 2001-2004

Waterschap de Dommel. 2000. Waterbeheersplan 2001-2004

Waterschap de Maaskant. 2000. Waterbeheersplan 2001-2004

Wergroep Recreatie Meierij, 2003. Toeristisch-recreatieve visie, tabel en ontwikkelingskaart. Reconstructiegebied de Meierij

Wet geluidhinder, 16 februari 1979

Wet Milieubeheer (Wm), 1980. Staatsblad 1979, 442, zoals laatst gewijzigd bij besluit van 20 juni 2002, 347

Besluit luchtkwaliteit, Staatsblad 2001, 269

Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO), 1995

Wet herstructurering varkenshouderij. Staatsblad 1998, 236, zoals laatst gewijzigd bij ministeriële regeling van 28 juli 2000, Staatscourant 146

Bijlage 1 Verklaring afkortingen

AHS	Agrarische hoofdstructuur
AMvB	Algemene maatregel van bestuur
AO	Autonome ontwikkeling
ASP	Aankoopstrategieplan
Awzi	Afvalwaterzuiveringsinstallatie (bij bedrijven)
AWG	Ambtelijke werkgroep
BBL	Bureau beheer landbouwgronden
BEVAR	Beëindigingsregeling varkenshouderijen
BL	Brabants Landschap
BLOW	Bestuursovereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie
BMF	Brabantse Milieu Federatie
BOM	Brabantse ontwikkelingsmaatschappij
BPG	Brabants Particulier Grondbezit
BVB	Bestand Veehouderijbedrijven (Provincie Noord-Brabant)
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CHW	Cultuurhistorische waarden
Cie m.e.r.	Commissie voor de milieueffectrapportage
Cobema	Compensatie benedenstroomse effecten Maaswerken
DIAS	DIstributie Ammoniak en Stank
DLG	Dienst Landelijk Gebied
DLO	Dienst Landbouwkundig Onderzoek
EHS	Ecologische hoofdstructuur
EU	Europese Unie
EVZ	Ecologische verbindingszone
GEA	Geologische en aardkundige waarden
GECO	Gebiedscoördinator
GGOR	Gewenst grond- en oppervlaktewaterregime
GHS	Groene hoofdstructuur
GIOS	Groen in en om de stad
GIS	Geografisch informatie systeem
GS	Gedeputeerde Staten
GVE	Grootvee eenheid
HOWABO	Hoogwaterbescherming 's-Hertogenbosch
HEGS	Hergebruik en eindbestemming gesloten stortplaatsen
HRL	Habitatrichtlijn
HS	Huidige situatie
HSL	Hoge Snelheidslijn
IBA	Individueel behandelingsstelsel afvalwater
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IHS	Integraal hydrologisch streefbeeld
ILG	Investeringsbudget landelijk gebied
IPO	Interprovinciaal overleg

IPPC	Integrated pollution prevention and control
IV	Intensieve veehouderij
IVM	Integrale verkenningen Maas
IWB	Integraal waterbeheer
IZ	Integrale zoning
KBG	Klankbordgroep
KRW	Kaderrichtlijn water
kton	Kiloton
Leader+	Europese subsidieregeling voor plattelandsgebieden
LEI	Landbouw Economisch Instituut
LI	Landinrichting
LNV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LOP	Landbouwontwikkelingsplannen
MER	Milieu effect rapport (het product)
m.e.r.	Milieu effect rapportage (het proces)
MINAS	Mineralen aangiftesysteem
MIR	Management informatie systeem
MJP	Meerjarenprogramma
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MKZ	Mond- en klauwzeer
MMA	Meest milieuvriendelijke alternatief
MTR	Maximaal toelaatbaar risico
N	Stikstof
NEC	National emissions ceiling
NED	Nieuwe economische drager
Nevedi	Nederlandse vereniging diervoederindustrie
Nb-wet	Natuurbeschermingswet
NGE	Nederlands grootte eenheid
NMP	Nationaal Milieubeleidsplan
NW4	Vierde Nota Waterhuishouding
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
OBIV	Ontwikkelingsbureau Intensieve veehouderij
P	Fosfaat
PBTB	Platform Brabants toeristisch bedrijfsleven
PCLG	Provinciale commissie voor het landelijk gebied
PMC	Product-markt-combinatie
PMV	Provinciale milieuverordening
PKB	Planologische kernbeslissing
POP	Plattelandsontwikkelingsplan
PPC	Provinciaal planologische commissie
PPS	Publiek-private samenwerking
PS	Provinciale Staten
PUN	Provinciale uitgangspunten nota
Rav	Regeling ammoniak en veehouderij
RBON	Regeling beheersovereenkomsten en natuurontwikkeling
RBV	Regeling beëindiging veehouderijtakken
Rcw	Reconstructiewet concentratiegebieden
REV	Robuuste ecologische verbinding
RIVM	Rijks Instituut voor Volksgezondheid en Milieu
RK	Rijkskader

RLG	Revitalisering van het landelijk gebied
RNLE	Regionale natuur- en landschapseenheid
ROB	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek
RRC	Regionale reconstructie commissie
RvR	Ruimte voor de rivier
RvR-regeling	Ruimte voor ruimte regeling
RvSt	Raad van State
RUN	Rijks uitgangspunten nota
Rwzi	Rioolwaterzuiveringsinstallatie
SAN	Subsidieregeling agrarisch natuurbeheer
SAOZ	Stichting adviesbureau onroerende zaken
SBB	Staatsbosbeheer
SEOB	Sociaal economisch overlegorgaan Brabant
SEP	Sociaal-economisch platform
SES	Sociaal Economisch Samenwerkingsverband
SGB	Subsidieregeling gebiedsgericht beleid
SGP	Strategisch groenproject
SGR	Structuurschema Groene Ruimte
SN	Subsidieregeling natuurbeheer
Stb	Staatsblad
TELOS	Brabants centrum voor duurzaamheidsvraagstukken
T&R	Toerisme en recreatie
TOM	Tuinbouw ontwikkelingsmaatschappij
URP	Uitwerking van het reconstructieplan
VAB	Voormalige agrarische bedrijfslocatie, ook wel: vrijkomende agrarische bebouwing
VHR	Vogel- en Habitatrichtlijn
VIP	Voorrangsinventarisatie perspectiefgebieden intensieve veehouderij
VKA	Voorkeursalternatief
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRL	Vogelrichtlijn
VROM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VVZ	Varkensvrije zone
V&W	Verkeer en Waterstaat
Wav	Wet ammoniak en veehouderij
WB21	Waterbeheer in de 21e eeuw
Wm	Wet milieubeheer
WRO	Wet op de ruimtelijke ordening
Wsv	Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden
ZLTO	Zuidelijke land- en tuinbouworganisatie

Bijlage 2 Waterparagraaf

Algemeen

Onder regie van waterschap de Dommel is het onderdeel ‘advies’ van de watertoets door de waterbeheerders uitgevoerd. Uit een analyse van dit advies blijkt dat niet alle opmerkingen binnen de criteria van de watertoets vallen. Dit zijn opmerkingen over de MER, tekstuele opmerkingen of aspecten die naar mening van de waterbeheerders verder uitgewerkt hadden kunnen worden.

In deze bijlage is alleen ingegaan op die onderdelen van het advies van de waterbeheerder die binnen de criteria van de watertoets vallen.

Het advies van de waterbeheerders is ingedeeld in categorieën. Elk advies is voorzien van het kopje ‘opmerking’, waarna vervolgens onder het kopje ‘reactie’ is weergegeven op welke wijze de betreffende opmerking, indien van toepassing, is verwerkt in het ontwerpreconstructieplan.

Adviezen waterbeheerders

Planologische doorwerking

Opmerking

De visie van de Brabantse waterschappen over planologie en flankerend beleid m.b.t. de waterthema's waterberging, waterdoelen en beekherstel is nog onvoldoende terug te zien in het MER en concept reconstructieplannen. Wij vragen u extra aandacht te besteden aan de afspraken die hierover zijn gemaakt.

Reactie

De plannen zijn hier op aangepast. Voor concrete waterbergingslocaties en 500 meter beschermingszones rondom natte natuurparels wordt gebruik gemaakt van zogenaamde art.27 procedure in de Reconstructiewet. Voor een aantal te herstellen beken is in dit ontwerpreconstructieplan eveneens gebruik gemaakt van dit instrumentarium. Voor wat betreft flankerend beleid zijn in de bestuursovereenkomst tussen de waterschappen en de provincie Noord-Brabant sluitende afspreken gemaakt, die niet in dit plan zijn opgenomen, maar wel leidend zijn bij de uitvoering van de reconstructie.

Opmerking

Volgens het WHP2+ moet ook planologische bescherming (2x5m) voor waterlopen met de functie waternatuur worden opgenomen.

Reactie

In het Waterhuishoudingsplan is een planologische bescherming voor een dergelijke zone niet opgenomen. In het WHP wordt een dergelijke zone genoemd om aan te geven dat de doelstelling waternatuur zich ook uitstrekt tot op de oevers. Voor het overige wordt verwezen naar de reactie op het onderdeel planologische doorwerking 25m. zones beek- en kreekherstel.

Waterberging

Opmerking

Vrijwaring van kapitaalintensieve ontwikkelingen is in zoekgebieden waterberging niet te garanderen omdat planologische bescherming voorbij een planhorizon van 10 jaar juridisch niet mogelijk is.

Reactie

Deze opmerking wordt onderschreven. Daarom wordt voor de voorlopige reserveringsgebieden aangesloten bij het beschermingsregime zoals geformuleerd in het Streekplan.

Opmerking

Kapitaalintensieve ontwikkelingen in waterbergingsgebieden zijn gebonden aan voorwaarden en condities zoals deze in het kader van de watertoets worden gesteld. Kapitaalintensieve ontwikkelingen mogen niet de totaal benodigde oppervlakte waterberging verminderen of kostenverhogend werken.

Reactie

Het reconstructieplan voldoet aan deze eis, door voor de voorlopige reserveringsgebieden 2050 aan te sluiten bij het in het Streekplan geformuleerde beleid en voor de concrete bergingslocaties gebruik te maken van de zogenaamde art. 27 procedure uit de Reconstructiewet.

Opmerking

Om kapitaalintensieve ontwikkelingen tegen te gaan is besloten concrete waterbergingsgebieden planologisch te beschermen. D.w.z. nieuw vestiging is niet mogelijk en uitbreiding bebouwing binnen bouwblok alleen mogelijk na continuïteitstoets. Aangenomen mag worden dat dit in het 2e conceptplan wordt opgenomen.

Reactie

Dit is opgenomen in het ontwerpreconstructieplan.

GGOR

Opmerking

De realisatie van de gewenste waterhuishoudkundige doelen binnen natuurparels en overige delen van de EHS binnen het reconstructieplan is sterk afhankelijk van de verwerving van de EHS. Aangezien uit het MER blijkt dat de verwerving en realisatie van de EHS niet volledig in reconstructieperiode gerealiseerd kan worden, is het de vraag of de doelen voor de verdroogde natuur conform de Cork-afspraken wel bereikt worden.

Reactie

Het belang van grondverwerving in relatie tot het realiseren van doelen wordt onderschreven. Daarom wordt bij de uitvoering ook sterk ingezet op grondverwerving in de EHS, waarbij gronden in natte natuurparels een hoge prioriteit hebben.

Opmerking

Er is geen GGOR voor landbouwgronden afgesproken. In het RC-plan een procesafpraak opnemen dat dit voor de 2e generatie RC-plannen wordt uitgewerkt.

Reactie

De afspraken zoals in het Nationaal bestuursakkoord Water zijn opgenomen ten aanzien van de GGOR houden in dat de provincie het 'kader voor de GGOR' uiterlijk in 2005 vaststelt. De waterschappen werken dit uit en stellen, uiterlijk in 2010 de GGOR vast. Met het reconstructieplan worden de bestuurlijke keuzes en afwegingen voor het kader van de GGOR bepaald, ook ten aanzien van landbouw. De provincie vult dit kader verder aan met technische bouwstenen en procesafspraken.

Voor wat betreft de aanpak van droogteschade is het belang van waterconservering op landbouwgronden expliciet in de plannen opgenomen.

Opmerking

De effecten van vernattingsmaatregelen in de reconstructieplannen kunnen voor een aantal gebieden leiden tot vernattingsknelpunten in het stedelijk gebied. De acceptatie van vernatting

zal in stedelijk gebied gering zijn en technische compensatie van vernattingseffecten is kostbaar. Er zijn berekeningen op groot schaalniveau uitgevoerd, waaruit blijkt dat er geen regionale effecten zijn, maar er is niet specifiek gekeken naar de consequenties voor het stedelijk gebied op lokaal niveau.

Reactie

De acceptatie van vernatting zal in stedelijk gebied gering zijn en technische compensatie van vernattingseffecten is kostbaar. Op dit moment is concrete beoordeling nog niet mogelijk vanwege het hoge abstractieniveau van de reconstructieplannen, maar in de uitwerking zal hier nadrukkelijk naar gekeken moeten worden. Uitgangspunt bij het omgaan met vernattingseffecten in stedelijk gebied is dat in bestaand stedelijk gebied de droogleggingseisen gerespecteerd zullen worden. Zoveel als mogelijk zal getracht worden met lokale technische compensatie de effecten te compenseren.

Opmerking

Afstemming met landinrichting de Hilver is noodzakelijk.

Reactie

Het landinrichtingsproject de Hilver bevindt zich in een zeer vergevorderd stadium. Daarom is het verstandiger om nieuwe ontwikkelingen omtrent waterdoelen (voorlopig) niet toe te passen. Voor eventuele alderelandinrichtingen in dit reconstructiegebied gelden de afspraken zoals gemaakt in Cork in Cork.

Waterkwaliteit

Opmerking

Essentieel is de uitgesproken verwachting dat de fosfaat- en nitraatnormen in 2022 niet zullen worden gehaald. Wij verzoeken u dan ook om, binnen uw mogelijkheden en bevoegdheden, dit naar zowel het Rijk als naar de Europese Unie kenbaar te maken, zodat hiermee bij de verdere invulling van de Europese Kaderrichtlijn Water rekening kan worden gehouden.

Reactie

GS kennen en onderkennen de problematiek. Voorliggend plan kan vanzelfsprekend geen oplossing bieden aan de door de waterbeheerder voorgestelde aanpak. Het IPO zal een brief over deze problematiek naar het Rijk verzenden.

Opmerking

De aanwezigheid van risicovolle overstorten en ongezuiverde lozingen is niet inzichtelijk gemaakt.

Reactie

In dit plan is opgenomen dat verbetering van de waterkwaliteit een hoge prioriteit heeft. De gebieden waar men als eerste met verbetering van de waterkwaliteit aan de slag wil zijn specifiek benoemd. Gegeven het abstractieniveau van de plannen is het niet opportuun specifieke knelpunten te benoemen. Tijdens de projectmatige aanpak tijdens de uitvoering zijn risicovolle overstorten relevant. Vanaf dat moment is een inventarisatie zinvol.

Opmerking

De verandering van de grondwaterstand en grondgebruik zal leiden tot een tijdelijke verhoging van de uitspoeling van eutrofiërende stoffen naar het diepe grondwater of het oppervlaktewater. In de concrete uitwerking van maatregelen (op een later tijdstip) dient echter toetsing van de effecten plaats te vinden aan de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn, waarbij middels compenserende maatregelen nadelige effecten op de waterkwaliteit zoveel mogelijk voorkomen worden.

Reactie

Dit wordt onderschreven. Het hierboven beschreven uitgangspunt is inmiddels opgenomen in de plannen.

Opmerking

Bij de 'Wijze van effectbepaling' wordt gesteld dat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de waterkwaliteit. En: Bij de 'Wijze van effectbepaling' wordt gesteld dat het reconstructieplan zich niet uitspreekt over grootschalige teeltwijzigingen, zodat m.b.t. veranderingen in grondgebruik alleen is gekeken naar de effecten van een omzetting naar natuur. Wij hadden echter verwacht dat de integrale zonering met extensiverings- en verwevingsgebieden hier ook effect zou hebben op de bemestingsdruk en daarmee op de (grond)waterkwaliteit.

Reactie

Conform de Reconstructiewet is de integrale zonering gericht op de intensieve veehouderij. Voor een sturing op grondgebruik kan de Reconstructiewet niet gebruikt worden tenzij men overgaat tot schadevergoedingen. Deze mogelijkheid wordt niet benut en de komende jaren zal gekeken worden of er andere instrumenten bedacht kunnen worden om deze problematiek aan te pakken.

Beekherstel / EVZ's

Opmerking

Realisatie van alle ecologische verbindingzones is voor 2012 niet haalbaar volgens de MER. Een reden is dat de grondmobiliteit tegen zijn grenzen aanloopt. Daarnaast is het inrichtings-traject dat na verwerving dient te worden doorlopen traag door de hieraan gekoppelde procedures. Wij zijn van mening dat de provincie Noord-Brabant hierin een belangrijke rol kan vervullen door grondmobiliteit en procedures te optimaliseren. Bovendien wordt momenteel de indruk gewekt dat in Landinrichtingsgebieden waar het plan van toedeling is gepasseerd de resterende taakstelling m.b.t. ecologische verbindingzones moeilijk is te realiseren.

Reactie

Met dit reconstructieplan wordt een belangrijke stap gezet voor het realiseren van de ecologische verbindingzones. Wij onderschrijven het belang van grondverwerving. Daarom zijn in de bestuursovereenkomst die tussen de provincie Noord-Brabant en de waterschappen ook afspraken gemaakt die betrekking hebben op grondverwerving. Deze afspraken zijn vanzelfsprekend niet opgenomen in dit plan, maar in de bestuursovereenkomst. Daar waar het plan van toedeling gepasseerd is zijn de instrumenten om een resterende taakstelling m.b.t. ecologische verbindingzones te realiseren inderdaad beperkt.

Opmerkingen

Gezien het aantal beektrajecten waarvoor in de eerste uitvoeringsperiode herstel voorzien wordt is het twijfelachtig of de doelstelling voor de gehele reconstructieperiode gehaald wordt.

Reactie

Het ambitieniveau voor beekherstel zoals geformuleerd in dit plan en het uitvoeringsprogramma is een afspiegeling van het ambitieniveau van de waterschappen.

Bijlage 3 Fasering reconstructiedoelen Noord-Brabant

Reconstructiedoelen in fase 1

Water en bodem

Regionale waterberging

- Het uitwerken en realiseren van waterbergingscapaciteit om wateroverlast te voorkomen door: - het instandhouden of repareren van natuurlijke overstromingsvlakten in de beekdalen, stroomvertraging en peilverhoging - water vast te houden bij de bron - scheppen van ruimte om bij hoge afvoer tijdelijk water te bergen (retentiegebieden) en deze gebieden te vrijwaren van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Randvoorwaarde: Combineren van rivierverruiming en waterrecreatie

Waterdoelen en grondwaterstand (GGOR)

- In hydrologisch kwetsbare delen van de EHS worden sectorale waterdoelen voor natuur gerealiseerd;
- In bestaande en nieuwe natuurgebieden wordt de waterhuishouding geoptimaliseerd;
- De vochtvoorziening voor landbouwgebieden wordt geoptimaliseerd.

Water- en bodemkwaliteit

- In prioritaire natuurgebieden worden de ecologische kwaliteitsnormen voor water- en bodemkwaliteit behaald;
- In uitspoelingsgevoelige gebieden, wordt een vermindering van de kans op uitspoeling van nitraat, fosfaat en bestrijdingsmiddelen behaald;
- Ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit worden ongezuiverde lozingen op het oppervlaktewater en riooloverstorten gesaneerd, conform het provinciale rioleringsbeleid.

Beekherstel

- De ecologische en landschappelijke kwaliteit van de beken en beekdalen, inclusief bijbehorende brongebieden wordt hersteld.

Milieu

Ammoniak

- Vermindering van de belasting met ammoniak van kwetsbare en zeer kwetsbare natuurgebieden.

Stank

- Vermindering van het percentage stankgehinderden tot 12% van de bevolking in 2003 en het percentage ernstig stankgehinderden tot 0% van de bevolking in 2010.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Realisatie van de EHS in 2011.

Regionale Natuur- en landschapseenheden

- Voor het beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap worden RNLE'n nader begrensd.

Landschap en cultuurhistorie

Agrarische bebouwing

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt intensieve veehouderij groen en architectonisch ingepast in het landschap;
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) wordt het landschapsbeeld verbeterd door sloop van oude, leegstaande elementen.

Ruimtelijke structuur landbouw

- Ter realisatie van bodem- en waterkwaliteitsdoelen wordt de melkveehouderij plaatselijk geëxtensiverd (Commissie Koopmans).

Wonen, werken, leefbaarheid

Sociale en economische structuur

- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale aspecten van veranderingen binnen de landbouwsector, in het bijzonder van de krimp in de intensieve veehouderij, opgevangen;
- Ter verbetering van de sociale en economische structuur op het platteland worden sociale en economische mogelijkheden voor het platteland, onder andere nieuwe economische dragers, gestimuleerd;
- Behoud en versterking van leefbaarheid op het platteland;
- Stimuleren van het sociaal-economisch platform dat lokale initiatieven op dit gebied initieert, stimuleert en begeleidt.

Reconstructiedoelen in fase 2

Water en bodem

Ruimte voor de rivier

- Ter voorkoming van wateroverlast van de grote rivieren draagt reconstructie bij aan de realisatie van een riviersysteem dat voldoet aan de wettelijke veiligheidsnormen zoals uitgewerkt in 'waterbeheer 21e eeuw'. Hiervoor wordt een begrenzing van potentiële zoekgebieden voor rivierversmalling opgenomen in het reconstructieplan. De gebieden binnen deze begrenzing worden gevrijwaard van kapitaalintensieve ontwikkelingen.

Water- en bodemkwaliteit

- Ter verbetering van de bodem- en grondwaterkwaliteit worden maatregelen genomen die leiden tot de kwaliteitsnormen conform de EU-nitraatrichtlijn in 2017. Verder worden maatregelen genomen die leiden tot vermindering van de fosfaat- en bestrijdingsmiddelenbelasting van bodem en grondwater;

- Er worden maatregelen genomen om de gewenste oppervlaktewaterkwaliteit conform de MTR-norm en de Europese Kaderrichtlijn Water in 2022 voor fosfaat, nitraat en voor bestrijdingsmiddelen te behalen;
- In grondwaterbeschermingsgebieden met een 25 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd;
- In zeer kwetsbare grondwaterbeschermingsgebieden met een 100 jaarszone, wordt de grondwaterkwaliteit verbeterd.

Milieu

Geluid

- Behouden of verminderen van de huidige geluidsbelasting in stiltegebieden.

Natuur

Ecologische hoofdstructuur (EHS)

- Realisatie van de EHS in 2010;
- Bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijv. verdroging en vermessing) en het scheppen van randvoorwaarden voor de realisatie van natuurdoelen.

Verbindingszones

- Ten behoeve van het realiseren van een duurzaam ecologische netwerk en het versterken van de milieu- en ruimtelijke kwaliteit van de EHS, worden ecologische verbindingzones (EVZ) gerealiseerd in 2010.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de EVZ's streven naar meervoudig grondgebruik, mits dit het ecologisch functioneren niet verstoort;
- Voor het beschermen van bijzondere soorten worden REV's begrensd en gerealiseerd.
Randvoorwaarde: Bij de inrichting van de REV's wordt gestreefd naar meervoudig grondgebruik, mits dit het ecologisch functioneren niet verstoort.

Soortenbescherming

- De reconstructie draagt bij aan instandhouding, herstel en ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid van wilde dier- en plantensoorten, door een bijdrage te leveren aan uitvoering van soortenbeschermingsplannen;
- Beschermen en versterken van natuur- en landschapswaarden in de GHS en in de AHS-landschap zoals weergegeven in het Streekplan 2002 van de provincie Noord-Brabant.

Beheer van natuur en landschap

- Randvoorwaarde:
Bereiken bestuurlijke overeenstemming over afstemming Nationale Parkenbeleid en reconstructie.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Behoud en herstel van cultuurhistorische (inclusief archeologische), architectonische en aardkundige waarden zoals aangegeven in de Belvédèregebieden en gebieden aangegeven op de Cultuurhistorische Waarden kaart en Aardkundige Waardevolle Gebiedenkaart (Noord-Brabant).

Landbouw

Ruimtelijke structuur landbouw

- De ruimtelijke structuur voor grondgebonden bedrijven (zoals grondgebonden veehouderij,

- akker- en tuinbouw) wordt geoptimaliseerd;
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw krijgen sterke intensieve veehouderij bedrijven die als gevolg van reconstructie in hun ontwikkelingen worden belemmerd de mogelijkheid tot voortzetting op een andere, wel geschikte locatie;
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt aan glastuinbouwbedrijven de mogelijkheid gegeven en worden zij gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties (zoals aangegeven in het Streekplan 2002);
- Ter verbetering van de ruimtelijke structuur van de niet-grondgebonden landbouw wordt in de Peel wordt één projectvestiging glastuinbouw gerealiseerd;
- Randvoorwaarde: Bedrijven op goede locaties behouden hun ontwikkelingsmogelijkheden;
- Randvoorwaarde: Ondersteunende voorzieningen worden toegestaan of geweerd conform de Beleidsnotitie Ondersteunende Voorzieningen.

Recreatie en toerisme

- Ter versterking van de toeristisch-recreatieve sector wordt een regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie (ofwel toeristisch-recreatieve visie) uitgewerkt;
- Ter realisering van het regionaal ontwikkelingsplan toerisme en recreatie worden ruimtelijke randvoorwaarden geschapen, onder andere voor verplaatsing van kansrijke recreatiebedrijven naar geschikte locaties.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Mobiliteitseffecten veroorzaakt door maatregelen in het kader van de reconstructie hebben geen negatieve gevolgen voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

Reconstructiedoelen in fase 3

Water en bodem

Bodembeheer

- Verhogen van de kwaliteit en de gebruikswaarde van de bodem;
- Het reconstructieplan draagt bij aan inpassing van voormalige stortplaatsen;
- Het reconstructieplan draagt bij aan het oplossen van de problematiek van bodemverontreiniging in de Kempen.

Milieu

Ammoniak

- Het reconstructieplan draagt bij aan het in balans brengen van de totale ammoniakemissie met het emissieplafond van het reconstructiegebied.

Mestver- en bewerking en duurzame energie

- Optimaal benutten van kansen voor energiebesparing en het produceren van groene energie;
- Bijdragen aan verantwoorde mestbewerking en -verwerking conform de Leidraad Mest.

Licht

- Behoud en herstel van donkere gebieden.

Natuur

Verbindingszones

- De werking van de EVZ's wordt versterkt door het benutten van de groenblauwe dooradering;
- Ter verbetering van de ruimtelijke en intrinsieke kwaliteit van natuurgebieden wordt de versnippering van natuurgebieden teruggebracht of voorkomen.

Regionale Natuur- en landschapseenheden

- Doelstellingen voor de RNLE zoals aangegeven in het Streekplan 2002 worden gerealiseerd.

Beheer van natuur en landschap

- Optimale inzet van agrarisch natuurbeheer in de GHS, EHS, RNLE'n, EVZ's, REV's en Landschapsecologische zones, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden tussen agrariërs voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer;
- Maximale afsluiting van beheersovereenkomsten binnen beheersgebieden in de EHS;
- Randvoorwaarde: Agrarisch natuurbeheer draagt optimaal bij aan soortenbescherming;
- Randvoorwaarde: Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) draagt agrarisch natuurbeheer optimaal bij aan het behoud en de versterking van landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
- Randvoorwaarde: Reconstructie en Nationale Parkenbeleid versterken elkaar wederzijds.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud, beheer en herstel van landschap en cultuurhistorie

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) levert reconstructie een bijdrage aan de realisatie van nieuwe landgoederen.

Stedelijke regio's

- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) worden boslocaties bij de stadsregio's gerealiseerd;
- Ten behoeve van een optimale ruimtelijke kwaliteit (herkenbare identiteit en hoge informatie en belevingswaarde) blijven groene en open gebieden tussen de steden in de stedelijke regio's (de zogenaamde landschapsecologische zones) behouden en/of versterkt;
- Randvoorwaarde: Afstemmen van de planvorming voor het landelijk en het stedelijk gebied;
- Randvoorwaarde: Verankeren van het covenant GIOS en hieruit voortvloeiende Provinciale stadsconvenanten in de planvorming.

Landbouw

Veterinaire kwetsbaarheid

- De veterinaire veiligheid wordt verbeterd door ontwikkeling van de ketenbenadering in de landbouwsector.

Verbrede landbouw

- Ten behoeve van de economische basis voor agrariërs en voor de versterking van recreatie en landschap wordt verbrede landbouw gestimuleerd. Vormen van verbrede landbouw waar aan gedacht wordt zijn landbouw en zorg, agrotouristische diensten, streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.

Duurzame productie

- Groei van de biologische landbouw met gemiddeld 40% per jaar;
- Minimaal evenredige groei van de biologische landbouw in de intensieve sectoren;
- Het stimuleren van clustering van biologische landbouw;
- Groei van het aantal bedrijven met een duurzame productie, waaronder energiebesparing en gesloten, schone productiesystemen op bedrijfs-, keten- en gebiedsniveau.

Recreatie en toerisme

- Stimuleren van een kwaliteitsverbetering, verhoging van verscheidenheid en professionalisering van het toeristisch recreatief product;
- Ter versterking van de toeristisch-recreatieve sector wordt de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroot;
- Ter versterking van de toeristisch-recreatieve sector worden routes en routenetwerken ontwikkeld.

Wonen, werken, leefbaarheid

Verkeer en vervoer

- Randvoorwaarde: Ter verbetering van verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid van het landelijk en stedelijk gebied wordt het recreatieve netwerk van fietspaden verbeterd, waar mogelijk gecombineerd met het utilitair fietsverkeer;
- De principes van het convenant Duurzaam Veilig worden op het gemeentelijk wegennet geïmplementeerd.

Bijlage 4 **Samenvatting** **Milieueffectrapporten**

4.1 **Aanleiding en doel**

In de Reconstructiewet Concentratiegebieden is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten (GS) een reconstructieplan opstellen dat, na ter visie legging en inspraak, wordt vastgesteld door Provinciale Staten (PS). Gekoppeld aan het reconstructieplan wordt een milieueffectrapportage-procedure (m.e.r.-procedure) doorlopen. Hiermee wordt vooruitgelopen op de actualisatie van het Besluit milieueffectrapportage waarin wordt vastgelegd dat reconstructieplannen m.e.r.-plichtig zijn.

Milieueffectrapportage is in het leven geroepen om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. In dit Milieueffectrapport (MER) worden overigens niet alleen milieu- en omgevingsaspecten, maar ook de sociale en economische aspecten meegenomen. Doel van de effectrapportage is het ondersteunen van PS, GS en de reconstructiecommissies bij het maken van keuzes.

4.2 **Procedure**

Gezien de grote transparantie in het reconstructieproces en de intensieve betrokkenheid van diverse partijen is er voor gekozen de m.e.r.-procedure integraal onderdeel uit te laten maken van het planvormingsproces in het kader van de Reconstructiewet.

Zodra de eerste contouren van het plan zich aftekende is een eerste effectbepaling ingezet en gepresenteerd in de reconstructiecommissies. Toen eind 2003 het eerste volledige conceptplan beschikbaar was is op een gestructureerde manier via een tevoren bepaald beoordelingskader voor alle zeven de reconstructiegebieden de effectbepaling uitgevoerd. De uitkomsten van de effectbepaling hebben geleid tot enkele aanpassingen van het voornemen. Om de hoeveelheid papier in te perken en de nauwe relatie tussen plan en MER te benadrukken is er voor gekozen het MER integraal onderdeel te laten zijn van het plan.

De m.e.r.- procedure is begonnen met een Startnotitie (Provincie Noord-Brabant, oktober 2002). Deze gaf in hoofdlijnen informatie over aanleiding en doel van het reconstructieplan en het verloop van de procedure. Vervolgens is via inspraak op de startnotitie aan de betrokkenen en de wettelijke adviseurs gevraagd welke aspecten in het MER onderzocht moeten worden en welke mogelijke alternatieven zij relevant vinden. De onafhankelijke Commissie milieueffectrapportage en het bevoegd gezag (BG; PS gedelegeerd aan GS) hebben mede op basis van deze inspraak aanbevelingen gedaan voor de inhoud van het MER. Deze zijn opgenomen in de Richtlijnen voor het MER (provincie Noord-Brabant, april 2003). Deze richtlijnen zijn bepalend geweest voor de inhoud van de MER-onderdelen in het reconstructieplan. Het resultaat van de wettelijk verplichte watertoets en de natuurtoets (Habitattoets op basis van de Europese Habitatrictlijn) is eveneens opgenomen in het plan.

Op dit moment ligt het reconstructieplan/MER voor. Het plan is in samenspraak met de reconstructiecommissies tot stand gekomen. De werkgroep BG van de provincie, GS en het Rijk hebben positief geadviseerd over de inhoud en gevolgde aanpak.

Het reconstructieplan/MER wordt in de inspraak gebracht en gedurende vier weken ter visie gelegd. In deze periode kunnen bedenkingen worden ingebracht en er wordt een hoorzitting georganiseerd. Op grond van de inspraakreacties en het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage, besluiten GS om het plan - waar nodig - te wijzigen. PS stellen het reconstructieplan vast. Het plan moet vervolgens nog worden goedgekeurd door de ministers van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid (LNV) en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM).

4.3 Plaats van het MER in het plan

Het reconstructieplan/MER voldoet uiteraard aan de eisen die de wetgever stelt aan een MER. De belangrijkste zaken zijn opgenomen in deel A van het reconstructieplan/MER. In deel B zijn alle wettelijk benodigde onderdelen van een MER opgenomen. In deel A is een schema opgenomen waar in de rapporten de MER-onderdelen te vinden zijn.

Het ontwerp-reconstructieplan/MER geeft een beschrijving van de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en een aantal (realistische) alternatieven. De alternatieven sluiten aan bij het abstractieniveau van het plan en zijn gericht op kernonderdelen die wezenlijke verschillen in (milieu-)effect geven.

Ook bevat het MER een beschrijving van de huidige situatie, de te verwachten autonome ontwikkeling en een overzicht van de optredende (milieu-)effecten gerelateerd aan de gestelde doelen. Verder wordt ingegaan op de genomen en te nemen besluiten (het beleidskader), de leemten in kennis en informatie en een aanzet voor de evaluatie en monitoring van de optredende effecten gerelateerd aan de geldende doelen.

4.4 Wat beschrijft deze samenvatting verder

In deze samenvatting zijn de belangrijkste conclusies uit het MER samengevat. Hierbij wordt ingegaan op de voorgenomen activiteiten, de alternatieven, de belangrijkste (milieu-)effecten, de leemten in kennis en informatie, het MMA en de vergelijking van alternatieven.

4.5 De voorgenomen activiteit

Het reconstructieplan is gericht op een ingrijpende verandering van het landelijke gebied in Noord-Brabant. Per gebied variëren de doelen. De volgende activiteiten zijn in de meeste plannen opgenomen:

- Herstel van het **water- en bodemsysteem**. Het streven is erop gericht om het water bovenstrooms zo lang mogelijk vast te houden en -waar mogelijk- het grondgebruik af te stemmen op het natuurlijke watersysteem. Om wateroverlast te voorkomen worden bepaalde gebieden aangewezen voor waterberging (rivierversuiming en noodoverloopgebieden). Ook zullen waterbergingsgebieden voor het regionale watersysteem worden aangewezen. Om de verdroging in een aantal natuur- en landbouwgebieden op te lossen, zijn aanpassingen nodig. In deze gebieden worden maatregelen getroffen om het water langer vast te houden en de grondwaterstanden te verhogen. Ook is het noodzakelijk om de waterkwaliteit te verbeteren, bijvoorbeeld door de ongezuiverde lozingen uiterlijk in 2005 te saneren, maar ook door het uitvoeren van specifieke pilots om de waterkwaliteit te

verbeteren. Voor een groot aantal beken wordt de ecologische en landschappelijke kwaliteit hersteld. Ook voor de nabij breuken gelegen wijstgronden zal de waterhuishouding hersteld worden.

- De **milieukwaliteit** verbeteren we door de ammoniakbelasting op de zeer kwetsbare natuurgebieden terug te dringen en door een balans te vinden tussen de totale ammoniakemissie en het regionale emissieplafond. Via de introductie van een integrale zoneringsgebieden met drie typen gebieden: landbouwontwikkelingsgebieden, verwevingsgebieden en extensiveringsgebieden wordt de groei van ammoniakuitstoot nabij natuurgebieden ingeperkt. Deze gebieden kennen ieder een eigen regime voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij. Bedrijven worden gestimuleerd om te verplaatsen naar duurzame locaties in verwevingsgebieden of landbouwontwikkelingsgebieden. De integrale zoneringsgebieden is op perceelsniveau begrensd, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van logische, bestaande grenzen en gestreefd is naar grotere eenheden. Ook rondom kernen is extensiveringsgebied gelegd waardoor het aantal mensen dat door stank gehinderd wordt, af kan nemen. Ook worden projecten gestart gericht op mestverwerking en -bewerking en duurzame energie. Ook worden maatregelen genomen die zorgen voor minder lawaai in stiltegebieden en zijn er initiatieven die donkere gebieden weer donker maken.
- De **natuurwaarden** worden versterkt door een versnelde realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in 2011 (aankoop en beheersovereenkomsten) en door bescherming van de EHS tegen ongewenste invloeden (bijvoorbeeld verdroging en vermessing). Daarnaast wordt gezorgd voor betere randvoorwaarden voor de realisatie van de gewenste natuurdoelen. Ook de ecologische verbindingzones zijn gerealiseerd in 2010. Zij versterken de ruimtelijke kwaliteit van de EHS als duurzaam ecologisch netwerk. Verder zijn er een aantal robuuste (grootschaligere) ecologische verbindingzones begrensd. Via dit plan worden ook de zogenoemde regionale natuur- en landschapseenheden begrensd. Om de doelstellingen voor de robuuste verbindingen en de regionale natuur- en landschapseenheden te realiseren, wordt gestreefd naar een optimale inzet van agrarisch natuurbeheer, bijvoorbeeld door versterking en vergroting van samenwerkingsverbanden van agrariërs. Agrarisch natuurbeheer en andere instrumenten en maatregelen dienen tenslotte ook een bijdrage te leveren aan het behoud, herstel en de ontwikkeling van een zo natuurlijk mogelijke verscheidenheid aan planten- en diersoorten.
- De kenmerkende kwaliteiten van **landschap en cultuurhistorie** worden via dit plan behouden, versterkt en verder ontwikkeld. Hierbij wordt aandacht besteed aan de cultuurhistorische, archeologische, architectonische en aardkundige waarden. Dit is onder andere aan de orde bij het aanwijzen van gebieden waar nieuwe functies kunnen komen en bij de uitwerking van reconstructieprojecten. Hierbij worden bestaande waarden gerespecteerd en wordt de diversiteit van het landschap (bijvoorbeeld open en besloten, droge en natte gebieden) behouden en waar mogelijk versterkt. Nieuwe intensieve agrarische bedrijven moeten goed ingepast worden in het landschap. Daarnaast verbetert het landschapsbeeld door de sloop van oude, leegstaande gebouwen. Ten slotte kunnen ook nieuwe landgoederen bijdragen aan een versterking van de landschappelijke kwaliteiten.
- Het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden voor duurzame **landbouw** is een belangrijke reconstructiedoelstelling. Allereerst behouden bedrijven op goede locaties hun ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast zijn locaties en gebieden aangewezen waar intensieve veehouderijbedrijven die in hun ontwikkelingen worden belemmerd, de mogelijkheid krijgen verder te gaan. Het kan hierbij gaan om een bestaande duurzame locatie in een

verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied. Ook kan het een nieuwe locatie betreffen in een landbouwontwikkelingsgebied (in het reconstructiegebied Maas en Meierij zijn geen nieuwvestigingsmogelijkheden opgenomen).

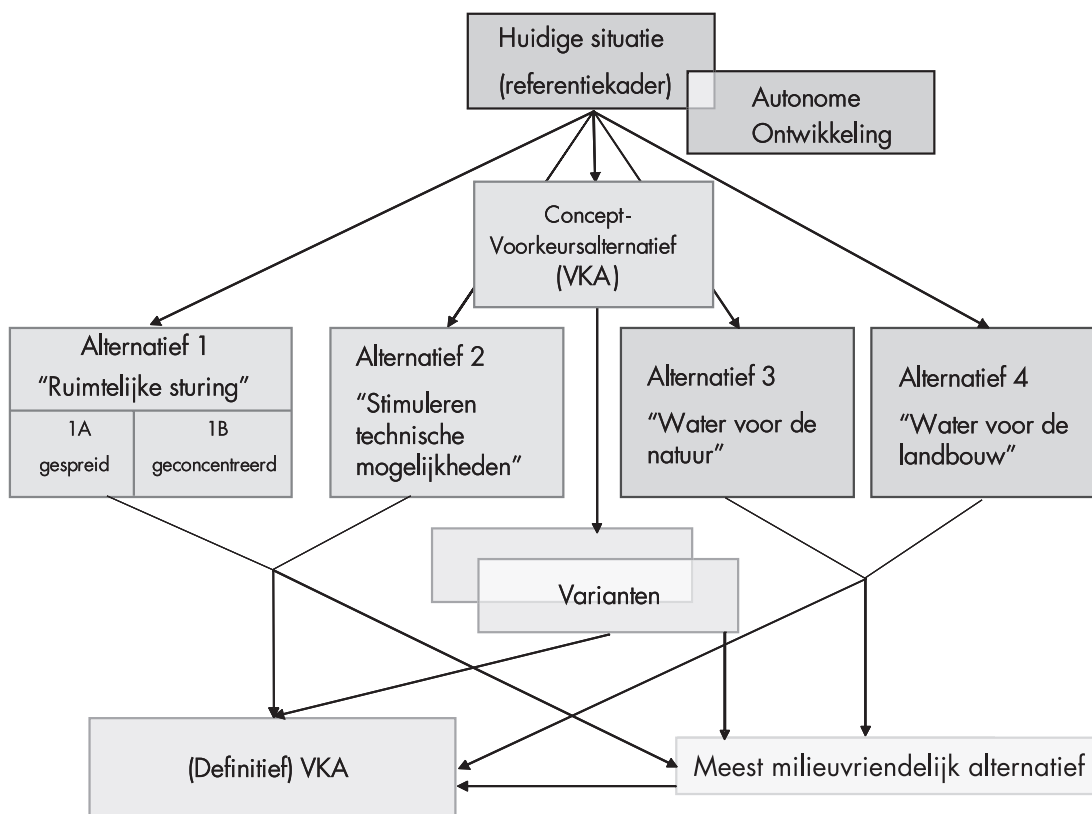
- Voor de varkenshouderij is het van belang dat er maatregelen worden getroffen om de verspreiding van epidemieën onder varkens te voorkomen. Het ontwikkelen van de ketenbenadering levert hieraan een bijdrage. De melkveehouderij moet op een aantal plaatsen extensiveren, om de bodem- en waterkwaliteitsdoelen te realiseren. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de ruimtelijke structuur. Voor de melkveehouderij, maar ook voor andere grondgebonden bedrijven dient de ruimtelijke structuur te worden geoptimaliseerd. Hiervoor zullen wij een aantal projecten starten.
- Voor de boom- en vaste plantenteelt wordt door middel van maatwerk een oplossing geboden aan bedrijven die op maatschappelijk gezien ongunstige locaties liggen. Ook voor de glastuinbouw wordt een optimale ruimtelijke structuur ontwikkeld. Naast de gangbare landbouw wordt de biologische en verbrede landbouw gestimuleerd. Hierbij wordt gestreefd naar een groei van de biologische landbouw met gemiddeld 10% per jaar. Vormen van verbrede landbouw die gestimuleerd zullen worden zijn: de combinatie van landbouw en zorgfuncties, agrotouristische diensten, verkoop van streekproducten, agrarisch natuurbeheer en overige nieuwe nevenactiviteiten.
- Ter versterking van **recreatie en toerisme** worden ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden geboden. Het kan daarbij gaan om nieuwe locaties voor recreatiebedrijven die zich op hun huidige locatie niet verder kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld omdat ze te dicht bij kwetsbare natuur liggen. Ook het toeristisch-recreatieve product wordt opgewaarderd en geprofessionaliseerd, onder andere door het stimuleren van kwaliteitsverbetering en vergroting van de verscheidenheid. Op verschillende plekken worden nieuwe routes en routenetwerken ontwikkeld, die de toegankelijkheid van het agrarisch gebied en natuurgebieden vergroten.
- Om de **sociale en economische structuur** te versterken worden vier speerpunten onderscheiden. Allereerst worden de sociale en economische aspecten van veranderingen binnen de landbouw opgevangen. Dit is in met name bij de intensieve veehouderij van belang. Daarnaast willen we nieuwe economische dragers voor het platteland ontwikkelen. Ook wordt er aandacht besteed aan maatregelen die de leefbaarheid op het platteland kunnen vergroten. Hiervoor zal er voor een aantal kernen een ruimtelijke, sociale en economische visie worden ontwikkeld. Tenslotte zal extra aandacht besteed worden aan de uitvoering van het sociale en economische beleid.
- Bij **verkeers- en vervoersprojecten** die in het kader van de reconstructie worden opgepakt, wordt aangesloten bij de principes van Duurzaam Veilig. Zo kunnen de verkeersveiligheid, leefbaarheid en bereikbaarheid worden vergroot door ontbrekende schakels in het (recreatieve) fietspadennetwerk aan te leggen. Algemeen geldt dat reconstructie maatregelen positieve gevolgen moeten hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid.

4.6 Alternatieven

In een milieueffectrapport moeten de voorgenomen activiteit (het voorkeursalternatief) en het Meest Milieuvriendelijk Alternatief (MMA) worden beschreven. Het MMA is het alternatief dat de best bestaande mogelijkheden om het milieu te beschermen, toepast of combineert. Het is gebruikelijk om ook andere alternatieven uit te werken. In dit Reconstructieplan/MER

zijn vier alternatieven uitgewerkt. Ze variëren op twee kernkwesties in het reconstructieplan: de integrale zonering voor de intensieve veehouderij (alternatief 1 en 2) en de waterdoelen (alternatief 3 en 4).

Naast de alternatieven is ook naar varianten gekeken. Een variant heeft betrekking op een gebiedsspecifiek aandachtspunt in een sector of deelgebied. De alternatieven en varianten zijn in figuur B4.1 schematisch weergegeven. In de tekstkaders worden ze verder toegelicht.

Figuur B4.1 Alternatieven en varianten in relatie tot huidige situatie, autonome ontwikkeling en het voorkeursalternatief

Alternatief 1 ‘Ruimtelijke sturing’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak, stank, natuur en landschap het beste gehaald kunnen worden door een zo groot mogelijke ruimtelijke scheiding tussen de intensieve veehouderij en kwetsbare waarden. De extensiveringsgebieden worden groter dan in het voorkeursalternatief. De landbouwontwikkelingsgebieden worden kleiner ten opzichte van het voorkeursalternatief: alleen de beste locaties voor inplaatsing zijn aangeduid als landbouwontwikkelingsgebied. Binnen dit alternatief zijn twee subalternatieven onderscheiden:

Alternatief 1a: beperkte concentratie met in elk reconstructiegebied voldoende inplaatsingsruimte voor de bedrijven die willen verplaatsen uit de extensiveringsgebieden en deels ook uit de verwevingsgebieden.

Alternatief 1b: Sterke concentratie in enkele landbouwontwikkelingsgebieden. Het gaat om de gebieden die binnen de zeven reconstructiegebieden als meest geschikt naar voren komen op basis van een aantal verschillende criteria.

Alternatief 2 ‘Stimuleren en technische mogelijkheden’

Dit alternatief is gebaseerd op de veronderstelling dat de doelstellingen voor ammoniak en stank het beste (meest kosteneffectief) gehaald kunnen worden door de inzet van extra technieken. Het alternatief gaat verder uit van een beperkte regulering. De extensiveringsgebieden zijn in dit alternatief kleiner dan in het voorkeursalternatief.

Alternatief 3 ‘Water voor de natuur’

In de gehele EHS (en niet alleen in de natte natuurparels zoals is opgenomen in het voorkeursalternatief) worden maatregelen met uitstraling op de omgeving genomen. Daarnaast worden in die natte natuurparels waar dit zinvol is, verdergaande maatregelen in de directe omgeving van deze parels genomen.

Alternatief 4 ‘Water voor de landbouw’

De maatregelen die in het voorkeursalternatief zijn voorgesteld worden aangevuld met waterconserveringsmaatregelen op de landbouwgronden die in de huidige situatie droogteschade ondervinden.

Varianten

Om ook aandacht te kunnen geven aan gebiedsspecifieke aandachtspunten waarvoor meerdere reële oplossingen zijn, is gebruik gemaakt van varianten. Deze zijn in tegenstelling tot de alternatieven gericht op één concreet thema of één specifiek deelgebied.

Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA)

In het MMA staat het realiseren van de natuur- en milieudoelstellingen voorop.

Bij het uitwerken van het MMA wordt vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting. Alle realistische en haalbare effectbeperkende en compenserende maatregelen worden daarvoor bekeken. Verder valt te denken aan stimulerende en/of technische maatregelen om emissies verder te beperken dan wettelijk verplicht is, aan extra maatregelen ten behoeve van bodem-, grondwater- en luchtkwaliteit, aan extra en/of strenger regulerend beleid en aan het verbeteren van de landschappelijke en natuurkwaliteit.

Dit pakket aan maatregelen, voor zover reëel en haalbaar is gecombineerd tot het MMA; het alternatief met de minste nadelige milieugevolgen en de meeste verbeteringen voor milieu, natuur en landschap. Het MMA is ontwikkeld op basis van de effectbeschrijving en de vergelijking van de alternatieven. Figuur 1 geeft schematisch de positie van het MMA ten opzichte van de andere alternatieven weer.

4.7 Beoordelingskader (milieu-) effecten

De effectbepaling is gericht op een viertal milieu- en omgevingsaspecten; water & bodem, milieu (waaronder ammoniak, stank, geluid en licht), natuur en landschap & cultuurhistorie. Daarnaast zijn de effecten bepaald voor de economische pijlers die in het landelijke gebied het meest van belang zijn; de economische vitaliteit in de landbouw, recreatie & toerisme, de aan deze sectoren gerelateerde werkgelegenheid en de leefbaarheid op het platteland.

De effectbepaling heeft hiermee het karakter van een integrale effectbepaling, hetgeen tegemoet komt aan de wens van verschillende partijen om ecologie en economie in hun onderlinge verband te kunnen beoordelen.

Basis voor de beschrijving van de effecten is het beoordelingskader. Dit bestaat uit 45 beoordelingscriteria, verdeeld over de aspecten; water & bodem (13 criteria), milieu (4), natuur (7), landschap & cultuurhistorie (7), landbouw (7), recreatie & toerisme (3) en wonen, werken & leefbaarheid (4). Qua volgorde is er voor gekozen de zogenaamde lagenbenadering te hantieren. Begonnen wordt met de effecten op de kwaliteiten van de onderste lagen van het systeem (het bodem- en watersysteem) gevolgd door de milieusituatie, de natuur- landschappelijke en cultuurhistorische waarden, en als laatste de effecten op het sociale en economische patroon. Het beoordelingskader is gedurende het opstellen van het plan verder uitgewerkt en mede tot stand gekomen op basis van inspraak op de Startnotitie m.e.r. en na uitgebreide interactie met diverse betrokken partijen. De effectbeschrijving sluit aan bij het abstractieniveau van de plannen en is deels getalsmatig bepaald (bijvoorbeeld voor ammoniak, stank, grondwaterstanden en grondwaterkwaliteit) en deels beschrijvenderwijs (kwalitatief) vastgelegd.

De criteria zijn steeds gekoppeld aan de doelen van het reconstructieplan. Uiteraard zal zowel ingegaan worden op de positieve als de negatieve effecten. In de effectbeschrijving wordt zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt in welke mate de verschillende beleidsdoelen gehaald worden (volledige doelrealisatie leidt tot een maximale score). Zo wordt duidelijk gemaakt of de beoogde milieu- en andersoortige effecten ook daadwerkelijk optreden en in welke mate. Op deze wijze kan worden vastgesteld of de beleidsdoelen op de juiste wijze zijn vertaald in het plan.

De effectbepalingmethode en de effectbeschrijving per criterium zijn uitgewerkt in de vorm van zogenoemde 'factsheets' die als bijlage zijn opgenomen op de CD-ROM bij dit plan. De factsheets kennen een vaste indeling, waarbij uitgebreid wordt ingegaan op de wijze van effectbepaling, de relevante ingrepen, de effecten (met tabellen en kaartbeelden), de leemten in kennis en informatie en de relatie met het monitoringsprogramma.

De effectbeschrijving is primair gericht op het concept-VKA. Omdat de alternatieven betrekking hebben op slechts enkele van de aspecten en planelementen (de zonering in alternatief 1 en 2 en de mate van vernatting bij natte natuurparels in alternatief 3 en vernatting in landbouwgebieden in alternatief 4) is apart aangegeven welke milieuvoordelen en nadelen de alternatieven hebben. De alternatieven zijn bedoeld om te bezien of met een andere zonering en een verdergaande vernatting, een hoger doelbereik gerealiseerd kan worden.

De beschrijvingen zijn steeds gericht op de situatie in 2016, dus na uitvoering van de reconstructie. Het effect wordt vergeleken met de huidige situatie (2004). In het plan is ook vastgelegd welke autonome ontwikkelingen worden verwacht in de periode 2004-2016. Hiermee is de meerwaarde van de reconstructie ten opzichte van de autonome ontwikkeling ook zichtbaar gemaakt. In deze samenvatting is dit buiten beschouwing gebleven. Deze notitie gaat in op de belangrijkste (Brabantbrede) effecten en de daaraan te verbinden conclusies en overwegingen.

In de factsheets is per criterium een beoordelingsschaal voor de effecten gegeven. Omwille van de inzichtelijkheid zijn alle effectscores vertaald naar een kwalitatieve beoordeling op een 7-puntsschaal waarbij de effectscores de volgende betekenis hebben:

- = sterk negatief effect
- = negatief effect
- = licht negatief effect
- 0 = geen effect
- + = licht positief effect
- ++ = positief effect
- +++ = sterk positief effect

Hierna wordt ingegaan op de belangrijkste effecten per aspect.

Uit de effectbepaling zal blijken dat in 2016 veel positieve effecten zijn opgetreden voor zowel de omgevingskwaliteit (water & bodem, milieu, natuur, landschap & cultuurhistorie) alsook voor de sociale en economische vitaliteit (landbouw, recreatie, wonen, werken & leefbaarheid). De totaalbalans is veelal positief, wat niet betekent dat op onderdelen of lokaal een ander beeld kan ontstaan. De kwalitatieve scores zijn veelal een optelling van verschillende effecten verspreid over het gehele reconstructiegebied. De mate van verbetering varieert sterk. Wel blijkt dat een deel van de verbetering ook zonder het reconstructieplan zou plaatsvinden en dat de doelen uit het Europese, Rijks- en provinciale beleid niet altijd worden gehaald. Uit de hierna volgende Brabantbrede beschrijvingen zal blijken in welke mate het doelbereik op de verschillende criteria gerealiseerd kan worden. In het MMA wordt beschreven op welke wijze een nog groter rendement voor de milieuaspecten gehaald kan worden. In deze samenvatting wordt niet ingegaan op de verschillen tussen de reconstructiegebieden. Ook wordt niet ingegaan op de varianten.

4.8 Effecten per aspect

Water en Bodem

Tabel B4.1 **Overzicht effecten water en bodem**

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Water en bodem	
Beïnvloeding gebruiksfuncties zoekgebieden ruimte voor de rivier	-
Beïnvloeding gebruiksfuncties waterbergingsgebieden	+
Beïnvloeding wateroverlast	++
Beïnvloeding grondwaterregime natuur	++
Beïnvloeding waterhuishouding landbouwgronden	-
Beïnvloeding vochtvoorziening landbouwgronden	++
Beïnvloeding nitraatconcentratie in het grondwater	+
Beïnvloeding fosfaatconcentratie	+
Beïnvloeding waterkwaliteit in natuurgebieden	++
Beïnvloeding uitspoelingsrisico	+
Beïnvloeding grondwaterbeschermingsgebieden	++
Beïnvloeding beekherstel	+++
Beïnvloeding bodemkwaliteit	+

De reconstructieplannen vrijwaren niet alle zoekgebieden van kapitaalintensieve ontwikkelingen. Het reconstructieplan zorgt wel voor minder wateroverlast door het realiseren van waterberging. Dit geldt voor de zoekgebieden voor rivierverruiming en de mogelijke overloopgebieden bij de Maas en voor de regionale waterbergingsgebieden verspreid over de provincie. In 2016 zal een deel van de regionale waterbergingsgebieden zijn ingericht. De waterschappen zullen de gebieden nog verder begrenzen.

De verdroging van natuurgebieden neemt autonoom al sterk af. Rondom de natte natuurparels zal ook vernatting in omliggende landbouwgebieden worden toegestaan hetgeen leidt tot een verdere afname van het areaal verdroogd natuurgebied (46% ten opzichte van het referentiejaar 1994). Er zal voldaan worden aan de Rijksdoelstelling om 40% van het areaal hersteld te hebben in 2010.

Op 7% van de Brabantse landbouwgronden (19.500 ha) treedt een verslechtering op van de productieomstandigheden terwijl op 19.800 hectare een verbetering optreedt. De natschade zal gecompenseerd worden.

Ten aanzien van de waterkwaliteit treedt een lichte verbetering op van de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit voor nitraat en fosfaat. Hiermee blijft de waterkwaliteit nog ver van de normen uit de Europese Kaderrichtlijn Water. Binnen de natuurgebieden neemt uitspoeling van nitraat naar het grondwater af. De uitspoeling van fosfaat naar het oppervlaktewater neemt eveneens af. De verhoging van de grondwaterstand leidt weliswaar tot een grotere fosfaatusspoeling die echter (op termijn) wordt gecompenseerd door het wegvallen van de bemestingsdruk. Voor zware metalen geldt dat de afname door een veranderend grondgebruik groter zal zijn dan de toename van uitspoeling door grondwaterstandsverhoging.

Qua beekherstel geldt dat een aanzienlijke verbetering wordt gerealiseerd.

Verdergaande vernatting rondom de natte natuurplekjes (conform alternatief 3) loont op een aantal locaties. Op andere plekken zou de natschade voor de landbouw te groot worden. Extra vernatting in landbouwgebieden (alternatief 4) leidt tot een vermindering van droogteschade voor de landbouw. De natuur profiteert hiervan maar voor de fosfaatusspoeling ontstaat voor lange tijd een negatief effect.

Milieu

Tabel B4.2 Overzicht effecten milieu

Criterion	VKA t.o.v. huidige situatie
Milieu	
Verandering gemiddelde depositie van stikstof in voor verzuring gevoelige gebieden	+
Verandering depositiepieken van ammoniak op voor verzuring gevoelige gebieden	++
Samengestelde score emissie van ammoniak en stikstof	++
Afname emissie van ammoniak in totale reconstructiegebied	+
Afname emissie van ammoniak in randzones van de (zeer) kwetsbare delen van de EHS	++
Samengestelde score depositie van ammoniak	++
Afname van aantal stankgehinderden door stank uit stallen	++
Afname van het aantal stankgehinderden door veldemissies	+
Samengestelde score afname aantal stankgehinderden	+
Verandering kwaliteit stiltegebieden	-
Verandering kwaliteit donkere gebieden	0

Het reconstructieplan zorgt voor een verbetering van de milieukwaliteit. In 2016 is er sprake van een aanzienlijke daling van de ammoniakemissie en de gemiddelde depositie van ammoniak (en totaal stikstof) op natuurgebieden. De ammoniakemissie neemt Brabantbreed af van 31 kton in de huidige situatie tot 20 kton in 2016. Hiermee wordt de inspanningsverplichting van 18 kton uit het NMP4 voor 2010 nog niet gehaald. De afname is vrijwel geheel toe te schrijven aan de autonome ontwikkeling (toepassen AmvB Huisvesting, mestafzetcontracten e.d.).

De begrenzing van de extensiveringsgebieden in de plannen zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stalemissies in de zones rondom kwetsbare natuurgebieden. Verplaatsing en beëindiging leiden lokaal tot een significante afname van stalemissies. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn ruim en kunnen daarom tot extra stalemissies in de nabijheid van de zeer kwetsbare en kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Daarnaast liggen plaatselijk landbouwontwikkelingsgebieden zeer dicht bij zeer kwetsbare en

kwetsbare natuur, waardoor ook hier een toename van de ammoniakemissie in zones rondom kwetsbare natuur plaats kan vinden.

De gemiddelde stikstofdepositie op natuurgebieden in de reconstructiegebieden daalt van 3200 mol per hectare naar 2100 mol per hectare, op basis van verwachtingen ten aanzien van de mesttoediening en de implementatie van de AMvB Huisvesting. Door de reconstructieplannen neemt de depositie in reconstructiegebieden verder af tot 2080 mol per hectare. Door verplaatsing of beëindiging van alle intensieve veehouderijen in extensiveringsgebieden kan een extra daling van gemiddeld 6% bereikt worden ten opzichte van de autonome ontwikkeling. Deze daling varieert tussen de reconstructiegebieden van 3% in De Baronie tot ruim 8% in Peel en Maas en Maas en Meierij. Indien uitplaatsingen uit extensiveringsgebieden gepaard gaan met inplaatsingen binnen het reconstructiegebied, is de extra daling beperkter.

Zeer kwetsbare natuurgebieden (Wav-A gebieden) hebben een kritische depositiewaarde van minder dan 1400 mol per ha. Ondanks de verwachte daling van de gemiddelde depositie, die dus vooral toe te schrijven is aan de autonome ontwikkeling, worden dus ook in 2016 de kritische depositiewaarden van de meeste kwetsbare natuurgebieden nog steeds overschreden. De begrenzing van de extensiveringsgebieden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van depositie op de meest kwetsbare natuurgebieden. De verplaatsing en beëindiging van locaties leiden tot een significante afname van lokale depositiepieken op de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden. De mogelijkheden voor uitbreiding van locaties in verwevingsgebieden zijn echter ruim en kunnen daarom tot nieuwe depositiepieken op de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden leiden. Ook groei en nieuwvestiging in landbouwontwikkelingsgebieden nabij kwetsbare natuur kunnen een dergelijk effect veroorzaken.

Voor wat betreft stank geldt dat circa 82.800 inwoners in Brabant (een kans op) hinder door stank uit stallen ondervinden. Doordat in de autonome ontwikkeling moderne stalsystemen worden toegepast, bedrijven stoppen en bedrijven verplaatsen, daalt het aantal gehinderden. De extra daling van het aantal gehinderden door stalemissies die door verplaatsing of beëindiging van intensieve veehouderijen uit extensiveringsgebieden kan worden bereikt, bedraagt maximaal 16% (t.o.v. de huidige situatie). De norm (geen stankgehinderden) wordt hiermee niet gehaald. Door het verplaatsen van bedrijven en het subsidiëren van bovenwettelijke technische maatregelen, zoals dat is opgenomen in de reconstructieplannen, kan het oppervlak bebouwde kom dat overlapt met een stankcirkel met circa 20-25% afnemen.

De begrenzing van de extensiveringsgebieden en de hiermee gepaard gaande beperking van de uitbreidingsmogelijkheden zorgt voor een extra bescherming tegen de toename van stankhinder in een groot deel van de zones rondom woongebieden. De verplaatsing van locaties en het (financieel stimuleren van) het toepassen van bovenwettelijke technische maatregelen om de geuroverlast te beperken leidt tot een significante afname van de stankhinder door stalemissies in deze zones. De planologische en milieuruimte die wordt geboden in de verwevingsgebieden rondom kernen kan dit positieve effect weer teniet doen. Dit komt doordat veel locaties in verwevingsgebieden dichtbij kernen meer uitbreidingsmogelijkheden krijgen dan ze hadden op basis van het Streekplan.

Door het wegvallen van de cumulatieve toets in de verwevingsgebieden (dit gebeurt met de vaststelling van de reconstructieplannen) kan het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen in het buitengebied toenemen (de stank neemt niet toe maar wel de wijze van effectbepaling). De cumulatieve toets houdt in dat bij berekening van de stankcirkel ook de stankproductie van nabijgelegen locaties in beschouwing genomen moet worden. Ook bij het wegvallen van de cumulatieve toets door veranderingen in de landelijke regelgeving is het mogelijk dat het aantal gehinderden door stankemissies uit stallen toeneemt.

Belangrijk om te vermelden is dat de meeste stankoverlast wordt veroorzaakt door veldemissies,

na het uitrijden van mest. De huidige wet- en regelgeving is niet gericht op beperking van deze stankbron (het zijn piekbelastingen). De reconstructieplannen nemen geen maatregelen gericht op het terugdringen van deze overlast. Ze richten zich op de omvang en ruimtelijke spreiding van stalemissies. De stankhinder uit de veldemissies neemt autonoom licht af (bijvoorbeeld door het sluiten van mestafzetcontracten).

De doelstelling om de toename van geluidbelasting in stiltegebieden te realiseren wordt niet gehaald. De locaties van (vooral) de recreatieve gebieden zijn, vanuit het perspectief van de stiltegebieden bekeken, niet in alle gevallen gunstig. Dit doet zich bijvoorbeeld voor in de Peel waar een recreatieve poort in het stiltegebied Strabrechtse heide ligt, en in Beerze Reusel waar bijvoorbeeld intensief recreatieve gebieden tegen een drietal stiltegebieden ligt. De plannen bevatten geen concrete voorstellen voor verplaatsingen van recreatieve objecten om het geluidsniveau in de stiltegebieden terug te dringen. Ook autonoom neemt de geluidbelasting toe, bijvoorbeeld door toename van verkeer en lawaaispoorten. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de geluidbelasting van stiltegebieden niet toe te laten nemen. In Beerze Reusel, De Baronie en Maas en Meierij wordt bovendien voorgesteld om het areaal stiltegebied uit te breiden. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan geluidbelasting volledig tegen te gaan.

De huidige lichtbelasting verandert met name door projectvestigingen glastuinbouw (bijvoorbeeld in De Peel), die bovendien niet autonoom zouden worden ontwikkeld, en door door-groeigebieden glastuinbouw. De plannen bevatten (meer of minder concrete) initiatieven om de hoeveelheid licht niet toe te laten nemen (mitigerende maatregelen). In Peel en Maas wordt voor de Maashorst voorgesteld de lichthinder vanuit straatverlichting e.d. terug te dringen. In de Baronie wordt voorgesteld om met België te overleggen over de lichthinder die vanuit België komt. De verwachting is dat dit niet voldoende is om de toename aan licht volledig tegen te gaan.

Natuur

Tabel B4.3 **Overzicht effecten natuur**

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Natuur	
Kwaliteit gerealiseerde EHS	++
Mate en kwaliteit realisatie EVZ's	++
Verandering natuurwaarden in RNLE'n	++
Verandering instandhouding bijzondere soorten	+
Verandering kwaliteit 'richtlijn gebieden'	++
Verandering verstoringsgevoelige natuur	+

De EHS wordt bijna geheel gerealiseerd, maar dit zal naar verwachting pas in of na 2016 het geval zijn. De plannen bevatten diverse maatregelen die de aankoop van de EHS kunnen versnellen zoals aankoopstrategieplannen, kavelruilprojecten en grondaankopen voor waterdoelen en beekherstel. Gegeven de beperkte grondmobiliteit en de benodigde organisatorische en beheersmatige inspanningen voor versnelde realisatie, lijkt het desondanks niet waarschijnlijk dat de totale EHS in Brabant in 2011 is gerealiseerd. De kwaliteit van de EHS neemt tijdens de planperiode duidelijk toe. De samenhang en omvang krijgen een impuls met de versnelde

realisatie van de EHS. De verschillende maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren en verdroging tegen te gaan leiden tot beperkt positieve effecten. De afname van de stikstofdepositie brengt het bereiken van de kritische depositiewaarden voor natuurdoelen dichterbij, maar de waarden worden voor de meeste natuurgebieden nog niet gehaald. De ontwikkeling van recreatie vindt in de reconstructiegebieden vaak plaats buiten de kwetsbare natuurgebieden. Zonering van recreatie en andere maatregelen leveren een positieve bijdrage aan de rust in de EHS, doordat de recreatie in een beperkt deel van de EHS wordt geconcentreerd. De plannen bevatten echter geen maatregelen om recreatiebedrijven in de EHS te verplaatsen.

De ecologische verbindingzones worden bijna geheel gerealiseerd en de versnippering door infrastructuur vermindert. Vanwege de inzet van middelen voor (robuuste) ecologische verbindingzones en het aanpakken van knelpunten in het ecologisch netwerk mag ten opzichte van de huidige situatie een toename van de ontsnippering worden verwacht. Aanleg van faunapassages is veelal pas voorzien in de periode 2012-2016. Verbindingszones functioneren pas optimaal zodra de versnipperingsknelpunten zijn opgeheven. Realisatie in 2012 is niet haalbaar, maar realisatie in 2016 ligt wel binnen bereik. Er worden met name natte verbindingzones ingericht in het kader van beekherstelprojecten en er worden specifieke versnipperingsknelpunten opgelost. Daarnaast worden gemeenten en waterschappen ondersteund bij de realisatie van verbindingzones.

De verwachting is dat de plannen voor de meeste RNLE'n zullen leiden tot een toename van de natuurwaarden ten opzichte van de huidige situatie. Dit komt met name door maatregelen zoals reeds beschreven bij realisatie en kwaliteit van de EHS. De plannen bevatten geen maatregelen die specifiek bedoeld zijn om de natuurwaarden van de RNLE'n te versterken, maar gaan ervan uit dat maatregelen zoals hierboven genoemd, voldoende bijdragen aan de natuurkwaliteit van de RNLE'n.

Ook met de beschermde planten- en diersoorten zal het in de toekomst beter gaan door de realisatie van de EHS en verbindingzones, de verbetering van de milieumstandigheden, agrarisch natuurbeheer, landschapsherstel en soortenbescherming. Vooral amfibieën profiteren. De kwaliteit van hun habitat verbetert sterk door vernatting, vermindering van verzuring en vermessing en door de realisatie van landschapselementen. De kwaliteit van de leefgebieden van de (meest) kwetsbare soorten is in 2016 nog niet optimaal, door te hoge stikstofdepositie, kwaliteit van water en bodem en plaatselijk ook door het niet halen van de waterdoelen. De ontwikkelingen op het gebied van landbouw (met name de landbouwontwikkelingsgebieden) en recreatie (de projectlocatiegebieden en intensief recreatieve gebieden) vormen een risico voor diverse Habitatrictlijnsoorten. De effecten zijn afhankelijk van de exacte plaats en vorm van de ingreep in relatie tot de exacte verspreiding van de beschermde soorten. Dit zal bij de uitwerking nader moeten worden bezien.

De leefgebieden voor struweelvogels, dassen en weidevogels kennen nog een overlap met landbouwontwikkelingsgebieden. Deels kunnen de waarden worden gecompenseerd. Hier geldt dat effecten op de hier aanwezige soorten afhankelijk zijn van de exacte plaats en mate van inplaatsing en uitbreiding van intensieve veehouderijen.

Voor Habitatrictlijnsoorten, weidevogels, struweelvogels en dassen zal het leefgebied als gevolg van de reconstructieplannen per saldo verbeteren ten opzichte van de huidige situatie. Maatregelen op het gebied van natuur en water, zoals de realisatie van ecologische verbindingzones, beekherstel en agrarisch natuurbeheer, dragen bij aan deze verbetering. In de 'richtlijn gebieden' krijgt realisatie van de EHS prioriteit. Verder dragen maatregelen tegen de verdroging bij aan de bescherming van bijzondere soorten en habitats. Rond de meeste

beschermden gebieden dragen de plannen bij aan afname van de verstoring door recreanten. De plannen bevatten echter ook maatregelen die een negatieve invloed (kunnen) hebben op de kwaliteit van richtlijngebieden. Met name landbouwontwikkelingsgebieden nabij richtlijngebieden kunnen bij een sterke mate van uitbreiding en inplaatsing een negatief effect hebben op de kwaliteit van voor verzuring gevoelige richtlijngebieden.

Landschap en cultuurhistorie

Tabel B4.4 Overzicht effecten landschap en cultuurhistorie

Criterion	VKA t.o.v. huidige situatie
Landschap en cultuurhistorie	
Beïnvloeding cultuurhistorische waarden	+
Beïnvloeding archeologische waarden	0
Beïnvloeding aardkundige waarden	0
Inpassing agrarische bedrijven	++
Ruimtelijke kwaliteit	+
Verandering van de landschappelijke kwaliteit van de RNLE	++
Verandering in de kwaliteit van de groene open ruimtes (landschapsecologische zones)	0

De planvoornemens uit de reconstructieplannen bieden kansen voor een verbetering van de landschappelijke en cultuurhistorische waarden in Brabant. Deze positieve impulsen zullen vooral tot uiting komen in de Belvédèregebieden, binnen de RNLE-gebieden en in de beekdalen.

Positieve veranderingen voor landschap en cultuurhistorie zijn onder meer het stimuleren van agrarisch landschapsbeheer en maatregelen ter behoud en versterking van landschap, cultuurhistorie en aardkundige waarden. Een voorbeeld hiervan is het herstellen van de wijstgronden in de reconstructiegebieden Peel en Maas, Maas en Meierij en de Peel.

Daarnaast zijn er ook bedreigingen voor de landschappelijke en cultuurhistorische waarden, zoals de inrichting van landbouwontwikkelingsgebieden, gebieden voor intensieve recreatie, boomteelt- en glastuinbouwgebieden en sociale en economische ontwikkelingszones. De mate waarin ontwikkelingen in Belvédèregebieden leiden tot negatieve effecten, is sterk afhankelijk van de vormgeving en inpassing van deze ontwikkelingen. Het credo van Belvédère is immers: 'behoud door ontwikkeling'.

De veranderingen in het landschapsbeeld als gevolg van de reconstructie-ingrepen zullen een licht positieve invloed op de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied hebben. In verschillende landschappelijk open gebieden is inplaatsing van nieuwe intensieve veehouderijbedrijven voorzien, zoals in Peel en Maas in de Peelontginningen. Veelal wordt er geen bijzonder gewicht aan de openheid van deze gebieden toegekend. Een uitzondering vormen de komgronden in de polders bij Lith. In het reconstructieplan Maas en Meierij is hier echter geen nieuwvestiging voorzien. De nieuwe ontwikkelingen (schaalvergroting en nieuwvestiging) leiden wel tot verandering in de belevingswaarde. De waardering van deze verandering in beleving hangt af van het perspectief van waaruit deze wordt beschouwd. Met behulp van beeldkwaliteitsplannen wordt aandacht besteed aan een adequate landschappelijke inpassing van intensieve veehouderijen. De plannen zorgen voor extra financiële en planologische mogelijkheden voor de sloop of het hergebruik van vrijkomende stallen. De sociale en economische ontwikkelingszones

rond verschillende kernen verdienen aandacht met het oog op de invloed die ze kunnen hebben op historisch geografische en/of archeologische waarden.

De RNLE-gebieden blijven grotendeels gevrijwaard van (in potentie) negatieve ontwikkelingen. De voor landschap en cultuurhistorie positieve maatregelen worden voor een groot deel binnen de RNLE uitgevoerd, waardoor de landschappelijke kwaliteit van de RNLE'n verbeterd in vergelijking met de huidige situatie.

In de groene open ruimtes (landschapsecologische zones) zal de kwaliteit waarschijnlijk niet of nauwelijks veranderen ten opzichte van de huidige situatie, met name vanwege de sociale en economische ontwikkelingen. Er worden enerzijds maatregelen genomen om de openheid verder te benadrukken, maar de plannen laten ook mogelijkheden open voor een verdere versterking en verglazing van de groene open ruimte en stimuleren deze ontwikkeling ook ten dele.

De reconstructieplannen geven niet of nauwelijks aan hoe landschappelijk om wordt gegaan met de dynamiek van de intensieve veehouderij in de verwevingsgebieden en de dynamiek in andere agrarische sectoren, zoals rundveehouderij, glastuinbouw of boomteelt. Aandacht voor een aantrekkelijker landschap is een belangrijk thema in de lopende ontwikkelingen van de plattelandsvernieuwing. Bij de verdere uitwerking zal dit aandacht moeten krijgen.

Landbouw

Tabel B4.5 **Overzicht effecten landbouw**

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Landbouw	
Verbetering van veterinaire veiligheid	+
Verandering perspectief voor verbreding van de economische basis van de landbouw	++
Verandering in perspectief intensieve veehouderij	+++
Veranderingen in perspectief voor biologische landbouw	+
Verandering perspectief voor de grondgebonden extensieve veehouderij	+
Verandering perspectief voor grondgebonden akker- en tuinbouw (incl. overige teelten)	++

De veterinaire veiligheid neemt toe door minder, maar grotere bedrijven en door maatregelen in de keten. Dit gebeurt deels ook al autonoom.

De intensieve veehouderij krijgt veel meer perspectief door de begrenzing van verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden en het stimuleren van bedrijfsverplaatsing. In de extensiveringsgebieden neemt het perspectief (plaatselijk) af. Circa 31% van de locaties met een vergunde tak intensieve veehouderij zijn gelegen in de extensiveringsgebieden. Voor circa 70% van deze locaties geldt dat de ontwikkelingsmogelijkheden nu al beperkt zijn vanwege de stank-cirkelproblematiek (individuele cirkels), de ligging in een zone rondom de meest kwetsbare natuurgebieden (de zogenaamde Wav-A gebieden) of het beleid zoals dat nu is opgenomen in het Streekplan voor de gebieden die zijn aangeduid als GHS-natuur.

Er liggen ruim 600 locaties met een vergunning volwaardige tak intensieve veehouderij (70 nge of meer, circa 1 arbeidskracht) in de extensiveringsgebieden. Circa 80% van deze locaties heeft te maken met de hiervoor geschetste beperkingen in hun ontwikkelingsmogelijkheden. In de reconstructieplannen is voorzien in de verplaatsing van bijna de helft van het huidig (vergund) aantal grotere intensieve veehouderijlocaties in de extensiveringsgebieden.

Circa 50% van de grotere intensieve veehouderijlocaties is gelegen in de verwevingsgebieden en circa 13% in de landbouwontwikkelingsgebieden. De rest (circa 6%) is gelegen in de niet-reconstructiegebieden (stedelijke bebouwing en toekomstige uitbreidingen).

Voor de goed gelegen locaties binnen de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden zullen de planologische ontwikkelingsmogelijkheden toenemen. Dit betreft circa 50% van alle intensieve veehouderijlocaties in de verwevingsgebieden en 83% in de landbouwontwikkelingsgebieden. Dankzij de planologische doorwerking voor de integrale zonering voor de uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven, neemt voor ruim 1000 locaties de planologische mogelijkheden voor uitbreiding toe. Door de versoepeling van de landelijke ammoniak- en stankregelgeving (beperking van het areaal kwetsbare gebieden in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij en het vervallen van de toets op cumulatie van stankcirkels) krijgt een aantal bedrijven meer milieuruimte.

In de reconstructieplannen is bijna 18000 hectare landbouwontwikkelingsgebieden opgenomen. Dit areaal is ruim in relatie tot het aantal te verplaatsen locaties uit de extensiveringsgebieden. Daarnaast zijn er ruime mogelijkheden voor omschakeling naar intensieve veehouderij in (delen van) de verwevingsgebieden en de landbouwontwikkelingsgebieden.

Per saldo zijn er beduidend meer intensieve veehouderijlocaties waarvoor het ontwikkelingsperspectief wordt vergroot dan locaties waar sprake is van een vermindering van het ontwikkelingsperspectief. Daarnaast bevatten de plannen ook ruime middelen om bedrijven die op hun huidige plek nu of op basis van de reconstructieplannen weinig ontwikkelingsmogelijkheden hebben, te verplaatsen of te beëindigen.

Het perspectief voor grondgebonden landbouwsectoren verbetert voor circa een kwart van het landbouwareaal door onder andere hervorkaveling en een betere waterhuishouding. Voor de boom- en vaste plantenteelt en glastuinbouw zijn er mogelijkheden voor het oplossen van knelpuntsituaties en het bieden van ontwikkelingslocaties.

Het perspectief voor de grondgebonden landbouw wordt ook enigszins vergroot door een hogere grondmobiliteit en een verbeterde verkaveling, meer mogelijkheden voor verbreding in samenhang met andere functies en meer kansen op een financieel haalbare extensivering (melkveehouderij) in kwetsbare gebieden. Daarentegen zal intensivering van de melkveehouderij met milieunadelen zich blijven voordoen.

Veel van de in de reconstructieplannen opgenomen maatregelen voor het perspectief van de grondgebonden akker- en tuinbouw, zijn ook al zonder reconstructie in gang gezet. Glastuinbouwbedrijven worden gestimuleerd tot vestiging op duurzame projectlocaties. Daarnaast is in een aantal plannen nieuw regulerend beleid aangekondigd voor boomteelt en intensieve teelten.

De kansen voor verbreding en duurzame productie nemen toe. De landbouwsector geeft hier in de jaren tot 2016 vooral op eigen kracht vorm aan. De plannen bieden meer mogelijkheden voor verbredingsactiviteiten dankzij veranderingen in de (ruimtelijke) regelgeving. Een belangrijke stap in de stimulering van verbrede landbouw wordt gevormd door verruimde planologische mogelijkheden. Daarnaast worden ontwikkelingen gericht op verbreding, financieel ondersteund. Tenslotte wordt samenwerking tussen agrarische ondernemers onderling en met andere partijen bevorderd.

De reconstructieplannen hebben een licht positief effect op het aandeel biologische landbouw ten opzichte van de huidige situatie. De vraag van consumenten is vooral leidend voor het perspectief. De plannen bevatten wel ambities op dit punt maar geen of weinig concrete maatregelen. Door gebrek aan zicht op de maatregelen die worden genomen, is het effect nu niet in te schatten. Het doel van 10% biologische landbouw wordt waarschijnlijk niet gehaald.

Recreatie en toerisme

Tabel B4.6 **Overzicht effecten recreatie en toerisme**

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Recreatie en toerisme	
Verandering perspectief toeristisch-recreatieve sector	++
Verbetering ruimtelijke structuur	+
Verandering in recreatieve belevingswaarde	++

Het perspectief voor de toeristisch-recreatieve sector verbetert door het reconstructieplan. Deze verbeteringen betreffen allereerst het ontwikkelen van projectlocaties en recreatieve poorten. De ruimtelijke structuur en het aanbod verbeteren en het aanbod wordt breder. Voor een aantal verblijfsrecreatieve bedrijven die in de Groene Hoofdstructuur liggen en zich niet duurzaam (verder) kunnen ontwikkelen, is een oplossing gezocht. De belevingswaarde van het landschap neemt toe door routestructuren, verbetering van het landschap en uitbreiding van de natuur.

Wonen, werken en leefbaarheid

Tabel B4.7 **Overzicht effecten wonen, werken en leefbaarheid**

Criterium	VKA t.o.v. huidige situatie
Wonen, werken en leefbaarheid	
Ontwikkeling van de werkgelegenheid in het buitengebied	-
Veranderingen in de leefbaarheid van kleine kernen	0
Verandering in verkeershinder door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+
Verandering in verkeersveiligheid door nieuwe activiteiten in het kader van de reconstructie	+

Autonome ontwikkelingen zullen leiden tot een (beperkte) afname van de werkgelegenheid in de agrarische sector. Op het gebied van wonen, werken en leefbaarheid roept het reconstructieplan een halt toe aan de afname van de werkgelegenheid en vermindering van de leefbaarheid in kleine kernen. In de plannen zijn diverse (rechtstreekse) maatregelen opgenomen die een positief effect hebben op de werkgelegenheid. De belangrijkste hiervan zijn: de versterking van nieuwe economische sectoren op het platteland, verbreding van de landbouw en verruiming van de planologische voorwaarden.

In de reconstructieplannen is wel aangegeven dat het niet mogelijk zal zijn om het autonome verlies aan arbeidsplaatsen in de agrarische sector in zijn geheel op te vangen met nieuwe werkgelegenheid in het buitengebied. Binnen de mogelijkheden van de plannen zijn echter diverse gelegenheden gecreëerd om deze ontwikkeling toch zoveel mogelijk op te vangen. Daarnaast kunnen initiatieven elders ook bijdragen aan opvang van het verlies aan werkgelegenheid, zodat het effect op de totale economische ontwikkeling in Brabant beperkt zal zijn.

Om de leefbaarheid op peil te kunnen houden moet er een economisch draagvlak zijn. Dit draagvlak kan negatief (bijvoorbeeld door het verminderen van de agrarische bedrijvigheid) of positief (door de ontwikkeling van nieuwe economische dragers) worden beïnvloed. Deze ontwikkelingen doen zich ook zonder reconstructie voor. Het proces van reconstructie zal deze

al bestaande dynamiek beïnvloeden. In de plannen zijn enkele specifieke ingrepen opgenomen die gericht zijn op een verbetering van de leefbaarheid in de kleine kernen. Hierbij gaat het om zowel organisatorische maatregelen (zoals de ondersteuning bij het opstellen van dorpsontwikkelingsplannen) als de ondersteuning van initiatieven. De leefbaarheid in de kernrandzones zal toenemen door verplaatsing van bedrijven, het terugdringen van stankhinder en het bevorderen van goed ingepaste nieuwe economische dragers. Daarnaast ontstaan er nieuwe mogelijkheden voor woningbouw.

Op het gebied van verkeer en vervoer treedt een verschuiving op. Door de afname van het aantal landbouwbedrijven en een betere ruimtelijke zonering neemt de verkeershinder licht af. Een afname van met name landbouwverkeer worden verwacht in de extensiveringsgebieden en in het gehele gebied vanwege de ontwikkeling richting gesloten bedrijven in de intensieve veehouderij. Hier staat tegenover dat er een toename van het verkeer optreedt rond de landbouwontwikkelingsgebieden, de projectlocaties recreatie en de recreatieve poorten. Enkele landbouwontwikkelingsgebieden liggen ongunstig ten opzichte van de provinciale ontsluitingswegen, waardoor het landbouwverkeer via omliggende kernen zal moeten rijden. Dit kan overlast geven. Ook rond de recreatieve gebieden kan op verschillende dagen een piek in de verkeersbelasting optreden.

Door de autonome toepassing van de principes van Duurzaam Veilig is de verwachting dat de verkeersveiligheid autonoom (zonder reconstructie) zal toenemen ten opzichte van nu. De afname van het landbouwverkeer draagt bij aan een grotere verkeersveiligheid.

4.9 Leemten in kennis en informatie

De effectbepaling zoals hierboven beschreven kent een aantal, dat als volgt samen te vatten zijn:

- Gezien het abstractieniveau van het VKA kan niet aan alle details aandacht worden besteed;
- Soms ontbreken actuele gegevens omdat ze op een bepaalde peildatum zijn geïnventariseerd. Vervolgens zijn autonome ontwikkelingen opgetreden die niet verwerkt zijn in de gehanteerde bestanden;
- Om gedetailleerde conclusies te kunnen trekken zijn ingewikkelde of tijdrovende modelberekeningen vereist die op dit moment technisch niet uitvoerbaar zijn door het ontbreken van voldoende gegevens (bijvoorbeeld de verspreiding van zware metalen en bestrijdingsmiddelen);

Aard en omvang van de leemten staan een algemeen oordeel over de positieve en negatieve milieueffecten en een verantwoorde vergelijking van de alternatieven niet in de weg. Wel is het van belang om de geconstateerde leemten in de verdere planvormings- en uitvoeringsfase steeds opnieuw in beschouwing te nemen via monitoring en een evaluatieprogramma. Hierin is voorzien.

4.10 Het Meest milieuvriendelijke alternatief

Het Meest Milieuvriendelijke Alternatief is opgebouwd uit bouwstenen. Deze zijn gebaseerd op de punten waar zich op basis van de effectbeschrijving van het VKA en de overige alternatieven uit het MER mogelijkheden voordoen voor (verdere) verbetering van de milieusituatie. Bij het uitwerken van het MMA is vooral gekeken naar het optimaliseren van de ruimtelijke inrichting, waarbij de meest realistische en best haalbare effectbeperkende (mitigerende) en compenserende maatregelen worden meegenomen. Het MMA bevat de volgende hoofdrichtingen:

Om er voor te zorgen dat het MMA voor het onderdeel integrale zonering en flankerend beleid een gelijkwaardig en realistisch alternatief is, is het MMA ontwikkeld met de gedachte dat eenzelfde hoeveelheid geld beschikbaar is.

1. Overlap landbouwontwikkelingsgebieden met kwetsbare gebieden

In het MMA is er voor gekozen een aantal of delen van landbouwontwikkelingsgebieden uit het VKA te begrenzen als verwevingsgebied: gebieden die overlap vertonen met de leefgebieden voor dassen en struweelvogels, gebieden die gereserveerd zijn voor waterberging en gebieden die minder optimaal gelegen zijn voor wat betreft ammoniak en stank. Ook wordt ruime afstand gehouden tot Habitatrictlijn-, Vogelrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden. Ook de delen van de landbouwontwikkelingsgebieden die op relatief korte afstand van kernen liggen of overlappen met hoge landschappelijke waarden, zijn in het MMA begrensd als verwevingsgebied.

2. Terugdringen groeimogelijkheden in verwevingsgebieden

Veel ontwikkelingen in de intensieve veehouderij zullen in de verwevingsgebieden plaatsvinden. Voor het bereiken van de in het reconstructieplan genoemde doelstellingen is het van belang dat schaalvergroting op relatief ongunstige locaties wordt voorkomen. De groeimogelijkheden in verwevingsgebieden (en landbouwontwikkelingsgebieden) kunnen de milieuwinst, die gehaald wordt uit emissiereductie en verplaatsing, nivelleren. Het MMA gaat daarom uit van meer beperkingen voor de intensieve veehouderij op locaties die vanuit milieuoverlast minder goed zijn gelegen. In het MMA wordt voorgesteld om in eerste instantie een maximum bouwblokmaat van 1,5 hectare in te voeren. Dit maximum is te doorbreken, maar alleen voor de (zeer) goed gelegen locaties in verwevingsgebieden. Hiermee wordt voorkomen dat positieve effecten die optreden door verplaatsingen en het stoppen van bedrijven in extensiveringsgebieden, deels teniet worden gedaan door schaalvergroting op ongunstig gelegen locaties in verwevingsgebieden. Dit principe geldt het sterkst binnen een zone van 500 meter rond kernen. Bij natuurgebieden is dit effect met name relevant voor depositiepieken op natuurgebieden (binnen 500 meter van kwetsbare gebieden).

3. Waterdoelen rondom natte natuurparels

In het VKA is opgenomen dat er overall rond natte natuurparels een bufferzone komt van 500 meter, maar dat er geen maatregelen genomen worden in die 500 meterzone die leiden tot een verdere vernatting. Voor de natte natuurparels loont het om rondom enkele natte natuurparels in te zetten op verdergaande maatregelen. Voor de kwaliteit van de natuurwaarden, en het bereiken van de randvoorwaarden voor de gewenste natuurdoeltypen is extra vernatting nuttig.

4. Versnelde realisatie EHS

Vanuit de wens om de EHS te realiseren en de wens om milieudoelen te halen loont het extra in te zetten op versnelde realisatie van de EHS met name in en rondom de natte natuurparels. In natte natuurparels kan hiermee de bemestingsdruk teruggedrongen worden waardoor de kwaliteit van bodem en water (in combinatie met grondwaterstandsverhoging) zich gunstig zullen ontwikkelen.

5. Waterconservering ten behoeve van de landbouw

In een alternatief is voorgesteld verdergaande waterconserveringsmaatregelen door te voeren in grote delen van de landbouwgebieden. Dit blijkt sterk voordelig voor de landbouwopbrengst als gevolg van verbetering van groeiomstandigheden in droge gebieden en slechts beperkt nadelig als gevolg van extra vernatting in reeds natte gebieden. De maatregel wordt vooral

ingezet ten behoeve van de landbouw, maar heeft tevens voordelen voor de natuur, zeker ook op de plekken waar (droge) natuurgebieden liggen.

Naast bovengenoemde hoofdpunten worden de volgende maatregelen in het MMA voorgesteld:

-
- Alleen intensieve veehouderijbedrijven verplaatsen indien er sprake is van gecombineerde problematiek;
 - Inzet van een extra sloopregeling (voorfinanciering of beleidsruimte in ruil voor sloop van stallen) te koppelen aan meer planologische ruimte (hergebruik VAB's, kernrandzones);
 - Nieuwvestiging alleen toestaan indien deze plaatsvindt in de vorm van projectlocaties, dus met meerdere bedrijven bij elkaar, hetgeen leidt tot extra milieu- en veterinaire rendement en concentratie;
 - Het actief intrekken van milieuvergunningen en onbenutte delen van bouwblokken;
 - Meer inzet op toepassing van technische maatregelen ten aanzien van ammoniak en stank, die verder gaan dan nu wettelijk verplicht is of gaat worden conform alternatief 2;
 - Ook zonering en bijbehorende regels toepassen op de grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Extra stimulerende maatregelen (in kernrandzones) gericht op verminderen stankoverlast door veldemissies (na het uitrijden van mest);
 - Extra stimulerende maatregelen (rond de meest kwetsbare natuurgebieden) gericht op verminderen ammoniakemissie door bemesting (in combinatie met extensivering van het agrarisch grondgebruik);
 - Het stimuleren van mestvergistings, en vervolgens het toepassen van vergiste mest in kernrandzones en rond de kwetsbare natuurgebieden met een status (Vogelrichtlijn-, Habitatrichtlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden);
 - Vrijwaren zoekgebieden voor regionale waterberging van kapitaalsintensieve ontwikkelingen;
 - Het aanwijzen van bufferzones (voorkomen van ongewenste ingrepen in de waterhuishouding) rondom alle natte natuurgebieden, ook voor die gebieden waar er nog geen maatregelen worden genomen;
 - Aanleg zuiveringsmoerassen, vloeivelden, uitmijning, afgraven, dempen van afvoersloten, scheiden van waterstromen etc., ten behoeve van het verbeteren van de bodem- en waterkwaliteit in en rond natuurgebieden;
 - Extra inzet van het instrument herverkaveling en extensivering grondgebruik rondom natte natuurgebieden en in beekdalen;
 - Naar voren halen aanpak van ontsnipperingsknelpunten waardoor verbindingzones eerder functioneren;
 - Extra inspanningen om ook de droge ecologische verbindingen versneld te realiseren;
 - Zwaardere maatregelen inzetten om knelpunten die natuurontwikkeling tegenhouden op te lossen door bijvoorbeeld onteigening;
 - Extra aandacht voor 'uitgekiende' lokaliserings intensieve recreatie en sociale en economische zones;
 - Het principe van uitbreiding koppelen aan tegenprestaties ook in glastuinbouw, boomteelt, intensieve recreatie, grotere niet-grondgebonden melkveebedrijven;
 - Differentiatie aanbrengen in mogelijkheden voor ontwikkelingszones sociale economie in en buiten cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
 - Minder planologische ruimte in de groene open zone (zand- en broekontginningen);
 - Concentratie van inzet van leefbaarheidsmaatregelen in kleine kernen en kernen die zijn gelegen op grote afstand van middelgrote kernen en steden.
-

De hoeveelheid te besteden geld is een zeer bepalende factor voor de te behalen resultaten. Hoe meer geld er beschikbaar is, hoe positiever zal een alternatief scoren op het gebied van de milieueffecten. Of anders geformuleerd, een MMA waarin alle milieudoelen worden gerealiseerd, zal veel meer budget vragen dan opgenomen in de begroting van dit ontwerpreconstructieplan. Het is op dit moment niet reëel te veronderstellen dat een veel hoger budget beschikbaar zal zijn. Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het Reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Het MMA zet de middelen meer in op het stimuleren van bovenwettelijke technieken (stallen en veldemissies) om het aantal lokale depositiepieken te verminderen, een extra reductie van stalemissie te bewerkstelligen, extra knelpunten ten aanzien van overlap van stankcirkels met stankgevoelige objecten op te lossen en het aantal geurgehinderden te reduceren.

4.11 Vergelijking

Een integrale vergelijking tussen de aspecten en de verschillende alternatieven en varianten, bijvoorbeeld via een onderlinge weging van aspecten of via een multicriteria-analyse, wordt in dit plan niet gemaakt. Het belang dat zou worden toegekend aan de verschillende aspecten of criteria is al snel arbitrair en sterk gebieds- en persoonsgebonden (bijvoorbeeld het economische versus het milieubelang). Daarnaast geldt dat het reconstructieplan abstract is en een grote diversiteit aan uitvoeringsonderdelen en ingrepen kent, verspreid over een groot gebied. Een integrale vergelijking zou hierdoor snel onoverzichtelijk worden. Bovendien is het plan sterk modulair opgebouwd waarbij prima keuzes op onderdelen te maken zijn.

Gelukkig leidt het plan in vergelijking tot de huidige situatie veelal tot positieve effecten. Hierdoor is de afweging vooral gericht op de vraag hoe maximale kwaliteit in het landelijke gebied (omgevings-, sociale en economische kwaliteit) gehaald kan worden voor de middelen die beschikbaar zijn. Hierbij zullen steeds keuzes en afwegingen op onderdelen gemaakt moeten worden. Met andere woorden: waar zet ik in op welke maatregelen en welk (milieu-)rendement en -voordeel kan daarmee gehaald worden.

De alternatieven en het MMA zijn mede bepalend geweest voor het uiteindelijke plan (Voorkeursalternatief). De volgende wijzigingen zijn mede op basis van de MER-uitkomsten doorgevoerd:

1. De gebieden binnen 1000 meter van Vogel-, Habitatrictlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden zijn standaard aangewezen als verwevingsgebied.
2. De Landbouwontwikkelingsgebieden zijn ingedeeld in primaire en secundaire gebieden. De gebieden binnen 1500 meter van Vogel-, Habitatrictlijn- en Natuurbeschermingswetgebieden en in struweelvogelgebieden, weidevogelgebieden, dassenleefgebieden, zoekgebieden rivierverruiming, zoekgebied overloopgebieden en waterpotentiegebied zijn aangewezen als secundaire landbouwontwikkelingsgebieden. Daar kan alleen nieuwvestiging plaats in een later stadium via een wijzigingsbevoegdheid van het bestemmingsplan mits de noodzaak daartoe aanwezig is. Er resteert 12.250 hectare primair en 2.850 hectare secundair landbouwontwikkelingsgebied;
3. Alle gebieden binnen 220 meter van kwetsbare natuurgebieden zijn aangewezen als extensiveringsgebied;
4. Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden (natte natuurparels) tegen verdroging door inzet van verdergaande maatregelen.

Geen van deze maatregelen leiden naar verwachting tot een negatievere effectscore op één of meerdere milieucriteria.

De aanpassingen leiden kort samengevat tot de volgende milieuvoordelen (substantieel betere scores op de 7-puntsschaal):

- Minder depositie op de belangrijkste natuurgebieden door een betere zonering (conform alternatief 1). De schaalvergroting wordt meer geconcentreerd ingevuld en conflictsituaties rondom gebieden met een natuurstatus worden vermeden;
- Meer effecten op het watersysteem en de waterkwaliteit in en rondom de natte natuurparels (conform alternatief 3).

De belangrijkste resterende verschillen in effecten tussen het MMA en VKA zijn:

- Extra bescherming van de belangrijkste natuurgebieden tegen verzuring en verdroging;
- Extra vermindering van het aantal stankgehinderden;
- Extra realisatie doelstellingen van EHS, waterberging en beekherstel;
- In het MMA neemt het ontwikkelingsperspectief van de intensieve veehouderij minder toe dan in het VKA.

Mochten er meer gelden beschikbaar zijn voor de uitvoering van het reconstructieplan, dan zullen de positieve milieueffecten groter zijn. Is er minder geld beschikbaar, dan zullen er minder positieve milieueffecten zijn. Dit geldt zowel voor het VKA als het MMA.

Een vergaand MMA om de milieudoelen (met name de doelen omtrent ammoniakemissie) te halen is realistisch, doch beperkt al snel de ontwikkelingsmogelijkheden van de intensieve veehouderij.

Bijlage 5 **Vestigingsbeleid Integrale zonerings**

Bijlage 5.1 **Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij (2003)**

Hierna volgt integraal de tekst uit de “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij” zoals vastgesteld door Gedeputeerde Staten d.d. 2 december 2003.

INHOUD

1	Inleiding
2	Opbouw
3	Achtergrond
4	Beleidskader
4.1	Duurzaamheid
4.2	Planologisch kader streekplan
4.3	Revitalisering Landelijk Gebied
5	Beoordelingskader
5.1	Omvang bedrijf
5.2	Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie
5.3	Procedure
6	Beoordelingstabel duurzame locaties
6.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonerings (GHS en AHS)
6.2	Overige randvoorwaarden
7	Beoordelingstabel duurzame projectlocaties
7.1	Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonerings (AHS)
7.2	Overige randvoorwaarden
Bijlage	Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

1 Inleiding

Voorliggende handleiding vormt het toetsingskader voor Gedeputeerde Staten voor de beoordeling van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. De handleiding geeft een nadere invulling en verduidelijking van het in het Streekplan Noord-Brabant 2002, het Koepelplan “Reconstructie aan zet” (2001) en de uitgangspuntennota “Hand aan de ploeg voor West-Brabant” (2001) geformuleerde provinciaal beleid met betrekking tot duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij. Dit provinciaal beleid is de afgelopen jaren op enkele punten nader ingevuld en aangevuld met nieuwe inzichten (o.a. naar aanleiding van het “akkoord van Cork” in juli 2003). De handleiding is bedoeld als ondersteuning voor de planvorming in het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG), welke plannen worden vastgelegd in Reconstructieplannen en (voor West-Brabant) Gebiedsplannen, voor het ruimtelijk ordeningsbeleid van gemeenten en voor het beoordelen door de provincie van initiatieven en plannen in het kader van de ruimtelijke ordening. Over een concept van deze handleiding hebben Gedeputeerde Staten advies gevraagd aan de Provinciale Planologische Commissie (PPC) en de Provinciale Commissie Landelijk Gebied (PCLG).

2 Opbouw

De handleiding is als volgt opgebouwd:

- **Achtergrond:** Hier wordt kort de positie van duurzame (project)locaties aangegeven.
- **Beleidskader:** In het Streekplan is aangegeven in welke gebieden onder voorwaarden duurzame (project)locaties mogelijk zijn en welke ontwikkelingen mogelijk zijn op een duurzame (project)locatie. Daarnaast bieden ook de in het kader van RLG op te stellen Reconstructieplannen en Gebiedsplannen een ruimtelijk kader.
- **Beoordelingskader:** In algemene zin wordt aangegeven op welke wijze tot een beoordeling van duurzame (project)locaties moet worden gekomen en welke procedure hiervoor geldt.
- **Beoordelingstabel duurzame locaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame locaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.
- **Beoordelingstabel duurzame projectlocaties:** In de beoordelingstabel wordt op basis van provinciaal en rijksbeleid aangegeven met welke aspecten bij de beoordeling van duurzame projectlocaties rekening dient te worden gehouden en op welke wijze dit dient te gebeuren.

3 Achtergrond

In het kader van de Revitalisering Landelijk Gebied (RLG) zijn de begrippen duurzame locatie en duurzame projectlocatie voor de intensieve veehouderij ontwikkeld. In het Streekplan hebben deze begrippen een verankering in het ruimtelijk ordeningsbeleid van de provincie gekregen en zijn deze als volgt gedefinieerd:

Duurzame locatie intensieve veehouderij

Een bestaand agrarisch bouwblok met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu-oogpunt (ammoniak, stank en dergelijke) als vanuit ruimtelijk oogpunt (natuur, landschap en dergelijke) verantwoord is om het te laten groeien tot een bouwblok van maximaal 2,5 hectaren voor een intensieve veehouderij.

Een locatie kan ook bij een kleiner oppervlak dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt. Daarnaast zijn er bestaande situaties waarbij het vigerende bouwblok groter is dan 2,5 ha.; ook in deze gevallen kan er sprake zijn van duurzame locaties.

Duurzame projectlocatie intensieve veehouderij

Een locatie met een zodanige ligging dat het zowel vanuit milieu- oogpunt als vanuit ruimtelijk oogpunt verantwoord is om daar enkele bouwblokken voor intensieve veehouderijen te projecteren. Op een duurzame projectlocatie intensieve veehouderij is dus nieuwvestiging mogelijk. De omvang van een duurzame projectlocatie ligt in de orde van grootte van 10 hectaren.

Duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwontwikkelingsgebieden, omdat alleen in deze gebieden nieuwvestiging van intensieve veehouderijen is toegestaan.

De beoordeling of locaties of projectlocaties duurzaam zijn, dient door gemeenten in het kader van het bestemmingsplan of een zelfstandige projectprocedure (artikel 19 WRO) te worden gemaakt. Het streekplan geeft aan binnen welke gebiedscategorieën van het streekplan duurzame (project)locaties aan de orde kunnen zijn. De Reconstructie- en Gebiedsplannen hebben de mogelijkheid om dit streekplankader nader in te vullen. Deze in het kader van RLG op te stellen plannen moeten aangeven in welke gebieden de intensieve veehouderij zal moeten afbouwen (de extensiveringsgebieden) en in welke gebieden cq op welke locaties onder voorwaarden ontwikkelingsmogelijkheden voor de intensieve veehouderij aanwezig zijn (de verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden).

Zowel voor gemeenten als voor reconstructie- en gebiedscommissies is het dus van belang om duidelijkheid te hebben over in welke gebieden en onder welke voorwaarden duurzame locaties en duurzame projectlocaties kunnen voorkomen. Ook voor de provincie, in haar rol als planbegeleider/-toetsers is het van belang om op eenduidige wijze te kunnen adviseren en oordelen over initiatieven ten aanzien van duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij.

Indien men wil afwijken van de gehanteerde definities van duurzame (project)locaties zal een streekplanafwijkingprocedure moeten worden gevolgd. Dit vereist uiteraard een zorgvuldige onderbouwing en een goed vooroverleg. Reconstructieplannen bieden een wettelijk kader hier rechtstreeks in te voorzien.

4 Beleidskader

4.1 Duurzaamheid

Een duurzame ontwikkeling is gericht op het bereiken van een meerwaarde ten aanzien van economie, ecologie en maatschappij. In het streekplan zijn deze belangen integraal afgewogen. Ten aanzien van een duurzame ontwikkeling van de intensieve veehouderij spelen een drietal duurzaamheidsaspecten:

1. Duurzaamheidscriteria locatie
2. Duurzaamheidscriteria productiewijze
3. Duurzaamheidscriteria op gebiedsniveau

Duurzaamheidscriteria locatie

Het RO-, water-, natuur-, landschaps- en milieubeleid geven kaders voor waar en onder welke voorwaarden ontwikkeling van intensieve veehouderij mogelijk is. Dit op basis van de afweging tussen het beschermen van kwetsbare waarden en functies en het geven van voldoende ontwikkelingsmogelijkheden (zoals de grootte van het bouwblok) voor de intensieve veehouderij.

Binnen RLG worden deze kaders middels de integrale zonering nader uitgewerkt. In de paragrafen 6 en 7 worden vanuit verschillende beleidscategorieën randvoorwaarden geformuleerd voor de duurzame ontwikkeling van locaties.

Duurzaamheidscriteria productiewijze

Via wet- en regelgeving (mestbeleid, welzijnseisen, e.d.) en maatschappelijke wensen (biologische productiewijze, voedselveiligheid) worden eisen gesteld aan de productiewijze. De markt en het (EU-)beleid bepalen in belangrijke mate het economisch perspectief. Op deze aspecten wordt in deze handleiding niet verder ingegaan¹.

Duurzaamheidscriteria op (regionaal) gebiedsniveau

Er zal een balans moeten zijn tussen gebieden waar gestreefd wordt naar uitplaatsing van intensieve veehouderij en gebieden waar ruimte is voor ontwikkeling van bedrijven die elders geen ontwikkelingsmogelijkheden meer hebben. Ten aanzien van deze balans is in het kader van RLG vastgesteld dat groei in de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden gekoppeld is aan een meer dan evenredige krimp in de extensiveringsgebieden en dat er geen uitplaatsing zonder inplaatsing zal plaatsvinden. In de toelichtende tekst van het streekplan is aangegeven dat nieuwvestiging van intensieve veehouderij aan de orde kan zijn als er onvoldoende geschikte (bestaande) bouwblokken vrijkomen voor de opvang van intensieve veehouderijen die moeten worden verplaatst uit kwetsbare gebieden of vanwege stedelijke uitbreidingen.

¹ Aan deze duurzaamheidscriteria wordt verder inhoud gegeven in het project "Op weg naar een duurzame intensieve veehouderij in Brabant", dat als doel heeft om met behulp van een "Menukaart duurzame intensieve veehouderij" het provinciaal bestuur concrete en praktisch uitvoerbare voorstellen voor te leggen, op basis waarvan de transitie naar een duurzame veehouderij, tesamen met de maatschappelijke partners, ter hand kan worden genomen.

4.2 Planologisch kader streekplan

In het streekplan wordt voor het landelijk gebied een indeling gemaakt in de Groene en de Agrarische Hoofdstructuur (GHS en AHS). De GHS en AHS zijn beide onderverdeeld in twee hoofdzones, namelijk GHS-natuur, GHS-landbouw, AHS-landschap en AHS-landbouw. Deze indeling is nader onderverdeeld in subzones. De mogelijkheden voor duurzame (project)locaties verschillen per subzone.

In de onderstaande tabel is aangegeven in welke subzones onder voorwaarden mogelijkheden voor duurzame (project)locaties aanwezig zijn.

Hoofdzone	Subzone	Onder voorwaarden mogelijkheden voor:	
		Duurzame locaties	Duurzame projectlocaties
GHS-Natuur	Natuurparels	Nee	Nee
	Overig bos- en natuurgebied	Nee	Nee
	Ecologische verbindingzones	Nee	Nee
GHS-Landbouw	Leefgebied kwetsbare soorten: weidevogels	Ja	Nee
	Leefgebied kwetsbare soorten: overig	Nee	Nee
	Leefgebied struweelvogels	Ja	Nee
	Natuurontwikkelingsgebied	Nee	Nee
AHS -Landschap	Leefgebied dassen: gelegen in RNLE	Ja	Nee
	Leefgebied dassen: niet gelegen in RNLE	Ja	Ja
	Waterpotentiegebied	Ja	Nee
	RNLE-Landschapsdeel	Ja	Nee
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdichtingsgebieden	Ja	Ja
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ja	Ja
	Glasboomteeltgebied	Ja	Ja
	AHS-overig	Ja	Ja

Het streekplanbeleid is gericht op zuinig ruimtegebruik. Centraal staat het agrarisch hergebruik van vrijkomende (agrarische) bouwblokken boven het toestaan van nieuwe bouwblokken.

In Noord-Brabant hebben veel intensieve veehouderijbedrijven meerdere locaties. Het samenvoegen van locaties op een duurzame locatie is een optie die past binnen zuinig ruimtegebruik. Nieuwe bouwblokken op duurzame projectlocaties zijn dus alleen mogelijk als er geen reële mogelijkheden aanwezig zijn om gebruik te maken van vrijkomende bouwblokken of locaties waar het bedrijf kan samenvoegen.

Het streekplan maakt ten aanzien van de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw onderscheid in: nieuwvestiging, omschakeling en uitbreiding van het bouwblok. Daarnaast zijn er nog de begrippen: hervestiging en samenvoegen locaties.

Hieronder zijn deze begrippen omschreven.

- *Nieuwvestiging*
De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok.²
- *Omschakeling*
Het omzetten van een bouwblok van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm of het omzetten van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok.³ Omschakeling wordt dus niet beschouwd als nieuwvestiging. Omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok naar een agrarisch bouwblok voor de intensieve veehouderij is conform het streekplan overigens alleen mogelijk in de AHS-Landbouw; in de GHS en in de AHS-Landschap moet een duurzame locatie altijd een bestaand agrarisch bouwblok betreffen
- *Uitbreiding bouwblok*
Het vergroten van een bestaand (vigerend) agrarisch bouwblok ten behoeve van de continuering van de huidige agrarische bedrijfsvorm.
- *Hervestiging*
Het overnemen van een (vigerend) agrarisch bouwblok door een agrariër die elders een (vigerend) agrarisch bouwblok verlaat. Hervestiging komt dus neer op het verplaatsen van een activiteit van het ene agrarische bouwblok naar het andere agrarische bouwblok. Planologisch verandert op de locatie waar de activiteit naartoe wordt verplaatst niets, tenzij sprake is van een andere agrarische bedrijfsvorm. In dat geval is er sprake van hervestiging in combinatie met omschakeling. Ook vanuit milieu-oogpunt behoeft er niets te veranderen (de milieuvergunning is gekoppeld aan de locatie), tenzij sprake is van een verandering in aard of aantal van de te houden dieren.
- *Samenvoegen locaties*
Het samenvoegen van één of meerdere locaties op een reeds bestaande locatie. Dit zal vrijwel altijd leiden tot uitbreiding van het bouwblok.
Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij is:
 - geen nieuwvestiging; een duurzame locatie betreft per definitie een bestaande locatie;
 - hervestiging kan;
 - omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-Landbouw);
 - uitbreiding bouwblok kan tot maximaal 2,5 hectare.

² Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van nieuwvestiging als de nieuwvestigingslocatie niet is voorzien van een agrarisch bouwblok en is er dus ook sprake van nieuwvestiging als er op de nieuwvestigingslocatie al wel een niet-agrarisch bouwblok aanwezig is. Conform de streekplantekst valt echter de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok onder "omschakeling" en niet onder "nieuwvestiging". Voor deze laatste interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

³ Volgens de streekplandefinitie is er alleen sprake van omschakeling bij het overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm. Conform de streekplantekst wordt echter ook de omzetting van een niet-agrarisch bouwblok in een agrarisch bouwblok als "omschakeling" beschouwd. Voor deze laatste, bredere, interpretatie wordt gekozen en de tegenstrijdigheid tussen streekplandefinitie en streekplantekst zal middels een (correctieve) herziening van het streekplan worden opgeheven.

Het streekplanbeleid ten aanzien van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij is:

- nieuwvestiging kan;
- hervestiging kan;
- omschakeling kan (omschakeling van een niet-agrarisch bouwblok is alleen mogelijk in de AHS-landbouw);
- uitbreiding bouwblok kan : er is geen maximale maatvoering opgenomen; de totale omvang van een projectlocatie bedraagt ca. 10 ha.

Mestbewerking

Conform het streekplan is in bijzondere gevallen vestiging van een mestbewerkingsinstallatie mogelijk op een duurzame (project)locatie voor de intensieve veehouderij. Het “bijzondere” betekent dat deze locaties pas als stap 3 aan de orde kunnen komen als het zogenoemde “stapenplan mestlocaties” conform het streekplan (pag 127) is doorlopen. Dat wil zeggen dat eerst locaties moeten worden gezocht die voldoen aan stap 1: bedrijventerrein, veeverdichtingsgebied, vestigingsgebied glastuinbouw, terreinen voor rioolwaterzuiveringsinstallaties of stortplaatsen. Als dit aantoonbaar niet tot resultaten leidt, komen locaties aan bod die voldoen aan stap 2: bouwblokken gelegen in een landbouwontwikkelingsgebied. Als ook dit niet tot resultaten leidt komen locaties aan bod die voldoen aan stap 3. In de praktijk betekent dit dat in stap 3 alleen nog duurzame locaties aan de orde zijn, omdat duurzame projectlocaties altijd gelegen zijn in een landbouwontwikkelingsgebied (stap 2).

De capaciteit van een mestbewerkingsinstallatie op een duurzame locatie of op een duurzame projectlocatie mag niet meer bedragen dan 25.000 ton per jaar.

4.3 Revitalisering Landelijk Gebied

Het reconstructieplan cq het gebiedsplan zal een ruimtelijk kader bieden. In het reconstructieplan cq gebiedsplan zal, middels de integrale zonering, worden aangegeven in welke gebieden duurzame locaties en duurzame projectlocaties mogelijk zijn. Dit zal veelal een nadere afweging en inkadering zijn van de uitgangspunten uit het RO-, milieu-, natuur-, landschaps- en waterbeleid.

In de terminologie van de Revitalisering Landelijk Gebied zullen duurzame locaties voor de intensieve veehouderij uitsluitend te vinden zijn binnen de landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden en niet in de extensiveringsgebieden. In verwevingsgebieden kunnen de bestaande agrarische locaties duurzame locaties zijn, mits de omgevingskwaliteiten in brede zin (natuur, landschap, water, milieu, e.d.) dat toelaten. De insteek in verwevingsgebieden met betrekking tot duurzame locaties betreft al met al een “ja mits”- en tegelijkertijd een maatwerk-benadering. In paragraaf 6 van deze handleiding wordt deze benadering nader gepreciseerd door de randvoorwaarden te benoemen die vanuit de verschillende omgevingsaspecten aan duurzame locaties worden gesteld.

Duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij zullen uitsluitend in landbouwontwikkelingsgebieden te vinden zijn. Gezien de omvang van een duurzame projectlocatie (circa 10 hectaren) en de mogelijkheid hier nieuwe intensieve veehouderijen te vestigen, dient een dergelijke locatie of het gebied waarbinnen een dergelijke locatie ligt als een landbouwontwikkelingsgebied conform de Reconstructiewet te worden betiteld.

5 Beoordelingskader

5.1 Omvang bedrijf

Een bedrijf zal een bepaalde omvang moeten hebben om economisch duurzaam te zijn.

Ontwikkeling naar een bedrijf van de toekomst (bedrijf met een omvang van wat over 10-15 jaar als perspectiefrijke omvang noodzakelijk wordt geacht) dient mogelijk te zijn om te kunnen spreken van een duurzame (project)locatie.

Voor het bepalen of de locatie voldoende duurzaam is voor een dergelijke ontwikkeling is het van belang om te weten wat een dergelijke ontwikkeling betekent ten aanzien van de impact op het milieu (met name stank en ammoniak) en op de ruimte (omgevingskwaliteiten in brede zin).

Ontwikkeling naar bedrijf van de toekomst kan als minimumvariant worden gezien waaraan een duurzame (project)locatie zal moeten voldoen. Welke omvang en bijbehorende impact op milieu en ruimte hieraan is verbonden, is sterk afhankelijk van ontwikkelingen in markt en maatschappij, de bedrijfsspecifieke situatie en strategie van de ondernemer. Zo is bijvoorbeeld de noodzakelijke omvang en bijbehorende impact voor een zeugenbedrijf van een andere orde dan die voor een vleesvarkensbedrijf. Het is dan ook niet doenlijk om algemene normen vast te stellen voor de omvang en impact van bedrijven.

Om een beeld te krijgen van de omvang van het bouwblok in relatie tot het aantal gehouden dieren is als voorbeeld een toekomstgericht gesloten varkensbedrijf van 350 zeugen met 2100 vleesvarkens (en bijbehorende biggen) genomen. De omvang van het totale bouwblok (inclusief erfbeplanting, aan- en afvoerwegen, mestopslag, voersilo's, woonhuis e.d.) bedraagt op basis van de huidige praktijk dan ongeveer 1,75 ha. Door efficiënt te bouwen kan dit echter omlaag worden gebracht tot ongeveer 1,25 ha. Op een bouwblok van 2,5 ha kunnen bij een efficiënte indeling zelfs 3 tot 4 keer zoveel dieren (dus 1050 - 1400 zeugen met 6300 - 8400 vleesvarkens) worden gehouden.

Vigerende bouwblokken voor intensieve veehouderijen die nu al groter zijn dan 2,5 hectaren (en ingevuld met bedrijfsbebouwing) kunnen niet verkleind worden, onder andere in verband met planschade-aspecten. In zo'n geval wordt de huidige situatie erkend en vastgelegd/bevoren en kan er dus sprake zijn van een duurzame locatie, bijvoorbeeld in een verwevingsgebied, met een bouwblok groter dan 2,5 ha.

5.2 Beoordeling duurzame locatie en duurzame projectlocatie

Hergebruik boven nieuwvestiging

Centraal uitgangspunt van het streekplan is zuinig ruimtegebruik, waarbij is aangegeven dat het agrarisch hergebruik van bestaande bouwblokken centraal staat boven het toestaan van nieuwe bouwblokken. Dat betekent dat duurzame projectlocaties (met mogelijkheden voor nieuwvestiging!) alleen aan de orde zijn als, uit onafhankelijk onderzoek, blijkt dat er binnen het desbetreffende reconstructiegebied geen alternatieve bestaande locaties beschikbaar zijn. Bij het bepalen van deze mogelijkheden speelt het tijds- of kostenaspect in eerste instantie geen doorslaggevende rol. Uit het (onafhankelijk) onderzoek moet voldoende moeten blijken welke inspanningen zijn verricht bij het zoeken naar vrijgekomen of vrijkomende locaties en moet per onderzochte locatie kunnen worden gemotiveerd waarom een bepaalde locatie wel of niet geschikt is voor de vestiging van het bedrijf.

Wijze van beoordeling

Binnen de aanduiding duurzame (project)locaties is een gradatie in ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk. Ook is de benodigde ontwikkelingsruimte sterk afhankelijk van het type bedrijf en de strategie van de ondernemer. Zo zullen niet alle duurzame locaties geschikt zijn voor bouwblokken van 2,5 ha, maar kunnen desondanks nog voldoende ontwikkelingsruimte hebben (zeker als efficiënt wordt gebouwd binnen het bouwblok en allerlei emissiereducerende maatregelen worden getroffen) voor een duurzame economische ontwikkeling voor de komende 10 tot 15 jaar. Kortom, een locatie voor intensieve veehouderij kan in bepaalde gevallen ook bij een kleinere oppervlakte dan 2,5 ha. als duurzaam worden aangemerkt. Ook binnen duurzame projectlocaties is een verscheidenheid aan ontwikkelingsmogelijkheden mogelijk en is maatwerk, afgestemd op de specifieke lokale omstandigheden en de strategie van de betrokken ondernemer(s), noodzakelijk.

Deze constatering maakt dat het vooraf concreet bestempelen van bestaande locaties als duurzame locaties, evenals het op voorhand concreet begrenzen en bestempelen van duurzame projectlocaties niet goed mogelijk is. Vanuit het oogpunt van speculatie en eventuele prijsopdriving lijkt het op voorhand aanduiden van locaties ook niet wenselijk.

Het begrip duurzame (project)locatie moet daarom veeleer als een bepaalde manier van toetsen van concrete initiatieven worden gezien. In paragraaf 4.2. is al aangegeven in welke (sub)zones van het streekplan geen respectievelijk (onder voorwaarden) wel mogelijkheden bestaan voor duurzame locaties en/of duurzame projectlocaties. Voor zover de streekplanzonering duurzame (project)locaties mogelijk maakt is in hoofdstuk 6 respectievelijk 7 middels een beoordelingstabel voor duurzame locaties respectievelijk duurzame projectlocaties aangegeven met welke randvoorwaarden rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling van dergelijke locaties. Deze randvoorwaarden zijn afkomstig uit het rijks- en provinciaal beleid en zijn nader uitgewerkt ten behoeve van het kunnen maken van een beoordeling van duurzame (project)locaties. De beoordeling is alleen gericht op de effecten van(uit) het agrarisch bouwblok.

Voor een beoordeling of sprake is van een duurzame (project)locatie dient in eerste instantie door de initiatiefnemer zelf te worden aangegeven op welke wijze met de thema's in de beoordelingstabel rekening is gehouden. Dit kan worden gezien als een integrale omgevingstoets. Zeker bij duurzame projectlocaties zal gezien de te verwachten omvang van de hier nieuw te vestigen bedrijven waarschijnlijk ook een MER(beoordelings)plicht gelden. De gemeente is uiteindelijk verantwoordelijk voor een benodigde herziening van het bestemmingsplan, wijzigingsplan of zelfstandige projectprocedure (Artikel 19-1, WRO).

Voor een aantal thema's geldt dat als een locatie hier negatief op scoort er geen sprake kan zijn van een duurzame (project)locatie. Bijvoorbeeld wanneer sprake is van ligging binnen 250 meter van een voor verzuring zeer kwetsbaar bos- en natuurgebied volgens de definitie in het Streekplan en de PUN (verplicht extensiveringsgebied!). Voor de meeste thema's geldt echter dat ontwikkeling er mogelijk is mits wordt voldaan aan een aantal voorwaarden (gericht op instandhouden en versterken van aanwezige waarden of het compenseren van aangetaste waarden) of dat ontwikkeling niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat dit geen nadelige effecten met zich meebrengt.

Indien sprake is van een stapeling van waarden (bijvoorbeeld een gebied in de GHS-landbouw met zeer hoge cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden) zullen de mogelijkheden voor duurzame (project)locaties geringer zijn. Hoe deze afweging uitvalt is maatwerk per gebied en zal moeten blijken uit een degelijke ruimtelijke onderbouwing, waarin aandacht moet worden besteed aan minimaal alle genoemde aspecten uit de beoordelingstabel. Hierbij is het van belang om RO- en milieu-aspecten in onderlinge samenhang en in het licht van de

komende RLG-zonering te bezien. Wanneer op grond van milieu-aspecten, dan wel de komende RLG-zonering, twijfels over de duurzaamheid van een locatie bestaan, kan dit reeds een argument zijn om ook in het kader van de RO de locatie niet als duurzaam te bestemmen.

Het is aan de commissie AAB (Advies Agrarische Bouwaanvragen) om concrete initiatieven te beoordelen ten aanzien van een duurzame economische omvang. Volwaardigheid en voldoende continuïteit zijn hierbij belangrijke toetsingsaspecten. Deze taak heeft de commissie AAB reeds nu.

5.3 Procedure

Deze handleiding is een nadere verduidelijking van het Streekplan. Bij de toepassing hiervan zijn dan ook de gebruikelijke RO-procedures van kracht. Dat betekent dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het toepassen van de handleiding. De provincie zal bij het beoordelen van gemeentelijke bestemmingsplannen, wijzigingsplannen of artikel 19-aanvragen beoordelen of gemeenten voldoende rekening met deze handleiding hebben gehouden. Gedeputeerde Staten zien geen noodzaak om duurzame locaties in bestemmingsplannen buitengebied concreet aan te wijzen. Zij raden dit zelfs af. Iedere voorgenomen ontwikkeling op een bepaalde locatie zal immers telkens opnieuw moeten worden beoordeeld of zij voldoet aan de in deze handleiding geformuleerde uitgangspunten. Duurzame projectlocaties kunnen eventueel wel concreet worden aangewezen. Hiervoor geldt immers een ander planologisch beleid. Ook hier geldt echter dat iedere nieuwe ontwikkeling telkens opnieuw zal moeten worden beoordeeld.

6 Beoordelingstabel duurzame locaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame locaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

6.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (GHS en AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
GHS-Landbouw	Leefgebied kweisbare soorten: subcategorie weidevogels	De handhaving van rust, openheid, hoge waterpeilen en stabiliteit in de inrichting en het beheer van het gebied dienen gewaarborgd te zijn (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op weidevogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> De ligging van het bouwblok. De effecten van uitbreiding of omschakeling zijn bij ligging midden in het leefgebied weidevogels veelal groter dan bij de ligging aan de rand van het leefgebied. De richting van uitbreiding. Uitbreiding dient zo veel mogelijk niet plaats te vinden in de richting van de kern van het leefgebied weidevogels.
GHS-Landbouw	Leefgebied Struweelvogels	De handhaving van een besloten of halfopen landschapsstructuur met een kleinschalige percelering, houtwallen, ruige perceelranden en slootkanten, overhoekjes, solitaire bomen, dijken en onverharde wegen en paden dient gewaarborgd te zijn (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op struweelvogels beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aanpassing van bestaande groenstructuren of andere waardevolle elementen dient deze aanpassing gecom-penseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en andere waardevolle elementen te gaan. Bij uitbreiding dient een ruime verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. <p>De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).</p>

AHS-Landschap	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
Leefgebied Dassen	De handhaving van bestaansvoorwaarden van de das dient gewaarborgd te zijn. Dit betekent dat burchten met rust worden gelaten, de dassen kunnen fourageren en er voldoende landschappelijke structuren als houtwallen, begroeide slootkanalen, vochtige graslanden en dergelijke aanwezig zijn (Streekplan).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. Indien dit het geval is, is de invloed van uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijbedrijven op dassen beperkt. Daarom worden de ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande intensieve veehouderijbedrijven zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> • De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of een vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime, verplichte, functionele groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de kwelpotentie. In de praktijk zal de invloed van de uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven op de kwelpotentie gering zijn. Indien sprake is van een structurele ingreep in de waterhuishouding, welke tot gevolg heeft dat de kwelpotentie onomkeerbaar verminderd, is een duurzame locatie niet toegestaan.
Waterpotentiegebied	De geschiktheid voor mogelijke natuurontwikkeling (kwe-natuur) in de verre toekomst moet behouden blijven (Streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven worden zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen de desbetreffende RNLE dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en waardevolle landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en waardevolle landschapselementen te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime verplichte functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits op een goede manier rekening wordt gehouden met de genoemde randvoorwaarden. De ontwikkelingsmogelijkheden van bestaande agrarische bedrijven worden zoveel mogelijk gerespecteerd. Bij uitbreiding en omschakeling dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking: <ul style="list-style-type: none"> • Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen de desbetreffende RNLE dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en waardevolle landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groenstructuren en waardevolle landschapselementen te gaan. • Bij uitbreiding dient een ruime verplichte functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).
RNLE-landschapsdeel	Ontwikkeling van natuur en landschap in de RNLE als geheel dient te worden ondersteund (Streekplan)		

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landbouw	<p>Zoekgebied veeverdiepingsgebieden</p> <p>Vestigingsgebied glastuinbouw</p> <p>Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw</p> <p>Glasboomteeltgebied</p> <p>AHSoverig</p>	<p>Geen specifieke randvoorwaarden voor duurzame locaties</p> <p>Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)</p> <p>ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren</p> <p>ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren</p> <p>Geen specifieke randvoorwaarden voor duurzame locaties</p>	<p>Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwvestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame locaties zijn.</p> <p>Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.</p> <p>Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van of omschakeling naar intensieve veehouderij de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glasboomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.</p>

6.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per subzone uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultuurhistorische water- en bodemhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een locatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stankgevoelige objecten	In kernrandzones zijn duurzame locaties niet mogelijk (streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voornamelijk een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplannen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde kommen vanuit stank-oogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame locaties mogelijk zijn.
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De vigerende wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwontwikkelings- of verwevingsgebied. De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie moet op basis van de wet- en regelgeving (zowel huidig als toekomstig) worden gedacht aan de volgende te hanteren afstanden tot de verschillende categorieën (indeling in categorieën conform de nieuwe stankwetgeving): <ul style="list-style-type: none"> • Afstand tot cat. 1 > 400 respectievelijk 600 meter • Afstand tot cat. 2 > 300 respectievelijk 450 meter • Afstand tot cat. 3 > 200 respectievelijk 300 meter • Afstand tot cat. 4 > 150 respectievelijk 200 meter • Afstand tot cat. 5 > 50 meter Bovengenoemde afstanden zijn indicaties (afgerond op 50 meter) op basis van een bedrijf van 2.500 respectievelijk 5000 mestvarkeneenheden (mve). De te hanteren afstand is afhankelijk van de omvang van het bedrijf en het type stalsysteem. De afstanden zijn dan ook puur indicatief.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare bos- en natuurgebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk. (Streekplan).	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A-)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige bos- en natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter, nader aan te wijzen als extensiveringsgebied, rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame locaties niet mogelijk.
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor ammoniak (Wet ammoniak en veehouderij, MER, IPPC, Natuur- beschermingswetgebieden, Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden)	<p><i>Wet Ammoniak en Veehouderij (Wav)</i> Binnen 250 meter van de kwetsbare bos- en natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemissieplafond, welke voortkomt uit de Wav. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden aan deze nieuwe wet en zal ook de beoordeling van duurzame locaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect "verzuring" nog kunnen veranderen.</p> <p><i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i> Er dient te worden gebodet of door omschakeling of uitbreiding van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien omschakeling of uitbreiding significante gevolgen voor het gebied heeft, en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet- en Habitatrichtlijn te worden opgenomen.</p> <p>Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij.</p> <p>Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van deze richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken, Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenomen initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status.</p> <p>In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor Vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelsoorten. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijke andere gevolgen kunnen optreden.</p> <p>In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden.</p>

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		<p>MER / IPPC</p> <p>Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingstoets vanuit de MER of IPPC. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingstoets blijkt dat omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame locaties dus niet mogelijk. Deze omgevingstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzuuring (ammoniak) en stankhinder.</p> <p>In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingstoets vanuit de MER of IPPC van toepassing is.</p>
Ecologische verbindingzone's	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingzone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstige ecologische verbindingzone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbinding dient voorop te staan. De uitbreiding van het bouwblok dient in principe gepaard te gaan met de inrichting van een aangrenzende ecologische verbindingzone.
Cultuurhistorisch waardevolle gebieden	In de historisch landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de verbetering of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (landschaps)waarden (Streekplan).	Duurzame locaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat uitbreidingen van bestaande bedrijven de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantasten. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. De mogelijkheid om aan de genoemde randvoorwaarde te voldoen verschilt per type gebied. Zo zal bijvoorbeeld in jonge heide-ontginningen eerder aan deze randvoorwaarde kunnen worden voldaan dan in bijvoorbeeld oude cultuurlandschappen.
Openheid	Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkleigebieden (Streekplan).	<p>Duurzame locaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uitbreiding van het bouwblok leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties; • de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar; • er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing (concentraties).

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde, zoals deze is weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (streekplan)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij uitbreiding van het bouwvlak geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardevol terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologie-vriendelijk overboud.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen die- nen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	<p>In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de GHS of in de AHS-landschap zijn duurzame locaties in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat dit geen fysieke aantasting (van reliëf en bodemopbouw) en visuele aantasting (zichtbaarheid en herkenbaarheid van deze gebieden in het landschap) met zich meebrengt, alsmede geen verstoring van landschappelijke samenhangen (bijv. overgangen van hoog naar laag of overgangen tussen en binnen landschapstypen) veroorzaakt. Hierbij zal altijd een goede hoogwaardige inpassing vereist zijn.</p> <p>In aardkundig waardevolle gebieden gelegen in de AHS-landbouw zijn duurzame locaties mogelijk, mits wordt gezorgd voor een goede hoogwaardige inpassing en de zichtbaarheid van het aanwezige reliëf niet vermindert. Dit is met name het geval in het grote en gevarieerde gebied van de Maasterrassen in Noord-Brabant.</p> <p>Onder een hoogwaardige inpassing verstaan we een inpassing waarbij geen schade wordt veroorzaakt aan de fysieke en visuele aspecten van deze gebieden en hun samenhang met het omliggende landschap, maar deze juist worden geaccentueerd.</p> <p>Ook in de gebieden aangrenzend aan de aardkundig waardevolle gebieden dient rekening te worden gehouden met de effecten van duurzame locaties op de zichtbaarheid van en de landschappelijke samenhang met de aanwezige aardkundige waarden.</p>
Grondwater-beschermings-gebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame locaties zijn mogelijk in de 25-jaars(beschermings)zone van kwetsbare en in het gebied tussen de 25- en 100-jaars-zonegrens van de zeer kwetsbare grondwaterwinningen, mits bij de uitbreiding van agrarische bedrijfsgebouwen en voorzieningen er aanvullende beschermende maatregelen (conform de provinciale milieuverordening) worden getroffen om te voorkomen dat de risico's voor de kwaliteit van het grondwater toenemen. Een en ander moet blijken uit een waterloets, waarbij het waterwinbedrijf wordt betrokken. Duurzame locaties zijn alleen mogelijk in de 25-jaarszone rond zeer kwetsbare grondwaterwinningen voor zover er geen sprake is van "oprichten" van vormen van intensieve veehouderij als omschreven in de PMV. Omschakeling van bijvoorbeeld een akkerbouwbedrijf naar een intensieve veehouderij wordt als oprichten in de zin van de PMV beschouwd! Het verdient verder aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Regionale waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch streefbeeld)	Duurzame locaties zijn mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt. De zoekgebieden regionale waterberging houden geen beperking in voor de in het buitengebied gebruikelijke bebouwing. De definitieve aanwijzing van de regionale waterbergingsgebieden vindt plaats in één of meer uitwerkingsplannen "regionale waterberging". De aangewezen waterbergingsgebieden worden voorzien van een op de waterberging afgestemd planologisch regime. Totdat deze uitwerkingsplannen zijn vastgesteld zijn duurzame locaties mogelijk, mits de capaciteit van waterberging of -afvoer of een efficiënte en duurzame inrichting van een waterbergingsgebied hierdoor niet of nauwelijks wordt beperkt.
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. De zoekgebieden rivierverruiming houden geen beperking in voor de in het buitengebied aanwezige bebouwing. Bestaande rechten worden gerespecteerd. Aan uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen zal over het algemeen medewerking kunnen worden verleend. Omschakeling naar een intensieve veehouderij is niet wenselijk vanuit de gedachte om in deze zoekgebieden (grootschalige) kapitaalintensieve ontwikkelingen tegen te gaan; nieuwe intensieve veehouderijen zijn dan ook in beginsel niet toegestaan. De overstromingsfrequentie van de uiteindelijke aan te wijzen gebieden is naar verwachting relatief gering, maar de impact hiervan kan behoorlijk groot zijn. Bij definitieve aanwijzing/begrenzing van deze gebieden zal hierover meer duidelijkheid bestaan. Dan zullen ook ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden nader worden vastgelegd. Wanneer een gebied feitelijk geschikt gemaakt wordt voor inzet ten behoeve van rivierverruiming zullen passende maatregelen voor de hierbinnen gelegen bedrijven genomen moeten worden.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan)	Duurzame locaties zijn in principe mogelijk. Alleen ten aanzien van nieuwe grootschalige kapitaalintensieve functies gelden restricties. Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied", binnen welke gebieden maatregelen gericht op het behoud en de versterking van de hydrologische "bufferwerking", zoals het dicht en verondiepen van waterlopen, waterconservering en het verhogen van het (grond)waterpeil, gewenst zijn. Bij de inrichting van een duurzame locatie dient rekening te worden gehouden met deze specifieke waterdoelen en daarvoor benodigde maatregelen.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet)	Duurzame locaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame locaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn wel mogelijk.
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (tuinbouwglas vervuult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame locaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden bezien hoe het voorgenomen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezonering en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructiezonering	Duurzame locatie moet passen binnen doelstellingen reconstructiezonering	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden getoetst of de locatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat duurzame locaties gelegen zijn binnen de zones "verwevingsgebied" en "landbouwontwikkelingsgebied" (zie verder par. 4.3. van deze handleiding). Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het streekplanbeleid vereisen dan ook een streekplanafwijkingprocedure.
(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame locaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige geplande en vastgestelde ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame locatie.

7 Beoordelingstabel duurzame projectlocaties

In de onderstaande tabel staan alle randvoorwaarden waarmee bij de beoordeling van duurzame projectlocaties minimaal rekening dient te worden gehouden.

7.1 Randvoorwaarden vanuit de streekplanzonering (AHS)

	Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
AHS-Landschap	Leefgebied Dassen, niet zijnde RNLE	De handhaving van bestaansvoorwaarden van de das dient gewaarborgd te zijn. Dit betekent dat burchten met rust worden gelaten, de dassen kunnen fourageren en er voldoende landschappelijke structuren als houtwallen, begroeide slootkanalen, vochtige graslanden en dergelijke aanwezig zijn (Streekplan).	<p>Duurzame projectlocaties zijn in principe mogelijk, mits wordt aangetoond dat geen afbreuk wordt gedaan aan de genoemde randvoorwaarden en mits de locatie noodzakelijk is voor de opvang van te verplaatsen intensieve veehouderijen in het kader van het project "Revitalisering Landelijk Gebied". Realisatie van een projectvestiging in een dassenleefgebied kan gezien de omvang en uitstraling een behoorlijk effect hebben op de leefomstandigheden voor de das. Bij eventuele realisatie dient nadrukkelijk aandacht te zijn voor behoud van de genoemde randvoorwaarden en de hier volgende uitwerking:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De locatie mag geen burcht en geen specifieke fourageergebieden (bijvoorbeeld een boomgaard of vochtig grasland) nadelig beïnvloeden. - Het totaal aan groenstructuren en waardevolle landschapselementen binnen het desbetreffende leefgebied dient gelijk te blijven. Bij aantasting van bestaande groenstructuren en landschapselementen dient deze aantasting gecompenseerd te worden. Bij compensatie dient het om behoud en versterking van de aanwezige groen- en landschapsstructuren te gaan. - Bij nieuwwestiging en uitbreiding dient een ruime, verplichte, functioneel groene inpassing van het bouwblok plaats te vinden. <p>De aanleg en het beheer van groenstructuren wordt gestimuleerd (via de stimuleringsregeling SNBL en eventuele aanvullende regelingen). Uitgangspunt bij de versterking van groenstructuren is dat nieuw groen, vrij groen is (er komen dus geen verdere beleidsbeperkingen uit voort).</p>
AHS-Landbouw	Zoekgebied veeverdelingsgebieden	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	
	Vestigingsgebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren (Streekplan)	<p>Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glastuinbouw niet belemmert. Dat betekent dat niet alleen rekening dient te worden gehouden met bestaande glastuinbouwbedrijven en hun uitbreidingsmogelijkheden, maar ook met toekomstige nieuwwestigingen. Pas als voldoende duidelijk de benodigde ruimte en locaties voor de glastuinbouw binnen het vestigingsgebied in beeld zijn, kan worden bezien in hoeverre en waar er nog mogelijkheden voor duurzame projectlocaties zijn.</p>

Streekplan-subzone	Randvoorwaarde	Uitwerking
Mogelijk doorgroeigebied glastuinbouw	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van deze gebieden voor de glastuinbouw niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de in het gebied aanwezige glastuinbouwbedrijven niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende glastuinbouwbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
Glasboomteeltgebied	Ontwikkeling intensieve veehouderij dient ontwikkeling van dit gebied voor de glasboomteelt niet te frustreren	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de aanwijzing van een duurzame projectlocatie de huidige en toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van de glasboomteelt niet belemmert. Dat betekent dat rekening dient te worden gehouden met de hier liggende (glas)boomteeltbedrijven en hun ontwikkelingsmogelijkheden.
AHSoverig	Geen specifieke randvoorwaarden voor aanwijzing duurzame projectlocaties	

7.2 Overige randvoorwaarden

Naast de specifieke randvoorwaarden per gebiedscategorie uit het streekplan kunnen er randvoorwaarden van natuurlijke, landschappelijke, cultureel-historische water- en bodemhuishoudkundige of milieuhygiënische aard aanwezig zijn. Hieronder staan de thema's genoemd waarmee en op welke wijze rekening dient te worden gehouden bij de beoordeling of een projectlocatie al dan niet duurzaam is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Stank	In kernrandzones zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk (Streekplan)	Het streekplan definieert een kernrandzone als volgt: Een gedeelte van het buitengebied dat grenst aan de bebouwde kom, met daarin relatief veel bebouwing op korte afstand van elkaar. In de praktijk wordt in de provinciale plantoetsing voortsnog een zone van 250 meter rondom de kern als kernrandzone beschouwd. Afgesproken is dat in de reconstructie- en gebiedsplannen uiteindelijk wordt aangegeven waar rond de bebouwde komtem vanuit stankoogpunt extensiveringsgebieden zijn gelegen, alwaar geen duurzame projectlocaties mogelijk zijn (duurzame projectlocaties zijn alleen mogelijk in landbouwonwikkelingsgebieden).
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor stank (stankwet en -regelgeving)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits er voldoende afstand tot stankgevoelige objecten wordt aangehouden. De wet- en regelgeving ten aanzien van stank is hierbij het kader voor de minimaal noodzakelijke afstanden. Momenteel is de regelgeving op basis van de brochure "Veehouderij en Hinderwet 1985" en de Richtlijn "Veehouderij en stankhinder 1996" met inbegrip van de daarover gevormde jurisprudentie bepalend. Zodra voor de gebieden die vallen onder het regime van de Reconstructiewet het Reconstructieplan is vastgesteld, zal voor de daarin aangewezen verwevings- en landbouwonwikkelingsgebieden de "Wet stankemissie veehouderijen in landbouwonwikkelings- en verwevingsgebieden" van kracht worden. Verschil met de huidige regelgeving is, dat cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van geurhinder niet wordt meegenomen in de vergunningverlening voor die bedrijven die zijn gelegen in landbouwonwikkelings- of verwevingsgebied.
Voor verzuring gevoelige gebieden (ammoniak)	In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare natuurgebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk (streekplan).	De wet- en regelgeving geeft aan welk aantal dieren maximaal gehouden mag worden afhankelijk van de afstand tot verschillende categorieën stankgevoelige objecten. Zonder rekening te houden met cumulatie (totale effect van meerdere bedrijven op het stankgevoelige object) van stank van de op de projectlocatie aanwezige bedrijven (3-5) kan worden uitgegaan van de indicatie-afstanden zoals vermeld onder duurzame locaties (paragraaf 6.2).
	De ontwikkeling moet passen binnen de wet- en regelgeving voor ammoniak (Wet ammoniak en veehouderij, MER, IPPC, Natuur-beschermingswetgebieden, Habitatrictlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden)	De voor verzuring gevoelige gebieden worden bepaald door de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Hierbinnen maken GS onderscheid in kwetsbare (B-) en zeer kwetsbare (A-)gebieden. Zeer kwetsbare gebieden zijn de voor verzuring gevoelige natuurgebieden, waarvoor GS een natuurdoeltype hebben vastgesteld met een kritische depositiewaarde kleiner dan 1400 mol stikstof per hectare per jaar. In een zone van 250 meter rondom deze zeer kwetsbare gebieden zijn duurzame projectlocaties niet mogelijk.
		<i>Wet ammoniak en veehouderij (Wav)</i> Binnen 250 meter van de kwetsbare natuurgebieden hebben intensieve veehouderijbedrijven ontwikkelingsmogelijkheden binnen hun bedrijfsemissieplafond, welke voortkomt uit de Wav. Nieuwvestiging en daarmee duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk. Inmiddels is door het kabinet (Balkenende II) een wijziging van de Wav aangekondigd en zal het Rijk een voorstel doen voor de invulling van de vereisten die voortvloeien uit de Vogel-, Habitat- en IPPC-richtlijn. Na vaststelling van een nieuwe Wav en de duidelijkheid over de Europese richtlijnen zullen de reconstructie- en gebiedsplannen aangepast worden en zal ook de beoordeling van duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij vanuit het beoordelingsaspect "verzuring" nog kunnen veranderen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
		<p><i>Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden</i></p> <p>Er dient te worden geboetst of door nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) van een intensieve veehouderij geen significante gevolgen optreden voor de te beschermen Natuurbeschermingswet- en Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden. Depositie van ammoniak op Natuurbeschermingswetgebieden en Habitatrichtlijngebieden is hierbij het belangrijkste item. Dat betekent dat een aanvullende toetsing, naast de toetsing in het kader van de Wav, noodzakelijk kan zijn. Indien nieuwvestiging (omschakeling of uitbreiding) significante gevolgen voor het gebied heeft en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en is een duurzame projectlocatie dus niet mogelijk. Indien het bedrijf MER-plichtig is, dient in het MER een eventuele toets ten aanzien van de Natuurbeschermingswet en Habitatrichtlijn te worden opgenomen. Voor Natuurbeschermingswetgebieden zal het ministerie van LNV in gevallen waar dat speelt een Natuurbeschermingswetvergunning moeten afgeven. De provincie brengt hierover advies uit. Voor de beoordeling of sprake is van schadelijke handelingen (in de zin van de Natuurbeschermingswet) wordt door de provincie momenteel gebruikt gemaakt van de systematiek uit de inmiddels vervallen Uitvoeringsregeling Ammoniak en Veehouderij.</p> <p>Voor Habitatrichtlijngebieden gaat het om een rechtstreekse toepassing van de richtlijn. Dat betekent dat het bevoegd gezag (de gemeente) in het kader van de milieuvergunning een passende beoordeling zal moeten maken. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de cumulatieve gevolgen van het voorgenoemde initiatief. De EU heeft in een handleiding uiteen gezet wat wordt verstaan onder een passende beoordeling en significante gevolgen. Deze handleiding heeft echter geen juridische status.</p> <p>In bijzondere gevallen kan een aanvullende toetsing ook noodzakelijk zijn voor vogelrichtlijngebieden. Over het algemeen leidt depositie van ammoniak in deze gebieden niet tot significante gevolgen voor het gebied en de daarin aanwezige vogelwaarden. Er dient evenwel in concrete gevallen wel te worden beoordeeld of mogelijk andere gevolgen kunnen optreden.</p> <p>In de nieuwe Natuurbeschermingswet, welke mogelijk in 2003 door de Tweede Kamer zal worden behandeld, zal door het Rijk worden aangegeven op welke wijze deze beoordeling (procedureel) zal moeten plaatsvinden.</p> <p><i>MER / IPPC</i></p> <p>Bij grote uitbreidingen of oprichtingen (in geval van nieuwvestiging of omschakeling) dient rekening te worden gehouden met een omgevingsstoets vanuit de MER of IPPC. Bij duurzame projectlocaties zal altijd sprake zijn van zo'n omgevingsstoets. Gemeenten moeten zeker stellen dat de vergunningaanvraag aan de IPPC- en MER-richtlijn voldoet. Als uit de omgevingsstoets blijkt dat nieuwvestiging, omschakeling of uitbreiding tot ontoelaatbare nadelige gevolgen voor het milieu leidt en deze gevolgen niet middels passende maatregelen zijn weg te nemen, moet de milieuvergunning worden geweigerd en zijn duurzame projectlocaties dus niet mogelijk. Deze omgevingsstoets heeft onder meer betrekking op de aspecten verzuring (ammoniak) en stankhinder. In bijlage 1 is aangegeven vanaf welke omvang van bedrijven een dergelijke omgevingsstoets vanuit MER of IPPC van toepassing is.</p>
Ecologische verbindingszones	De breedte en inrichting van de ecologische verbindingszone dient gehandhaafd te worden.	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits de nieuwvestiging cq uitbreiding van het bouwblok de breedte en inrichting van een bestaande of toekomstige realiseren ecologische verbindingszone niet aantast; het functioneren van de ecologische verbindingszone dient voorop te staan. Als een duurzame projectlocatie in de onmiddellijke nabijheid ligt van een ecologische verbindingszone dient de inrichting van de locatie gepaard te gaan met de inrichting van deze (aangrenzende) ecologische verbindingszone.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Landschap	<p>Bij de inrichting van een duurzame projectlocatie dient een ontwikkelingsgerichte landschapsstrategie te worden toegepast.</p>	<p>Een belangrijk uitgangspunt bij het ontwikkelen van een duurzame projectlocatie is dat daarbij gestreefd wordt naar een verbetering van de ruimtelijke kwaliteit van het landschap, in combinatie met een goed functionerende sociaal-economische structuur. De ruimtelijke kwaliteit is af te lezen aan een herkenbare identiteit en een hoge informatie- en belevingswaarde van het landschap. Over het algemeen dient een goede architectonische en landschappelijke inpassing van bedrijven gegarandeerd te zijn; een beeldkwaliteitsplan vormt hierbij een uitstekend hulpmiddel. In paragraaf 8.7.2 van het Koepelplan wordt nader aandacht besteed aan het beleid voor de ontwikkeling en het behoud van de kwaliteit en diversiteit van het landschap. In de onderstaande thema's wordt aangegeven hoe met de specifieke aspecten cultuurhistorie, openheid en archeologische en aardkundige waarden moet worden omgegaan.</p>
Cultuurhistorie	<p>In de historisch-landschappelijke vlakken met hoge en zeer hoge waarden, zoals weergegeven op de Cultuurhistorische Waardenkaart, zijn alleen ruimtelijke ingrepen toelaatbaar die gericht zijn op de voorzetting of het herstel van de historische functie en die leiden tot behoud of versterking van de cultuurhistorische (landschaps)waarden (Streekplan).</p>	<p>Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk, tenzij realisatie van een projectlocatie de cultuurhistorische waarden (hieronder worden ook historische groenstructuren en de historische bouwkunst verstaan) niet aantast. Een beeldkwaliteitsplan moet in deze situaties duidelijk maken hoe de cultuurhistorische waarden worden behouden en waar mogelijk versterkt. Cultuurhistorische waarden behoeven niet altijd een belemmering te zijn, maar kunnen ook als inspiratiebron dienen bij het localiseren en inrichten van duurzame projectlocaties.</p> <p>In een aantal typen gebieden zal gezien de aard van deze gebieden nieuwvestiging uitgesloten zijn.</p> <p>Nieuwvestiging in gebieden met een historisch-landschappelijk hoge of zeer hoge waarde, die getypeerd zijn als oude ontginningen is uitgesloten.</p> <p>Nieuwvestiging in gebieden met een hoge tot zeer hoge waarde, die geclassificeerd zijn als jonge heide-ontginningen is in principe niet mogelijk, tenzij wordt aangetoond dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan. In gebieden die een andere classificatie hebben, zal per gebied moeten worden beoordeeld of nieuwvestiging op voorhand is uitgesloten of dat dit in principe niet mogelijk is, tenzij wordt aangetoond dat aan de eerder genoemde randvoorwaarden is voldaan.</p>
Openheid	<p>Instandhouding van openheid in de zee- en rivierkleigebieden (Streekplan).</p>	<p>Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits rekening wordt gehouden met de volgende randvoorwaarden:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Realisatie van de projectlocatie leidt niet tot verstoring van belangrijke zichtrelaties - de openheid op provinciale schaal blijft herkenbaar - Er wordt zo veel mogelijk aangesloten bij bestaande bebouwing(sconcentraties)

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Archeologische waarden	In gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde (zie Cultuurhistorische Waardenkaart) dienen door middel van vooronderzoek de archeologische waarden in beeld te worden gebracht (Streekplan)	Duurzame projectlocaties zijn mogelijk, mits door middel van archeologisch vooronderzoek in beeld wordt gebracht of daadwerkelijk archeologische waarden aanwezig en er voldoende garanties zijn dat eventuele archeologische waarden ter plekke behouden zullen blijven (behoud in situ). Dit betekent dat uitbreiding van bestaande vestigingen en nieuwvestiging alleen kan geschieden wanneer rekening wordt gehouden met de archeologische waarden. Bij nieuwvestiging of uitbreiding van het bouwblok geldt voor archeologische waarden dat deze geconsolideerd dienen te worden. Het archeologisch waardevol terrein wordt ingericht, ingepast of ingesloten als groenstructuur binnen het plangebied of archeologie-vriendelijk overgebouwd.
Aardkundig waardevolle gebieden	Aardkundig waardevolle gebieden zoals beekdalen, kreekgebieden, stuifzand- en landduinen dienen behouden te blijven (Streekplan, Aardkundige Waardenkaart Noord-Brabant; zie ook het thema "ruimte voor beek- en kreekherstel" in het Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk in aardkundig waardevolle gebieden, tenzij sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en nadat onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn, of andere oplossingen waardoor aantasting van de hier aanwezige waarden wordt voorkomen. In het geval van een dergelijke onontkoombaarheid moet verzekerd zijn dat de aantasting van de aardkundige waarden en de daarmee samenhangende natuur- en landschapswaarden tot het minimum wordt beperkt en wordt gecompenseerd. Duurzame projectlocaties vallen namelijk onder het nee-tenzij principe uit het Streekplan. In het Streekplan is aangegeven wat moet worden verstaan onder zwaarwegende maatschappelijke belangen, alternatieve locaties of andere oplossingen en compensatie.
Grondwaterbeschermingsgebieden	De risico's voor de kwaliteit van het grondwater mogen niet toenemen (Streekplan, Provinciale Milieu-Verordening)	Duurzame projectlocaties zijn niet mogelijk binnen de beschermingszones van grondwaterwinningen. Nieuwvestiging van agrarische bedrijven is conform het streekplan namelijk uitgesloten in alle beschermingszones van kwetsbare (25-jaars zones) en zeer kwetsbare (100- en 25-jaars zones) grondwaterwinningen. Het verdient aanbeveling om naast de grondwaterwinningen ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening, zoals in het streekplan aangegeven, ook aan industriële winningen aandacht te besteden.
Regionale Waterberging	Geschiktheid van zoekgebied voor regionale waterberging dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de waterloos blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor regionale waterberging niet verloren gaat. De impact van een projectlocatie op bergings- en afvoercapaciteit kan behoorlijk zijn. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Ruimte voor de rivier	Geschiktheid van zoekgebied voor rivierverruiming dient niet verloren te gaan (Streekplan, Integraal Hydrologisch Streefbeeld)	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet toegestaan, tenzij uit de watertoets blijkt dat de geschiktheid van het zoekgebied voor rivierverruiming niet verloren gaat en de investering vanuit het oogpunt van veiligheid en schaderisico's verantwoord is. Duurzame projectlocaties worden volgens het streekplan gezien als grootschalige, kapitaalintensieve functies waarvoor een watertoets verplicht is.
Potentieel natte gebieden	Potentieel natte gebieden zijn van nature niet of minder geschikt voor bebouwing (Streekplan). Binnen het Integraal Hydrologisch Streefbeeld (IHS) geldt dit regime met name voor de legenda-eenheden "landbouwgebied beperkt door op de EHS afgestemde waterhuishouding", "extra maatregelen nodig voor het herstellen van de gewenste kwel", "aanpassen waterhuishouding hydrologische isolatie" en "herstel brongebied".	Duurzame projectlocaties zijn in principe niet mogelijk. Dit conform het streekplanbeleid ten aanzien van de ontwikkeling van grootschalige, kapitaalintensieve functies in potentieel natte gebieden, gelegen in de landelijke regio's, zoals aangeduid in het Streekplan. Een uitzondering is mogelijk als alternatieven voor de ontwikkeling van dit soort functies elders in de betreffende landelijke regio ontbreken of de ontwikkeling hiervan duidelijke ruimtelijke voordelen oplevert. Ruimtelijke voordelen zijn bijvoorbeeld het sparen van belangrijke natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische (landschaps)waarden. Wel moet in dat geval op basis van een watertoets worden aangetoond, dat afdoende rekening wordt gehouden met de redelijkerwijs te verwachten opgaven vanuit het waterbeheer. De schaderisico's en het gebruik van ophoogzand moeten hierbij binnen aanvaardbare grenzen blijven.
Watertoets	Voor duurzame projectlocaties is de watertoets verplicht (Streekplan).	Bij de locatiekeuze, de (her)inrichting en het beheer van nieuwe ruimtelijke functies, waaronder duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij, dienen relevante waterhuishoudkundige aspecten (rekening houden met natte gebieden, waterberging, kwaliteit van grond- en oppervlaktewater, legengaan van verdroging) te worden meegenomen. Het is van belang om de desbetreffende waterbeheerders in een zo vroeg mogelijk stadium bij de planvorming te betrekken, om in gezamenlijk overleg met de initiatiefnemer te bepalen welke waterhuishoudkundig relevante aspecten aan de orde zijn en hoe daarmee moet worden omgegaan. Het advies van de waterbeheerder weegt zwaar mee in de beoordeling van het plan.
Varkensvrije zones	Varkensvrije zones dienen varkensvrij te worden gemaakt (Reconstructiewet).	Duurzame projectlocaties voor de varkenshouderij zijn niet mogelijk. Duurzame projectlocaties voor intensieve veehouderijtakken, anders dan varkens, zijn in principe wel mogelijk.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Meest geschikte gronden voor de grondgebonden landbouw	Agrarisch belang van deze gronden moet worden meegewogen bij aanduiding als duurzame projectlocatie (Streekplan)	GS geven hiervoor geen nadere uitwerking
Beperken van directe hinder	Er dient rekening te worden gehouden met andere (agrarische) functies	Vanuit de praktijk zijn gevallen bekend waarbij sprake is van directe hinder vanuit intensieve veehouderijbedrijven op andere (agrarische) functies. Te denken valt hierbij aan stofhinder vanuit met name pluimveebedrijven voor de glastuinbouw (lunbouwglas vervult extra) of directe ammoniakschade op boomkwekerijen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van duurzame projectlocaties met dit hinderaspect rekening te houden en te bezien of in dergelijke gevallen passende maatregelen kunnen worden genomen.
Verkeer en vervoer	Eventuele toename van verkeersbewegingen moet passen binnen algemene randvoorwaarden gebied	Mobiliteitseffecten veroorzaakt door een duurzame projectlocatie (toename van relatief zwaar transport) mogen geen negatieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid. Bij de locatiekeuze dient hiermee rekening te worden gehouden en zonodig dient de infrastructuur daarop te worden afgestemd.

Naast de hierboven genoemde thema's dient tevens te worden bezien hoe het voorgenoemen initiatief past binnen de (komende) reconstructiezonering en andere (toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen.

Thema	Randvoorwaarde	Uitwerking
Reconstructiezonering	Duurzame projectlocatie moet passen binnen doelstellingen reconstructiezonering	Binnen de reconstructie vindt op gebiedsniveau een integrale afweging plaats tussen de diverse belangen in het buitengebied. Er dient dan ook altijd te worden getoetst of de projectlocatie past binnen de (komende) reconstructiezonering; uitgangspunt is dat projectlocaties deel uitmaken van de zone "landbouwontwikkelingsgebied". Bij eventuele strijdigheden tussen de reconstructiezonering en het Streekplan prevaleert het uiteindelijk vastgestelde Reconstructieplan. Tot die tijd is het Streekplan leidend; eventuele afwijkingen van het Streekplan vereisen een streekplanafwijkingprocedure.
(Toekomstige) ruimtelijke ontwikkelingen	Rekening houden met de ontwikkeling van andere functies.	Bij de beoordeling van duurzame projectlocaties dient rekening te worden gehouden met de toekomstige (geplande en vastgestelde) ontwikkeling van andere functies. Denk hierbij aan andere vormen van (intensieve) landbouw, recreatie, stadsuitbreiding en infrastructuur. Ontwikkeling van dergelijke functies kan betekenen dat geen sprake meer kan zijn van een duurzame projectlocatie.

Bijlage behorende bij de “Handleiding duurzame locaties en duurzame projectlocaties voor de intensieve veehouderij”

Omvang bedrijven in verband met MER en IPPC

Milieu Effect Rapportage (MER)

Voor een aantal diersoorten geldt vanaf een bepaalde omvang van de veestapel een MER-plicht of een MER-beoordelingsplicht bij de aanvraag om een milieuvergunning. Bij een beoordelingsplicht moet de gemeente beoordelen of deze bedrijven een MER moeten laten opstellen. Of dit het geval is hangt af van de omgeving van het bedrijf. Indien hier kwetsbare waarden op het gebied van natuur, landschap, milieu, e.d. voorkomen kan een gemeente besluiten om een MER verplicht te stellen. Tabel 1 geeft de ondergrens voor de beoordelings- en MER-plicht voor verschillende diersoorten (Besluit milieu-effectrapportage 1994).

Tabel 1 ondergrens voor MER-plicht en MER-beoordelingsplicht

Diersoort	MER verplicht vanaf oprichting of uitbreiding met meer dieren dan	MER-beoordelingsplicht bij oprichting of uitbreiding met meer dieren dan
Mesthoenders	85.000	60.000
Hennen	60.000	45.000
Mestvarkens	3.000	2.200
Zeugen	900	350

International Pollution Prevention Control (IPPC)

De IPPC-richtlijn is een Europese richtlijn die verplicht dat bedrijven die uitbreiden boven een bepaalde omvang, de beste beschikbare emissie-beperkende technieken moeten toepassen. Daarnaast geldt voor deze bedrijven een verplichte omgevingstoets. De richtlijn is van toepassing op pluimveebedrijven vanaf 40.000 dierplaatsen, vleesvarkensbedrijven vanaf 2000 dieren en fokzeugenbedrijven vanaf 750 zeugen.

Bijlage 5.2

Werkwijze toekenning en vergroting bouwblokken van bestaande intensieve veehouderijen

De hieronder geschetste werkwijze sluit nauw aan op de gangbare praktijk die gemeenten hanteren bij het vormgeven van bouwblokken bij (integrale herziening van) bestemmingsplannen buitengebied en de daarbij in de bestemmingsplanvoorschriften op te nemen flexibiliteitsbepalingen (“wijziging”). De stappen zijn schematisch weergegeven in figuur B5.2. Het toekennen van een agrarische bedrijfsbestemming (bouwblok) is pas aan de orde als sprake is van een bestaande, als zodanig functionerende, intensieve veehouderij.

Stap 1

Op basis van de al bestaande bebouwing (bedrijfswoning, bijgebouwen, stallen, machineberging, mestopslag, voedersilo’s e.d.) en voorzieningen (tuin, erfverhardingen, kuilvoerplaten, erfbeplanting) wordt een “nauw begrensd bouwblok” vorm gegeven.

Dit betreft in de meeste gevallen een fictief bouwblok. Afgesproken is om dit nauw begrensde bouwblok alleen daadwerkelijk te hanteren:

- in *extensiveringsgebieden* wanneer het bestemmingsplan betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven voor uitbreiding (zie hiervoor de begripsbepalingen onder § 11.6.1);
- in *verwevingsgebieden* wanneer het bestemmingsplan betreft die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 (of 2002) en waarbij geen sprake is van aantoonbaar concrete initiatieven (zie hiervoor de begripsbepalingen onder § 11.6.1), en waarbij ook geen sprake is van een duurzame locatie.

Stap 2

In alle andere gevallen wordt een “bouwblok op maat” vorm gegeven. Het bouwblok op maat-principe gaat uit van de normaal binnen een bestemmingsplanperiode te voorziene ontwikkelingsmogelijkheden, met een afweging naar de kwaliteiten van het omliggende gebied en de concrete bedrijfseconomische omstandigheden. Bij de begrenzing van het bouwblok op maat wordt ook bij het ontbreken van aantoonbaar concrete initiatieven rekening gehouden met een uitbreiding van ca. 15% van het (fictieve) nauw begrensde bouwblok. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan, afhankelijk van de integrale zonering, ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

In de *extensiveringsgebieden* is in de bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 al een bouwblok op maat aan intensieve veehouderijen toegekend; deze bouwblokken blijven in stand, maar kunnen niet meer uitgebreid worden (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen). In de *extensiveringsgebieden* kan aan intensieve veehouderijen met aantoonbaar concrete initiatieven gelegen in bestemmingsplannen die niet gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 ook een bouwblok op maat worden toegekend. Bij het vormgeven van deze bouwblokken wordt rekening gehouden met een uitbreiding van de bebouwing het bouwblok met circa 15%. Vergroting van het aldus toegekende bouwblok is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *verwevingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen, mits en voorzover de locatie als duurzaam kan worden aangemerkt, een bouwblok vorm gegeven conform het bouwblok op maat-principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Dit bouwblok op maat kan ten hoogste 2,5 ha. groot zijn. De maximummaat van een duurzame locatie kan ook kleiner zijn, bijvoorbeeld 1,5 of 2 ha. Daardoor kunnen ook bouwblokken kleiner dan 2,5 ha als duurzaam aangemerkt worden. Indien er in de huidige situatie al sprake is van een groter bouwblok dan 2,5 ha. wordt maatwerk geleverd waarbij zuinig ruimtegebruik (bouwblok op maat) uitgangspunt is.

Voor de vaststelling van bouwblokken in *verwevingsgebieden* worden voor locaties die niet als duurzaam kunnen worden aangemerkt de bouwrechten gerespecteerd in bestemmingsplannen die gebaseerd zijn op het Streekplan 1992 of 2002. Vergroting van het aldus toegekende bouwblok op een niet duurzame locatie is niet mogelijk (tenzij een uitbreiding noodzakelijk is enkel en alleen om aan de wettelijke vereisten met betrekking tot dierenwelzijn te voldoen).

In de *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt voor alle intensieve veehouderijen een bouwblok toegekend conform het bouwblok op maat principe. Bij concrete uitbreidingsplannen die meer ruimte vereisen kan ook een grotere uitbreiding dan 15% door middel van het “bouwblok op maat” principe worden vorm gegeven. In alle gevallen wordt uitgegaan van zuinig ruimtegebruik.

Stap 3

Een eenmaal toegekend bouwblok op maat kan door middel van een in bestemmingsplannen opgenomen wijzigingsbevoegdheid (wijziging, artikel 11 WRO) vergroot worden. Via de in de voorschriften van het bestemmingsplan op te nemen wijzigingscriteria wordt aangegeven aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om vergroting van het bouwblok mogelijk te maken. Dit betreft ten minste het aanwezig zijn van concrete uitbreidingsplannen en het voldoen aan de relevante wet-en regelgeving (watertoets, milieuregelgeving e.d.). Verder is voor elke toepassing van de wijzigingsbevoegdheid de goedkeuring van GS vereist (tenzij GS bij de goedkeuring van het desbetreffende bestemmingsplan heeft aangegeven dat dit in bepaalde gevallen niet nodig is).

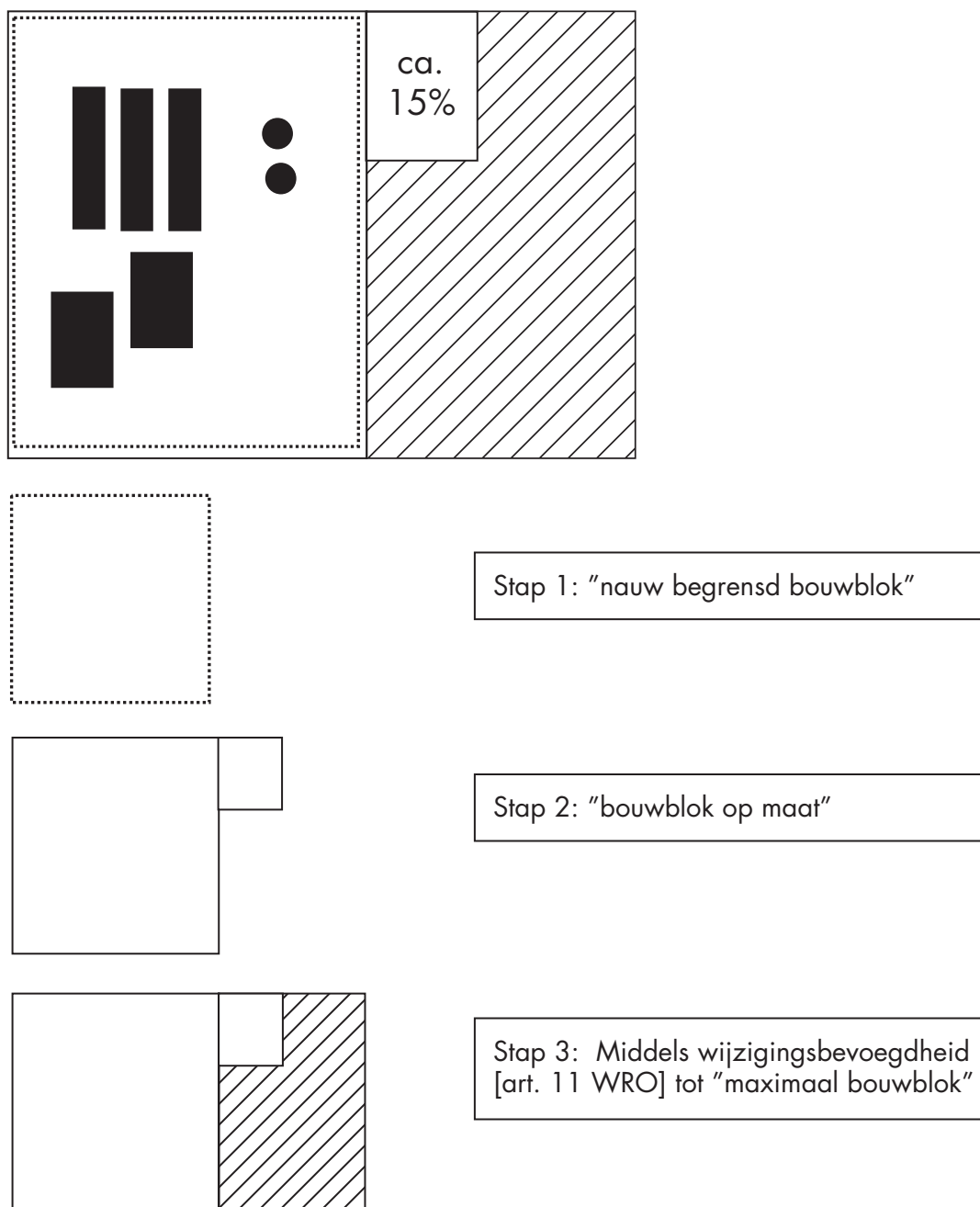
In *verwevingsgebieden* wordt een uitbreiding van het bouwblok via de wijzigingsbevoegdheid tot maximaal 2,5 ha toegestaan mits voor de desbetreffende intensieve veehouderij voldaan wordt aan het begrip “duurzame locatie” (zie handleiding).

In *landbouwontwikkelingsgebieden* wordt uitbreiding van het bouwblok toegelaten via de wijzigingsbevoegdheid. In sommige reconstructieplannen wordt ook in landbouwontwikkelingsgebieden een maximum voor de bouwblokomvang bepaald, (“maximaal bouwblok” te bereiken door middel van wijzigingsbevoegdheid).

In *verwevingsgebieden* behoeft een vergroting van het bouwblok tot 1,5 ha middels een wijziging geen goedkeuring van Gedeputeerde Staten.

In *landbouwontwikkelingsgebieden* kan goedkeuring achterwege blijven bij een vergroting van het bouwblok tot 2,5 ha.

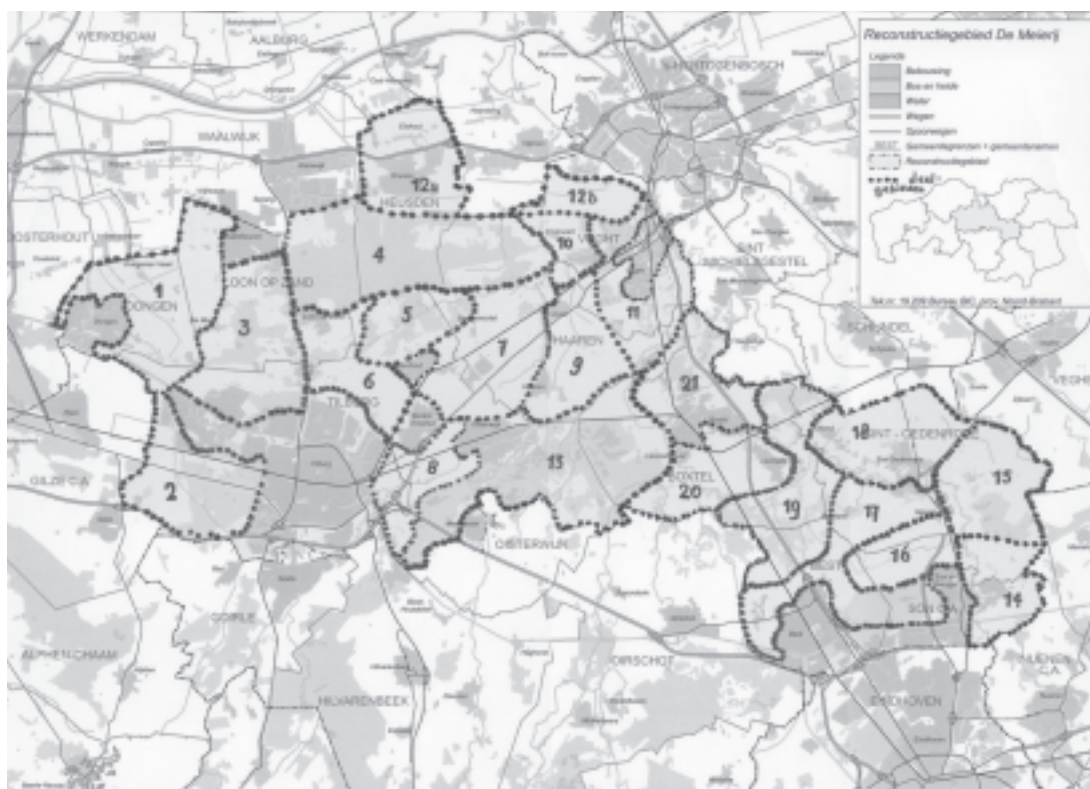
In beide gevallen is dit alleen maar mogelijk als Gedeputeerde Staten dit bij de goedkeuring van die bestemmingsplannen hebben bepaald en mits niet gebleken is van zienswijzen tegen het wijzigingsplan. Gedeputeerde Staten zullen dit in het dictum van het goedkeuringsbesluit omtrent het bestemmingsplan opnemen.

Figuur B5.2 Stappen toekenning en vergroting bouwblokken

Bijlage 6 Visie per deelgebied

In deze bijlage wordt de gewenste situatie in 2016 per deelgebied beschreven. Deze visie is tot stand gekomen in oktober 2002, in het “Streefbeeld Meierij”. Hiervoor is het gebied de Meierij opgeknipt in 21 gebiedseenheden. Per gebiedseenheid is de gewenste omgevingkwaliteit ten aanzien van water, milieu, natuur en landschap en cultuurhistorie gegeven in relatie tot de functies landbouw, recreatie, wonen en werken.

1. Het open gebied bij Dongen

Het open gebied tussen Dongen, Kaatsheuvel en De Moer is cultuurhistorisch waardevol. Het bestaat uit een laagveenontginningslandschap met aan de zuidkant een overgang naar de heideontginningen. Bijzonder waardevol zijn de historische lintbebouwing van Klein Dongen en Vaart. De inplaatsing van de intensieve veehouderij, glastuinbouw en boomteelt is aangewend om de esthetische, ecologische en economisch-functionele kwaliteit van het landschap tussen Dongen en Kaatsheuvel als geheel naar een hoger plan te tillen. Hierdoor is een landschap ontstaan waarin de landbouw economisch gezond en duurzaam kan functioneren, een landschap dat ecologisch van betekenis is, een landschap dat aantrekkelijk is om te zien en een landschap dat mogelijkheden biedt als recreatief uitloopgebied.

In het landschap tussen Dongen, Kaatsheuvel en de Moer is er sprake van een sterk duurzaam en stabiel groen raamwerk. Het is opgebouwd uit water, lanen, bossingels en bosstroken. Het vormt een samenhangende, overkoepelende structuur die de verschillende grote eenheden in het gebied aan elkaar koppelt. Het draagt bij aan de verbinding tussen de Dongenzoom en de meer oostelijk gelegen bossen bij Kaatsheuvel en Loon op Zand. En het raamwerk draagt bij aan de verbinding tussen de zandgronden en de kleigronden nabij Geertruidenberg en De Biesbosch. Aan dit raamwerk is ook een verbreding van de recreatieve uitloopmogelijkheden gekoppeld, waardoor het bijdraagt aan het toegankelijk maken van het buitengebied. Binnen dit raamwerk liggen de gebruiksruimten, waar de economische functies zich flexibel hebben kunnen ontwikkelen.

Niet alle gebruiksruimten lenen zich voor de inplaatsing van de intensieve functies. Een aantal gebieden is daartoe uit het oogpunt van cultuurhistorie te waardevol, in een aantal gebieden is de maat en de schaal van het landschap ongeschikt en in een aantal gebieden staat inplaatsing van intensieve functies op gespannen voet met de eisen op het gebied van woonomgeving of milieuhygiëne. Hierdoor zijn drie verschillende gebieden ontstaan:

- Kernrandgebieden, waarbij de dorpsranden ingepast zijn, de recreatieve uitloopmogelijkheden vergroot zijn en (in het geval van Dongen) een natte ecologische verbindingzone ontwikkeld is;
- Gebieden waar het landschap gericht is op ‘behoud door ontwikkeling’. Dit betreft met name de oude veenontginningen;
- Gebieden waar het landschapsbeleid gericht is geweest op landschappelijke vernieuwing. Dit valt overwegend samen met de jonge heideontginningen. Binnen dit gebied is ruimte gevonden voor de ontwikkeling van intensieve functies.

Kernrandgebieden en gebieden waar behoud door ontwikkeling voorop staat

Ten westen van Kaatsheuvel bevindt zich een open gebied met overwegend grondgebonden veeteelt. De kenmerkende structuur van dit cultuurhistorische waardevolle slagenlandschap, (met de smalle opstreckende percelering, de oorspronkelijke perceelrandbegroeiing en de overblijfselen van de oude turfvaart) is versterkt en vormt een belangrijk onderdeel van de identiteit van het gebied.

Aan de zuidoostkant van het deelgebied ligt het accent ook op grondgebonden veehouderij, maar hier met een groenblauwe dooradering om zo invulling te geven aan de landschapszone. Dit is een recreatief aantrekkelijk gebied. Er zijn mooie fiets- en wandelpaden. Ook liggen hier (net als in het gebied ten westen van Kaatsheuvel) een aantal kleinere verblijfsrecreatieve accommodaties en dagrecreatieve locaties.

Ten westen van Lobelia zijn de landbouwgronden wat natter. De landbouw heeft zich hier op aangepast. De Donge heeft haar afwaterende functie behouden. De vroegere ecologische verbindingzone door Dongen heeft een nieuwe loop gekregen en ligt langs de bebouwde kom van Dongen, waar medegebruik van recreatie is van mensen uit het dorp.

Op het Wilhelminakanaal vindt recreatievaart plaats en Dongen heeft een passantenhaven. In het landelijke gebied bevinden zich aanlegplaatsen.

Intensieve functies

Met name het landschap van de jonge heideontginningen aan weerszijden van de Moersedreef heeft ruimte geboden voor inplaatsing van intensieve functies. Het in eerste instantie buitengewoon open gebied (van in totaal zo'n 400 hectare) is verdicht tot maximaal twintig procent (in totaal maximaal 80 hectare). Binnen deze 80 hectare zijn acht intensieve veehouderijbedrijven (voornamelijk familiebedrijven) met een omvang van 7.000 ‘mestvarkeneenheden’ ingeplaatst. De overige 60 hectare is benut voor inplaatsing van glastuinbouwbedrijven en

boomkwekerijen. De inplaatsing is binnen de geldende randvoorwaarden gebeurd. De bedrijven zijn landschappelijk goed ingepast. In de linten van de Klein Dongenseweg (een gedeelte van de Fazantenweg en van de Vaartweg) zijn sinds 2002 geen nieuwe glastuinbouwbedrijven meer gevestigd. De toen aanwezige bedrijven hebben zich, binnen zekere beperkingen, verder kunnen ontwikkelen. Bij glastuinbouwbedrijven die belichten is de uitstoot van licht beperkt volgens de geldende normen. De beschikbare ruimte is primair gebruikt voor ondernemers die elders moesten wijken. Bijvoorbeeld omdat zij te dicht tegen kwetsbaar gebied of bewoningskernen opereerden of omdat ze moesten wijken voor andere ontwikkelingen die zich in de periode tot 2016 voordeden. Glastuinbouwbedrijven en intensieve veehouderijbedrijven die te koop stonden, zijn behouden voor de sector en in de reconstructie meegenomen. In het landbouwgebied is de waterkwaliteit goed en er wordt water geconserveerd.

2. Gebied ten zuidwesten van Tilburg

De ruimte ten zuidwesten van Tilburg die niet benut is voor wonen en werken, is gebruikt voor de realisatie van een landgoederenzone. Deze sluit aan bij de cultuurhistorisch zeer waardevolle parken, lanen en bossen (specifiek bij het Sterrenbos, De Oude Warande en landgoed Bredaseweg). Deze elementen zijn behouden en versterkt.

In deze zone heeft een gecombineerde ontwikkeling plaatsgevonden van natuur, landschap en woningbouw. De omvang per landgoed is minimaal tien hectare, waarop één gebouw is gerealiseerd met twee, maximaal drie wooneenheden. Het gebied heeft geen hoofdbestemming wonen. De landgoederenzone zorgt voor een mooie overgang tussen stad en platteland. Het gebied heeft een kleinschalig karakter en bestaat uit weilanden afgewisseld met bossen. Het gebied is cultuurhistorisch en recreatief aantrekkelijk, het is een landschap met hoge belevingswaarden. De landgoederen zijn vrij toegankelijk. Zowel op de landgoederen als daar tussen zijn mooie wandel-, ruit- en fietsroutes.

3. Tussengebied Kaatsheuvel-Tilburg

Het gebied tussen Kaatsheuvel en Tilburg bestaat uit droge tot vochtige heide met vennen en uit natuurbossen. De landbouw in de enclave bij het Kraanven is verdwenen of is verbreed met onder meer recreatieve activiteiten en agrarisch natuurbeheer. Het gebied is natter geworden. De Kraanvensloop is het hele jaar door watervoerend, omdat water aangevoerd wordt vanaf de RWZI, via een helofytenfilter op de voormalige vloeivelden bij Loon op Zand. Het gebied is recreatief interessant. Niet alleen door de rust in de bossen en op de heide (waar tal van routes liggen) maar ook door de Efteling en de Blauwe meer. Bij de Efteling is ook een groene poort met een bezoekerscentrum gerealiseerd. Ook is er struinnatuur ontwikkeld. Bij de ontwikkelingen in dit gebied is rekening worden gehouden met de aanwezige archeologische waarden.

4. Loonse en Drunense Duinen, inclusief de Margriet

De Loonse en Drunense Duinen vormen samen met de Brand een Nationaal Park en de gebieden zijn ingericht volgens het beheers- en inrichtingsplan. De toegenomen natuurlijke dynamiek en diversiteit hebben gezorgd voor een rijkgeschakeerde natuur met graslanden, ruigtes, bossen, stuifzanden met aansluitend heidevegetaties. Het stuifzand is hier het meest in het oogspringende karakteristiek. De bossen zijn natuurbossen, die voor een belangrijk deel uit loofhout bestaan. Het Hengstven is een open landschap met hier en daar opslag van struweel en kleine bosjes. Er komen droge tot vochtige graslandvegetaties voor en de oorspronkelijke vennen zijn hersteld.

De Loonse en Drunense Duinen zijn een schakel tussen het gebied van Huis ter Heide (waar het ecoduct (Woudspoor) over de autoweg N261 beide gebieden met elkaar verbinden), de Vughtse Heide, het Helvoirts Broek en de Gement. Ze vormen hiermee een natuurlijke eenheid.

De Loonse en Drunense duinen kennen vele routes voor fietsers, wandelaars en ruiters. De oude padenstructuur gaat terug tot 1850 en heeft in de recreatieve sector een nieuwe gebruiker gevonden.

De toeloop uit de omringende plaatsen is gegroeid. Het voorzieningenniveau en de recreatieve ontsluiting is hier op aangepast. Er zijn ook gebieden aangewezen in de duinen waar extensivering ten behoeve van de natuur is doorgevoerd. De aard van de recreatie gaat om de beleving van rust, ruimte en natuur en er is gelegenheid voor educatieve initiatieven. In de omgeving van Giersbergen en bij de Efteling is een groene poort gerealiseerd. Door het instellen van transferia (overstapplaatsen) in samenhang met knooppunten is de toestroom van recreanten beter gereguleerd.

De Margriet is een open gebied, met het accent op de grondgebonden veehouderij. Het gebied is minder droog, omdat het waterpeil in het kanaal in de zomer hoger staat. Er worden geen gewasbeschermingsmiddelen en mest gebruikt, zodat het water dat hier infiltreert schoon onttrokken wordt door het drinkwaterpompstation.

5. De Brand

De Brand, Oude en Nieuwe Tiend en Hoornmanken Tiend vormen een eenheid met de Loonse en Drunense Duinen. Er is een unieke overgang van het natte milieu van de Brand naar het droge milieu van de Loonse en Drunense Duinen. Het kwelmoeras van de Brand is een uniek landschap waar een ongestoorde grondwaterstroming (met de kenmerkende kwel) het gebied haar bijzonder karakter verleent. Het heeft een hoge ecologische waarde door onder meer de soortenrijkdom met daarnaast veel waardevolle landschappelijke en cultuurhistorische elementen die het zeer bijzonder maken. De Brand is één van de laatste groot-schalige restanten van het Brabantse broeklandschap. Alle stadia van ontwikkeling van dit landschapstype zijn nog afleesbaar. Dit gebied is één van de markantste coulissenlandschappen van onze provincie. De lange smalle percelen, de vochtige graslanden met de beemden, de drenkpoelen en de hakhoutcultuur zijn de kenmerkende cultuurhistorisch elementen die ook nu in 2016 nog steeds herkenbaar zijn. De historische lagen van dit landschap zijn duidelijk herkenbaar en zijn versterkt.

Het gebied bestaat uit een aaneengesloten en gesloten vochtig tot nat boslandschap met hier en daar moeras en struweel. De soortenrijke schraalgraslanden vormen een geheel met de omliggende bossen. Er vindt begrazing plaats.

In het gebied komt geen verdroging meer voor. De Zandleij, die destijds door de Brand stroomde, is gedempt en het water vanaf de RWZI stroomt nu via de Zandkantse Leij om de Brand heen. Het water stroomt in de Brand via de natte laagtes langzaam naar de Zandkantse Leij. Het hydrologisch systeem functioneert zelfstandig en er komt geen extern oppervlaktewater meer in de Brand.

Het gebied is niet zo interessant voor de recreant, omdat het vrij nat is. Alleen de echte natuurliefhebbers gaan het gebied in. Er loopt nog wel een langeafstandswandelpad door de Brand.

6. Tussengebied Tilburg-De Brand- Loon op Zand

De ruimte ten noordoosten van Tilburg die niet benut is voor wonen en werken, is gebruikt voor de realisatie van een landgoederenzone. In deze zone heeft een gecombineerde ontwikkeling plaatsgevonden van natuur, landschap en woningbouw. De omvang per landgoed is minimaal tien hectare, waarop één gebouw is gerealiseerd met twee, maximaal drie wooneenheden. Het gebied heeft geen hoofdbestemming wonen. De landgoederenzone zorgt voor een mooie overgang tussen stad en platteland. Het gebied heeft een kleinschalig karakter en bestaat uit

weilanden, afgewisseld met bossen. De heideontginning van de Zwaluwbunders met zijn rationale structuur, vele drenkpoelen en de restanten van bosopstanden en perceelrandbegroeiing zijn belangrijke cultuurhistorische waarden die hun plaats in het landschap hebben behouden. Het gebied is cultuurhistorisch en recreatief aantrekkelijk, het is een landschap met hoge belevingswaarden. De landgoederen zijn vrij toegankelijk. Zowel op de landgoederen als daar tussen liggen mooie wandel- en fietsroutes.

Door de extensieve vorm van landbouw is de waterkwaliteit beter geworden. Ook infiltreert er veel water dat ten goede komt aan de kwel in de Brand, doordat in het hele gebied water geconserveerd wordt.

Ten noordwesten van de landgoederenzone ligt het rond 2000 ingeplante Noorderbos. In het Noorderbos zijn mooie wandelroutes en een fietsroute. In een gedeelte van het Noorderbos vindt waterberging plaats met een frequentie van minder dan één keer in de tien jaar.

Tussen het Noorderbos en de Brand ligt een brede corridor langs de Zandleij, die dienst doet als verbindingzone. De agrariërs doen hier aan agrarisch natuurbeheer. De verbinding is van betekenis voor met name amfibieën. De landschapsstructuur is hier versterkt. Ook wordt er water vastgehouden.

Ten noorden van de verbindingzone ligt een open gebied. Het accent ligt op grondgebonden veehouderij, maar ook andere landbouwvormen komen hier voor. De waterkwaliteit is hier goed, omdat er geen gewasbeschermingsmiddelen gebruikt worden. Ook vindt er waterconservering plaats. Recreatief is het ook een aantrekkelijk gebied met veel verblijfsrecreatie.

Tegen de Brand aan is het natter, omdat de waterhuishouding in de Brand is hersteld.

De landbouw is hier op aangepast.

7. Middengebied Berkel-Enschot-Helvoirt

In dit overwegende agrarische gebied ligt het accent op de boomteelt. Vanuit het oogpunt van de vruchtwisseling liggen de boomteeltpercelen verspreid door het gebied heen. De boomteelt wordt afgewisseld met de grondgebonden veehouderij. De laanboomteelt heeft zich snel geëxtensieerd door de eisen uit de markt. Om voldoende kwaliteit te leveren, worden er minder bomen per hectare geteeld. Er zijn geen nieuwe boomtelers bijgekomen. Er vindt geen uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater en het grondwater plaats, zodat de waterkwaliteit in het gebied goed is. Ten zuiden van de Brand ligt een strook waar het te nat is voor de boomteelt. Hier komt overwegend grondgebonden veehouderij voor.

Het natuurgebied de Leemkuilen is verbonden met de Brand. Hierdoor kunnen boomkijkers zich van het ene naar het andere gebied verplaatsen. De Leemkuilen zijn ontwikkeld tot een gebied dat, naast open water, bestaat uit bloemrijke graslanden, ruigten en struwelen. Het leefgebied van de amfibieën en voor de water- en pionierplantensoorten is hierdoor uitgebreid. De (natuur)ontwikkelingen zijn gepaard gegaan met behoud en versterking van de cultuurhistorisch waardevolle structuren van dit leemontginningsgebied. Met name de wegenstructuur, aangelegd op dijken en kaden die de leemputten scheiden en de afwisseling van broekbosjes, moerasbossen en weiden zijn duidelijk herkenbare landschapselementen. De weinig veranderde historische percelering aan de west kant van de Heusdense baan is bij de nieuwe natuurontwikkelingen herkenbaar gebleven.

Ten oosten en westen van de verbinding tussen de Leemkuilen en de Brand is de grondwaterstand aangepast aan de grondwaterstand in de Brand. In het gebied tussen Biezenmortel, de spoorbaan, Udenhout en de Udenhoutseweg ligt een sterk agrarisch gebied met vooral intensieve veehouderij. Deze bedrijven kunnen redelijk uit de voeten met de uitstralingseffecten als gevolg van de vernatting van de Brand. Voor onacceptabele schade is het spelregelboek gevolgd. Tevens vindt er geen uitspoeling van gewasbeschermingsmiddelen plaats, waardoor de waterkwaliteit goed is. In het gehele gebied komen verspreid liggende intensieve veehouderijbedrijven voor.

Er ligt een landschapszone tussen de Leemkuilen en de Oisterwijkse vennen. Dat is niet ten koste gegaan van de landbouw. De zone valt aan de noordkant samen met het boomteeltweide gebied en versterkt het karakter van dit gebied. Aan de zuidkant valt het samen met grondgebonden veehouderij.

Het deelgebied is een aantrekkelijk afwisselend landschap waar het prettig recreëren is. De structuur van het gebied en de cultuurhistorie zijn versterkt. Er zijn mooie fiets- en wandelpaden. Het kleinschalig verblijf op het platteland is toegenomen en de voorzieningen liggen aan de routes. Ook zijn er een aantal kleinere verblijfsrecreatieve accommodaties en dagrecreatieve locaties bijgekomen. Helvoirt heeft een aantal kwalitatief goede verblijfsrecreatieve voorzieningen.

8. Gebied ten zuidoosten van Tilburg

Ten zuidoosten van Tilburg bevindt zich een overwegend grondgebonden veehouderijgebied in een landschappelijk besloten gebied. Hierin ligt de landschapszone, zoals hierboven beschreven. Dit deelgebied is een uitloopgebied voor de recreanten uit Tilburg, die dicht bij huis kunnen recreëren.

9. Helvoirts Broek en omgeving

Het Helvoirts Broek is een natuurgebied en bestaat uit natte graslanden en ruigten. Het is een paradijs voor weidevogels (onder meer de watersnip, slobbeend, grutto en zomertaling), vlinders (diverse zandoogjes en dikkopjes), libellen, amfibieën (kamsalamander en heikikker) en reptielen (ringslang). De landbouw vervult een rol in het Helvoirts broek bij het natuurbeheer, met name in de vorm van maaibeheer en het inscharen van vee. Er komt geen verdroging meer voor. Het natte natuurgebied heeft wel wat uitstraling op het omringende landbouwgebied, waar de landbouw aangepast is aan het nattere regiem. De waterkwaliteit is goed. De N65 en de spoorlijn vormen geen barrière meer door de ‘ontsnipperingsmaatregelen’ die genomen zijn. In het Helvoirts Broek en het benedenstroomse deel van het Ruischenbroeklooppje vindt waterberging plaats. Het waardevolle archeologische erfgoed ligt nog steeds geheel intact en veilig voor toekomstige generaties onder de dikke akkerbodems.

In dit deelgebied is wat tuinbouw maar het accent in de landbouwgebieden ligt vooral op grondgebonden veehouderij. De Belvertse Akkers is een bolle akker, hetgeen goed tot uiting komt omdat het een open gebied is. Er zijn enkele aantrekkelijke recreatieve routes in het gebied uitgezet.

10. Zone ten zuidoosten van de Duinen en Cromvoirt

In dit gebied is het landschap ontstaan door onderlinge versterking van natuur, recreatie en landbouw (die hoofdzakelijk uit grondgebonden veehouderij bestaat in een kleinschalig landschap). Dit is aantrekkelijk gebied voor recreatie. Er zijn mooie wandel- en fietspaden. De routes zijn gekoppeld aan het kleinschalig verblijf op het platteland in gebouwen met een meerwaarde. De historische plattelandsarchitectuur (een achttal lang- en kortgevelboerderijen) en hun omgeving is behouden gebleven, alsmede de historische dijkbeplanting. Cromvoirt is een recreatief en toeristisch punt geworden. Er heeft een kwalitatieve verbetering plaats gevonden van de accommodaties en er zijn voorzieningen bij gekomen. Het accent ligt op dagrecreatie. Het gebied bij Cromvoirt naast de Zandleij is ingericht ten behoeve van gestuurde waterberging. Deze waterberging vindt minder dan één keer in de tien jaar plaats. De agrariërs die hierdoor schade ondervinden krijgen een vergoeding.

11. Gebied rondom Vught

Aan de zuidkant van Vught bevindt zich een landgoederenzone, hoofdzakelijk bestaande uit oude landgoederen. De percelingsstructuur van dit gebied is sinds 1940 nagenoeg niet veranderd.

De zone is uitgebreid en versterkt met enkele nieuwe landgoederen. De landgoederen zijn vrij toegankelijk en heel aantrekkelijk voor recreanten door de vele mogelijkheden voor wandelen, fietsen en paardrijden. De cultuurhistorische gebouwen, zoals koetshuizen, landhuizen, kloostercomplexen, Vlaamse schuren of andere karakteristieke gebouwen zijn opgeknapt omdat ze een nieuwe functie hebben gekregen. Zorgvuldig is bekeken welk waterbeheer gevoerd dient te worden op de landgoederen. De landgoederen vormen verder een verbinding voor de dassen. De Essche Stroom is ingericht als krachtige ecologische verbindingszone. Hier zijn de doelen gerealiseerd met betrekking tot waterberging, beekherstel, natuur en recreatie. Bij de verwezenlijking van deze verbindingszone is naar meerdere functies gekeken en heeft er een goede afweging plaatsgevonden met de landbouw. De landbouw speelt ook een rol bij de invulling en beheer van deze zone.

12. Overlaatgebied tussen Vught en Drunen en Drunen e.o.

Het overlaatgebied is een open gebied. Hierin liggen net op en over de grens van het reconstructiegebied twee natuurgebieden: De Moerputten en het Vlijmens ven. Dit zijn natte gebieden. Het landbouwgebied rondom de natuurgebieden is ook vrij nat, maar dit gaat goed samen met de grondgebonden veehouderij. Eén keer in de tien jaar worden delen van de Gement gebruikt voor waterberging. Er is een vergoeding voor de agrariërs afgesproken wanneer er schade is. Een paar agrariërs ontplooiën andere activiteiten om in hun onderhoud te voorzien. Zo wordt op lokale schaal water gewonnen, het zogenaamde waterboeren. Van grote historische waarden voor dit overlaatgebied zijn de dijken, met name de onverharde leidijken en de V-vormige zomerkaden. Deze landschapselementen zijn versterkt. Recreatief is het een aantrekkelijk gebied. De Gement is net als het Bossche Broek een uitloopgebied voor de stad. Veel mensen uit s-Hertogenbosch-west en uit Vught komen hier voor een wandeling of een fietstocht. Via een aantrekkelijke recreatieve routestructuur is het gebied gezoned en voor de recreant goed ontsloten. Het landgebruik in het westelijk deel van de Overlaat is meer gemengd, maar het accent ligt ook hier op de grondgebonden veehouderij. Tussen de Overlaat en het noordelijke gebied zijn drie open zones, de zogenaamde landschapsecologische zones. Eén ligt ten westen van Drunen (langs het kanaal), één ligt ten oosten van Drunen (gecombineerd met het Land van Ooit) en één ten westen van de Moerputten. De dagrecreatieve accommodaties hebben zich kwalitatief op een hoog peil kunnen handhaven. Daartoe zijn ruimtelijke mogelijkheden geboden, binnen de kaders van het geldende beleid.

In Drunen komt veel glastuinbouw voor. Er heeft een herstructurering plaatsgevonden van de glastuinbouw. Er zijn in dit vestigingsgebied voor de glastuinbouw geen nieuwe bedrijven bijgekomen, maar zittende bedrijven hebben door de herstructurering meer ruimte gekregen om zich te ontwikkelen.

Ten noorden van Elshout ligt het accent van het grondgebruik op de grondgebonden veehouderij. Dit is een open gebied.

13. Oisterwijkse vennen en de Kampina

De Oisterwijkse vennen en de Kampina is een aaneengesloten natuurgebied van formaat en een waardevol landschap met verschillende, in het oog lopende elementen. Afwisselend is er het kenmerkende open landschap (waarin heidelandschappen en ruigtes liggen) en loofbossen van verschillende samenstelling in leeftijd en soort. Begrazing door verschillende diersoorten is belangrijk voor het gebied geworden. Echter, de schraal- en hooilanden die zich in het groene woud bevinden, zijn buiten dit type beheer gehouden. In het gebied komen veel vennen voor.

De beken en stromen van het gebied meanderen en zorgen op verschillende plaatsen voor periodieke overstromingen en voor erosie en sedimentatie, waar broekbossen en vochtige hooilanden zijn ontstaan. De belangrijkste beekdalen zijn die van de Voorste stroom, de Reusel, de Essche stroom, de Dommel en de Rosep.

In het gebied rond de Oisterwijkse vennen bevindt zich een breed scala aan goed ontwikkelde recreatieve voorzieningen met grote toeristische trekkers en verblijfsrecreatie. Er is geen toename van huisjesparken en kampeerterreinen in kwetsbare gebieden. Wél zijn bestaande accommodaties kwalitatief op een hoog peil gebleven. Ruimte voor ontwikkeling van verblijfsrecreatie is elders in het gebied gevonden. Naast de meer traditionele recreatievormen is er in het Groene Woud (met succes) de struin- en speelnatuur geïntroduceerd. Het Oisterwijkse vennengebied is erg in trek bij fietsers, ruiters en wandelaars. In het naast gelegen gebied de Kampina is de recreatie vooral extensief van aard. Voor de Kampina is op enkele plaatsen op enige afstand van het gebied een ‘poort’ ingesteld om verkeer buiten het natuurgebied te houden. Ter plaatse kan de bezoeker zich laten informeren over de natuur en cultuur van het Groene Woud.

Bij de landbouw in dit deelgebied ligt het accent op grondgebonden veehouderij. Een groot aantal bedrijven doet aan verbrede landbouw, zoals agrarisch natuurbeheer en streekproducten. Echter, in het gebied dat ingesloten is tussen Essche Stroom, de Kleine Aa en Kampina (Luissel) vindt een gemengde vorm van landbouw plaats. In deze beekdalen is de natuur versterkt. Langs de Beerze, het Smalwater en de Kleine Aa ligt een robuuste ecologische verbindingszone. Hier zijn de doelstellingen voor natuur, waterberging, beekherstel en recreatie gerealiseerd. Bij de verwezenlijking van deze verbindingszone is dus naar meerdere functies gekeken en heeft er een goede afweging plaatsgevonden met de landbouw. De landbouw speelt ook een rol bij de invulling en beheer van deze zone. De ambitie voor de invulling van de robuuste ecologische verbindingszone is bepaald door de beschikbaarheid van middelen voor de uitvoering.

De schakel tussen de Kampina en de Mortelen is verbreed door de inzet van compensatiegronden en agrarisch natuurbeheer. Het gebied is zodanig ingericht dat grote zoogdieren (zoals herten) van de Kampina naar de Mortelen kunnen komen.

14. Gebied ten oosten van Son en Breugel

Ten zuidoosten van Son en Breugel bevindt zich het Breugels Broek, een nat natuurgebied. Het beekdal van de Breugelse Beek heeft een kleinschalig karakter en bestaat uit bloem- en soortrijke graslanden, kleine zeggenmoerassen, poelen, moeras- en ruigtevegetaties, struwelen en natuurbosjes. Voor het beheer worden runderen ingeschaard.

In de rest van het deelgebied komen gemengde vormen van landbouw voor. Het gebied heeft een kleinschalig karakter en is aantrekkelijk voor recreanten. Er liggen mooie routes waaraan kleinschalig verblijven liggen (zoals een oude hoeve) zodat recreanten meerdere dagen in het gebied kunnen vertoeven. Via een aantrekkelijke ,recreatieve routestructuur is het gebied gezoned en voor de recreant goed ontsloten.

Bij de Reit liggen enkele intensieve veehouderijbedrijven, die ingepast zijn in het landschap. Er zijn een paar bedrijven hier naar toe verplaatst. De wallen ten oosten van de Reit vallen op in het landschap. Deze zijn in 1700 aangelegd om de stuifzanden te beteugelen.

Het zeer waardevolle Dommeldal met zijn kenmerkende kleinschalige landschap met natte beemden, van elkaar gescheiden door afwateringssloten of perceelrandbegroeiingen, is duidelijk herkenbaar. De historische lagen zijn nog steeds afleesbaar. Ook het archeologisch erfgoed van dit gebied is bij nieuwe ontwikkelingen nadrukkelijk meegenomen. Vele archeologische monumenten in het beekdal van de Dommel zijn ‘in situ’ voor toekomstige generaties bewaard.

15. Gebied ten oosten van Sint-Oedenrode

Het gebied ten oosten van Sint-Oedenrode bestaat uit een grootschalig landbouwgebied, waar gemengde vormen van landbouw voorkomen. Het gebied heeft een besloten karakter door vele perceels- en laanplantingen. Tussen de Schijndelse en Jekschotse heide vallen de cultuurhistorische waardevolle zandwegen op, die zijn voorzien van begeleidende beplanting en die de percelen in dit gebied ontsluiten. Deze cultuurhistorische waardevolle zandwegen zijn in het landschap behouden.

In dit deelgebied ligt een cluster met intensieve veehouderij. Een paar bedrijven zijn hier naar toe verplaatst, omdat ze in de varkensvrije zone lagen of omdat ze te dicht tegen een natuurgebied opereerden. De bedrijven zijn mooi in het landschap ingepast.

In dit deelgebied ligt ook het Vresselsche Bosch. In het Vresselsche Bosch liggen een aantal vennetjes. Het oorspronkelijke venmilieu van deze vennen is gerealiseerd. De vennen zijn leefgebied voor dodaars, rietzanger en wintertaling. Het bos is een natuurbos en de natuurwaarden zijn verhoogd. In het bos komen de ransuil, havik en groene specht voor. Van dit ontginningsbos uit de jaren twintig van de vorige eeuw zijn de cultuurhistorisch waardevolle karakteristieken zoals de veenputten, de stuifzandwallen en de markante overgang naar het beekdal van de Dommel als identiteitsbepalende landschapselementen versterkt.

Het Vresselsche Bosch wordt ook goed bezocht door recreanten, omdat er diverse routes voorkomen. Het Dommeldal tussen Sint-Oedenrode en Son (dit deelgebied en deelgebied 14) bestaat uit een volledig hersteld beekdallandschap met de bijhorende graslanden en karakteristieke natuurdoeltypen en soorten, waarbij de aanwezige archeologische waarden zijn gerespecteerd. Naast de doorgaans vochtige tot droge, bloemrijke graslanden zal het beekdal op de nattere gronden bestaan uit soortenrijke graslanden, kleine zeggenmoerassen, broekstruwelen, moeras- en ruigtevegetaties. Hier en daar komen in het dal natuurbosjes voor. Jaarlijks vinden overstromingen plaats van de Dommel. Het gebied is aantrekkelijk voor recreanten. Er liggen mooie routes waaraan kleinschalig verblijven liggen (zoals een oude hoeve) zodat recreanten meerdere dagen in het gebied kunnen vertoeven.

16. Gebied ten noordwesten van Son en Breugel

Het gebied ten noordwesten van Son en Breugel is een grootschalig gebied. Hier komen gemengde vormen van landbouw voor. De waterkwaliteit is verbeterd is en het water wordt vastgehouden.

Bij Sonniuswijk ligt het accent op de intensieve veehouderij. De bedrijven zijn gesitueerd op de rand van het open gebied en zijn landschappelijk ingepast. Er zijn hier enkele bedrijven bijgekomen, die verplaatst moesten worden uit de varkensvrije zone of die te dicht tegen een natuurgebied opereerden. Bij Sonniuswijk kunnen deze bedrijven zich duurzaam ontwikkelen. In het gebied tussen de A50 en Son en Breugel is een landschappelijke woonwijk gebouwd. Daarbij is gebruik gemaakt van de Ruimte voor Ruimteregeling.

17. Best-Sint-Oedenrode

Ten noorden en oosten van Best bevindt zich een gemengde zone, waar het grondgebruik aangepast is aan de doelstellingen voor de Scheeken. Dat betekent dat er geen uitspoeling is van gewasbeschermingsmiddelen en dat er water vastgehouden wordt. Het landschap in deze zone is kleinschalig. Het gebied bij Aarle en rond Boskant is vrij nat. De natte potenties die hier zitten, hebben zich ontwikkeld in het fraaie afwisselende landschap.

Ten zuiden van de Mortelen-Scheeken en langs de Dommel ligt een strook grondgebonden veehouderij in een kleinschalig landschap. Het landgebruik is aangepast aan de hogere grondwaterstand, die veroorzaakt is door vernatting in de Scheeken.

Het kleinschalige gebied is interessant voor de recreant. Er zijn mooie routes voor wandelen, fietsen en paardrijden. Onderweg zijn er mogelijkheden om te overnachten in een bijzonder

kleinschalig verblijf, zoals een oude hoeve. De Vleut heeft zich ontwikkeld als een recreatief en toeristisch punt. Een aantal recreatiebedrijven liggen hier bij elkaar. Deze bedrijven hebben zich op een hoog kwalitatief niveau kunnen handhaven. Daartoe zijn ruimtelijk mogelijkheden geboden.

In het hele gebied is de waterkwaliteit verbeterd waardoor óók de waterkwaliteit in het noordelijk gelegen natuurgebied is verbeterd.

In het zuiden van het deelgebied zijn in de bossen van de Nieuwe en Sonsche heide de natuurwaarden verhoogd. In de droge en natte heide en in de vennen heeft de karakteristieke vegetatie zich geoptimaliseerd.

Op het Wilhelminakanaal komt recreatievaart voor. Er zijn passantenhavens in Best en Son en Breugel en verschillende aanlegsteigers bij dagattractieve locaties.

In het hele gebied bevinden zich veel archeologische waarden. Deze zijn steeds meer in beeld gebracht en zoveel mogelijk als kennisbron voor toekomstige generaties veilig in de bodem bewaard.

18. Gebied ten noorden van Sint-Oedenrode

Het voor de heideontginningen kenmerkende open landschap, met een rationele perceel-, wegen-, en afwateringsstructuur is de kern van dit landschap. De optimaal op elkaar afgestemde structuren en het gave aanzien van de Rooische Heide als een schoolvoorbeeld van deze ontginningsstructuur is nog steeds herkenbaar.

De Schijndelse heide bestaat overwegend uit grondgebonden veehouderij in een grootschalig besloten landschap. Water wordt langer vastgehouden, hetgeen ten goede komt aan de grondwaterstand in de Geelders. Het bijzondere van het gebied is dat het grootschalig genoeg is voor weidevogels (zoals grutto's) en kleinschalig genoeg is voor struweelvogels (zoals de geelgors en roodborsttapuit). De Schijndelse en Rooise heide is van zeer hoge cultuurhistorische waarde. In dit gebied zijn de cultuurhistorische structuren zichtbaar in het landschap.

De landschaps- en natuurwaarden rondom St Oedenrode zijn behouden gebleven. De belangrijke natte potenties die hier zaten, zijn ontwikkeld. Het gebied is een uitloopegebied voor de recreanten uit Sint-Oedenrode, die dicht bij huis kunnen wandelen, fietsen en skeeleren. Er zijn hier aantrekkelijke routes.

De strook langs de Oollandse weg bestaat uit een kleinschalig landschap.

Ten noordwesten van Sint-Oedenrode bevindt zich een complex voor intensieve recreatie bestaande uit een golfbaan, hotel, campings en een groene poort. Deze bedrijvigheid heeft zich op een hoog peil kunnen ontwikkelen.

Het kleinschalige beekdal van het Dommeldal bestaat uit een mozaïk van voornamelijk bloemrijke en soortenrijke graslanden, met hier en daar ruigten, moerasjes, akkers en natuurbosjes. De Dommel meandert door het beekdal. Jaarlijks komen er overstromingen voor.

19. Mortelen-Scheeken-Geelders

Op veel plaatsen zijn de bossen veel afwisselender en gevarieerder in samenstelling en ouderdom geworden dan voorheen de vele populierenbossen die hier zo kenmerkend waren. Dit komt doordat meer ruimte is gelaten voor spontane processen in de bossen in samenhang met het beheer door grote grazers.

Hierbuiten ligt het zogenaamde oude cultuurlandschap met daarin de schraallanden, bloemrijke graslanden, heide en graanakkers met een hoge natuurwaarde. Ook komen vennen, moeras en natte ruigten voor van bijzondere ecologische waarde. Het gebied is een stuk natter

geworden en de verdroging is opgeheven. Het particulier en agrarisch natuurbeheer zijn hier gestimuleerd en hebben goede ingang gevonden bij de verschillende grondeigenaren. De belangrijkste cultuurhistorische kenmerken van deze drie gebieden zijn versterkt. Het betreft het kleinschalige karakter van de Mortelen, de landenstructuren van de landgoederen de Negen Dreven en Velderbosch en de markante overgangen tussen de oude akkerbodems en de lagere beemdgronden bij de Scheeken.

Het beekdal van de Dommel is hier erg belangrijk en functioneert vrij van obstakels en barrières. Er zijn enkele faunapassages onder het spoor gerealiseerd, en ook het ecoduct over de A2. Dat ecoduct verbindt het gebied de Mortelen met dat van de Scheeken en de Geelders. In het gebied wordt veel gerecreëerd en er zijn vele mogelijkheden voor wandelen, fietsen en paardrijden. Via een aantrekkelijke recreatieve routestructuur is het gebied gezoneerd en voor de recreant goed ontsloten.

20. Gebied ten zuiden van Boxtel

Ten zuiden van Boxtel bevindt zich een complex van beemden, oude akkerbodems en graslanden die worden afgewisseld met agrarische bedrijven. Het gebied is kleinschalig en bestaat uit landschappelijk waardevolle landbouwgebieden omzoomd door natuurgebieden. Het is een aantrekkelijk gebied voor de recreant. Er zijn mooie routes gekoppeld aan kleinschalig verblijf met een meerwaarde. Bij Lennisheuvel is een groene poort. Hier komen recreanten voor een kop koffie en het huren van een fiets. Vanaf deze groene poort zijn ook mooie wandelroutes. Doordat de recreanten naar de groene poort trekken, is de druk op de Kampina iets afgenomen.

In het zuiden van het gebied is de schakel tussen de Mortelen en Kampina versterkt, doordat een brede zone wordt beheerd als natuurgebied. Hier aangrenzend bevindt zich een zone die overwegend bestaat uit grondgebonden veehouderij. Rondom Liempde bevinden zich de cultuurhistorisch waardevolle bolle akkers. Hier komt geen boomteelt meer voor.

Ten noorden van de zone, met accent op de grondgebonden veehouderij, ligt een gebied met gemengde landbouw en boomteelt. De boomteelt in dit gebied heeft zich sinds 2002 beperkt ontwikkeld. Zo zijn er geen nieuwe bedrijven bijgekomen. Er zijn enkele varkenshouderijen naar de 'Oorsprong' verplaatst, die elders te dicht tegen een natuurgebied opereerden. De Blauwhoefse Loop heeft zich verder ontwikkeld als een waardevol beekdalsysteem. Dat kan gebeuren door voorwaarden te stellen aan het grondgebruik in de omgeving, dat invloed had op het functioneren van de Blauwhoefse loop.

21. Gebied ten oosten, noorden en westen van Boxtel

Het gebied tussen de spoorlijn Tilburg-Boxtel en de Kampina, met een complex van oude akkerbodems met fragmenten van het beekdal van de kleine Aa, is nog duidelijk herkenbaar in het landschap aanwezig. Hierbij valt het kenmerkende microreliëf en de waardevolle structuur van zandpaden en -wegen op.

Hier komen gemengde vormen van landbouw voor. Dit geldt ook voor het gebied ten noorden van de spoorlijn. Dit is een kleinschalig landschap, een afwisselend gebied met bosjes. Tevens bevindt zich hier een uitlooptgebied voor de recreanten uit Boxtel, zodat die dicht bij huis kunnen recreëren. Ten noorden van Boxtel ligt een landgoederenzone, die aansluit op de landgoederenzone in Vught. Dit gebied wordt ook als verbinding gebruikt voor de dassen die vanaf de Loonse en Drunense Duinen op weg zijn naar de Geelders.

Dit hele deelgebied is aantrekkelijk voor de recreant. Er zijn verschillende routes. Aan de routes kunnen de recreanten overnachten in kleinschalige verblijven die iets speciaals hebben, zoals in een oude hoeve of een molen of een ander monumentaal gebouw. De bestaande verblijfsrecreatieve bedrijven hebben zich op een kwalitatief hoog niveau kunnen handhaven.

Bijlage 7 **Onderbouwing balans inplaatsing en uitplaatsing intensieve veehouderij**

Onderbouwing voor de aanwijzing landbouwontwikkelingsgebieden Meierij in relatie tot balans uitplaatsing <> inplaatsing van de intensieve veehouderij

Doel

Op provinciaal niveau is een discussie gestart over de omvang van de landbouwontwikkelingsgebieden in relatie tot de te verplaatsen bedrijven uit de extensiveringsgebieden. Deze notitie geeft inzicht in de in- en uitplaatsingsbalans op basis van het eerste conceptreconstructieplan.

Inleiding

ZLTO Advies heeft in opdracht van de provincie, d.d. september 2002, onderzoek gedaan naar de inplaatsingsbehoefte van de intensieve veehouderij (IV) in Meierij ('Onderzoek naar de inplaatsingsbehoefte van de intensieve veehouderij in Noord-Brabant; ZLTO, september 2002'). De resultaten van het onderzoek, kunnen als volgt worden weergegeven:

- 181 intensieve veehouderij bedrijven zijn gelegen in het (toentertijd potentieel) extensiveringsgebied;
- Naar schatting zullen tussen de 40 en 48 intensieve veehouderij bedrijven in deze zone een uitplaatsingsbehoefte hebben. Dit is circa 1/4 van de bedrijven gelegen in het extensiveringsgebied. Dit, omdat daadwerkelijke verplaatsing wordt bepaald door:
 - vermogenspositie ondernemer;
 - waarde van de te verlaten locatie en de kosten van een nieuwe locatie;
 - beschikbaarheid van inplaatsingslocaties;
 - aanwezige middelen en instrumenten om inplaatsing te kunnen realiseren;
 - de individuele behoefte om te verplaatsen.

Involed van het akkoord van Cork

In het onderzoek van de ZLTO is gekeken naar de bedrijven die de wil en de potentie hebben te verplaatsen en op een andere locatie door te groeien, vanuit het interne bedrijfs perspectief. Deze potentie om te verplaatsen is onafhankelijk van de planologische en milieutechnische mogelijkheden op de huidige locatie in het extensiveringsgebied. Door het akkoord van Cork, waarbij afgesproken is dat bestaande bouwrechten in beginsel worden gerespecteerd, verandert de potentie van een bedrijf om te verplaatsen dus niet.

Wel kan het zijn dat bedrijven langer op de huidige locatie zullen blijven of tot de conclusie komen dat het door het respecteren van bestaande rechten, mogelijk blijft het bedrijf op de huidige locatie te exploiteren. Hierdoor kunnen verplaatsingen langzamer tot stand komen of kan het aantal verplaatsingen zelfs verminderen.

Involed uiteindelijke zonering/actualisatie inschatting van het aantal verplaatsers

Op basis van de zonering, zoals die in de eerste conceptreconstructieplannen zijn opgenomen, is het werkelijke aantal bedrijven in extensiveringsgebieden bekend. Voor de Meierij zijn er 277 bedrijven met een hoofdtak intensieve veehouderij of overige veehouderij (niet rundvee). Hiervan hebben er 84 een totale bedrijfsomvang (dus inclusief een eventuele rundveetak) van boven 70 nge. 70 nge wordt gewoonlijk beschouwd als de ondergrens voor een op termijn levensvatbaar bedrijf. Ter illustratie: 70 nge komt overeen met circa 2.100 vleesvarkens, 250 zeugen (met biggen), 50.000 vleeskuikens, 23.000 legkippen.

Opgemerkt wordt dat het MER tot een iets lager aantal komt. Dit komt omdat het MER als ondergrens genomen heeft dat alleen de intensieve veehouderijtak groter moet zijn dan 70 nge. Het aantal gespecialiseerde intensieve veehouderij bedrijven dat het MER hanteert is 70.

Het ZLTO onderzoek houdt voor de bepaling van het aantal verplaatsers rekening met de bedrijfsgrootte, aantal hectare grond in eigendom, leeftijd ondernemer en de aanwezigheid van een opvolger. Hierdoor zijn er een aantal gemiddelde en kleine bedrijven die ondanks een betrekkelijk kleine bedrijfsomvang wel kunnen verplaatsen en vallen er een aantal grote bedrijven af die wegens gebrek aan een opvolger niet verplaatsen. Het ZLTO onderzoek heeft als basis GIAB gebruikt. De provincie en MER werken met het BVB bestand. Vergelijking van GIAB 2000 (op basis van metellingen) met BVB 2000 (op basis van milieuvergunningen) leert dat er per GIAB 2000- opgave gemiddeld 1,7 locaties volgens BVB zijn. Derhalve ligt de aantallen op basis van BVB aanzienlijk hoger dan op basis van GIAB. Wanneer getracht wordt het ZLTO-onderzoek te actualiseren op de integrale zonering van het eerste conceptplan, kan dit als volgt gebeuren. In Meierij zijn totaal 277 locaties met hoofdtak intensieve veehouderij of overig (zowel klein, gemiddeld als groot, op basis van BVB). Wanneer dit gecorrigeerd wordt naar het aantal bedrijven op basis van Giab, resteren er $277:1,7$ is 163 bedrijven. Wanneer hiervan conform het gemiddelde percentage uit het ZLTO-onderzoek 25% verplaatst zijn dit 41bedrijven.

Het MMA van het MER gaat ervan uit dat er 2 of meer knelpunten moeten zijn voor een bedrijf om voor verplaatsing in aanmerking te komen. In Meierij gaat het dan om 37 bedrijven. Het MMA gaat ervan uit dat 35% van dit aantal verplaatst, dit is dus 13 bedrijven. In beginsel kunnen alle bedrijven in extensiveringsgebieden in aanmerking komen om te verplaatsen. Wanneer 35% van alle bedrijven met een intensieve veehouderijtak > 70 nge in extensiveringsgebieden verplaatst wordt is dit op basis van de MER-getallen $35\% \times 128$ is 45.

Benutten duurzame locaties

In het MER is ingeschat hoeveel duurzame locaties er in de landbouwontwikkelingsgebieden en verwevingsgebieden in Meierij vrijkomen. Uit het onderzoek, in combinatie met de steekproef waaruit blijkt dat dit aantal naar schatting met 30% verminderd moet worden door bijvoorbeeld bestaande burgerwoningen in het buitengebied, blijkt dat de volgende aantallen overblijven:

- Er zijn 45-92 duurzame locaties voorhanden, waarvan er nu op 29-62 locaties al sprake is van IV;
- Naar schatting zal 22% van de bestaande intensieve veehouderijbedrijven op een duurzame locatie hun bedrijf in de reconstructieperiode te koop aanbieden. Dit aantal is gebaseerd op de verwachting dat op termijn 40% van de bedrijven zal doorgaan, en 60% zal stoppen. Niet alle stoppende bedrijven worden te koop aangeboden, omdat de bedrijfsbeëindiger dan wel een van hun kinderen blijft wonen. Aangenomen wordt dat 3% van het aantal beëindigende bedrijven jaarlijks te koop komt. Dit is per jaar $60\% \times 3\%$ is 1,8%. Voor de reconstructieperiode van 12 jaar is dit totaal afgerond 22%;

- Er zullen in de reconstructieperiode daardoor zo'n 10-20 duurzame locaties (22% van 45-92) op de markt voor inplaatsing vrijkomen, waarvan nu op 6-14 locaties (22% van 29-62) reeds sprake is van een intensieve veehouderijtak.

Landbouwontwikkelingsgebieden

De groei van nieuwe agrarische ontwikkelingen in landbouwontwikkelingsgebieden kan op twee manieren gestalte krijgen:

- ontwikkeling van nieuwe agrarische bouwblokken;
- benutten van niet-agrarische bouwblokken.

In Meierij wordt op basis van beeldkwaliteitsplannen voorlopig ingeschat dat er ruimte is voor 15 nieuwvestigingslocaties in alle landbouwontwikkelingsgebieden. Met een iets minder strikte toepassing van de gehanteerde criteria kan dit aantal nog wat hoger worden.

De ZLTO streeft er naar, ook in de landbouwontwikkelingsgebieden, in eerste instantie zoveel mogelijk bestaande bouwblokken voor inplaatsing te (her)benutten.

Conclusie

Inplaatsingsbalans

Inplaatsingsbehoefte:	41-45	Herbenutten duurzame locaties:	6-20
		Nieuwvestiging in primair landbouwontwikkelingsgebied:	15-18
	41-45		21-38

In de praktijk zal blijken dat de behoefte aan het aantal inplaatsingslocaties kleiner is dan het aantal verplaatsers. Hiervoor kunnen de volgende redenen worden aangevoerd:

1. Een aantal bedrijven heeft meerdere locaties en zal verplaatsen naar een bestaande eigen locatie;
2. Een aantal bedrijven zal buiten de reconstructiegebieden de Meierij en Noord-Brabant verplaatsen.

Gelet op het bovenstaande kan geconcludeerd worden dat er waarschijnlijk wel voldoende ruimte is om de inplaatsingsbehoefte te vangen, omdat niet alle verplaatsers in het gebied zullen inplaatsen, maar dat nieuwvestiging wel nodig is. Verder zal nog moeten blijken in hoeverre verplaatsing naar een locatie in een verwevingsgebied realistisch is, of dat verplaatsers zich zullen richten op landbouwontwikkelingsgebieden.

Bijlage 8 Stappenplan nieuwvestiging boom- en vaste plantenteeltbedrijven

Begrippen:

- Onder een grondgebonden agrarisch bedrijf wordt -conform het Streekplan 2002- verstaan: een agrarisch bedrijf waarvan de productie geheel of in overwegende mate afhankelijk is van het voortbrengend vermogen van onbebouwde grond in de directe omgeving van het bedrijf. Grondgebonden bedrijven zijn in ieder geval: akkerbouw-, fruitteelt- en vollegrondstuinbouwbedrijven en boomteeltbedrijven, waarvan de bomen rechtstreeks in de grond zijn geplant. Melkveehouderijbedrijven zijn doorgaans ook grondgebonden. Opmerking: Ook vaste plantenteeltbedrijven rekenen wij in dit kader tot de grondgebonden bedrijven;
- Onder nieuwvestiging van een agrarisch bedrijf wordt -conform de partiële herziening van het Streekplan 2004- verstaan: De projectie van een agrarisch bouwblok op een locatie die volgens het ter plaatse geldende bestemmingsplan niet is voorzien van een bouwblok;
- Onder hervestiging van een boom- of vaste plantenteeltbedrijf wordt verstaan: Het verplaatsen van een boom- of vaste plantenteeltbedrijf naar een bestaand agrarisch bouwblok;
- Onder omschakeling wordt verstaan: Het geheel of gedeeltelijk overstappen van de ene agrarische bedrijfsvorm in een andere agrarische bedrijfsvorm dan wel het overstappen van een niet-agrarisch gebruik in een agrarische bedrijfsvorm. Hierbij worden de volgende agrarische bedrijfsvormen onderscheiden:
 - grondgebonden agrarisch bedrijf;
 - niet-grondgebonden agrarisch bedrijf, anders dan een intensieve veehouderij;
 - intensieve veehouderij;
 - glastuinbouwbedrijf.

Algemene opmerkingen/voorwaarden:

- Zoals hierboven is aangegeven worden boomteelt- en vaste plantenteeltbedrijven gezien als grondgebonden bedrijven, zodat de teeltgronden zoveel mogelijk in de directe nabijheid van de bedrijfsbebouwing gelegen moeten zijn. Wij zijn van mening dat in zijn algemeenheid geldt dat hoe groter een boom- en vaste plantenteeltbedrijf is, hoe meer mogelijkheden er zijn om gronden op afstand te kunnen gebruiken. Dit is echter ook afhankelijk van de teelt;
- De genoemde stappen moeten in de aangegeven volgorde worden doorlopen;
- Alvorens tot besluitvorming in een concreet geval kan worden overgegaan is advies van de reconstructiecommissie de Meierij noodzakelijk;
- Nieuwvestiging is alleen aan de orde in het accentgebied boomteelt tussen Dongen en Kaatsheuvel. Op plankaart 2 en kaart 18 is dit weergegeven als accentgebied boomteelt. Dit gebied overlapt met het vestigingsgebied glastuinbouw en met het landbouwontwikkelingsgebied. De realisatie van het groene casco is een randvoorwaarde voor het te ontwikkelen gebied. Nieuwvestiging vindt plaats binnen het groene casco;
- De nieuwvestigingsmogelijkheden voor boom- en vaste plantenteeltbedrijven worden geschapen ten behoeve van verplaatsing vanuit knelsituaties binnen het gehele reconstruc-

- tiegebied de Meierij. Er moet daarbij sprake zijn van een volwaardig agrarisch bedrijf;
- Er geldt voor de Meierij als geheel dat er bij nieuwvestiging geen inplaatsing zonder uitplaatsing mag plaatsvinden. Daarnaast geldt dat op de oude locatie het boom- en vaste plantenteeltbedrijf feitelijk, juridisch en planologisch direct of gefaseerd wordt beëindigd;
- Het plan voorziet in de sloop en verwijdering van bedrijfsbebouwing (gebouwen en bouwwerken) die niet meer wordt benut als gevolg van de verplaatsing van het boom- en vaste plantenteeltbedrijf.

Stap 1:

In deze stap wordt bepaald of er sprake is van een verplaatsing van een boom- of vaste plantenteeltbedrijf uit het reconstructiegebied de Meierij én of er met de verplaatsing sprake is van het behalen van dusdanige reconstructiedoelen dat beleidsmatige en financiële ondersteuning door de reconstructiecommissie aan de orde zou kunnen zijn. Indien dit niet het geval is geldt het regulier Streekplanbeleid en vindt er geen actieve ondersteuning door de reconstructiecommissie plaats. Indien er wel aan bovenstaande twee voorwaarden wordt voldaan wordt verder gegaan met stap 2.

Stap 2:

Bij een verplaatsing dient via marktwerking een actieve zoektocht van 3 maanden naar een -in het bestemmingsplan opgenomen- beschikbaar bestaand geschikt agrarisch bouwblok, niet agrarisch-bouwblok of burgerwoning plaats te vinden. In het eerste geval is sprake van hervestiging, in het tweede en derde geval is sprake van een wijziging naar een agrarische bestemming. De ondernemer is zelf verantwoordelijk voor het uitvoeren van een zorgvuldig onderzoek naar een bestaande beschikbare locatie. Dit betekent dat de ondernemer in zijn omgeving op zoek gaat naar een bestaande locatie en makelaars raadpleegt en verzoekt om te zoeken naar een geschikte bestaande (vrijkomende) locatie. In een aantal gevallen zal een geschikte bestaande locatie kunnen worden gevonden. In overleg met de gemeente kan dan hervestiging plaatsvinden of zal een wijziging van het bestemmingsplan moeten plaatsvinden. Indien er geen geschikte bestaande locatie aanwezig is en de ondernemer wil in aanmerking komen voor nieuwvestiging, dan volgt stap 3.

Stap 3:

Indien er geen geschikte bestaande locatie aanwezig is en de ondernemer wil in aanmerking komen voor nieuwvestiging dan moet de ondernemer aantonen:

- Dat hij minimaal drie maanden actief heeft gezocht naar een geschikte bestaande locatie;
- Waarom de bestaande beschikbare locaties niet geschikt zijn voor verplaatsing;
- Dat er met de verplaatsing dusdanige reconstructiedoelen binnen de Meierij worden gehaald dat nieuwvestiging gerechtvaardigd is. Dit is aan de orde als een bestaand boom- of vaste plantenteeltbedrijf een knelpunt vormt voor een ander belang, zoals de ligging in een beekdal of natte natuurparel;
- Dat nieuwvestiging plaats vindt binnen het groene casco dat onderdeel is van het te ontwikkelen gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel;

Bovenstaande motivatie zal daarna door de gemeente beoordeeld worden. Hiervoor zal de gemeente advies aan de reconstructiecommissie de Meierij vragen. Indien de gemeente besluit tot nieuwvestiging zal zij het nieuwe agrarische bouwblok planologisch mogelijk maken. Daarnaast zal door de reconstructiecommissie bekeken worden of er voor de verplaatsing financiële middelen uit de reconstructie vrijgemaakt kunnen worden.

Bijlage 9 Toelichting toeristisch-recreatieve ontwikkelingskaart

Algemene legenda-eenheden ontwikkelingskaart

Voor een Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingskaart is de wens uitgesproken te komen tot uniforme legenda-eenheden voor de hele provincie. Op die manier ontstaat helderheid over gehanteerde begrippen en mogelijkheden. Vervolgens worden deze legenda-eenheden per reconstructiegebied uitgewerkt. Overigens hoeft niet elke legenda-eenheid in elk reconstructiegebied voor te komen.

Voor de Toeristisch-Recreatieve Ontwikkelingskaart is een vijftal legenda-eenheden voor gebieden onderscheiden, met een gradatie naar intensiteit en schaal. Dit varieert van intensieve gebieden met grootschalige mogelijkheden naar extensieve recreatiegebieden. Per gebied is aangegeven de toeristisch-recreatieve visie, randvoorwaarden, gewenste ontwikkelingen en bestaande initiatieven en soms ook wat in die gebieden niet gewenst is.

Naast de gebieden zijn voor de Ontwikkelingskaart legenda-eenheden uitgewerkt voor Recreatieve poorten en voor bestaande verblijfsaccommodaties en dagattracties. Deze voorzieningen kunnen in een onderscheiden toeristisch-recreatieve gebied liggen, maar ze kunnen ook zeker solitair hiervan liggen.

Streekplan en toetsingscommissie

Voor alle onderscheiden legenda-eenheden geldt dat bij nieuwvestiging en uitbreiding het Streekplanbeleid en de lagenbenadering als basis dienen. Uitgangspunt is een gezonde verhouding tussen toeristisch-recreatieve activiteiten en de draagkracht van een gebied. De provinciale toetsingscommissie toetst een verzoek tot uitbreiding van een recreatiebedrijf in de GHS aan de voorwaarden uit het Streekplan.

Uitwerking legenda-eenheden

A. Projectlocatiegebied

In dit gebied is een clustering mogelijk van grootschalige en kleinschalige verblijfsrecreatieve bedrijven, dagattracties, intensieve watersportlocaties, intensieve toeristisch-recreatieve voorzieningen en openluchtrecreatiegebieden. Dit gebied biedt ruimte voor kwaliteitsverbetering, van de bestaande bedrijven (grootschalig en kleinschalig).

In dit gebied is ruimte voor (incidentele) nieuwvestiging van grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en dagrecreatieve voorzieningen en voor nieuwvestiging van kleinschalige bedrijven en voorzieningen (w.o. agrotourisme). De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en - versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige) bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit.

B. Intensief Recreatief Gebied

Dit gebied bestaat uit een clustering van intensieve en extensieve toeristisch-recreatieve bedrijven en voorzieningen of kan uitgroeien tot een clustering hiervan. Ook watersportlocaties en openluchtrecreatiegebieden kunnen hier deel van uitmaken.

In dit gebied wordt ruimte geboden voor kwaliteitsverbetering van de bestaande bedrijven (grootschalig en kleinschalig). Tevens is in dit gebied ruimte voor nieuwvestiging van kleinschalige intensieve en extensieve bedrijven zoals een (overdekte) speeltuin, kinderboerderij / dierenpark en kleinschalig museum. Ook nieuwe agrotouristische ontwikkelingen passen in dit gebied. De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige) bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit. Vestiging van nieuwe grootschalige verblijfsaccommodaties, dagattracties en toeristisch-recreatieve voorzieningen is in dit gebied niet gewenst.

C. Stedelijk Uitloopgebied

Stedelijke uitloopgebieden zijn multifunctionele gebruiksgebieden in de stadsrandzones van de grotere kernen. In deze gebieden is sprake van een gevarieerde ruimtelijke structuur en een eveneens gevarieerd (extensief en intensief) recreatief gebruik van de ruimte. Stedelijke uitloopgebieden kunnen bestaan uit parken, bos- en natuurgebieden, landbouwgebieden, gebieden met struinnatuur en openluchtrecreatiegebieden.

In deze gebieden kunnen uiteenlopende voorzieningen komen, afgestemd op het karakter en de stedelijke druk van het gebied. Voorbeelden zijn grotere en kleinere concentratiepunten voor dagrecreatie (kinderboerderij, midgetgolf, speeltuin, barbecueplaatsen), horecagelegenheden en slechtweervoorzieningen. Nieuwvestiging van kleinschalige voorzieningen is op bepaalde plaatsen mogelijk ter ondersteuning van het gebied (agrotourisme, theehuis e.d.). In de stedelijke uitloopgebieden kunnen veel verschillende activiteiten een plaats krijgen: wandelen, fietsen, skeeleren, hardlopen, hond uitlaten, tuinieren in volkstuinten, varen, zonnen, picknicken, barbecuen enzovoort. De recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn belangrijke aandachtspunten. De (veilige) bereikbaarheid van de verschillende voorzieningen maakt daar onderdeel van uit.

Een stedelijk uitloopgebied is daarmee te beschouwen als een grote tuin voor de stadsbewoner die kan worden gebruikt voor verschillende activiteiten.

D. Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied

Dit is een aantrekkelijk en interessant landelijk gebied vanuit landschap en cultuurhistorie of vanuit de nabijheid van aantrekkelijke natuurgebieden. Belangrijk is dat de samenhang in dit gebied versterkt kan worden. Er is aandacht voor versterking van de omgevingskwaliteiten (landschap).

In recreatief opzicht zijn dit kansrijke gebieden voor kleinschalige extensieve en kleinschalige intensieve bedrijven, zoals kleinschalige horeca en speelboerderijen. Verder zijn dit kansrijke gebieden voor het recreatief medegebruik, extensieve waterrecreatie en voor verschillende routestructuren. Het gaat daarbij om voorzieningen als fiets- en wandelpaden, rust- en picknickbanken, informatiepanelen, overstapjes, klaphekjes, knuppelpaden, aanlegplaatsen, vissteigers en kano-uitstapplaatsen. Naast het realiseren van nieuwe voorzieningen is kwaliteitsverbetering van de bestaande voorzieningen mogelijk.

De vestiging van een landschapscamping⁴ past bijvoorbeeld uitstekend in deze gebieden.

⁴ Landschapscampings hebben maximaal zestig kampeerplaatsen met een beperkte dichtheid, op aan de landbouw te onttrokken grond en aansluitend bij bestaande of voormalige (agrarische) bouwblokken. De gemiddelde grootte van een standplaats dient minimaal 300 m² (bruto) te zijn. Bij de inrichting van dergelijke campings moeten de natuur- en landschapswaarden worden verhoogd door een passende, robuuste en duurzame beplanting op en rond het kampeerterrein. De oppervlakte voor de nieuwe natuur dient ten minste drie maal zo groot te zijn als de oppervlakte voor de standplaatsen.

E. Overige landelijke gebieden

Dit zijn gebieden die geen bijzondere aanduiding hebben omdat ze vanuit toeristisch-recreatieve optiek minder aantrekkelijk en kansrijk zijn. Dat wil overigens niet zeggen dat ontwikkelingen in deze gebieden niet mogelijk zijn. Het gaat dan echter in veel gevallen om geïsoleerde kleinschalige maar soms ook grootschalige voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een kampeerterrein of agrotouristische voorziening. Kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen en nieuwe kleinschalige ontwikkelingen kunnen hier evenwel zeker een plaats krijgen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de huisverkoop van agrarische producten dichtbij een stad of dorp. Ook de recreatieve routestructuren, de informatievoorziening en de kwaliteitsverbetering en -versterking van het routenetwerk en de paden zijn in deze gebieden belangrijke aandachtspunten.

F. Recreatieve poort

Een Recreatieve poort vormt de ingang van een natuur- en bosgebied waar de bezoeker de auto kan parkeren en vervolgens te voet, per fiets of per paard het gebied kan gaan verkennen. Bij een Recreatieve poort zijn dan ook startplaatsen van diverse typen routes, met een nadruk op een volwaardig wandelproduct, en bevindt zich een knooppunt van het fietsknooppuntenstelsel. Een Recreatieve poort is gevestigd op een plaats waar de natuur en/of het landschap een grotere recreatiedruk aan kunnen, terwijl tegelijkertijd de meer kwetsbare delen van het gebied of aangrenzende gebieden kunnen worden ontlast van de recreatieve druk (bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een recreatieve zoneringsplan).

Bij een Recreatieve poort zijn altijd een horecavoorziening en ruime parkeermogelijkheden en is informatie over het gebied te zien en te verkrijgen (zoals routefolders). De informatievoorziening kan een informatiecentrum van een terreinbeheerder zijn maar kan ook worden gekoppeld aan de horecavoorziening. De horecavoorziening bij een Recreatieve poort wordt vanuit particulier initiatief opgezet en moet als een rendabel bedrijf geëxploiteerd kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan een restaurant of kleinschalige verblijfsrecreatie. Andere voorzieningen die er een plaats kunnen krijgen zijn fietsverhuur, een speelbos, een stuk struinnatuur, een dagrecreatieve en verblijfsrecreatieve voorziening.

De invulling van een Recreatieve poort is afhankelijk van het type gebied, de bestaande situatie en de mogelijkheden die het gebied biedt en is dus maatwerk per locatie. Globaal wordt ervan uitgegaan dat een Recreatieve poort moet kunnen uitgroeien tot een plaats waar 75.000 - 150.000 bezoekers op jaarbasis kunnen worden ontvangen. Ter vergelijking: het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten in Oisterwijk ontvangt jaarlijks zo'n 90.000 bezoekers en het bezoekerscentrum Slabroek circa 80.000⁵. Volgens gegevens van gemeente Heusden gaan bij de verschillende horecagelegenheden rondom de Loonse en Drunense Duinen jaarlijks circa 200.000 bezoekers per locatie het gebied in.

Een Recreatieve poort onderscheidt zich duidelijk van de uiteenlopende en talrijk aanwezige recreatieve startpunten voor wandelen en fietsen in de verschillende natuur- en bosgebieden. Deze startpunten variëren van een punt met ruimte voor slechts een enkele auto en een toegang tot het gebied tot een plek met ruimte voor redelijk wat auto's, bankjes en een informatiepaneel. Deze recreatieve startpunten krijgen geen aparte aanduiding op de Ontwikkelingskaart, maar kunnen bij de gebiedsuitwerking wel specifieke aandacht krijgen. Bij de gebiedsuitwerking zal blijken dat soms aandacht nodig is voor recreatieve zoneringsplanning van natuur- en bosgebieden waar de Recreatieve poorten en de recreatieve startpunten onderdeel van uitmaken. Dit zal gebiedsspecifiek worden uitgewerkt.

⁵ Bron: *Brabants Bureau voor Toerisme*

Projectlocatie gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
Efeling; Kaatshuvel A	Als economische motor van de regio moet de Efeling voldoende ontwikkelingsperspectief behouden.	Compensatie in verband met uitbreidingen.		Masterplan de Efeling.
Prisma B	Deze locatie biedt perspectief voor een dag- en verblijfsrecreatieve ontwikkeling. Inplaatsingsgebied voor te saneren recreatiebedrijven.	Heroriëntatie op het gebruik na sluiting van de bestaande zorginstelling. Geen aangrenzende activiteiten in het gebied De Leemkuilen.		
Gebied ten westen van de Oirschotse Baan en ten zuiden van de Oisterwijkse Bossen C (gebied ligt in reconstructiegebied Beerze Reusel)	Inplaatsingsgebied voor uit te plaatsen bedrijven uit de omgeving van de Scheibaan. Zoekgebied voor een nieuwe golfbaan.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling afhankelijk van het concept/bedrijf, de ondernemer en de omgeving. • Uitbreiding van de bestaande recreatiebedrijven in kwetsbare gebieden conform de randvoorwaarden uit het Sreekplan. • Geen vestiging van nieuwe verblijfsaccommodaties, alleen ruimte voor van elders te saneren bedrijven. • Geen nieuwvestiging van grootschalige dagrecreatieve voorzieningen. • Geen extra ruimte voor bedrijven die zich hebben ontwikkeld tot een vaste standplaatsproduct met langdurig verblijf en voor bedrijven met permanente bewoning. • Bij de plannen voor ontwikkeling van een nieuwe golfbaan een inspanning leveren door de toeristisch-recreatieve sector en de natuur- en milieuorganisaties om tot een goede inpasping van de nieuwe golfbaan te komen. Geen nieuwe golfbaan in de EHS (conform Rijks- en provinciaal beleid). • Afstemming met reconstructiegebied Beerze Reusel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning van bedrijven in het toeristische marktsegment (toeristische standplaatsen, verhuurcaravans en -bungalows, hotels). • Aandacht voor relatie met omgeving: fietsers, wandelaars en ruiters met name in de Oisterwijkse vennen. In de Kampina ligt het accent op extensieve recreatie. • De locatie tegenover het MOB-complex is een geschikte locatie voor een nieuwe golfbaan. • Kansen voor natuurontwikkeling op en rond de recreatiebedrijven. 	

Projectlocatie gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
Kienehoef Sint-Oedenrode D	Ontwikkeling tot een intensief/extendedagrecreatief gebied. Inplaatsingsgebied voor te saneren recreatiebedrijven.	<ul style="list-style-type: none"> De landschappelijke aankleding van de bedrijven moet passen in de omgeving. Uitbreiding met nieuwe verblijfsrecreatiebedrijven enkel gewenst voor accommodaties met een hoge kwaliteit. Een intensieve kern met bebouwde voorzieningen en golfbaan en een extensieve zonering met o.a. natuur- en landschapontwikkeling.	Nieuwe verblijfsaccommodaties zoals een camping (gericht op golfers), hotel en landschapscamping. Ontwikkeling educatief centrum en expositiepaviljoen. Afstemmen met de gewenste Recreatieve poort.	Uitbreiding van de bestaande golfbaan naar een 18-holes golfbaan met oefenbaan.
AquaBest; Best E	Ontwikkeling van een gebied voor dagrecreatie, met een accent op waterrecreatie.	Bij de verder ontwikkeling mag het basisproduct (zwemmen en strand/zonnen) niet in het gedrang komen. Geen ontwikkeling van verblijfsaccommodaties.	Versterking/uitbreiding van de bestaande activiteiten; zowel binnen als buitenvoorzieningen.	Herziening van het bestemmingsplan Ekkersweijer is in ontwikkeling (voorontwerpfase; hierin zijn de planologische kaders omschreven).

Intensief Recreatief Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
Ten zuiden van Loons Hoekje F	Kwaliteitsverbetering concentratie van verblijfsaccommodaties. Nastreven diversiteit in aanbod.	Aandacht voor landschappelijke aankleding recreatiebedrijven. Kwaliteitsverbetering bestaande recreatiebedrijven conform het Streekplan. Aandacht voor parkeren aan de Roestelbergse weg. Accent op ontwikkeling van toeristisch verblijf.	Kansen voor agrobierisme. Ontwikkelingen afstemmen op de Recreatieve poort.	
Omgeving Cromvoirt G	Aantrekkelijk kleinschalig landschap voor ontwikkeling van kleinschalige dag- en verblijfsrecreatie en met Cromvoirt als toeristisch-recreatief punt. Kwaliteitsverbetering bestaande verblijfsaccommodaties.	Kwaliteitsverbetering bestaande recreatiebedrijven conform het Streekplan.	Kleinschalig verblijf op het platteland in gebouwen met een meerwaarde. De verschillende routes koppelen aan het kleinschalig verblijf. De kern Cromvoirt ontwikkelen tot een dagrecreatief punt. Ontwikkelingen afstemmen op de te ontwikkelen Recreatieve poort bij Duinoord.	Er is een initiatief van een veehouder aan de Deutersstraat (Cromvoirt) die zijn bedrijf wil beëindigen en op de voormalige landbouwgronden een golfbaan wil realiseren. Gemeente Vught steunt dit initiatief.
Ten oosten van Loon op Zand H	Duurzame ontwikkeling bestaande concentratie groepsaccommodaties en verblijfsrecreatie. Ontwikkelingen afstemmen op bestaande natuurwaarden.	<ul style="list-style-type: none"> • Beperkte vestiging van nieuwe kleinschalige verblijfsaccommodaties. • Beperken van de nachtelijke overlast van groepen in de Loonse en Druunse Duinen door het ontwikkelen van een zoneringsafspraak (begrenzing droppingsgebied). 	Kwaliteitsverbetering van de concentratie van groepsaccommodaties in en aan de rand van de Loonse en Druunse Duinen is gewenst. Kansen voor op dagrecreatie gerichte agrobierisme. Incidenteel benutten van VAB's voor recreatie.	In meerdere gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's (De Leijen, De Brand/Moleneind) zijn voorstellen opgenomen voor invulling van ontbrekende schakels in het routenetwerk. Kwantitatieve uitbreiding van Camping Duinhoeve op eigen grondgebied.
Blauwe Meer; Loon op Zand I	Ontwikkeling van een gebied voor intensieve waterrecreatie.	Bij de verdere ontwikkeling mag het basisproduct (zwenmen en strand/zonnen) niet in het gedrang komen.	Ruimte voor outdooractiviteiten.	
Groene Poort; Boxtel J	Ontwikkeling van de Groene Poort tot een dagrecreatief punt van formaat als toegangspoort / bezoekerscentrum tot de Meierij.		Streven naar een fietsverhuurpunt.	Plannen voor versterking van de museum- en informatie functie in combinatie met een bezoekerscentrum.

Intensief Recreatief Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>Zuidelijk deel Oisterwijkse bossen en vennen.</p> <p>K</p>	<p>Kwaliteitshandhaving van de bestaande accommodaties met een expliciete aandacht voor de landschappelijke aankleding van de bedrijven in de omgeving.</p> <p>Versterking van het toeristisch verblijfsrecreatie product.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling afhankelijk van het concept/bedrijf, de ondernemer en de omgeving. • De bestaande bedrijven liggen in de ehs/ghs: uitbreiding van de bestaande bedrijven conform de voorwaarden uit het Streekplan. • Geen nieuwvestiging van dag- en verblijfsaccommodaties. • Geen extra ruimte voor bedrijven die zich hebben ontwikkeld tot een vaste standplaatsproduct met langdurig verblijf en voor bedrijven met permanente bewoning. • De landschappelijke aankleding van de bedrijven moet passen in de omgeving. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteuning van bedrijven in het toeristische marktsegment (toeristische standplaatsen, verhuurcaravans en -bungalows, hotels). • Ontwikkelen landschapsplan. • Aandacht voor relatie met omgeving: fietsers, wandelaars en ruiters met name in de Oisterwijkse vennen; in de Kampina ligt het accent op extensieve recreatie. • Kansen voor natuurontwikkeling op en rond de recreatiebedrijven. 	
<p>De Vleut; Best</p> <p>L</p>	<p>Ontwikkeling tot een toeristisch-recreatief punt voor dagrecreatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Impuls geven aan bestaande bedrijven. • Geen ontwikkeling van verblijfsaccommodaties. • Nadruk op extensieve recreatie gekoppeld aan het Groene Woud. • Het benutten van de aanwezige gebiedskwaliteiten in de ruime omgeving van de Vleut en van ontwikkelingen als Het Groene Woud, Brabantstad en de reconstructie die extra impulsen kunnen aanreiken voor het gebied. • Ontwikkelingen in het gebied ten zuiden van de Broekdijk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Combineren van een duurzame landschappelijke inpassing met (extensieve vormen van) recreatieve activiteiten. • Versterken van de bestaande activiteiten. • Een herkenbaar ontwikkelingsconcept. • Streven naar de terugkerende bezoeker. • Ontwikkelen van een Recreatieve poort. 	<p>Opstellen ontwikkelingsvisie voor de Vleut en omgeving.</p> <p>Vraag naar ruimte- en kwaliteitsvergroting van dierenpark BestZoo (voorheen dierenpark De Vleut).</p>

Stedelijk Uitlooppgebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>Omgeving Roerijver Drunen M</p>	<p>Versterking gebied als uitlooppgebied van Drunen en zonering naar het Nationaal Park.</p>	<p>Kleinschalige dag- en verblijfs-recreatieve voorzieningen en outdoor-activiteiten.</p>	<p>Structuurvisie Heusden. Beleidsplan Recreatie en Toerisme Heusden.</p>	
<p>De Gement; 's-Hertogenbosch N</p>	<p>Zonering van het gebied via aantrekkelijke recreatieve routestructuren. Moerputten zeer beperkt toegankelijk. Geen nieuwe routes door de Moerputten. Geen voorzieningen.</p>	<p>Versterken van de relatie met het Drongelens Kanala.</p>	<p>Totaalvisie Gement-Bossche Broek (o.a. projecten voor het ontwikkelen van recreatielijnen in de Gement).</p>	
<p>Gebied ten noordwesten van Boxtel O</p>	<p>Versterking gebied als stedelijke uitlooppgebied voor recreanten uit Boxtel en omgeving, die dichtbij huis kunnen wandelen, fietsen en skeeleren.</p>	<p>De projectlocatie "Klnehoeof Sini-Oedenrode" is aanjager om de ontwikkelingen in het stedelijk uitlooppgebied mogelijk te maken. Het gebied is een weidevogelgebied: afstemming is vereist.</p>	<p>Gemeente Boxtel is bezig met het opstellen van een ontwikkelingsvisie.</p>	
<p>Gebied ten noordwesten van Sini-Oedenrode P</p>	<p>Versterking gebied als stedelijke uitlooppgebied voor recreanten uit Sini-Oedenrode die dichtbij huis kunnen wandelen, fietsen en skeeleren.</p>	<p>Uitbreiding golfbaan met natuurlijke inrichting waarbij bestaande landschapselementen zoveel mogelijk zullen worden geïntegreerd: Handhaven van zandpaden, solitaire bomen, invoegen cultuurhistorische elementen. De golfbaan dient zoveel mogelijk een openbaar karakter te krijgen met aanleg van wandel-, fiets-, mountainbike en ruiterroutes. Aandacht voor natuurcompensatie en mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer. Ontwikkeling struinnatuur waarbij mensen kunnen dwalen door "spontane" natuur, hierbij elementen van ontdekking, verrassing en avontuur. In het gebied informatie aanbieden over plaatselijke cultuurhistorische en natuuraspecten. Ontwikkelen en restaureren van kleinschalige landschappen met bijvoorbeeld zeldzame huisdierrassen zoals Lakenvelders.</p>	<p>Het hele gebied is een pilotgebied voor plattelandsontwikkeling.</p>	

Stedelijk Uitloopegebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
Best-Oirschot	Versterking van het gebied als uitloopgebied.		<ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van verblijfs- en dag-recreatieve mogelijkheden. • Inzet van groene imago en cultuur-historische waarden ter versterking van recreatie-toeristisch positie. 	Convenant Oirschot - Best
G Noorderbos R	Stadsbos voor noordoost Tilburg gericht op fietsen en wandelen.	<ul style="list-style-type: none"> • Een aantrekkelijke recreatieve routestructuur en ondersteuning met kleinschalige recreatievoorzieningen, kan leiden tot vermindering van de recreatieve druk op de Loonse en Drunense Duinen. • Waarborg voor natuur, bos en groen rond Tilburg. • Aantasting van de Groene Mal is niet mogelijk tenzij dit incidenteel onvermijdbaar is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van de grote behoefte aan wandelen, fietsen en skaten vanuit de eigen woning. • Kleinschalige recreatievoorzieningen in het centrum van het Noorderbos. 	
S Stadsregionaal park Zuidwest	Grootschalig, cultuurhistorisch en recreatief aantrekkelijk landschap voor natuurrecreatie en extensief stedelijk uitloopgebied voor fietsers, wandelaars en ruiters.	<ul style="list-style-type: none"> • Versterken van natuurwerken (bijvoorbeeld in oude stijl herstellen Oude Warande) • Verbeteren van de recreatieve structuur. • (Waarschijnlijk) gedeeltelijke afsluiting van gemotoriseerd verkeer van wegen. • Waarborg voor natuur/ bos/ groen rond Tilburg. • Stadsregionaal park Zuidwest is een onderdeel van de Groene Mal: aantasting van de Groene Mal is niet mogelijk tenzij dit incidenteel onvermijdbaar is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling tot een landgoederenzone waarbij de landgoederen vrij toegankelijk zijn voor natuurrecreatie. • Ontwikkelen van wandel-, fiets- en ruiterroutes op en tussen de landgoederen. 	

<p>Stedelijk Uitloopegebied</p>	<p>Landschapspark Moerenburg</p> <p>T</p>	<p>Visie gebied</p> <p>Een groen uitloopegebied voor Tilburg aan de oostelijke stadsrand. De ontwikkeling van een duurzame hoofdstructuur voor natuur, water(beheer), landbouw, landschap en cultuurhistorie. Recreatie heeft hier een belangrijk aandeel in.</p>	<p>Randvoorwaarden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterking van de karakteristieke structuur en zonerings van Moerenburg • De zone Wilhelminakanalaal-Piushaven als verbindend element in de oostelijke stadsrand. • Een groen blauw ecologisch netwerk. • Wonen in de stadsrand van Tilburg als kwalitatieve verbetering voor het gebied zelf (woonfunctie is nu verspreid over gebied). • Waarborg voor natuur/ bos/groen rond Tilburg. Landschapspark Moerenburg is een onderdeel van de Groene Mal: aantasting van de Groene Mal is niet mogelijk tenzij dit incidenteel onvermijdbaar is. 	<p>Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verbeteren van de recreatieve infrastructuur (o.a. bebording). • Twee entrees naar het gebied over het Wilhelminakanalaal (waarvan 1 alleen voor langzaam verkeer) en tevens verbindingstroutes tussen de Piushaven en het Groene Woud. • Plaatsing van een pont over het Wilhelminakanalaal. • Verbeteren van de recreatieve aansluiting van Tilburg (via het Piushavengebied-Moerenburg) met het Groene Woud. • Een verbreed agrarisch gebruik met natuur, landschap en recreatie. 	<p>Bestaande initiatieven</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanleg vrijliggend ruitpad tussen manege Hooftien en Koebrugseweg. • Plaatsing van een housinggel als erfbeplanting. • Aanleg van een poel bij het Wilhelminakanalaal ter hoogte van de Kommerstraat. • Aanleg helofytenpark met educatief-recreatieve mogelijkheden op en nabij het terrein van de RWZI. • Aanleg van startpunten van wandel- en fietsroutes door Moerenburg op het terrein van de RWZI (functie van RWZI zal worden opgeheven; mogelijkheden voor herbestemming gebouwen).
<p>Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied</p>	<p>Gedeelten van het gebied tussen Dongen en Kaatsheuvel</p> <p>U</p>	<p>Visie gebied</p> <p>Recreatieve uitlopmogelijkheden in de kernrandgebieden. Ontwikkelingsmogelijkheden voor kleinschalige verblijfsaccommodaties en dagrecreatieve voorzieningen in het zuidoosten en in het landelijk gebied rond Dongen.</p>	<p>Randvoorwaarden</p> <p>Ontwikkelingen afstemmen op de geplande landschapsecologische zone (recreatief medegebruik). Het gebied is aangemerkt als structuur voor landbouwgebieden met behoudende mogelijkheden voor kleinschalige recreatieve toepassingen. Ontwikkelingen mee laten liften met de uitvoering van het cascoplan.</p>	<p>Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zichtbaar maken van en informatievoorziening over de cultuurhistorische waarden zoals het slagelanderschap. • Toegankelijk maken van het buitengebied en verbreding van de recreatieve uitlopmogelijkheden in de kernrandgebieden. • In dit gebied verdient het routenetwerk aandacht. • Aandacht voor een aantrekkelijke fietsverbinding van Dongen naar Huis ter Heide in combinatie met de landschapsecologische zone. 	<p>Bestaande initiatieven</p>

Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>Giersbergen e.o.</p> <p>V</p>	<p>Duurzame ontwikkeling waarin natuur, landschap, cultuurhistorie, landbouw en recreatief medegebruik hand in hand gaan (waarbij landbouw belangrijkste drager is). Giersbergen als dagrecreatief concentratiepunt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Beperking van het aantal minicampings (aandacht voor landschappelijke inpassing en accent op toeristische plaatsen). • Beheers- en Inrichtingsplan Loonse en Drunense Duinen. • Beperken van de nachtelijke overlast van groepen in de Loonse en Drunense Duinen door het ontwikkelen van een zoneringsafpraak (begrenzing droppingsgebied). • Nieuwe ontwikkelingen alleen in bestaande gebouwen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Optimale ontsluiting van Giersbergen als dagrecreatief concentratiepunt. • Kwaliteitsimpuls op basis van cultuurhistorische waarden. • Benutting horeca- en agrotoeristische bedrijven bij opvang, zonering en begeleiding van recreanten. • Stimuleren van verblijfsrecreatieve mogelijkheden richten op kleinschalige en hoogwaardige producten, zoals Goekamer, Bed & Breakfast. • Aanleg van fietspaden en wandelroutes. • In Giersbergen een van de vijf poorten tot het Nationaal Park ontwikkelen. 	<p>Integraal streefbeeld voor Giersbergen-De Margriet - Diselberg (onderdeel 'Samenvattend streefbeeld recreatieve inrichting BIP').</p>
<p>Gebied tussen Tilburg - Loon op Zand</p> <p>W</p>	<p>Het landschap met een hoge belevingswaarde en veel cultuurhistorie is een aantrekkelijk gebied voor versterking van kleinschalige dag- en verblijfsrecreatieve voorzieningen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • In de verbindingzone met de Brand alleen ruimte voor kleinschalige extensieve recreatie (natuurontwikkeling staat voorop). • Versterken van de landschappelijke aantrekkelijkheid van dit gebied en ondersteuning met kleinschalige recreatievoorzieningen, kan leiden tot vermindering van de recreatieve druk op de Loonse en Drunense Duinen. Delen van het gebied zijn een onderdeel van de Groene Mal. Voor deze delen geldt de waarborg voor natuur/groen rond Tilburg; deze gebieden moeten groen blijven (aantasting van de Groene Mal is niet mogelijk tenzij dit incidenteel onvermijdbaar is. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van een sterk platte-landstoeristisch product gericht op dagrecreatieve activiteiten. • Betere ontsluiting van het agrarisch gebied. Het behouden van zandwegen voor wandelen en fietsen. • Het stimuleren van wandelen over agrarische percelen. • Er zijn meer routes nodig voor de 'gelegenhedswandelaar' (bijvoorbeeld vanaf een camping of dorp een ommetje lopen). • Realiseren van aantrekkelijke vrijliggende fietspaden, niet naast drukke routes (schoolroutes en recreatieve routes), gelegenheid voor horeca langs de routes. • Verder ontwikkelen en restaureren van het kleinschalige landschap en deze cultuurhistorische kwaliteiten en deze opnemen in roestructuren. • Cultuurhistorisch waardevolle boerderijen en schuren in originele staat 	<p>In meerdere gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's (De Leijen, De Brand/Moleneind) zijn voorstellen opgenomen voor invulling van ontbrekende schakels in het routenetwerk.</p>

Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>Helvoirt - Haaren - Esch</p> <p>X</p>	<p>Het aantrekkelijke afwisselende landschap biedt perspectief voor het kleinschalig verblijf op het platteland en voor kleinschalige dagrecreatieve voorzieningen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> De recreatieve ontwikkelingen mogen geen belemmering vormen voor de verspreid voorkomende intensieve veehouderijbedrijven. Beperken van de nachtelijke overlast van groepen in de Loonse en Drunense Duinen door het ontwikkelen van een zoneringsspraak (begrenzing droppingsgebied). 	<p>terugbrengen / opknappen of behouden. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling van bijvoorbeeld horecavoorziening en kleinschalige logiesaccommodatie in de bijzondere gebouwen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Versterking van de structuur van het gebied en de cultuurhistorie. Betere ontsluiting van het agrarisch gebied. Het behouden van zandwegen voor wandelen en fietsen. Het stimuleren van wandelen over agrarische percelen. Realiseren van aantrekkelijke vrijliggende fietspaden, niet naast drukke wegen (schoolroutes en recreatieve routes), realiseren van veilige overgangen bij snelwegen, gelegenheid voor horeca langs de routes. Er zijn meer routes nodig voor de 'gelegenheidswandelaar' (bijvoorbeeld vanaf een camping of dorp een ommetje lopen). Inrichten van kleinschalige plekken aan routestructuren in cultuurhistorisch waardevolle kernen waar specifieke informatie wordt gegeven over plaatselijke cultuurhistorische en natuuraspecten. Verder ontwikkelen en restaureren van het kleinschalige landschap en cultuurhistorische kwaliteiten en deze opnemen in routestructuren. Cultuurhistorisch waardevolle boerderijen en schuren in originele staat terugbrengen / opknappen of behouden. Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling van bijvoorbeeld horecavoorziening en kleinschalige logiesaccommodatie in de bijzondere gebouwen. 	<p>In het gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma De Leijen, zijn voorstellen opgenomen voor invulling van ontbrekende schakels in het routenetwerk.</p>

Kansrijk Extensief Recreatief Landelijk Gebied	Visie gebied	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>Gebied tussen Lennisheuvel - Boxtel - Liempde.</p> <p>Y</p>	<p>Aantrekkelijk recreatief gebied voor routes, kleinschalig extensief verblijf en dagrecreatieve voorzieningen.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling van een sterk platte-landsteritsch product; met name gericht op dagrecreatieve activiteiten. • Ontwikkelen van struin- en speel-natuur in het Groene Woud. • Beter ontsluiting van het agrarisch gebied. Het behouden van zand-wegen voor wandelen en fietsen. Het stimuleren van wandelen over agrarische percelen. • Realiseren van aantrekkelijke vrij-liggende fietspaden, niet naast drukke wegen (schoolroutes en recreatieve routes), gelegenheid voor horeca langs de routes. • Verder ontwikkelen en restaureren van het kleinschalige landschap en cultuurhistorische kwaliteiten en deze opnemen in routestructuren. • Er zijn meer routes nodig voor de 'gelegenheidswandelaar' (bijvoor-beeld vanaf een camping of dorp een ommetje lopen). • Inrichten van kleinschalige plekken aan routestructuren in cultuurhistorisch waardevolle kernen waar specifieke informatie wordt gegeven over plaatselijke cultuurhistorische en natuur-aspecten. • Cultuurhistorisch waardevolle boer-derijen en schuren in originele staat terugbrengen / opknappen of behou-den. Mogelijkheden bieden voor ont-wikkeling van bijvoorbeeld horeca-voorziening en kleinschalige logies-accommodatie in de bijzondere gebouwen. 	<p>Nieuwe invulling van Landgoed Velder (Liempde).</p>

Kansrijk Extensieve Waterrecreatie	Visie	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>Wilhelminkanaal</p>	<p>Versterken van de mogelijkheden voor watersport op het gehele kanaal. Extra aandacht voor het traject A58 - Haghorst als bijzonder traject van de ecologische verbingszone (ligt overigens grotendeels in Beerze Reusel).</p>	<p>Traject ten zuidoosten van Tilburg vanaf A58 tot Haghorst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bescherming riëtzone. • Geen actieve stimulering van actieve recreatie. • Geen nieuwe recreatiebedrijven langs het kanaal. • Geen lawaaisporten en speedboten. • Geen nieuwe voorzieningen bij passantenhaven Haghorst en geen ontwikkeling tot jachthaven. <p>Het Wilhelminkanaal is een ecologische verbingszone: afstemming hiermee is vereist.</p>	<p>Traject van Dongen tot Tilburg:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanleg van passantenhaven in Dongen en aanlegsteigers in het landelijk gebied. • Combinatie van de landschapszone, fietspad en recreatiesteunpunt. • Recreative ontwikkelingsmogelijkheden langs het kanaal. <p>Traject van Best - Son en Breugel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aanleg van steigers bij dagrecreatieve locaties. • Aanleggen van een passantenhaven in Best. 	<p>Ontwikkelingen rond Piushaven: aanleg passantenhaven, museumhaven, sloepenhaven, wandelroutes, horeca, leisure en evenementen aan het water.</p>
<p>Beatrixkanaal</p>	<p>Potenties voor waterrecreatie.</p>	<p>Mogelijkheden zijn afhankelijk van de studie van het Beatrixkanaal door Rijkswaterstaat. Meer mogelijkheden voor watersport als het Beatrixkanaal wordt afgesloten voor vrachtboten.</p>	<p>Ontwikkelingen stimuleren op het traject vanaf de instroom Kleine Aa naar de Dommel</p>	
<p>Reusel, Achterste Stroom, Voorste Stroom en Essche Stroom (conform Beleidsplan Nautisch Beheer en definities van het Waterschap de Dommel)</p>	<p>Mogelijkheden voor kanovaren op het gedeelte tussen Oisterwijk en de Dommel.</p>	<p>Nautisch Beheersplan waterschap De Dommel : Voorste en Essche Stroom vanaf de instroom Kleine Aa naar de Dommel (maximaal 50 kano's per dag):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitbreiding van de recreatievaart op het traject vanaf instroom Kleine Aa tot de Dommel is mogelijk. • Geen actieve ontwikkeling tot meer intensief gebruik van de Voorste Stroom. <p>Reusel en Achterste Stroom (maximaal 10 kano's per dag):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Reduceren huidig gebruik. 		

Kansrijk Extensieve Waterrecreatie	Visie	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>De Dommel (conform Beleidsplan Nautisch Beheer en definities van het Waterschap de Dommel)</p>	<p>Mogelijkheden voor kanovaren op het traject Son en Breugel - Boxtel.</p>	<p>Delen van de Voorste, Essche en Achterste Stroom en delen van de Reusel zijn ecologische verbinding-zones: afstemming hiermee is vereist.</p> <p>Nautisch Beheersplan waterschap De Dommel (10 - 40 kano's per dag):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen groei van de recreatievaart op het traject tussen het Wilhelmina- kanaal en Boxtel. • Ontwikkeling van de recreatievaart op het traject het Omleidingskanaal Boxtel en Gemonde is toegestaan. <p>Delen van de Dommel zijn aangemerkt als ecologische verbinding-zone: afstemming hiermee is vereist.</p>	<p>Kanovoorzieningen in Heusden en Wadwijk</p>	<p>Kanovaarrouteplan regio 's-Hertogenbosch</p>
<p>Drongelens kanaal</p>	<p>Recreatief medegebruik voor het kanoën.</p>	<p>Bescherming natuurwaarden van de rietzone. Ontwikkeling kanomogelijkheden opgeschoort door Waterschap in afwachting van Beleidsnota Nautisch Beheer. Het Drongelens Kanaal is ecologische verbindingzone: afstemming hiermee is vereist.</p>		

Overig Landelijk Gebied	Visie gebied	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie
<p>De op de kaart niet benoemde plekken</p>	<p>Kwaliteitsverbetering van bestaande voorzieningen en nieuwe kleinschalige ontwikkelingen kunnen hier een plaats krijgen. Ook de recreatieve routestructuren en het netwerk en paden zijn belangrijk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Inrichten van kleinschalige plekken aan routestructuren in cultuurhistorisch waardevolle kernen waar specifieke informatie wordt gegeven over plaatselijke cultuurhistorische en natuuraspecten. • Aanleg van ontbrekende schakels en verbeteren van de kwaliteit van de paden voor het fiets- en wandelnetwerk. • Belere ontsluiting van het agrarisch gebied. Het behouden van zandwegen voor wandelen en fietsen. • Het stimuleren van wandelen over agrarische percelen. • Realiseren van aantrekkelijke vrijliggende fietspaden, niet naast drukke wegen (schoolroutes en recreatieve routes). • Verder ontwikkelen en restaureren van het kleinschalige landschap en cultuurhistorische kwaliteiten en deze opnemen in routestructuren. • Versterken van de routestructuur in samenhang met ontwikkeling kleinschalige recreatieve voorzieningen, landschappelijke versterking van het gebied en versterking van de relatie cultuurhistorie - recreatief medegebruik. • Cultuurhistorisch waardevolle boerderijen en schuren in originele staat terugbrengen / opknappen of behouden. <p>Mogelijkheden bieden voor ontwikkeling van bijvoorbeeld horecavoorziening en kleinschalige logiesaccommodatie in de bijzondere gebouwen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Behouden en waar mogelijk versterken van de cultuurhistorische waarden. • Versterken van de relatie cultuurhistorie en recreatie.
Recreatieve poort	Visie	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie
<p>Rondom de Loonse en Drunense Duinen: a. Roestlberg b. Giersbergen c. Duinoord d. Rustende Jager e. Bosch en Duin f. Manege van Loon g. Drie winden h. Kleine Efteling i. Klinkaert</p>	<p>Opvang en zonering van recreanten voor de Loonse en Drunense Duinen door aan te sluiten bij het huidige functioneren van de bestaande horecagelegenheden.</p> <p>Door realisering van deze Recreatieve poorten kan de recreatieve druk en mobiliteit op de Loonse en Drunense Duinen worden teruggebracht.</p>	<p>Bestaande initiatieven</p> <p>Rustende Jager: plan voor het vergroten van de dagrecreatieve capaciteit (o.a. uitbreiding fietsenstalling) en de mogelijke inrichting als informatiepunt.</p>
De Vleut	Ontvangst en geleiding van recreanten naar het Groene Woud.	Ontwikkelen van een informatiecentrum over Het Groene Woud.
<p>j. De Vleut</p>	<p>Ontvangst en geleiding van recreanten naar het Groene Woud.</p>	<p>Opstellen ontwikkelingsvisie voor de Vleut en omgeving.</p> <p>De bestaande recreatieve voorzieningen zoals het dierenpark, klompenmuseum, fietsverhuur en pannenkoekenhuis kunnen de Recreatieve poortfunctie versterken.</p>

Recreatieve poort	Visie	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie	Bestaande initiatieven
<p>k. Sint-Oedenrode</p> <p>Zoeklocaties voor een Recreatieve poort:</p> <p>Moergestelseweg Oisterwijk 't Stokske nabij Moergestel (grens Beerze Reusel) De Boskant</p>	<p>Opvang en geleiding van recreanten voor het stedelijk uitloopgebied naar het Groene Woud.</p> <p>Opvang en geleiding van recreanten voor de Oisterwijkse Bossen en Vennen. Door realisering van (een van) deze Recreatieve poorten kan de recreatieve druk en mobiliteit vanuit de kern van Oisterwijk op de Scheibaan en Oirschotse Baan worden teruggebracht.</p>	<p>Recreatieve zoning vanuit de Recreatieve poorten.</p>		
<p>l. Groene Poort Boxtel m. Bezoekerscentrum Natuurmonumenten Oisterwijk</p>	<p>Informatiecentra voor in- en omwonenden van het Groene Woud: entree en informatiefunctie. Geleiding bezoekers vanuit deze centra het Groene Woud in.</p>			
<p>Bestaande intensieve recreatiebedrijven</p> <p>Alle bedrijven.</p>	<p>In principe mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering mits de plannen voldoen aan de voorwaarden uit het Streekplan.</p>	<p>Randvoorwaarden</p> <p>Als er direct aantoonbare substantiële natuur- en landschapsdoelen kunnen worden bereikt, moet uitplaatsing van een recreatiebedrijf bespreekbaar zijn. Op dit moment werkt een projectgroep⁷ aan een inventarisatie van bestaande verblijfsrecreatieterrinen in de GHS, die zodanig in de weg liggen dat door verplaatsing ervan een directe natuurdoelstelling is te realiseren. Deze inventarisatie is nog niet afgerond en is derhalve niet in deze ontwikkelingskaart betrokken.</p> <p>In het reconstructiegebied Meierij zijn drie zoeklocaties geschikt als locaties voor nieuwvestiging van (grootschalige) recreatiebedrijven. Dit zijn de projectlocaties nabij de Oirschotse Baan, Prisma nabij Biezenmortel en Kienehoef Sint-Oedenrode. Deze zoeklocaties zijn in eerste instantie bedoeld voor uit te plaatsen recreatiebedrijven. Het sturingsinstrumentarium voor het ver-/inplaatsen van bedrijven is echter beperkt. Een nadere verkenning hiervan is gewenst (wellicht mogelijkheden voor voorkeursrecht gemeenten bij verkoop van gronden). Een actieve benadering en een goede communicatie richting mogelijk uit te plaatsen bedrijven is daarom essentieel.</p>	<p>Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie</p> <p>Toeristische standplaatsen, verhuurcaravans en -bungalows, hotels.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Versterking van het <i>toeristisch</i> verblijfsrecreatie product in de regio's ten oosten van Kaatsheuvel, regio Sint-Oedenrode en de zuidzijde van de Oisterwijkse Bossen en Vennen. • Gewenst zijn nieuwe hotels, enkele kwalitatief goede groepsverblijven, doorgroei van enkele agrotouristische bedrijven naar volwaardige recreatiebedrijven via kwaliteitsverbetering en product vernieuwing. 	
<p>⁷ Deze projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van provincie, BMF en de recreatiesector.</p>				

Bestaande intensieve recreatiebedrijven	Visie	Randvoorwaarden	Wenselijke ontwikkelingen vanuit de visie
		<p>Op grond van het bovenstaande geldt voor de benutting van de projectlocaties Oirschotse Baan, Prisma nabij Biezenmortel en Kienehoef Sint-Oedenrode de volgende randvoorwaarden:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitplaatsing moet in evenwicht zijn met inplaatsing 2. Verblijfsrecreatie is een belangrijke economische drager <p>Ad1 In het kader van het Reconstructieproces wordt gewerkt aan een duurzame inrichting van het landelijk gebied. Dit betekent dat gestreefd wordt naar een verplaatsing van bedrijven uit kwetsbare gebieden naar minder kwetsbare gebieden.</p> <p>Als randvoorwaarde is hierbij gesteld dat uitplaatsing van recreatiebedrijven in evenwicht moet zijn met de inplaatsing van te saneren bedrijven. De reconstructiecommissie zal dit evenwicht moeten bewaken. Pas nadat de mogelijkheden van gewenst te saneren bedrijven zijn verkend en standpunten daarover zijn ingenomen, kan eventuele nieuwvestiging van recreatiebedrijven op deze locaties in beeld komen.</p> <p>Ad 2 Als gevolg van de ontwikkelingen binnen de land- en tuimbouw staat de economie in het landelijk gebied onder druk. (Verblijfs)recreatie kan hieraan tegenwicht bieden. Het is dan ook ongewenst dat gebieden die in potentie geschikt zijn voor verblijfsrecreatie lange tijd onbenut blijven.</p> <p>Op grond van het bovenstaande wordt voorgesteld om 2 jaar na de vaststelling van het reconstructieplan, een evaluatie te houden ten aanzien van de invulling van beide projectlocaties. Op grond van deze evaluatie kan besloten worden één of beide locaties ook open te stellen voor nieuwvestiging. Indien echter al eerder duidelijk is dat uit-/verplaatsing van recreatiebedrijven in de Meierij niet te verwachten valt, zou een dergelijk besluit al eerder genomen kunnen worden. Dit vereist dat wel een grondige en zorgvuldige motivatie.</p> <p>In de lijst en op de kaart zijn alleen bedrijven opgenomen met een recreatieve bestemming (kampeertreinen en bungalowparken). Dat wil niet zeggen dat de overige (kleinschalige) bedrijven geen ontwikkelingsmogelijkheden hebben. Ook voor deze bedrijven zullen ruimtelijke afwegingen gemaakt moeten worden. Deze (kleinschalige) bedrijven staan echter niet op kaart.</p> <p>Kwaliteitsverbetering van de bedrijven is maatwerk per bedrijf. Geen extra ruimte voor bedrijven die zich hebben ontwikkeld tot een vaste standplaats-product met langdurig verblijf en voor bedrijven met permanente bewoning.</p> <p>De provinciale toetsingscommissie toetst een verzoek tot uitbreiding van een recreatiebedrijf in de GHS aan de voorwaarden uit het Streekplan.</p> <p>Opstellen plan voor aanpak permanente bewoning.</p> <p>Versterken van de landschappelijke en ecologische waarden op en rond de bedrijven moet een belangrijk aandachtspunt zijn (bedrijfsnatuurplannen).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veel bedrijven uit de lijst hebben plannen voor kwaliteitsversterking, variërend van een eerste initiatief tot concrete plannen. • Onlangs is een projectgroep gestart met het ontwikkelen van een gebiedsvisie voor landgoed De Rozephoeve.